

Про визнання такою, що відповідає інтересам територіальної громади міста Києва неможливості обіймати керівні посади у Київській міській раді та її органах депутатами Київської міської ради, обраними від політичних партій, діяльність яких заборонена у судовому порядку

Відповідно до статті 17, частини четвертої статті 37 Конституції України, статті 4, частини третьої статті 24, частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», частини другої статті 9 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ», пункту 1 частини першої статті 18 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», статей 10, 13 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», враховуючи що у 2022 та 2023 роках було заборонено у судовому порядку політичні партії: «Партія Шарія», «Блок Володимира Сальдо», «Соціалісти», «Держава», «Прогресивна соціалістична партія України», «Ліва опозиція», «Союз лівих сил», «Опозиційна платформа – за життя», «Соціалістична партія України», «Наші», «Опозиційний блок», «Справедливості та розвитку», «Русь Єдина», «Щаслива Україна», «Велика Україна», Комуністична партія України, Робітнича партія України (марксистсько-ленінська), «Партія регіонів», маючи на меті забезпечення національної безпеки та громадського порядку в період дії в Україні правового режиму воєнного стану, забезпечення дотримання народовладдя, поєднання місцевих і державних інтересів, підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб у діяльності органів місцевого самоврядування у місті Києві Київська міська рада:

ВИРІШИЛА:

1. Визнати такою, що відповідає інтересам територіальної громади міста Києва неможливість бути обраними на посади заступника міського голови – секретаря Київської міської ради, голови, першого заступника та заступника голови, секретаря постійної комісії Київської міської ради, входити до складу тимчасових контрольних комісій Київської міської ради, обіймати керівні посади у інших органах, утворених Київською міською радою депутатів Київської міської ради, обраних від політичних партій, діяльність яких заборонена у судовому порядку.

2. Оприлюднити це рішення відповідно до законодавства України.

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань регламенту, депутатської етики та запобігання корупції.

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту рішення Київської міської ради

«Про визнання такою, що відповідає інтересам територіальної громади міста Києва неможливості обіймати керівні посади у Київській міській раді та її органах депутатами Київської міської ради, обраними від політичних партій, діяльність яких заборонена у судовому порядку»

1. Опис проблем, для вирішення яких підготовлено проєкт рішення Київради, обґрунтування відповідності та достатності передбачених у проєкті рішення Київради механізмів і способів вирішення існуючих проблем, а також актуальності цих проблем для територіальної громади міста Києва

Станом на кінець 2023 року відповідно до інформації Міністерства юстиції України до політичних партій, діяльність яких у 2022 і 2023 роках було заборонено у судовому порядку, належать: «Партія Шарія» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 16.06.2022, постанова Верховного Суду від 06.09.2022 у справі П/857/1/22), «Блок Володимира Сальдо» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 14.06.2022 у справі П/857/2/22), «Соціалісти» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13.06.2022, постанова Верховного Суду від 23.09.2022 у справі П/857/3/22), «Держава» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 14.06.2022 у справі П/857/4/22), «Прогресивна соціалістична партія України» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 23.06.2022, постанова Верховного Суду від 27.09.2022 у справі П/857/5/22), «Ліва опозиція» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 16.06.2022 у справі П/857/6/22), «Союз лівих сил» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 17.06.2022, постанова Верховного Суду від 29.09.2022 у справі П/857/7/22), «Опозиційна платформа – за життя» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20.06.2022, постанова Верховного Суду від 15.09.2022 у справі П/857/8/22), «Наші» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 14.06.2022 у справі П/857/9/22), «Соціалістична партія України» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 15.06.2022 у справі П/857/10/22), «Справедливості та розвитку» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13.06.2022 у справі П/857/11/22), «Опозиційний блок» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 08.06.2022 у справі П/857/12/22), Робітнича партія України (марксистсько-ленінська) (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 12.07.2022 у справі П/857/13/22), «Русь Єдина» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 24.06.2022 у справі П/857/14/22), «Щаслива Україна» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 16.06.2022, постанова Верховного Суду від 18.10.2022 у справі П/857/15/22), «Велика Україна» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 11.01.2023 у справі П/857/23/22), Комуністична партія України (постанова Окружного адміністративного суду міста Києва від 16.12.2015, постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від

03.05.2022 у справі № 826/15408/15, «Партія регіонів» (рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 21.02.2023 у справі П/857/1/23). Відповідні відомості внесено до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

Водночас деякі заборонені на сьогодні політичні партії брали участь у 2019 році у загальнодержавних виборах, а їх місцеві організації у 2020 та 2021 роках – у місцевих виборах.

Станом на сьогодні Конституція України та закони України не дозволяють місцевим радам самостійно вирішити це питання. Зволікання із його вирішенням на рівні єдиного законодавчого органу призводить до порушень законодавства України місцевими радами, які реагують на запит суспільства як представники своїх виборців, об'єктивно не маючи вибору – йдуть на створення штучних перешкод у діяльності депутатів місцевих рад, обраних від політичних партій, заборонених у судовому порядку.

Актуальність цих проблем для територіальної громади міста Києва підтверджується численними публікаціями у засобах масової інформації¹²³⁴⁵ та електронними петиціями до Президента України⁶⁷ та до Київської міської ради⁸, які набрали відповідну кількість голосів.

Суб'єкт подання вважає механізми і способи вирішення існуючих проблем, передбачені у проекті рішення Київської міської ради, відповідними та достатніми.

2. Правове обґрунтування необхідності прийняття рішення Київради (із посиланням на конкретні положення нормативно-правових актів, на підставі й на виконання яких підготовлено проект рішення Київради)

Проект рішення розроблено відповідно до статті 17, частини четвертої статті 37 Конституції України, статті 4, частини третьої статті 24, частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», частини другої статті 9 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ», пункту 1 частини першої статті 18 Закону України «Про статус депутатів

¹ Складні часи для ОПЗЖ: тимчасова заборона, державні зрадники у лавах, перспективи залишитися без фракцій. Українська правда. 30.03.2022. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/03/30/7335679/>

² Заборона ОПЗЖ: чи можливо повернути гроші та що робити місцевим радам — коментує координаторка "Чесно". Суспільне. Новини. 21.06.2022. Режим доступу: <https://suspilne.media/252599-250-miljoniv-z-budzetu-ci-mozna-pisla-zaboroni-opzz-povernuti-budzetne-finansuvanna-komentue-koordinatorka-cesno/>

³ ОПЗЖ зникла. Як не допустити реінкарнації? Рух «Чесно». 13.05.2022. Режим доступу: <https://www.chesno.org/post/5185/>

⁴ Залишити не можна відкликати: де у законопроекті про «очищення» місцевих рад забули поставити кому. Лівий берег. 24.06.2022. Режим доступу: https://lb.ua/blog/observatory_democracy/521115_zalishiti_mozhna_vidklikati_de.html

⁵ Рука Москви: що чекає на фракції колаборантів у місцевих радах. Лівий берег. 23.04.2022. Режим доступу: https://lb.ua/news/2022/04/23/514442_ruki_moskvi_shcho_chekaie_fraktsii.html

⁶ Позбавлення мандату всіх депутатів від ОПЗЖ у Верховній Раді. Електронна петиція № 22/169742-еп до Президента України. 30280 підписів. Режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/169742>

⁷ Просимо Президента звернутись до Верховної Ради, щоб та розглянула законопроекти про позбавлення мандатів депутатів від ОПЗЖ. Електронна петиція № 22/175552-еп до Президента України. 37159 підписів. Режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/175552>

⁸ Звернутись до Верховної Ради, щоб та розглянула законопроект про позбавлення мандатів депутатів від ОПЗЖ у міських радах. Електронна петиція до Київської міської ради № 11816. 6245 підписів. Режим доступу: <https://petition.kyivcity.gov.ua/petition/?pid=11816>

місцевих рад», статей 10, 13 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Відповідно до статті 17 Конституції України Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Частина четверта статті 37 Основного Закону України вказує, що заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку.

Стаття 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» вказує, що місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах, зокрема, народовладдя; законності; гласності; поєднання місцевих і державних інтересів; підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб.

Відповідно до частини другої статті 9 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ» порядок формування та повноваження міської, районних у місті рад визначаються Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» з особливостями, передбаченими цим Законом.

Пункт 1 частини першої статті 18 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» встановлює, що Депутат місцевої ради зобов'язаний додержуватися Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, регламенту ради та інших нормативно-правових актів, що визначають порядок діяльності ради та її органів.

В той же час, стаття 13 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» вказує, що нормативно-правові акти Верховної Ради Автономної Республіки Крим, рішення Ради міністрів Автономної Республіки Крим, рішення місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які стосуються прав і свобод людини і громадянина, що обмежуються у зв'язку з введенням воєнного стану, тимчасово не застосовуються.

3. Опис цілей і завдань, основних положень проєкту рішення Київської ради, а також очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків для територіальної громади міста Києва від прийняття запропонованого проєкту рішення Київської ради

Проєкт рішення Київської міської ради підготовлено маючи на меті забезпечення національної безпеки та громадського порядку в період дії в Україні правового режиму воєнного стану, забезпечення дотримання народовладдя, поєднання місцевих і державних інтересів, підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб у діяльності органів місцевого самоврядування у місті Києві.

4. Фінансово-економічне обґрунтування та пропозиції щодо джерел покриття цих витрат

Прийняття цього рішення не потребує додаткового фінансування з бюджету міста Києва.

5. Прізвище або назву суб'єкта подання, прізвище, посаду, контактні

дані доповідача проекту рішення Київради на пленарному засіданні та особи, відповідальної за супроводження проекту рішення Київради

Суб'єктом подання проекту рішення Київської міської ради є депутати Київської міської ради.

Доповідач на пленарному засіданні Київської міської ради та особа, відповідальна за супроводження даного проекту рішення – депутат Київської міської ради, визначений авторським колективом.

Проект рішення Київської міської ради не стосується прав і соціальної захищеності осіб з інвалідністю та не має вплив на життєдіяльність цієї категорії.

Проект рішення Київської міської ради не містить інформації з обмеженим доступом у розумінні статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Депутати Київської міської ради

Категорія справи № П/857/1/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.
Надіслано судом: 24.06.2022. Зареєстровано: 25.06.2022. Оприлюднено: 28.06.2022.
Номер судового провадження: П/857/1/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

16 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/1/22 пров. № П/857/1/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд в складі колегії суддів:

головуючого судді Судової-Хомюк Н.М.,

суддів Онишкевича Т.В., Сеніка Р.П.,

за участі секретаря судового засідання: Хабазні Ю.Є.

представник позивача: Росохи С.В.

представник відповідача: не з'явився

представника третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача: Сучкової А.М.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в режимі відеоконференції в м.Львові адміністративну справу №П/857/1/22 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії "ПАРТІЯ ШАРІЯ", третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача Служба безпеки України про заборону політичної партії,

В С Т А Н О В И В:

18 травня 2022 року Міністерство юстиції України, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача - Служби безпеки України, звернулося в суд з позовом до Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», в якому просить:

- заборонити діяльність політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», (вул.Глибочицька,буд.17, корп. Д , м. Київ,01011, код ЄДРОПОУ -39644910);

- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;

- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги мотивує тим, що діяльність вказаної політичної партії суперечить Конституції України й законам України, та може бути заборонена лише за рішенням суду за допущені порушення, передбачені статтею 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» (надалі - Закон №2365-III).

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Також зазначеним рішенням доручено Міністерству юстиції України вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зокрема, Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», а відповідно до статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України вказане міністерство є належним позивачем у справі про заборону політичної партії.

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ».

З наведених у вказаному вище листі відомостей позивач дійшов висновку, що діяльність Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», спрямована, серед іншого, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України. Наведені обставини стали приводом для звернення Міністерства юстиції України до суду з даним позовом.

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 18 травня 2022 року для розгляду цієї справи визначено склад колегії суддів: Судова-Хомюк Н.М. (головуючий суддя), Онишкевич Т.В., Сенік Р.П..

20 травня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшло клопотання Міністерства юстиції України про забезпечення позову.

Суд ухвалою від 20 травня 2022 року заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову задовольнив.

Ухвалою від 23.05.2022 Восьмий апеляційний адміністративний суд відкрив провадження у справі за правилами загального позовного провадження та запропонував відповідачу до 09 червня 2022 року надати (надіслати) суду відзив на позов, а третій особі - пояснення щодо позову.

Суд ухвалою від 23.05.2022 призначив судові засідання на 16 червня 2022 року о 14:00, яке буде проводитись у приміщенні Восьмого апеляційного адміністративного суду за адресою: м. Львів, вул. Саксаганського 13 у залі судових засідань № 1, про що повідомив позивача та зобов'язав його

03.11.23, 10:28

опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України.

27 травня 2022 року на адресу суду надійшло клопотання ОСОБА_1 про проведення трансляції судових засідань у справі в мережі Інтернет на «YouTube» каналі «Судова влада України», порталі «Судова влада України» або на офіційному «YouTube» каналі Восьмого апеляційного адміністративного суду.

10 червня 2022 року на адресу Суду надійшло клопотання представника Міністерства юстиції України про трансляцію судового засідання.

14 червня 2022 року на адресу Суду надійшло клопотання представника Служби безпеки України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Суд ухвалою від 14 червня 2022 року клопотання представника Служби безпеки України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції задовольнив.

14 червня 2022 року на адресу Суду надійшли пояснення Служби безпеки України щодо позовної заяви.

Відповідач явку повноважного представника в судове засідання не забезпечив, належним чином повідомлений про дату, час та місце розгляду справи, що відповідно до абзацу 3 частини 5 статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) не перешкоджає розгляду справи.

Суд ухвалою від 15 червня 2022 року клопотання представника відповідача адвоката Рибіна Валентина Володимировича про проведення судового засідання у справі № П/857/1/22 в режимі відеоконференції залишив без розгляду.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року вирішив розглянути справу за відсутності представника відповідача у відповідності до ч.5 ст.289-3 КАС України.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року відповідно до вимог ч.2 ст. 167 КАС України повернув без розгляду клопотання ОСОБА_1 про проведення трансляції судових засідань, у зв'язку із тим, що зазначена особа не є учасником справи.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року відмовив у задоволенні клопотання Міністерства юстиції України про проведення трансляції судових засідань.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року визнав загальновідомими обставини, викладені на веб-сайтах, наведених у позовній заяві Міністерством юстиції України.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року приєднав подані представником Міністерства юстиції України докази опублікування на офіційному сайті Міністерства юстиції України та Верховної Ради України повідомлення про розгляд даної справи.

В судовому засіданні представник позивача подав клопотання про відмову від позовних вимог у частині призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

Суд ухвалою від 16 червня 2022 року прийняв відмову позивача від частини позовних вимог та закриття провадження у цій частині.

В судовому засіданні позивач в повній мірі підтримала доводи наведені у позовній заяві та просила її задовольнити.

Третя особа в особі представника Служби безпеки України в судовому засіданні в повній мірі підтримала доводи викладені у поясненні щодо позовних вимог та просила задовольнити позовну заяву.

Відповідач відзив на позовну заяву у встановлений судом строк не подав, що в силу приписів пункту 2 частини 5 статті 44 КАС України розцінюється судом як невиконання свого обов'язку щодо сприяння в своєчасному, всебічному, повному та об'єктивному встановленню всіх обставин справи.

Згідно з ст.242 КАС України рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Судове рішення має відповідати завданню адміністративного судочинства, визначеному цим Кодексом.

Суд, розглядаючи справу за наявними у ній доказами, в межах доводів та вимог позовної заяви, дослідивши докази, що стосуються фактів, на які посилаються учасники справи, приходять до переконання, що позовні вимоги слід задовольнити.

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських та формувань Державною реєстраційною службою 03.02.2015 року зареєстрована політична партія «Об'єднана Україна», свідоцтво №267-п.п, ідентифікаційний код юридичної особи 39644910, місцезнаходження партії : вул. Глибочицька, буд 17, м. Київ, 040050, щодо якої 05.06.2019 року було прийнято рішення про державну реєстрацію змін до відомостей про політичну партію «Об'єднана Україна» шляхом переіменування на політичну партію «ПАРТІЯ ШАРІЯ» (далі - відповідач, партія). Голова партії - Бондаренко Ольга Олексіївна, яка є дружиною лідера цієї ж партії - ОСОБА_2 .

Відповідно до листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» Міністерство юстиції України повідомлено про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», лідер якої пропагандист Анатолій Шарій, котрий з 2012 року проживає за кордоном, та здійснює розповсюдження російської пропаганди та пропаганди українофобії шляхом поширення відеосюжетів з метою дискредитації України.

За інформацією ДЗНД СБУ з 2012 року А.Шарій здійснює підривно діяльність проти основ національної безпеки України в інформаційному просторі інтересах РФ за допомогою соціальних мереж, месенджерів (Telegram-канал), відеохостингу « Youtube» та російських пропагандистських телеканалів.

З мотивів наведеного Міністерство юстиції України звернулося з даним позовом до суду.

Відповідно до статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», та Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на території України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові

03.11.23, 10:28

обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас, пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;
- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;
- 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки;
- 10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;
- 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних

Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;
- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;
- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Крім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Так, пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема Політичної партії «Партія Шарія».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними

03.11.23, 10:28

партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Подібне передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 "Щодо призупинення діяльності політичних партій" із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», (Том 2 а.с.1-12, 6).

Відповідно до частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Вимогами статті 99 КАС України визначено, що електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет).

Електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги». Законом може бути визначено інший порядок засвідчення електронної копії електронного доказу.

Учасники справи мають право подавати електронні докази в паперових копіях, посвідчених в порядку, визначеному законом. Паперова копія електронного доказу не вважається письмовим доказом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 30.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, проведено огляд Telegram-каналів під назвою « ІНФОРМАЦІЯ_1 » за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_2 та « ІНФОРМАЦІЯ_3 » за посиланням : ІНФОРМАЦІЯ_4 .

Вказаними доказами підтверджується про здійснення ОСОБА_3 ІНФОРМАЦІЯ_5 ряд перепостів ІНФОРМАЦІЯ_9, ІНФОРМАЦІЯ_10 що стосується висвітлення неправдивої інформації стосовно

працівників Харківської обласної прокуратури. В подальшому, перепост допису ІНФОРМАЦІЯ_9 ОСОБА_3 на власному Telegram-каналі було здійснено із Telegram-каналу « ІНФОРМАЦІЯ_3 » (ІНФОРМАЦІЯ_4). Скріншоти Telegram-каналів « ІНФОРМАЦІЯ_1 » (ІНФОРМАЦІЯ_2 « ІНФОРМАЦІЯ_3 » (ІНФОРМАЦІЯ_4) досліджені та перевірені судом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 30.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, проведено огляд Telegram-каналів під назвою « ІНФОРМАЦІЯ_1 » за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_2 .

Вказаними доказами підтверджується про здійснення ОСОБА_3 25.11.2020 року на власному Telegram-каналі публікації повідомлення, що стосується оцінки державних органів стосовно надання захисту одному з бійців добровольчого батальйону «Азов» та формуванню негативного відношення до дій держави в цілому.

Скріншоти Telegram-каналів « ІНФОРМАЦІЯ_1 » (ІНФОРМАЦІЯ_2) досліджені та перевірені судом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 30.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, проведено огляд Telegram-каналів під назвою « ІНФОРМАЦІЯ_1 » за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_2 .

Вказаними доказами підтверджується про здійснення ОСОБА_3 25.11.2020 року на власному Telegram-каналі публікації повідомлення (ІНФОРМАЦІЯ_2 , що стосується формуванню негативної оцінки до судових органів та органів прокуратури зі сторони працівників правоохоронної системи, а також заклики до порушення правил карантину, який став наслідком запровадження на території України в умовах світової пандемії.

Скріншоти Telegram-каналів « ІНФОРМАЦІЯ_1 » (ІНФОРМАЦІЯ_2) досліджені та перевірені судом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 30.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, представлена копія відеозапису, яка розміщена в мережі Інтернет за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_11.

Відеозапис (копія) був розміщений в мережі Інтернет 28.04.2014 року та виготовлений з оригіналу відеозапису, розміщеного лідером політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», на власному Youtube-каналі під назвою « ІНФОРМАЦІЯ_1 » за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_6 в подальшому вказаний запис було видалено. Відеозапис переглянутий колегією суддів. Колегія суддів вважає, що вказаний відеозапис має на меті формування негативного відношення до мешканців Західної України з приватною, необ'єктивною оцінкою фактів, історичних подій та людей, що проживають на вказаній території нашої держави.

Скріншоти веб- сторінки ІНФОРМАЦІЯ_11 досліджені та перевірені судом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 31.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, представлений відеофайл, який був розміщений на відеохостингу «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_7.

Відеофайл розміщений на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_7 та містить виступ ОСОБА_3 . Відеозапис переглянутий колегією суддів. Колегія суддів вважає, що вказаний відеозапис спрямований на дестабілізацію суспільно-політичного життя в державі, дискредитацію державного органу - Національного агентства з питань запобігання корупції в Україні.

Копія відеозапису розміщеного на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_7 досліджена та перевірена судом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 31.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, представлений відеофайл, який був розміщений на відеохостингу «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_8.

03.11.23, 10:28

Відеофайл розміщений на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_8 та містить виступ ОСОБА_3 . Відеозапис переглянутий колегією суддів. Колегія суддів вважає, що вказаний відеозапис містить елементи маніпулювання суспільною свідомістю, шляхом перекручування історичних фактів та подій.

Копія відеозапису розміщеного на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_8 досліджена та перевірена судом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 31.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, представлений відеофайл, який був розміщений на відеохостингу «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_12.

Відеофайл розміщений на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_12 27.11.2020 року та містить виступ ОСОБА_3 . Відеозапис переглянутий колегією суддів. Колегія суддів вважає, що вказаний відеозапис спрямований на дестабілізацію суспільно-політичного життя в державі.

Копія відеозапису розміщеного на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_12 досліджена та перевірена судом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 31.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, представлений відеофайл, який був розміщений на відеохостингу «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_13.

Відеофайл розміщений на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_14 27.10.2020 року та містить виступ ОСОБА_3 . Відеозапис переглянутий колегією суддів. Колегія суддів вважає, що вказаний відеозапис містить елементи маніпулювання суспільною свідомістю, дестабілізацію суспільно-політичного життя під час проведення чергових виборів на території України.

Копія відеозапису розміщеного на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_14 досліджена та перевірена судом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 31.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, представлений відеофайл, який був розміщений на відеохостингу «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_15

Відеофайл розміщений на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: : ІНФОРМАЦІЯ_15 12.11.2020 року та містить виступ ОСОБА_3 . Відеозапис переглянутий колегією суддів. Колегія суддів вважає, що вказаний відеозапис містить елементи маніпулювання суспільною свідомістю, дестабілізацію суспільно-політичного життя в умовах світової пандемії.

Копія відеозапису розміщеного на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_15 досліджена та перевірена судом.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 31.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, представлений відеофайл, який був розміщений на відеохостингу «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_16

Відеофайл розміщений на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: : ІНФОРМАЦІЯ_16 07.11.2020 року та містить виступ ОСОБА_3 . Відеозапис переглянутий колегією суддів. Колегія суддів вважає, що вказаний відеозапис спрямований на посилення ненависті в Україні, внесення розбрату між народом та державними органами, дискредитацію мови, герба, прапора.

Копія відеозапису розміщеного на інтернет-ресурсі «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_16 досліджена та перевірена судом.

Всі перераховані вище докази суд ухвалив визнати загальновідомими та такими, що були досліджені і перевірені судом, є належними і допустимими.

Відповідно до частини 1 статті 90 КАС України суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні.

Можливість заборони партій і їх діяльності була предметом розгляду Конституційним Судом України в рішенні від 16.07.2019 № 9-р/2019 (щодо конституційності т.зв. «закону про декомунізацію»), який наголосив, що політична партія, в установчих, програмних та інших офіційних документах якої міститься заперечення засад конституційного ладу України, права Українського народу на власну незалежну державу, заклики до ліквідації української незалежної держави, порушення її територіальної цілісності або ж до іншої мети, що не відповідає демократичній сутності змісту Конституції України, не може бути легітимною, а для її легалізації в Україні немає юридичного підґрунтя.

Опираючись на практику ЄСПЛ Конституційний Суд України в цьому рішенні наголосив на прийнятності концепції «демократії, здатної захистити себе» (§ 51, § 59 рішення ЄСПЛ у справі «Фогт проти Німеччини» (*Vogt v. Germany*) від 26 вересня 1995 року) та зазначив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає певних поступок з боку осіб, які мають у деяких випадках сприймати обмеження певних наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому (§ 99 рішення у справі «Партія добробуту та інші проти Туреччини» (*Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey*) від 13 лютого 2003 року). Потрібна певна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства і вимогами охорони прав особи (§ 32 рішення Європейського суду з прав людини у справі «Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини» (*United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey*) від 30 січня 1998 року). Саме тому кожного разу, коли держава вважає за потрібне посилатися на принцип «демократії, здатної захистити себе», щоб виправдати втручання в права особи, вона має зважено оцінювати межі й наслідки передбачених заходів задля дотримання зазначеної рівноваги.

Отже, як зазначив Конституційний Суд України, з огляду на історію становлення української незалежної держави, історичний контекст та загрози, що постали перед нею у зв'язку з тимчасовою окупацією частини її території, Україна має право обстоювати конституційні принципи, у тому числі й шляхом заборони пропаганди тоталітарних режимів та використання їхньої символіки.

Суд зауважує, що частиною 2 статті 6 КАС України та статтею 17 Закону України «Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини» передбачено застосування судами Конвенції та практики ЄСПЛ як джерела права.

Європейський суд з прав людини, інтерпретуючи положення статті 11 Конвенції, в ряді своїх рішень зазначав, що права і свободи громадян на створення і діяльність політичних партій, як форму об'єднань з іншими особами, може зазнавати обмежень задля забезпечення захисту демократії і державного ладу країни.

В своїй послідовній практиці ЄСПЛ, зокрема, вказав, що політична партія, лідери якої підбурюють до насильства або висувають політику, яка не поважає демократію, або яка спрямована на знищення демократії та зневагу визнаних у демократії прав і свобод, не може претендувати на захист Конвенції від законодавчих обмежень, застосовуваних на цих підставах («Язар і інші проти Туреччини», § 49).

Суд також вказував, що програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про заборону політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри («Партія добробуту і інші», § 101; «Еррі Батасуна та Батасуна проти Іспанії», § 80).

З огляду на викладене, ураховуючи пряму військову агресію з боку РФ, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, подриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зневажливе ставлення та дискредитація української мови, герба, прапора, гімну, розпалювання національної та міжетнічної, соціальної ворожнечі, подрив морального духу населення та Збройних Сил України, використання психологічних засобів щодо маніпулювання суспільною свідомістю, зважаючи на

програми і статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, діяльність Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», підлягає примусовій забороні.

На думку Восьмого апеляційного адміністративного суду, в матеріалах справи є достатні докази, аналіз яких проведено вище, якими підтверджено існування реальної загрози зі сторони Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України.

Беручи до уваги наведене та приймаючи рішення про заборону діяльності Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», підлягає до задоволення також і похідна вимога про передачу майна, коштів та інших активів Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, що прямо передбачено частиною 4 статті 21 Закону №2365-III.

Відповідно до частини першої статті 132 КАС України, судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Пунктом 19 частини 2 статті 3 Закону України «Про судовий збір» передбачено, що судовий збір не справляється, зокрема, за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії.

Згідно із частиною 8 статті 289-3 КАС України за подання до адміністративного суду, зокрема, позовних заяв у справах, визначених цією статтею, судовий збір не сплачується.

Суду не надано доказів понесення стороною позивача витрат, пов'язаних з розглядом справи, а тому судові витрати розподілу не підлягають.

Керуючись статтями 139, 241, 246, 255, 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України, суд,

В И Р І Ш И В:

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність Політичної партії «Партія Шарія» (ЄДРПОУ: 39644910, адреса : вул. Глибочицька, буд. 17, корп. Д, м. Київ, 04050).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Партія Шарія», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Головуючий суддя Н. М. Судова-Хомюк судді Т. В. Онишкевич Р. П. Сенік Повне судове рішення складено 24 червня 2022 року.

Категорія справи № П/857/1/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.
Надіслано судом: 09.09.2022. Зареєстровано: 11.09.2022. Оприлюднено: 16.09.2022.
Дата набрання законної сили: 06.09.2022
Номер судового провадження: А/990/14/22

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

Іменем України

06 вересня 2022 року

м. Київ

справа №П/857/1/22

провадження № А/990/14/22

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду:

судді-доповідача - Смоковича М. І.,

суддів: Данилевич Н. А., Радишевської О. Р., Уханенка С. А., Шевцової Н. В.,

секретаря судового засідання Жидецької В. В.,

за участі:

представника позивача Росохи С. В.,

представників відповідача адвокатів Погребняка Д. С., Мусійченка М. Г.,

представника третьої особи Сучкової А. М.,

розглянув у відкритому судовому засіданні справу

за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача, - Служба безпеки України, про заборону політичної партії, апеляційне провадження у якій відкрито

за апеляційною скаргою Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ» на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 16 червня 2022 року (судді: Судова-Хомюк Н.М., Онишкевич Т.В., Сенік Р.П.) та

в с т а н о в и в:

1. У травні 2022 року Міністерство юстиції України (далі - Мінюст) звернулося до суду з адміністративним позовом до Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ» (далі - ПП «Партія Шарія»), в якому просило:

- заборонити діяльність Політичної партії «ПАРТІЯ ШАРІЯ» (вул. Глибочицька, буд.17, корп. Д, м. Київ, 01011, код ЄДРПОУ 39644910);
- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

На підставі клопотання позивача про відмову від частини позовних вимог суд першої інстанції ухвалою від 16 червня 2022 року закрити провадження у справі в частині позовних вимог про призначення комісії з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

В іншій частині Мінюст позовні вимоги мотивував тим, що діяльність ПП «Партія Шарія» спрямована на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики. Вважає, що відповідно до частини першої статті 21 Закону України від 05 квітня 2001 року № 2365-III «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон № 2365-III) виявлення таких фактів в діяльності політичної партії - а щодо відповідача вони виявлені і задокументовані - є підставою для заборони такої політичної партії.

Додав, що Президент України Указом від 19 березня 2022 року № 153/2022 ввів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій» і при цьому позивач нагадав, що це рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації і - з уваги на викладені в ньому мотиви - передбачало призупинення на період дії воєнного стану будь-якої діяльності в Україні одинадцяти політичних партій, серед яких й ПП «Партія Шарія». Так само цим актом глави держави (рішенням) Мінюсту має невідкладно вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року (пункт 2 рішення).

Водночас до Мініюсту надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України (далі - ДЗНД СБУ) від 26 березня 2022 року № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлені факти антиукраїнської діяльності політичних партій, зокрема ПП «Партія Шарія».

З уваги на наведене і на підставі статті 2893 та пункту 4 розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) Мініюст звернувся з цим позовом до апеляційного адміністративного суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.

2. Восьмий апеляційний адміністративний суд рішенням від 16 червня 2022 року позовні вимоги задовольнив повністю. Заборонив діяльність ПП «Партія Шарія» (ЄДРПОУ: 39644910, адреса: вул. Глибочицька, буд. 17, корп. Д, м. Київ, 04050). Передав майно, кошти та інші активи ПП «Партія Шарія», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Суд першої інстанції виходив з того, що в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації (далі - росія) антиукраїнська політична та організаційна діяльність ПП «Партія Шарія», пропаганда її лідером ОСОБА_1 війни, заклики до порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію колабораціонізму, насильства, зневажливе ставлення та дискредитацію української мови, герба, прапора, гімну, розпалювання національної та міжетнічної, соціальної ворожнечі, підрив морального духу населення та Збройних Сил України, використання психологічних засобів щодо маніпулювання суспільною свідомістю загалом дають достатні підстави для примусової заборони цієї політичної партії.

Суд першої інстанції зазначив так само, що в матеріалах справи є достатні докази на підтвердження існування реальної загрози зі сторони ПП «Партія Шарія» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України.

3. Представник відповідача - адвокат Погребняк Д. Є. в апеляційній скарзі просить скасувати рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 16 червня 2022 року й ухвалити нове рішення, яким відмовити у задоволенні позовних вимог.

Свою позицію аргументував тим, що суд першої інстанції допустив неналежне й неповне дослідження доказів, на яких основане рішення. Ще при відкритті провадження у справі цей суд порушив вимоги процесуального закону, адже знехтував тією обставиною, що на розгляді Окружного адміністративного суду міста Києва перебувала [на той час] справа № 640/6331/21, провадження у якій суд відкрив задово до подання позову в цій справі за позовом Мініюсту про заборону ПП «Партія Шарія». Перебування в провадженні іншого адміністративного суду (на час нового звернення Мініюсту) справи між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, на думку відповідача, давало підстави для відмови у відкритті провадження у справі за цим, поданим у травні 2022 року, позовом Мініюсту на підставі пункту 4 частини першої статті 170 КАС України.

Стосовно доказів на підтвердження підстав для заборони політичної партії скаржник зауважив, що їх надала Служба безпеки України (далі - СБУ), яку суд першої інстанції залучив до участі у справі як третю особу, листом від 26 березня 2020 року. З погляду скаржника, СБУ не наділена повноваженнями перевіряти діяльність політичних партій й тим паче встановлювати порушення, а з уваги на правовий статус СБУ, то тільки обвинувальний вирок суду, який набрав законної сили, може підтверджувати порушення, які виявив цей державний орган.

Представник відповідача висловив також претензії щодо доказів, які досліджував суд першої інстанції. Зокрема зазначив, що цей суд зосередився тільки на доказах, які надала СБУ після відкриття провадження у справі, проте омив увагою докази Мініюсту, викладені у позовній заяві, що в апеляції не може не викликати подив.

Що ж до тих доказів, на які суд першої інстанції все-таки зважив, коли розглядав справу, і послався в рішенні, представник відповідача зазначив, що дописи (пости) в згаданих у ньому Telegram-каналах розмістила не ПП «Партія Шарія», а їхній зміст не дає підстав вважати, що ця політична партія здійснює заборонену діяльність у розумінні статті 5 Закону № 2365-III.

Відео (з монологами, виступами ОСОБА_1), які, за текстом оскарженого судового рішення, розміщені на сайті (відеохостингу) «YouTube» за посиланнями (на відповідні вебсторінки), зазначеними у цьому рішенні, потребує критичного ставлення, оскільки його нема у відкритому доступі, що викликає сумнів у тому, що суд першої інстанції міг їх досліджувати. Відеозаписи і скріншоти, які досліджував суд, не засвідчені КЕПом й тому не є електронними доказами (у значенні статті 99 КАС України). У цьому зв'язку заявник у критичній формі зауважив, що загальновідомими можуть бути обставини, але не докази, як про це зазначив суд першої інстанції.

Апелянт повідомив й про те, що з аргументації рішення суду першої інстанції простежується ідея покласти відповідальність на ПП «Партія Шарія» за поведінку особи (ОСОБА_1), яка не була і не є членом партії чи її керівником. Використання такого способу заборони політичної партії є неприйнятним і неправомірним, оскільки не можна заборонити політичну діяльність партії за висловлювання людини, яка до неї (партії) не причетна. Звернув увагу на статутні цілі і програму діяльності ПП «Партія Шарія», які спростовують і вказують на необґрунтованість висновків суду першої інстанції про антиукраїнську позицію цієї політсили.

4. Мініюст подав відзив на апеляційну скаргу, у якому просить залишити рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 16 червня 2022 року без змін, а апеляційну скаргу - без задоволення.

У відповідь на доводи відповідача про підстави для відмови у відкритті провадження у цій справі Мініюст зазначив, що підстави для подання цього позову відрізняються від підстав у справі № 640/6331/21 насамперед тим, що позовні вимоги заборонити ПП «Партія Шарія» ґрунтуються на відомостях про участь цієї партії за посередництва її лідера ОСОБА_1 в підривній діяльності у співпраці з російськими спецслужбами на шкоду суверенітету, територіальній цілісності, інформаційній безпеці України з метою дестабілізації ситуації в державі.

Пояснив, що ОСОБА_1 на своєму каналі на вебсайті «YouTube» систематично розміщує інформацію з елементами психологічного маніпулювання суспільною свідомістю, яка спрямована на розпалювання національної, міжетнічної, соціальної ворожнечі і ненависті в Україні, підрив морального духу населення, внесення розбрату між армією і народом, суспільну дестабілізацію в державі.

В умовах воєнного стану, введення якого на всій території України з 24 лютого 2022 року спричинила повномасштабна військова агресія росії проти України, подальше існування політичної партії, яка веде антиукраїнську діяльність і пропагує ворожнечу, закликає до зміни конституційного ладу, вже становить пряму загрозу національній безпеці України, її територіальній цілісності і суверенітету, має бути припинене. У цих умовах Президент України видав Указ від 19 березня 2022 року № 153/2020, яким ввів в дію рішення Ради національної безпеки України від 18 березня 2022 року «Про призупинення діяльності окремих політичних партій». У переліку антиукраїнських політичних партій значиться також ПП «Партія Шарія».

03.11.23, 10:05

Цим указом діяльність ПП «Партія Шарія» призупинялася і з огляду на наведені вище підстави і мотиви Мініюсту доручили невідкладно вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності цієї партії в Україні. У зв'язку з цим Мініюст заявив цей позов. Тобто, як підкреслив позивач, в основі звернення до суду є антиукраїнська діяльність названої політичної партії, припинення якої - на тлі збройної відсічі, яку дають Збройні Сили України окупантам, - теж є складовою захисту суверенітету України, її територіальної цілісності, інформаційної безпеки.

Позивач зауважив, що не декларативні статутні і програмні цілі ПП «Партії Шарія» дали підстави для висновку про її антиукраїнську діяльність, а саме діяльність партії і її лідера. Позивач висловив також свої міркування про причетність ОСОБА_1 до ПП «Партія Шарія» (згадав, зокрема, про те, що ПП «Партія Шарія» висувала його кандидатом в народні депутати України від цієї партії), його місця в цій партії, а також про призначення і використання цієї партії (її лідером) у контексті політичного життя України і впливу на державну політику всередині країни.

Обставини, які свідчать про антиукраїнський характер діяльності ПП «Партія Шарія» за посередництва її лідера, описані в рішенні суду першої інстанції. На думку позивача, нема підстав вважати, що ці обставини недоведені.

Крім того, СБУ листом від 01 серпня 2022 року № 5/1/4/395 додатково повідомила, як окремі діячі ПП «Партії Шарія» підтримують військову агресію росії проти України, беруть участь у формуванні окупаційних адміністрацій і надавали інформацію оборонного характеру. Додаткові акти огляду інтернет-ресурсів і скріншоти вебсайтів долучено до відзиву.

5. СБУ теж надіслала (04 серпня 2022 року засобами поштового зв'язку) відзив на касаційну скаргу, у якому просить залишити без змін рішення суду першої інстанції. Позиція третьої особи по суті висловлених в апеляційній скарзі питань оснований на доводах, які подібні до тих, які висловив Мініюст як у позовній заяві, так і у своєму відзиві. Позначимо деякі з них.

СБУ підкреслила, що звернення до суду з цим позовом обумовлене Указом Президента України від ІНФОРМАЦІЯ_38 № 153/2022, яким введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій». На виконання його вимог СБУ надала Мініюсту задокументовані факти антиукраїнської діяльності ПП «Партія Шарія» (листом від 26 березня 2022 року № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій»). СБУ, як і перед тим Мініюст, зауважила, що зазначені передумови звернення до суду якраз відрізняють суть спору в цій справі від іншої адміністративної справи № 640/6331/21, яка була на той час у провадженні Окружного адміністративного суду м. Києва.

Не оминула СБУ увагою й доводи відповідача про повноваження перевіряти діяльність політичних партій. У цьому зв'язку третя особа наголосила на тому, що її правовий статус одним з основних своїх завдань передбачає контрозвідувальну діяльність, спрямовану на попередження, своєчасне виявлення і запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам державній безпеці України. Ці загрози можуть створювати й політичні партії, якщо члени чи лідери цих партій дозволяють собі дії на шкоду національній (державній) безпеці. Виявляти створювати й політичні партії, якщо члени чи лідери цих партій дозволяють собі дії на шкоду національній (державній) безпеці. Виявляти і припиняти таку діяльність є завданням СБУ. За текстом пояснень, направлення на адресу Мініюсту листа з фактами антиукраїнської діяльності ПП «Партії Шарія» на шкоду державній безпеці, суверенітету і територіальній цілісності мало превентивний характер, якому не обов'язково мало передувати конкретне правопорушення або притягнення до кримінальної відповідальності. Тому в аспекті описаних обставин цієї справи СБУ діяла правомірно.

Відео, які досліджував суд першої інстанції, СБУ надала як додатки до відповідних актів огляду. Крім того, до суду разом з актами огляду надані скріншоти, де видно посилання на відео у YouTube, які також досліджував суд першої інстанції. Щодо часу публікації відео, то на дату оформлення актів огляду відео видалені не були, а розміщувалися також на інших ресурсах, навіть після блокування [в Україні] YouTube-каналу (ОСОБА_1). Розміщення публікацій та відео, спрямованих на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації, антиукраїнського інформаційного контенту, перекручування історичних фактів і подій та повторення риторики російських державних структур в умовах повномасштабної війни сприяє проведенню спеціальних інформаційних операцій проти України та спрямовані на підірив державної безпеки. Покликаючись на статтю 99 КАС України і окремі позиції Верховного Суду щодо належності доказів, висловлені, приміром, у справах № № 922/51/20, 826/19844/16 (про те, що інформація в інтернеті може бути змінена або видалена, тому у справі повинні бути матеріальні носії інформації з відеозаписами), третя особа зазначила, що виступи ОСОБА_1, опубліковані в YouTube, записані на компакт-диски і надані суду.

У відзиві зазначено також про окремі факти публічних висловлювань лідера ПП «Партії Шарія» і їхній характер, що, як можна зрозуміти, має продемонструвати суть «діяльності» цієї партії. Зокрема зауважено, що ОСОБА_1 неодноразово був гостем на антиукраїнських телеканалах «Перший незалежний», «КРТ», «НАШ», «112 Україна», «ZIK» та «NewsOne». В одному з інтерв'ю каналу «112» ОСОБА_1 зазначив: «Я так розумію, що мені ставлять в провину те, що я кажу, що в Україні громадянська війна. Так я повторю десять разів - в Україні громадянська війна. Ставлять в провину те, що я кажу, що Україна - колонія. Так, я вважаю, що Україна - це колонія. Це державна зрада. Та пішли вони в дулу з такою державною зрадою».

За текстом пояснень, за даними Міністра цифрової трансформації України, канал «ІНФОРМАЦІЯ_1» на сайті «YouTube» заблоковано на території України для недопущення розповсюдження маніпулятивної та спотвореної/недостовірної інформації, дискредитації української влади, підірив морального духу народу. Проте в мережі «Інтернет» міститься велика кількість відеороликів лідера партії ОСОБА_1 з інших каналів, які безперешкодно потрапляють до відеохостингу «Youtube». Наприклад, відеозаписи з назвами: «ІНФОРМАЦІЯ_2»; «ІНФОРМАЦІЯ_3»; «ІНФОРМАЦІЯ_4», в яких ОСОБА_1, за текстом пояснень, свідомо поширив неправдиву та недостовірну інформацію щодо діяльності СБУ. Також на відеохостингу «Youtube» розміщено відеозапис під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_5», в якому ОСОБА_1 зазначив: «ОСОБА_2, ты мразь настоящая, подонки и мразь, такая мразь как ты будешь когда-нибудь отвечать в суде. То, что вы делаете в последние дни под рукоплескание идиотов запада, я думаю, вам будет возвращено... Просто вы мрази СБУ... Вы пытаете и избиваете этих людей. Гореть вам в аду».

СБУ згадала також про обшуки, проведені 08 червня 2021 року у низці засновників партії в Києві та Бучанському районі Київської області, проведені в рамках кримінального провадження, розпочатого за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених статтями 110 (частина перша), 358 (частина третя) Кримінального кодексу України. Додамо також, що стосовно ОСОБА_1 порушені й інші кримінальні провадження за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених статтями 111, 161, 110, 2051, 358, 209, 212 Кримінального кодексу України.

На думку СБУ, висновки суду першої інстанції про антиукраїнську політичну та організаційну діяльність ПП «Партія Шарія» у вимірі обставин цієї справи є обґрунтованими; рішення суду заборонити діяльність цієї партії відповідає вимогам закону і за наведених обставин переслідує цілком легітимну мету.

6. На судовому засіданні представники відповідача - адвокати Погребняк Д. Є. і Мусійченко М. Г. підтримали позицію, висловлену в апеляційній скарзі, просили задовольнити її вимоги і скасувати рішення суду першої інстанції.

Представник відповідача - адвокат Погребняк Д. Є., з-поміж іншого, звернув увагу, що суд першої інстанції не досліджував доказів, які поклав в основу свого рішення, що є порушенням процесуального закону. Зауважив також, що один з відеозаписів, які є в матеріалах справи, не містить того, про що написано в акті огляду, відтак і в судовому рішенні.

Представник відповідача подав письмові заперечення стосовно прийнятності додаткових доказів, які позивач надав одночасно із відзивом на апеляційну скаргу, й з посиланням на положення статей 74, 79 КАС України просив суд не брати їх до уваги. Факти антиукраїнської діяльності політичної партії, поставлені їй за провини, мали існувати на дату подання позову до суду, а не після того. На стадії апеляційного перегляду судового рішення подання додаткових доказів має бути обґрунтоване.

Наголосив також на тому, що публікації в інтернет-виданнях не можуть бути доказом діяльності політичної партії у супереч заборон, визначених у статті 5 Закону № 2365-III. Однак Мініюст зазначив у позові такі публікації, надаючи їм доказового значення. З погляду апелянта, цей підхід неприйнятний і просив зважити на те, що інформація з вебсайтів - у контексті цих правовідносин - не є доказом у значенні статті 72 КАС України.

Звернення до суду ґрунтоване головним чином на документах, які надала СБУ, і, як можна зрозуміти зі змісту листа названого органу від 26 березня 2022 року № 5/1-229, ці документи, зокрема відео з виступами ОСОБА_1, задокументовані в рамках кримінальних проваджень (щодо ОСОБА_1, але не політичної партії), а не контррозвідувальної діяльності, як написано у відзиві третьої особи. Представник відповідача наголосив, що СБУ не наділене повноваженнями контролювати діяльність політичної партії, а докази, які перевіряються в рамках кримінальних проваджень, не можуть оцінюватися за правилами адміністративного судочинства. Крім того, СБУ у цій справі має статус третьої особи, а не позивача, тому не може доводити підстави позову.

З погляду обох представників ПП «Партія Шарія», висловлювання ОСОБА_1 не містять закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, незаконного захоплення влади чи закликів до інших дій, які заборонені відповідно до статті 5 Закону № 2365-III. Це скоріш оціночні суб'єктивні судження особи, які ніяким чином не пов'язані з діяльністю ПП «Партія Шарія». Критика чинної державної влади не може свідчити про заклик до її захоплення чи повалення конституційного ладу у неконституційний спосіб. Висловлювання своїх думок, поглядів, навіть у критичній формі, стосовно політичного курсу країни, діяльності державних органів та/чи їхніх представників є проявом демократії і за це не можна засуджувати політичну партію, тим паче забороняти її діяльність. Такий захід, відповідно до Керівних принципів щодо заборони і розпуску політичних партій та подібних заходів, ухвалених Венеціанською Комісією на 41 пленарній сесії (Венеція, 10-11 грудня 1999 року), має застосовуватися з країною стриманістю.

7. Представник Мініюсту на судовому засіданні просила відмовити у задоволенні апеляційної скарги. Пояснення представника позивача за змістом аналогічні тим, які викладено у відзиві на апеляційну скаргу.

Щодо додаткових доказів, які долучено до відзиву на апеляційну скаргу, представник позивача пояснила, що надати їх раніше не було можливості, адже СБУ надіслала їх (на прохання Мініюсту) після відкриття апеляційного провадження (листом від 01 серпня 2022 року № 5/1/4-395). Навіть після звернення до суду з цим позовом і ухвалення рішення про заборону політичної партії її діяльність - за посередництва керівника цієї партії (ОСОБА_3), дружини ОСОБА_1 та самого ОСОБА_1 - триває дотепер. Свідченням цього є їхні дописи в Telegram-каналі, а головне зміст цих дописів, які, окрім того, що сприяють поширенню російської пропаганди і дезінформації, провокують нагнітання протукраїнських настроїв і проявляють таким чином антиукраїнську діяльність деяких представників ПП «Партія Шарія» вже на тлі повномасштабної збройної агресії росії проти України.

На запитання представника відповідача - адвоката Погребняка Д. Є. представник Мініюсту уточнила, що [нормативними] підставами для заборони ПП «Партія Шарія» є приписи пунктів 2, 3, 4, 6 частини першої статті 5 Закону №2365-III.

8. Представник СБУ на судовому засіданні теж просила відмовити у задоволенні вимог апеляційної скарги і залишити рішення суду першої інстанції без змін. Вважає, що обставини, які слугували підставою для заборони діяльності зазначеної політсилки, встановлені і підтверджені належним чином, підстав для скасування рішення суду першої інстанції немає. Загалом же доводи представника третьої особи за змістом аналогічні тим, які викладено у її відзиві на апеляційну скаргу.

9. Колегія суддів при ухваленні цієї постанови керувалася такими нормами.

Відповідно до статті 1 Конституції України Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

За статтею 2 Конституції України суверенітет України поширюється на всю її територію. Україна є унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

Відповідно до статті 15 Конституції України суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

За статтею 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Політичні партії в Україні сприяють формуванню і вираженню політичної волі громадян, беруть участь у виборах. Членами політичних партій можуть бути лише громадяни України. Обмеження щодо членства у політичних партіях встановлюються виключно цією Конституцією і законами України.

За статтею 37 Конституції України утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриє її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються. <...>

Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку.

Відповідно до статті 2 Закону № 2365-III політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

03.11.23, 10:05

За статтею 5 Закону № 2365-III (тут - у редакції, яка діяла на дату звернення до суду) утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного на права і свободи людини; 10) виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду.

Відповідно до частини першої статті 8 Закону України від 12 травня 2015 року № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану» (далі - Закон № 389-VIII) в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, такі заходи правового режиму воєнного стану: <...> 9) порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення; <...>.

Відповідно до статті 21 Закону № 2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;
- пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки;
- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;
- поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

У разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

За текстом цього рішення, ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, з метою забезпечення національної безпеки та громадського порядку в період дії в Україні правового режиму воєнного стану, запровадженого Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, ураховуючи вимоги законів України «Про правовий режим воєнного стану», «Про політичні партії», відповідно до статті 107 Конституції України Рада національної безпеки і оборони України вирішила: 1) призупинити на період дії воєнного стану будь-яку діяльність в Україні політичних партій <...> «ПАРТІЯ ШАРІЯ» <...>; 2) Міністерству юстиції України невідкладно вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення.

10. На виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», введеного в дію Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022, а також на підставі наведених положень законів Мінюст подав цей позов.

Нагадаємо, що доводи про те, що діяльність ПП «Партія Шарія» спрямована на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, підрив безпеки держави; пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі (пункти 2, 3, 4, 6 частини першої статті 5 Закону № 2365-III) ґрунтуються головним чином на інформації в електронній (цифровій) формі, яку Мінюсту надала СБУ в контексті подій (з 24 лютого 2022 року), які спричинили подання цього позову. Йдеться про відеозвернення ОСОБА_1, раніше опубліковані на сайті/відеохостингу «YouTube», а також текстові повідомлення, розміщені в месенджері «Telegram» (де ОСОБА_1 теж має свій канал).

Відеозвернення і текстові повідомлення ОСОБА_1, розміщені в Інтернеті, які надала СБУ, і які є предметом дослідження в цій справі, не є єдиним (вичерпним) підтвердженням публічної діяльності лідера партії. Насправді їх в інформаційному просторі більше, адже медіаактивність ОСОБА_1, який до створення однойменної партії був більш відомий суто як «відеоблогер», є загальновідомою. Це, до слова, засвідчено також у програмі «Партія Шарія», в якому мовиться про «медійний авторитет» її лідера як про перевагу партії в аспекті поширення ідей та обговорення суспільно-важливих питань. Ця «активність» в інформаційному просторі (й не лише українському) існує давно й треба визнати, що політична партія, іменована прізвиськом її неофіційного лідера ОСОБА_1, здобула таким чином шанувальників/прихильників у різних регіонах України, здебільшого на східних і південних її теренах, свідченням чого є хоча б результати місцевих виборів 2020 року в Україні (у яких брала участь ПП «Партія Шарія»).

Дослідити весь обсяг відеозаписів з виступами/відеозверненнями ОСОБА_1, як і його текстових публікацій (чи публікацій членів партії) в месенджерах чи соціальних мережах в рамках судової справи об'єктивно не видається за можливе. Надані СБУ і Мінюстом відеофайли і публікації з відкритих і загальнодоступних джерел в Інтернеті в сукупності - як можна зрозуміти з доводів їхніх представників - мали на меті проявити, продемонструвати антиукраїнську спрямованість діяльності ОСОБА_1 та однойменної партії, що в умовах повномасштабної збройної агресії з боку росії становить реальну загрозу конституційному ладу, суверенітету і територіальній цілісності України, її національній (державній) безпеці. Про них детальніше йтиметься далі.

11. Отож зверненню до суду з цим позовом передувало те, що ДЗНД СБУ листом від 26 березня 2022 року № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» повідомив Мінюст про виявлені факти антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «Партія Шарія», лідер якої - пропагандист ОСОБА_1, котрий з 2012 року проживає закордоном - розповсюджує російську пропаганду і сам пропагує українофобію шляхом поширення відеосюжетів. За інформацією ДЗНД СБУ, з 2012 року ОСОБА_1 здійснює підривну діяльність проти основ національної безпеки України в інформаційному просторі в інтересах росії за допомогою соціальних мереж, месенджерів (Telegram-канал), відеохостингу «YouTube» та російських пропагандистських телеканалів. На підтвердження написаного СБУ надала копії актів оглядів (від 30, 31 травня 2022 року) інтернет-ресурсів з текстовими і відеозверненнями (монологами) ОСОБА_1, лідера партії, названої його іменем - ПП «Партія Шарія», які склав консультант-експерт (з оперативних питань) ДЗНД СБУ.

З цих актів три стосуються інформації з Telegram-каналу «ІНФОРМАЦІЯ_6» (за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_7) і «ІНФОРМАЦІЯ_8» (за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_9); один - з вебсайту за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_10 (у якому вміщено відео ОСОБА_1 з вебсайту «YouTube») і шість - відеозаписів ОСОБА_1, які були розміщені на його каналі на сайті «YouTube».

До актів огляду відеофайлів долучені компакт-диски, на яких записані ці відеофайли (копії), а до актів огляду інтернет-ресурсів - скріншоти Telegram-каналів під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_6» (за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_7) та «ІНФОРМАЦІЯ_8» (за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_9), щодо публікацій на яких проводився огляд.

12. Окрім інформації, яку надала СБУ, Мінюст у позовній заяві покликається також на відомості з відкритих джерел інформації в мережі «Інтернет» (інтернет-видань) щодо ПП «Партія Шарія», у яких мовиться про причетність цієї партії та її лідера ОСОБА_1 до російських спецслужб, а також про пов'язаність з іншою політичною партією - «Опозиційна платформа - За життя», яка, за текстом позову, теж має проросійські погляди і займалася діяльністю, яка завдала шкоди інтересам української держави.

Приміром, Мінюст зауважив, що в мережі «Інтернет» за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_11 опубліковано статтю, в якій мовиться про те, що ОСОБА_4 (член партії «Опозиційна платформа - За життя») заявив в ефірі пропагандистського російського каналу Росія-24, що вважає ПП «Партія Шарія» своїм союзником. А за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_12 можна прочитати статтю про те, що у серпні 2020 року політична партія «Опозиційна платформа - За життя» обрали ПП «Партія Шарія» як свого основного союзника на місцевих виборах в Україні 2020 року.

Мінюст зазначив так само і про інші публікації в інтернет-виданнях, з яких можна прочитати про діяльність ПП «Партія Шарія», про що йтиметься далі.

Позивач підкреслив, що зазначені ним докази є тільки частиною того, що можна знайти і побачити у відкритому доступі в мережі «Інтернет», де є ще чимало відео з ОСОБА_1, у яких він відверто дискредитує діяльність державних органів і таким чином нагнітає напругу у суспільстві. На підтвердження своїх слів Мінюст у позовній заяві покликався на відео (в мережі «Інтернет») з виступами/зверненнями ОСОБА_1, у яких він - вже під час воєнного стану - дискредитує діяльність СБУ (про ці відео ще йтиметься нижче). Про ті самі відео зазначила СБУ у своєму відзиві на апеляційну скаргу.

ПП «Партія Шарія» не відмежовувалася публічно від таких поглядів свого лідера, ім'я якого вона носить, ані до, ані тим більше після початку прямої повномасштабної російської агресії проти України, що дає підстави вважати, що ПП «Партія Шарія» ці погляди поділяє.

Нагадаємо, що стосовно публікацій в інтернет-виданнях представник відповідача - адвокат Погребняк Д. Є. висловив зауваження щодо належності їх як доказів, адже думка, погляд автора статті, його висновки щодо діяльності певної політичної партії відображають лише його особисту позицію і не можуть доводити протиправний характер діяльності політичної партії в цілях її заборони з підстав, визначених у статті 5 Закону № 2365-III.

Колегія суддів відхилила клопотання представника відповідача не досліджувати ці матеріали, позаяк частину з них Мінюст зазначив у позові, доводячи підстави свого звернення до суду. Водночас додала, що для оцінювання публікацій в інтернет-виданнях (як тих, які згадані в позові, так і тих, які додані після відкриття апеляційного провадження) на предмет їхнього доказового значення варто спочатку ознайомитися з їхнім змістом, відтак вирішити чи брати їх до уваги при прийнятті постанови за наслідками апеляційного перегляду.

13. Підсумовуючи наведене, колегія суддів зазначає, що підстави для заборони діяльності політичної партії визначені у статті 37 Конституції України, частині першій статті 5 (щодо підстав для заборони діяльності ПП «Партія Шарія», то представник Мінюсту на

03.11.23, 10:05

судовому засіданні вказала на приписи пунктів 2-4, 6 частини першої цієї статті), в частині першій статті 21 Закону № 2365-III, а також у пункті 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII й на положення цих статей головним чином покликається позивач, коли просить припинити діяльність ПП «Партія Шарія».

Зауважимо також, що стаття 8 Закону № 389-VIII (пункт 9) дозволяє під час воєнного стану «порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на стійкість критичної інфраструктури, права і свободи людини, здоров'я населення». Формально таке формулювання повторює обмеження свободи об'єднання, встановлене статтею 37 Конституції України.

Стаття 64 Основного Закону України передбачає, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції.

Тож свобода об'єднань, гарантована у статті 36 Конституції України, може обмежуватися в умовах воєнного стану. В Указі Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» не зазначено щодо можливості обмеження права, передбаченого статтею 36 Конституції України. Однак це обмеження застосовано згідно з Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», виданим в умовах воєнного стану в Україні.

14. У справі встановлено, що ПП «Партія Шарія» первинно називалася «Об'єднана Україна» й лише у 2019 році була перейменована.

Відповідно до установчого з'їзду Політичної партії «Об'єднана Україна» (від 02 вересня 2014 року) на ньому були присутні сім її засновників (ОСОБА_6 (обраний головою партії), ОСОБА_7, ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10, ОСОБА_11, ОСОБА_12). 22 січня 2015 року на позачерговому з'їзді партії затверджено статут Політичної партії «Об'єднана Україна».

Згідно з відомостями з Єдиного реєстру громадських формувань Державна реєстраційна служба 03 лютого 2015 року зареєструвала Політичну партію «Об'єднана Україна», свідоцтво № 267-п.п. Як юридична особа ця партія зареєстрована 17 лютого 2015 року; ідентифікаційний код юридичної особи 39644910; адреса: 04050, м. Київ, вул. Глибочицька, буд. 17, корпус Д.

05 червня 2019 року було прийнято рішення про державну реєстрацію змін до відомостей про Політичну партію «Об'єднана Україна» шляхом її перейменування на ПП «Партія Шарія». Головою партії тепер є ОСОБА_3.

Перед тим, як перейти до оцінювання доказів й з'ясування обставин справи, на яких оснований вимоги позивача, зауважимо, що офіційно ОСОБА_1 не є і не був керівником або членом політичної партії, в назві якої використано прізвище «ОСОБА_1». На сьогодні керівником партії є ОСОБА_3, його дружина. Але у публічному - а головне в медійному - просторі ПП «Партія Шарія» пов'язується саме з ОСОБА_1, її ідейним лідером і натхненником, якого можна навіть називати «обличчям» і «рупором» партії. У цьому зв'язку треба взяти до уваги, що в червні 2019 року ПП «Партія Шарія» висувала ОСОБА_1 кандидатом у народні депутати України від цієї політичної партії й з цього приводу були судові процеси, зокрема у Верховному Суді (приміром, справи № № 855/185/19, 855/268/19). У підсумку Центральна виборча комісія скасувала реєстрацію кандидата в народні депутати України ОСОБА_1, включеного до виборчого списку ПП «Партія Шарія» у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі на позачергових виборах народних депутатів України 21 липня 2019 року (з тих мотивів, що він не відповідав конституційній вимозі щодо проживання в Україні протягом останніх п'яти років до дня виборів (стаття 76 Конституції України), оскільки, за даними СБУ, громадянин ОСОБА_1 виїхав за межі України 24 січня 2012 року через пункт пропуску «Зернове» (Сумська область) потягом «Ковель-Москва» та після цього на територію України не в'їжджав).

У контексті цієї справи ця обставина є лише свідченням, а радше проявом того, що ОСОБА_1 пов'язаний з ПП «Партія Шарія», і на це вказує не лише його прізвище, але й публічна діяльність, яка головним чином зосереджена в електронних медіа (як-от месенджері «Telegram», відеохостингу «YouTube»). ОСОБА_1 нерідко можна було також почути і побачити та телефірах (про один такий йтиметься нижче), причому не лише на російських, але й на українських (на той час ще не заборонених) каналів, на яких, що прикметно, його позиціювали саме як лідера ПП «Партія Шарія» й цікавилися його думкою щодо результатів голосування за представників ПП «Партія Шарія» на місцевих виборах в Україні 2020 року, а також політичними планами цієї партії на майбутніх (на той час) парламентських виборах і візіями їхнього лідера щодо «співпраці» з іншими політсилами.

Ані ПП «Партія Шарія» в особі офіційного керівника партії, ані члени політичної партії не відмежовували що політсилу від ОСОБА_1 та його поглядів, ідей і закликів. Доречно зауважити, що в програмі ПП «Партія Шарія», яка затверджена на позачерговому II З'їзді партії 29 лютого 2020 року, у рубриці «Середній клас як соціальна основа партії» згадується така постать (амплуа) як «Лідер» [партії]. Зокрема в цьому документі можна прочитати такі рядки: «Партія Шарія і її Лідер на сучасному етапі розвитку держави володіє потужним медійним авторитетом. Ця обставина дозволяє не тільки активно розповсюджувати ідеї та позицію партії серед громадян, але актуалізувати найчутливіші суспільно-політичні і соціально-економічні проблеми, пропонувати їх вирішення на основі її Програмових засад». Далі також: «<...> Щоби кумулятивний ефект від політичної діяльності її Лідера посилювався діяльністю регіональних лідерів <...>».

Тож хоча ОСОБА_1 формально не є членом партії, його пов'язаність з нею, його опосередкована цією партією участь у політичному житті української держави й здатність таким чином впливати на політичні і державотворчі процеси не те, що дозволяє, але й змушує оцінювати його публічні виступи через призму законних принципів і заборон стосовно діяльності політичної партії загалом, яка - своєю «пасивною» поведінкою - поділяє його позицію.

Як неодноразово зазначав Європейський суд з прав людини (наприклад, у рішенні від 30 липня 2009 року у справі Herri Batasuna and Batasuna проти Іспанії (заяви №№ 25803/04, 25817/04), лише статут і програма політичної партії не можуть вважатися єдиним критерієм для визначення її цілей і намірів. Зміст програми необхідно порівнювати з діями лідерів і членів партії та позицією, яку вони відстоюють.

Статутні та програмні цілі ПП «Партія Шарія» у цьому зв'язку Суд оцінюватиме у зіставленні передусім з публічними висловлюваннями лідера партії та ставленням до них самої партії, адже тільки так можна зрозуміти і оцінити справжню мету і суть діяльності політичної партії.

З уваги на висловлені під час судового засідання доводи представників відповідача про недоречність ототожнювати висловлювання ОСОБА_1 та його дружини (керівника партії) ОСОБА_3, опубліковані в їхніх приватних/особистих Telegram-каналах чи на сайті «YouTube» з діяльністю ПП «Партія Шарія» й відповідно оцінювати ці висловлювання через призму заборон, визначених у статті 5 Закону № 2365-III, потрібно зазначити таке.

За змістом статті 2 Закону № 2365-III політична партія складається з громадян - «прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку» <...>. Колегія суддів не заперечує того, що членство в політичній партії не позбавляє громадянина права на приватне життя, як і гарантії щодо невтручання у нього. Особа, яка є членом політичної партії, може висловлюватися і поводитися відповідно до своїх вподобань, морально-етичних і культурних орієнтирів. Але публічна діяльність партійців, особливо тих, які займають керівні, провідні позиції в партії або є її загальноновизнаними ідейними лідерами, тим більше такої партії, яка здобула на виборах «представництво» в органах місцевого самоврядування, не тільки «звужує» їхній приватний простір, що закономірно, але й покладає додаткову відповідальність за свої вчинки, а надто за свої ідеї та заклики, проголошені у публічному просторі. Адже лідер партії залишається ним незалежно від того, який ресурс він використовує для поширення своїх поглядів серед населення і в який період доби він виступає. Тому висловлювання ідейного лідера партії, як і офіційного керівника партії щодо подій у державі відображають не просто особисту думку (суб'єктивні, оціночні висловлювання) таких осіб, але й позицію партії загалом. Тому що партія це не «фікція», як в доктрині цивільного права називають юридичну особу, а спільнота громадян-одномудців, прихильників певної загальнонаціональної програми, вчинки і публічні висловлювання яких і дають розуміння, в чому полягає діяльність утвореної ними політичної партії й на які реальні цілі вона спрямована. Колегія суддів бере до уваги, що Європейський суд з прав людини у справі «Refah Partisi (the Welfare Party) and Others проти Туреччини» (рішення від 13 лютого 2003 року; заяви № № 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98) визнав висловлювання лідерів партії та осіб, яких партія висувала кандидатами на виборах, такими, що відображають реальну політичну позицію партії.

15. Суд першої інстанції, за текстом його рішення, дослідив усі долучені СБУ докази й у підсумку погодився з доводами відповідача і третьої особи, що публікації і відеозвернення ОСОБА_1 як лідера ПП «Партія Шарія» спрямовані на дискредитацію державної влади, підрив основ конституційного ладу, що є складовою безпеки, пропагують насильство, порушення суверенітету і територіальної цілісності.

Зважаючи на зауваження апелянта, висловлені в апеляційній скарзі і на судовому засіданні, колегія суддів теж оглянула і дослідила ці відеозаписи та скріншоти й перед тим, як продовжити виклад прочитаного, побаченого і почутого зауважить, що у відкритому доступі (станом на дату апеляційного розгляду справи) є публікації з каналів у Telegram за посиланнями: ІНФОРМАЦІЯ_7, ІНФОРМАЦІЯ_58, ІНФОРМАЦІЯ_59, ІНФОРМАЦІЯ_9.

Скріншоти цих дописів колегія суддів дослідила у судовому засіданні. Так само була можливість переглянути відеозвернення ОСОБА_1 за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_10, адже воно теж доступне у відкритому доступі.

Щодо відеозаписів на вебсайті «YouTube» (на каналі ОСОБА_1, доступ до якого в Україні - за повідомленням у засобах масової інформації Міністра цифрової трансформації України М. Федорова - наразі заблоковано), які переглядав консультант-експерт (з оперативних питань) ДЗНД СБУ й щодо яких складені акти огляду, копії яких долучені до справи, то посилання, які зазначені в актах і відтворені у рішенні суду, за якими ці відео можна було б знайти, на дату апеляційного розгляду недоступні. Однак їхні копії збережено на цифрових носіях, долучених до актів огляду й до матеріалів справи, тож колегія суддів мала можливість з ними ознайомитися, що і зробила.

16. Стосовно доводів представника відповідача про неналежно оформлені докази (копії відеозаписів), відтак про їх недопустимість, треба зазначити, що відеозвернення ОСОБА_1 розміщувалися у відкритому, загальнодоступному і відомому джерелі інформації - відеохостингу (сайті) «YouTube». Записи на компакт-дисках, які разом з актами огляду надала СБУ, не є першоджерелом, а тільки копією того, що було розміщено раніше у мережі «Інтернет». Зроблено це для того, щоб зберегти ці відеозвернення і зафіксувати їхній зміст. Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг» не визначає порядку засвідчення копій електронних документів, зокрема на кшталт тих, які надала СБУ. Тому сам факт відсутності на них КЕПу (апелянт не зазначив чітко чийого, але з контексту висновується, що СБУ), прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України від 05 жовтня 2017 року № 2155-VIII «Про електронні довірчі послуги», на думку колегії суддів, не свідчить про їхню недопустимість.

У цій справі не йдеться з'ясувати, чи на копіях відеозвернень (компакт-диски з якими надала СБУ) справді ОСОБА_1 (на думку колегії суддів, впізнаваність ОСОБА_1 не викликає сумнівів й може вважатися загальновідомою) й чи говорив він те, що записано. З доводів представників відповідача можна зрозуміти також, що вони не заперечують існування цих відеозвернень (їх змісту) та їх розміщення на сайті «YouTube», як і не спростовують того, що автором/виконавцем цих монологів є ОСОБА_1. Натомість вони поставили під сумнів наявність до них відкритого доступу на сайті «YouTube» на дату розгляду справи в суді першої інстанції, відтак і про спроможність цього суду їх дослідити так, як про це написано в рішенні. Окрім того, у судовому засіданні представники відповідача, наголошуючи на тому, що факти протиправної діяльності політичної партії мають існувати на дату звернення до суду, просили зважити на дату створення відеозаписів на компакт-дисках (у зіставленні з датами актів огляду (30, 31 травня 2022 року), датою їхнього долучення до матеріалів справи (14 червня 2022 року) і датою звернення до суду (18 травня 2022 року). Зауваження представників відповідача стосувалися також й того, як слід оцінювати висловлювання ОСОБА_1, але про це далі.

Як уже згадувалося вище, канал ОСОБА_1 на вебсайті «YouTube» - після повномасштабного збройного вторгнення росії в Україну - заблокований в Україні, але це не означає, що після того вся діяльність ОСОБА_1 і ПП «Партія Шарія» не повинна підлягати судовій оцінці, а збережені відео з цих каналів втрачають доказове значення.

17. Отож відповідно до актів огляду інтернет-ресурсу від 30 травня 2022 року, складених за наслідками огляду каналів у месенджері «Telegram» під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_6» (за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_7) та «ІНФОРМАЦІЯ_8» (за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_9) підтверджується, що ІНФОРМАЦІЯ_60 ОСОБА_1 поширив дописи (за посиланнями: ІНФОРМАЦІЯ_58, ІНФОРМАЦІЯ_59), у яких висвітлено інформацію стосовно працівників Харківської обласної прокуратури. Згодом допис ОСОБА_1, розміщений на його каналі в Telegram (ІНФОРМАЦІЯ_58), поширений й на каналі в месенджері «Telegram» під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_61» (ІНФОРМАЦІЯ_9).

18.1. Крім того, ІНФОРМАЦІЯ_62 на каналі ОСОБА_1 в месенджері «Telegram» (ІНФОРМАЦІЯ_7) опубліковано повідомлення, у якому з сарказмом оцінюється надання державними органами захисту одному з бійців полку «ІНФОРМАЦІЯ_63», надаючи таким чином негативної конотації не тільки названому загонові спецпризначення [у складі Національної гвардії України], але й держави в цілому (ось фрагмент допису (тут і далі текст цитується російською мовою, адже ОСОБА_1 у публічних виступах послуговується тільки нею): «ОСОБА_13, родился в г. Чебоксары ИНФОРМАЦІЯ_64. Национальное происхождение: я украинец по бабушке со стороны отца, я русский по дедушке со стороны отца, я чуваш по матери. Самоидентификация: русский. Вероисповедание славянский язычник, идеология: национал-социализм. В правом движении с 2007 года. В 2008-ом на него было возбуждено уголовное дело за нанесение ножевых ранений двум антифашистам в ходе драки у Дома правительства Чувашской республики. <...> В 2012, 2013 годах организатор Русского марша в г. Чебоксары. В 2014 году въехал на Украину и вступил в добровольческий полк «ІНФОРМАЦІЯ_63». Задержан в Индонезии, Украина уже поспешила на помощь, силы МИДа брошены на защиту «гражданина Украины» (???), я правда не понял, когда он успел им стать. Недогосударство глупое»).

відеофайлу, який доданий до акта огляду.

У цьому відео ОСОБА_1 коментував відеосюжет на телеканалі «Україна 24», випуск програми «Народ проти», одним з учасників якої був народний депутат України VIII ОСОБА_5. Темою обговорення цієї програми були політичні і суспільні події, які відбувалися в Україні у листопаді 2013 року - лютому 2014 року і ввійшли в історію як Революція Гідності. Сама назва відео, у якому ОСОБА_1 висловлював свої коментарі, дає розуміння суті позиції автора цього відео щодо згаданих історичних подій, адже відео наповнене висловлюваннями, які спрямовані на висміювання Революції Гідності і її учасників, цінностей цієї Революції і її значення для суспільно-політичного розвитку країни. ОСОБА_1 у глузливій і образливій формі висловлювався щодо окремих учасників того обговорення, що у поєднанні з маніпуляцією фактами і словами створює негативне сприйняття революційних подій, та й держави загалом (яку автор відео принагідно тут називає «долбаная памойка») й таким чином сприяє дестабілізації суспільно-політичного життя в ній.

Проте відеозапису, копія якого збережена на цифровому носії і який є у справі, за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_22 колегія суддів не переглядала («немає зв'язку із сайтом»).

18.7. Відповідно до акта огляду інтернет-ресурсу від 31 травня 2022 року № 5/1/4-3729 - відеофайла, розміщеного за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_24 - суду надано копію відеозапису, який був розміщений на інтернет-ресурсі «YouTube» ІНФОРМАЦІЯ_25 під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_26».

Суд дослідив копію цього відеозапису, який доданий до акта огляду. Відео починається зі звернення ОСОБА_1 щодо «спільних героїв», яких - як він запевняє - «у нас ніколи не буде». А за тим йде фрагмент відеосюжету на телеканалі «Zik» від ІНФОРМАЦІЯ_27, який присвячений місцевим виборам в Україні 2020 року. Запрошеним до розмови на тому телеєфірі (в онлайн режимі) був ОСОБА_1 (якого на екрані підписали як «лідер «Партії Шарія», що не викликало його заперечень). Обговорювали перебіг підрахунку голосів на тих дільницях, де ПП «Партія Шарія» очікувала набрати найбільше голосів (зокрема йшлося про міста Маріуполь, Одеса, Харків). «Гість» програми говорив про численні, на його думку, порушення під час голосування, про маніпуляції з підрахунком голосів, про намагання провладної партії («Слуга народу») применшити кількість їхніх голосів в окремих регіонах, спотворивши результати волевиявлення.

Ведучі телевізійної програми цікавилися думкою ОСОБА_1 щодо подальших планів ПП «Партія Шарія», зокрема її участі у парламентських виборах і можливої співпраці з іншими політсилами. Нагадаємо, що про цей аспект розмови уже зазначалося в контексті «причетності» ОСОБА_1 до діяльності ПП «Партія Шарія» як її лідера.

Завершується відео тезами, власне, з яких і починалося. ОСОБА_1 (у відповідь на запитання ведучого про зміни в країні після місцевих виборів) зачепив питання радикалізації в суспільстві (після виборів), що в його розумінні означає чіткий поділ на «своєї-чужої» і додав, що це [поділ] триває уже давно (свідченням чого вважає висловлювання окремих політиків з інших політсил щодо виборців його партії), відтак ствердив, що в державі давно йде громадянська війна і висловився, що не проти її [держави] «разделенія». Зауважив також, що згодом дійде й до її федералізації, зазначивши за приклад у цьому зв'язку федеративний устрій Німеччини, в якій, за спостереженнями ОСОБА_1, «всьо нормальна». Спільних (для усієї держави) героїв, на переконання ОСОБА_1, бути не може.

Загалом почуте дає підстави погодитися з думкою суду першої інстанції, що висловлювання ОСОБА_1 (який, повторимо, позиціонується на згаданому телеєфірі як лідер ПП «Партія Шарія», яка брала участь у місцевих виборах 2020 року) містить елементи маніпулювання суспільною свідомістю, сприяють дестабілізації суспільно-політичної ситуації під час проведення чергових виборів на території України, провокують ворожнечу і розколювання у суспільстві.

Відеозапису за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_28 колегія суддів теж не переглядала («немає зв'язку із сайтом»).

18.8. До акта огляду інтернет-ресурсу від 31 травня 2022 року № 5/1/4-3730 - відеофайла, який розміщений за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_29, долучено компакт-диск із (копією) відеозапису з виступом ОСОБА_1, розміщеного ІНФОРМАЦІЯ_17 на інтернет-ресурсі «YouTube» під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_30».

ОСОБА_1 у критичній і властиво образливій формі висловлюється щодо «карантину вихідного дня», який запровадило Міністерство охорони здоров'я України як способу зменшити темпи поширення коронавірусної хвороби (COVID-19) всередині країни.

Колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції, що в умовах складної епідеміологічної ситуації в країні, яка була на той час, висловлені ним судження щодо діяльності органів влади, особливо манера їх подачі, сприяють підризу їх авторитету і підсилюють негативні настрої у суспільстві, недовіру до державних органів, що - особливо в тодішніх умовах - теж була чинником дестабілізації ситуації загалом.

Відеозапису за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_29 колегія суддів не переглядала («немає зв'язку із сайтом»).

18.9. Акт огляду інтернет-ресурсу від 31 травня 2022 року № 5/1/4-3731 щодо відеофайлу, який був розміщений на вебсайті «YouTube» за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_39 має своїм додатком компакт-диск, однак файл на ньому не відповідає змісту акта.

В акті мовиться про відео, яке було розміщене ІНФОРМАЦІЯ_41 на вебсайті «YouTube» (за написаним вище посиланням) з назвою «ІНФОРМАЦІЯ_40». Відповідно до акта, монолог ОСОБА_1 стосувався дій СБУ, які розпочали щодо нього кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого статтею 110 Кримінального кодексу України. За текстом акта, ОСОБА_1 в негативній тональності висловився щодо державної влади в Україні, її інституцій, державних символів.

Пересвідчитися у відповідності написаного в акті огляду інтернет-ресурсу від 31 травня 2022 року щодо відеофайлу, розміщеного за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_39, колегія суддів не може, адже на дату розгляду справи перейти за цим посиланням у браузері не має такої можливості (канал ОСОБА_1 заблокований і тому «немає зв'язку із сайтом»), а на компакт-диску, доданого до акта, помилково записаний інший відеофайл (теж з монологом ОСОБА_1, але на тему «ІНФОРМАЦІЯ_26», про який вже згадано вище). Тому цей доказ (відеозапис) суд до уваги не бере.

19. З уваги на аргументи представника відповідача про неповноту досліджених доказів колегія суддів врахувала також відео, що зазначив Мініюст у позовній заяві, а згодом й СБУ у відзиві на апеляційну скаргу, і які розміщені на сайті «YouTube».

За посиланням на вебсайті «YouTube» ІНФОРМАЦІЯ_33 розміщено відео з назвою «ІНФОРМАЦІЯ_31» (від ІНФОРМАЦІЯ_32); за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_34 - розміщено відео з назвою «ІНФОРМАЦІЯ_35» (від ІНФОРМАЦІЯ_36); за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_37 - відео з назвою «ІНФОРМАЦІЯ_4» (від ІНФОРМАЦІЯ_38).

03.11.23, 10:05

Ці відео є у відкритому доступі в мережі «Інтернет», який наразі не заблокований, тож колегія суддів переглянула їх зміст. У них ОСОБА_1 подає інформацію щодо діяльності СБУ стосовно «руських» та/чи адептів «руського міра» у такий спосіб і тональністю, які підривають довіру і авторитет цього державного органу, що в умовах повномасштабної збройної агресії росії проти України є недопустимо.

Колегія суддів не вважає, що почуті висловлювання ОСОБА_1 можна розцінювати як суб'єктивні судження і звичайну критику державного органу, як на цьому наполягають представники відповідача. ОСОБА_1 є лідером ПП «Партія Шарія», тому має відповідально висловлюватися про діяльність правоохоронних органів, особливо якщо звинувачує їх у неправомірній діяльності і особливо в умовах воєнного стану. А «критика» державного органу не може супроводжуватися маніпулятивним способом подачі інформації щодо його діяльності (лідером політичної партії), формуючи таким чином негативну реакцію суспільства (принаймні тієї його частини, яка підтримує цю політичну силу). У цьому контексті колегія суддів звертає увагу, що жодних публічних заяв ПП «Партія Шарія», якими партія відмежовувалася б від озвучених ОСОБА_1 позицій та його заяв про зв'язок з партією, не існує.

Крім того, треба пам'ятати, що збройна агресія росії проти України супроводжується також інформаційною війною, яка, окрім іншого, має на меті вплинути на морально-психологічний стан українців і таким чином зменшити їхній опір ворогу. Поширення недостовірної, перекрученої інформації про діяльність державних органів, яка їх дискредитує, є одним зі способів такої війни. Останні відеозаписи, які переглянув Суд за вказаними посиланнями, створені вже під час воєнного стану, у березні 2022 року, а самі звернення ОСОБА_1, як випливає з почутого, стосуються діяльності СБУ після 24 лютого 2022 року. Канал на сайті «YouTube», на якому розміщені ці відео, належить ОСОБА_1, але зміст почутих і побачених відеозвернень ОСОБА_1, розміщених на цьому каналі, якраз засвідчує, що вони спрямовані на дискредитацію зазначеного державного органу, підірив суспільної довіри до нього і таким чином сприяють ворогу в його війні проти України.

Відео на сайті «YouTube» за посиланнями ІНФОРМАЦІЯ_42, ІНФОРМАЦІЯ_43, ІНФОРМАЦІЯ_44, які теж зазначені у позовній заяві, суд переглянути не зміг з об'єктивних причин («немає зв'язку із сайтом»).

З метою повного і об'єктивного з'ясування всіх обставин справи колегія суддів вважала за необхідне переглянути також публікації в інтернет-виданнях, про які позивач зазначив у позовній заяві (огляд відбувся за посиланнями: ІНФОРМАЦІЯ_45; ІНФОРМАЦІЯ_46; ІНФОРМАЦІЯ_11; ІНФОРМАЦІЯ_47; ІНФОРМАЦІЯ_12; ІНФОРМАЦІЯ_48; ІНФОРМАЦІЯ_49; ІНФОРМАЦІЯ_50).

Узагальнюючи зазначимо, що у цих публікаціях мовиться про те, що ПП «Партія Шарія» є проросійською партією, відомою завдяки медіаактивності ОСОБА_1, який пропагує проросійські наративи і українофобію; ПП «Партія Шарія» співпрацює з політичною партією «Опозиційна платформа - За життя», представники якої публічно заявили, що вважають її своїм союзником на виборах, а сам ОСОБА_1 був частим гостем на уже заборонених телеканалах, на яких йому дозволялося пропагувати від ПП «Партія Шарія» проросійський світ і українофобію з образою своїх проукраїнських опонентів (у властивій йому манері). Одна публікація стосувалася також виступу представниці відомства закордонних справ росії про те, як її бентежать переслідування ПП «Партія Шарія» в Україні.

Після відкриття апеляційного провадження Мініюст і СБУ у своїх відзивах (і додатках до них) навели нові приклади публічних висловлювань (дописів, відеозвернень) ОСОБА_1 у мережі «Інтернет», зокрема тих, які з'явилися після 24 лютого 2022 року. Зазначену інформацію СБУ задокументувала актами огляду інтернет-ресурсу від 01 серпня 2022 року (№№ 5/1/4-390, 5/1/4-391, 5/1/4-392, 5/1/4-393, 5/1/4-394) і передала Мініюсту.

Суд дослідив як зміст актів огляду інтернет-ресурсів, так і безпосередньо тексти публікацій, яких ці акти стосуються, за посиланнями: ІНФОРМАЦІЯ_51; ІНФОРМАЦІЯ_52; ІНФОРМАЦІЯ_53; ІНФОРМАЦІЯ_54; ІНФОРМАЦІЯ_55; ІНФОРМАЦІЯ_56; ІНФОРМАЦІЯ_57.

За трьома першими посиланнями в мережі «Інтернет» (акти огляду інтернет-ресурсу №№ 5/1/4-390, 5/1/4-391, 5/1/4-392) розміщено статті/новини, у яких повідомляється про причетність члена ПП «Партія Шарія» та їх прибічників до колаборації з окупантами.

П'ять останніх посилань в Telegram-каналі (акти огляду інтернет-ресурсу №№ 5/1/4-393, 5/1/4-394) стосуються публікацій ОСОБА_3 (голова ПП «Партія Шарія», дружина ОСОБА_1) і ОСОБА_1, розміщених на їхніх каналах в названому месенджері.

20. На думку колегії суддів, повідомлення (новини) і статті в інтернет-виданнях, про які наведено вище (абзаци 7, 10 пункту 19 цієї постанови) не можуть бути доказами (у розумінні статті 72 КАС України), на підставі яких можна встановити, що діяльність політичної партії спрямована на: зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; порушення суверенітету і територіальної цілісності України; підірив безпеки держави; пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі.

У вимірі наведеного нормативно-правового регулювання, ці статті і новини мають суто інформаційне наповнення, яке в деяких випадках може мати також суб'єктивну думку автора, яка не завжди спирається на достовірні факти. Перевіряти правдивість прочитаних там обставин (суджень, висновків авторів) не охоплюється предметом доказування в цій справі і при ухваленні цієї постанови Суд не брав це до уваги.

Щодо відеозвернень ОСОБА_1 (задокументованих в актах огляду інтернет-ресурсів від 30, 31 травня 2022 року) та текстових публікацій, які він розмістив в месенджері «Telegram» (теж задокументованих актами огляду СБУ), то їх допустимість і належність як доказів у цій справі колегія суддів під сумнів не ставить. Зважаючи на доводи представників відповідача про недопустимість оцінювання доказів, зібраних СБУ в рамках кримінального провадження, колегія суддів зазначає, що в цій справі завданням суду є не встановити наявності чи відсутності обставин, що мають значення для кримінального провадження. У цій справі Суд розглядає їх як докази, які мають підтвердити здійснення політичною партією забороненої діяльності (у розумінні статті 5 Закону № 2365-III), але не вчинення кримінального правопорушення окремими особами й притягнення їх до юридичної відповідальності. Тому правова оцінка адміністративного суду щодо публічних висловлювань лідера ПП «Партія Шарія» ОСОБА_1 з цього приводу не може мати обов'язкового, наперед визначеного висновку в рамках кримінального провадження.

Стосовно зауважень представників відповідача щодо дат «створення» і «змінення» відеозаписів на компакт-дисках, які досліджував суд, у зіставленні з датою звернення до суду, то тут колегія суддів виходить із того, що значення має не стільки те, коли відеозвернення ОСОБА_1 задокументували і записали на компакт-диски, скільки те, коли вони з'явилися у мережі «Інтернет» і який їх зміст. Приміром, ОСОБА_1 задокументували і записали на компакт-диски, скільки те, коли вони з'явилися у мережі «Інтернет» і який їх зміст. Приміром, відеозапис, який стосується результатів голосування на місцевих виборах 2020 року в Україні не міг з'явитися у травні або червні 2022 року, але задокументувати чи записати на цифровий носій інформації його в цей час могли, що ніяким чином не змінює суті висловлювань лідера партії.

21. Отже, на прикладі згаданих вище відео і текстових повідомлень в месенджері «Telegram», які дослідила колегія суддів, можна висувати, що ОСОБА_1 притаманна українофобська тональність висловлювань, спосіб подачі ним інформації характеризується вибірковістю, елементами маніпулювання й націлений на дискредитацію і підрив авторитету державних органів та інституцій України, конституційного ладу, поширення недовіри і зневіри до державної влади, намаганням нав'язати ущербність і неспроможність української держави існувати і розвиватися, розпалювання ворожнечі і розколу всередині суспільства. Такий зміст і характеристики публічних висловлювань повністю поділяються самою політичною партією «Партія Шарія».

Відомо, що аналогічну риторику давно озвучують і пропагують російські медіа, послідовно нав'язуючи і формуючи таким чином наратив про «недодержаву» Україну, яка - в їхній уяві - не є державою й не має права на існування. Понад те, аналогічну позицію висловлює політичне і військове керівництво росії, яке - розпочавши повномасштабне збройне вторгнення в Україну - уже відверто й публічно заявляло про «денацифікацію» України, маючи на меті знищення Українського народу, його самобутності та позбавлення його права на самостійний розвиток, ліквідацію незалежності України, повалення її конституційного ладу і захоплення території.

Як засвідчала історія, агресивне несприйняття Української держави, заперечення її незалежності, суверенітету і територіальної цілісності, та й загалом всього українського, яке донедавна озвучувалося і пропагувалося в медійному просторі, зокрема й в Україні, переросло зрештою у повномасштабну війну проти України, яка триває й дотепер.

22. Політична партія, яка зареєстрована в Україні, і створена, як презюмується Законом, з метою формування і вираженню політичної волі громадян, участі у виборах та інших політичних заходах (в Україні), але яка в дійсності сповідує і пропагує антиукраїнські - а правильніше проросійські - ідеї і сприяє таким чином окупантам у втіленні їхніх намірів, теж становить реальну загрозу національній безпеці, конституційному ладу України, її суверенітету і територіальній цілісності.

Публічні висловлювання ОСОБА_1 (відеозвернення, дописи/пости) оцінюються через призму встановлених законом обмежень щодо діяльності політичних партій, тому що ОСОБА_1 - після того, як політична партія «Об'єднана Україна» змінила назву на «Партія Шарія» - уже став виразником не стільки своїх особистих поглядів, як позиції однойменної партії загалом, яка ніколи від цих поглядів не відмежовувалася. А ПП «Партія Шарія» - зважаючи на її статус - претендує на те, щоб бути виразником політичної волі певної кількості виборців, з подібними позиціями брала участь у виборах та інших політичних заходах.

Отже, твердження представника відповідача про відсутність зв'язку між ОСОБА_1 та ПП «Партія Шарія» спростовується фактом висунування ОСОБА_1 кандидатом у народні депутати України у складі партійного виборчого списку ПП «Партія Шарія» на виборах народних депутатів України 2019 року, публічним визнанням ОСОБА_1 неформальним лідером (ідеологом) партії. У зв'язку з цим колегія суддів бере до уваги той факт, що у своїх політичних заявах та документах ПП «Партія Шарія» жодного разу не відмежовувалася ані від особи ОСОБА_1, ані від його політичних заяв і коментарів, що мають відверто антидержавний, ворожий характер як щодо України, так і стосовно демократичного ладу держави. Такого відмежування не було у публічних виступах кандидатів від ПП «Партія Шарія» під час місцевих виборів 2020 року; жодних заяв з цього приводу не було зроблено партією-відповідачем і після початку прямої російської агресії проти України 24 лютого 2022 року.

У цьому контексті слід взяти до уваги позицію Європейського суду з прав людини, який звернув увагу, що заяви керівників партії та осіб, яких вона висунула кандидатами на виборах, можна беззаперечно приписати партії в цілому, оскільки висловлювання таких осіб з політичних питань можна приписувати партії, яку вони представляють, якщо партія своїм публічним рішенням відразу від цього не відмежовується і не вжила до них дисциплінарних заходів (рішення від 13 лютого 2003 року у справі «Refah Partisi (the Welfare Party) and Others проти Туреччини» (заяви №№ 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98)). Розвиваючи цю позицію, Європейський суд з прав людини зазначив, що поведінка політика (і, зауважимо, політичної партії) зазвичай включає не лише його чи її дії чи виступи (виступи її лідерів та членів), але також, за деяких обставин, бездіяльність або відсутність відповіді, що може становити дії, які вказують на позицію цього політика чи партії, і бути такими ж показовими, як і будь-яка відверто підтримуюча дія.

Хоча ПП «Партія Шарія» не набула значної політичної підтримки, однак, зважаючи на ідеологічну спорідненість з політикою російського агресора, її підтримку як теперішньої медійної діяльності її лідера ОСОБА_1, так і його діяльність у минулих роках, її подальше існування на політичній мапі держави й сама можливість - як політичної одиниці - впливати на політичні процеси, а також брати в них участь, поширюючи (зокрема, за посередництва свого лідера ОСОБА_1), по суті, проросійську ворожу пропаганду, становить реальну загрозу національній безпеці, незалежності і територіальній цілісності України, її демократичному конституційному ладу. Це питання особливо гостро постало після повномасштабного збройного вторгнення росії в Україну, що власне й відображено в рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо припинення діяльності окремих політичних партій», яке введене в дію Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022.

23. У цих умовах, в умовах збройної агресії і спричинених цим загроз, які постали перед Українською державою, вона має право і обов'язок обстоювати національні інтереси, зберегти існуючий конституційний лад і демократичні інститути. Суд першої інстанції, апелюючи до практики Європейського суду з прав людини стосовно розпуску політичних партій (як-от: рішення від 30 січня 1998 року у справі «United Communist Party of Turkey and Others проти Туреччини» (заява № 19392/92), рішення від 13 лютого 2003 року у справі «Refah Partisi (the Welfare Party) and Others проти Туреччини» (заяви №№ 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98)), слушно згадав про принцип «демократії, здатної захистити себе» (або «війовничої демократії»).

Йдучи за позицією, неодноразово висловленою Європейським судом з прав людини, колегія суддів стверджує, що дії та виступи, які належать ПП «Партія Шарія» та її лідеру, загалом дають чітке уявлення про авторитарну модель суспільства, пов'язану з «руським міром», яку вони пропагують, що є несумісним з концепцією «демократичного суспільства».

Колегія суддів визнає, що заборона політичної партії є крайнім заходом, який повинен бути необхідним у демократичному суспільстві, відповідати легітимній меті і бути пропорційним (співмірним) до цієї мети. Слідом за Європейським судом з прав людини (рішення від 25 травня 1998 року у справі «Socialist Party of Turkey and Others проти Туреччини» (заява № 21237/93)) колегія суддів нагадує, що прикметник «необхідний» у цьому контексті означає «нагальну суспільну потребу».

На думку колегії суддів, у той час, коли Збройні Сили України, виконуючи свій конституційний обов'язок, боронять від російських окупантів територіальну цілісність і недоторканність України та її суверенітет, демократичні інституції теж мають проявити свою «війовничість», але вже на правовому полі. Захист державного суверенітету і територіальної цілісності України, демократичного конституційного ладу від впливу політичних партій, які реалізують ідеологічні та політичні наративи агресора, становить таку нагальну суспільну потребу. Заборона діяльності ПП «Партія Шарія», таким чином, є необхідною у демократичному суспільстві, переслідує легітимну мету і є необхідним заходом задля захисту інтересів держави та її демократичних інституцій.

03.11.23, 10:05

24. З приводу доводів представника відповідача про те, що статутні цілі партії і програма її діяльності не містять нічого забороненого треба зазначити, що приводом для звернення до суду з цим позовом були не статут чи програма партії, а діяльність політичної партії за посередництва її лідера ОСОБА_1. Наведені у цьому зв'язку у рішенні суду першої інстанції мотиви (з посиланням на рішення Конституційного Суду України і практику Європейського суду з прав людини) дають вичерпні пояснення з приводу цих аргументів представника відповідача. Як уже зазначалося, не стільки офіційні документи, скільки публічна діяльність свідчить про дійсне спрямування політичної сили і її суть. Власне таким чином і було доведено, що діяльність ПП «Партія Шарія» становить загрозу державності України, тому підлягає забороні.

25. Стосовно доводів про те, що при відкритті провадження в цій справі було порушено вимоги процесуального закону зауважимо, що на цьому етапі розгляду справи вони уже не впливають на результат вирішення цього спору. Водночас ці доводи можуть бути слухними під час розгляду судової справи № 857/16/22, зважаючи на приписи пункту 4 частини першої статті 238 КАС України.

Відповідно до статті 308 КАС України суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги.

Суд апеляційної інстанції не обмежений доводами та вимогами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права.

Суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї.

Докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від нього.

Суд апеляційної інстанції не може розглядати позовні вимоги та підстави позову, що не були заявлені в суді першої інстанції.

Відповідно до статті 316 КАС України суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без задоволення, а рішення або ухвалу суду - без змін, якщо визнає, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

26. Попри те, що колегія суддів виявила деякі недоліки у тому, як суд першої інстанції досліджував докази у справі, встановлені ним обставини та висновки, яких він дійшов по суті спору, ґрунтуються не на окремо взятих доказах (поодинокі), а на їхній сукупності і є правильними. Неналежність одного доказу не тягне одночасно неналежність усіх інших доказів, на яких побудовано висновки суду. Суд апеляційної інстанції водночас теж наділений повноваженнями досліджувати та оцінювати докази, що й зробив, пересвідчившись таким чином, що висновки цього суду обґрунтовані й основані на правильному застосуванні закону. Зважаючи на наведені мотиви, колегія суддів вважає, що підстав для зміни рішення суду першої інстанції в цій справі немає.

Керуючись статтями 2893, 308, 316 Кодексу адміністративного судочинства України, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду

п о с т а н о в и н и:

1. Апеляційну скаргу Політичної партії «Партія Шарія» залишити без задоволення.
2. Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 16 червня 2022 року в цій справі залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з моменту її підписання та оскарженню не підлягає.

Повний текст виготовлено 09 вересня 2022 року.

Головуючий суддя

М. І. Смокович

Судді

Н. А. Данилевич

О. Р. Радишевська

С. А. Уханенко

Н. В. Шевцова

Категорія справи № П/857/2/22: **Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.**
Надіслано судом: 20.06.2022. Зареєстровано: 21.06.2022. Оприлюднено: 22.06.2022.
Номер судового провадження: П/857/2/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

14 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/2/22 пров. № П/857/2/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд у складі:

головуючого судді Святецького В.В.

суддів Гудима Л.Я., Іщук Л.П.

за участю:

секретаря судового засідання Приступи Р.Л.,

представника позивача Адам Ю.В.

представника третьої особи Сучкової А.М.

представника відповідача не з'явився

розглянувши у відкритому судовому засіданні в режимі відеоконференції у місті Львові адміністративну справу № П/857/2/22 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Блок Володимира Сальдо», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача Служба безпеки України, про заборону діяльності політичної партії,-

ВСТАНОВИВ:

18 травня 2022 року Міністерство юстиції України, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача Служби безпеки України, звернулося в суд з позовом до Політичної партії «Блок Володимира Сальдо», в якому просить:

- заборонити діяльність політичної партії «Блок Володимира Сальдо» (ідентифікаційний код юридичної особи 42928370, вул. Ярослава Мудрого 32, каб. 11, м. Херсон, 73000);
- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги мотивує тим, що діяльність вказаної політичної партії суперечить Конституції України й законам України, та може бути заборонена лише за рішенням суду за допущені порушення, передбачені статтею 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» (надалі - Закон №2365-III).

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Також зазначеним рішенням доручено Міністерству юстиції України вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зокрема, Політичної партії «Блок Володимира Сальдо», а відповідно до статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України вказане міністерство є належним позивачем у справі про заборону політичної партії.

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, Політичної партії «Блок Володимира Сальдо».

З наведених у вказаному вище листі відомостей позивач дійшов висновку, що діяльність Політичної партії «Блок Володимира Сальдо» спрямована, серед іншого, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України. Наведені обставини стали приводом для звернення Міністерства юстиції України до суду з даним позовом.

Ухвалою від 23.05.2022 Восьмий апеляційний адміністративний суд відкрив провадження у справі за правилами загального позовного провадження та запропонував відповідачу до 10 червня 2022 року надати (надіслати) суду відзив на позов, а третій особі пояснення щодо позову.

Суд ухвалою від 30.05.2022 призначив судові засідання на 14 червня 2022 року о 15:00, яке буде проводитись у приміщенні Восьмого апеляційного адміністративного суду за адресою: м. Львів, вул. Саксаганського 13 у залі судових засідань № 4, про що повідомив позивача та зобов'язав його опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України.

На час розгляду справи в судовому засіданні відзив на позовну заяву від відповідача не надійшов.

14.06.2022 до суду надійшли пояснення від Служби безпеки України з додатками. Служба безпеки України підтримала доводи сторони позивача та долучила додаткові докази протиправної діяльності партії, про які зазначено в актах огляду Інтернет ресурсу від 01.06.2022 №5/1/4-3573 та №5/1/4-3574, складених службовими особами Управління контррозвідувального захисту національної державності ДЗНД СБ України.

03.11.23, 10:31

Суд ухвалою від 14 червня 2022 року задовольнив клопотання представника Служби безпеки України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

У судовому засіданні представник позивача подав заяву про відмову від позову в частині вимог щодо призначення комісії з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, та закриття провадження в адміністративній справі в цій частині. Інші позовні вимоги підтримав з підстав, що викладені у заяві по суті справи. Позов просив задовольнити повністю.

Представник третьої особи Служби безпеки України підтримав доводи сторони позивача.

Відповідач уповноваженого представника в судові засідання не направив, хоча був належним чином повідомлений про дату, час та місце розгляду справи, а тому суд протокольною ухвалою від 14 червня 2022 року вирішив розглянути справу за відсутності представника відповідача у відповідності до ч.5 ст.289-3 КАС України.

Суд протокольною ухвалою від 14 червня 2022 року відповідно до вимог ч.2 ст. 167 КАС України повернув без розгляду клопотання ОСОБА_1 про проведення трансляції судових засідань з тих підстав, що зазначена особа не є учасником справи.

Також суд протокольною ухвалою від 14 червня 2022 року визнав загальновідомими обставини, викладені на веб-сайтах, наведених у позовній заяві Міністерством юстиції України.

Ухвалою суду від 14 червня 2022 року, занесеною до протоколу судового засідання, суд приєднав подані представником Міністерства юстиції України докази опублікування на офіційному сайті Міністерства юстиції України та Верховної Ради України повідомлення про розгляд даної справи.

Ухвалою суду від 14 червня 2022 року, занесеною до протоколу судового засідання, суд відмовив Міністерству юстиції України у клопотанні щодо вжиття заходів для забезпечення трансляції судового розгляду.

Ухвалою від 14 червня 2022 року Восьмий апеляційний адміністративний суд задовольнив заяву Міністерства юстиції України про відмову від позову в частині вимог та провадження в адміністративній справі № П/857/2/22 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Блок Володимира Сальдо», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача Служба безпеки України, про заборону діяльності політичної партії закрити у частині позовної вимоги про призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

Дослідивши подані сторонами документи, всебічно і повно з'ясувавши всі фактичні обставини справи, на яких ґрунтуються позовні вимоги та заперечення сторін, об'єктивно оцінивши докази, які мають значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, суд встановив наступне.

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань Політична партія «Блок Володимира Сальдо» зареєстрована Міністерством юстиції України 03.04.2019, місцезнаходження партії: вул. Ярослава Мудрого 32, каб. 11, м. Херсон, Україна. Співголовами партії зазначено ОСОБА_2 та ОСОБА_3.

За даними Центральної виборчої комісії (далі - ЦВК) «Блок Володимира Сальдо» має своїх представників у Херсонських обласній (5 осіб) та міській (9 осіб) радах. Крім того, партійці блоку були обрані у районних у місті Херсоні радах, Херсонській районній раді, Білозерській та Чорнобаївській селищних радах.

У політичній програмі Партії (режим доступу: <https://m.facebook.com/komandasaldo/>) задекларовані принципи політичної діяльності та напрямки роботи: надання російській мові статусу другої національної або статусу мови міжнаціонального спілкування; скасування закону про декомунізацію; блокування вступу України в НАТО і ЄС; нейтральний статус; позаблоковість.

Постановою Верховної Ради України „Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБОЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором. Підстава - збройна агресія та окупація частини території України, зокрема АР Крим та частини Луганської і Донецької областей.

21.02.2022 президент країни-агресора ОСОБА_4 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдо угруповань „Л/ДНР.

Згідно із текстом указів, Росія офіційно направила свої війська на окуповану територію України 24.02.2022.

Після широкомасштабного вторгнення Росії в Україну 13.03.2022 участь у проросійському мітингу колаборантів у Херсоні взяв экс-мер Херсона, а нині депутат міськради від блоку власного імені ОСОБА_5.

Так, із загальнодоступних джерел відомо, що в окупованому РФ м. Херсоні ОСОБА_5 ініціативно та добровільно долучився до проведення проросійського заходу під гаслами відзначення т.зв. «Дня визволення м. Херсон від фашистських загарбників», у ході якого, використовуючи заборонену радянську символіку, публічно підтримав російську агресію та підтримав антиукраїнську ініціативу щодо створення на території Херсонської області квазідержавного утворення «Херсонської народної республіки» (режим доступу: <https://youtube/wsEQz8ypffU>).

16.03.2022 стало відомо, що окупанти створили бутафорський «Комітет порятунку Херсонської області», до якого увійшли люди з дуже сумнівним минулим. У соцмережі опублікували відео з колаборантами. На відео видно, як виступає проросійський провокатор-блогер ОСОБА_6, за столом сидить, зокрема, ОСОБА_5.

Відповідно до поданих Службою безпеки України пояснень, слідчими Служби безпеки України здійснюється документування протиправної діяльності керівників та провідних функціонерів вказаної політичної партії в межах досудового розслідування у кримінальному провадженні № 2202200000000103 від 20.03.2022 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 111 («Державна зрада») Кримінального кодексу України.

Зазначена інформація міститься також у загальнодоступних джерелах засобів масової інформації (режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3431742-zagarbniki-stvorili-butaforskij-komitet-poratunku-hersonskoi-oblasti.html>).

26.04.2022 російські окупанти призначили на посаду голови Херсонської обласної державної адміністрації колишнього мера ОСОБА_7. Водночас було зайняте приміщення міської ради Херсона, знята українська символіка.

Наведена вище інформація є загальновідомою, зокрема з інтернет-видання інформаційного агентства «ІНФОРМАЦІЯ_1» (режим доступу: <https://www.unian.ua/war/volodimir-saldo-okupanti-priznachili-golovu-administraciji-u-hersoni-shcho-vidomo-foto-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11802132.html>).

З долученого до пояснень Служби безпеки України акта огляду Інтернет-ресурсу від 01.06.2022 (реєстр. № 5/1/4-3573) суд також встановив, що в інтернет-виданні «Ньюзфронт» розміщена публікація «Голова ВДА Володимир Сальдо провів першу нараду з головами районів», в якій зазначено, що на зустрічі вони обговорили плани роботи в Херсонській області. Першочергове завдання створення виконавчих органів. Сальдо також заявив, що Херсонська область повернеться до складу Росії. Новий бюджет регіону вже затверджено в рублях. Зарплати та пенсії в Херсонській області з травня вже в рублях.

Беручи до уваги наведені вище обставини, враховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, подриву її безпеки, а

також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України, Міністерство юстиції України звернулося до суду з даним позовом з метою заборони діяльності Політичної партії «Блок Володимира Сальдо».

Проаналізувавши наведені у позовній заяві доводи та матеріали справи, встановивши обставини справи та дослідивши докази у їх сукупності, суд дійшов наступних висновків.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», та Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;

- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;
- 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки;
- 10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;

11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Крім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли

03.11.23, 10:31

є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Так, пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема Політичної партії «Блок Володимира Сальдо».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України».

Аналогічні норми передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, Політичної партії «Блок Володимира Сальдо» (а.с.158-169).

Відповідно до частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до частини 3 статті 78 КАС України обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

Загальновідомими є обставини, які відомі широкому колу осіб, в тому числі і складу суду. Вони не потребують доказування тому, що об'єктивність їх існування очевидна.

Керуючись вказаними вище правовими нормами, Суд ухвалив визнати загальновідомими обставини, встановлені з інформації, розміщеної на веб-сайтах: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3431742-zagarbniki-stvorili-butaforskij-komit-et-poratunku-hersonskoi-oblasti.html>); <https://www.unian.ua/war/volodimir-saldo-okupanti-priznachili-golovu-administraciji-u-hersoni-shcho-vidomo-foto-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11802132.html>); (<https://m.facebook.com/komandasaldo/>); (<https://youtube/wsEQz8ypffU>);

Оцінюючи окремі положення програми Партії на предмет їх відповідності Конституції України та законам України, зокрема, щодо надання російській мові статусу офіційної, скасування дискримінаційних законів про декомунізацію, закріплення в Конституції України статусу України як позаблокової, нейтральної держави, Суд зазначає наступне.

Частиною першою статті 10 Конституції України визначено державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова.

Офіційне тлумачення частини першої статті 10 наведене в рішенні Конституційного Суду України за № 10-рп/99 від 14.12.1999, справа № 1-6/99. Положення частини першої статті 10 Конституції України, за яким «державною мовою в Україні є українська мова», треба розуміти так, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначаються законом (частина п'ята статті 10 Конституції України).

З приводу наміру скасувати дискримінаційні закони, зокрема про декомунізацію, то подібне суперечить вимогам Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

В рішенні Конституційний Суд України за № 9-р/2019 від 16.07.2019, справа № 1-24/2018(1919/17) наголошує, що з'ясувавши легітимність мети ухвалення вказаного вище Закону та здійснивши його всебічний аналіз, суд дійшов висновку, що пропаганда комуністичного режиму та нацистського режиму, публічне використання їхніх символів є намаганням виправдати тоталітаризм та заперечення конституційних принципів і демократичних цінностей, захист яких є обов'язком усіх органів державної влади, а Закон є конституційним.

Стосовно позиції Партії щодо позаблокової, нейтральної держави України, то така також суперечить Конституції України. Так, в абзаці 5 преамбули Конституції передбачено, зокрема, що піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, Верховна Рада України від імені Українського народу - громадян України всіх національностей приймає цю Конституцію - Основний Закон України. До повноважень Верховної Ради України належить, серед іншого, визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (п.5 ч.1 ст.85). Президент України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (ч.3 ст.102). Кабінет Міністрів України забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (п.1-1 ст. 116).

Проаналізувавши наведені вище норми в сукупності зі встановленими обставинами справи, Суд дійшов висновку, що окремі положення програми Партії, про які згадувалося вище, суперечать

Конституції України та законам України.

На реалізацію Програми партії «Блок Володимира Сальдо» проводилася й діяльність окремих її членів.

Так, в окупованому РФ м. Херсоні ОСОБА_5 ініціативно та добровільно долучився до проведення проросійського заходу під гаслами відзначення т.зв. «Дня визволення м. Херсон від фашистських загарбників», у ході якого, використовуючи заборонену радянську символіку, публічно підтримав російську агресію та підтримав антиукраїнську ініціативу щодо створення на території Херсонської області квазідержавного утворення «Херсонської народної республіки» (а.с. 170).

У створеному окупантами бутафорському «Комітеті порятунку Херсонської області» брав участь екс мер Херсона, а нині депутат міськради від блоку свого імені Володимир Сальдо (а.с.171).

13.03.2022, у День визволення міста Херсона від нацистських загарбників у роки Другої світової війни, на проросійський мітинг із забороненою в Україні символікою вийшов і ОСОБА_5 (а.с.172). Останній також став головою Херсонської обласної державної адміністрації, призначеної окупантами, та на нараді з головами районів в заявив, що Херсонська область повернеться до складу Росії; новий бюджет регіону вже затверджено в рублях; зарплати та пенсії в Херсонській області з травня вже в рублях (а.с.173).

У контексті спірних правовідносин Суд вважає за необхідне також зазначити, що Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод («Конвенція» надалі), яка була ратифікована у 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що «Суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права».

Європейський суд з прав людини визначив умови, дотримання яких (згідно з Конвенцією) надає захист політичним партіям:

«...захист політичним партіям надається їм за дотримання двох умов: 1) засоби, що використовуються партіями з метою зміни законодавства чи конституційного ладу, є законними і демократичними з усіх точок зору і 2) пропонувані зміни мають узгоджуватися із фундаментальними демократичними принципами.

Отже, політичні партії, лідери та члени яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не сумісні з однією чи декількома засадами демократії або мають на меті знищити демократію чи обмежити права інших, не можуть посилатися на ст. 11 Конвенції як засіб захисту права на свободу об'єднання».

Однією із правомірних підстав для заборони політичної партії, на думку ЄСПЛ, є те, що остання здійснює діяльність або просуває цілі, несумісні з фундаментальними демократичними принципами (справу *Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*, 2003). Таким чином, концепція демократії, що здатна сама себе захистити полягає в тому, що демократія толерантна до усіх політичних ідей, окрім однієї коли демократія має бути скасована. Одним із підтверджень імплементації концепції у практику ЄСПЛ є позиція Суду у відомій справі «Зданок проти Латвії»:

«...для того, щоб забезпечити стабільність і ефективність демократичного ладу, держава може вживати конкретні заходи для його захисту... Європейський суд визнав правомірність думки «демократії, яка здатна сама себе захистити» [у справі *Vogt v. Germany* (1995)]... Європейський суд також заявив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає деяких поступок з боку громадян, які мають у деяких випадках сприймати обмеження деяких наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому... Завдання в цьому випадку полягає в тому, щоб існувала точна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства з одного боку і вимогами охорони особистих прав з іншого...».

ЄСПЛ неодноразово підкреслював, що заборона політичних партій є найрадикальнішим заходом з-поміж інших, не може вважатися правомірною, наприклад, коли підставою заборони виступають

виключно формальні або процедурні підстави. Цим висновкам повністю відповідає позиція Венеціанської комісії, яка зазначає, що заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян.

З огляду на викладене, ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, діяльність відповідача, на переконання Суду, повинна бути заборонена.

Також Суд вважає, що в матеріалах справи є достатньо доказів, аналіз яких проведено вище, що вказують на існування реальної загрози зі сторони Політичної партії «Блок Володимира Сальдо» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України.

Суд акцентує увагу, що при вирішенні спірних відносин береться до уваги військовий стан у державі Україна та пряма військова агресія з боку Росії, тому в забороні діяльності вказаної Партії була об'єктивна соціальна потреба з метою захисту демократичного суспільства та захисту прав і свобод громадян. Вказане обмеження наявних у Партії свобод, націлене на забезпечення більшої стабільності країни в цілому, тому, на думку Суду, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно із частинами третьою, четвертою статті 21 Закону №2365-III у разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Беручи до уваги наведене та ухвалюючи рішення про заборону діяльності Політичної партії «Блок Володимира Сальдо», підлягає задоволенню також як похідна вимога передача майна, коштів та інших активів даної Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно з вимогами статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до статті 90 КАС України суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні.

Оцінивши докази, які є у справі за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні, та, враховуючи всі наведені обставини, суд дійшов до висновку про задоволення позову.

Решта доводів та заперечень сторін висновків суду по суті заявлених позовних вимог не спростовують. Слід зазначити, що згідно з практикою Європейського суду з прав людини та зокрема, рішення у справі «Серявін та інші проти України» від 10 лютого 2010 року, заява 4909/04, відповідно до п. 58 якого суд наголошує, що згідно з його усталеною практикою, яка відображає принципи, пов'язаний з належним здійсненням правосуддя, у рішеннях судів та інших органів з вирішення спорів мають бути належним чином зазначені підстави, на яких вони ґрунтуються.

Хоча пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент. Міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною в залежності від характеру рішення (рішення у справі «РуїсТоріха проти Іспанії» від 9 грудня 1994 року, серія А, N 303-А, п.29).

Згідно з пунктом 41 висновку № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень обов'язок суддів наводити підстави для своїх рішень не означає необхідності відповідати на кожен аргумент захисту на підтримку кожної підстави захисту.

Оскільки пунктом 19 частини другої статті 3 Закону України «Про судовий збір» передбачено, що судовий збір не справляється, зокрема, за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії та частиною 8 статті 289-3 КАС України регламентовано, що за подання до адміністративного суду, зокрема, позовних заяв у справах, визначених цією статтею, судовий збір не сплачується, підстави для розподілу судових витрат у порядку, передбаченому ст. 139 КАС України відсутні.

Керуючись статтями 139, 241- 246, 255, 289-3, 295, пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України, Восьмий апеляційний адміністративний суд,-

ВИРІШИВ:

адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити повністю.

Заборонити діяльність Політичної партії «Блок Володимира Сальдо» (місцезнаходження: вул. Ярослава Мудрого 32, каб. 11, м. Херсон, 73003, ЄДРПОУ 42928370).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Блок Володимира Сальдо», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Позивач - Міністерство юстиції України (місцезнаходження: вул. Городецького 13, м. Київ, 01001; ЄДРПОУ 00015622).

Відповідач - Політична партія «БЛОК ВОЛОДИМИРА САЛЬДО» (місцезнаходження: вул. Ярослава Мудрого 32, каб. 11, м. Херсон, 73003; ЄДРПОУ 42928370).

Третя особа Служба безпеки України (вул. Володимирська 33, м. Київ, 01601; ЄДРПОУ 00034074).

Головуючий суддя В. В. Святецький судді Л. Я. Гудим Л. П. Іщук

Повне судове рішення складено 20.06.2022.

Категорія справи № П/857/3/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 17.06.2022. Зареєстровано: 20.06.2022. Оприлюднено: 21.06.2022.

Номер судового провадження: П/857/3/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

13 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/3/22 пров. № П/857/3/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд в складі колегії:

головуючого-судді Довга О.І.,
судді Глушко І.В.,
судді Запотічний І.І.
секретар судового засідання Кардаш В.В.

за участю:

представник позивача Ган Х.П.

представники третьої особи Ярмо О.Ю., Борківський О.Р.

розглянувши у відкритому судовому засіданні у м. Львові адміністративну справу за позовом Міністерства юстиції України до політичної партії «Соціалісти», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача - Служба безпеки України про заборону політичної партії, -

В С Т А Н О В И В :

18 травня 2022 року до Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла позовна заява Міністерства юстиції України (далі - позивач) до політичної партії «Соціалісти» (далі - відповідач, партія), в якій просить:

- заборонити діяльність політичної партії «Соціалісти» (вул. Банкова, 3, офіс 51А, м. Київ, 01024, ЄДРПОУ 39376837);

- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;

- передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що Указом Президента України від 19.03.2022 №153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій». Пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції України

доручено вжити, в установленому порядку, вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Соціалісти». Зазначається, що на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема політичної партії «Соціалісти». Із наявних відомостей вбачається, що діяльність відповідача спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підлив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування та заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 травня 2022 року задоволено заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову шляхом:

- заборони політичній партії «Соціалісти» (ЄДРПОУ 39376837, вул. Банкова, 3, офіс 51 А, м. Київ, 01024) та її регіональним організаціям вчиняти дії, спрямовані на проведення видаткових операцій за рахунками: НОМЕР_1 , № НОМЕР_5, відкритими у ПАТ «ПУМБ» (код ЄДРПОУ 14282829, МФО 334851); № НОМЕР_2 , відкритому у ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» (код ЄДРПОУ 39859386, МФО 305299 - до вирішення справи по суті;
- заборони ПАТ «ПУМБ» (код ЄДРПОУ 14282829, МФО 334851) вчиняти дії за рахунками: НОМЕР_1 ; НОМЕР_3, спрямовані на проведення видаткових операцій за будь-якими платіжними інструментами - до вирішення справи по суті;
- заборони ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» (код ЄДРПОУ 39859386, МФО 305299) вчиняти дії за рахунком; НОМЕР_4, спрямовані на проведення видаткових операцій за будь-якими платіжними інструментами - до вирішення справи по суті.

Ухвалою суду від 23 травня 2022 року відкрито провадження у справі та призначено її до судового розгляду ухвалою від 25 травня 2022 року, зобов'язано позивача опублікувати відповідне оголошення в порядку передбаченому частиною п'ятою статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України).

Згідно відомостей з офіційного сайту Міністерства юстиції України оголошення про відкриття провадження у справі та призначення її до розгляду опубліковане позивачем 24 травня 2022 року та 30 травня 2022 року відповідно. За змістом ч. 5 ст. 2893 КАС України, через три дні, з дня оприлюднення такого оголошення, вважається, що учасники справи і всі заінтересовані особи належним чином повідомлені про судовий розгляд справи, призначення, дату, час і місце судового засідання.

Відповідно до вимог ст. 162 КАС України відповідач наділений правом подати відзив на позовну заяву. Згідно п. 5 ч. 2 ст. 162 КАС України у відзиві відповідач викладає заперечення проти позову щодо наведених позивачем обставин та правових підстав позову з якими він не погоджується, із посиланням на відповідні докази та норми права.

Політична партія «Соціалісти», будучи належним чином повідомлена про місце, дату та час розгляду позову, участь повноважного представника в судовому засіданні не забезпечила, відзиву не подала, що, на думку суду, свідчить про відсутність заперечень щодо позовних вимог.

У судовому засіданні представник позивача вимоги позовної заяви підтримує з мотивів викладених у ній.

Представники третьої особи в судовому засіданні надали усні пояснення по суті поданого адміністративного позову. Позовні вимоги підтримують повністю.

Відповідно до абз. 3 ч.5 ст. 2893 КАС України неприбуття у судові засідання в суді першої чи апеляційної інстанції осіб, повідомлених про дату, час і місце розгляду справи в порядку, передбаченому цією частиною, не перешкоджає розгляду справи.

03.11.23, 10:31

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представника позивача, дослідивши матеріали справи та з'ясувавши всі фактичні обставини, на яких ґрунтується позов, оцінивши докази, які мають значення для розгляду і вирішення справи по суті, проаналізувавши на підставі фактичних обставин справи застосування норм матеріального та процесуального права, суд при прийнятті рішення враховує наступні підстави та мотиви.

Позивач звернувся до суду з вимогою про заборону діяльності політичної партії на підставі Указу Президента України від 19.03.2022 № 153/2022, яким введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», та доручено Міністерству юстиції України невідкладно вжити, в установленому порядку, вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема, політичної партії «Соціалісти».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 2893 КАС України право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 8315 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до ст. 64 Конституції України в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» зі змінами, внесеними Указами Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 14.03.2022 № 133/2022, від 18.04.2022 № 259/2022, від 17.05.2022 № 341/2022 та ЗУ «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 2102-IX від 24.02.2022, «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 2119-IX від 15.03.2022, № 2212-IX від 21.04.2022, № 2263-IX від 22.05.2022 у зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України запроваджено воєнний стан.

Пунктом 3 зазначеного вище Указу Президента, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану, тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст.ст. 33-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводяться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені ч. 1 ст. 8 Законом України «Про правовий режим воєнного стану».

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», пунктом 2 якого доручено Міністерству юстиції України вжити, в установленому порядку, вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Соціалісти».

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Соціалісти».

Вважаючи, що діяльність політичної партії «Соціалісти» в цілому, так і окремих її представників та керівників, спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, позивач звернувся до суду з позовом.

Надаючи правову оцінку спірним правовідносинам, суд враховує наступні міркування.

За змістом статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон 2365-III) політична партія - це зареєстроване, згідно з законом, добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

За рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частин п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу VI «Заключні положення» Закону України «Про політичні партії в Україні» (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007 - «ч.2 ст. 64 Конституції України не відносить право на свободу утворення політичних партій до переліку тих свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Відтак Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів».

Відповідно до практики Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ) обмеження та заборони мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у статтях 10 і 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.

Статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні» встановлено обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій. Так, утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; 10) виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду.

Згідно положень ст. 21 Закон 2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;
- пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки;

03.11.23, 10:31

- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором.

21.02.2022 президент країни-агресора ОСОБА_1 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Російською Федерацією маріонеткових терористичних псевдоугруповань «Л/ДНР».

Згідно із текстом указів, Російська Федерація офіційно направила свої війська на окуповану територію України для «здійснення функції щодо підтримки миру». Таким чином Російська Федерація фактично офіційно вторглася на територію України вже 24.02.2022.

Очевидно, що визнання країною-агресором «незалежності» самопроголошених «ДНР» та «ЛНР» і, як наслідок, - повномасштабне вторгнення і проведення військових дій на території нашої держави, порушує суверенітет і територіальну цілісність України.

Як уже зазначалось Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій». Пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Соціалісти».

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Соціалісти».

Судом встановлено, що політична партія «Соціалісти», згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань, зареєстрована Міністерством юстиції України 03.09.2014, місцезнаходження - м. Київ, вул. Банкова, 3, офіс 51 А, голова партії - Анопрієнко Євген Якович.

У згаданому вище листі зазначено, що з 2019 року лідер проросійської політичної партії «Соціалісти» Анопрієнко Євген Якович здійснює діяльність в інтересах функціонера антиукраїнського, так званого «Комітету спасіння України» (діяльність координується урядом Російської Федерації), экс-глави Адміністрації Президента України А. Ключова (перебуває на території Російської Федерації).

Партія «Соціалісти» підконтрольна А. Ключову, а її інформаційний контент (партійний сайт <https://socialisty.com.ua>, соціальна мережа «Facebook») спрямовувався на популяризацію партії та критику діючої української влади. Вказане свідчить про використання А. Ключовим політичної партії «Соціалісти» для проведення підривної діяльності в інтересах країни-агресора.

На переконання суду поширення відомостей про виправдування таких окупаційних дій українським політикумом у медійному просторі є неприпустимим та свідчить про діяльність як відповідача в цілому, так і окремих його представників та керівників, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки останні спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999 року, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

З огляду на викладене вище, суд приходить до висновку, що діяльність політичної партії «Соціалісти» підлягає забороні. При цьому слід зазначити, що за змістом ст.21 Закону 2365-III заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

Поряд із зазначеним слід вказати, що згідно пункту 8-1 частини другої статті 245 КАС України у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. При цьому, відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, суд вважає, що вимога позивача передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави беззаперечно підлягає задоволенню.

В той же час суд зазначає про те, що за приписами ч.3 ст. 21 Закону 2365-III у разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

Як підтверджується матеріалами справи позивачем не запропоновано перелік осіб кандидатури яких пропонуються для призначення до комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, а відтак суд позбавлений можливості призначити таку, а тому ця позовна вимога задоволенню не підлягає.

Відповідно до частини першої статті 72 Кодексу адміністративного судочинства України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи..

Згідно з частиною першою статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Таким чином, на думку Восьмого апеляційного адміністративного суду, позивач довів обставини, на яких ґрунтуються його вимоги про припинення діяльності політичної партії, а тому, виходячи з меж заявлених позовних вимог, системного аналізу положень законодавства України та доказів, наявних у матеріалах справи, адміністративний позов Міністерства юстиції України підлягає задоволенню.

Відповідно до ст. 139 Кодексу адміністративного судочинства України розподіл судових витрат не здійснюється.

Керуючись ст.ст. 72, 77, 139, 162, 243-246, 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, суд

-

В И Р І Ш И В :

позов Міністерства юстиції України задовольнити частково.

Заборонити діяльність політичної партії «Соціалісти» (вул. Банкова, 3, офіс 51А, м. Київ, 01024, ЄДРПОУ 39376837).

Передати майно, кошти та інші активи політичної партії «Соціалісти» (вул. Банкова, 3, офіс 51А, м. Київ, 01024, ЄДРПОУ 39376837), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Решту позовних вимог залишити без задоволення.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку на його апеляційне оскарження. Апеляційна скарга на рішення суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення відповідно до частини п'ятої статті 2893 Кодексу адміністративного судочинства України.

Головуючий суддя О. І. Довга судді І. В. Глушко І. І. Запотічний Повне судове рішення складено 17 червня 2022 року.

Категорія справи № П/857/3/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.
Надіслано судом: 29.09.2022. Зареєстровано: 30.09.2022. Оприлюднено: 30.09.2022.
Дата набрання законної сили: 23.09.2022
Номер судового провадження: А/990/10/22

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

Іменем України

23 вересня 2022 року

м. Київ

справа №П/857/3/22

адміністративне провадження № А/990/10/22

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду:

судді-доповідача - Жука А.В.

суддів: Губської О.А., Данилевич Н.А., Загороднюка А.Г., Калашнікової О.В.,

за участю:

секретаря судового засідання - Гринкевич А.І.,

представника позивача - Бурли В.Е.,

представника відповідача - ОСОБА_2.,

представника третьої особи - Сучкової А.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні як суд апеляційної інстанції апеляційну скаргу Голови політичної партії «Соціалісти» - ОСОБА_2 на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13 червня 2022 року (у складі колегії: головуючого-судді Довгої О.І., суддів: Глушка І.В., Запотічного І.І.) у справі №П/857/3/22

за позовом Міністерства юстиції України до політичної партії «Соціалісти», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача - Служба безпеки України, про заборону політичної партії,

ВСТАНОВИВ:

І. ІСТОРІЯ СПРАВИ

Короткий зміст позовних вимог

1. Міністерство юстиції України (далі - позивач) звернулось до Восьмого апеляційного адміністративного суду із позовною заявою до політичної партії «Соціалісти» (далі - відповідач), в якій просило:

заборонити діяльність політичної партії «Соціалісти» (вул. Банкова, 3, офіс 51А, м. Київ, 01024, ЄДРПОУ: 39376837);

призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;

передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

2. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що Указом Президента України від 19.03.2022 №153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», пунктом 2 якого Міністерству юстиції України доручено вжити, в установленому порядку, вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Соціалісти». Зазначалось, що на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема політичної партії «Соціалісти». На переконання позивача, із наявних у справі відомостей вбачається, що діяльність відповідача спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування та заперечення збройної агресії Російської Федерації (далі також - РФ, росія) проти України тощо.

Короткий зміст рішення суду першої інстанції

3. Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 травня 2022 року задоволено заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову шляхом:

заборони політичній партії «Соціалісти» (ЄДРПОУ 39376837, вул. Банкова, 3, офіс НОМЕР_7, м. Київ, 01024) та її регіональним організаціям вчиняти дії, спрямовані на проведення видаткових операцій за рахунками: НОМЕР_5, № НОМЕР_1, відкритими у ПАТ «ПУМБ» (код ЄДРПОУ 14282829, МФО 334851); № НОМЕР_2, відкритому у ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» (код ЄДРПОУ 39859386, МФО 305299 - до вирішення справи по суті;

заборони ПАТ «ПУМБ» (код ЄДРПОУ 14282829, МФО 334851) вчиняти дії за рахунками: НОМЕР_5; № НОМЕР_1, спрямовані на проведення видаткових операцій за будь-якими платіжними інструментами - до вирішення справи по суті;

заборони ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» (код ЄДРПОУ 39859386, МФО 305299) вчиняти дії за рахунком; НОМЕР_6, спрямовані на проведення видаткових операцій за будь-якими платіжними інструментами - до вирішення справи по суті.

4. Рішенням Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13 червня 2022 року позов Міністерства юстиції України задоволено частково.

Заборонено діяльність політичної партії «Соціалісти» (вул. Банкова, 3, офіс 51А, м. Київ, 01024, ЄДРПОУ 39376837).

Передано майно, кошти та інші активи політичної партії «Соціалісти» (вул. Банкова, 3, офіс 51А, м. Київ, 01024, ЄДРПОУ 39376837), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Решту позовних вимог залишено без задоволення.

5. Восьмий апеляційний адміністративний суд як суд першої інстанції, окрім іншого, зазначав, що Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала РФ державою-агресором; 21 лютого 2022 року президент країни-агресора ОСОБА_1 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених РФ маріонеткових терористичних псевдогрупвань «Л/ДНР»; згідно із текстом указів, РФ офіційно направила свої війська на окуповану територію України для «здійснення функції щодо підтримки миру»; таким чином РФ фактично офіційно вторглася на територію України вже 24 лютого 2022 року. Суд першої інстанції також вказував, що є очевидним те, що визнання країною-агресором «незалежності» самопроголошених «ДНР» та «ЛНР» і, як наслідок, - повномасштабне вторгнення і проведення військових дій на території нашої держави, порушує суверенітет і територіальну цілісність України.

6. Восьмим апеляційним адміністративним судом зазначалось, що Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», пунктом 2 якого Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Соціалісти»; на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Соціалісти».

7. Суд першої інстанції вказував, що у згаданому вище листі зазначено, що з 2019 року лідер проросійської політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_2 здійснює діяльність в інтересах функціонера антиукраїнського, так званого «Комітету спасіння України» (діяльність координується урядом РФ), екс-глави Адміністрації Президента України ОСОБА_4 (перебуває на території РФ); партія «Соціалісти» підконтрольна ОСОБА_4, а її інформаційний контент (партійний сайт <https://socialisty.com.ua>, соціальна мережа «Facebook») спрямовувався на популяризацію партії та критику діючої української влади; вказане свідчить про використання ОСОБА_4 політичної партії «Соціалісти» для проведення підривної діяльності в інтересах країни-агресора.

8. На переконання колегії суддів Восьмого апеляційного адміністративного, поширення відомостей про виправдування таких окупаційних дій українським політикумом у медійному просторі є неприпустимим та свідчить про діяльність, як відповідача в цілому, так і окремих його представників та керівників, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки останні спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

9. З наведеного, суд першої інстанції дійшов висновків, що діяльність політичної партії «Соціалісти» підлягає забороні; при цьому, за змістом статті 21 Закону 2365-III заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

10. Поряд із зазначеним, Восьмий апеляційний адміністративний суд вказував, що згідно пункту 8-1 частини другої статті 245 КАС України у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави; при цьому, відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Суд першої інстанції вважав, що вимога позивача передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави беззаперечно підлягає задоволенню.

11. Щодо вимоги про призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, суд першої інстанції зазначав, що за приписами частини 3 статті 21 Закону 2365-III у разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду. Суд першої інстанції вказував, що як підтверджується матеріалами справи, позивачем не запропоновано перелік осіб кандидатури яких пропонуються для

03.11.23, 10:03

призначення до комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, а відтак суд позбавлений можливості призначити таку, а тому ця позовна вимога задоволенню не підлягає.

12. На переконання Восьмого апеляційного адміністративного суду, позивач довів обставини, на яких ґрунтуються його вимоги про припинення діяльності політичної партії, а тому, виходячи з меж заявлених позовних вимог, системного аналізу положень законодавства України та доказів, наявних у матеріалах справи, адміністративний позов Міністерства юстиції України підлягає задоволенню.

Короткий зміст вимог апеляційної скарги, відзиву, заперечень та пояснень

13. Не погодившись із вказаним судовим рішенням, Голова політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_2 звернувся до Верховного Суду із апеляційною скаргою, в якій, посилаючись на неправильне застосування норм матеріального права та порушення норм процесуального права, відповідач просить скасувати рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13.06.2022 у частині задовлених позовних вимог.

14. В обґрунтування вимог скарги апелянт зазначає, що позивач та третя особа обґрунтували свої позовні вимоги на підставі не існуючих та перекручених фактів, вдались до припущень та домислів, які не мають нічого спільного з реальним станом справ. На думку позивача, цей позов є упередженим та політично вмотивованим.

15. Відповідач зазначає, що всі звинувачення на адресу політичної партії «Соціалісти» та його особисто, як голови партії, у антиукраїнській діяльності - безпідставні, побудовані на припущеннях та не містять жодної доказової бази, що на думку апелянта, є порушенням статей 58 та 62 Конституції України. Відповідач вказує, що партія завжди діяла у межах Конституції, Законів України та своєї Програми та Статуту партії, а зауважень з боку контролюючих органів, в тому числі з боку позивача та третьої особи за весь час її існування не було.

16. Апелянт вказує, що політична партія «Соціалісти» є проукраїнською партією з чітким орієнтуванням на європейські цінності і аж ніяк не «проросійською»; це підтверджується як політичною програмою партії, так і усією її публічною діяльністю - публікаціями на сайті, на партійній сторінці соціальної мережі «Facebook», офіційними рішеннями та публічними заявами тощо.

17. Посилання суду першої інстанції в оскаржуваному судовому рішенні на те, що з 2019 року лідер проросійської політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_2 здійснює діяльність в інтересах функціонера антиукраїнського, так званого «Комітету спасіння України», екс-глави Адміністрації Президента України ОСОБА_4, на переконання апелянта, є безпідставними. ОСОБА_2 вказує, що партію він очолює з 10 серпня 2021 року, в 2019 році головою партії був ОСОБА_3, а про існування «Комітету спасіння України» йому відомо виключно з публікацій в українських ЗМІ. Апелянт зазначає, що в 2019 році ОСОБА_4 був зареєстрований кандидатом в депутати Верховної Ради від Ліберальної партії України і звертався до ОСОБА_2 за організаційною допомогою в цій справі; ОСОБА_2 вказує, що він дійсно надавав йому консультативну та організаційну допомогу як приватна особа, але після скасування ЦВК його реєстрації через не проживання в Україні, їхня співпраця була завершена.

18. В контексті наведеного, апелянт вважає, що його приватна співпраця з громадянином України ОСОБА_5 ніяк не може розцінюватись як «проведення підривної діяльності в інтересах країни-агресора» та порушення статті 5 Закону України «Про політичні партії в Україні».

19. Апелянт зазначає, що інформаційний контент на сайті, партійній сторінці соціальної мережі «Facebook» дійсно спрямовувався на популяризацію партії та на конструктивну критику діючої влади; в перший день наладу росії на Україну, 24 лютого 2022 року, партія заблокувала власні інформаційні ресурси з метою запобігання провокацій з боку опонентів та заявила про припинення будь-якої політичної діяльності на час воєнного стану; тому жодних поширень відомостей про виправдування окупаційних дій з боку політичної партії «Соціалісти» в цілому, так і окремих її представників та керівників, не було. Апелянт посилається на те, що партія налічує більше десяти тисяч членів партії і йому не відомо про жодного однопартійця, який би підтримував або виправдував російську агресію.

20. Окрім того, апелянт вказував, що суд першої інстанції, не задовольнив вимогу позивача про призначення комісії з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, як того вимагає частина 3 статті 21 Закону України «Про політичні партії в Україні»; таким чином унеможливується виконання рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13 червня 2022 року у цій справі через відсутність офіційно уповноваженої на це особи.

21. До Верховного Суду від Міністерства юстиції України надійшов відзив на апеляційну скаргу, в якому, вказуючи на правильність застосування норм матеріального та процесуального права при ухваленні оскаржуваного судового рішення, позивач просить рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13.06.2022 залишити без змін, а апеляційну скаргу політичної партії «Соціалісти» - без задоволення.

22. Обґрунтовуючи відзив на апеляційну скаргу, позивач зазначає, що звернення до суду було обумовлене Указом Президента та рішенням Ради національної безпеки та оборони, а також відповідним реагуванням Служби безпеки України на загрози національній безпеці; необхідність заборони партії визначена Указом Президента як необхідний крайній засіб для захисту суверенітету та територіальної цілісності України в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації. Окрім того, позивач зазначає, що підставою до суду з позовом про заборону діяльності партії було невідповідність Статуту і Програми політичної партії «Соціалісти» законодавству, а саме діяльність членів партії, яка суперечить вимогам статті 5 Закону; необхідно враховувати повномасштабне вторгнення РФ на територію України, введення режиму воєнного стану та інші зміни суспільно-політичної ситуації, які відбулися з часу надання останнього правового висновку щодо відповідності законодавству партійних документів.

23. Щодо фактичних обставин незаконної та антиукраїнської діяльності політичної партії «Соціалісти», Міністерство Юстиції України зазначає, що із загальнодоступних джерел та аналізу діяльності відповідача відомо, що політична партія «Соціалісти» - це проросійська політична партія в Україні, загальновідомими є обставини, які відомі широкому колу осіб; вони не потребують доказуванню, тому що об'єктивність їх існування очевидна. Таким чином, на переконання позивача, зазначена інформація є загальновідомою.

24. Крім того, позивач зазначає, що ОСОБА_2 є політичним консультантом та членом Правління ГО «Асоціація професійних політичних консультантів» («АППК»), яка афілійована з об'єднанням «Российская ассоциация политических консультантов» («РАПК»), яка співпрашає з кандидатами на державні посади в РФ; за даними офіційної вебсторінки (<https://apps.org.ua>), за участі ОСОБА_2 регулярно проводяться міжнародні конгреси та форуми, в тому числі на території РФ.

25. Позивач також вказує, що проросійська спрямованість діяльності членів партії прослідковувалась після початку російської агресії 2014 року; так, Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від

27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором; незважаючи на це, ОСОБА_3 у вересні 2015 року заявив, що на Донбасі немає російських військ, а з українською армією воюють «люди з українськими паспортами»; незважаючи на це, вказану особу було обрано головою політичної партії «Соціалісти»; тобто, на переконання позивача, вказана партія, очевидно, розділяє позицію стосовно пособництва російській пропаганді; крім того, при явному запереченні російської агресії на території України головою партії 15 грудня 2018 року на з'їзді політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_3 було висунуто кандидатом у Президенти України.

26. Крім того, як зазначає позивач, ОСОБА_3 в ефірі телеканалу NewsOne розповів про організацію Майдану в Україні Заходом: «... ІНФОРМАЦІЯ_5».

27. Водночас, як вказує позивач, відповідно до вимог Статуту Партії, голова Партії робить заяви від імені партії, без доручення представляє Партію у відносинах з органами державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та іншими юридичними особами, незалежно від форм власності та підпорядкування в Україні та за кордоном, фізичними особами; на переконання позивача, відсутність заяв інших керівних членів Партії стосовно цієї явно антиукраїнської позиції Голови Партії свідчить про мовчазну згоду; таким чином, відповідач фактично ретранслює офіційну позицію країни-агресора щодо України та негативно впливає на свідомість населення у вигідному для РФ інформаційному руслі.

28. 02 серпня 2022 року до Верховного Суду на виконання ухвали від 22 липня 2022 року у цій справі, Голова політичної партії «Соціалісти» надав докази на підтвердження доводів апеляційної скарги щодо припинення діяльності політичної партії «Соціалісти» та самостійне блокування власних інформаційних ресурсів з 24 лютого 2022 року.

29. У судовому засіданні 03 серпня 2022 року апелянтом було заявлено клопотання про долучення до матеріалів справи «відзиву на відзив на апеляційну скаргу» (заперечення на відзив на апеляційну скаргу). Усною ухвалою суду вказане клопотання було задоволено, а поданий відповідачем відзив на відзив долучено до матеріалів справи.

30. Зазначені заперечення ґрунтуються на тому, що позивач безпідставно стверджує, що політична партія «Соціалісти» - це проросійська партія в Україні, що це є загальновідомим із загальнодоступних джерел, оскільки, ні джерел такої інформації, ні аналізу діяльності відповідача позивач не надає. ОСОБА_2 також стверджує, що його безпідставно звинувачують у діяльності в інтересах т.зв. «Комітету спасіння України» з 2019 року, не навівши жодного достовірного факту такої діяльності. Щодо членства в «Асоціації професійних політичних консультантів», апелянт, окрім іншого, зазначає, що громадянин РФ ОСОБА_6 не є членом «АППК», а остання не була афілійована з об'єднанням «Российская ассоциация политических консультантов» та не проводила своїх заходів на території РФ. Щодо висловлювань ОСОБА_3 у вересні 2015 року та у серпні 2020 року, відповідач зазначає, що він висловлювався не як лідер партії, а як колишній міністр закордонних справ, а в наведений час він не мав права висловлювати свою позицію від імені політичної партії «Соціалісти», тому що в цей час не був «лідером партії»; в першому випадку він був членом партії, а в другому - вже не був членом партії, хоча за Реєстром ще рахувався її Головою.

31. До судового засідання 03 серпня 2022 року шляхом поштового зв'язку до Верховного Суду надійшли також пояснення від Служби безпеки України, в яких третя особа просить апеляційну скаргу залишити без задоволення, а оскаржуване судове рішення - без змін. Служба безпеки України, щодо безпідставності тверджень про звинувачення політичної партії «Соціалісти» та голови партії в антиукраїнській діяльності, окрім іншого, вказує на проведення превентивної діяльності цим органом щодо політичних партій для захисту демократії.

32. У судовому засіданні 03 серпня 2022 року апелянт підтримав апеляційну скаргу, представник позивача просив відмовити у задоволенні апеляційної скарги Голови політичної партії «Соціалісти» - ОСОБА_2 та оскаржуване судове рішення залишити без змін, а представник третьої особи підтримав позицію сторони позивача.

33. Щодо відзиву на апеляційну скаргу та доданих до нього документів, апелянт заперечував щодо їх долучення до матеріалів справи, аргументуючи тим, що такі не є доказами у даній справі. Представник третьої особи просив долучити документи, що були додані до відзиву на апеляційну скаргу до матеріалів справи. Усною ухвалою суду, документи, подані разом із відзивом на апеляційну скаргу, було долучено до матеріалів справи.

34. Надаючи усні пояснення у судовому засіданні 03.08.2022, апелянт, окрім іншого зазначав, що усі звинувачення проти політичної партії «Соціалісти» та ОСОБА_2 як Голови цієї партії є безпідставними, партія є проукраїнською, заперечував про вплив т.зв. «Комітету спасіння України». Окрім того, апелянт заперечував про діяльність «Асоціації професійних політичних консультантів» («АППК») на території РФ. Також апелянт заперечує щодо діяльності громадянина РФ ОСОБА_7 із «АППК», вказує, що особисто із ним не знайомий тощо.

35. Відповідаючи на запитання головуючого судді в судовому засіданні 03 серпня 2022 року, представник позивача додав, що критерієм звернення до суду із цим позовом є пункт 1 статті 21 Закону, а саме дії партії, спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

36. 15 серпня 2022 року від Голови політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_2 до Верховного Суду надійшло клопотання щодо надання доказів, які на переконання апелянта спростовують інформацію позивача, надану у відзиві на апеляційну скаргу. До вказаного клопотання долучено пояснювальну записку, в якій апелянт додатково зазначає, що «АППК» не є афілійованою з «РАПК», громадянин РФ ОСОБА_7 перебував членом «Асоціації професійних політичних консультантів» у період свого перебування на території України (з 2015 року по 2017 рік) і з того часу жодного відношення до «АППК» не має, а заходів на території РФ «АППК» ніколи не проводила. Окрім того, апелянт вказує, що станом на час висловлювань щодо подій на «Донбасі» у 2015 році, ОСОБА_3 не був Головою партії і, навіть, заступником Голови партії і не мав права висловлюватись від імені відповідача.

37. У вказаній пояснювальній записці апелянт зазначає, що ОСОБА_3 не висувався на з'їзді партії «Соціалісти» 15 грудня 2018 року; під час обговорення питань порядку денного 3'їзду окремі делегати вносили пропозицію про висунення кандидатом у Президенти України ОСОБА_3; проте, таке висунення не могло відбуватись через те, що початок виборчого процесу був оголошений з 31 грудня 2018 року. Апелянт також вказує, що ОСОБА_3 фактично склав повноваження Голови політичної партії «Соціалісти» та припинив своє членство в партії в листопаді 2019 року та делегував повноваження Голови своєму заступнику - ОСОБА_2.

38. 23 вересня 2022 року в судовому засіданні апелянт повторно підтримав вимоги апеляційної скарги та просив її задовольнити. Представник позивача просив апеляційну скаргу Голови політичної партії «Соціалісти» - ОСОБА_2 залишити без задоволення, а рішення

03.11.23, 10:03

Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13 червня 2022 року - без змін. Представник третьої особи підтримала позицію представника позивача.

II. ФАКТИЧНІ ОБСТАВИНИ СПРАВИ

39. Судом першої інстанції встановлено, що Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» зі змінами, внесеними Указами Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 14.03.2022 № 133/2022, від 18.04.2022 № 259/2022, від 17.05.2022 № 341/2022 та ЗУ «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 2102-IX від 24.02.2022, «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 2119-IX від 15.03.2022, № 2212-IX від 21.04.2022, № 2263-IX від 22.05.2022 у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України запроваджено воєнний стан.

40. Пунктом 3 зазначеного вище Указу Президента, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану, тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст.ст. 33-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені ч. 1 ст. 8 Законом України «Про правовий режим воєнного стану».

41. Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», пунктом 2 якого доручено Міністерству юстиції України вжити, в установленому порядку, вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Соціалісти».

42. На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Соціалісти».

III. РЕЛЕВАНТНІ ДЖЕРЕЛА ПРАВА ТА ПОЗИЦІЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ

43. Відповідно до статті 1 Конституції України (далі також - Основний Закон) Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

44. Стаття 15 Конституції України визначає, що суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

45. Частина 1 статті 36 Конституції України передбачає, що громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

46. Відповідно до частини 1 статті 37 Конституції України утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються.

47. Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку (частина 4 статті 37 Основного Закону).

48. Стаття 64 Конституції України визначає, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції.

49. Відповідно до пункту 11 частини 1 статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються, зокрема, засади утворення і діяльності політичних партій, інших об'єднань громадян, засобів масової інформації.

50. Організаційно-правові засади діяльності політичних партій в Україні визначається Законом України «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон № 2365-III).

51. Відповідно до частини 1 статті 1 Закону № 2365-III право громадян на свободу об'єднання у політичні партії для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів визначається і гарантується Конституцією України. Встановлення обмежень цього права допускається відповідно до Конституції України в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей, а також в інших випадках, передбачених Конституцією України.

52. За змістом статті 2 Закону № 2365-III) політична партія - це зареєстроване, згідно з законом, добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

53. Політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку (частина 1 статті 3 Закону № 2365-III).

54. Статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні» встановлено обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій.

Так, утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи

релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; 10) виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

55. Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду (частина 3 статті 5 Закону № 2365-III).

56. Відповідно до частини 3 статті 13 Закону № 2365-III співпраця політичної партії, спрямована проти незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України, з політичними партіями, громадськими організаціями держави, що визнана відповідно до закону державою-агресором або державою-окупантом, та внесені до Переліку політичних партій та громадських організацій - нерезидентів України, які створюють загрозу національній безпеці України, затвердженого наказом Служби безпеки України та оприлюдненого на її офіційному веб-сайті, забороняється.

57. Статтею 19 Закону України «Про політичні партії в Україні» передбачено заходи, які можуть вживатися до політичних партій.

58. Так, у разі порушення політичними партіями Конституції України, цього та інших законів України до них можуть бути вжиті такі заходи: 1) попередження про недопущення незаконної діяльності; 2) заборона політичної партії.

59. Частина 1 статті 21 Закону № 2365-III визначає, що у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки;

порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

60. Відповідно до частин 2-4 статті 21 Закону № 2365-III заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

У разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

61. Водночас, пунктом 9 частини 1 статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, такі заходи правового режиму воєнного стану, як зокрема, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на стійкість критичної інфраструктури, права і свободи людини, здоров'я населення.

62. Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 КАС України право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

63. Відповідно до статті 18 Конституції України зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права.

03.11.23, 10:03

64. Свобода об'єднання є одним із основних прав людини, що має важливе значення для функціонування демократії та є умовою для реалізації інших прав людини. Право на свободу об'єднання гарантується основними міжнародними договорами, у тому числі Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі - Конвенція), яка була ратифікована Законом України № 475/97-ВР від 17.07.1997.

65. Так, відповідно до статті 10 Конвенції кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств.

Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації або прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду.

66. Стаття 11 Конвенції передбачає, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Ця стаття не перешкоджає запровадженню законних обмежень на здійснення цих прав особами, що входять до складу збройних сил, поліції чи адміністративних органів держави.

67. 10-11 грудня 1999 року Венеціанська Комісія на її 41 пленарній сесії прийняла Керівні принципи заборон і розпуску політичних партій.

68. Відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, заборона чи примусовий розпуск політичних партій може бути оправдана лише у випадку партій, які пропагують застосування насильства чи використовують насильство як політичний засіб для повалення демократичного конституційного порядку, таким чином підриваючи права і свободи, гарантовані конституцією. Сам лише факт, що партія пропагує мирні зміни до конституції не повинен розглядатися як достатній для її заборони чи розпуску.

Політична партія як ціле не може нести відповідальності за індивідуальну поведінку її членів, не санкціоновану партією в рамках політичної (публічної) чи партійної діяльності.

Заборона чи розпуск політичних партій як дуже далекосяжний захід повинен застосовуватися з крайньою стриманістю. Перш ніж звертатися до компетентного судового органу щодо заборони чи розпуску партії, уряд чи інший орган влади повинен оцінити, беручи до уваги ситуацію в конкретній країні, чи ця партія дійсно становить небезпеку вільному і демократичному політичному порядку або правам окремих осіб і чи таку небезпеку не можна усунути іншими, менш радикальними заходами.

69. Відповідно до пункту 6 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій правові заходи, спрямовані на заборону чи законний примусовий розпуск політичних партій повинні бути наслідком судового рішення, яким встановлено неконституційність, і повинні розглядатися як заходи виняткової природи та застосовуватися з дотриманням принципу пропорційності. Кожен такий захід повинен базуватися на достатніх доказах, що саме партія, а не тільки її індивідуальні члени переслідують політичні цілі з використанням чи підготовкою до використання неконституційних засобів.

70. Верховний Суд також звертає увагу на зміст Пояснювальної доповіді до Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, відповідно до пункту 10 якої вказано, що заборона чи розпуск політичних партій може бути предметом розгляду, тільки якщо такий захід необхідний у демократичному суспільстві і якщо наявні конкретні докази що партія задіяна у діяльність, що загрожує демократії та основним свободам. Це може включати будь-яку партію, яка пропагує насилля у всіх формах як складову своєї політичної програми чи будь-яку партію, що має метою повалення існуючого конституційного ладу збройним шляхом, тероризм чи організацію підривної діяльності.

71. Відповідно ж до пункту 13 Пояснювальної доповіді жодна політична партія не повинна нести відповідальності за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такий взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії.

72. Заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян (пункт 14 Пояснювальної доповіді).

73. Відповідно до пункту 15 Пояснювальної доповіді компетентні органи повинні мати достатні докази того, що політична партія, про яку йдеться, пропагує насильство (включно з такими частковими проявами його, як расизм, ксенофобія та нетерпимість) або явно задіяна у терористичну чи іншу підривну діяльність. Державні органи повинні також оцінити рівень загрози демократичному ладу, а також те, чи ситуацію не можна виправити іншими заходами, як штрафи, інші адміністративні заходи впливу чи притягнення до суду окремих членів політичної партії, залучених до такої діяльності.

74. У пункті 16 Пояснювальної доповіді зазначається, що очевидно, важливим фактором такої оцінки є загальна ситуація у країні. Водночас повинні також бути взятими до уваги стандарти розвинутої європейської демократичної практики, як уже було зауважено у попередніх параграфах. Навіть у випадку надзвичайного стану мають бути дотримані міжнародні зобов'язання держави, а будь-які заходи виняткового характеру повинні мати чітко визначену тимчасову дію відповідно до статті 15 Європейської конвенції про захист прав та основних свобод людини.

75. Відповідно до пункту 19 Пояснювальної доповіді безвідносно до того, які судові органи мають повноваження у цій сфері, перший крок повинен полягати у встановленні неконституційного характеру діяльності політичної партії. Суд повинен вивчити докази, подані проти політичної партії, і встановити, чи вона вчинила серйозне правопорушення проти конституційного ладу. Якщо це так, уповноважений судовий орган повинен прийняти рішення про заборону чи розпуск за процедурою, який надає усі гарантії належного процесу, відкритості та чесного судового розгляду та з дотриманням стандартів, встановлених Європейською конвенцією про захист прав та основних свобод людини.

76. Окрім того, 13-14 грудня 2014 року Венеціанська Комісія на її 101-й пленарній сесії прийняла Керівні принципи щодо свободи об'єднань, принцип 9 якої (Правомірність та законність обмежень) вказує, що будь-які обмеження права на свободу об'єднання і прав об'єднань, у тому числі застосування санкцій, повинні суворо відповідати міжнародним стандартам. Зокрема, будь-які обмеження повинні бути передбачені законодавством і мати законну мету. До того ж, відповідне законодавство повинно бути точним, безспірним і передбачуваним; зокрема це стосується положень, що визначають свободу розсуду органів державної влади. Також необхідно забезпечити, щоб прийняття відповідних норм законодавства здійснювалося в рамках демократичного процесу, що гарантує участь суспільства і можливість перегляду, і щоб прийняте законодавство було доступне широкому загалу. Єдиними законними цілями обмежень, що визнаються міжнародними стандартами, є забезпечення національної чи громадської безпеки, громадського порядку (*ordre public*), охорона здоров'я і моралі та захист прав і свобод інших осіб. Сфера застосування цих законних цілей підлягає вузькому тлумаченню.
77. Принцип 10 зазначених Керівних принципів проголошує, що будь-які обмеження права на свободу об'єднання і прав об'єднань, у тому числі санкції, повинні бути необхідними в демократичному суспільстві, а отже - пропорційними своїй законній меті. Принцип необхідності в демократичному суспільстві вимагає дотримання справедливого балансу між інтересами осіб, що здійснюють право на свободу об'єднань, інтересами власне об'єднань та інтересами суспільства в цілому. Таким чином, необхідність обмежень повинна бути ретельно зважена і ґрунтуватися на беззаперечних доказах. У будь-якій ситуації слід обирати варіант дій, що передбачає найменший рівень втручання. Обмеження завжди повинні мати вузьке тлумачення і застосування і за жодних обставин не повинні призводити до повного анулювання цього права чи посягання на його суть. Зокрема, будь-яка заборона чи розпуск об'єднання повинні завжди застосовуватися як крайній захід, наприклад у випадку здійснення об'єднанням діяльності, що створює неминучу загрозу насильства чи іншого тяжкого порушення закону. Такі заходи за жодних обставин не повинні використовуватися для покарання за незначні порушення. Усі обмеження повинні бути пов'язані з конкретними обставинами; виключається застосування всеосяжних обмежень.
78. Як декларує Європейський Суд з прав людини (ЄСПЛ), обмеження та заборони мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у статтях 10 і 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.
79. Відповідно до усталеної практики Європейського Суду з прав людини, втручання держави у певне право має бути «встановленим законом», переслідувати одну або більше легітимних цілей та бути «необхідним в демократичному суспільстві» - тобто пропорційним переслідуваній меті (зокрема, рішення у справі «Стіл та інші проти Сполученого Королівства» (рішення у справі *Steel and Others v. the United Kingdom*)).
80. У справі «*Janowski v. Poland*» Європейський суд з прав людини вказав, що прикметник «необхідний» передбачає існування «нагальної суспільної необхідності». При здійсненні оцінки, чи існує така необхідність, Договірні держави користуються певною свободою розсуду.
81. Європейський Суд з прав людини у своїх рішеннях досить чітко визначив, що з огляду на важливу роль політичних партій у забезпеченні плюралізму та належного функціонування демократії, будь-який захід, який вживається проти них, впливає як на свободу об'єднання, так і на демократію у відповідній державі (рішення у справі «*Республіканська партія Росії проти Росії*» (*Republican Party of Russia v. Russia*)).
82. Для стабільності демократичного конституційного ладу держава може здійснювати конкретні заходи з метою його захисту. ЄСПЛ наголошує на прийнятності концепції «демократії, здатної захистити себе» (§ 51, § 59 рішення у справі «*Fattі проти Німеччини*» (*Vogt v. Germany*) від 26 вересня 1995 року) та зазначає, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає певних поступок з боку осіб, які мають у деяких випадках сприймати обмеження певних наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому (§ 99 рішення у справі «*Партія добробуту та інші проти Туреччини*» (*Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey*) від 13.02.2003). Потрібна певна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства і вимогам охорони прав особи (§ 32 рішення у справі «*Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини*» (*United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey*) від 30.01.1998).
83. ЄСПЛ застосовує трискладовий тест, щоб визначити, чи втручання (1) було передбачене законом; (2) переслідувало законну мету (встановлено для захисту правомірного інтересу); (3) було необхідним у демократичному суспільстві (*Yazar et al v. Turkey*, Apps. 22723/93, 22724/93, 22725/93, 09.07.2002).
84. ЄСПЛ застосовує власний тест «очевидної і неминучої загрози». Відповідно до практики ЄСПЛ держави мають право вживати превентивні заходи для захисту демократії щодо політичних партій. Від них неможливо вимагати очікувати, доки політична партія захопить владу і робитиме конкретні кроки щодо реалізації політики, несумісної зі стандартами Конвенції. Якщо небезпека такої політики була достатньо встановлена і неминуча, держава може обґрунтовано перешкоджати здійсненню такої політики до того, як буде здійснена спроба її впровадження шляхом конкретних кроків, які можуть завдати шкоди громадському порядку та демократичному режиму країни («*Партія добробуту, Ербакан, Казан та Текдаль проти Туреччини*» (*Refah Partisi (the Welfare Party) Erbakan, Tekdal v. Turkey*), § 102; «*Еррі Батасуна проти Іспанії*», § 81 (*Herri Batasuna and Batasuna v. Spain*)).
85. Важливим фактором, який необхідно врахувати, є те, чи містить програма партії заклик до застосування насильства, повстання або будь-яку іншу форму відмови від демократичних принципів (*Partidul Comunistilor (Nepecearisti) and Ungureanu v. Romania*, § 54; *Freedom and Democracy Party (LİZDEP) v. Turkey*, § 40). Проте, програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів, зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про розпуск політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри («*Еррі Батасуна проти Іспанії*» *Herri Batasuna and Batasuna v. Spain*, § 80).
86. Підсумовуючи вищевикладені положення національного законодавства та загальновизнані принципи у сфері діяльності політичних партій та заборони їх діяльності і міжнародного прецедентного права, слід зазначити, що підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу (зокрема заборона діяльності) є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжтнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки, а також, на створення загроз для існування демократичних засад у суспільстві та демократії як загальнонаціонального явища тощо.
87. У цій категорії справ важливим є наявність конкретних, належно задокументованих доказів, які вказують на конкретні факти протиправної діяльності, яка в розумінні статей 5, 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» ставить під сумнів правомірність

03.11.23, 10:03

діяльності такої політичної партії та наділяє повноваженнями суб'єкта владних повноважень (Міністерство юстиції України) звертатись до суду про заборону діяльності такої партії.

88. Конституція України, а також положення Закону України «Про політичні партії в Україні» визначають перелік підстав для звернення до суду із позовом про заборону діяльності політичної партії. Такі підстави є чіткими, та їх перелік є вичерпним (див. статтю 5, 21 Закону № 2365-III).

89. За рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частини п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу УІ «Заключні положення» Закону України «Про політичні партії в Україні» (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007 - «ч.2 ст. 64 Конституції України не відносять право на свободу утворення політичних партій до переліку тих свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Відтак Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів».

90. Повертаючись до матеріалів даної справи, позивач звернувся до суду з адміністративним позовом про заборону діяльності політичної партії на підставі Указу Президента України від 19.03.2022 № 153/2022, яким введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», яким в свою чергу доручено Міністерству юстиції України невідкладно вжити, в установленому порядку, вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема, політичної партії «Соціалісти».

91. Матеріалами справи підтверджується, що листом Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» (т.1, а.с. 156-167) Міністерство юстиції України повідомлено про виявлення фактів антиукраїнської діяльності ряду політичних партій, зокрема, політичної партії «Соціалісти».

Так, під пунктом « 8 » зазначеного листа міститься інформація про політичну партію «Соціалісти» наступного змісту:

«...3 2019 року лідер проросійської політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_2 (ІНФОРМАЦІЯ_1) здійснює діяльність в інтересах функціонера антиукраїнського т.зв. «Комітету спасіння України» (діяльність координується урядом РФ), экс-глави Адміністрації Президента України ОСОБА_4 (перебуває на території РФ).

Партія «Соціалісти» підконтрольна ОСОБА_8 . а її інформаційний контент (партійний сайт <https://socialisty.com.ua> соціальній мережі «Facebook») спрямовувався на популяризацію партії та критику діючої української влади.

Незважаючи на викладене, існує вірогідність використання ОСОБА_5 політичної партії «Соціалісти» для проведення підривної діяльності в інтересах країни-агресора...».

92. Судом першої інстанції вірно встановлено що політична партія «Соціалісти», згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань, зареєстрована Міністерством юстиції України 03 вересня 2014 року, місцезнаходження - м. Київ, вул. Банкова, 3, офіс НОМЕР_7, голова партії - ОСОБА_2.

93. Надалі, суд першої інстанції вказав, що у згаданому вище листі зазначено, що з 2019 року лідер проросійської політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_2 здійснює діяльність в інтересах функціонера антиукраїнського, т. зв. «Комітету спасіння України» (діяльність координується урядом РФ), экс-глави Адміністрації Президента України ОСОБА_4 (перебуває на території РФ); партія «Соціалісти» підконтрольна ОСОБА_4, а її інформаційний контент (партійний сайт <https://socialisty.com.ua>, соціальна мережа «Facebook») спрямовувався на популяризацію партії та критику діючої української влади; вказане свідчить про використання ОСОБА_4 політичної партії «Соціалісти» для проведення підривної діяльності в інтересах країни-агресора.

94. Суд першої інстанції дійшов висновку, що поширення відомостей про виправдування таких окупаційних дій українським політикумом у медійному просторі є неприпустимим та свідчить про діяльність як відповідача в цілому, так і окремих його представників та керівників, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки останні спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

95. Після цього, суд першої інстанції дійшов висновку, що діяльність політичної партії «Соціалісти» підлягає забороні.

96. Перевіривши за матеріалами справи доводи апеляційної скарги та правильність застосування судом першої інстанції норм матеріального та процесуального права, колегія суддів Верховного Суду вважає висновки суду першої інстанції передчасними та такими, що ґрунтуються на припущеннях та неповному з'ясуванні всіх обставин справи, з огляду на що слід зазначити наступне.

97. Частина 3 статті 2 КАС України визначає, що основними засадами (принципами) адміністративного судочинства, зокрема є: верховенство права (пункт 1), рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом (пункт 2), змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі (пункт 4) тощо.

98. Відповідно до частини 1 статті 9 КАС України розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюються на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.

99. Суд вживає визначені законом заходи, необхідні для з'ясування всіх обставин у справі, у тому числі щодо виявлення та витребування доказів з власної ініціативи (частина 4 статті 9 КАС України).

100. Частина 5 статті 44 КАС України визначає, що учасники справи зобов'язані, зокрема, сприяти своєчасному, всебічному, повному та об'єктивному встановленню всіх обставин справи (пункт 2), подавати наявні у них докази в порядку та строки, встановлені законом або судом, не приховувати докази (пункт 4), надавати суду повні і достовірні пояснення з питань, які ставляться судом, а також учасниками справи в судовому засіданні (пункт 5) тощо.

101. Параграф 1 Глави 5 Кодексу адміністративного судочинства України визначає основні положення про докази.

102. Так, відповідно до частини 1 статті 72 КАС України доказами в адміністративному судочинстві вважаються будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

- 103.** Ці дані встановлюються такими засобами, зокрема, як письмовими, речовими і електронними доказами (пункт 1 частини 2 статті 72 КАС України).
- 104.** Стаття 73 КАС України визначає, що належними є докази, які містять інформацію щодо предмета доказування. Предметом доказування є обставини, які підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення. Сторони мають право обґрунтовувати належність конкретного доказу для підтвердження їхніх вимог або заперечень. Суд не бере до розгляду докази, які не стосуються предмета доказування.
- 105.** Положення статті 74 КАС України визначає допустимість доказів, згідно якої суд не бере до уваги докази, які одержані з порушенням порядку, встановленого законом. Обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування.
- 106.** Згідно статті 75 КАС України, достовірними є докази, на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи.
- 107.** Відповідно до статті 76 КАС України достатніми є докази, які у своїй сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування. Питання про достатність доказів для встановлення обставин, що мають значення для справи, суд вирішує відповідно до свого внутрішнього переконання.
- 108.** Відповідно до частини 1 статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.
- 109.** Докази суду надають учасники справи. Суд може пропонувати сторонам надати докази та збирати докази з власної ініціативи, крім випадків, визначених цим Кодексом (частина 4 статті 77 КАС України).
- 110.** Відповідно до частини 3 статті 78 КАС України обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.
- 111.** Верховний Суд звертає увагу, що доказування не може ґрунтуватися на припущеннях. Достатніми є докази, які у своїй сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування.
- 112.** Отже, сторона, яка посилається на ті чи інші обставини, знає і може навести докази, на основі яких суд може отримати достовірні відомості про них. У іншому разі, за умови недоведеності тих чи інших обставин суд вправі виписати рішення у справі на користь протилежної сторони. Таким чином, доказування є юридичним обов'язком сторін і інших осіб, які беруть участь у справі.
- 113.** Зазначений висновок викладений у постанові Верховного Суду від 10.04.2020 у справі № 522/22023/16-ц.
- 114.** При оцінці достатності доказів діють спеціальні правила - стандарти доказування, якими має керуватися суд при вирішенні справи. Стандарти доказування є важливим елементом змагальності процесу. Якщо сторона не подала достатньо доказів для підтвердження певної обставини, то суд робить висновок про її недоведеність. (Постанова Верховного Суду від 29.08.2018 у справі № 910/23428/17).
- 115.** Обґрунтування наявності обставин повинно здійснюватися за допомогою належних, допустимих і достовірних доказів, а не припущень, що й буде відповідати встановленому ст. 6 Конвенції принципу справедливості розгляду справи судом. (Постанова Великої Палати Верховного Суду від 03.07.19 у справі № 342/180/17-ц).
- 116.** Також, у постанові від 03 грудня 2019 року у справі № 904/10956/16 Велика Палата Верховного Суду, окрім іншого, декларуючи обов'язок подання конкретних доказів на підтвердження доводів, вказала, що висновок суду не може ґрунтуватися на припущеннях та поясненнях однієї зі сторін.
- 117.** Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду наголошує, що принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі полягає насамперед у активній ролі суду при розгляді справи. В адміністративному процесі, на відміну від суто змагального процесу, де суд оперує виключно тим, на що посилаються сторони, мають бути повністю встановлені обставини справи, щоб суд ухвалив справедливе та об'єктивне рішення. Принцип офіційності, зокрема, виявляється у тому, що суд визначає обставини, які необхідно встановити для вирішення спору; з'ясовує якими доказами сторони можуть обґрунтовувати свої доводи чи заперечення щодо цих обставин; у разі необхідності суд повинен запропонувати особам, які беруть участь у справі, доповнити чи пояснити певні обставини, а також надати суду додаткові докази.
- 118.** Суд звертає увагу на те, що встановлюючи наявність або відсутність фактів, якими обґрунтовувалися вимоги чи заперечення, визнаючи одні та відхиляючи інші докази, суди повинні належним чином мотивувати свої висновки та враховувати, що доказування не може ґрунтуватися на припущеннях.
- 119.** До таких висновків дійшов Верховний Суд у постанові від 03 жовтня 2019 року у справі № 826/15560/15.
- 120.** Верховний Суд звертає увагу, що станом на день проголошення оскаржуваного судового рішення серед доказів у справі, які суд першої інстанції міг би оцінити на підтвердження позовних вимог, була наявна лише копія листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» (т.1, а.с. 156-167).
- 121.** Співставляючи висновок суду першої інстанції «...Вказане свідчить про використання ОСОБА_4 політичної партії «Соціалісти» для проведення підривної діяльності в інтересах країни-агресора...» зі змістом зазначеного вище листа щодо порушень політичної партії «Соціалісти», в якому вказано «...існує вірогідність використання ОСОБА_5 політичної партії «Соціалісти» для проведення підривної діяльності в інтересах країни-агресора...», без наявності інших доказів, які міг би оцінити суд та підтвердити чи спростувати вказані обставини, слід зазначити, що висновки Восьмого апеляційного адміністративного суду є передчасними та такими, що ґрунтуються на припущеннях та неповному з'ясуванні всіх обставин справи.
- 122.** Єдиною доказовою базою за таких обставин слугував лише вищезгаданий Лист СБУ за відсутності інших конкретних доказів.
- 123.** Верховний Суд вважає за необхідне зазначити, якщо є сумніви щодо обсягу поданої сторонами інформації на підтвердження певних фактів, то суд не обмежений ініціювати питання про додаткове дослідження певних обставин, якщо такі на переконання суду, можуть мати вагоме значення для вирішення справи
- 124.** Необхідно звернути увагу, що норми КАС України встановлюють чіткі вимоги до форми та змісту судового рішення.

03.11.23, 10:03

125. Так, відповідно до частини 4 статті 246 КАС України у мотивувальній частині рішення зазначаються: 1) обставини, встановлені судом, та зміст спірних правовідносин, з посиланням на докази, на підставі яких встановлені відповідні обставини; 2) докази, відхилені судом, та мотиви їх відхилення; 3) мотивована оцінка кожного аргументу, наведеного учасниками справи, щодо наявності чи відсутності підстав для задоволення позову; 4) чи були і ким порушені, не визнані або оспорені права чи інтереси, за захистом яких мало місце звернення до суду, та мотиви такого висновку; 5) норми права, які застосував суд, та мотиви їх застосування; 6) норми права, на які посилалися сторони, які суд не застосував, та мотиви їх незастосування; 7) мотиви, з яких у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень суд, відмовляючи у позові, дійшов висновку, що оскаржуване рішення, дія чи бездіяльність суб'єкта владних повноважень визнано судом таким, що вчинено відповідно до вимог частини другої статті 2 цього Кодексу.

126. У поясненнях Служби безпеки України на апеляційну скаргу вказується, що приймаючи оскаржуване судові рішення, суд першої інстанції дослідив матеріали справи, в тому числі надані докази (акти огляду, лист СБУ, програмні та статутні документи партії тощо) та відповідно з'ясував всі фактичні обставини.

127. Верховний Суд відхиляє зазначені доводи, оскільки такі спростовуються матеріалами справи. Встановлено, що оскаржуване судові рішення, а саме скорочена його частина проголошена 13 червня 2022 року, повний текст судового рішення складено 17 червня 2022 року. Водночас, докази, на які посилається третя особа, до Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшли лише 15 червня 2022 року (що підтверджується відміткою про отримання та резолюцією «До справи» на першому аркуші, т.2, а.с. 72-90), тобто вже після судового засідання, в якому проголошувалась вступна та резолютивна частина рішення від 13.06.2022. А відтак, висновується той факт, що при прийнятті оскаржуваного судового рішення такі докази судом першої інстанції не досліджувались і в тексті судового рішення не відображені.

128. Таким чином, на переконання колегії судів Верховного Суду, Восьмий апеляційний адміністративний суд як суд першої інстанції у цій справі, порушив вимоги процесуального закону, приймаючи оскаржуване рішення за відсутності будь-яких доказів та на підставі припущень і не підтверджених фактах. Додаткових дій щодо встановлення та підтвердження обставин справи, які слугували підставами даного позову, судом першої інстанції зроблено не було.

129. А відтак, знайшли своє підтвердження доводи апеляційної скарги в цій частині, які зумовлюють необхідність скасування оскаржуваного судового рішення з підстав порушення норм процесуального права.

130. Верховний Суд також звертає увагу, що з огляду на суб'єктний склад та категорію цієї справи, саме позивач - Міністерство юстиції України, повинно довести протиправність діяльності відповідача як підставу для заборони його діяльності, співставляючи конкретні докази протиправної діяльності із законодавчо визначеними підставами для такого.

131. Із врахуванням наведеного, Верховний Суд як суд апеляційної інстанції, в межах та повноваженнях, передбачених КАС України, може самостійно встановлювати обставини справи, оцінювати докази, що наявні в матеріалах справи, зокрема і ті, що надійшли до суду на стадії апеляційного розгляду справи.

132. Проаналізувавши зміст Програми політичної партії «Соціалісти», Верховний Суд звертає увагу, що її Програма декларує, що така партія ставить за мету розбудову суверенної, правової, соціальної і демократичної держави; утвердження народовладдя, створення політичних, економічних та соціальних умов для реальної участі громадян в управлінні державою та суспільством; участь у виробленні державної політики, а також сприяння формуванню та вираженню політичної волі громадян, забезпеченню прав людини, участь у виборах та інших політичних заходах.

133. Положення Статуту політичної партії «Соціалісти» передбачають, що це ідеологічна партія лівоцентристського спрямування, яка на добровільних засадах об'єднує громадян України - прихильників загальнонаціональної програми суспільного розвитку. Партія провадить свою діяльність відповідно до Конституції України, Закону України «Про політичні партії в Україні», а також інших законів України та згідно з Програмою Партії та цим Статутом. Діяльність партії є несумісною з пропагандою насильства, національної, релігійної або соціальної ворожнечі, звуженням змісту існуючих прав і свобод людини і громадянина. (п. 1.1. Статуту).

134. Щодо доводів про зв'язки діючого Голови політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_2 із ОСОБА_4 та використанням останнім політичної партії «Соціалісти» слід зазначити, що вказане не знайшло свого підтвердження під час розгляду справи. Міністерство юстиції України, як позивач у цій справі та сторона, що повинна доводити факти протиправної діяльності партії як підстави для її заборони, не виконала процесуального обов'язку щодо доказування тих підстав, на яких ґрунтувався адміністративний позов у суді першої інстанції. Додаткових доказів, щодо наведеного вище до суду апеляційної інстанції не надала.

135. В матеріалах справи наявні пояснення Служби безпеки України (т.2, а.с. 72-78), що надійшли до суду першої інстанції вже після ухвалення оскаржуваного судового рішення. Разом із такими поясненнями подано докази, які на переконання позивача та третьої особи, доводять факти використання ОСОБА_4 політичної партії «Соціалісти» для проведення підривної діяльності в інтересах країни-агресора.

136. Так, в матеріалах справи наявний Акт огляду Інтернет-ресурсу від 02.06.2022 (т.2 а.с. 80-81), яким встановлено, зокрема, що на інтернет сторінці «ІНФОРМАЦІЯ_2» відображено веб сайт Верховної ради України (дата публікації 14.12.2018) та виявлено інформацію про те, що помічником народного депутата ОСОБА_9 на громадських засадах був ОСОБА_2.

137. Також, наявний Акт огляду Інтернет-ресурсу від 02.06.2022 (т.2 а.с. 82-90), яким встановлено, що на інтернет сторінці «ІНФОРМАЦІЯ_6» відображено веб сайт Інтернет-видання «Апостор» та новинний матеріал під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_7» (дата публікації ІНФОРМАЦІЯ_8). На вказаній сторінці виявлено наступну інформацію:

«ІНФОРМАЦІЯ_9».

138. Колегія судів Верховного Суду вважає, що особисте знайомство ОСОБА_2 із народним депутатом ОСОБА_20 та ОСОБА_5, та їх співпраця в минулому, а також авторська публікація в інтернет виданні не може, в розумінні наведених вище законодавчих приписів, в повній мірі доводити факт використання ОСОБА_4 політичної партії «Соціалісти» для проведення підривної діяльності в інтересах країни-агресора.

139. Безумовно, співпраця ОСОБА_2 в минулому із особами, які пропагували та/або пропагують антиукраїнську діяльність може бути ризиком для демократії в теперішній час. Водночас, такі ризики повинні бути підтверджені конкретними належними та допустимими доказами.

140. Наведені вище відомості не можуть слугувати самостійною підставою в розумінні статей 5 та 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» для заборони діяльності політичної партії «Соціалісти», з підстав неповноти доведеності фактів такої протиправної

діяльності в цій частині.

141. Верховний Суд критично оцінює доводи позивача, що «із загальнодоступних джерел та аналізу діяльності відповідача відомо, що політична партія «Соціалісти» - це проросійська політична партія в Україні, загальновідомими є обставини, які відомі широкому колу осіб; вони не потребують доказування, тому що об'єктивність їх існування очевидна».

142. Верховний Суд наголошує, що в силу вимог частини 3 статті 78 КАС України обставини щодо «проросійського» спрямування діяльності політичної партії «Соціалісти» загальновідомими у судовому порядку не визнавались, такого питання перед Судом не ставилось, а зі сторони позивача жодних джерел інформації на їх підтвердження не надавались.

143. Щодо доводів про діяльність ОСОБА_2 та «Асоціації професійних політичних консультантів» («АППК», ЄДРПОУ: 39635361), колегія суддів зазначає наступне.

144. Позивач вказує, що ОСОБА_2 є політичним консультантом та членом ОСОБА_21 «АППК», яка на переконання Міністерства юстиції України, афілійована з об'єднанням «Российская ассоциация политических консультантов» («РАПК»), та яка співпрацює з кандидатами на державні посади в РФ. Також позивач вказує, що за даними офіційної веб сторінки (<https://appc.org.ua>), за участі ОСОБА_2 регулярно проводяться міжнародні конгреси та форуми, в тому числі на території РФ.

145. На підтвердження наведеного, позивач посилається на інформацію, отриману листом Служби безпеки України від 29.07.2022 № 5/1/4-11456, копія якого долучена разом із відзивом на апеляційну скаргу (т. 3, а.с. 98-99).

146. Судом встановлено, що у зазначеному листі вказано наступне:

«ІНФОРМАЦІЯ_9».

147. У додатках до зазначеного листа міститься Додаток №6 - Акт огляду Інтернет-ресурсу від 28.07.2022, № 5/1/4-11453 (т. 3, а.с. 125-127), яким встановлено, що на інтернет сторінці «ІНФОРМАЦІЯ_10» відображено веб-сайт Інтернет-видання «Комитет РАСО» та виявлено інформацію наступного змісту:

«ІНФОРМАЦІЯ_10».

148. Надаючи усні пояснення в судових засіданнях 03 серпня 2022 року та 23 вересня 2022 року щодо зазначених вище доводів, ОСОБА_2, зокрема підтвердив свою участь у діяльності «Асоціації професійних політичних консультантів», однак заперечив діяльність на території РФ; щодо громадянина РФ Малишева вказав, що такий насправді не є членом «АППК», та особисто з ним Голова політичної партії «Соціалісти» не знайомий та не співпрацював.

149. Проаналізувавши подані до Суду докази в контексті наведених доводів, колегія суддів Верховного Суду зазначає, що «афілійованість» «АППК» з об'єднанням «Российская ассоциация политических консультантов» («РАПК»), виходячи із наявних у справі матеріалів та доказів, належним чином не підтверджується. Сам факт відображення у біографічних відомостях ОСОБА_23 членства у «АППК» водночас із іншими, що відображені вище та можуть бути пов'язані із РФ, не можуть належним чином підтвердити таку «афілійованість». Достатнім чином не можливо підтвердити її вплив громадянина ОСОБА_7 на діяльність «Асоціації професійних політичних консультантів», членом якої є діючий Голова політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_2, а також участь останнього у заходах на території РФ.

150. Окрім того, додатком до Довідки щодо діяльності громадської організації «Асоціації професійних політичних консультантів» від 10.08.2022 підтверджується, що ОСОБА_24 у переліку Списку дійсних членів «АППК» відсутній (т. 4, а.с. 14-17).

151. Так, проведення «АППК» за участю ОСОБА_2 заходів на території РФ, та в цих рамках співпраця із особами, що можуть пропагувати антиукраїнську діяльність може бути ризиком для демократії та безпеки держави. Водночас, такі ризики повинні бути підтверджені конкретними належними та допустимими доказами.

152. Наведені вище відомості не можуть слугувати самостійною підставою в розумінні статей 5 та 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» для заборони діяльності політичної партії «Соціалісти».

153. Окрім того, у листі Служби безпеки України від 29.07.2022 № 5/1/4-11456 повідомляється про таке: «ІНФОРМАЦІЯ_11».

154. Дослідивши подані докази, Суд зазначає, що Актом огляду Інтернет-ресурсу від 28 липня 2022 року № 5/1/4-11449 (додаток 1 до наведеного вище Листа СБУ, т. 3, а.с. 100-104) проведено огляд веб сторінки «ІНФОРМАЦІЯ_12», на якій відображено веб сайт Інтернет-видання «ZANID.NET» та новинний матеріал під назвою: «ЗМІ оприлюднили список чиновників, причетних до «Харківських угод» (дата публікації: 17.03.2021).

155. Актом огляду Інтернет-ресурсу від 28 липня 2022 року № 5/1/4-11450 (додаток 2 до наведеного вище Листа СБУ, т. 3, а.с. 105-113) проведено огляд веб сторінки «ІНФОРМАЦІЯ_13», на якій відображено веб сайт Інтернет-видання «ZN.ua» та новинний матеріал під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_14». (дата публікації; ІНФОРМАЦІЯ_17).

156. Актом огляду Інтернет-ресурсу від 28 липня 2022 року № 5/1/4-11451 (додаток 3 до наведеного вище Листа СБУ, т. 4, а.с. 114-117) проведено огляд веб сторінки «ІНФОРМАЦІЯ_15», на якій відображено веб сайт Інтернет-видання «dw.com» та новинний матеріал під назвою: «ІНФОРМАЦІЯ_16».

157. Актом огляду Інтернет-ресурсу від 28 липня 2022 року № 5/1/4-11452 (додаток 4 до наведеного вище Листа СБУ, т. 3, а.с. 118-120) проведено огляд веб сторінки «ІНФОРМАЦІЯ_19», на якій відображено офіційний веб сайт Державного бюро розслідувань України та новинний матеріал під назвою: «ІНФОРМАЦІЯ_20».

158. З наведених матеріалів, окрім іншого слідує, що у 2010 році, перебуваючи на посаді Міністра економіки України, ОСОБА_25 був в числі тих осіб, що погоджували проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення проекту Угоди між Україною і Російською Федерацією з питань перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України» (т.зв. «Харківській угоди»); під проектом вказаного урядового розпорядження є підписи, зокрема Міністра економіки ОСОБА_25 тощо (т. 3, а.с. 113).

159. На переконання колегії суддів Верховного Суду, погодження ОСОБА_25 в якості Міністра економіки України проекту розпорядження КМУ щодо схвалення проекту «Харківських угод», що мало місце у 2010 році, тобто до заснування політичної партії -

03.11.23, 10:03

відповідача, в контексті встановлених обставин цієї справи, не може слугувати самостійною підставою в розумінні статей 5 та 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» для заборони діяльності політичної партії «Соціалісти».

160. Так, підписання т.зв. «Харківських Угод» в 2010 році безумовно підривало безпеку держави в цілому та могло мати вплив на подальші дії РФ, які як наслідок набули форми незаконної збройної агресії проти України. Однак наявність підпису ОСОБА_25, як Міністра економіки України на вказаному документі могло мати лише формальний характер при проходженні процедури погодження його змісту.

161. Відтак, встановити зв'язок факту погодження ОСОБА_25 проекту розпорядження щодо схвалення проекту «Харківських угод», який в подальшому був обраний Головою політичної партії «Соціалісти» із можливою антиконституційною діяльністю відповідача в майбутньому, як на підставу для заборони діяльності такої партії, на підставі наявних в матеріалах доказів, в повному обсязі не є можливим.

162. Окрім того, Верховним Судом беруться до уваги докази апелянта щодо припинення діяльності політичної партії «Соціалісти» та самостійне блокування власних інформаційних ресурсів з 24 лютого 2022 року (т. 3, а.с. 197-207). Однак предметом даного позову може охоплюватись діяльність відповідача, що провадилась і до вказаного періоду.

163. Наступне, на що звертається увага колегією суддів, це доводи позивача у відзиві на апеляційну скаргу щодо висловлювань ОСОБА_3

164. Із загальнодоступних джерел та матеріалів справи встановлено, що ОСОБА_3 - український політик, Міністр закордонних справ України (24.12.2012 - 23.02.2014) в уряді колишнього Прем'єр-міністра ОСОБА_38 та колишній член політичної партії «Партії регіонів». У 2018 році ОСОБА_3 було обрано головою політичної партії «Соціалісти» тощо.

165. У листі Служби безпеки України від 29.07.2022 № 5/1/4-11456 (т. 3, а.с. 98-99), окрім іншого зазначається, що ОСОБА_3 на телеканалах, підконтрольних колишньому голові політради забороненої проросійської політичної партії «Опозиційна платформа - За життя» ОСОБА_31, неодноразово публічно критично висловлювався щодо подій Революції Гідності у 2013-2014 роках, зокрема, наголошуючи про організацію «Майдану» країнами «Заходу», що фактично ретранслявало антиукраїнський вектор російської інформаційної пропаганди (додаток №5).

166. Із загальнодоступних джерел відомо, що Революція Гідності у 2013-2014 - це викликані протестом громадян України проти розгону мирної акції студентів та громадських активістів та зривом підписання Угоди про Європейську інтеграцію, політичні та суспільні зміни в Україні, що відбувались з листопада 2013 до лютого 2014 року.

167. Встановлено, що Актом огляду Інтернет-ресурсу від 28 липня 2022 року № 5/1/4-11453 (додаток 5 до зазначеного вище Листа СБУ, т. 3, а.с. 121-124) проведено огляд веб сторінки «ІНФОРМАЦІЯ_21», на якій відображено веб сайт Інтернет-видання «dsnews.ua» та новинний матеріал під назвою: «ІНФОРМАЦІЯ_22».

168. Встановлено, що на вказаній сторінці виявлено інформацію наступного змісту:

«...ІНФОРМАЦІЯ_23...».

168. Окрім того, в додатках до відзиву на апеляційну скаргу Міністерство юстиції України долучило копію публікації за посиланням «ІНФОРМАЦІЯ_24», (т. 3, а.с. 136), за яким розміщена публікація «ІНФОРМАЦІЯ_25», та на якій розміщена наступна інформація:

«ІНФОРМАЦІЯ_26».

169. Як вже неодноразово зазначалось, Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала РФ державою-агресором.

170. У тексті такого звернення зазначено наступне: «ІНФОРМАЦІЯ_26».

171. Висловлювання ОСОБА_3 щодо відсутності на тимчасово-окупованих територіях «Донбасу» російських військ після подій 2014-2015 років та після визнання РФ державою-агресором, безумовно викликає занепокоєння. Такі публічні висловлювання підривали безпеку держави та мали антиконституційний характер.

172. Більше того, із наявної у матеріалах справи інформації підтверджується, що Розпорядженням Голови політичної партії «Соціалісти» від 23.07.2016 (т. 4, а.с. 18), за підписом ОСОБА_25., на підставі підпункту 10 пункту 5.11.2. Статуту члену Виконавчого комітету Партії ОСОБА_3 делеговано частину повноважень Голови партії. Виходячи зі змісту такого розпорядження, зокрема делегувались повноваження, передбачені підпунктами 1, 2, 3, 4, 5 та 9 пункту 5.11.2 Статуту політичної партії «Соціалісти», а саме: здійснювати поточне керівництво діяльністю Партії, без доручення представляти її у всіх зовнішніх стосунках з іншими партіями, громадськими організаціями, органами державної влади та органами місцевого самоврядування; робити заяви від імені Партії, мати право підпису документів від імені Партії; відкривати рахунки у банківських та інших фінансових установах України у порядку, встановленому чинним законодавством; мати право підпису фінансових та інших документів Партії; ініціювати Виконавчому комітету Партії скликання позачергового З'їзду, організувати підготовку засідань Політичної Ради та Виконавчого комітету, головувати на них; у межах статутних повноважень видавати накази, довіреності і розпорядження. Вказане Розпорядження видавалось строком на один рік і було дійсним до 23 липня 2017 року.

173. Окрім того встановлено, що 03 квітня 2018 року на Позачерговому З'їзді Партії ОСОБА_3 обрано Головою політичної партії «Соціалісти», а в грудні 2018 року на З'їзді Партії вирішувалось питання висування ОСОБА_3 як кандидата на майбутні президентські вибори (відомості із веб сайту ІНФОРМАЦІЯ_27, т. 3, а.с. 138).

174. Зазначені обставини щодо вирішення питання про висування ОСОБА_3 як кандидата на президентські вибори 2019 року також були відображені на офіційному веб сайті політичної партії, інформація про що встановлена в судовому засіданні за допомогою веб ресурсу «<http://web.archive.org>». Наведена інформація діючим головою політичної партії «Соціалісти» ОСОБА_2 не заперечувалась.

175. Водночас із наведених до клопотання від 15.08.2022 доказів, а саме Протоколу № 1 VIII Чергового З'їзду політичної партії «Соціалісти» від 15.12.2018 (т. 4, а.с. 19-21), відомості щодо висування кандидатури ОСОБА_3 на майбутні президентські вибори,

виходячи зі змісту вказаного Протоколу, відсутні.

176. Відтак, публічні вислови ОСОБА_3 (зокрема щодо відсутності на тимчасово-окупованих територіях «Донбасу» російських військ після подій 2014-2015 років), якому в 2016 році делеговано значний обсяг повноважень Голови Партії, та який в подальшому був обраний Головою Партії, а також вирішення питання висування на президентських виборах 2019 року, для членів даної політичної партії могли розцінюватись як офіційна позиція партії, що в подальшому несло антиконституційні ризики для держави та підірвало її безпеку.

177. Верховним Судом також звертається увага, що структура політичної партії «Соціалісти» станом на 21.07.2022, налічує 362 політичних осередка на всій території України (копія листа ДП «Національні інформаційні системи» від 21.07.2022 № 2129/14.1, т.3, а.с. 145-183).

178. А тому, такі вислови в минулому могли вплинути на загальну суспільно-політичну думку членів політичної партії, що в майбутньому могло призвести до збільшення кількості колабораціоністських настроїв серед населення України в рамках загарбницької агресії РФ. Вказане слід розцінювати як підірив безпеки держави.

179. Відповідаючи на доводи апелянта, Верховний Суд приймає до уваги, що відповідно до положень Статуту політичної партії «Соціалісти» (пункт 6.2.) голова Партії робить заяви від імені партії. Також, слухним є те, що станом на час спірних висловлювань (2015 рік) ОСОБА_3 не був головою Партії.

180. Однак, відсутність будь-яких заяв діючого на той час керівництва політичної партії «Соціалісти» щодо зазначених публічних висловлювань ОСОБА_3 також викликає занепокоєння. Так, бездіяльність інших керівних членів Партії стосовно висловлюваної ОСОБА_3 позиції (зокрема щодо відсутності на тимчасово-окупованих територіях «Донбасу» російських військ після подій 2014-2015 років) може свідчити про те, що інші члени Партії розділяли вказану позицію, ба більше, виходячи навіть з того, що в подальшому, такій особі делеговано значну частину повноважень Голови Партії, та яку пізніше обрано Головою Партії і доручено керівництво відповідачем.

181. Колегією суддів звертається увага, що за змістом статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» політична партія складається з громадян - «прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку».

182. Колегія суддів Верховного Суду не заперечує того, що членство в політичній партії не позбавляє громадянина права на приватне життя, як і гарантії щодо невтручання у нього. Особа, яка є членом політичної партії, може висловлюватися і поводитися відповідно до своїх вподобань, морально-етичних і культурних орієнтирів. Але публічна діяльність партійців, особливо тих, які займають керівні, провідні позиції в партії або є її загальноновизнаними ідейними лідерами, не тільки «звужує» їхній приватний простір, що закономірно, але й покладає додаткову відповідальність за свої вчинки, а надто за свої ідеї та заклики, проголошені у публічному просторі.

183. Тому висловлювання ідейного лідера партії, як і офіційного керівника партії щодо подій у державі відображають не просто особисту думку (суб'єктивні, оціночні висловлювання) таких осіб, але й позицію партії загалом. Тому що партія це не «фікція», як в доктрині цивільного права називають юридичну особу, а спільнота громадян-однодумців, прихильників певної загальнонаціональної програми, вчинки і публічні висловлювання яких і дають розуміння, в чому полягає діяльність утвореної ними політичної партії й на які реальні цілі вона спрямована. Колегія суддів бере до уваги, що Європейський суд з прав людини у справі «Refah Partisi (the Welfare Party) and Others проти Туреччини» (рішення від 13 лютого 2003 року; заяви №№ 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98) визнав висловлювання лідерів партії та осіб, яких партія висувала кандидатами на виборах, такими, що відображають реальну політичну позицію партії.

184. Подібна за змістом позиція висловлена Верховним Судом у постановках від 06 вересня 2022 року у справі №П/857/1/22 (провадження № А/990/14/22) та від 15 вересня 2022 року у справі № П/857/8/22 (провадження № А/990/12/22), предметом розгляду яких також була заборона діяльності політичних партій в Україні.

185. Окрім того, у вказаних справах, Верховний Суд звертав увагу, що збройна агресія росії проти України супроводжується також інформаційною війною, яка, окрім іншого, має на меті вплинути на морально-психологічний стан українців і таким чином зменшити їхній опір ворогу. Поширення недостовірної, перекошеної інформації про діяльність державних органів, яка їх дискредитує, є одним зі способів такої війни.

186. Як засвідчила історія, агресивне несприйняття Української держави, заперечення її незалежності, суверенітету і територіальної цілісності, та й узагалі всього українського, яке донедавна озвучувалося і пропавалося в медійному просторі, зокрема й в Україні, переросло зрештою у повномасштабну війну проти України, яка триває й дотепер.

187. В контексті розгляду даної справи, Верховний Суд вважає, що повторення публічної пропагандистської риторики країни-агресора (РФ) щодо суспільно-політичної ситуації в Україні, зокрема і до початку повномасштабного вторгнення російських військ на територію України членами певної політичної партії та/або її Головою, є підставою для заборони діяльності такої партії.

188. У світлі зазначеного, діяльність політичних партій, члени яких, зокрема і голова партії, публічно висловлювали антиукраїнську позицію (хоч і не від імені партії проте за умов відсутності заперечень від керівництва цієї політичної партії), в умовах суспільно-політичної ситуації, що склалась після подій 2013-2015 років, а особливо після 24 лютого 2022 року в результаті російської збройної агресії проти України, повинна бути заборонена.

189. Відтак, Верховний Суд констатує, що діяльність відповідача не відповідає заявленій у Статуті і Програмі політичної партії «Соціалісти» легітимній меті та законодавству України, а саме вимогам статей 5, 21 Закону 2365-III.

190. В сукупності обставин цієї справи встановлено факти діяльності політичної партії «Соціалісти», які підпадають під дію, зокрема пункту 5 частини 1 статті 5 Закону 2365-III (в редакції норми цього Закону станом на час висловлювань ОСОБА_3 у 2015 році, а також в редакції, чинної на час судового розгляду в суді першої інстанції), а саме - **підірив безпеки держави**.

191. Окрім того, протиправна діяльність відповідача підпадає під критерії, визначені пунктами 1 та 4 частини 1 статті 21 Закону 2365-III (в редакції станом на час судового розгляду в суді першої інстанції), а саме дії партії, спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, **підірив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення (пункт 1) та поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України (пункт 4 відповідно).**

192. Як вже було зазначено, ЄСПЛ декларує, що обмеження та заборони (щодо діяльності політичних партій) мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у статтях 10 і 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних

03.11.23, 10:03

свобод, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються; зазначалось, що ЄСПЛ застосовує трискладовий тест, щоб визначити, чи втручання (1) було передбачене законом; (2) переслідувало законну мету (встановлено для захисту правомірного інтересу); (3) було необхідним у демократичному суспільстві (Yazag et al v. Turkey, Apps. 22723/93, 22724/93, 22725/93, 09.07.2002).

193. З приводу наведеного «трискладового тесту», колегія суддів зазначає: **по-перше**, Закон України «Про політичні партії в Україні» визначає вичерпний перелік підстав для заборони діяльності політичних партій.

194. По-друге, поширення відомостей про заперечення окупаційних дій РФ українським політикумом у медійному просторі є неприпустимим та свідчить про діяльність відповідача як в цілому, так і окремих його представників та керівників, як діяльність, яка підлягає забороні згідно положень статті 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки останні спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Заборона політичної партії «Соціалісти», діяльність якої, як встановлено Судом, суперечить вимогам законодавства, несе антидержавницький, антиконституційний та протиправний характер на користь держави-агресора, збройні сили якої незаконно перетнули територію суверенної держави та продовжують невинуватимися в воєнних діях та актах агресії щодо України та її громадян, - є цілком виправданим. Заборона діяльності таких об'єднань покликана унеможливити реалізацію злочинних намірів держави-агресора у війні проти України та дестабілізації суспільного життя в державі.

195. По-третє, як вже зазначалось, відповідно до практики ЄСПЛ держави мають право вживати превентивні заходи для захисту демократії щодо політичних партій. Від них неможливо вимагати очікувати, доки політична партія захопить владу і робитиме конкретні кроки щодо реалізації політики, несумісної зі стандартами Конвенції. Якщо безпека такої політики була достатньо встановлена і неминуча, держава може обґрунтовано перешкоджати здійсненню такої політики до того, як буде здійснена спроба її впровадження шляхом конкретних кроків, які можуть завдати шкоди громадському порядку та демократичному режиму країни («Партія добробуту, Ербакан, Казан та Текдаль проти Туреччини» (Refah Partisi (the Welfare Party) Erbakan, Kazan and Tekdal v. Turkey), § 102; «Herri Batasuna проти Іспанії», § 81 (Herri Batasuna and Batasuna v. Spain)).

За даних умов, в забороні діяльності політичної партії - відповідача, існує об'єктивна соціальна потреба - з метою захисту демократичного суспільства та прав і свобод громадян; вказане обмеження націлене на забезпечення більшої стабільності країни, зокрема, в умовах дії правового режиму воєнного стану та інформаційно-психологічних операцій з боку держави-агресора, а тому вказаний захід є виправданим у громадянському суспільстві, яке розділяє демократичні принципи. Заборона діяльності даної політичної партії під час дії воєнного стану має на меті завдати зусиллям, спрямованим на розкол українського суспільства, підштовхування до співпраці з державою-окупантом та встановлення антидемократичного авторитарного окупаційного режиму РФ.

196. Підсумовуючи наведене, зваживши всі ризики, які були встановлені внаслідок судового розгляду в суді апеляційної інстанції щодо діяльності політичної партії «Соціалісти» та оцінивши конкретні факти протиправної діяльності відповідача та його керівників, Верховний Суд погоджується із тим, що діяльність політичної партії «Соціалісти» підлягає забороні. А тому, позовна вимога про заборону діяльності політичної партії «Соціалісти» підлягає задоволенню.

197. Щодо доводів апелянта про порушення вимог статті 58 Конституції України, колегія суддів Верховного Суду зазначає, що у відповідності до зазначеної норми Конституції України, закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення.

198. Верховний Суд звертає увагу, що інститут заборони діяльності політичних партій існував і до набрання чинності змін до Закону України «Про політичні партії в Україні», в редакції, що застосовується на час розгляду цієї справи; зміни, що вносились до норм вказаного Закону, зокрема статті 21, конкретизували лише критерії, згідно яких підлягає оцінка діяльності певної політичної партії як на підставі для заборони діяльності такої партії.

199. Вирішуючи питання про задоволення інших позовних вимог, Верховний Суд зазначає, що за змістом статті 21 Закону 2365-III заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

200. Поряд із зазначеним слід вказати, що згідно пункту 8-1 частини другої статті 245 КАС України у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. При цьому, відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

201. Таким чином, Верховний Суд доходить висновку щодо задоволення позовної вимоги про передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

202. Щодо доводів апелянта про необхідність призначення ліквідаційної комісії згідно вимог частини 3 статті 21 Закону 2365-III, Верховний Суд зазначає наступне.

203. Відповідно до частини 3 статті 21 Закону 2365-III у разі, якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

204. Положення частини 2 зазначеної статті передбачають, що заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішення про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

205. В даному випадку Законом України «Про політичні партії в Україні» передбачений порядок визначення голови ліквідаційної комісії. Якщо остання не призначена рішенням суду про заборону діяльності політичної партії, то голова такої комісії визначається в рішенні Міністерства юстиції України про припинення політичної партії. При цьому, прийняття такого рішення можливе після набрання законної сили рішенням суду про заборону діяльності політичної партії.

206. З огляду на наведене, не визначення складу та голови ліквідаційної комісії в даному випадку не суперечить чинному законодавству і не створює перешкод для виконання судового рішення в подальшому.

207. Верховний Суд вважає, що в контексті обставин цієї справи та меж апеляційного перегляду, Судом надано відповідь на всі доводи сторін, які можуть вплинути на правильне вирішення справи.

208. Відповідно до частин 1-4 статті 242 Кодексу адміністративного судочинства України рішення суду має ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права при дотриманні норм процесуального права. Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні, з наданням оцінки всім аргументам учасників справи. Судове рішення має відповідати завданню адміністративного судочинства, визначеному цим Кодексом.

209. Відповідно до абзацу другого частини 6 статті 289-3 КАС України судом апеляційної інстанції в адміністративній справі, передбаченій частиною першою цієї статті, є Верховний Суд у складі колегії Касаційного адміністративного суду не менше ніж з п'яти суддів. Судове рішення Верховного Суду у таких справах є остаточним і касаційному оскарженню не підлягає.

210. Верховний Суд переглядає в апеляційному порядку судові рішення апеляційних судів, ухвалені ними як судами першої інстанції (частина 2 статті 292 КАС України).

211. Стаття 308 КАС України визначає, що суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги. Суд апеляційної інстанції не обмежений доводами та вимогами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права. Суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї. Докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від нього. Суд апеляційної інстанції не може розглядати позовні вимоги та підстави позову, що не були заявлені в суді першої інстанції.

212. Відповідно до пунктів 1-3 частини 1 статті 315 КАС України за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення суду першої інстанції суд апеляційної інстанції має право, зокрема, залишити апеляційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін; скасувати судові рішення повністю або частково і ухвалити нове судові рішення у відповідній частині або змінити судові рішення; скасувати судові рішення повністю або частково і у відповідній частині закрити провадження у справі повністю або частково або залишити позовну заяву без розгляду повністю або частково тощо.

213. Відповідно до частини 1 статті 317 КАС України підставами для скасування судового рішення суду першої інстанції повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення є: 1) неповне з'ясування судом обставин, що мають значення для справи; 2) недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд першої інстанції визнав встановленими; 3) невідповідність висновків, викладених у рішенні суду першої інстанції, обставинам справи; 4) неправильне застосування норм матеріального права або порушення норм процесуального права.

214. Враховуючи наведене, перевіривши за матеріалами справи доводи апеляційної скарги, повноту встановлення судом першої інстанції фактичних обставин справи та правильність застосування ним норм матеріального та процесуального права, Верховний Суд дійшов висновків, що апеляційна скарга підлягає частковому задоволенню, оскаржуване судові рішення - скасуванню із прийняттям у справі нового судового рішення про часткове задоволення позовних вимог.

Керуючись ст.ст. 242, 243, 250, 289-3, 292, 308, 310, 315, 317, 321, 322, КАС України, Суд

ПОСТАНОВИВ:

1. Апеляційну скаргу Голови політичної партії «Соціалісти» - ОСОБА_2 задовольнити частково.
2. Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13 червня 2022 року у справі №П/857/3/22 скасувати.
3. Прийняти у справі нове судові рішення, яким позовні вимоги задовольнити частково:

Заборонити діяльність політичної партії «Соціалісти» (вул. Банкова, 3, офіс 51А, м. Київ, 01024, ЄДРПОУ 39376837).

Передати майно, кошти та інші активи політичної партії «Соціалісти» (вул. Банкова, 3, офіс 51А, м. Київ, 01024, ЄДРПОУ 39376837), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Іншу частину позовних вимог залишити без задоволення.

Постанова набирає законної сили з дати її прийняття та оскарженню не підлягає.

В повному обсязі судові рішення складене 28 вересня 2022 року.

.....

.....

03.11.23, 10:03

.....

.....

.....

А.В. Жук

А.О. Губська

Н.А. Данилевич

А.Г. Загороднюк

О.В. Калашнікова

Судді Верховного Суду

Категорія справи № П/857/4/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 17.06.2022. Зареєстровано: 20.06.2022. Оприлюднено: 21.06.2022.

Дата набрання законної сили: 12.07.2022

Номер судового провадження: П/857/4/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

14 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/4/22 пров. № П/857/4/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд в складі колегії суддів:

головуючого-судді	Кузьмича С.М.,
судді	Матковської З.М.,
судді	Улицького В.З.,
за участю секретаря	Кардаш В.В.,
представника позивача	Адам Ю.В.
представника третьої особи	Сучкової А.М.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в режимі відеоконференції в м. Львові адміністративну справу за позовом Міністерства юстиції України до політичної партії «Держава», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача, Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,

ВСТАНОВИВ:

18.05.2022 до Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла позовна заява Міністерства юстиції України (далі - позивач) до політичної партії «Держава» (далі - відповідач, партія), в якій просить:

- заборонити діяльність політичної партії «Держава» (вул. Г.Сковороди, 17А, м. Київ, 04074, ідентифікаційний код юридичної особи 21703036);
- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави;

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій». Пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних

партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Держава». Зазначається, що на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема політичної партії «Держава». Із наявних відомостей вбачається, що діяльність відповідача спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підтримку її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20.05.2022 задоволено заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову шляхом:

заборони політичній партії «Держава» (вул. Г.Сковороди, 17В, м. Київ, 04070, ідентифікаційний код юридичної особи: 21703036) та її регіональним організаціям вчиняти дії спрямовані на проведення видаткових операцій за рахунок № НОМЕР_1, відкритим в АТ «Ощадбанк» (МФО 322669) до вирішення справи по суті;

заборони АТ «Ощадбанк» (МФО 322669) вчиняти дії за рахунок № НОМЕР_1, спрямовані на проведення видаткових операцій за будь-якими платіжними інструментами до вирішення справи по суті.

Ухвалою суду від 23.05.2022 відкрито провадження у справі та призначено її до судового розгляду ухвалою від 30.05.2022, зобов'язано позивача опублікувати відповідне оголошення в порядку передбаченому частиною 5 статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України).

Згідно відомостей з офіційного сайту Міністерства юстиції України оголошення про відкриття провадження у справі (<https://minjust.gov.ua/news/ministry/vidkrito-provadjennya-pro-zaboronu-politichnoi-partii-derjava>) та призначення її до розгляду (<https://minjust.gov.ua/news/ministry/povidomlennya-pro-rozglyad-spravi-za-pozovom-ministerstva-yustitsii-do-politichnoi-partii-derjava-pro-zaboronu-diyalnosti-partii>) опубліковане позивачем 24.05.2022 та 02.06.2022 відповідно.

Відзив на позовну заяву поданий не був, що не перешкоджає розгляду справи.

За змістом частини 5 статті 289-3 КАС України, через три дні з дня оприлюднення такого оголошення вважається, що учасники справи і всі заінтересовані особи належним чином повідомлені про судовий розгляд справи, призначення, дату, час і місце судового засідання.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13.06.2022 задоволено заяву представника Служби безпеки України - Сучкової Анастасії Миколаївни про участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції 14.06.2022 об 11:30.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 14.06.2022 провадження у справі № П/857/4/22 за позовом Міністерства юстиції України до політичної партії «Держава», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача, Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії в частині позовних вимог про призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи - закрито.

Відповідно до вимог ст. 162 КАС України відповідач наділений правом подати відзив на позовну заяву. Згідно пункту 5 частини 2 статті 162 КАС України у відзиві відповідач викладає заперечення проти позову щодо наведених позивачем обставин та правових підстав позову з якими він не погоджується, із посиланням на відповідні докази та норми права.

Політична партія «Держава», будучи належним чином повідомлена про місце, дату та час розгляду позову, участь повноважного представника в судовому засіданні не забезпечила, відзиву не подала,

03.11.23, 10:31

що, на думку суду, свідчить про відсутність заперечень щодо позовних вимог.

У судовому засіданні представник позивача вимоги позовної заяви підтримує з мотивів викладених у ній.

Представник третьої особи в судовому засіданні надала усні пояснення по суті поданого адміністративного позову. Позовні вимоги підтримує повністю.

Відповідно до абзацу 3 частини 5 статті 289-3 КАС України неприбуття у судове засідання в суді першої чи апеляційної інстанції осіб, повідомлених про дату, час і місце розгляду справи в порядку, передбаченому цією частиною, не перешкоджає розгляду справи.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представників позивача та третьої особи, дослідивши матеріали справи та з'ясувавши всі фактичні обставини, на яких ґрунтується позов, оцінивши докази, які мають значення для розгляду і вирішення справи по суті, проаналізувавши на підставі фактичних обставин справи застосування норм матеріального та процесуального права, суд при прийнятті рішення враховує наступні підстави та мотиви.

Відповідно до абзацу 2 частини 1 статті 289-3 КАС України право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до ст. 64 Конституції України в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» зі змінами, внесеними Указами Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 14.03.2022 № 133/2022, від 18.04.2022 № 259/2022, від 17.05.2022 № 341/2022 та ЗУ «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 2102-IX від 24.02.2022, «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 2119-IX від 15.03.2022, № 2212-IX від 21.04.2022, № 2263-IX від 22.05.2022 у зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України запроваджено воєнний стан.

Пунктом 3 зазначеного вище Указу Президента, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану, тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст.ст. 33-34,38,39,41-44,53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною 1 статті 8 Законом України «Про правовий режим воєнного стану».

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», пунктом 2 якого доручено Міністерству юстиції України вжити, в установленому порядку, вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Держава».

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Держава».

Вважаючи, що діяльність політичної партії «Держава» в цілому, так і окремих її представників та керівників, спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, позивач звернувся до суду з позовом.

Надаючи правову оцінку спірним правовідносинам, суд враховує наступні міркування.

За змістом статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон № 2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

За рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частин п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу VI «Заключні положення» Закону України «Про політичні партії в Україні» (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12.06.2007 № 2-рп/2007 - «частина 2 статті 64 Конституції України не відносить право на свободу утворення політичних партій до переліку тих свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Відтак Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів».

Стаття 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - КЗПЛ) передбачає, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

При цьому згідно з практикою Європейського Суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) зазначені обмеження та заборони мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у ст. 10 і 11 КЗПЛ, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.

Для стабільності демократичного конституційного ладу держава може здійснювати конкретні заходи з метою його захисту. ЄСПЛ наголосив на прийнятності концепції «демократії, здатної захистити себе» (§ 51, § 59 рішення у справі «Фогт проти Німеччини» (Vogt v. Germany) від 26.09.1995) та зазначив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає певних поступок з боку осіб, які мають у деяких випадках сприймати обмеження певних наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому (§ 99 рішення у справі «Партія добробуту та інші проти Туреччини» (Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey) від 13.02.2003). Потрібна певна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства і вимогами охорони прав особи (§ 32 рішення у справі «Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини» (United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey) від 30.01.1998).

ЄСПЛ застосовує трискладовий тест, щоб визначити, чи втручання (1) було передбачене законом; (2) переслідувало законну мету (інакше кажучи, встановлено для захисту правомірного інтересу); і (3) було необхідним у демократичному суспільстві (Yazar et al v. Turkey, Apps. 22723/93, 22724/93, 22725/93, 09.07.2002). ЄСПЛ застосовує власний тест «очевидної і неминучої загрози». Відповідно до практики ЄСПЛ держави мають право вживати превентивні заходи для захисту демократії щодо політичних партій. Від них неможливо вимагати очікувати, доки політична партія захопить владу і робитиме конкретні кроки щодо реалізації політики, несумісної зі стандартами Конвенції. Якщо небезпека такої політики була достатньо встановлена і неминуча, держава може обґрунтовано перешкоджати здійсненню такої політики до того, як буде здійснена спроба її впровадження шляхом конкретних кроків, які можуть завдати шкоди громадському порядку та демократичному режиму країни (Партія добробуту, Ербакан, Казан та Текдаль проти Туреччини, § 102; Еррі Батасуна проти Іспанії § 81).

Важливим фактором, який необхідно враховувати, є те, чи містить програма партії заклик до застосування насильства, повстання або будь-яку іншу форму відмови від демократичних принципів (Partidul Comunistilor (Nepesceristi) та Ungureanu проти Румунії, § 54; Freedom and Democracy Party (OZDEP) проти Туреччини, § 40). Проте програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про розпуск політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри (Партія добробуту і інші, § 101; Еррі Батасуна проти Іспанії, § 80).

Статтею 5 Закон № 2365-III встановлено обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій. Так, утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; 10) виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду.

Згідно положень статті 21 Закон № 2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки;

порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини,

здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором.

21.02.2022 президент країни-агресора ОСОБА_1 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Російською Федерацією маріонеткових терористичних псевдоугруповань «Л/ДНР».

Згідно із текстом указів, Російська Федерація офіційно направила свої війська на окуповану територію України для «здійснення функції щодо підтримки миру». Таким чином Російська Федерація фактично офіційно вторглася на територію України вже 24.02.2022.

Очевидно, що визнання країною-агресором «незалежності» самопроголошених «ДНР» та «ЛНР» і, як наслідок, - повномасштабне вторгнення і проведення військових дій на території нашої держави, порушує суверенітет і територіальну цілісність України.

Як уже зазначалось вище Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій». Пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Держава».

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Держава».

Судом встановлено, що згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань політична партія «Держава» зареєстрована Міністерством юстиції України 11.01.1999, свідоцтво про реєстрацію № 1113, місцезнаходження партії АДРЕСА_1, голова партії - ОСОБА_2.

Першочергова назва політичної партії при реєстрації була - політична партія «Русь Єдина», місце знаходження вул. Рубіжанське шосе, 11-а, м. Вовчанськ, Харківської області.

Так, позивач зазначає, що із загальнодоступних джерел та аналізу діяльності відповідача відомо, що політична партія «Держава» - це проросійська політична партія в Україні.

Зокрема на сайті партії (<https://derzhava.org.ua/>) міститься інформація про те, як 22.02.2022 політична партія «Держава» вітає усіх причетних з днем захисника Вітчизни, використовуючи при цьому символіку Радянського Союзу: «Шановні захисники Вітчизни, прийміть найщиріші вітання з вашим професійним святом! Цього дня хочеться побажати вам міцного здоров'я, впевненості у власних вилах та безкінченного запасу енергії, яку ви спрямуєте на добрі справи».

Сам голова політичної партії «Держава» ОСОБА_2 звинувачується за статтею 258 - 3 Кримінального кодексу України (створення терористичного угруповання), яка передбачає позбавлення волі до 15 років. Справа слухається у Васильківському міськрайонному суді Київської області.

20.03.2022 голова партії ОСОБА_2 виступив з промовою щодо заборони партії «Держава»: «Сьогодні Зеленський заборонив нашу соціалістичну партію «Держава», нібито до кінця військового становища, навівши нічим не обгрунтовані ярлики, як звичайно, без будь-яких доказів.

Абсолютно логічне рішення для режиму, який продав закордонним корпораціям українську землю, заборонив в Україні використання «червоного прапора Перемоги над нацизмом», ввів штрафи за

03.11.23, 10:31

російську мову, продав судову гілку влади посольствам «великої сімки», звільнив у рамках «медреформи» під час пандемії більше 100 тисяч медиків, і так далі».

Зазначене підриває авторитет держави в умовах війни та пропагує недовіру до керівництва країни.

Відтак, загалом Партія виступає з проросійською програмою (режим доступу: <https://prtm.ua/odiozna-prorosiyaska-partiia-zasudyła-viynu-rosii-protu-ukrainy/>).

Згідно зазначеного вище посилання слідує, що відповідач виступає за референдуми щодо скасування декомунізації, надання російській мові статусу національної, або Статусу мови міжнародного спілкування, пріоритету українського законодавства над міжнародним у питаннях економіки і безпеки, заборону НКО та інше. Якщо підсумувати програмні документи партії, то вона пропонує українцям модель «розвинутого путінізму», який успішно був реалізований у РФ протягом понад 20 останніх років.

Судом встановлено, що в політичній програмі політичної партії «Держава» (режим доступу: <https://derzhava.org.Ua/info/8/programa-partiyi>) задекларовані принципи політичної діяльності, які фактично відстоюють антиукраїнську політичну позицію країни-агресора РФ: всебічне об'єднання слов'янських народів, як основи для інтернаціоналізму, надання російській мові статусу другої національної або статусу мови міжнародного спілкування, скасування закону про декомунізацію, заборона на вшанування колаборантів і осіб, які співпрацювали з нацистами, блокування «втягування» України в НАТО і ЄС, повернення вертикалі в правоохоронних органах шляхом ліквідації структур, які організовані закордонними фондами і країнами (НАБУ, НАЗК, САП, АРМА, Спеціальний Антикорупційний суд тощо), виконання міжнародних зобов'язань України і «Мінських угод», притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які саботують процеси відновлення контролю на тимчасово непідконтрольних територіях, заборона на використання офіційними особами і ЗМІ термінів, які не прописані в «Мінських угодах», ревізія законів та інших нормативно-правових актів, прийнятих після 21.04.2014, притягнення до кримінальної відповідальності осіб, причетних до прийняття і виконання антиконституційних і антинародних нормативно-правових актів.

З пояснень представників позивача та третьої особи слідує, що протягом 2021-2022 політична партія «Держава» провела низку масових протестних заходів, спрямованих на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації в державі.

Лідери структури, проросійські блогери ОСОБА_2 (ІНФОРМАЦІЯ_1) та ОСОБА_4 (ІНФОРМАЦІЯ_2) систематично приймають участь в ефірах російських пропагандистських телеканалів.

08.04.2016 в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 2201506000000020 від 03.04.2015 ОСОБА_2 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 258 - 2 Кримінального кодексу України (Створення терористичної групи чи терористичної організації), за фактом надання сприяння в діяльності (налаштування програмного забезпечення) підконтрольному терористичній «ДНР» телеканалу «Новоросія ТВ» та створенні антиукраїнського Інтернет-ресурсу «Pravilnoe.TV».

На даний час також триває судовий процес за справою обвинувачення ОСОБА_2 у вчиненні злочинів, передбачених частиною 1 статті 161 (Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками), частиною 2 статті 258-2 (Публічні заклики до вчинення терористичного акту) та частиною 1 статті 258-3 (Створення терористичної групи чи терористичної організації) Кримінального кодексу України.

Судом, встановлено, що з початком російсько-української війни ОСОБА_2 та ОСОБА_4 поширюють антиукраїнський інформаційний контент на власних телеграм-каналах, який фактично дублює антиукраїнську загарбницьку політику РФ щодо України. Так зокрема до матеріалів справи долучено фото з даних телеграм каналів з яких вбачається таке:

на відео ОСОБА_4 коментує бомбардування житлової інфраструктури міста Харкова, при чому зазначається, що бомбардування здійснюють Збройні Сили України, а не російські окупанти (ІНФОРМАЦІЯ_5);

відео, на якому мирні жителі Мелітополя ніби - то задоволені окупацією (ІНФОРМАЦІЯ_6);

відео з назвою «ІНФОРМАЦІЯ_8» (ІНФОРМАЦІЯ_7);

повідомлення з назвою «ІНФОРМАЦІЯ_9» (ІНФОРМАЦІЯ_10);

зображення карти України, на якій вказано нібито обстріл ЗСУ своїх позицій (ІНФОРМАЦІЯ_11);

повідомлення, зі змісту якого вбачається, що в Харкові, Одесі, Миколаєві члени «націоналістичних формувань», під загрозою фізичної розправи над членами родин чоловіків від 18 до 60 років насильно примушують їх записуватись в батальйони територіальної оборони. Жителі залякані і вимушені погоджуватись (ІНФОРМАЦІЯ_12);

відео, на якому російські солдати привезли гуманітарну допомогу (ІНФОРМАЦІЯ_13);

відео, на якому бійці чеченського спецназу заходять в двір приватного будинку нібито з мирними намірами (ІНФОРМАЦІЯ_14).

Крім цього, на своєму телеграм-каналі ОСОБА_4 поширює дописи антиукраїнського змісту із телеграм-каналу під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_3» (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_4). В описі каналу зазначено, що з усіх питань необхідно звертатись за адресою ІНФОРМАЦІЯ_15. Канал створений соратниками ОСОБА_4.

Поширені дописи та відео містять очевидно недостовірну інформацію, зокрема, стосовно вітання загарбників на території України місцевим населенням окупованих населених пунктів (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_16), а також відомості, які дискредитують Збройні сили України, зокрема щодо добровільної здачі в полон офіцерів та військових Української армії (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_17).

Відтак, поведінка, вислови та публікації лідерів політичної партії «Держава», ОСОБА_2 та ОСОБА_4, які суперечать Статуту партії, не викликали зі сторони членів партії офіційного осуду чи спростування, що в свою чергу може вказувати про підтримку таких дій, висловів та публікацій.

А тому можна дійти висновку, що всупереч вимог Статуту партії, не вживались учасниками партії заходи впливу щодо її лідерів.

Враховуючи наведене вище, колегія суддів поділяє доводи позивача, що таким чином партія, в тому числі її лідери та її учасники, виправдовують російське вторгнення та окупацію території України, виступають за референдуми щодо скасування декомунізації, надання російській мові статусу національної, нав'язування українцям моделі «розвинутого путінізму», здійснюють діяльність, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону № 2365-III, оскільки такі дії відповідача спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999 року, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Відтак, враховуючи в сукупності дослідженні в судовому засіданні докази, пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію

03.11.23, 10:31

проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, діяльність відповідача, політичної партії «Держава» підлягає забороні.

При цьому слід зазначити, що за змістом ст. 21 Закону № 2365-III заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

Поряд із зазначеним слід вказати, що згідно пункту 8-1 частини другої статті 245 КАС України у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. При цьому, відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, суд вважає, що вимога позивача передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави беззаперечно підлягає задоволенню.

Відповідно до частини першої статті 72 Кодексу адміністративного судочинства України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Згідно з частиною першою статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Таким чином, на думку Восьмого апеляційного адміністративного суду, позивач довів обставини, на яких ґрунтуються його вимоги про припинення діяльності політичної партії, а тому, виходячи з меж заявлених позовних вимог, системного аналізу положень законодавства України та доказів, наявних у матеріалах справи, адміністративний позов Міністерства юстиції України підлягає задоволенню.

Відповідно до ст. 139 Кодексу адміністративного судочинства України розподіл судових витрат не здійснюється.

Керуючись ст.ст. 72,77,139,162, 243-246, 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, суд -

ВИРІШИВ:

позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність політичної партії «Держава» (ідентифікаційний код юридичної особи 21703036, юридична адреса: вул. Г.Сковороди, 17В, м.Київ, 04070).

Передати майно, кошти та інші активи політичної партії «Держава», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку на його апеляційне оскарження. Апеляційна скарга на рішення суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення відповідно до частини п'ятої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України.

Головуючий суддя С. М. Кузьмич судді З. М. Матковська В. З. Улицький Повне судове рішення
складено 17 червня 2022 року

Категорія справи № П/857/5/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 29.06.2022. Зареєстровано: 30.06.2022. Оприлюднено: 01.07.2022.

Номер судового провадження: П/857/5/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

23 червня 2022 року Львів Справа № П/857/5/22 пров. № П/857/5/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд в складі:

головуючого судді: Гудима Л.Я.,

суддів: Довгополова О.М., Святецького В.В.,

за участю секретаря судового засідання: Вовка А.Ю.,

представника позивача Росохи С.В.

представника третьої особи Сучкової А.М.

представника відповідача не з'явився

розглянувши у відкритому судовому засіданні в режимі відеоконференції у місті Львові адміністративну справу № П/857/5/22 за позовною заявою Міністерства юстиції України до Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача - Служба безпеки України, про заборону політичної партії та за зустрічною позовною заявою Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» до Міністерства юстиції України, третя особа - Служба безпеки України, про визнання дій протиправними,-

В С Т А Н О В И В:

18 травня 2022 року Міністерство юстиції України, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача Служби безпеки України, звернулося в суд з позовом до Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ», в якому просить:

-заборонити діяльність політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» (ідентифікаційний код юридичної особи 00013497);

-призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;

-передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги мотивує тим, що діяльність вказаної політичної партії суперечить Конституції України й законам України, та може бути заборонена лише за рішенням суду за допущені порушення, передбачені статтею 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» (надалі - Закон №2365-III).

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

Указом Президента України від 19.03.2022 року № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Також зазначеним рішенням доручено Міністерству юстиції України вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зокрема, Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ», а відповідно до статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України вказане міністерство є належним позивачем у справі про заборону політичної партії.

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 року № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ».

З наведених у вказаному вище листі відомостей позивач дійшов висновку, що діяльність Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» спрямована, серед іншого, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Наведені обставини стали приводом для звернення Міністерства юстиції України до суду з даним позовом.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 травня 2022 року задоволено заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову; вжито заходи забезпечення позову шляхом заборони політичній партії «Прогресивна соціалістична партія України» (код ЄДРПОУ 00013497, вул. Панаса Мирного, буд. 27, кв. 51, м. Київ, 01011) та її регіональним організаціям вчиняти дії, спрямовані на проведення видаткових операцій за рахунком НОМЕР_1, відкритим у ПАТ АБ «УКРАГАЗБАНК» (код ЄДРПОУ 23697280, МФО 320478) - до вирішення справи по суті; вжито заходи забезпечення позову шляхом заборони ПАТ АБ «УКРАГАЗБАНК» (код ЄДРПОУ 23697280, МФО 320478) вчиняти дії за рахунком № UA333204780000000026006311987, спрямовані на проведення видаткових операцій за будь-якими платіжними інструментами - до вирішення справи по

03.11.23, 10:27

суті; заборонено органам державної реєстрації прав на нерухоме майно, державним реєстраторам прав на нерухоме майно, державним реєстраторам органів місцевого самоврядування, особам, які виконують функції державного реєстратора прав на нерухоме майно, вчиняти будь-які реєстраційні дії (реєстрацію прав власності, скасування реєстрації права власності та інших речових прав, у тому числі реєстрацію правочинів щодо відчуження, передачі у володіння та користування третім особам та інше) щодо об'єкту нерухомого майна, належного політичній партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» (ідентифікаційний код юридичної особи 00013497, вул. Панаса Мирного, буд. 27, кв.51, м. Київ, 01011), а саме: нежитлового приміщення загальною площею 73,20 кв. м, що знаходиться за адресою: вул. Хрещатик, 42 (літера А), оф. 13, м. Київ, реєстраційний номер майна № 3397К - до вирішення справи по суті.

Ухвалою від 23.05.2022 року Восьмий апеляційний адміністративний суд відкрив провадження у справі за правилами загального позовного провадження та запропонував відповідачу до 10 червня 2022 року надати (надіслати) суду відзив на позов, а третій особі пояснення щодо позову.

Ухвалою суду від 31.05.2022 року справу призначено до судового розгляду, про що повідомлено позивача та зобов'язано його опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України.

13 червня 2022 року на адресу суду надійшла зустрічна позовна заява Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» до Міністерства юстиції України, третя особа Служба безпеки України, в якому позивач у ній просить:

-визнати протиправною діяльність Міністерства юстиції щодо викривлення діяльності ПСПУ, приписування їй неіснуючих правопорушень з метою заборони партії.

-відмовити у задоволенні первісного позову Міністерства юстиції України про заборону політичної партії.

Позивач за зустрічним позовом покликається на те, що позивач за первісним позовом протиправно наповнив позов інформацією, яка ніякого відношення до діяльності ПСПУ, її політичної програми чи політичним оцінкам партії не має. Ані програмні чи статутні засади партії, ані беззаперечні факти діяльності ПСПУ по захисту демократії в Україні, незалежності, суверенітету, територіальній цілісності, міжетнічного та міжконфесійного миру, прав і свобод людини в Україні, що підтверджуються всією діяльністю партії, ані гарантії діяльності опозиційної партії, які повинна надавати держава, не стали підставою для висновків Мініюсту про можливість заборони партії і Мініюст знехтував гарантіями діяльності політичної партії відповідно до ст. ст. 3,22, 34, 36, Конституції України, ст. ст. 9, 10, 11, 14 Європейської Конвенції з прав людини, ст.ст. 19, 22 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, «Керівними принципами правового регулювання діяльності політичних партій», прийнятими Венеціанською комісією на 84 пленарному засіданні 15-16 жовтня 2010 року, практикою Європейського суду з прав людини.

Також, 13.06.2022 року від Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

14.06.2022 року досуду надійшли пояснення від Служби безпеки України з додатками. Служба безпеки України підтримала доводи сторони позивача та долучила додаткові докази протиправної діяльності партії.

Протокольною ухвалою від 14.06.2022 року розгляд справи відкладено на 23.06.2022 року о 11:30 год.

Ухвалою суду від 14.06.2022 року об'єднано зустрічну позовну заяву Політичної партії "ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ" до Міністерства юстиції України, третя особа - Служба безпеки України, про визнання дій протиправними в одне провадження з первісною позовної заявою Міністерства юстиції України до Політичної партії "ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ", третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача - Служба безпеки України, про заборону політичної партії.

Суд протокольною ухвалою від 14 червня 2022 року відповідно до вимог ч.2 ст. 167 КАС України повернув без розгляду клопотання ОСОБА_1 про проведення трансляції судових засідань з тих підстав, що зазначена особа не є учасником справи.

Ухвалою суду від 14 червня 2022 року, занесеною до протоколу судового засідання, суд відмовив Міністерству юстиції України у клопотанні щодо вжиття заходів для забезпечення трансляції судового розгляду.

Суд ухвалою від 16 червня 2022 року задовольнив клопотання представника Служби безпеки України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

20 червня 2022 року на адресу суду надійшов відзив Політичної партії "ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ" на позовну заяву Міністерства юстиції України про заборону політичної партії, в якому відповідач просить відмовити в задоволенні позовної заяви Міністерства юстиції України в повному обсязі.

Поданий відзив обґрунтований тим, що в позовній заяві не наведено жодного рішення ПСПУ, яке б пропагувало проросійську позицію та виправдовувало дії російської федерації. Так само не названо жодного прізвища членів партії, які б це робили. Вважає, що наведені обставини партії в поданій позовній заяві є штучно надуманими.

Також, 22 червня 2022 року на адресу суду надійшов відзив Міністерства юстиції України на зустрічну позовну заяву, в якій останнє просить відмовити в задоволенні зустрічної позовної заяви, первісну позовну заяву задовольнити в повному обсязі.

Вказаний відзив обґрунтований тим, що відповідачем не надано жодного належного, допустимого та достатнього доказу, який стосується предмета доказування у справі за зустрічним позовом. Натомість, предмет та обґрунтування зустрічного позову партії зводиться до незгоди із первісним позовом. Позивачем за зустрічним позовом не доведено наявності порушеного права та не зазначено, яке саме право політичної партії порушено.

22 червня 2022 року Міністерство юстиції України подало відзив на зустрічну позовну заяву, в якій зазначило, що позовні вимоги політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» за зустрічним позовом до Міністерства юстиції України задоволенню не підлягають.

У судовому засіданні представник позивача подав заяву про відмову від позову в частині вимог щодо призначення комісії з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, та закриття провадження в адміністративній справі в цій частині. Інші позовні вимоги підтримав з підстав, що викладені у заяві по суті справи. Проти зустрічної позовної заяви заперечив. Позов просив задовольнити повністю, а в задоволенні зустрічної позовної заяви відмовити.

Представник третьої особи Служби безпеки України підтримав доводи сторони позивача.

Відповідач уповноваженого представника в судове засідання не направив, хоча був належним чином повідомлений про дату, час та місце розгляду справи, а тому суд протокольною ухвалою від 23 червня 2022 року вирішив розглянути справу за відсутності представника відповідача у відповідності до ч.5 ст.289-3 КАС України.

Ухвалою від 23 червня 2022 року Восьмий апеляційний адміністративний суд задовольнив заяву Міністерства юстиції України про відмову від позову в частині вимог та провадження в адміністративній справі № П/857/5/22 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача - Служба безпеки України, про заборону політичної партії закрити у частині позовної вимоги про призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

Дослідивши подані сторонами документи, всебічно і повно з'ясувавши всі фактичні обставини справи, на яких ґрунтуються позовні вимоги та заперечення сторін, об'єктивно оцінивши докази, які

03.11.23, 10:27

мають значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, суд встановив наступне.

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань політична партія «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» зареєстрована Міністерством юстиції України 09.07.1996 року, свідоцтво № 753, місцезнаходження: вул. Панаса Мирного, 27, кв. 51, м. Київ, 01011, Співголови Партії - ОСОБА_2 та ОСОБА_3 .

Із загальнодоступних джерел та аналізу діяльності Відповідача відомо, що політична партія «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» це проросійська політична партія в Україні.

Партія протестує проти вступу України в НАТО та ЄС, проти реабілітації воїнів -УПА, декларує прихильність до східнослов'янської культури й канонічного православ'я, Україну бачить в міждержавному союзі з росією й білоруссю.

У 2019 році лідер ОСОБА_4 в ефірі телеканалу «112 Україна» виступила з різкою критикою діючої української влади, назвала російську мову рідною для України та заявила, що ніколи не вважала росію країною-окупантом.

Крім того, на сайті головного опозиційного проекту України «Голос Правды» (режим доступу: <https://golospravdy.eu/category/blogs/vitrenko/>) лідер партії ОСОБА_5 разом з першим заступником Голови Партії Володимиром Марченком неодноразово звертаються із закликами до України виконати Мінські домовленості та змінити курс як внутрішньої так і зовнішньої політики, наголошуючи на тому, що для подолання соціально-економічної та політичної катастрофи України має увійти до союзу держав росії та білорусії.

Держфінмоніторингом України спільно із Службою безпеки України відстежено перерахування грошей з фонду Представництва ВАТ «Головне управління і військ» м. Севастополя (структура Міноборони рф) на фірму в Донецьку, а також з рахунку «Фонду підтримки и защиты прав соотечественников проживающих за рубежом» (російська федерація) на рахунок Всеукраїнської громадської жіночої організації «Дар життя».

До «Фонда підтримки и защиты прав соотечественников проживающих за рубежом» прямий стосунок мають міністр закордонних справ росії сергій лавров, його заступник григорій карасін, депутат держдуми аршба й інші російські. Водночас керівником ВГЖО «Дар життя» є Наталія Вітренко лідер Прогресивної соціалістичної партії України, яка, до того ж, відразу після переказу коштів зробила декілька гучних заяв на підтримку сепаратистів.

У 2017 році щодо ВГЖО «Дар життя» було розпочато досудове розслідування за підозрою у веденні сепаратистської діяльності, адже за даними СБУ, перераховані російським фондом «Дар життя» кілька мільйонів гривень використовувалися для підтримки терористів «Л/ДНР».

Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБОЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 року № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором. Підстава - збройна агресія та окупація частини території України, зокрема АР Крим та частини Луганської і Донецької областей.

21.02.2022 року президент країни-агресора ОСОБА_6 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдо угруповань «Л/ДНР».

Згідно із текстом указів, Росія офіційно направила свої війська на окуповану територію України 24.02.2022 року.

Напередодні повномасштабного вторгнення російської федерації 22.02.2022 року на сторінці свого YouTube каналу (режим доступу: <https://youtu.be/ujr8NHnHrKI>) лідер Партії ОСОБА_5 звинуватила офіційну владу України у невиконанні Мінських домовленостей, виправдовувала визнання ОСОБА_7

так званих «Л/ДНР» та пропагандувала російську мову. «Війна, смерть, кров - ось, що потрібно цій владі України», - зазначила ОСОБА_5 .

24.02.2022 року, після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України, ОСОБА_5 дала 45-хвилинне відео інтерв'ю російському виданню ІНФОРМАЦІЯ_1 (режим доступу: <https://youtu.be/8xeNtXwoia4>), в якому остання звинувачує у війні США та Британію, прямо виправдовуючи при цьому російську агресію: «А последняя выходка Зеленского, когда он уже заявил о ядерном оружии [...] Это что должна Москва ждать, моя сестра родная должна сидеть в Москве и ждать, когда в Киеве появится атомная, и пять минут долета и она будет сброшена на Москву?». Вітренко стверджувала, що кремль не мав виконувати жодні Мінські угоди, мовляв, «сторонами-подписантами была Украина, ДНР и ЛНР», що не відповідає дійсності.

Крім цього, у перший день війни ОСОБА_8 засуджувала людей, які покидають рідні міста, та стверджувала, що радить усім знайомим цього не робити, зауважуючи при цьому: «Есть официальная информация Министерства обороны Российской Федерации, что гражданское население не пострадает. А из-за того, что власть Украины довела ситуацию до такой трагедии, военная инфраструктура будет уничтожена».

Беручи до уваги наведені вище обставини, враховуючи пряму військову агресію з боку російської федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України, Міністерство юстиції України звернулося до суду з даним позовом з метою заборони діяльності Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ».

Проаналізувавши наведені у позовній заяві доводи та матеріали справи, встановивши обставини справи та дослідивши докази у їх сукупності, суд дійшов наступних висновків.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану» із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 року № 133/202 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», та Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на території України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військово командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію

03.11.23, 10:27

незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; 10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Крім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999 року, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують

насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Указом Президента України від 19.03.2022 року №153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку російської федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України окремими політичними партіями.

Так, пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема, Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 року № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України».

Аналогічні норми передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

03.11.23, 10:27

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 року №5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ».

Відповідно до частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до частини 3 статті 78 КАС України обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

Загальновідомими є обставини, які відомі широкому колу осіб, в тому числі і складу суду. Вони не потребують доказування тому, що об'єктивність їх існування очевидна.

Керуючись вказаними вище правовими нормами, Суд ухвалив визнати загальновідомими обставини, встановлені з інформації, розміщеної за посиланнями: <https://golospravdy.eu/category/blogs/vitrenko/>; <https://youtu.be/8xeNrXwoia4>; <fb.watch/bVc8IHnHL8/>; <https://youtu.be/ujr8HNaHrKI>; <www.facebook.com/groups/620796574786628/>; <https://youtu.be/VNCUwa-P17k>; <www.facebook.com/profile.php?id=100003385520571>; <www.facebook.com/larisa.shesler>.

Очевидно, що визнання рф «незалежності» самопроголошених «днр» та «лнр», і як наслідок, - повномасштабне вторгнення на територію України, порушує суверенітет і територіальну цілісність України.

Разом з тим, політична партія «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» та її члени продовжують пропагувати проросійську позицію та поширюють відомості про виправдовування дій російської федерації.

Вказані обставини свідчать про діяльність як партії, так і її представників та керівників, яка заборонена, згідно із ст. 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки вона спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

У контексті спірних правовідносин Суд вважає за необхідне також зазначити, що Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод («Конвенція» надалі), яка була ратифікована у 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що «Суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права».

Європейський суд з прав людини визначив умови, дотримання яких (згідно з Конвенцією) надає захист політичним партіям:

«...захист політичним партіям надається їм за дотримання двох умов: 1) засоби, що використовуються партіями з метою зміни законодавства чи конституційного ладу, є законними і демократичними з усіх точок зору і 2) пропонувані зміни мають узгоджуватися із фундаментальними демократичними принципами.

Отже, політичні партії, лідери та члени яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не сумісні з однією чи декількома засадами демократії або мають на меті знищити демократію чи обмежити права інших, не можуть посилаватися на ст. 11 Конвенції як засіб захисту права на свободу об'єднання».

Однією із правомірних підстав для заборони політичної партії, на думку ЄСПЛ, є те, що остання здійснює діяльність або просуває цілі, несумісні з фундаментальними демократичними принципами (справу *Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*, 2003). Таким чином, концепція демократії, що здатна сама себе захистити полягає в тому, що демократія толерантна до усіх політичних ідей, окрім однієї коли демократія має бути скасована. Одним із підтверджень імплементації концепції у практику ЄСПЛ є позиція Суду у відомій справі «Зданока проти Латвії»:

«...для того, щоб забезпечити стабільність і ефективність демократичного ладу, держава може вживати конкретні заходи для його захисту... Європейський суд визнав правомірність думки «демократії, яка здатна сама себе захистити» [у справі *Vogt v. Germany* (1995)]... Європейський суд також заявив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає деяких поступок з боку громадян, які мають у деяких випадках сприймати обмеження деяких наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому... Завдання в цьому випадку полягає в тому, щоб існувала точна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства з одного боку і вимогами охорони особистих прав з іншого...».

ЄСПЛ неодноразово підкреслював, що заборона політичних партій є найрадикальнішим заходом з-поміж інших, не може вважатися правомірною, наприклад, коли підставою заборони виступають виключно формальні або процедурні підстави. Цим висновкам повністю відповідає позиція Венеціанської комісії, яка зазначає, що заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян.

З огляду на викладене, ураховуючи пряму військову агресію з боку російської федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України, діяльність відповідача, на переконання Суду, повинна бути заборонена.

Також Суд вважає, що в матеріалах справи є достатньо доказів, аналіз яких проведено вище, що вказують на існування реальної загрози зі сторони політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України.

При вирішенні спірних відносин також береться до уваги військовий стан у державі Україна та пряма військова агресія з боку Росії, тому в забороні діяльності вказаної Партії була об'єктивна соціальна потреба з метою захисту демократичного суспільства та захисту прав і свобод громадян. Вказане обмеження наявних у Партії свобод, націлене на забезпечення більшої стабільності країни в цілому, тому, на думку Суду, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно із частинами третьою, четвертою статті 21 Закону №2365-III у разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Беручи до уваги наведене та ухвалюючи рішення про заборону діяльності політична партія «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ», підлягає задоволенню також як похідна

03.11.23, 10:27

вимога передача майна, коштів та інших активів даної Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Щодо доводів та матеріалів зустрічної позовної заяви, встановивши обставини справи та дослідивши докази у їх сукупності, суд зазначає наступне.

У зустрічній позовній заяві Партія зазначає, що діяльність ПСПУ є опозиційною, яка не заборонена статтями 10, 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року (далі - Конвенція), а відтак подання позову до опозиційної партії характеризує як політичне переслідування або політичний тиск.

Разом з тим, частиною другою статті 10 Конвенції (Свобода вираження поглядів) встановлено, що здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду.

Відповідно до частини другої статті 11 Конвенції (Свобода зібрань та об'єднання) здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Ця стаття не перешкоджає запровадженню законних обмежень на здійснення цих прав особами, що входять до складу збройних сил, поліції чи адміністративних органів держави.

Крім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999 року, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підлив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Згідно з частиною першою статті 37 Конституції України та частиною першою статті 5 Закону «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон) забороняються утворення і діяльність, зокрема, політичних партій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підлив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки.

Із наявної у матеріалах позовної заяви інформації видно, що члени політичної партії ПСПУ за безпосередньої участі свого лідера (ОСОБА_2), висловлюють свої проросійські та антиукраїнські настрої, проводять проросійську пропаганду серед населення на шкоду національній безпеці України.

З огляду на викладене, діяльність Партії хоч і носить характер опозиційної, однак матеріалами справи підтверджено, що вона спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриє її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, що є порушенням статті 5 Закону України «Про політичні партії в Україні».

За статтею 9 КАС України розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюються на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.

Кожна особа, яка звернулася за судовим захистом, розпоряджається своїми вимогами на свій розсуд, крім випадків, встановлених цим Кодексом. Таким правом користуються й особи, в інтересах яких подано позовну заяву, за винятком тих, які не мають адміністративної процесуальної дієздатності.

Суд вживає визначені законом заходи, необхідні для з'ясування всіх обставин у справі, у тому числі щодо виявлення та витребування доказів з власної ініціативи.

Згідно зі статтею 72 КАС України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Ці дані встановлюються такими засобами: 1) письмовими, речовими і електронними доказами; 2) висновками експертів; 3) показаннями свідків.

Відповідно до статті 73 КАС України належними є докази, які містять інформацію щодо предмета доказування. Предметом доказування є обставини, які підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення. Сторони мають право обґрунтовувати належність конкретного доказу для підтвердження їхніх вимог або заперечень.

Статтями 75, 76 КАС України передбачено, що достовірними є докази, на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи. Достатніми є докази, які у своїй сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування. Питання про достатність доказів для встановлення обставин, що мають значення для справи, суд вирішує відповідно до свого внутрішнього переконання.

Партією не надано жодного належного, допустимого та достатнього доказу, який стосується предмета доказування у справі за зустрічним позовом Партії до Міністерства юстиції України про визнання діяльності Мін'юсту протиправною.

Натомість, предмет та обґрунтування зустрічного позову партії зводиться до незгоди із первісним позовом про заборону діяльності партії, яка також викладена у відзиві на позовну заяву.

Згідно з частиною п'ятою статті 55 Конституції України, кожному гарантується захист своїх прав, свобод та інтересів від порушень і протиправних посягань будь-якими не забороненими законом засобами. Отже, конструкцією цієї конституційної норми передбачено можливість застосування способів захисту права, в тому числі, не передбачених процесуальними нормами.

Такий підхід відповідає проявам верховенства права, що не обмежується лише законодавством, а містить і інші соціальні регулятори, норми моралі, традиції, звичаї тощо.

Всі ці елементи права відповідають ідеології справедливості, що значною мірою відображені у статтях 6, 8, 55 Конституції України.

При цьому, гарантоване статтею 55 Конституції України право на захист можливе лише у разі його порушення, тому логічною вимогою при захисті такого права є обґрунтування такого порушення.

03.11.23, 10:27

Отже, порушення права має бути реальним, стосуватися індивідуально вираженого права або інтересів особи, яка стверджує про його порушення, а саме право - конкретизоване у законах України.

Аналогічну ідею закріплено Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. Стаття 13 Конвенції під назвою «Право на ефективний засіб юридичного захисту» проголошує: «Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

Відсутність порушеного права чи невідповідність обраного позивачем способу його захисту способам, визначеним законодавством, встановлюється при розгляді справи по суті.

Позивачем за зустрічним позовом не доведено наявності порушеного права з боку Мін'юсту та не зазначено, яке саме право політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» порушено Мін'юстом у зв'язку із зверненням до суду із позовом про заборону діяльності партії.

Відтак Суд вважає, що позовні вимоги політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» за зустрічним позовом до Міністерства юстиції України у справі за позовною заявою Мін'юсту про заборону діяльності партії до задоволення не підлягають.

Згідно з вимогами статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до статті 90 КАС України суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні.

Оцінивши докази, які є у справі за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні, та, враховуючи всі наведені обставини, суд дійшов до висновку щодо задоволення позовної заяви Міністерства юстиції України про заборону політичної партії та відмови в задоволенні зустрічної позовної заяви Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» про визнання дій протиправними.

Решта доводів та заперечень сторін висновків суду по суті заявлених позовних вимог не спростовують. Слід зазначити, що згідно з практикою Європейського суду з прав людини та зокрема, рішення у справі «Серявін та інші проти України» від 10 лютого 2010 року, заява 4909/04, відповідно до п. 58 якого суд наголошує, що згідно з його усталеною практикою, яка відображає принцип, пов'язаний з належним здійсненням правосуддя, у рішеннях судів та інших органів з вирішення спорів мають бути належним чином зазначені підстави, на яких вони ґрунтуються.

Хоча пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент. Міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною в залежності від характеру рішення (рішення у справі «РуїсТоріха проти Іспанії» від 9 грудня 1994 року, серія А, N 303-А, п.29).

Згідно з пунктом 41 висновку № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень обов'язок суддів наводити підстави для своїх рішень не означає необхідності відповідати на кожен аргумент захисту на підтримку кожної підстави захисту.

Оскільки пунктом 19 частини другої статті 3 Закону України «Про судовий збір» передбачено, що судовий збір не справляється, зокрема, за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії та частиною 8 статті 289-3 КАС України регламентовано, що за подання до адміністративного суду, зокрема, позовних заяв у справах, визначених цією статтею, судовий збір не сплачується, підстави для розподілу судових витрат у порядку, передбаченому ст. 139 КАС України відсутні.

Керуючись статтями 139, 241- 246, 255, 289-3, 295, пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України, Восьмий апеляційний адміністративний суд,-

В І Р І Ш І В:

Позовну заяву Міністерства юстиції України до Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача - Служба безпеки України, про заборону політичної партії задовольнити повністю.

Заборонити діяльність політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» (вул. Панаса Мирного, буд. 27, кв. 51, м. Київ, 01011; ідентифікаційний код юридичної особи 00013497).

Передати майно, кошти та інші активи політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» (вул. Панаса Мирного, буд. 27, кв. 51, м. Київ, 01011; ідентифікаційний код юридичної особи 00013497), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

В задоволенні зустрічної позовної заяви Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» до Міністерства юстиції України, третя особа - Служба безпеки України, про визнання дій протиправними відмовити.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Позивач - Міністерство юстиції України (місцезнаходження: вул. Городецького 13, м. Київ, 01001; ЄДРПОУ 00015622).

Відповідач - Політична партія «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» (вул. Панаса Мирного, буд. 27, кв. 51, м. Київ, 01011; ЄДРПОУ 00013497)

Третя особа Служба безпеки України (вул. Володимирська 33, м. Київ, 01601; ЄДРПОУ 00034074).

Головуючий суддя Л. Я. Гудим судді О. М. Довгополов В. В. Святецький Рішення в повному обсязі складене 29 червня 2022 року.

Категорія справи № П/857/5/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.
Надіслано судом: 03.10.2022. Зареєстровано: 04.10.2022. Оприлюднено: 04.10.2022.
Дата набрання законної сили: 27.09.2022
Номер судового провадження: А/990/15/22

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

Іменем України

27 вересня 2022 року

м. Київ

справа №П/857/5/22

адміністративне провадження № А/990/15/22

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду:

судді-доповідача - Уханенка С.А.,

суддів: Кашпур О.В., Мацедонської В.Е., Радішевської О.Р., Шевцової Н.В.,

за участю:

секретаря судового засідання - Часник А.О.,

представника Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» - Марченка В.Р.,

представника Міністерства юстиції України - Росохи С.В.,

представника Служби безпеки України - Сучкової А.М.,

розглянув у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 23 червня 2022 року (суддя-доповідач Гудим Л.Я., судді Довгополов О.М., Святецький В.В.) у справі за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ», за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача, - Служби безпеки України, про заборону політичної партії та за зустрічним позовом Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» до Міністерства юстиції України, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача, - Служби безпеки України, про визнання дій протиправними,

У С Т А Н О В И В:

У травні 2022 року Міністерство юстиції України (далі - позивач) звернулося до суду з адміністративним позовом до Політичної партії «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ» (далі - ПСПУ, Партія, відповідач), в якому просило:

- 1) заборонити діяльність ПСПУ;
- 2) призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) Партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- 3) передати майно, кошти та інші активи Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

На обґрунтування позовних вимог Міністерство юстиції України зазначило, що з рішення Ради національної безпеки і оборони України (далі - РНБО України) від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», уведеного в дію Указом Президента України від 19.03.2022 №153/2022, листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 №5/1-229 та аналізу публічних виступів і дописів голови ПСПУ ОСОБА_1 (далі - ОСОБА_1) і члена цієї Партії ОСОБА_4 (далі - ОСОБА_4), розміщених у засобах масової інформації, вебсайтах і соціальних мережах, виявлені факти незаконної та антиукраїнської діяльності ПСПУ, які спрямовані на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України. За доводами позивача, наведені обставини, з урахуванням прямої військової агресії з боку Російської Федерації (далі - росія), свідчать про наявність підстав для заборони діяльності ПСПУ.

У зустрічній позовній заяві ПСПУ просила суд визнати протиправною діяльність Міністерства юстиції України щодо викривлення діяльності ПСПУ і приписування їй неіснуючих правопорушень з метою заборони Партії. Зазначила, що за весь час існування ПСПУ діяла відповідно до Конституції і законів України, програми і статуту Партії, тоді як доводи Міністерства юстиції України ґрунтуються на бездоказових твердженнях та інформації від окремих осіб, які не представляють Партію.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 14 червня 2022 року зустрічну позовну заяву ПСПУ до Міністерства юстиції України, за участю третьої особи - Служби безпеки України (далі - СБУ), про визнання дій протиправними об'єднано в одне провадження з первісною позовною заявою Міністерства юстиції України до ПСПУ, за участю третьої особи - СБУ, про заборону політичної партії.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 23 червня 2022 року задоволено клопотання Міністерства юстиції України про відмову від позову в частині вимоги про припинення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) Партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, та закрито провадження у справі в цій частині.

Рішенням Восьмого апеляційного адміністративного суду від 23 червня 2022 року позовну заяву Міністерства юстиції України задоволено повністю: заборонено діяльність ПСПУ; передано майно, кошти та інші активи ПСПУ, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. У задоволенні зустрічної позовної заяви ПСПУ відмовлено.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції дійшов висновку, що з метою захисту демократичного суспільства в умовах прямої військової агресії росії проти України існує об'єктивна соціальна потреба в забороні ПСПУ, діяльність якої спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

В апеляційній скарзі ПСПУ, посилаючись на порушення судом першої інстанції норм матеріального і процесуального права, просить скасувати прийняте ним рішення та ухвалити нове рішення, яким повністю відмовити в задоволенні позову Міністерства юстиції України про заборону політичної партії. Вимог щодо зустрічного позову апеляційна скарга не містить.

За доводами ПСПУ, суд першої інстанції неповно з'ясував обставини справи та вирішив спір на підставі неналежних, недопустимих і недостовірних доказів, які не підтверджують фактів порушення Партією вимог Конституції чи законів України. Крім того, відповідач посилається на порушення судом першої інстанції принципів змагальності і рівності сторін, указуючи на недостатність установленого судом строку для підготовки ПСПУ відповіді на відзив Міністерства юстиції України проти зустрічного позову, не повідомлення ПСПУ про проведення судового засідання в режимі відеоконференції, що позбавило Партію можливості взяти участь у судовому засіданні, блокування сайту ОСОБА_1 і банківського рахунку Партії, внаслідок чого ПСПУ не змогла подати як докази архівні матеріали, партійну літературу і відеоматеріали, а також оплатити послуги захисника. Порушенням відповідач вважає також принцип правової визначеності у частині застосування судом першої інстанції, як підстави для заборони Партії, пунктів 10 і 11 частини першої статті 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», які набрали чинності після дій, у яких Міністерство юстиції України звинувачує ПСПУ. Зазначає також, що суд першої інстанції порушив презумпцію невинуватості, оскільки фактично поклав в основу рішення звинувачення Міністерства юстиції України та СБУ у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого статтями 109 і 110 Кримінального кодексу України, що не встановлено судом у визначеному законом порядку.

У відзиві на апеляційну скаргу Міністерство юстиції України просить відмовити в її задоволенні, посилаючись на законність і обгрунтованість рішення суду першої інстанції.

Спростовуючи доводи відповідача, позивач вважає, що в матеріалах справи є достатньо доказів існування реальної загрози з боку ПСПУ конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, оскільки виступи та дії її членів, що відносяться до Партії в цілому (з мовчазної згоди останньої), формують таку картину розбудови політики, яка є несумісною з концепцією демократичного суспільства.

У письмових поясненнях на апеляційну скаргу СБУ підтримує аргументи Міністерства юстиції України та просить залишити рішення суду першої інстанції у цій справі без змін. Зазначає, що в умовах повномасштабного вторгнення росії на територію України існує об'єктивна соціальна потреба в забороні діяльності ПСПУ, яка спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

За клопотанням представника відповідача, поданим у судовому засіданні, судом апеляційної інстанції долучено до матеріалів справи заяву Центрального комітету (далі - ЦК) ПСПУ від 08.09.2022, адресовану Верховному Суду у зв'язку з розглядом апеляційної скарги Партії. У цій заяві ЦК ПСПУ підтримує апеляційну скаргу, наголошує на порушенні судом першої інстанції принципів законності, правової визначеності, заборони довільності у прийнятті рішень, доступу до суду, поваги до прав людини, недискримінації та рівності перед законом. Стверджує, що відповідно до Статуту ПСПУ позиція партії з будь-якого питання визначається офіційно прийнятим рішенням, за яке партія несе відповідальність, на відміну від висловлювань чи дій членів партії, за які партія відповідальності не несе. На переконання ЦК ПСПУ, дії щодо припинення і заборони діяльності ПСПУ, що вчиняються Президентом України, РНБО України, Міністерством юстиції України і СБУ, є проявом політичної репресії до опозиційної партії та становить виклик демократичним конституційним засадам.

У долученій також до матеріалів справи заяві першого заступника голови ПСПУ ОСОБА_6 викладені аналогічні міркування щодо здійснення політичної розправи над Партією та акцентовано увагу на недоведеності доводів Міністерства юстиції України і СБУ про невідповідність цілей і дій ПСПУ нормам національного та міжнародного законодавства.

Заслухавши пояснення представників сторін і третьої особи, дослідивши матеріали справи, перевіривши правильність застосування судом першої інстанції норм матеріального і процесуального права, колегія суддів виходить з такого.

У статті 1 Конституції України Україну проголошено суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою.

За статтею 2 Конституції України суверенітет України поширюється на всю її територію. Україна є унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

Згідно зі статтею 15 Конституції України суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

Відповідно до статті 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей (частина перша). Політичні партії в Україні сприяють формуванню і вираженню політичної волі громадян, беруть участь у виборах (частина друга).

Частиною першою статті 37 Конституції України забороняються утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підірив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

03.11.23, 10:02

У частині четвертій цієї статті встановлено, що заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку.

Закон України від 05.04.2001 №2365-III «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон №2365-III) визначає правові та організаційні засади реалізації права громадян на об'єднання в політичні партії, порядок їх утворення і діяльності.

За визначенням, наведеним у статті 2 Закону №2365-III, політичною партією є зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Відповідно до положень частини першої статті 5 Закону №2365-III (у редакції, чинній на момент звернення з позовом до суду) утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підризу безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; 9) пропаганду російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну; 10) виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як "повстанці", "ополченці", "ввічливі люди" тощо.

Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду (частина третя статті 5 Закону №2365-III).

Згідно з частиною першою статті 3 Закону №2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Частиною першою статті 19 Закону №2365-III встановлено, що в разі порушення політичними партіями Конституції України, цього та інших законів України до них можуть бути вжиті такі заходи: 1) попередження про недопущення незаконної діяльності; 2) заборона політичної партії.

Державний контроль за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, крім випадків, коли здійснення такого контролю законом віднесено до повноважень інших органів державної влади (пункт 1 частини першої статті 18 Закону №2365-III).

За приписами частини першої статті 21 Закону №2365-III (у редакції, чинній на момент звернення з позовом до суду) у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;
- пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки;
- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;
- поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Наведені норми кореспондують положення статті 2893 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України), згідно з якими право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Таким центральним органом виконавчої влади, з огляду на Положення про Міністерство юстиції України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228, є Міністерство юстиції України, яке відповідно до покладених на нього завдань здійснює контроль за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з позовом та бере участь у справі про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії (пункт 1, підпункт 8315 пункту 4 Положення).

Отже, порушення політичною партією вимог Конституції та законів України, в тому числі вчинення дій, заборонених частиною першою статті 37 Конституції України і частиною першою статті 5 Закону №2365-III, може привести до заборони її діяльності в судовому порядку.

У такому випадку право звернення до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії має Міністерство юстиції України, яке, в порядку державного контролю за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, виявить факти відповідних порушень.

Крім того, Указом Президента України від 24.02.2022 №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» із змінами, унесеними Указами Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 14.03.2022 № 133/2022, від 18.04.2022 № 259/2022, від 17.05.2022 № 341/2022, затвердженими, відповідно, Законами України від 24.02.2022 № 2102-IX, від 15.03.2022 № 2119-IX, від 21.04.2022 № 2212-IX, від 22.05.2022 № 2263-IX, в Україні введено воєнний стан у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України.

Згідно з пунктом 3 Указу Президента України від 24.02.2022 №64/2022 у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, передбачена можливість обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводяться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України від 12.05.2015 №389-VIII «Про правовий режим воєнного стану».

У пункті 9 частини першої статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на стійкість критичної інфраструктури, права і свободи людини, здоров'я населення.

У силу вимог частини другої статті 3 цього Закону накази і директиви військового командування з питань забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку, здійснення заходів правового режиму воєнного стану є обов'язковими до виконання.

Таким чином, у період дії правового режиму воєнного стану питання про заборону діяльності політичних партій може бути також ініційоване військовим командуванням, до якого частина перша статті 3 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» відносить, зокрема, Головнокомандувача Збройних Сил України - Президента України (пункт 17 частини першої статті 106 Конституції України).

Обмеження в умовах воєнного стану конституційних прав і свобод людини і громадянина, передбачених, зокрема статтею 36 Конституції України, узгоджується з приписами статті 64 Конституції України.

Як встановлено судом першої інстанції, ПСПУ зареєстрована Міністерством юстиції України 09.07.1996, а головою Партії вказано ОСОБА_1.

Указом Президента України від 19.03.2022 №153/2022 уведено в дію рішення РНБО України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», яким, ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, з метою забезпечення національної безпеки та громадського порядку в період дії в Україні правового режиму воєнного стану, запровадженого Указом Президента України від 24.02.2022 №64/2022, затвердженого Законом України від 24.02.2022 №2102-IX, призупинено на період дії воєнного стану будь-яку діяльність в Україні окремих політичних партій, зокрема, ПСПУ.

Пунктом 2 вказаного рішення РНБО України на Міністерство юстиції України покладено обов'язок невідкладно вжити в установленому порядку вичерпні заходи щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення.

26 березня 2022 року Департамент захисту національної державності СБУ надіслав Міністерству юстиції України лист № 5/1-229 з інформацією про виявлені правоохоронними органами факти причетності Партії та її провідних функціонерів до дестабілізації суспільно-політичної ситуації в державі в умовах військової інтервенції росії на територію України, що створює реальну загрозу національним інтересам, національній безпеці, суверенітету і територіальній цілісності України. Так, в листі зазначено про здійснення на цей час документування слідчими СБУ протиправної діяльності керівників і провідних функціонерів, зазначених політичних партій, у рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 222200000000103 від 20.03.2022 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 111 («Державна зрада») Кримінального кодексу України.

При зверненні до суду з позовом про заборону ПСПУ Міністерство юстиції України послалося на отримані ним від указаних державних органів, а також на факти антиукраїнської, а точніше проросійської, діяльності ПСПУ, спрямованої на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства з поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії росії проти України, які були самостійно встановлені позивачем на підставі аналізу публічних виступів і дописів голови ПСПУ ОСОБА_1 і члена цієї Партії ОСОБА_4, розміщених на інтернет-ресурсах за посиланнями: [ІНФОРМАЦІЯ_1](#), [ІНФОРМАЦІЯ_2](#), [ІНФОРМАЦІЯ_3](#), [ІНФОРМАЦІЯ_4](#), [ІНФОРМАЦІЯ_5](#), [ІНФОРМАЦІЯ_6](#).

До позовної заяви додано, зокрема, копію листа Департаменту захисту національної державності СБУ від 26.03.2022 № 5/1-229, роздруковки (скріншоти) вебсторінок за вказаними позивачем посиланнями в мережі Інтернет та копії матеріалів реєстраційної справи ПСПУ.

Заперечуючи проти доводів позивача, ПСПУ у зустрічній позовній заяві і у відзиві на позовну заяву наполягала на неналежності, недопустимості й недостовірності поданих доказів, які, на думку відповідача, не підтверджують обставин здійснення Партією забороненої діяльності і не можуть братися судом до уваги. За твердженням відповідача, не існує жодних партійних рішень чи санкціонованих Партією дій її членів, які б підтверджували висунуті позивачем звинувачення, тоді як переказані і вирвані з контексту оціночні судження ОСОБА_1 і ОСОБА_4 у будь-якому випадку не репрезентують позиції Партії.

Згідно з частиною першою статті 72 КАС України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються, зокрема, письмовими, речовими і електронними доказами (пункт 1 частини другої статті 72 КАС України).

Відповідно до вимог статей 73-76 КАС України докази мають бути належними (містити інформацію щодо предмета доказування), допустимими (одержаними з дотриманням порядку, встановленого законом), достовірними (на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи), достатніми (які у своїй сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування).

03.11.23, 10:02

За змістом статті 94 КАС України письмовими доказами є документи (крім електронних документів), які містять дані про обставини, що мають значення для правильного вирішення спору. Письмові докази подаються в оригіналі або в належним чином засвідченій копії, якщо інше не визначено цим Кодексом. Копії документів вважаються засвідченими належним чином, якщо їх засвідчено в порядку, встановленому чинним законодавством.

Електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет) (частина перша статті 99 КАС України).

Приписами частин другої і третьої статті 99 КАС України унормовано, що електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України "Про електронні довірчі послуги". Законом може бути визначено інший порядок засвідчення електронної копії електронного доказу. Учасники справи мають право подавати електронні докази в паперових копіях, посвідчених в порядку, визначеному законом. Паперова копія електронного доказу не вважається письмовим доказом.

Докази суду надають учасники справи. Суд може пропонувати сторонам надати докази та збирати докази з власної ініціативи, крім випадків, визначених цим Кодексом (частина четверта статті 77 КАС України).

У силу вимог частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Зокрема, не потребують доказування обставини, визнані судом загальновідомими (частина третя статті 78 КАС України).

Вирішуючи спір, суд першої інстанції визнав загальновідомими обставини, встановлені з інформації, розміщеної за вказаними у позовній заяві посиланнями в мережі Інтернет.

Проте суд першої інстанції не врахував, що загальновідомими можуть бути визнані лише певні фактичні обставини (факти), які відомі широкому колу осіб та об'єктивність існування яких є очевидною (наприклад, природні явища, стихійні лиха, техногенні катастрофи, властивості матеріалів та речовин тощо). Водночас виступи й публікації політичних діячів з того чи іншого питання, які розміщені в електронній формі у загальнодоступних джерелах (до яких можна віднести мережу Інтернет), не є загальновідомими фактами у розумінні частини третьої статті 78 КАС України.

Отже, обставини, на яких ґрунтувалися вимоги позивача у цій справі, підлягали доказуванню в загальному порядку, і суд мав дати оцінку поданим учасниками справи доказам, в тому числі електронним, після їхнього безпосереднього, всебічного, повного та об'єктивного дослідження в порядку, передбаченому §3 «З'ясування обставин справи та дослідження доказів» глави 6 розділу II КАС України.

Водночас, як убачається з відеозапису судового засідання від 23 червня 2022 року, суд першої інстанції порушив наведені вимоги процесуального закону, оскільки поклав в основу ухваленого рішення докази, які не були предметом дослідження в судовому засіданні.

Проте таке порушення норм процесуального права не є підставою для обов'язкового скасування судового рішення, вичерпний перелік яких наведений у частині третій статті 317 КАС України. Не наділений суд апеляційної інстанції її повноваженням направляти справу на новий розгляд до суду першої інстанції. Натомість, виходячи з положень статті 308 КАС України, суд апеляційної інстанції має право досліджувати наявні у справі і додатково подані докази, тобто може виправити у такий спосіб недоліки рішення суду першої інстанції.

Ураховуючи, що лист Департаменту захисту національної державності СБУ від 26.03.2022 №5/1-229 не є письмовим доказом, оскільки безпосередньо не підтверджує викладених в ньому даних про діяльність ПСПУ, а містить лише посилання на відповідну інформацію в електронній формі, що зберігається в мережі Інтернет, яка також була використана Міністерством юстиції України для обґрунтування позовних вимог, то саме електронні докази, подані позивачем, є насамперед предметом дослідження й оцінки суду. Також дослідженню підлягають матеріали реєстраційної справи ПСПУ як письмові докази, що долучені до матеріалів цієї судової справи.

Перед тим, як перейти до їхнього дослідження та з'ясування обставин справи, на яких ґрунтуються вимоги і заперечення сторін, колегія суддів зауважує, що ПСПУ бере участь у політичному житті країни 26 років, її незмінними керівниками є ОСОБА_1 (голова Партії) та ОСОБА_6 (перший заступник голови Партії). На президентських виборах 1999 і 2004 років ПСПУ висувала ОСОБА_1 претендентом на кандидата в Президенти України. Двічі ОСОБА_1 обиралася народним депутатом України: до Верховної Ради України II (1994-1998) і III (1998-2002) скликань. Останній раз ПСПУ отримувала мандати у Верховній Раді України III скликання (1998-2002). На подальших парламентських виборах Партія не додала прохідного бар'єру і не потрапила до Верховної Ради України. Починаючи з 2012 року, ПСПУ не бере участі в парламентських виборах. У місцевих виборах ПСПУ останній раз брала участь у 2010 році.

Згідно з пунктом 2.1 Статуту ПСПУ, затвердженого Установчим з'їздом Партії 20.04.1996 (у новій редакції від 25.01.2019; далі - Статут) одним із основних завдань діяльності Партії визначено удосконалення політичної системи України, внутрішньої і зовнішньої політики на засадах Декларації про державний суверенітет України і Декларації прав національностей, на нормах і принципах міжнародного права.

У Програмі ПСПУ, затвердженій Установчим з'їздом Партії 20.04.1996 (у новій редакції від 25.01.2019; далі - Програма), ПСПУ виступає за нейтральний статус України, декларує прихильність до «східнослов'янської культури» й канонічного православ'я, Україну бачить у союзі з Росією й Білоруссю, пропагує визнання державними української та російської мов.

На виконання рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 10.10.2019 та ухвали Шостого апеляційного адміністративного суду від 18.12.2019 у справі № 640/9407/19 Міністерство юстиції України рішенням від 17.03.2020 № 117/19.4 провело державну реєстрацію змін до Статуту і Програми ПСПУ, прийнятих на підставі рішень 2-го етапу XXXII Позачергового З'їзду ПСПУ та ЦК ПСПУ від 25.01.2019.

Хоча ще у 2019 році запропоновані Партією цілі щодо зміни курсу внутрішньої і зовнішньої політики держави викликали тривогу та занепокоєння, та все ж вони не містили положень, які заборонені Конституцією чи законами України, як помилково зазначив суд першої інстанції. Про це свідчить і проведення Міністерством юстиції України державної реєстрації змін до цих статутних документів у березні 2020 року.

Водночас, як неодноразово зазначав Європейський суд з прав людини (далі - ЄСПЛ), статут і програма політичної партії не можуть бути прийняті до уваги як єдиний критерій для визначення цілей і намірів політичної партії. Зміст програми має бути порівняний з

фактичними діями лідерів партії та її членів і позицією, яку вони захищають. Узяті разом ці дії і виголошені позиції можуть бути взяті до уваги під час слухань про розпуск чи заборону діяльності політичної партії за умови, що в цілому вони розкривають справжні її цілі і наміри (справа «United Communist Party of Turkey and others проти Туреччини», заява № 133/1996/752/951, рішення від 30.01.1998, §58).

У зв'язку з цим статутні та програмні цілі ПСПУ Суд оцінюватиме у зіставленні передусім з публічними висловлюваннями лідерів партії та ставленням до них самої Партії, адже тільки так можна зрозуміти і оцінити справжню мету і суть діяльності політичної партії.

Станом на дату апеляційного розгляду справи у відкритому доступі є всі джерела збереження даних в електронній формі, на які посилався позивач у позовній заяві, окрім офіційної вебсторінки ОСОБА_1 (ІНФОРМАЦІЯ_9), доступ до якої наразі заблокований для перегляду.

Огляд електронних доказів за їхнім місцезнаходженням проводиться судом у залі судових засідань за допомогою підключеного до мережі Інтернет стаціонарного комп'ютера, з проектуванням його роботи на екран, шляхом переходу за посиланнями на відповідні електронні ресурси. Фіксування цієї процесуальної дії здійснюється у протоколі (журналі) судового засідання з одночасним проведенням відеофіксації технічними засобами.

Так, за адресою: ІНФОРМАЦІЯ_10/ розміщений фрагмент відеозапису ефіру ток-шоу «Голос народа» на телеканалі «112 Україна» (дата публікації - ІНФОРМАЦІЯ_11, тривалість - 2:45), у якому ОСОБА_1 як гість програми, коментуючи другий тур виборів Президента України (21 квітня 2019 року), заявила (мовою оригіналу): «21 апреля произошло народное восстание. Это было восстание нашего народа против ОСОБА_7, против проводимой им политики, против всех навязанных реформ <...> Что сделал ОСОБА_7? Что сделали его западные поводыри? Они растоптали наш народ, унизили во всем! Мы должны считать, что россия была оккупантом! Когда это россия была оккупантом?! <...> Они заставили нас считать, что кто-то там в Стамбуле, какой-то ОСОБА_15 будет давать нам какой-то ОСОБА_8, а мы должны отказаться от своей канонической церкви и идти в разбойническую, потому что они так посчитали. Они заставили нас отказаться от родного русского языка...!»

За посиланням ІНФОРМАЦІЯ_8 здійснено перехід на вебсторінку проекту «Голос Правди», який за інформацією, вказаною у розділі «Про нас», є головним опозиційним проектом України з 27 млн заходів користувачів на місяць. У створеному на цьому ресурсі блозі ОСОБА_1 (ІНФОРМАЦІЯ_7) розміщено понад дві сотні відеозаписів за період з ІНФОРМАЦІЯ_17 по ІНФОРМАЦІЯ_15, на яких візуально ідентифікується ОСОБА_1 (не деяких відео разом із першим заступником голови Партії ОСОБА_6), яка виступає з монологами на певну соціально-політичну тему, переважно сидячи за столом із прапорами ПСПУ. Дослідити весь обсяг цих відеозаписів під час судового засідання не видається за можливе, тому колегія суддів звертає увагу на назви окремих з них, що передають суть промов ОСОБА_1 (мовою оригіналу): «ІНФОРМАЦІЯ_18», «ІНФОРМАЦІЯ_19», «ІНФОРМАЦІЯ_20», «ІНФОРМАЦІЯ_21», «ІНФОРМАЦІЯ_22», «ІНФОРМАЦІЯ_23», «ІНФОРМАЦІЯ_24», - ОСОБА_1» тощо.

На останньому відеозаписі на цьому ресурсі від ІНФОРМАЦІЯ_15 під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_16» (ІНФОРМАЦІЯ_8/), який також розміщений на відеохостингу «YouTube» (ІНФОРМАЦІЯ_14), ОСОБА_1, починаючи свою промову з новини про визнання росією суверенітету так званих «ЛНР» і «ДНР», перекладає провину за це на українську владу, звинувачує останню у невиконанні Мінських угод, які, за її оцінкою, є запорукою миру, називає причиною цієї події «нацифікацію» України (мовою оригіналу): «Усузубились проблемы, которые еще до ОСОБА_9 родились на Украине, но после 14-го года они стали просто невыносимыми: распоясались нацисты. Да, я понимаю, они после войны не были еще вытравлены, они до распада Советского Союза голову на Украине подняли. Но то, что им было позволено на Майдане в Киеве зимой 13-14-го года, а потом по всей Украине - распространение их человеконенавистнической нацистской идеологии, идеологии украинского интегрального национализма, идеологии ОСОБА_10, ОСОБА_11, ОСОБА_12, ОСОБА_13, ОСОБА_14! И они стали героями Украины? [...] И он (ОСОБА_9) ни шага, ни одного действия по укрощению нацизма, по денацификации страны не принял [...] А с языком? Русским языком? [...] Майдан подчеркнул, организованный и профинансированный Западом, поставил задачу вытравить Россию! Вот отсюда русофобия, пещерная русофобия...» У цій же промові ОСОБА_1 коментує виступ Президента України ОСОБА_9 на Мюнхенській конференції 18 лютого 2022 року, говорить, що останній фактично заявив про те, що Україна стане ядерною державою з атомною зброєю та зазначає: «А ведь это не шутки, совершенно не шутки [...] Во-первых, эта тема уже давно поднималась нацистами. У них давно руки чешутся, чтобы вернуть ядерное оружие на Украину [...] Атомные бомбы против кого? Это что, поиск мирного решения проблемы? Это что, попытки наладить диалог с Россией? Это заявка на ядерную зиму! На то, что ядерным оружием будет уничтожено население России! Тут даже уже не просто Луганская и Донецкая область, а Россия! И это в тот момент, когда Россия в декабре выдвинула свои, открыто выдвинула свои требования для гарантий безопасности, потому что чувствует страна, что сжимается вокруг нее кольцо, и Украина в этот момент говорит: «Дайте нам атомное оружие!». Вот, что такое сегодня власть Украины [...] Власть, которая бросает под нож весь наш народ. Разве с этим можно соглашаться?».

За посиланням ІНФОРМАЦІЯ_2 розміщений фрагмент відеозапису інтерв'ю ОСОБА_1 російському електронному засобу масової інформації Pravda.ru (дата публікації - ІНФОРМАЦІЯ_34, тривалість 5:05) з можливістю переходу на повну версію за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_12 (тривалість 45:24). На початку інтерв'ю ведуча представляє ОСОБА_1 народним депутатом України, лідером ПСПУ, доктором економічних наук. На прохання ведучої дати оцінку ситуації, що склалася в Україні станом на 24 лютого 2022 року, ОСОБА_1 виказує свій жаль щодо останніх подій, заявляє, що причинами цьому є невиконання Україною Мінських угод, розпалювання війни США і Великобританією, наслідки політики, що проводилася ОСОБА_7 і ОСОБА_9, яка, на думку респондентки, призвела до того, що Україна є найбільш небезпечною країною Європи, де всі кошти витрачаються на озброєння. Далі ОСОБА_1 розповідає про «пресування» останнім часом суспільної свідомості українців у бік сприйняття росії агресором, нав'язування думки про завдання росією ударів по цивільній інфраструктурі, що, за її словами, не відповідає дійсності, оскільки (мовою оригіналу): «Есть официальная информация Министерства обороны российской федерации, что гражданское население не пострадает [...] А военная инфраструктура... ну что ж, из-за того, что власть Украины довела ситуацию до трагедии, то военная инфраструктура будет уничтожена». Після цього ОСОБА_1 озвучує тези про русофобську пропаганду, схилення українців до вступу в ЄС і НАТО, нерозуміння українцями, які «не слышали ни одного слова из выступления участников Совбеза рф, ни из обстоятельного выступления Путина, ни из выступления депутатов Госдумы [...] не смотря на ОСОБА_16, ни ОСОБА_17» всієї правди, перебування їх в інформаційному вакуумі, «нацифікацію» частини українського суспільства, в тому числі тих, хто перебуває в лавах Збройних Сил України, які «заряжены на войну, открыто говорят: «Мы хотим убивать москалей, это наша цель», залежність української влади від Заходу, якому потрібна війна.

При переході за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_3/ відкривається сторінка у фейсбуці групи під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_33». На аватарці групи зображена ОСОБА_1 на фоні емблеми ПСПУ, адміністраторами групи вказані чотири особи, зокрема й ОСОБА_1, темою групи - «Політика».

У позовній заяві Міністерство юстиції України звернуло увагу на дві публікації в цій групі: допис адміністратора групи ІНФОРМАЦІЯ_28 від 28 лютого 2022 року, в якому, серед іншого, зазначено, що рано чи пізно Україна завдасть ядерного удару по росії, тому аби уникнути цього, росія зважилася на проведення військової операції з демілітаризації та денацифікації України, а також допис ОСОБА_4 від 11 березня 2022 року, в якому остання зазначила (мовою оригіналу): «После вольницы 2014 года порядок был наведен

03.11.23, 10:02

довольно быстро. Все подразделения и отряды были взяты под строгий контроль местной власти. И это был признак того, что пришла Россия. А вот уход России очень часто сопровождается разгулом террора вооруженных банд. Сегодняшнее автономные банды тербатовцев на Украине - это совершенно умышленное разрушение единой ткани страны по типу Афганистана. Россия, безусловно, наведет порядок. Но будет очень нелегко».

За посиланням [ІНФОРМАЦІЯ_4](#) відкривається відеозапис виступу ОСОБА_4 на ютуб-каналі «Красное радио» під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_26» (дата публікації ІНФОРМАЦІЯ_25, тривалість 23:25), який ОСОБА_4 починає з тези про те, що Україна є відверто нацистською, фашистською державою, коментує заборону радянської символіки і лівих політичних сил як прояв фашизму та заявляє, що (мовою оригіналу): «Единственная у меня надежда, что нынешняя Украина в том формате, в котором она существует сейчас, она будет ликвидирована [...] Украинская власть не может существовать в другом формате, как в формате бандеровской идеологии [...] Я думаю, территории Украины осталось такое выжженное поле. Хотя России это, конечно, не выгодно, потому что это потом все поднимать, реанимировать. Конечно, это очень дорого, очень сложно, тем более имея такое не лояльное достаточно, голодное население [...] Я надеюсь, что с этой территории Россия не уйдет никогда, потому что оставление этой территории чревато очередным возрождением украинского нацизма [...] России нужно контролировать эту территорию, взять ее под постоянный контроль, разместить там военные базы, так, чтобы население поняло, что Россия отсюда не уйдет [...] И когда пророссийское население наконец поднимет голову, поняв, что его не будут уничтожать бандеровцы, как это делали они после войны, как это сейчас уже в Херсоне убивают пророссийских деятелей, вот тогда, я думаю, что начнется в определенной степени реанимация народного хозяйства, экономики Украины, общественной структуры, и Украина каким-то боком будет интегрирована в Россию, станет сравнительно лояльной частью РФ».

За адресою: [ІНФОРМАЦІЯ_5](#) відкривається сторінка ОСОБА_4 у фейсбуці. В особистій інформації зазначено: «ІНФОРМАЦІЯ_27». Сторінка містить величезну кількість дописів і публікацій, вибірково дослідження яких указує на їхню спільну тематику - висвітлення й аналіз політичних процесів, що відбуваються в Україні і навколо неї. Об'єднує публікації ОСОБА_4 й тональність вжитих у них висловлювань, що характеризуються вкрай різкою критикою української влади, приниженням української державності, закликами навести лад в Україні, які в останніх дописах переростають у заклики до проведення російською армією більш жорстких воєнних дій на території України.

До відзиву на апеляційну скаргу Міністерство юстиції України додало паперові копії нових електронних доказів на підтвердження обставин незаконної діяльності ПСПУ: роздруковану опубліковану ІНФОРМАЦІЯ_31 статтю в російському виданні «Вечерняя Москва» під назвою «ОСОБА_1: референдум в Крыму - это ответная реакция на путч в Киеве. Крымчанам ничего не оставалось, как спасти себя» (режим доступу: [ІНФОРМАЦІЯ_29](#)) та роздруковану текст звернення «Фронт Народного Супротиву Євроколонізації» до президента України ОСОБА_18 від ІНФОРМАЦІЯ_32, підписаного, зокрема, ОСОБА_1 від імені ПСПУ, із закликами денонсувати незаконну Біловезьку угоду, сформувати уряд і заявити про курс на союзню державу України з Росією і Білорусією, скасувати неонацистський Указ Президента України ОСОБА_19 від 28.01.2010, який реабілітує гітлерівських посіпак з ОУН-УПА, та інше (режим доступу: [ІНФОРМАЦІЯ_30](#)).

Водночас, виходячи з вимог частини четвертої статті 308 КАС України, суд не приймає і не досліджує зазначені докази, оскільки позивач не обгрунтував неможливості їхнього подання до суду першої інстанції. Проте колегія суддів ураховує, що ці та інші подані до суду першої інстанції докази не є єдиним підтвердженням публічної діяльності ОСОБА_1 і ОСОБА_4, зважаючи на їхню медіаактивність в інформаційному просторі. Подані позивачем і третьою особою докази, як можна зрозуміти з доводів їх представників, мали на меті продемонструвати вороже й агресивне ставлення лідерів ПСПУ та в цілому Партії до української державності та її символів, що спостерігається задовго до подання цього позову й триває нині.

Оцінюючи допустимість і достовірність досліджених електронних доказів, колегія суддів ураховує положення Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи СМ(2018)169 щодо електронних доказів у цивільних та адміністративних процесах, прийнятих на 1335-ій зустрічі заступників міністрів, Комітетом Міністрів 30 січня 2019 року (далі - Рекомендації).

В основоположних принципах Рекомендацій закладено положення про те, що електронні докази повинні оцінюватися так само, як і інші види доказів, зокрема щодо їхньої допустимості, автентичності, точності та цілісності.

У пунктах 6, 17 і 18 Рекомендацій зазначено, що суди не повинні відмовляти в електронних доказах і не повинні заперечувати їхню юридичну силу лише тому, що вони зібрані та/або подані в електронній формі. Суди повинні брати участь в активному управлінні електронними доказами, щоб, зокрема, уникати надмірного або спекулятивного надання або вимагання електронних доказів. Суди можуть вимагати аналізу електронних доказів експертами, особливо коли порушуються складні доказові питання або якщо є підозри про маніпулювання електронними доказами.

Згідно з пунктом 21 Рекомендацій, наскільки це дозволяє національна правова система та на розсуд суду, електронні дані повинні прийматися як докази, якщо достовірність таких даних не оскаржується однією зі сторін.

Матеріали справи свідчать про те, що ПСПУ не спростовує фактичних обставин публічних виступів ОСОБА_1 і ОСОБА_4 на телебаченні та в мережі Інтернет, відеозаписи яких досліджено судом. Доводи відповідача в цій частині полягають у тому, що позивачем викривлено зміст висловлювань указаних партійних діячів та не доведено, що їхні виступи відбувалися за дорученням Партії, від імені Партії та на підставі прийнятих Партією документів. ПСПУ заперечує причетність Партії чи ОСОБА_1 до створеної у фейсбуці групи «ІНФОРМАЦІЯ_33». Щодо сторінки ОСОБА_4 у фейсбуці Партія окремих зауважень не висловила.

У зв'язку з цим колегія суддів відхиляє як доказ електронну сторінку створеної у фейсбуці групи під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_33» ([ІНФОРМАЦІЯ_34](#)), достовірність інформації на якій відповідачем заперечується, а позивачем не надано доказів на підтвердження автентичності, точності та цілісності цього інтернет-ресурсу.

Надаючи оцінку іншим дослідженим доказам та аргументам ПСПУ у відповідній частині, колегія суддів виходить з того, що безпосередньо почуті і побачені в судовому засіданні відеозаписи виступів ОСОБА_1 і ОСОБА_4 підтверджують, що процитовані позивачем висловлювання цих осіб про форму політичного режиму в Україні, мову, віросповідання, причини і наслідки анексії й окупації частини території України в 2014 році, а також повномасштабного вторгнення росії, що почалося 24 лютого 2022 року, не вирвані з контексту їхніх виступів, а навпаки, дають цілісне уявлення про риторику вказаних політиків стосовно суспільно-політичної ситуації в Україні.

Аналіз змісту вказаних виступів дає Суду підстави для висновку про їхній відверто маніпулятивний характер, спрямований на формування в очах української та світової спільнот думки про панування в Україні ідеології нацизму, утвердження нацистського режиму в органах державної влади, зuboжіння населення внаслідок курсу діючої влади на євроінтеграцію, порушення вільного розвитку та

використання російської мови, яка є «рідною» мовою для більшості населення в Україні, незаконність створення Української помісної православної церкви, провинку української влади у воєнному конфлікті з росією та необхідність йти на поступки агресору.

Відомо, що аналогічну риторику давно озвучують і пропагують російські медіа, послідовно нав'язуючи і формуючи таким чином наратив про «недодержаву» Україну, яка - в їхній уяві - не є державою й не має права на існування. Адже аналогічну позицію висловлює політичне і військове керівництво росії, яке, розпочавши повномасштабне збройне вторгнення в Україну, уже відверто й публічно заявило про «денаціфікацію» України, маючи на меті знищення Українського народу, його самобутності та позбавлення його права на самостійний розвиток, ліквідацію незалежності України, повалення її конституційного ладу і захоплення території.

Суд уважає, що в такій спосіб ОСОБА_1 і ОСОБА_4 транслюють наративи російської пропаганди й не просто розпалюють національну і релігійну ворожнечу всередині країни та за її межами, виправдовують анексію й окупацію частини території України у 2014 році та повномасштабне вторгнення росії на територію України у 2022 році, а й формують суспільну думку щодо неминучої поразки України у війні та необхідності примирення з росією на вигідних їй умовах, аж до повної втрати Україною суверенітету і незалежності.

При цьому колегія суддів ураховує, що ОСОБА_1 і ОСОБА_4 є провідними функціонерами ПСПУ.

Так, ОСОБА_1 є незмінним лідером ПСПУ, з нею насамперед й асоціюється ПСПУ у пересічного громадянина України, що дозволяє назвати ОСОБА_1 «обличчям» і «рупором» цієї партії.

Водночас ОСОБА_4, згідно з останніми відомостями в матеріалах справи, є членом ЦК ПСПУ і керівником Миколаївської обласної організації ПСПУ (т. 1 а.с. 340, 342-345, т. 4 а.с. 40-77). До 21 липня 2021 року ОСОБА_4 також обіймала посади заступника голови ПСПУ і члена Президії ЦК ПСПУ, з яких її було вирішено відкликати «для активізації діяльності керівництва Партії» та «з метою підвищення оперативності діяльності Президії Партії у складних епідеміологічних та організаційних умовах» (т. 1 а.с. 214-239, 295-302, 330-335).

У постанові від 06 вересня 2022 року у справі № 857/1/22 Верховний Суд, даючи мотивовану оцінку аргументам учасника справи з приводу недоречності ототожнення висловлювань партійців з діяльністю політичної партії загалом, зазначив, що за змістом статті 2 Закону № 2365-III політична партія складається з громадян-прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку. Суд не заперечив того, що членство в політичній партії не позбавляє громадянина права на приватне життя, як і гарантії щодо невторгання у нього. Особа, яка є членом політичної партії, може висловлюватися і поводитися відповідно до своїх вподобань, морально-етичних і культурних орієнтирів. Але, як зауважив Суд, публічна діяльність партійців, особливо тих, які займають керівні, провідні позиції в партії або є її загальноновизнаними ідейними лідерами, тим більше такій партії, яка здобула на виборах «представництво» в органах місцевого самоврядування, не тільки «звужує» їхній приватний простір, що закономірно, але й покладає додаткову відповідальність за свої вчинки, а надто за свої ідеї та заклики, проголошені у публічному просторі. Адже лідер партії залишається ним незалежно від того, який ресурс він використовує для поширення своїх поглядів серед населення і в який період доби він виступає. Тому висловлювання ідейного лідера партії, як і офіційного керівника партії щодо подій у державі відображають не просто особисту думку (суб'єктивні, оціночні висловлювання) таких осіб, але й позицію партії загалом. Тому ця партія це не «фікція», як в доктрині цивільного права називають юридичну особу, а спільнота громадян-однодумців, прихильників певної загальнонаціональної програми, вчинки і публічні висловлювання яких і дають розуміння, в чому полягає діяльність утвореної ними політичної партії й на які реальні цілі вона спрямована.

З огляду на роль ОСОБА_1 та ОСОБА_4 у ПСПУ, колегія суддів уважає застосовним указаний висновок Верховного Суду при розгляді цієї справи.

Крім того, колегія суддів ураховує, що в матеріалах справи немає жодного доказу на підтвердження того, що ПСПУ коли-небудь засуджувала або хоч би критикувала такого роду заяви своїх лідерів, не говорячи вже про можливість виключення їх з Партії на підставі пункту 3.1.4 Статуту. Навіть після прийнятого судом першої інстанції рішення про заборону ПСПУ з мотивів здійснення нею забороненої діяльності (крізь призму діяльності лідерів Партії) ПСПУ жодним словом не засудила заяви і публічну поведінку своїх лідерів, не виказала іншого ставлення до подій, що відбуваються в Україні, приймаючи при цьому заяви з інших питань (наприклад, подана до суду заява ЦК ПСПУ щодо розгляду апеляційної скарги).

Натомість звертають на себе увагу протоколи засідань 2-го етапу XXXII позачергового З'їзду ПСПУ від 25.01.2019 і ЦК ПСПУ від 21.07.2021, на яких, відповідно, була прийнята заява З'їзду «Злочин Президента і народних депутатів України проти православних віруючих» (зазначено, що метою заяви є надання політичної оцінки діям Президента ОСОБА_7 і депутатів Верховної Ради України стосовно антиконституційного, протизаконного і аморального втручання у справи церкви), а також відбувся виступ ОСОБА_6 на тему: «Україна: шлях до третього, фашистського держперевороту» (т. 1 а.с. 214-239, 330-335).

Наведене спростовує доводи відповідача щодо неприпустимості ототожнення суб'єктивних суджень ОСОБА_1 і ОСОБА_4 з офіційною позицією ПСПУ та свідчить про те, що висловлювання вказаних лідерів ПСПУ є такими, що відображають реальну політичну позицію цієї партії.

Таким чином, з урахуванням досліджених у судовому засіданні доказів, колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції, що озвучені ОСОБА_1 і ОСОБА_4 висловлювання стосуються ПСПУ в цілому і вказують на здійснення Партією діяльності, спрямованої на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, розпалювання міжетнічної і релігійної ворожнечі.

Такі дії Партії охоплюються частиною першою статті 37 Конституції України, а також пунктами 1-4, 6 частини першої статті 5 Закону № 2365-III, які є незмінними з часу прийняття цих актів.

У зв'язку з цим безпідставними є доводи відповідача про порушення судом першої інстанції принципу правової визначеності і застосування для заборони ПСПУ норм пунктів 10 і 11 частини першої статті 5 Закону № 2365-III, які набрали чинності з 18 травня 2022 року. Посилання суду першої інстанції на положення частини першої статті 5 та частини першої статті 21 Закону № 2365-III в останній редакції (як і в цьому рішенні) здійснене задля простеження змін у законодавстві в новітніх умовах в частині виокремлення дій щодо виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі заперечення тимчасової окупації частини території України; глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України тощо в самостійній підставі для заборони діяльності політичної партії.

При цьому висновок суду першої інстанції про вчинення Партією дій, спрямованих на розпалювання расової ворожнечі, не відповідає встановленим обставинам справи і підлягає виключенню з мотивувальної частини судового рішення.

03.11.23, 10:02

Необґрунтованими є й аргументи відповідача про порушення судом першої інстанції презумпції невинуватості, ураховуючи, що чинне законодавство України не висуває вимог щодо обов'язковості притягнення винних осіб, зокрема посадових осіб політичної партії, до кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень, у тому числі проти основ національної безпеки України, для можливості заборони в судовому порядку діяльності політичної партії.

Натомість суд адміністративної юрисдикції під час розгляду справ цієї категорії уповноважений давати оцінку будь-яким фактичним обставинам, які підтверджують або спростовують наявність підстав для заборони політичної партії, незалежно від того, яку оцінку ці самі обставини отримають під час кримінального судочинства у площині кримінального права.

Відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів щодо заборони і розпуску політичних партій та подібних заходів, ухвалених Венеціанською Комісією на 41 пленарній сесії (Венеція, 10-11 грудня 1999 року), заборона чи примусовий розпуск політичних партій можуть бути виправдані лише у випадку партії, які пропагують застосування насильства чи використовують насильство як політичний засіб для повалення демократичного конституційного порядку, таким чином підриваючи права і свободи, гарантовані конституцією. Сам лише факт, що партія пропагує мирні зміни до конституції, не повинен розглядатися як достатній для її заборони чи розпуску.

Політична партія як ціле не може нести відповідальності за індивідуальну поведінку її членів, не санкціоновану партією в рамках політичної (публічної) чи партійної діяльності.

Заборона чи розпуск політичних партій як дуже далекосяжний захід повинен застосовуватися з крайньою стриманістю. Перш ніж звертатися до компетентного судового органу щодо заборони чи розпуску партії, уряд чи інший орган влади повинен оцінити, беручи до уваги ситуацію в конкретній країні, чи ця партія дійсно становить небезпеку вільному і демократичному політичному порядку або правам окремих осіб і чи таку небезпеку не можна усунути іншими, менш радикальними заходами.

У прецедентній практиці ЄСПЛ виробив алгоритм, що покликаний визначити, чи не становить порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року (далі - Конвенція) втручання держави у права на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами. Зокрема, втручання держави у реалізацію перелічених прав є виправданим та не є порушенням Конвенції у разі, якщо воно «передбачене законом» (prescribed by law), «переслідує правомірну мету» (pursues legitimate aim) та є «необхідним в демократичному суспільстві» (necessary in a democratic society) (справа «Herri Batasuna and Batasuna проти Іспанії», заяви № 25803/04 та № 25817/04, рішення від 30.06.2009, §53).

Згідно з усталеним принципом прецедентного права ЄСПЛ демократія не може бути без плюралізму. Суд вважає однією з головних характеристик демократії можливість диспуту щодо різних напрямів політичної думки через діалог без звернення до засобів насильства, навіть тоді, коли виголошені думки викликають тривогу та занепокоєння (справа «Herri Batasuna and Batasuna проти Іспанії», заяви № 25803/04 та № 25817/04, рішення від 30.06.2009, §76).

Так, ЄСПЛ наголошує, що політична партія може добиватися змін законодавства чи правового або конституційного ладу держави лише за дотримання двох умов: по-перше, засоби, що використовуються для цієї мети, повинні бути у всіх відношеннях правовими і демократичними; по-друге, зміна, запропонована політичною партією, має бути сумісною з основними демократичними принципами. Зважаючи на це, політична партія, лідери якої закликають до насильства або формують політику, яка не поважає демократію або яка спрямована на її знищення і нехтування прав і свобод, визнаних в демократичному суспільстві, не може претендувати на захист Конвенції проти заходів держави, що були викликані діяльністю партії (справа «Herri Batasuna and Batasuna проти Іспанії», заяви № 25803/04 та № 25817/04, рішення від 30.06.2009, § 79).

ЄСПЛ підкреслює, що держава не може бути зобов'язана чекати перш ніж втручатися до того моменту, поки політична партія не захопить владу і почне вживати конкретних заходів щодо здійснення політики, несумісної з нормами Конвенції та демократичним устроєм. Суд повторює, що у разі, коли присутність такої небезпеки встановлена національними судами за результатами ретельного вивчення обставин, що може бути перевірено суворим європейським контролем, держава може розумно запобігти впровадженню такої політики, що є несумісною з положеннями Конвенції, до того як буде вчинена спроба реалізувати її за допомогою конкретних кроків, які можуть нанести шкоду громадянському миру та демократичному режиму в країні (справа «Rafah Partisi and others проти Туреччини», заяви № 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98, рішення від 13.02.2003, §102).

У цьому контексті ЄСПЛ указує на те, що поняття «невідкладна соціальна потреба», що є необхідною для обґрунтування правомірності втручання держави в діяльність політичних партій, має тлумачитися у світлі двох моментів:

- 1) наявності переконливих доказів того, що існує достатній та загрозливий ризик для демократії у діяльності партії;
- 2) наявності риторики лідерів та членів партії (виступи та дії), що вказує на прагнення до моделі суспільства, що не є сумісною з концепцією демократії (справа «Herri Batasuna and Batasuna проти Іспанії», заяви №№ 25803/04, 25817/04, рішення від 30.06.2009, § 83).

У цьому рішенні колегія суддів уже наводила норми національного законодавства, які визначають підстави і порядок заборони діяльності політичних партій в Україні.

Водночас для перевірки дотримання інших двох умов трискладового тесту для оцінки необхідності втручання держави у діяльність ПСПУ, слід проаналізувати суспільно-політичну ситуацію у країні в цілому.

Росія протягом тривалого часу проводила щодо України недружню державну політику, а у 2014 році грубо порушила державний суверенітет і територіальну цілісність України, норми міжнародного права та свої міжнародні зобов'язання, окупувавши частину території України - Автономну Республіку Крим та місто Севастополь, а також окремі території Донецької та Луганської областей.

24 лютого 2022 року, після визнання росією незалежності своїх «маріонеткових» утворень - так званих «ДНР» та «ЛНР» - розпочалося повномасштабне вторгнення росії на територію України, яке триває до нині.

Причиною цих подій, безумовно, можна назвати заперечення в росії можливості існування Української незалежної держави, агресивне несприйняття самобутності Українського народу.

Протягом всього часу збройної агресії росія продовжує вести проти України й інформаційну війну, яка, окрім іншого, має на меті вплинути на морально-психологічний стан українців і, таким чином, зменшити їхній опір ворогу. Поширення недостовірної, перекрученої інформації у вигідному для агресора контексті є одним із способів такої війни.

Відповідно до частини першої статті 17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України (частина перша статті 65 Конституції України).

У Рішенні від 16 липня 2019 року №9-р/2019 (у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки») Конституційний Суд України наголосив на праві України обстоювати демократичні конституційні принципи з огляду на історію становлення української незалежної держави, історичний контекст та загрози, що постали перед нею у зв'язку з тимчасовою окупацією частини її території.

У Рішенні від 21 грудня 2021 року №3-р/2021 (у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», статей 15, 15-1, 26 Закону України «Про кінематографію») Конституційний Суд України констатував, що Україна має право захищати свою незалежність, свій державний суверенітет і свою територіальну цілісність шляхом здійснення таких системних заходів і застосування засобів, що є співмірними, допустимими і прийнятними з огляду на рівень небезпеки, загроз і викликів, що постали перед нею. Як зазначено в цьому Рішенні, в умовах застосування Російською Федерацією (її суб'єктами владних повноважень, посадовцями, а також її найманцями, журналістами, митцями тощо) різних засобів цілеспрямованого формування негативного образу України протидія державі-агресору здійснюється також в інформаційній сфері як складник національної безпеки української держави.

Крім того, Конституційний Суд України нагадав про використання владою росії російської мови як одного із інструментів геополітичної експансії (Рішення від 14 липня 2021 року №1-р/2021 (у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»).

Згідно зі Стратегією інформаційної безпеки, затвердженою Указом Президента України від 28 грудня 2021 року №685/2021, інформаційна безпека України є складовою частиною національної безпеки України, для забезпечення якої необхідним є виконання ряду стратегічних цілей та завдань, одним з яких є протидія дезінформації та інформаційним операціям, насамперед держави-агресора, спрямованим, серед іншого, на ліквідацію незалежності України, повалення конституційного ладу, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, пропаганду війни, насильства, жорстокості, розпалювання національної, міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі та ненависті, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини.

Отже, наведене свідчить про легітимність мети втручання держави у права політичної партії, передбачені статтями 10, 11 Конвенції.

Таким чином, в умовах протистояння державі-агресору, спираючись на принцип «демократії, здатної захистити себе», колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції, що діяльність ПСПУ несе достатній та загрозовий ризик для демократичного конституційного ладу в Україні та свідчить про прагнення Партії до моделі суспільства, яка є несумісною з концепцією демократії.

Виходячи з цього, заборона діяльності ПСПУ в умовах повномасштабних воєнних дій є пропорційним заходом, адже здійснюється в інтересах національної безпеки, задля недопущення недемократичного функціонування публічної влади та запобігання порушенням основоположних прав людини.

Доводи відповідача про порушення судом першої інстанції принципів змагальності і рівності сторін під час розгляду справи не знайшли підтвердження, адже ПСПУ активно використовувала надані їй процесуальні права, у тому числі щодо подання зустрічної позовної заяви, відзиву на позовну заяву, відповіді на відзив проти зустрічного позову, надання доказів, була належним чином повідомлена про дату, час і місце судового засідання, в якому могла взяти участь також в режимі відеоконференції, подавши відповідне клопотання. Аргументам відповідача з приводу блокування банківського рахунку Партії надана оцінка в ухвалі Верховного Суду від 27 вересня 2022 року у цій справі.

Колегія суддів відхиляє також доводи відповідача про те, що прийняте рішення про заборону ПСПУ є наслідком тиску на суд з боку посадових осіб держави (РНБО України, Президента України, Міністра юстиції України) та ЗМІ, які ще до розгляду справи в суді повісили на ПСПУ ярлик «проросійської», оскільки в основу судового рішення покладені не публічні заяви високопосадовців чи журналістські розслідування, а фактичні обставини діяльності ПСПУ, що були ретельно досліджені і проаналізовані судом з наданням їм оцінки в правовому полі.

З огляду на викладене колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції про наявність підстав для задоволення позовної вимоги Міністерства юстиції України про заборону діяльності ПСПУ, що, в силу частини четвертої статті 21 Закону №2365-III, є підставою для задоволення похідної позовної вимоги про передачу майна, коштів та інших активів Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Крім того, суд першої інстанції правильно виходив з того, що задоволення первісного позову Міністерства юстиції України у цій справі повністю виключає можливість задоволення зустрічного позову ПСПУ.

Відповідно до статті 316 КАС України суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без задоволення, а рішення або ухвалу суду - без змін, якщо визнає, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

Порушення норм процесуального права може бути підставою для скасування або зміни рішення, якщо це порушення призвело до неправильного вирішення справи (частина друга статті 317 КАС України).

Згідно з частиною четвертою статті 317 КАС України зміна судового рішення може полягати в доповненні або зміні його мотивувальної та (або) резолютивної частини.

За наведених обставин правильне по суті рішення суду першої інстанції підлягає зміні в його мотивувальній частині щодо оцінки програмних і статутних цілей ПСПУ, а також висновку про вчинення Партією дій, спрямованих на розпалювання расової ворожнечі.

Керуючись статтями 2893, 308, 316, 317 КАС України, Суд

ПОСТАНОВИВ:

03.11.23, 10:02

1. Апеляційну скаргу Політичної партії "ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ" задовольнити частково.

2. Змінити рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 23 червня 2022 року, виключивши з його мотивувальної частини висновок про невідповідність програмних і статутних цілей Політичної партії "ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ" вимогам Конституції та законів України та щодо дії, спрямованих на розпалювання расової ворожнечі.

3. В іншій частині рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 23 червня 2022 року залишити без змін.

4. Постанова набирає законної сили з моменту її проголошення та оскарженню не підлягає.

Повний текст постанови складений 03 жовтня 2022 року.

Суддя-доповідач

С.А. Уханенко

Судді:

О.В. Кашпур

В.Е. Мацедонська

О.Р. Радншевська

Н.В. Шевцова

Категорія справи № П/857/6/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 20.06.2022. Зареєстровано: 21.06.2022. Оприлюднено: 22.06.2022.

Дата набрання законної сили: 13.07.2022

Номер судового провадження: П/857/6/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

16 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/6/22 пров. № П/857/6/22 Восьмий апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів (далі Суд):

головуючого судді Сеника Р.П.,

суддів: Онишкевича Т.В., Судової-Хомюк Н.М.,

за участю:

секретаря судового засідання Кахнич Г.П.,

представника позивача Росоха С.В.,

представника відповідача не з'явився,

представника третьої особи Сучкова А.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні у режимі відеоконференції у місті Львові адміністративну справу № П/857/6/22 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Ліва опозиція», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,-

ВСТАНОВИВ:

Міністерство юстиції України звернулося до Восьмого апеляційного адміністративного суду, як суду першої інстанції, з адміністративним позовом до Політичної партії «Ліва опозиція» про заборону діяльності політичної партії, у якому просить:

- заборонити діяльність Політичної партії «Ліва опозиція»;
- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги обґрунтовує тим, що діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду та за допущені порушення, передбачені статтею 21 Закону України Про політичні партії в Україні (далі - Закон №2365-III).

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій.

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Також вказаним рішенням доручено Міністерству юстиції України вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зокрема, Політичної партії «Ліва опозиція», а відповідно до статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, означене міністерство є належним позивачем про заборону політичної партії.

Як процесуальною нормою так і нормами Закону № 2365-III передбачено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. Також означеним Законом передбачено право суду призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

На адресу Міністерства юстиції надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 Щодо призупинення діяльності політичних партій із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, Політичної партії «Ліва опозиція».

Із наявних відомостей, на думку позивача, вбачається, що діяльність вказаної політичної партії спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Крім того, позивач вказує, що із загальнодоступних джерел та аналізу діяльності Відповідача відомо, що політична партія «Ліва опозиція» це проросійська політична партія в Україні, яка негативно оцінює політику української влади та проводить антиукраїнську діяльність на території нашої держави.

Політична партія «Ліва опозиція» створена під керівництвом забороненої «Комуністичної партії України».

Зокрема, зазначену структуру лідер КПУ ОСОБА_1 (ІНФОРМАЦІЯ_1 , ІНН НОМЕР_1) планував використати у ході проведення майбутніх виборчих кампаній у зв'язку із блокуванням політичної діяльності Компартії Законом України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». При

03.11.23, 10:28

цьому, на підконтрольному КПУ веб-сайті (режим доступу: <https://kpu.ua>) систематично розміщувалися інформаційні публікації, які підтримують антиукраїнську політичну риторику РФ (припинення бойових дій на Донбасі та виконання Мінських угод у вигідному для країни-агресора руслі, недопущення євроінтеграції, вступу до НАТО, співпраці з МВФ, героїзації воїнів ОУН-УПА тощо).

П.Симоненко систематично приймає участь у ефірах російських пропагандистських телеканалів, у ході яких, в рамках антиукраїнської інформаційної кампанії, дискредитує Україну та критикує українську владу.

У 2020 році він брав участь у агітаційно-пропагандистському турі кандидата на посаду президента Республіки Білорусь ОСОБА_2, у ході яких публічно критикував вище політичне керівництво України у вигідному для країни-агресора руслі.

П.Симоненко підтримує контакти з керівництвом антиукраїнської Комуністичної партії Російської Федерації (є секретарем підконтрольного компартії РФ міжнародного комуністичного об'єднання «Союз коммунистических партий Союза Советских Социалистических республик»), яка підтримала анексію АР Крим, окупацію окремих територій Донецької та Луганської областей та російську військову агресію щодо України.

Відтак, загалом Партія пропагує проросійську позицію та підтримує російсько-українську війну.

А тому, на підставі вищенаведеного, просить задовольнити позовні вимоги у повному обсязі.

Третя особа подала пояснення щодо позовної заяви, у яких зазначає наступне.

Відповідно до діяльності відповідача- проросійської політичної партії та її провідних функціонерів спрямована, зокрема, на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації в державі, антиукраїнську пропаганду щодо зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету та територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства через підконтрольні ЗМІ, в умовах військової інтервенції РФ на територію України, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України. Така діяльність створює реальні загрози національним інтересам, національній безпеці, суверенітету і територіальній цілісності, сприяють екстремістській та терористичній діяльності та порушення прав і свобод людини і громадянина, інтересам суспільства і держави, призводять до окупації території, експропріації та обмеження права власності, завдання майнових втрат, створення перешкод для сталого економічного розвитку, повноцінного здійснення громадянами України належних їм прав і свобод.

Після аналізу діяльності відповідача встановлено, що політична партія «Ліва опозиція» - проросійська політична партія в Україні, яка негативно оцінює політику української влади та проводить антиукраїнську діяльність на території нашої держави.

Відомо, що політична партія «Ліва опозиція» створена під керівництвом забороненої «Комуністичної партії України» (далі - КПУ). Так, за її місцем реєстрації розташовується центральний офіс «КПУ». Крім того, зазначену структуру лідер КПУ ОСОБА_1 (ІНФОРМАЦІЯ_1, ІНН НОМЕР_1) планував використати у ході проведення майбутніх виборчих кампаній у зв'язку із блокуванням політичної діяльності КПУ Законом України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». При цьому, на підконтрольному КПУ веб-сайті систематично розміщувалися інформаційні публікації, які підтримують антиукраїнську політичну риторику РФ, зокрема, припинення бойових дій на Донбасі та виконання Мінських угод у вигідному для країни-агресора руслі, недопущення євроінтеграції, вступу до НАТО, співпраці з МВФ, героїзації воїнів ОУН, УПА, проведення децентралізації та побудова зовнішньої політики на основі добросусідських відносин з РФ та Республікою Білорусь, а також надання російській мові статусу другої державної.

Таким чином, третя особа вважає, що позов Міністерства юстиції України про заборону діяльності політичної партії має бути задоволений повністю, а діяльність відповідача заборонена.

18 травня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла та зареєстрована позовна заява Міністерства юстиції України.

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 18 травня 2022 року для розгляду цієї справи визначено склад колегії суддів: Сенік Р.П. (головуючий суддя), Онишкевич Т.В., Судова-Хомюк Н.М.

20 травня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшло клопотання Міністерства юстиції України про забезпечення позову.

Суд ухвалою від 20 травня 2022 року заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову задовольнив.

Суд ухвалою від 23 травня 2022 року відкрив провадження у справі, про що надіслав повідомлення Міністерству юстиції України та зобов'язав останнього опублікувати оголошення про відкриття провадження у адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України. Встановив строк до 09 червня 2022 року для подання до суду відповідачем- відзиву на позовну заяву, а третьою особою - пояснення щодо позову.

Суд ухвалою від 23 травня 2022 року призначив судові засідання на 16 червня 2022 року о 12:00, яке буде проводитись у приміщенні Восьмого апеляційного адміністративного суду за адресою: м.Львів, вул. Саксаганського,13 у залі судових засідань №1, про що повідомив позивача та зобов'язав його опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України.

27 травня 2022 року на адресу Суду надійшло клопотання ОСОБА_3 про проведення трансляції судових засідань у справі в мережі Інтернет на «YouTube» каналі «Судова влада України», порталі «Судова влада України» або на офіційному «YouTube» каналі Восьмого апеляційного адміністративного суду.

10 червня 2022 року на адресу Суду надійшло клопотання представника Міністерства юстиції України про трансляцію судового засідання.

14 червня 2022 року на адресу Суду надійшло клопотання представника Служби безпеки України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Суд ухвалою від 14 червня 2022 року клопотання представника Служби безпеки України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції задовольнив.

14 червня 2022 року на адресу Суду надійшли пояснення Служби безпеки України щодо позовної заяви.

Відповідач не скористався правом на подання відзиву на позовну заяву у встановлений Судом строк.

Відповідач в судові засідання не з'явився, хоч був належним чином повідомлений про розгляд справи.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року вирішив розглянути справу за відсутності представника відповідача у відповідності до ч.5 ст.289-3 КАС України.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року відповідно до вимог ч.2 ст. 167 КАС України повернув без розгляду клопотання ОСОБА_3 про проведення трансляції судових засідань, у зв'язку із тим, що зазначена особа не є учасником справи.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року відмовив у задоволенні клопотання Міністерства юстиції України про проведення трансляції судових засідань.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року визнав загальновідомими обставини, викладені на веб-сайтах, наведених у позовній заяві Міністерством юстиції України.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року приєднав подані представником Міністерства юстиції України докази опублікування на офіційному сайті Міністерства юстиції України та Верховної Ради України повідомлення про розгляд даної справи.

В судовому засіданні представник позивача подав клопотання про відмову від позовних вимог у частині призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

Суд ухвалою від 16 червня 2022 року прийняв відмову позивача від частини позовних вимог та закриття провадження у цій частині.

В судовому засіданні позивач в повній мірі підтримала доводи наведені у позовній заяві та просила її задовольнити.

Третя особа в особі представника Служби безпеки України в судовому засіданні в повній мірі підтримала доводи викладені у поясненні щодо позовних вимог та просила задовольнити позовну заяву.

Суд, з'ясувавши обставини, на які позивач посилається як на підставу своїх вимог, дослідивши докази, якими вони обґрунтовуються, встановив наступні фактичні обставини та відповідні їм правовідносини.

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань політична партія «Ліва опозиція» зареєстрована Державною реєстраційною службою України 11.05.2012, свідоцтво № 211-п.п., ідентифікаційний код юридичної особи 38271380, Голова Партії Герасименко Євген Станіславович, місцезнаходження: 04116, м. Київ, вул. Ванди Василевської, буд. 7, офіс 331.

Установчою конференцією від 25 грудня 2008 року прийнято рішення про створення політичної партії «Нова держава» (наказ Державної реєстраційної служби України від 11.05.2012 № 823).

Державну реєстрацію змін найменування з політична партія «Нова держава» на політична партія «Ліва опозиція», до статуту та програми Партії проведено на підставі рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 21.02.2018 у справі № 826/4238/17, що набрало законної сили.

Відповідно до листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» Міністерство юстиції України повідомлено про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Ліва опозиція».

З мотивів наведеного Міністерство юстиції України звернулося з даним позовом до суду.

При вирішенні спору суд керувався таким.

Відповідно до статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 Про введення воєнного стану із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 Про продовження строку дії воєнного стану в Україні, та Закону України Про затвердження Указу Президента України Про введення воєнного стану в Україні у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України Про правовий режим воєнного стану (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас, пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Відповідно до статті 2 Закону України Про політичні партії в Україні (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;
- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;
- 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки;

10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;

11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як повстанці, ополченці, ввічливі люди тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Крім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій.

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Так, пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення,

зокрема Політичної партії «Ліва опозиція».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Подібне передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 Щодо призупинення діяльності політичних партій із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, Політичної партії «Ліва опозиція» (Том 2 а.с.1-12, 6).

Відповідно до частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Всі докази, розміщені на веб-сайті (<https://kpu.ua>), Суд ухвалив визнати загальновідомими та такі були досліджені і перевірені Судом, є належними і допустимими.

Відповідно до частини 3 статті 78 КАС України, обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

Загальновідомими є обставини, які відомі широкому колу осіб, в тому числі і складу суду. Вони не потребують доказування тому, що об'єктивність їх існування очевидна.

Суд приймає до уваги аргументи позивача, що політична партія «Ліва опозиція» створена під керівництвом забороненої «Комуністичної партії України».

Крім того, П.Симоненко систематично приймає участь у ефірах російських пропагандистських телеканалів, у ході яких, в рамках антиукраїнської інформаційної кампанії, дискредитує Україну та

критикує українську владу.

У 2020 році він брав участь у агітаційно-пропагандистському турі кандидата на посаду президента Республіки Білорусь ОСОБА_2, у ході яких публічно критикував вище політичне керівництво України у вигідному для країни-агресора руслі.

П.Симоненко підтримує контакти з керівництвом антиукраїнської Комуністичної партії Російської Федерації (є секретарем підконтрольного компартії РФ міжнародного комуністичного об'єднання «Союз коммунистических партий Союза Советских Социалистических республик»), яка підтримала анексію АР Крим, окупацію окремих територій Донецької та Луганської областей та російську військову агресію щодо України.

ОСОБА_4 в 2021 році в ефірі каналу Наш заявляв про примусову українізацію, націоналістів, які обслуговують олігархів та стверджував, що комуністи зробили Україну соборною. Війну на Донбасі назвав громадянською, а владу в країні тоталітарною диктатурою з ознаками фашистського толку.

З мотивів вищенаведеного, Суд приходить до переконання, що Політична партія «Ліва опозиція» пропагує проросійську позицію та підтримує російсько-українську війну.

09.04.2015 Верховна Рада ухвалила закон про заборону пропаганди комуністичного й нацистського режимів в Україні. Ним заборонено прославляти комунізм, публічно заперечувати злочинний характер комуністичного й нацистського режимів, використовувати символіку відповідних партій і популяризувати їхніх героїв.

Водночас, ОСОБА_5 заявляв, що закони про декомунізацію суперечать інтересам українського народу і є передумовою дестабілізації українського суспільства.

Разом з тим, постановою Верховної Ради України Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБОЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором. Підстава - збройна агресія та окупація частини території України, зокрема АР Крим та частини Луганської і Донецької областей.

В подальшому, 21.02.2022, президент країни-агресора ОСОБА_6 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдоутруповань Л/ДНР, а згідно із текстом указів, Росія офіційно направила свої війська на окуповану територію України 24.02.2022.

Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенція надалі), яка була ратифікована у 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини. Закон України Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що Суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Європейський суд з прав людини визначив умови, дотримання яких (згідно з Конвенцією) надає захист політичним партіям:

...захист політичним партіям надається їм за дотримання двох умов: 1) засоби, що використовуються партіями з метою зміни законодавства чи конституційного ладу, є законними і демократичними з усіх точок зору і 2) пропонувані зміни мають узгоджуватися із фундаментальними демократичними принципами.

Отже, політичні партії, лідери та члени яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не сумісні з однією чи декількома засадами демократії або мають на меті знищити демократію чи обмежити права інших, не можуть посилатися на ст. 11 Конвенції як засіб захисту права на свободу об'єднання.

Однією із правомірних підстав для заборони політичної партії, на думку ЄСПЛ, є те, що остання здійснює діяльність або просуває цілі, несумісні з фундаментальними демократичними принципами (справу *Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*, 2003). Таким чином, концепція демократії, що здатна сама себе захистити полягає в тому, що демократія толерантна до усіх політичних ідей, окрім однієї коли демократія має бути скасована. Одним із підтверджень імплементації концепції у практику ЄСПЛ є позиція Суду у відомій справі Зданока проти Латвії:

...для того, щоб забезпечити стабільність і ефективність демократичного ладу, держава може вживати конкретні заходи для його захисту... Європейський суд визнав правомірність думки демократії, яка здатна сама себе захистити [у справі *Vogt v. Germany* (1995)]... Європейський суд також заявив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає деяких поступок з боку громадян, які мають у деяких випадках сприймати обмеження деяких наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому... Завдання в цьому випадку полягає в тому, щоб існувала точна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства з одного боку і вимогами охорони особистих прав з іншого....

ЄСПЛ під час розгляду справ щодо заборони політичних партій також здійснює сукупну оцінку, яка полягає у визначенні того, чи була об'єктивна соціальна потреба захисту демократичного суспільства та чи було втручання у свободу об'єднань пропорційним. Наприклад, сукупна оцінка у справі *Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey* зводилась до такого:

(1) чи існували достатні докази ризику для демократії, чи свідчили ці докази про невідворотність (велику ймовірність) такої загрози; (2) чи належні виступи та дії керівників і членів партії до партії в цілому; (3) чи такі виступи та дії від імені партії формують цілісну картину розбудови політики (моделі суспільства), несумісної з концепцією демократичного суспільства.

ЄСПЛ неодноразово підкреслював, що заборона політичних партій є найрадикальнішим заходом з-поміж інших, не може вважатися правомірною, наприклад, коли підставою заборони виступають виключно формальні або процедурні підстави. Цим міркуванням повністю відповідає позиція Венеціанської комісії, яка зазначає, що заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян.

Жодна політична партія не повинна нести відповідальність за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або, що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такий взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії.

З огляду на викладене, ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, діяльність відповідача має бути заборонена.

На думку Суду, в матеріалах справи є достатні докази, аналіз яких проведено вище, існування реальної загрози зі сторони Політичної партії «Ліва опозиція» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, позаяк поведінка і заклики її членів не викликали осуду зі сторони керівництва партії, а навпаки - мала місце мовчазна згода. Всупереч вимог Статуту Партії, не вживались заходи впливу до вказаних раніше членів партії, коли згідно цього ж Статуту, члени партії зобов'язані дотримуватись його вимог, Програми та інших внутрішніх документів Партії.

Відтак, формується висновок, що виступи і дії членів Партії відносяться до Партії в цілому і формують цілісну картину розбудови політики, несумісної з концепцією демократичного суспільства.

Також Суд акцентує увагу, що при вирішенні спірних відносин береться до уваги військовий стан у державі Україна та пряма військова агресія з боку Росії, тому в забороні діяльності вказаної Партії була об'єктивна соціальна потреба з метою захисту демократичного суспільства та захисту прав і свобод громадян. Вказане обмеження наявних у Партії свобод, націлене на забезпечення більшої стабільності країни в цілому, тому, на думку Суду, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Заборона діяльності Партії в умовах воєнного стану має на меті завадити зусиллям, спрямованим на розкол українського суспільства та підштовхування до співпраці з ворогом. Це рішення унеможливить дії тих політиків-колабораціоністів, які протягом всієї своєї діяльності сповідують проросійську позицію і поділяють фашистську ідеологію русского мира.

Важливо звернути увагу на те, що встановлені судом факти з досліджених правовідносин щодо порушень, вчинених членами Партії та Політичною партією «Ліва опозиція» в цілому, виникли ще до набрання чинності Законом України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій - 18 травня 2022 року та продовжують існувати на час постановлення рішення.

Пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно із частинами третьою, четвертою статті 21 Закону №2365-III у разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Беручи до уваги наведене та приймаючи рішення про заборону діяльності Політичної партії «Ліва опозиція», підлягає до задоволення також як похідна вимога передача майна, коштів та інших активів даної Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, позаяк, подібне прямо передбачено законодавчими нормами.

Аналізуючи питання обсягу дослідження доводів позивача та їх відображення у судовому рішенні, питання вичерпності висновків суду ґрунтується на висновках, що їх зробив Європейський суд з прав людини у справі Проніна проти України (Рішення ЄСПЛ від 18.07.2006).

Зокрема, ЄСПЛ у своєму рішенні зазначив, що п. 1 ст. 6 Конвенції зобов'язує суди давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматись як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент. Межі цього обов'язку можуть бути різними в залежності від характеру рішення. Крім того, необхідно брати до уваги різноманітність аргументів, які сторона може представити в суд, та відмінності, які існують у державах-учасниках, з огляду на положення законодавства, традиції, юридичні висновки, викладення та формулювання рішень. Таким чином, питання, чи виконав суд свій обов'язок щодо подання обґрунтування, що впливає зі статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи.

У даній справі суд дійшов висновку про вичерпну відповідь на всі істотні питання, що виникають при кваліфікації спірних відносин як у матеріально-правовому, так і у процесуальному аспектах з

урахуванням заявлених вимог, та визначеного у зв'язку з цим предметом доказування.

Чинним законодавством України не встановлений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спорів, що витікають з правовідносин, які становлять предмет даного позову.

Крім того, згідно висновку викладеного в рішенні Конституційного Суду України від 09.07.2002 №15-пр/2002 у справі №1-2/2002 (про досудове врегулювання спорів): обрання певного засобу правового захисту, у тому числі і досудового врегулювання спору, є правом, а не обов'язком особи, яка добровільно, виходячи з власних інтересів, його використовує.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 22 КАС України апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні адміністративні справи про заборону політичної партії, передбачені статтею 289-3 цього Кодексу.

Водночас пунктом 4 Розділу VII Перехідні положення КАС України встановлено, що в умовах воєнного стану адміністративні справи про заборону політичної партії відповідно до статті 289-3 цього Кодексу як суду першої інстанції підсудні апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.

Відповідно до частини першої статті 132 КАС України, судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Пунктом 19 частини другої статті 3 Закону України Про судовий збір передбачено, що судовий збір не справляється, зокрема, за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії.

Згідно із частиною 8 статті 289-3 КАС України за подання до адміністративного суду, зокрема, позовних заяв у справах, визначених цією статтею, судовий збір не сплачується.

Суду не надано доказів понесення стороною позивача витрат, пов'язаних з розглядом справи, відтак питання про повернення таких не є актуальним.

Керуючись статтями 139, 241- 246, 255, 289-3, 295, пунктом 4 Розділу VII Перехідні положення Кодексу адміністративного судочинства України, Восьмий апеляційний адміністративний суд,-

В И Р І Ш И В:

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність Політичної партії «Ліва опозиція» (ЄДРПОУ: 38271380, адреса : вул. Ванди Василевської, буд. 7, офіс 331, м. Київ, 04116).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Ліва опозиція», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Головуючий суддя Р. П. Сенік судді Т. В. Онишкевич Н. М. Судова-Хомюк Повне судове рішення складено 20.06.2022 року

Категорія справи № П/857/7/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 20.06.2022. Зареєстровано: 22.06.2022. Оприлюднено: 23.06.2022.

Номер судового провадження: П/857/7/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

17 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/7/22 пров. № П/857/7/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд у складі колегії :

головуючого судді:	Гуляка В.В.
суддів:	Коваля Р.Й., Святецького В.В.
за участі секретаря судового засідання:	Приступи Р.Л.
представник позивача	Кміть М.Б.
представник відповідача	не з'явився
представник третьої особи	Сучкова А.М.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в режимі відеоконференції адміністративну справу № П/857/7/22 за позовною заявою Міністерства юстиції України до Політичної партії «Союз Лівих Сил»,

третья особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача Служба безпеки України,

про заборону діяльності політичної партії,

встановив:

Міністерство юстиції України (далі також - позивач) звернулося до Восьмого апеляційного адміністративного суду як суду першої інстанції із позовною заявою, у якій просить:

- заборонити діяльність Політичної партії «Союз Лівих Сил» (ідентифікаційний код юридичної особи: 35678071, вул. Січових Стрільців (Артема), 11-А, м. Київ, 04053);
- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду. Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради

національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій». Пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема політичної партії «Союз Лівих Сил». Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями. Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228, встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії. Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти діяльності партії, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики. На адресу Мін'юсту надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Союз лівих сил». Із наявних відомостей вбачається, що діяльність відповідача спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України. Ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, позивач вважає, що діяльність відповідача має бути заборонена.

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 18 травня 2022 року для розгляду цієї справи визначено склад колегії суддів: Гуляк В.В. (головуючий суддя), Ільчишин Н.В., Коваль Р.Й..

У зв'язку із перебуванням судді Ільчишин Н.В. у відпустці, відповідно до протоколу повторного автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 23 травня 2022 року для розгляду цієї справи визначено склад колегії суддів: Гуляк В.В. (головуючий суддя), Коваль Р.Й., Святецький В.В..

Суд ухвалою від 23 травня 2022 року відкрив провадження у справі, позовну заяву і додатки до неї направив сторонам, яким встановив строк до 06 червня 2022 року для подачі суду: відповідачем - відзиву на позовну заяву, а третьою особою - пояснення щодо позову.

Ухвалою суду від 27 травня 2022 року призначено справу до судового розгляду у відкритому судовому засіданні на 10 год. 00 хв. 17 червня 2022 року, який буде проводитись у приміщенні Восьмого апеляційного адміністративного суду за адресою: м. Львів, вул. Саксаганського, 13 у залі судових засідань №4, про що повідомив позивача та зобов'язав його опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України.

Відповідач Політична партія «Союз Лівих Сил» (далі також - відповідач, Партія) 03 червня 2022 року подав до суду відзив на позовну заяву (zareestrovаний судом 10.06.2022), у якому висловив свою незгоду з її вимогами, які не визнає у повному обсязі, вважаючи їх безпідставними, необґрунтованими, недоведеними і такими, що не ґрунтуються на положеннях Конституції України, Закону України "Про політичні партії в Україні", Закону України "Про правовий режим воєнного стану". Зазначає відповідач, що ані програмні цілі, ані дії (діяльність) Партії ніколи не були спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення і т.д. Програмні цілі, завдання та дії відповідача ніколи не були спрямовані на зазначене у пп.1-8 ч.1 ст.5 ЗУ "Про політичні партії в Україні". Так само, Партія ніколи не займалася пропагандою комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки. Починаючи з 24.02.2022 року Партія не робила жодної заяви, звернення, не приймала жодного рішення, якими б виправдовувалася, визнавалася правомірною, заперечувалася збройна агресія проти України, тимчасова окупація частини території України. Так само, відповідач не глорифікував, не виправдовував дій та/або бездіяльності, перелічених у п.11 ч.5 ЗУ "Про політичні партії в Україні". Таким чином, Партія ніколи не декларувала своїми цілями та завданнями такі цілі та завдання, які зазначені в ст.37 Конституції України та в п.9 ч.1 ст.8 ЗУ "Про правовий режим воєнного стану", і не вчиняла дії, перелічені у цих правових нормах, так само, як і не вчиняла дій, перелічених у ч.1 ст.5 ЗУ "Про політичні партії в Україні". Твердить відповідач, що Партія не становить загрози державі, вільному та демократичному політичному ладу, правам будь-яких осіб. Вважає відповідач абсолютно недоведене жодними належними, допустимими доказами твердження Служби безпеки України, викладене в її листі №5/1-229 від 26.03.2022 року про те, що "із наявних відомостей вбачається, що діяльність відповідача спрямована, зокрема, на порушення суверенітету, територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України". При цьому зазначає відповідач, що Партія нетерпимо ставилася та ставиться до будь-яких проявів порушення суверенітету, територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, пропаганди війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі. Так само, Партія ніколи не посягала на здоров'я населення, і ніколи не поширювала відомості, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України. У зв'язку із зазначеним відповідач вважає, що у позивача відсутні правові підстави для звернення до суду з позовом про заборону діяльності відповідача, так і відсутні підстави для задоволення цього позову.

13 червня 2022 року на адресу суду надійшла заява від третьої особи, що не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору Служби безпеки України (далі також - третя особа, СБУ) від 06.06.2022 про продовження процесуального строку для подання до суду пояснень та доказів щодо позову до 30.06.2022.

Ухвалою суду від 14 червня 2022 року продовжено третій особі процесуальний строк для подання та отримання судом пояснень і доказів на позов у справі №П/857/7/22 до 15 червня 2022 року.

14 червня 2022 року на адресу суду надійшла заява від третьої особи від 11.06.2022 про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду за допомогою системи EasyCon.

Ухвалою суду від 14 червня 2022 року заяву третьої особи про участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції задоволено та постановлено провести 17 червня 2022 року о 10:00 год. розгляд адміністративної справи №П/857/7/22 в режимі відеоконференції з використанням власних технічних засобів представника (ів) Служби безпеки України.

Третя особа надала суду пояснення від 11 червня 2022 року на позовну заяву (zareestrovani судом 15.06.2022), у яких в повній мірі підтримала доводи позивача та зазначила, що підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти діяльності партії, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її

безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки. Вказує третя особа, що відповідач виправдовує і підтримує російське вторгнення та окупацію території України, виступає за надання російській мові статусу національної, здійснює діяльність, яка заборонена ст.5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, що підтверджується наданими судом доказами. Ураховуючи пряму військову агресію з боку РФ, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальній цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні і статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, третя особа вважає, що позов про заборону діяльності політичної партії має бути задоволений повністю, а діяльність відповідача заборонена.

Суд у судовому засіданні 17.06.2022 без виходу до нарадчої кімнати постановив ухвалу, занесену до протоколу судового засідання, якою приєднав подані представником Міністерства юстиції України докази опублікування на офіційному сайті Міністерства юстиції України та Верховної Ради України повідомлення про розгляд даної справи.

Суд без виходу до нарадчої кімнати постановив ухвалу, занесену до протоколу судового засідання, якою вирішив розглянути справу за відсутності представника відповідача у відповідності до ч.5 ст.289-3 КАС України.

Відповідно до абз.3 ч.5 ст.289-3 КАС України, неприбуття у судові засідання в суді першої чи апеляційної інстанції осіб, повідомлених про дату, час і місце розгляду справи в порядку, передбаченому цією частиною, не перешкоджає розгляду справи.

Суд без виходу до нарадчої кімнати постановив ухвалу, занесену до протоколу судового засідання, якою відмовив у задоволенні клопотання ОСОБА_1 про проведення трансляції судового засідання в цій справі в мережі Інтернет.

Суд без виходу до нарадчої кімнати постановив ухвалу, занесену до протоколу судового засідання, якою відмовив у задоволенні клопотання представника Міністерства юстиції України щодо вжиття заходів для забезпечення трансляції судового розгляду в цій справі.

Ухвалою суду від 17 червня 2022 року задоволено заяву представника Міністерства юстиції України про відмову від частини позовних вимог. Прийнято відмову Міністерства юстиції України від позову в частині позовних вимог щодо призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, та закрито провадження у справі в цій частині позовних вимог.

Дослідивши подані суду письмові заяви по суті справи, а також письмові докази, оцінивши їх за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді у судовому процесі всіх обставин справи в їх сукупності, а також заслухавши пояснення та доводи представників учасників справи, які взяли участь у розгляді справи, адміністративний суд приходять до висновку, що позов підлягає до задоволення, враховуючи наступне.

Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 №129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором.

Судом встановлено, що згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань Політична партія «Союз Лівих Сил» зареєстрована Міністерством юстиції України 28.01.2008, свідоцтво №146-п.п., ідентифікаційний код юридичної особи: 35678071, Голова Партії - Гольдарб Максим Юрійович, місцезнаходження: 04053, м. Київ, вул. Артема, 11-А.

Програма Парії, затверджена З'їздом Парії відповідно до протоколу від 22.08.2020 № 1-8/20, передбачає соціально-економічне розблокування Донбасу, безальтернативне виконання Мінських домовленостей, примирення шляхом проведення загальнодержавного діалогу, невідворотне покарання державних та військових злочинців.

Цією ж Програмою Парії передбачено поновлення добросусідських політичних і економічних відносин із Росією, двомовність України.

Вказані обставини підтверджені й актом огляду Інтернет-ресурсу від 03 червня 2022 року, проведеним консультантом-експертом (з оперативних питань) 4 відділу Управління контррозвідувального захисту національної державності ДЗНД СБУ проведено огляд веб-сторінки «ІНФОРМАЦІЯ_8».

Із загальнодоступних джерел та аналізу діяльності відповідача відомо, що Політична партія «Союз Лівих Сил» - це проросійська політична партія в Україні, яка негативно оцінює політику української влади та закликає до проведення децентралізації країни.

31.01.2022 на загальнодоступному сайті інформаційного агентства «Інтерфакс Україна» опубліковано статтю «У «Союзі Лівих Сил» закликали українців заспокоїтися і не піддаватися паніці» (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_4), відповідно до якої в офіційній заяві політичної партії «Союз Лівих Сил» зазначається про відсутність підстав для хвилювання щодо нападу Росії на Україну: «Шановні співвітчизники. Важливо заспокоїтися. Інформаційний та інший шум породжують і розганяють лише США, Британія та їх сателіти наявними у них інструментами. Ні стара Європа, ні Китай, ні Азія, ні, тим більше, Росія не дотримуються «нападницьких» настроїв», - звертають увагу в «Союзі Лівих Сил»...

У МЗС Росії заявили, що вважають неприйнятною навіть саму думку про війну між нашими державами. Те ж говорить і Президент Білорусі, коментує лідер СЛС (ЗНС) ОСОБА_2 . Він упевнений, що все це може означати лише одне - війни між Росією та Україною не буде, повномасштабне вторгнення не планується. А паніка, що нагнітається, - лише спроба США, Британії, Польщі та балтійських країн відвернути увагу від власних проблем».

21.02.2022 президент країни-агресора ОСОБА_3 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдоугруповань «Л/ДНР».

Згідно із текстом указів, РФ офіційно направила свої війська на окуповану територію України для «здійснення функції щодо підтримки миру».

За загальнодоступними даними представнику Політичної партії «Союз Лівих Сил» у Бердянському районі Запорізької області ОСОБА_4 висунуто підозру у колабораціонізмі (режим доступу ІНФОРМАЦІЯ_6).

З посиланням на Офіс Генерального прокурора в статті зазначається, що «За даними слідства, чоловік після окупації міста Бердянськ добровільно погодився на пропозицію військової адміністрації РФ, взяв на себе функції виконувача обов'язків мера окупованого міста та забезпечив їх «належне виконання».

Також встановлено, що до початку військової агресії Російської Федерації політична риторика лідера Політичної партії «Союз Лівих Сил» ОСОБА_2 була спрямована на критику діючої влади та фактично підтримувала антиукраїнську позицію країни-агресора Російської Федерації щодо України (виконання Мінських угод у вигідному для Російської Федерації руслі, анти-НАТО, антиамериканська риторика). Зазначені меседжі він розміщував на власних Інтернет-сторінках, у тому числі соціальних мережах (телеграм-канал « ІНФОРМАЦІЯ_1 »).

На даний час ОСОБА_5 призупинив свою політичну діяльність та видалив свої акаунти у соціальних мережах.

Згідно із актом огляду Інтернет-ресурсу від 03 червня 2022 року 4 відділу Управління контррозвідувального захисту національної державності ДЗНД СБУ проведено огляд веб-сторінки

«ІНФОРМАЦІЯ_5», який підтверджується, що на оглянутій веб-сторінці відображено веб-сайт Інтернет-видання «Деро.Вінниця» та новий матеріал під назвою: «У Вінниці за державну зраду заарештували заступника глави партії "Союз лівих сил"». Дата публікації: 22.05.2017. У вказаній сторінці виявлено інформацію наступного змісту: «Співробітники слідчих органів України заарештували заступника глави партії "Союз лівих сил" ОСОБА_6, який брав участь в організації маршу "Безсмертного полку" у Вінниці. Про це повідомляє Деро.Вінниця з посиланням на Фейсбук-сторінку глави партії "Союз лівих сил" ОСОБА_7 "Вчора був заарештований ОСОБА_8 - мій заступник, керівник Вінницької обласної організації" Союзу лівих сил", член політради. Заарештували сімдесятитрирічного ОСОБА_9 за "зраду Батьківщині", - написав ОСОБА_7. Бондарчуку загрожує покарання до 15 років позбавлення волі, оскільки його звинувачують у підготовці протестної акції. ОСОБА_7 вважає, що це помста. "Сьогодні вони будуть мститися всім, хто організував "Безсмертний полк", всім, хто вийшов на 9 Травня з портретами своїх предків-визволителів. Тоді, 9 травня, вони просто не змогли влаштувати криваву лазню. Було "Євробачення". А тепер можна ", - додає ОСОБА_7. Прес-служби прокуратури Вінницької області та СБУ повідомляли про слідчі заходи в рамках розслідування справи про державну зраду "представників проросійської політичної сили".».

Надавши оцінку спірним правовідносинам, судом враховано наступне.

Статтями першою та другою Конституції України закріплено, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Суверенітет України поширюється на всю її територію. Україна є унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

Згідно з вимогами статті 64 Конституції України, в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України, Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Згідно із частиною третьою статті 106 Конституції України, Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Постановою Верховної Ради України "Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором" від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором.

21.02.2022 президент країни-агресора ОСОБА_3 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Російською Федерацією маріонеткових терористичних псевдогрупвань "Л/ДНР".

Згідно із текстом указів, Російська Федерація офіційно направила свої війська на окуповану територію України для "здійснення функції щодо підтримки миру". Таким чином Російська Федерація фактично офіційно вторглася на територію України вже 24.02.2022.

Очевидно, що визнання країною-агресором "незалежності" самопроголошених "ДНР" та "ЛНР" і, як наслідок, - повномасштабне вторгнення і проведення військових дій на території нашої держави, порушує суверенітет і територіальну цілісність України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 №64/2022 "Про введення воєнного стану" із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 №133/202 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", та Закону України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" від 12.05.2015 №389-VIII (далі - Закон №389-VIII).

Водночас, пунктом 9 частини першої статті 8 Закону №389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Частиною першою статті 37 Конституції України унормовано, що утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються.

Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку (частина четверта цієї статті Конституції України).

За рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частин п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу У1 "Заключні положення" Закону України "Про політичні партії в Україні" (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007 - "ч.2 ст. 64 Конституції України не відносить право на свободу утворення політичних партій до переліку тих свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Відтак Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів".

Відповідно до практики Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ) обмеження та заборони мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у статтях 10 і 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.

Відповідно до статті 2 Закону України "Про політичні партії в Україні" від 05.04.2001 №2365-III (далі - Закон №2365-III), політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону №2365-III, політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;

- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;
- 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки;
- 10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;
- 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як "повстанці", "ополченці", "ввічливі люди" тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону № 2365-III, у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Крім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999 року, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів, заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді,

коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Крім того, за рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч.1 ст.10, п.3 ч.2, ч. 5, 6 ст.11, ст.15, ч.1 ст.17, ст.24, п.3 розділу VI "Заключні положення" Закону України "Про політичні партії в Україні" (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007: "ч.2 ст.64 Конституції України не відносить право на свободу утворення політичних партій до переліку тих свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Це свідчить, що Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів".

Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод ("Конвенція" - надалі), яка була ратифікована у 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини.

Закон України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини" (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що "Суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права".

Стаття 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - КЗПЛ) передбачає, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Відповідно до ст.6 КАС України, суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, відповідно до якого, зокрема, людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини.

Згідно з практикою Європейського Суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) зазначені обмеження та заборони щодо партій мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у ст. 10 і 11 КЗПЛ, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.

Для стабільності демократичного конституційного ладу держава може здійснювати конкретні заходи з метою його захисту. ЄСПЛ наголосив на прийнятності концепції "демократії, здатної захистити себе" (§ 51, § 59 рішення у справі "Фогт проти Німеччини" (Vogt v. Germany) від 26.09.1995 року) та зазначив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає певних поступок з боку осіб, які мають у деяких випадках сприймати обмеження певних наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому (§ 99 рішення у справі "Партія добробуту та інші проти Туреччини" (Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey) від 13.02.2003 року). Потрібна певна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства і вимогами охорони прав особи (§ 32 рішення у справі "Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини" (United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey) від 30.01.1998 року).

ЄСПЛ застосовує трискладовий тест, щоб визначити, чи втручання (1) було передбачене законом; (2) переслідувало законну мету (інакше кажучи, встановлено для захисту правомірного інтересу); і (3) було необхідним у демократичному суспільстві (Yazar et al v. Turkey, Apps. 22723/93, 22724/93, 22725/93, 09.07.2002).

ЄСПЛ застосовує власний тест "очевидної і неминучої загрози". Відповідно до практики ЄСПЛ держави мають право вживати превентивні заходи для захисту демократії щодо політичних партій. Від них неможливо вимагати очікувати, доки політична партія захопить владу і робитиме конкретні кроки щодо реалізації політики, несумісної зі стандартами Конвенції. Якщо небезпека такої політики була достатньо встановлена і неминуча, держава може обґрунтовано перешкоджати здійсненню такої політики до того, як буде здійснена спроба її впровадження шляхом конкретних кроків, які можуть

завдати шкоди громадському порядку та демократичному режиму країни (Партія добробуту, Ербакан, Казан та Текдаль проти Туреччини, § 102; Еррі Батасуна проти Іспанії § 81).

Важливим фактором, який необхідно враховувати, є те, чи містить програма партії заклик до застосування насильства, повстання або будь-яку іншу форму відмови від демократичних принципів (Partidul Comunistilor (Nepeseristi) та Ungureanu проти Румунії, § 54; Freedom and Democracy Party (OZDEP) проти Туреччини, § 40).

Проте програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про розпуск політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри (Партія добробуту і інші, § 101; Еррі Батасуна проти Іспанії, § 80).

Колегія суддів враховує, що Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій".

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Пунктом 2 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій" Міністерству юстиції доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема Політичної партії "Союз Лівих Сил".

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 КАС України, право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення № 228), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Отже, позивач Міністерство юстиції України вправі за наявності відповідних обставин звертатися з адміністративним позовом до суду про заборону діяльності політичної партії.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 22 КАС України, апеляційному

адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні адміністративні справи про заборону політичної партії, передбачені статтею 289-3 цього Кодексу.

Водночас, пунктом 4 Розділу VII "Перехідні положення" КАС України встановлено, що в умовах воєнного стану адміністративні справи про заборону політичної партії

відповідно до статті 289-3 цього Кодексу як суду першої інстанції підсудні апеляційному

адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III, у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України".

Подібне передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України, яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Як уже було вказано судом вище, програмою політичної партії «Союз Лівих Сил» передбачено поновлення добросусідських політичних і економічних відносин із Росією, двомовність України.

Вказані обставини підтверджені й актом огляду Інтернет-ресурсу від 03 червня 2022 року, проведеним консультантом-експертом (з оперативних питань) 4 відділу Управління контролю за діяльністю національної державності ДЗНД СБУ проведено огляд веб-сторінки «ІНФОРМАЦІЯ_8».

Із загальнодоступних джерел та аналізу діяльності відповідача відомо, що Політична партія «Союз Лівих Сил» - це проросійська політична партія в Україні, яка негативно оцінює політику української влади та закликає до проведення децентралізації країни.

Так, 31.01.2022 на загальнодоступному сайті інформаційного агентства «Інтерфакс Україна» опубліковано статтю «У «Союзі Лівих Сил» закликали українців заспокоїтися і не піддаватися паніці» (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_4), відповідно до якої в офіційній заяві політичної партії «Союз Лівих Сил» зазначається про відсутність підстав для хвилювання щодо нападу Росії на Україну: «Шановні співвітчизники. Важливо заспокоїтися. Інформаційний та інший шум породжують і розганяють лише СІЛА, Британія та їх сателіти наявними у них інструментами. Ні стара Європа, ні Китай, ні Азія, ні, тим більше, Росія не дотримуються «нападницьких» настроїв», - звертають увагу в «Союзі Лівих Сил»...

У МЗС Росії заявили, що вважають неприйнятною навіть саму думку про війну між нашими державами. Те ж говорить і Президент Білорусі, коментує лідер СЛС (ЗНС) ОСОБА_2 . Він упевнений, що все це може означати лише одне - війни між Росією та Україною не буде, повномасштабне вторгнення не планується. А паніка, що нагнітається, - лише спроба США, Британії, Польщі та балтійських країн відвернути увагу від власних проблем».

21.02.2022 президент країни-агресора ОСОБА_3 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдоугруповань «Л/ДНР».

Згідно із текстом указів, РФ офіційно направила свої війська на окуповану територію України для «здійснення функції щодо підтримки миру».

За загальнодоступними даними представнику Політичної партії «Союз Лівих Сил» у Бердянському районі Запорізької області ОСОБА_4 висунуто підозру у колабораціонізмі (режим доступу ІНФОРМАЦІЯ_6).

З посиланням на Офіс Генерального прокурора в статті зазначається, що «За даними слідства, чоловік після окупації міста Бердянськ добровільно погодився на пропозицію військової адміністрації РФ, взяв на себе функції виконувача обов'язків мера окупованого міста та забезпечив їх «належне виконання».

Також встановлено, що до початку військової агресії Російської Федерації політична риторика лідера Політичної партії «Союз Лівих Сил» ОСОБА_2 була спрямована на критику діючої влади та фактично підтримувала антиукраїнську позицію країни-агресора Російської Федерації щодо України (виконання Мінських угод у вигідному для Російської Федерації руслі, анти-НАТО, антиамериканська риторика). Зазначені меседжі він розміщував на власних Інтернет-сторінках, у тому числі соціальних мережах (телеграм-канал «ІНФОРМАЦІЯ_1 »).

На даний час ОСОБА_5 призупинив свою політичну діяльність та видалив свої акаунти у соціальних мережах.

Згідно із актом огляду Інтернет-ресурсу від 03 червня 2022 року 4 відділу Управління контррозвідувального захисту національної державності ДЗНД СБУ проведено огляд веб-сторінки «ІНФОРМАЦІЯ_5», який підтверджується, що на оглянутій веб-сторінці відображено веб-сайт Інтернет-видання «Деро.Вінниця» та новий матеріал під назвою: «У Вінниці за державну зраду заарештували заступника глави партії "Союз лівих сил"». Дата публікації: 22.05.2017. У вказаній сторінці виявлено інформацію наступного змісту: «Співробітники слідчих органів України заарештували заступника глави партії "Союз лівих сил" ОСОБА_6 , який брав участь в організації маршу "Безсмертного полку" у Вінниці. Про це повідомляє Деро.Вінниця з посиланням на Фейсбук-сторінку глави партії "Союз лівих сил" ОСОБА_7 "Вчора був заарештований ОСОБА_8 - мій заступник, керівник Вінницької обласної організації" Союзу лівих сил", член політради. Заарештували сімдесятирічного ОСОБА_9 за "зраду Батьківщині", - написав ОСОБА_7. Бондарчуку загрожує покарання до 15 років позбавлення волі, оскільки його звинувачують у підготовці протестної акції. ОСОБА_7 вважає, що це помста. "Сьогодні вони будуть мститися всім, хто організував "Безсмертний полк", всім, хто вийшов на 9 Травня з портретами своїх предків-визволителів. Тоді, 9 травня, вони просто не змогли влаштувати криваву лазню. Було" Євробачення" . А тепер можна ", - додає ОСОБА_7. Прес-служби прокуратури Вінницької області та СБУ повідомляли про слідчі заходи в рамках розслідування справи про державну зраду "представників проросійської політичної сили"».

Адміністративний суд також зазначає, що виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 №2229-ХІІ, на Службу безпеки України покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці.

Судом також встановлено, що на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Союз лівих сил» (а.с. 132-143).

Всі докази, розміщені на веб-сайтах:

ІНФОРМАЦІЯ_8;

ІНФОРМАЦІЯ_2

ІНФОРМАЦІЯ_3

ІНФОРМАЦІЯ_7.

Вказані докази є загальновідомими та додатково підтверджені актами огляду Інтернет-ресурсу від 03 червня 2022 року 4 відділу Управління контррозвідувального захисту національної державності ДЗНД Служби безпеки України.

Наведені докази досліджені і перевірені судом, є належними і допустимими.

Відповідно до частини першої статті 72 КАС України, доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Згідно з частиною першою статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до частини 3 статті 78 КАС України, обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

Загальновідомими є обставини, які відомі широкому колу осіб, в тому числі і складу суду. Вони не потребують доказування тому, що об'єктивність їх існування очевидна.

Із наявних відомостей вбачається, що діяльність відповідача спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Аналізуючи програму Політичної партії «Союз Лівих Сил» (а.с. 84-93), у якій, зокрема, зазначено про такі пріоритети та напрямки роботи як соціально-економічне розблокування тимчасово Донбасу (окупованих територій Донецької та Луганської областей), безальтернативне виконання Мінських домовленостей, примирення шляхом проведення загальнодержавного діалогу, невідворотне покарання державних та військових злочинців. Цією ж Програмою Партії передбачено поновлення добросусідських політичних і економічних відносин із Росією. Дві державні мови - українська та російська.

Наведеним підтверджується, що загалом Партія пропагує проросійську позицію, її очільники називають російсько-українську війну «конфліктом», вбачають «утиски російськомовних» для визнання російської мови офіційною мовою України, закликаючи до прямих переговорів з терористами та фактичної легалізації на території України терористичних угруповань «Л/ДНР».

Суд враховує, що частиною першою статті 10 Конституції України визначено державною (офіційною) мовою в Україні - українську мову.

Офіційне тлумачення частини першої статті 10 наведено в рішенні Конституційного Суду України за № 10-рп/99 від 14.12.1999, справа № 1-6/99. Положення частини першої статті 10 Конституції України, за яким "державною мовою в Україні є українська мова", треба розуміти так, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначаються законом (частина п'ята статті 10 Конституції України).

З врахуванням неведеного вище, колегія суддів зазначає, що заперечення відповідача про те, що ані програмні цілі, ані дії (діяльність) Партії ніколи не були спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, не знайшли свого доказового підтвердження в ході розгляду справи.

Також у своїх поясненнях відповідач вказує, що індивідуальна відповідальність окремих членів партії не може бути перенесена на всю партію, однак такі твердження спростовуються ненаданням відповідачем доказів суду щодо вжиття заходів впливу Партією до її членів, які провадили антиукраїнську діяльність і риторику, та засудження Партією таких дій членів партії.

Отже, наявні у матеріалах справи докази, аналіз яких здійснено судом, є достатніми та дають підстави вважати про існування реальної загрози зі сторони Політичної партії "Союз Лівих Сил" конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, а діяльність Партії, дії її окремих членів та лідера Партії М.Гольдарба спрямовані не стільки на критику діючої влади, як на фактичну підтримку антиукраїнської позиції країни-агресора Російської Федерації щодо України. Із вказаних дій та діяльності Партії вбачається антиукраїнська політика, виправдування агресивної політики Російської Федерації щодо України (в тому числі військової агресії), підтримка шкідливої для України діяльності членів Партії, що є неприпустимим та свідчить про діяльність, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України "Про політичні партії в Україні".

З огляду на викладене вище, суд приходить до висновку про наявність правових та фактичних підстав для заборони діяльності політичної партії "Союз Лівих Сил" в судовому порядку.

При цьому слід зазначити, що за змістом ст.21 Закону № 2365-III, заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

Поряд із зазначеним слід вказати, що згідно пункту 8-1 частини другої статті 245 КАС України, у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. При цьому, відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, суд вважає, що вимога позивача передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави також підлягає задоволенню.

Враховуючи вищевикладене, суд вважає, що позивач довів обставини, на яких ґрунтуються його вимоги про заборону діяльності політичної партії, а тому, виходячи з меж заявлених позовних вимог, системного аналізу положень законодавства України та доказів, наявних у матеріалах справи, адміністративний позов Міністерства юстиції України підлягає задоволенню.

Відповідно до вимог статті 139 КАС України судові витрати у зв'язку з відсутністю доказів їх понесення стороною позивача, а також з урахуванням положень частини 8 статті 289-3 КАС України між учасниками справи розподілу не підлягають.

Керуючись статтями 241, 242, 243, 244, 245, 246, 255, 289-3, 295, пунктом 4 Розділу VII "Перехідні положення" Кодексу адміністративного судочинства України, суд

вирішив:

Позовні вимоги Міністерства юстиції України - задоволити.

Забронити діяльність Політичної партії «Союз Лівих Сил» (ЄДРПОУ: 35678071, адреса : вул. Січових Стрільців (Артема), 11-А, м. Київ, 04053).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Союз Лівих Сил», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги, рішення суду, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду у складі колегії Касаційного адміністративного суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Учасники справи:

Позивач: Міністерство юстиції України, код ЄДРПОУ 00015622, адреса: вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001.

Відповідач: Політична партія «Союз Лівих Сил», код ЄДРПОУ 35678071, адреса: вул. Січових Стрільців, 11-А, м. Київ, 04053.

Третя особа: Служба безпеки України, код ЄДРПОУ 00034074, адреса: вул. Володимирська, 33, м. Київ, 01601.

Головуючий: В. В. Гуляк Судді: Р. Й. Коваль В. В. Святецький Повний текст рішення суду складено 20.06.2022 року

Категорія справи № П/857/7/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.
Надіслано судом: 05.10.2022. Зареєстровано: 06.10.2022. Оприлюднено: 06.10.2022.
Дата набрання законної сили: 29.09.2022
Номер судового провадження: А/990/11/22

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

Іменем України

29 вересня 2022 року

м. Київ

справа №П/857/7/22

адміністративне провадження № А/990/11/22

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду:

головуючого судді (доповідач) - Калашнікової О.В.,

суддів: Білак М.В., Губської О.А., Радишевської О.Р., Уханенка С.А.

за участю:

секретаря судового засідання Колечицької В.В.,

представника позивача - Росохи С.В.,

представник третьої особи - Сучкової А.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні як суд апеляційної інстанції адміністративну справу № П/857/7/22

за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії "Союз Лівих Сил", за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача, - Служби безпеки України, про заборону діяльності політичної партії

за апеляційною скаргою Політичної партії "Союз Лівих Сил" на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 17 червня 2022 року (прийняте у складі колегії суддів: головуючого судді - Гуляка В.В., судів: Ковалю Р.Й., Святецького В.В.)

ВСТАНОВИВ:

I. ІСТОРІЯ СПРАВИ

Короткий зміст позовних вимог

1. Міністерство юстиції України (далі - позивач, Мінюст) звернулося до Восьмого апеляційного адміністративного суду, як суду першої інстанції, з позовом, в якому просило:

- заборонити діяльність Політичної партії «Союз Лівих Сил» (ідентифікаційний код юридичної особи: 35678071, вул. Січових Стрільців (Артема), 11-А, м. Київ, 04053);
- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

2. На обґрунтування позовних вимог позивач зазначив, що Указом Президента України від 19 березня 2022 року №153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема Політичної партії «Союз Лівих Сил» (далі - ПП «Союз Лівих Сил»).

На адресу Мін'юсту надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26 березня 2022 року № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема ПП «Союз Лівих Сил». Із наявних відомостей вбачається, що діяльність відповідача спрямована, зокрема на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України. Ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні цілі, що містять антиукраїнську позицію,

поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, позивач уважає, що діяльність відповідача має бути заборонена.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року №228, встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії. Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти діяльності партії, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підірив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

II. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

3. Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27 січня 2015 року №129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором.

Відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 "Про введення воєнного стану" із змінами, внесеними Указом Президента України від 14 березня 2022 року №133/202 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", та Закону України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на території України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану, тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" від 12 травня 2015 року №389-VIII (далі - Закон №389-VIII).

Указом Президента України від 19.03.2022 №153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій".

Пунктом 2 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій" Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема ПП "Союз Лівих Сил".

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26 березня 2022 року №5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема ПП «Союз Лівих Сил».

Згідно з відомостями з Єдиного реєстру громадських формувань ПП «Союз Лівих Сил» зареєстрована Міністерством юстиції України 28 січня 2008 року (свідоцтво №146-п.п., ідентифікаційний код юридичної особи: 35678071, Голова Партії - Гольдарб Максим Юрійович, місцезнаходження: 04053, м. Київ, вул. Артема, 11-А).

Короткий зміст рішення суду попередньої інстанції

4. Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 17 червня 2022 року задоволено заяву представника Міністерства юстиції України про відмову від частини позовних вимог. Прийнято відмову Міністерства юстиції України від позову в частині позовних вимог щодо призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, та закрито провадження у справі в цій частині позовних вимог.

5. Рішенням Восьмого апеляційного адміністративного суду від 17 червня 2022 року позов задоволено:

- заборонено діяльність ПП «Союз Лівих Сил» (ЄДРПОУ: 35678071, адреса: вул. Січових Стрільців (Артема), 11-А, м. Київ, 04053);

- передано майно, кошти та інші активи ПП «Союз Лівих Сил», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

6. Задовольняючи позовні вимоги, суд першої інстанції виходив з того, що наявні у матеріалах справи докази, аналіз яких здійснено судом, є достатніми та дають підстави вважати про існування реальної загрози ПП "Союз Лівих Сил" конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, а діяльність Партії, дії її окремих членів та лідера Партії ОСОБА_2 спрямовані не стільки на критику чинної влади, як на фактичну підтримку антиукраїнської позиції країни-агресора Російської Федерації щодо України. Із вказаних дій та діяльності ПП "Союз Лівих Сил" прослідковується антиукраїнська політика, виправдування агресивної політики Російської Федерації щодо України (в тому числі військової агресії), підтримка шкідливої для України діяльності членів Партії, що є неприпустимим та свідчить про діяльність, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України "Про політичні партії в Україні".

Поряд із зазначеним, Восьмий апеляційний адміністративний суд указував, що згідно з пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України, у разі задоволення позову, суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. Водночас відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Суд першої інстанції вважав, що вимога позивача передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави також підлягає задоволенню.

Короткий зміст та обґрунтування вимог апеляційної скарги. Позиція інших учасників справи

03.11.23, 10:01

7. У поданій апеляційній скарзі ПП «Союз Лівих Сил», із посиланням на порушення судом першої інстанції норм матеріального та процесуального права, просить скасувати оскаржуване судове рішення та ухвалити нове судове рішення, яким у задоволенні позову відмовити.

Скаржник наголошує на неповному з'ясуванні судом першої інстанції обставин, що мають значення для справи, визнанню встановленими обставин, які не були належним чином доведеними. Указує, що суд першої інстанції неправильно застосував положення Закону України «Про політичні партії в Україні» (щодо можливості і підстав для заборони судом діяльності політичної партії), ототожнив опозиційні заяви, позицію Партії до «антиукраїнських», як таких, що реально загрожують конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, фактично підтримують антиукраїнську позицію країни-агресора Російської Федерації щодо України, виправдовують таку політику, в тому числі й військову агресію.

Зазначає, що правовою передумовою для звернення Міністерством юстиції України до суду з позовом про заборону діяльності політичної партії має бути виявлення фактів вчинення такою політичною партією конкретних дій, спрямованих на досягнення цілей, зокрема, на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення; поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Водночас, як зазначає відповідач, ПП «Союз Лівих Сил» не становить загрози державі, вільному та демократичному політичному ладу, правам будь-яких осіб. У матеріалах справи відсутні будь-які докази, які б підтверджували реальність загрози діяльності партії стосовно держави або її окремих громадян.

8. Міністерство юстиції України у відзиві на апеляційну скаргу наголошує на тому, що оскаржуване рішення суду першої інстанції є законним та обґрунтованим, прийнятним з дотриманням норм матеріального та процесуального права, судом першої інстанції всебічно досліджено обставини справи та надано їм належну оцінку.

Позивач зазначає, що Указом Президента України від 19.03.2022 року № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України (далі - РНБО України) від 18.03.2022 року "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій".

Указане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганди війни, публічної заяви та закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальної загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дій, спрямованих на незаконне захоплення державної влади, демонстрації проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Пунктом 2 зазначеного рішення Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема ПП «Союз Лівих Сил». При цьому, в силу статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, Міністерство юстиції України є належним позивачем про заборону політичної партії.

Проте, відповідно до листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 року № 5/1-229 "Щодо призупинення діяльності політичних партій", який надійшов на адресу позивача із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема ПП «Союз Лівих Сил», вбачається, що діяльність відповідача спрямована, зокрема на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

9. Служба безпеки України подала пояснення на апеляційну скаргу, в яких зазначила, що вважає викладені у ній доводи необґрунтованими та безпідставними, а оскаржуване рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду, як суду першої інстанції, таким, що прийнято з дотриманням норм матеріального та процесуального права.

Служба безпеки України зазначила, що звернення Міністерства юстиції України до суду з цим позовом обумовлене Указом Президента України від 19.03.2022 року № 153/2022, яким введено в дію рішення РНБО України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій». На виконання його вимог, Служба безпеки України надіслала на адресу Міністерства юстиції України лист від 26.03.2022 року № 5/1-229 "Щодо призупинення діяльності політичних партій" із задокументованими фактами антиукраїнської діяльності ПП «Союз Лівих Сил».

Служба безпеки України також указує на необґрунтованість тверджень відповідача, що «Партія не могла жодним чином оцінити діяльність ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1, голови Бердянської районної організації ПП «Союз Лівих Сил», якому повідомлено про підозру у колабораціонізмі, оскільки він не є членом партії, особисто з лідером партії не знайомий, а про його діяльність не було відомо». Служба безпеки України наголошує, що Міністерством юстиції України подано докази належності цієї особи до ПП «Союз Лівих Сил», а діяльність і факт повідомлення ОСОБА_1 про підозру висвітлювалися як в ЗМІ, так і на офіційних сайтах Офісу Генерального прокурора.

Рух апеляційної скарги

10. Ухвалами Верховного Суду від 11 липня 2022 року відкрито апеляційне провадження за вказаною апеляційною скаргою та призначено зазначену адміністративну справу до розгляду у відкритому судовому засіданні на 25 липня 2022 року на 14 год 30 хв.

У вказаному судовому засіданні оголошено перерву до 15 год 30 хв 11 серпня 2022 року.

У подальшому, у судовому засіданні 11 серпня 2022 року оголошено перерву до 15 год 29 вересня 2022 року.

11. У судовому засіданні представник позивача, посилаючись на законність та обґрунтованість рішення суду першої інстанції, заперечував проти задоволення апеляційної скарги.

Представник позивача наголосив, що нормами статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» дозволено під час воєнного стану порушувати у встановленому законодавством порядку питання, зокрема про заборону діяльності політичних партій, тобто дозволяються обмеження щодо діяльності політичних партій, встановленні статтею 37 Конституції України.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення РНБО України від 18.03.2022 "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій".

Представником позивача зазначено про наявність підстав, передбачених статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні» для заборони діяльності ПП "Союз Лівих Сил".

Також представник Міністерства юстиції України уточнила, що підставами позову та підставами для заборони ПП «Союз Лівих Сил» є приписи пунктів 2, 3, 4, 6 частини першої статті 5 Закону України «Про політичні партії в Україні».

12. Представник відповідача в судові засідання не з'явився.

13. Представник третьої особи в судовому засіданні наголошував на тому, що оскаржуване рішення суду першої інстанції є таким, що прийнято відповідно до норм матеріального і процесуального права, є законним і обґрунтованим, а судом повно і всебічно досліджено всі обставини справи та подані до суду докази, надано їм належну оцінку.

III. РЕЛЕВАНТНІ ДЖЕРЕЛА ПРАВА ТА ПОЗИЦІЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ

14. Частиною другою статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

15. Відповідно до статті 308 КАС України суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги.

Суд апеляційної інстанції не обмежений доводами та вимогами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права.

Суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї.

Докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від нього.

Суд апеляційної інстанції не може розглядати позовні вимоги та підстави позову, що не були заявлені в суді першої інстанції.

16. Спірні правовідносини у справі, що розглядається, виникли з приводу правомірності заборони діяльності ПП «Союз Лівих Сил».

17. Статтями 1 та 2 Конституції України закріплено, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Суверенітет України поширюється на всю її територію. Україна є унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

18. Стаття 15 Конституції України визначає, що суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

19. Частина перша статті 36 Конституції України передбачає, що громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

20. Відповідно до частини першої статті 37 Конституції України утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються.

21. Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку (частина 4 статті 37 Основного Закону).

22. Стаття 64 Конституції України визначає, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції.

23. Відповідно до пункту 11 частини 1 статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються, зокрема, засади утворення і діяльності політичних партій, інших об'єднань громадян, засобів масової інформації.

24. Організаційно-правові засади діяльності політичних партій в Україні визначається Законом України «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон № 2365-III).

25. Відповідно до частини першої статті 1 Закону № 2365-III право громадян на свободу об'єднання у політичні партії для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів визначається і гарантується Конституцією України. Встановлення обмежень цього права допускається відповідно до Конституції України в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей, а також в інших випадках, передбачених Конституцією України.

26. За змістом статті 2 Закону № 2365-III політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

03.11.23, 10:01

27. Політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку (частина 1 статті 3 Закону № 2365-III).

28. Статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні» встановлено обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій.

Так, утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; 10) виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

29. Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду (частина 3 статті 5 Закону № 2365-III).

29-1. Верховний Суд зазначає, що відповідно до статті 18 Конституції України зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права.

Так, статтею першою Преамбули Статуту ООН виключення війни з арсеналу засобів національної й міжнародної політики є головним завданням ООН.

Серед деяких принципів, передбачених статтею другою Статуту, за допомогою яких мають досягатися поставлені статтею першою Статуту ООН цілі визнаються: суверенна рівність всіх її членів; сумлінне виконання всіма членами ООН прийнятих на себе за Статутом зобов'язань; вирішення міжнародних суперечок мирними засобами таким чином, щоб не піддавати загрози міжнародний мир, безпеку і справедливість; утримання в міжнародних відносинах від погрози силою або її застосування як проти територіальної недоторканності або політичної незалежності будь-якої держави, так і будь-яким іншим чином, несумісним із цілями ООН; надання всіма членами ООН усіякої допомоги їй у всіх діях, що вживаються нею відповідно до Статуту, й утримання від надання допомоги будь-якій державі, проти якої ООН уживає дії превентивного або примусового характеру.

Резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй про територіальну цілісність України № 68/262, що ухвалена 27 березня 2014 року на 68-й сесії Генеральної Асамблеї ООН, підтверджено визнання територіальної цілісності України «у межах визнаних кордонів», зазначено, що жодна міжнародна інституція не визнала анексії Криму та Севастополя, а тому визнано, що термін «міжнародно визнані кордони» не дає можливості трактувати Крим інакше, аніж як територію України та розміщено заяву про невизнання кримського референдуму.

Рішенням від 02 березня 2022 року Генеральна Асамблея ООН, визнаючи, що військові дії РФ на суверенній території України мають небачені у Європі протягом десятиліть масштаби, підтверджуючи, що жодне територіальне придбання в результаті погрози силою або її застосування не визнається законним, підтримуючи заяву Генерального Секретаря ООН від 24 лютого 2022 року, у якій він нагадав, що нинішній військовий наступ РФ суперечить Статуту ООН, Генеральна Асамблея ООН знову підтвердила свою відданість суверенітету, незалежності, єдності та цілісності України, включно з її територіальними водами, засудила рішення РФ від 21 лютого 2022 року щодо статусу ОРДЛО та вимагає негайного та безумовного скасування цього рішення.

Частина третя статті 2 Конституції України проголошує, що територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

Стаття 73 Конституції України встановлює, що виключно всеукраїнським референдумом вирішується питання про зміну території України.

Політична партія не може встановлювати цілями своєї діяльності зміну території України або своїми діями сприяти насильницькій анексії території України іншою державою. Відповідно до частини третьої статті 13 Закону № 2365-III співпраця політичної партії, спрямована проти незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України, з політичними партіями, громадськими організаціями держави, що визнана відповідно до закону державою-агресором або державою-окупантом, та внесені до Переліку політичних партій та громадських організацій - нерезидентів України, які створюють загрозу національній безпеці України, затвердженого наказом Служби безпеки України та оприлюдненого на її офіційному веб-сайті, **забороняється**.

30. Статтею 19 Закону України «Про політичні партії в Україні» передбачено заходи, які можуть вживатися до політичних партій.

Так, у разі порушення політичними партіями Конституції України, цього та інших законів України до них можуть бути вжиті такі заходи: 1) попередження про недопущення незаконної діяльності; 2) **заборона політичної партії**.

31. Частина перша статті 21 Закону № 2365-III визначає, що у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки;

порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

32. Відповідно до частин другої-четвертої статті 21 Закону № 2365-III заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

У разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, її мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

33. Водночас пунктом 9 частини 1 статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, такі заходи правового режиму воєнного стану, як зокрема, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на стійкість критичної інфраструктури, права і свободи людини, здоров'я населення.

34. Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 КАС України право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

35. Відповідно до статті 18 Конституції України зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальноновизнаними принципами і нормами міжнародного права.

36. Свобода об'єднання є одним із основних прав людини, що має важливе значення для функціонування демократії та є умовою для реалізації інших прав людини. Право на свободу об'єднання гарантується основними міжнародними договорами, у тому числі Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі - Конвенція), яка була ратифікована Законом України № 475/97-ВР від 17.07.1997.

37. Стаття 11 Конвенції передбачає, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Ця стаття не перешкоджає запровадженню законних обмежень на здійснення цих прав особами, що входять до складу збройних сил, поліції чи адміністративних органів держави.

38. 10-11 грудня 1999 року Венеціанська Комісія на її 41 пленарній сесії прийняла Керівні принципи щодо заборони і розпуску політичних партій.

39. Відповідно до пункту 5 Керівних принципів заборона чи розпуск політичних партій як дуже далекосяжний захід повинен застосовуватися з крайньою стриманістю. Перш ніж звертатися до компетентного судового органу щодо заборони чи розпуску партії, уряд чи інший орган влади повинен оцінити, беручи до уваги ситуацію в конкретній країні, чи ця партія дійсно становить небезпеку вільному і демократичному політичному порядку або правам окремих осіб і чи таку небезпеку не можна усунути іншими, менш радикальними заходами.

40. Відповідно до пункту 6 Керівних принципів щодо заборони і розпуску політичних партій правові заходи, спрямовані на заборону чи законний примусовий розпуск політичних партій, повинні бути наслідком судового рішення, яким встановлено неконституційність, і повинні розглядатися як заходи виняткової природи та застосовуватися з дотриманням принципу пропорційності. Кожен такий захід повинен базуватися на достатніх доказах, що саме партія, а не тільки її індивідуальні члени переслідують політичні цілі з використанням чи підготовкою до використання неконституційних засобів.

41. Верховний Суд також звертає увагу на пункт 10 Пояснювальної доповіді до Керівних принципів щодо заборони і розпуску політичних партій (далі - Пояснювальна доповідь), відповідно до якого заборона чи розпуск політичних партій може бути предметом розгляду, тільки якщо такий захід необхідний у демократичному суспільстві і якщо наявні конкретні докази що партія задіяна у діяльність, що загрожує демократії та основним свободам. Це може включати будь-яку партію, яка пропагує насилля у всіх формах як складову своєї політичної програми чи будь-яку партію, що має метою повалення існуючого конституційного ладу збройним шляхом, тероризм чи організацію підривної діяльності.

03.11.23, 10:01

42. Відповідно до пункту 13 Пояснювальної доповіді жодна політична партія не повинна нести відповідальності за поведінку її членів. Будь-якій обмежувальній захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такий взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії.
43. Заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, то вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян (пункт 14 Пояснювальної доповіді).
44. Відповідно до пункту 15 Пояснювальної доповіді компетентні органи повинні мати достатні докази того, що політична партія, про яку йдеться, пропагує насильство (включно з такими частковими проявами його, як расизм, ксенофобія та нетерпимість) або явно задіяна у терористичну чи іншу підривну діяльність. Державні органи повинні також оцінити рівень загрози демократичному ладу, а також те, чи ситуацію не можна виправити іншими заходами, як штрафи, інші адміністративні заходи впливу чи притягнення до суду окремих членів політичної партії, залучених до такої діяльності.
45. У пункті 16 Пояснювальної доповіді зазначається, що, очевидно, важливим фактором такої оцінки є загальна ситуація у країні. Водночас повинні також бути взятими до уваги стандарти розвинутої європейської демократичної практики.
46. Відповідно до пункту 19 Пояснювальної доповіді безвідносно до того, які судові органи мають повноваження у цій сфері, перший крок повинен полягати у встановленні неконституційного характеру діяльності політичної партії. Суд повинен вивчити докази, подані проти політичної партії, і встановити, чи вона вчинила серйозне правопорушення проти конституційного ладу. Якщо це так, уповноважений судовий орган повинен прийняти рішення про заборону чи розпуск за процедурою, який надає усі гарантії належного процесу, відкритості та чесного судового розгляду та з дотриманням стандартів, встановлених Європейською конвенцією про захист прав та основних свобод людини.
47. Окрім того, 13-14 грудня 2014 року Венеціанська Комісія на її 101-й пленарній сесії прийняла Керівні принципи щодо свободи об'єднань (далі - Керівні принципи), принцип 9 якої (Правомірність та законність обмежень) вказує, що будь-які обмеження права на свободу об'єднання і прав об'єднань, у тому числі застосування санкцій, повинні суворо відповідати міжнародним стандартам. Зокрема, будь-які обмеження повинні бути передбачені законодавством і мати законну мету. До того ж, відповідне законодавство повинно бути точним, безспірним і передбачуваним; зокрема це стосується положень, що визначають свободу розсуду органів державної влади. Також необхідно забезпечити, щоб прийняття відповідних норм законодавства здійснювалося в рамках демократичного процесу, що гарантує участь суспільства і можливість перегляду, і щоб прийняте законодавство було доступне широкому загалу. Єдиними законними цілями обмежень, що визнаються міжнародними стандартами, є забезпечення національної чи громадської безпеки, громадського порядку (*ordre public*), охорона здоров'я і моралі та захист прав і свобод інших осіб. Сфера застосування цих законних цілей підлягає вузькому тлумаченню.
48. 11-12 грудня 2020 року Венеціанська Комісія на її 125 пленарній сесії прийняла спільні з ОБСЄ/БДПЛ Керівні принципи щодо регулювання політичних партій (друга редакція). Принцип 6 зазначеного документу вказує: «... Будь-які обмеження прав політичних партій повинні бути необхідними у демократичному суспільстві, пропорційні за природою і часом застосування та ефективними у досягненні своїх конкретних цілей. Необхідність обмежень слід уважно зважувати. Обрані обмеження повинні бути пропорційними засобами мінімально можливого втручання для досягнення відповідних цілей... Заборона утворення політичної партії або розпуск політичної партії є крайніми санкціями і повинні застосовуватися лише у виняткових випадках при чітко визначених умовах. ... Держава повинна довести існування «нагальної суспільної потреби» і «відповідних та достатніх» підстав».
49. Україна є стороною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка ратифікована у 1997 році, а також інших основних міжнародних договорів з прав людини. Закон України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини" передбачає, зокрема, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.
50. Відповідно до усталеної практики ЄСПЛ втручання держави у певне право має бути «встановленим законом», переслідувати одну або більше легітимних цілей та бути «необхідним в демократичному суспільстві», тобто пропорційним переслідуваній меті (зокрема, рішення від 23.09.1998 у справі «*Стіа та інші проти Сполученого Королівства*» (рішення від 23.09.1998 у справі *Steel and Others v. the United Kingdom*)).
51. У рішенні від 21.01.1999 у справі «*Яновські проти Польщі*» (*Janowski v. Poland*) ЄСПЛ вказав, що прикметник «необхідний» передбачає існування «нагальної суспільної потреби». При здійсненні оцінки, чи існує така потреба, Договірні держави користуються певною свободою розсуду.
52. ЄСПЛ у рішеннях досить чітко визначив, що з огляду на важливу роль політичних партій у забезпеченні плюралізму та належного функціонування демократії, будь-який захід, який вживається проти них, впливає як на свободу об'єднання, так і на демократію у відповідній державі (рішення від 12.04.2011 у справі «*Республіканська партія Росії проти Росії*» (*Republican Party of Russia v. Russia*)).
53. Для стабільності демократичного конституційного ладу держава може здійснювати конкретні заходи з метою його захисту. ЄСПЛ наголошує на прийнятності концепції «демократії, здатної захистити себе» (§ 51, § 59 рішення у справі «*Форт проти Німеччини*» (*Vogt v. Germany*)) від 26 вересня 1995 року) та зазначає, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає певних поступок з боку осіб, які мають у деяких випадках сприймати обмеження певних наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому (§ 99 рішення у справі «*Партія добробуту та інші проти Туреччини*» (*Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey*)) від 13.02.2003). Потрібна певна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства і вимогам охорони прав особи (§ 32 рішення у справі «*Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини*» (*United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey*)) від 30.01.1998.
54. ЄСПЛ визначив умови, дотримання яких (згідно з Конвенцією) надає захист політичним партіям: 1) засоби, що використовуються партіями з метою зміни законодавства чи конституційного ладу, повинні бути законними і демократичними з усіх точок зору і 2) пропонувані зміни мають узгоджуватися із фундаментальними демократичними принципами.
55. Отже, політичні партії, лідери та члени яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не є сумісними з однією чи декількома засадами демократії або мають на меті знищити демократію чи обмежити права інших, не можуть посилалися на ст. 11 Конвенції як засіб захисту права на свободу об'єднання.

56. При аналізі відповідних справ ЄСПЛ застосовує **трискладовий тест**, щоб визначити, чи втручання (1) було передбачене законом; (2) переслідувало законну мету (встановлену для захисту правомірного інтересу); (3) було необхідним у демократичному суспільстві *«Yazar та інші проти Туреччини» (Yazar et al v. Turkey, Apps. 22723/93, 22724/93, 22725/93, 09.07.2002)*.

57. ЄСПЛ застосовує також власний тест «очевидної і неминучої загрози». Відповідно до практики ЄСПЛ держави мають право вживати превентивні заходи для захисту демократії щодо політичних партій. Від них неможливо вимагати очікувати, доки політична партія захопить владу і робитиме конкретні кроки щодо реалізації політики, несумісної зі стандартами Конвенції. Якщо небезпека такої політики була достатньо встановлена і неминуча, держава може обґрунтовано перешкоджати здійсненню такої політики до того, як буде здійснена спроба її впровадження шляхом конкретних кроків, які можуть завдати шкоди громадському порядку та демократичному режиму країни *«Партія добробуту та інші проти Туреччини» (Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey, § 102; «Eppi Батасуна та Батасуна проти Іспанії», § 81 (Herri Batasuna and Batasuna v. Spain)*.

58. Підсумовуючи наведені вище положення національного законодавства та міжнародні принципи у сфері діяльності політичних партій та заборони їх діяльності і міжнародного прецедентного права, слід зазначити, що підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу (зокрема заборони діяльності) є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки, а також на створення загроз для існування демократичних засад у суспільстві та демократії як загальнонаціонального явища тощо.

59. У цій категорії справ важливим є наявність конкретних, належно задокументованих доказів, які вказують на конкретні факти протиправної діяльності, яка, в розумінні статей 5, 21 Закону України «Про політичні партії в Україні», ставить під сумнів правомірність діяльності такої політичної партії та наділяє повноваженнями суб'єкта владних повноважень (Міністерство юстиції України) звертатись до суду про заборону діяльності такої партії.

60. Конституція України, а також положення Закону України «Про політичні партії в Україні» визначають перелік підстав для звернення до суду із позовом про заборону діяльності політичної партії. Такі підстави є чіткими та їх перелік є вичерпним (див. статтю 5, 21 Закону № 2365-III).

61. За Рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частин п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу VI «Заключні положення» Закону України «Про політичні партії в Україні» (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007 «**ч.2 ст. 64 Конституції України не відносить право на свободу утворення політичних партій до переліку тих свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Відтак Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів**».

62. Верховний Суд, заслухавши суддю-доповідача, вивчивши матеріали справи, дослідивши й проаналізувавши доводи апеляційної скарги в межах, визначених статтею 308 КАС України, дійшов таких висновків.

63. Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

64. Згідно з частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

65. У зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України, Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 "Про введення воєнного стану" із змінами, внесеними Указом Президента України від 14 березня 2022 року №133/202 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", та Закону України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" запроваджено воєнний стан.

66. Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитись тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" від 12 травня 2015 року №389-VIII (далі - Закон №389-VIII).

67. Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення РНБО України від 18.03.2022 "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій".

68. Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганди війни, публічної заяви та закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальної загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дій, спрямованих на незаконне захоплення державної влади, демонстрації проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

69. Пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема ПП «Союз Лівих Сил».

70. Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

71. Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

72. Як убачається з матеріалів справи, Міністерство юстиції України, звертаючись до суду з позовною заявою про заборону діяльності ПП «Союз Лівих Сил», як на підставу для задоволення позовних вимог, зазначало, що діяльність відповідача спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

73. Судом першої інстанції встановлено, що згідно з відомостями з Єдиного реєстру громадських формувань ПП "Союз Лівих Сил" зареєстрована Міністерством юстиції України 28.01.2008 (свідоцтво №146-п.п., ідентифікаційний код юридичної особи: 35678071, Голова Партії - Гольдарб Максим Юрійович, місцезнаходження: 04053, м. Київ, вул. Артема, 11-А).

74. З'їздом ПП «Союз Лівих Сил», відповідно до протоколу від 22.08.2020 №1-8/20, затверджено програму Партії.

75. На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 року №5/1-229 "Щодо призупинення діяльності політичних партій" із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «Союз Лівих Сил» (а.с. 132-143).

76. Суд апеляційної інстанції враховує, що доводи позивача про те, що діяльність ПП "Союз лівих сил" спрямована на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України (пункти 3, 4, 6, 7, 8, 10 частини першої статті 5 Закону № 2365-III) ґрунтуються переважно на інформації в електронній (цифровій) формі, а також на скріншотах вебсторінок, які Міністерству юстиції України надала Служба безпеки України в контексті подій, які спричинили подання цього позову.

77. Частиною третьою статті 2 КАС України визначено, що основними засадами (принципами) адміністративного судочинства, зокрема є: верховенство права (пункт 1), рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом (пункт 2), змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі (пункт 4) тощо.

78. Відповідно до частини 1 статті 9 КАС України розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюються на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.

79. Параграф 1 Глави 5 КАС України визначає основні положення про докази.

80. Так, відповідно до частини першої статті 72 КАС України доказами в адміністративному судочинстві вважаються будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

81. Ці дані встановлюються такими засобами, зокрема, як письмовими, речовими і електронними доказами (пункт 1 частини 2 статті 72 КАС України).

82. Стаття 73 КАС України визначає, що належними є докази, які містять інформацію щодо предмета доказування. Предметом доказування є обставини, які підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення. Сторони мають право обґрунтовувати належність конкретного доказу для підтвердження їхніх вимог або заперечень. Суд не бере до розгляду докази, які не стосуються предмета доказування.

83. Положення статті 74 КАС України визначає допустимість доказів, згідно якої суд не бере до уваги докази, які одержані з порушенням порядку, встановленого законом. Обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування.

84. Згідно зі статтею 75 КАС України достовірними є докази, на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи.

85. Відповідно до статті 76 КАС України достатніми є докази, які у своїй сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування. Питання про достатність доказів для встановлення обставин, що мають значення для справи, суд вирішує відповідно до свого внутрішнього переконання.

86. Відповідно до частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

87. Докази суду надають учасники справи. Суд може пропонувати сторонам надати докази та збирати докази з власної ініціативи, крім випадків, визначених цим Кодексом (частина четверта статті 77 КАС України).

88. Відповідно до частини третьої статті 78 КАС України обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

89. Верховний Суд звертає увагу, що доказування не може ґрунтуватися на припущеннях. Достатніми є докази, які у сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування.

90. Отже, сторона, яка посиляється на ті чи інші обставини, знає і може навести докази, на основі яких суд може отримати достовірні відомості про них. У іншому випадку, за умови недоведеності тих чи інших обставин, суд має право винести рішення у справі на користь протилежної сторони. Таким чином, доказування є юридичним обов'язком сторін і інших осіб, які беруть участь у справі.

91. Зазначений висновок викладений у постанові Верховного Суду від 10.04.2020 у справі № 522/22023/16-ц.

92. При оцінці достатності доказів діють спеціальні правила - стандарти доказування, якими має керуватися суд при вирішенні справи. Стандарти доказування є важливим елементом змагальності процесу. Якщо сторона не подала достатньо доказів для підтвердження певної обставини, то суд робить висновок про її недоведеність (постанова Верховного Суду від 29.08.2018 у справі № 910/23428/17).

93. Обґрунтування наявності обставин повинно здійснюватися за допомогою належних, допустимих і достовірних доказів, а не припущень, що їй буде відповідати встановленому статтею 6 Конвенції принципу справедливості розгляду справи судом. (Постанова Великої Палати Верховного Суду від 03.07.19 у справі № 342/180/17-ц).

94. Ураховуючи наведене вище, Верховний Суд встановив таке.

95. Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 №129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором.

Незважаючи на це, програма ПП «Союз Лівих Сил» передбачає соціально-економічне розблокування Донбасу, безальтернативне виконання Мінських домовленостей, примирення шляхом проведення загальнодержавного діалогу, невідворотне покарання державних та військових злочинців.

96. Програмою ПП «Союз Лівих Сил», зокрема, передбачено поновлення добросусідських політичних і економічних відносин із Росією, двомовність України.

97. Указані обставини підтвержені також актом огляду Інтернет-ресурсу від 03 червня 2022 року, проведеним консультантом-експертом (з оперативних питань) 4 відділу Управління контролю за виконанням національної державності ДЗНД СБУ, яким проведено огляд веб-сторінки "[https://ru.wikipedia.org/За_новый_социализм_\(Украина\)](https://ru.wikipedia.org/За_новый_социализм_(Украина))" (т. 2, а.с. 9-11).

98. 21 лютого 2022 року президент країни-агресора підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдоутруповань "Л/ДНР".

Згідно із текстами указів РФ офіційно направила свої війська на окуповану територію України для "здійснення функції щодо підтримки миру".

Очевидним є те, що визнання країною-агресором "незалежності" самопроголошених "ДНР" та "ЛНР" і, як наслідок, повномасштабне вторгнення і проведення військових дій на території нашої держави, порушує суверенітет і територіальну цілісність України.

99. Водночас судом першої інстанції встановлено, що до початку військової агресії Російської Федерації політична риторика лідера ПП «Союз Лівих Сил» ОСОБА_2 фактично підтримувала антукраїнську позицію країни-агресора Російської Федерації щодо України (виконання Мінських угод у вигідному для Російської Федерації руслі, анти-НАТО, антиамериканська риторика). Зазначені меседжі він розміщував на власних Інтернет-сторінках, у тому числі у соціальних мережах (телеграм-канал "ОСОБА_2").

Зокрема, 31 січня 2022 року на сайті інформаційного агентства "Інтерфакс Україна" опубліковано статтю: "*У "Союзі Лівих Сил" закликали українців заспокоїтися і не піддаватися паніці" (режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/video/795696.html>)*", відповідно до якої в офіційній заяві політичної партії "Союз Лівих Сил" зазначається про відсутність підстав для хвилювання щодо нападу Росії на Україну: "*Шановні співвітчизники. Важливо заспокоїтися. Інформаційний та інший шум породжують і розганяють лише США, Британія та їх сателіти наявними у них інструментами. Ні стара Європа, ні Китай, ні Азія, ні, тим більше, Росія не дотримуються "нападницьких" настроїв", звертають увагу в "Союзі Лівих Сил"...*

У МЗС Росії заявили, що вважають неприйнятною навіть саму думку про війну між нашими державами. Те ж говорить і Президент Білорусі, коментує лідер СЛС (ЗНС) ОСОБА_2. Він упевнений, що все це може означати лише одне - війни між Росією та Україною не буде, повномасштабне вторгнення не планується. А паніка, що нагнітається, - лише спроба США, Британії, Польщі та балтійських країн відвернути увагу від власних проблем".

На цей час ОСОБА_2 призупинив свою політичну діяльність та видалив свої інтернет-акаунти у соціальних мережах.

100. 25 лютого 2022 року Комітет міністрів Ради Європи відповідно до Статуту Ради Європи ухвалив рішення призупинити право Російської Федерації на представництво в Комітеті міністрів та Парламентській асамблеї з негайним набранням чинності; рішення було ухвалено внаслідок збройного нападу Російської Федерації на Україну.

101. 15 березня 2022 року на позачерговій сесії ПАРЄ депутати одноголосно ухвалили резолюцію «Наслідки агресії Російської Федерації проти України». Було вирішено застосувати до Росії статтю 8 статуту Організації, яка передбачає можливість вжиття заходів до будь-якого її члена, котрий серйозно порушує положення статуту, аж до виключення з РЕ.

102. 16 березня 2022 року Комітет міністрів Ради Європи прийняв рішення виключити Росію з організації.

103. Збройний напад держави-агресора, зокрема, свідчить про наміри поширення своїх владних повноважень та здійснення ефективного контролю на території України через військову окупацію з використанням сепаратистських угруповань, колаборантів.

104. Деякі активісти ПП «Союз Лівих Сил» активно включилися у колаборантську діяльність. Так, за загальнодоступними даними, представнику ПП «Союз Лівих Сил» у Бердянському районі Запорізької області ОСОБА_1 висунуто підозру у колабораціонізмі (режим доступу <https://www.radiosvoboda.org/a/news-pidozra-mer-berdyansk-kolaboratsionizm/31781257.html>).

З посиланням на Офіс Генерального прокурора в статті зазначається, що "*За даними слідства, чоловік після окупації міста Бердянськ добровільно погодився на пропозицію військової адміністрації РФ, взяв на себе функції виконувача обов'язків мера окупованого міста та забезпечив їх "належне виконання" (т. 1, а.с. 144-146).*

Водночас, відповідач в апеляційній скарзі наголошує на тому, що ОСОБА_1 не є членом ПП «Союз Лівих Сил», не є її представником та не має будь-якого відношення до Партії.

Також вказує, що Партія не могла жодним чином оцінити діяльність зазначеної особи, наприклад, осудити її або застосувати до неї заходів впливу, наприклад виключити з Партії (припинення членства) в силу того, що ця особа не є членом Партії, про її діяльність, в тому числі на території Запорізької області, міста Бердянськ чи Бердянського району нічого не було відомо.

Проте вказані доводи відповідача Суд вважає необґрунтованими та такими, що спростовуються матеріалами справи. Зокрема, позивачем в суді апеляційної інстанції до матеріалів справи долучено Відомості з Єдиного реєстру громадських формувань щодо зареєстрованих структурних утворень ПП «Союз Лівих Сил», станом на 21 липня 2022 року. Відповідно до вказаної Відомості ОСОБА_1 є головою структурного утворення політичної партії - Бердянська районна організація ПП «Союз Лівих Сил» (т. 2, а.с. 143-190).

105. Крім цього, відповідно до скріншоту веб-сторінки Служби безпеки України (режим доступу: <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-providomya-pro-pidozry-shche-16-orhanozatoram-psevdoreferendumu-rf-na-tymchasovo-okupovanykh-terytoriakh-donechchynu-khersonshchynu-i-zaporizhzhia>), долученого до матеріалів справи під час апеляційного розгляду справи (т. 2, а.с. 250-254), на сайті цього

03.11.23, 10:01

відомства 28 вересня 2022 року розміщено інформацію, що СБУ повідомила про підозри ще 16 організаторам псевдореферендуму рф на тимчасово окупованих територіях Донеччини, Херсонщини і Запоріжжя; зокрема на тимчасово окупованій частині Запорізької області підозру від СБУ отримав ОСОБА_5, якого підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення за частиною другою статті 28 та частиною п'ятою статті 111-1 Кримінального кодексу України (колабораційна діяльність).

106. Окрім наведених вище обставин також встановлено, що згідно з актом огляду Інтернет-ресурсу від 03 червня 2022 року 4 відділу Управління контррозвідального захисту національної державності ДЗНД СБУ проведено огляд веб-сторінки <https://vn.dero.ua/ukr/vn/uvipnici-za-derzhavnu-zradu-zaareshtovali-zastupnika-glavi-partiyi-soyuz-livih-sil-20170521575113> (т. 2, а.с. 14-16), яким підтверджується, що на оглянутій веб-сторінці відображено веб-сайт Інтернет-видання "dero.Vinnitsia" та новий матеріал під назвою: "У Вінниці за державну зраду заарештували заступника глави партії "Союз лівих сил"". Дата публікації: 22.05.2017. У вказаній сторінці виявлено інформацію такого змісту: "Співробітники слідчих органів України заарештували заступника глави партії "Союз лівих сил" ОСОБА_6, який брав участь в організації маршу "Безсмертного полку" у Вінниці. Про це повідомляє Dero.Vinnitsia з посиланням на Фейсбук-сторінку глави партії "Союз лівих сил" ОСОБА_7 "Вчора був заарештований ОСОБА_6 - мій заступник, керівник Вінницької обласної організації" Союзу лівих сил", член політради. Заарештували сімдесятирічного ОСОБА_6 за "зраду Батьківщині", - написав ОСОБА_7. ОСОБА_6 загрожує покарання до 15 років позбавлення волі, оскільки його звинувачують у підготовці протестної акції. ОСОБА_7 вважає, що це помста. "Сьогодні вони будуть мститися всім, хто організував "Безсмертний полк", всім, хто вийшов на 9 Травня з портретами своїх предків-визволителів. Тоді, 9 травня, вони просто не змогли влаштувати криваву лажню. Було "Євробачення". А тепер можна", - додає ОСОБА_7. Прес-служби прокуратури Вінницької області та СБУ повідомляли про слідчі заходи в рамках розслідування справи про державну зраду "представників проросійської політичної сили".

107. Суд бере також до уваги, що відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://www.stopcor.org/ukr/section-suspilstvo/news-taksist-fizruk-i-nerovnolitnya-novi-priznachennya-kolaborantiv-na-hersonschini-27-06-2022.html>) інтернет-видання «Стопкор» (новинний портал) від 27.06.2022 опублікована стаття «Таксист, фізрук і невоволітня: нові призначення колаборантів на Херсонщині».

Відповідно до оприлюдненої інформації « 26 червня проросійські телеграм-канали повідомили про те, що сільським головою Гладківки «брано» ОСОБА_3.

За інформацією видання «Мост», ОСОБА_3 з 2016 по 2020 роки був депутатом Гладківської ОТГ та очолював у сусідньому селі Таврійське первинний осередок партії «Союз Лівих Сил» (т. 2, а.с. 191-193).

108. Водночас, на підтвердження належності ОСОБА_3 до ПП «Союз Лівих Сил» позивачем до Верховного Суду надано Відомості з Єдиного реєстру громадських формувань щодо зареєстрованих структурних утворень ПП «Союз Лівих Сил», станом на 21 липня 2022 року. Відповідно до вказаної Відомості, ОСОБА_3 зазначений в графі «Керівні органи» первинного осередку ПП «Союз Лівих Сил» села Таврійське Голопристанського району Херсонської області (т. 2, а.с. 143-190).

109. Аналізуючи програму ПП «Союз Лівих Сил» (т. 1, а.с. 84-93), встановлено, що у ній, зокрема, зазначено про такі пріоритети та напрямки роботи, як соціально-економічне розблокування Донбасу (окупованих територій Донецької та Луганської областей), безальтернативне виконання Мінських домовленостей, примирення шляхом проведення загальнодержавного діалогу, невідворотне покарання державних та військових злочинців. Цією ж Програмою Партії передбачено поповнення добросусідських політичних і економічних відносин із Росією. Вимагається запровадження двох державних мов - української та російської.

Суд ураховує, що частиною першою статті 10 Конституції України визначено державною (офіційною) мовою в Україні українську мову.

Офіційне тлумачення частини першої статті 10 наведено в Рішенні Конституційного Суду України за №10-рп/99 від 14.12.1999, справа №1-6/99. Положення частини першої статті 10 Конституції України, за яким "державною мовою в Україні є українська мова", треба розуміти так, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначаються законом (частина п'ята статті 10 Конституції України).

Наведене підтверджує висновки суду першої інстанції, що загалом Партія пропагує проросійські політичні ідеї і нарративи, її очільники називають російсько-українську війну «конфліктом», вбачають «утиски російськомовних», вимагаючи визнання російської мови офіційною мовою України, закликали до прямих переговорів з терористами та фактичної легалізації на території України терористичних угруповань «Л/ДНР».

110. Верховний Суд звертає також увагу, що відповідно до статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

На підставі внесеного 26 вересня 1995 року Парламентською Асамблеєю Ради Європи висновку Комітет міністрів Ради Європи одностайно ухвалив резолюцію про запрошення України стати 37-м членом організації і приєднатися до її Статуту.

31 жовтня 1995 Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про приєднання до Статуту Ради Європи». Вступаючи до Ради Європи, Україна взяла на себе зобов'язання скасувати смертну кару.

Законом України «Про ратифікацію Протоколу № 6 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари» від 22 лютого 2000 року N 1484-III ратифіковано Протокол № 6 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари, із змінами, внесеними Протоколом № 11, підписаний від імені України 05 травня 1997 року в м. Страсбурзі, із збереженням застосування смертної кари відповідно до статті 2 цього Протоколу.

У 2002 році Україна приєдналася до Протоколу № 13 Конвенції, що передбачає остаточне скасування смертної кари за будь-яких обставин - у мирний і воєнний час (Про ратифікацію Протоколу № 13 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари за будь-яких обставин: Закон України від 28 листопада 2002 року № 318-IV).

Водночас, програма ПП «Союз Лівих Сил» передбачає відновлення смертної кари за особливо тяжкі злочини, що свідчить про спрямованість програмних цілей партії на порушення загальновизнаних прав людини, демократичних принципів та зобов'язань України щодо дотримання міжнародних стандартів прав людини, які вона взяла на себе ухваленням наведених вище Законів та ратифікацією Протоколів.

- 111.** В цьому контексті Суд наголошує, що важливим фактором, який необхідно врахувати, є те, чи містить програма партії заклик до застосування насильства, повстання або будь-яку іншу форму відмови від демократичних принципів (*Partidul Communistilor (Nepesceristi) та Ungureanii проти Румунії*, § 54; *Freedom and Democracy Party (OZDEP) проти Туреччини*, § 40). Проте програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про розпуск політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри (*Партія добробуту і інші проти Туреччини*, § 101; *Еррі Батасуна проти Іспанії*, § 80).
- 112.** Програмні цілі ПП «Союз Лівих Сил» у цьому контексті Суд оцінюватиме у зіставленні передусім з публічними висловлюваннями та діями лідерів та членів партії та ставленням до них самої партії, адже тільки так можна зрозуміти і оцінити справжню мету і суть діяльності політичної партії.
- 113.** Колегія суддів Верховного Суду не заперечує того, що членство в політичній партії не позбавляє громадянина права на приватне життя, як і гарантій щодо невтручання у нього. Особа, яка є членом політичної партії, може висловлюватися і поводитися відповідно до своїх вподобань, морально-етичних і культурних орієнтирів. Але публічна діяльність партійців, особливо тих, які займають керівні, провідні позиції в партії або є її загальноновизнаними ідейними лідерами, не тільки «звужує» їхній приватний простір, що закономірно, але й покладає додаткову відповідальність за свої вчинки, а надто за свої ідеї та заклики, проголошені у публічному просторі. Тому висловлювання ідейного лідера партії, як і офіційного керівника партії чи її місцевої організації щодо подій у державі відображають не просто особисту думку (суб'єктивні, оціночні висловлювання) таких осіб, але й позицію партії загалом.
- 114.** Адже партія - це не «фікція», як в доктрині цивільного права іноді називають юридичну особу, а спільнота громадян-однодумців, прихильників певної загальнонаціональної програми (стаття 2 Закону України «Про політичні партії в Україні»), вчинки і публічні висловлювання яких і дають розуміння, в чому полягає діяльність утвореної ними політичної партії й на які реальні цілі вона спрямована.
- 115.** Суд, зокрема, враховує, що поведінка, ідеї та заклики керівників та впливових членів ПП «Союз Лівих Сил» не викликали осуду зі сторони партії; зокрема, партія не здійснила жодних кроків, спрямованих на спростування цих позицій чи відмежування від них.
- 116.** Отже, виступи і дії членів цієї партії стосуються позиції партії в цілому і формують цілісну картину розбудови нею політики, яка є несумісною з концепцією демократичного суспільства.
- 117.** Суд звертає увагу, що встановлені факти щодо порушень, вчинених членами ПП «Союз Лівих Сил» в цілому, виникли ще до прийняття Президентом України відповідного Указу про заборону діяльності партії та продовжують існувати на теперішній час.
- 118.** Колегія суддів бере до уваги, що ЄСПЛ у своїх рішеннях, цитованих вище, неодноразово визнавав висловлювання лідерів партії та осіб, яких партія висувала кандидатами на виборах, такими, що відображають реальну політичну позицію партії.
- 119.** Подібна за змістом позиція викладена Верховним Судом у постановках від 06 вересня 2022 року у справі №П/857/1/22 (провадження № А/990/14/22) та від 15 вересня 2022 року у справі № П/857/8/22 (провадження № А/990/12/22), предметом розгляду яких також була заборона діяльності політичних партій в Україні.
- 120.** Окрім того, у вказаних справах, Верховний Суд звертав увагу, що збройна агресія Росії проти України супроводжується також інформаційною війною, яка, окрім іншого, має за мету вплинути на політичну ситуацію в Україні та морально-психологічний стан українців і таким чином зменшити їхній опір ворогу. Поширення недостовірної, перекрученої інформації про діяльність державних органів, яка їх дискредитує, є одним зі способів такої війни.
- 121.** У контексті розгляду цієї справи Верховний Суд вважає, що повторення і поширення публічної пропагандистської риторики країна-агресора щодо суспільно-політичної ситуації в Україні, зокрема до початку повномасштабного вторгнення російських військ на територію України членами певної політичної партії та/або її керівником, сприяло російській агресії, а здійснюване в умовах війни є підставою для заборони діяльності такої партії.
- 122.** Політична партія, яка зареєстрована в Україні, і створена, як вимагається Законом, з метою формування і вираженню політичної волі громадян, участі у виборах та інших політичних заходах (в Україні), однак яка в дійсності сповідує і пропагує антиукраїнські (проросійські) ідеї і сприяє таким чином окупантам у втіленні їхніх намірів, становить реальну загрозу національній безпеці, конституційному ладу України, її суверенітету і територіальній цілісності.
- 123.** Публічні висловлювання та дії членів відповідача оцінюються Судом через призму встановлених законом обмежень щодо діяльності політичних партій, тому що ПП «Союз Лівих Сил» ніколи від цих поглядів не відмежовувалася, втім претендує на те, щоб бути виразником політичної волі певної кількості виборців, з подібними позиціями брала участь у виборах та інших політичних заходах.
- 124.** У цьому контексті Суд бере до уваги зазначену позицію ЄСПЛ, який звернув увагу, що заяви керівників партії та осіб, яких вона висувала кандидатами на виборах, можна беззаперечно приписати партії в цілому, оскільки висловлювання таких осіб з політичних питань можна приписувати партії, яку вони представляють, якщо партія своїм публічним рішенням відразу від цього не відмежовується і не вжила до них дисциплінарних заходів.
- 125.** Розвиваючи цю позицію, ЄСПЛ зазначив, що поведінка політика (і, зауважимо, політичної партії) зазвичай включає не лише його чи її дії чи виступи (виступи її лідерів та членів), але також, за деяких обставин, бездіяльність або відсутність відповіді, що може становити дії, які вказують на позицію цього політика чи партії, і бути такими ж показовими, як і будь-яка відверто підтримуюча дія.
- 126.** Колегія суддів стверджує, що дії та виступи, які належать ПП «Союз Лівих Сил», її керівникам та іншим впливовим членам партії, загалом дають чітке уявлення про авторитарну модель суспільства, пов'язану з «руським міром», яку вони пропагують, що є несумісним з концепцією «демократичного суспільства».
- 127.** Таким чином, зважаючи на ідеологічну спорідненість з політикою російського агресора, її підтримку як теперішньої медійної діяльності її лідерів та членів, так і їх діяльність у минулих роках, її подальше існування на політичній мапі держави й сама можливість як політичної одиниці впливати на політичні процеси, а також брати в них участь, поширюючи по суті проросійську ворожу пропаганду, діяльність ПП «Союз Лівих Сил» становить реальну загрозу національній безпеці, незалежності і територіальній цілісності України, її демократичному конституційному ладу.
- 128.** Ця загроза стала особливо гострою в умовах повномасштабного збройного вторгнення Росії в Україну.

03.11.23, 10:01

129. У цих умовах, в умовах збройної агресії і спричинених нею загроз, які постали перед Українською державою, вона має право і обов'язок відстоювати національні інтереси, зберегти існуючий конституційний лад і демократичні інститути.

130. Суд, апелюючи до цитованої практики ЄСПЛ стосовно розпуску політичних партій, наголошує на важливості принципу «демократії, здатної захистити себе» (або «войовничої демократії»). Конституційний обов'язок захисту незалежності України, її суверенітету та територіальної цілісності, демократичного характеру держави від збройної агресії та підривної діяльності в інформаційній сфері породжує «нагальну суспільну потребу» вжиття крайніх заходів щодо політичної партії, яка своєю діяльністю становить «очевидну і неминучу загрозу».

131. Підсумовуючи наведене, колегія суддів уважає правильним висновок суду першої інстанції про те, що ПП «Союз Лівих Сил» пропагує проросійські позиції, що в умовах агресивної війни, розв'язаної Росією, має характер підривної, антидержавної діяльності.

132. Виходячи з системного аналізу змісту наявних у матеріалах справи доказів, суд апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції про існування реальної загрози зі сторони ПП «Союз Лівих Сил» демократичному конституційному ладу, основним правам і свободам громадян України; діяльність ПП «Союз Лівих Сил» об'єктивно спрямована на завдання істотної шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

133. Колегія суддів враховує, що заборона політичної партії є крайнім заходом, який повинен бути необхідним у демократичному суспільстві, відповідати легітимній меті і бути пропорційним (співмірним) до цієї мети. Застосовуючи трискладовий тест, розроблений ЄСПЛ, колегія суддів зазначає: *по-перше*, Закон України «Про політичні партії в Україні» визначає вичерпний перелік підстав для заборони діяльності політичних партій; *отже*, застосований щодо ПП «Союз Лівих Сил» захід *передбачений законом*. *По-друге*, припинення антидержавної, антиукраїнської пропагандистської та політичної діяльності, яка повторює ідеї та наративи держави-агресора, з боку ПП «Союз Лівих Сил», її лідерів та провідних членів, і тим самим спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, демократичного конституційного ладу держави, порушення прав і свобод громадян України, слід визнати *легітимною метою*, особливо в умовах широкомасштабної російської агресії проти України. *По-третє*, як уже зазначалось, відповідно до практики ЄСПЛ, вжиття заходів, у тому числі превентивних, для захисту демократії, державної і суспільної безпеки, прав і свобод громадян щодо політичних партій, які своїми програмами та/або діяльністю спрямовані проти цих базових суспільних цінностей, є *необхідним у демократичному суспільстві*, оскільки протидія такому спрямуванню, особливо в умовах війни, становить *нагальну суспільну потребу*.

134. Верховний Суд повністю поділяє розроблену ЄСПЛ концепцію «демократії, здатної себе захистити» («войовничої демократії»). На думку колегії суддів, у той час, коли Збройні Сили України, виконуючи свій конституційний обов'язок, боронять від російських окупантів територіальну цілісність і недоторканність України та її суверенітет, інституції демократичної держави теж мають виявити свою «войовничість», захищаючи державу, її демократичний конституційний лад, безпеку, права і свободи її громадян належними правовими засобами. Захист держави, її базових конституційних цінностей від руйнівного впливу політичних партій, які реалізують ідеологічні та пропагандистські наративи агресора, становить таку нагальну суспільну потребу. Застосований до ПП «Союз Лівих Сил» крайній захід - заборона політичної партії, обмеження наявних у Партії свобод - націлене на забезпечення стабільності країни в цілому, а тому застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

135. Отже, з метою захисту самого існування України як незалежної держави, демократичного українського суспільства, національної безпеки, прав і свобод громадян існує нагальна суспільна потреба заборони діяльності політичної партії - відповідача, існує об'єктивна соціальна потреба. В умовах дії правового режиму воєнного стану, запровадженого з метою захисту від російської агресії, та інформаційно-психологічних операцій в рамках «гібридної війни» з боку держави-агресора зазначений захід є законним і пропорційним до своєї мети.

136. Отже, заборона діяльності ПП «Союз Лівих Сил» таким чином є необхідною у демократичному суспільстві, переслідує легітимну мету і є необхідним заходом задля захисту інтересів держави та її демократичних інституцій.

137. За таких обставин суд апеляційної інстанції вважає правильним висновок суду першої інстанції про наявність підстав для заборони діяльності відповідача.

138. Вирішуючи питання про задоволення інших позовних вимог, Верховний Суд зазначає, що за змістом статті 21 Закону 2365-III заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

139. Поряд із зазначеним слід вказати, що згідно з пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

140. При цьому, відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

141. Таким чином, ураховуючи встановлені судом правові підстави та ухвалені рішення про заборону діяльності ПП «Союз Лівих Сил», колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції про наявність підстав для задоволення похідної вимоги про передачу майна, коштів та інших активів цієї Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, оскільки це передбачено чинним законодавством.

142. Щодо питання обсягу дослідження доводів позивача та їх відображення у судовому рішенні, то Суд апеляційної інстанції зазначає, що питання вичерпності висновків суду ґрунтується на висновках, що їх зробив ЄСПЛ у справі «Проніна проти України» (рішення від 18.07.2006).

143. Зокрема, ЄСПЛ у цитованому рішенні зазначив, що пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує суди давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматись як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент. Межі цього обов'язку можуть бути різними в

залежності від характеру рішення. Крім того, необхідно брати до уваги різноманітність аргументів, які сторона може представити в суд, та відмінності, які існують у державах-учасниках, з огляду на положення законодавства, традиції, юридичні висновки, викладення та формулювання рішень. Таким чином, питання чи виконав суд свій обов'язок щодо подання обґрунтування, що випливає зі статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи.

144. У цій справі суд дійшов висновку про вичерпну відповідь на всі істотні питання, що виникають при кваліфікації спірних правовідносин як у матеріально-правовому, так і у процесуальному аспектах, з урахуванням заявлених вимог, та визначеного у зв'язку з цим предметом доказування.

145. Відповідно до статті 316 КАС України суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без задоволення, а рішення або ухвалу суду - без змін, якщо визнає, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

146. Суд апеляційної інстанції, дослідивши та оцінивши докази в справі та пояснення учасників справи, дійшов висновку про обґрунтованість висновків суду першої інстанції за результатами розгляду цієї справи та правильне застосування ним норм матеріального та процесуального права, що свідчить про відсутність підстав для зміни чи скасування оскаржуваного рішення суду першої інстанції.

Керуючись статтями 289-3, 308, 316 Кодексу адміністративного судочинства України, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду

ПОСТАНОВИВ:

1. Апеляційну скаргу Політичної партії "Союз Лівих Сил" залишити без задоволення.
2. Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 17 червня 2022 року в цій справі залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з дати її прийняття та оскарженню не підлягає.

Повний текст рішення виготовлено 04 жовтня 2022 року.

.....
.....
.....
.....
.....

О.В. Калашнікова

М.В. Білак

О.А. Губська

О.Р. Радишевська

С.А. Уханенко

Судді Верховного Суду

Категорія справи № П/857/8/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 27.06.2022. Зареєстровано: 28.06.2022. Оприлюднено: 29.06.2022.

Дата набрання законної сили: 15.09.2022

Номер судового провадження: П/857/8/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

20 червня 2022 року Львів Справа № П/857/8/22 пров. № П/857/8/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів (далі Суд):

головуючого судді Сеніка Р.П.,

суддів: Онишкевича Т.В., Судової-Хомюк Н.М.,

за участю:

секретаря судового засідання Кахнич Г.П.,

представників позивача Росоха С.В., Адам Ю.В.,

представника відповідача Котенко Ю.Ю.,

представника третьої особи Сучкова А.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні у режимі відеоконференції у місті Львові адміністративну справу № П/857/8/22 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,-

ВСТАНОВИВ:

Міністерство юстиції України звернулося до Восьмого апеляційного адміністративного суду, як суду першої інстанції, з адміністративним позовом до Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя» (далі ПП «ОПЗЖ», Партія, Відповідач) про заборону діяльності політичної партії, у якому просить:

- заборонити діяльність Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя»;
- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги обґрунтовує тим, що діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду та за допущені порушення, передбачені статтею 21 Закону України Про політичні партії в Україні (далі - Закон №2365-III).

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України (далі РНБО України) від 18.03.2022 Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій.

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганди війни, публічної заяви та закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальної загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дій, спрямованих на незаконне захоплення державної влади, демонстрації проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Також вказаним рішенням доручено Міністерству юстиції України вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зокрема, ПП «ОПЗЖ», а відповідно до статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, означене міністерство є належним позивачем про заборону політичної партії.

Як процесуальною нормою так і нормами Закону №2365-III передбачено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. Також означеним Законом передбачено право суду призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Виявлення порушень Конституції України та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

На адресу Міністерства юстиції надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 Щодо призупинення діяльності політичних партій із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «ОПЗЖ».

Із наявних відомостей, на думку позивача, вбачається, що діяльність вказаної політичної партії спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підлив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Позивач зазначає, що у кінці липня 2018 року з Партією об'єдналася ГО олігарха та кума ОСОБА_1 «Український вибір».

ОСОБА_2 входить до керівництва Партії, займаючи позицію голови Політради партії і голови Стратегічної ради політичної партії.

Відповідач фактично ретранслює офіційну позицію країни-агресора щодо України та негативно впливає на свідомість населення у вигідному для РФ інформаційному руслі (в т.ч. через підконтрольні ОСОБА_3 телеканали «NewsOne», «ІНФОРМАЦІЯ_1», «ІНФОРМАЦІЯ_2», «ІНФОРМАЦІЯ_3»).

При цьому окремі представники ПП «ОПЗЖ» демонстративно підтримують та популяризують агресивну антиукраїнську політику РФ.

Зокрема, 22.09.2021 на офіційному партійному сайті ПП «ОПЗЖ» ОСОБА_4 (ІНФОРМАЦІЯ_4, ІНН НОМЕР_1) привітав голову російської провладної політичної партії «Единая Россия» ОСОБА_5 з перемогою на парламентських виборах (режим доступу: <https://stopcor.org/opzzh-pryvitaly-uedynu-gosiyu-z-regetomogoyn-na-vyborah/>, на сьогодні доступ закритий).

Водночас останній є підозрюваним/фігурантом у щонайменше 9 кримінальних провадженнях, 4 з яких відкриті за наступними кваліфікаціями кримінальних правопорушень:

- частина перша статті 110 Кримінального кодексу України (далі КК України) (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України);

- частина перша статті 111 КК України (державна зрада);

- частина перша статті 2583 КК України (створення терористичної групи чи терористичної організації).

Так, ОСОБА_3 оголошено дві підозри за двома епізодами:

- у скоєнні злочинів, передбачених ст.ст. 111 («Державна зрада») та 438 («Порушення законів та звичаїв війни», в частині «розграбування національних цінностей на окупованій території») КК України;

- у скоєнні злочинів, передбачених ст.ст. 111 («Державна зрада») та 258-3 («Створення терористичної групи чи терористичної організації», в частині «організаційного чи іншого сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації») КК України.

В рамках підозри ОСОБА_3 Печерським районним судом м. Києва був обраний запобіжний захід у вигляді цілодобового домашнього арешту.

При цьому згідно з повідомленнями Міністерства внутрішніх справ України 27.02.2022 ОСОБА_6 порушив застосованій до нього Печерським районним судом м. Києва запобіжний захід у вигляді домашнього арешту та переховувався від органів досудового розслідування саме після початку повномасштабної агресії РФ.

Окрім того, 18.03.2022 Львівським районним судом м. Львова обрано запобіжний захід ОСОБА_7 у вигляді тримання під вартою.

Вже 12.04.2022 підозрюваного у численних кримінальних правопорушення ОСОБА_8 затримано правоохоронними органами при спробі приховано покинути межі України.

На сьогодні ОСОБА_6 перебуває під вартою відповідно до обраного щодо нього запобіжного заходу.

Окрім того, рішенням РНБО України від 19.02.2021 «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» (введене в дію Указом Президента України від 19.02.2021 року № 64/2021) стосовно народного депутата України від ПП «ОПЗЖ» ОСОБА_3 застосовано санкції.

Указом Президента України № 43/2021 від 02.02.2021 введено в дію рішення РНБО України від 02.02.2021 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» стосовно наближеного до ОСОБА_8 народного депутата України від ПП «ОПЗЖ» ОСОБА_9 та пов'язаних з ним юридичних осіб, а саме: ТОВ «Аріадна ТВ», (код ЄДРПОУ 37771216), ТОВ «Новий формат ТВ» (код ЄДРПОУ 37771169), ТОВ «ТВ Вибір», (код ЄДРПОУ 37717618), ТОВ «Телерадіокомпанія «112-ТВ» (код ЄДРПОУ 38590676), ТОВ «Лідер ТВ» (код ЄДРПОУ 37725945), ТОВ «Партнер ТВ» (код ЄДРПОУ 37717583), ТОВ «Новини 24 години» (код ЄДРПОУ 33786517), ТОВ «ТРК «Нові комунікації» (код ЄДРПОУ 34047881).

17.03.2014 Сполучені Штати Америки ввели персональні санкції проти переліку осіб, серед яких ОСОБА_10, які загрожують миру, безпеці, стабільності, суверенітету та територіальній цілісності України та за підлив демократичних інститутів і процесів в Україні.

Також, одним з внутрішньопартійних осіб, які публічно виголошують позицію Партії, є громадянин України та колишній народний депутат України ОСОБА_11 (ІНФОРМАЦІЯ_5, ІПН НОМЕР_2).

07.02.2021 колишній народний депутат України від ПП «ОПЗЖ» ОСОБА_12 на своєму телеграм-каналі (режим доступу t.me/The_Kyva) публічно привітав президента країни-агресора РФ ОСОБА_13 з днем народження, ідеалізуючи його антиукраїнську діяльність. Відповідно, 23.10.2021 Офісом Генерального прокурора зареєстровано кримінальне провадження за ознаками вчинення ОСОБА_14 кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 111 («Державна зрада») КК України. Також, напередодні військового вторгнення РФ ОСОБА_15 закликав ОСОБА_13 «звільнити Україну» (режим доступу t.me/The_Kyva).

Окрім того, відповідно до загальнодоступної інформації 24.02.2022 Ілля Кива в ефірі пропагандистських програм на Першому каналі Російської Федерації заявив, що «Україна просякнута нацизмом, а українському народу потрібне звільнення», фактично закликати країну-агресора до прямої широкомасштабної військової агресії проти України.

14.03.2022 ОСОБА_15 в ефірі пропагандистського шоу Російської Федерації «60 хвилин» звернувся до президента країни-агресора Путіна з проханням ліквідувати Президента України ОСОБА_16 та його оточення, пояснюючи, що «єдина можливість припинити це божевілля ліквідація терористів».

Разом із тим позивач зазначає, що висловлювання та діяльність ОСОБА_17 стала підставою для оголошення останньому підозри за наступними кваліфікаціями кримінальних правопорушень:

- частина перша статті 110 КК України (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України);

- частина перша статті 111 КК України (державна зрада).

03.11.23, 10:27

Документування протиправної діяльності Іллі Киви здійснюється в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 42020000000005461 від 12.03.2021 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого статтями 110 («Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України»), 111 («Державна зрада») та 4361 («Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського тоталітарних режимів) КК України»).

У рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 4202100000000545 від 12.03.2021 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого статтею 110 («Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України») КК України, здійснюється документування протиправної діяльності ОСОБА_18.

08.10.2021 у м. Москва співголова ПП «ОПЗЖ» ОСОБА_19 (ІНФОРМАЦІЯ_6 , ПІН НОМЕР_3) провів зустріч із заступником керівника Адміністрації Президента РФ, куратором т.зв. «українського напрямку» Дмитром Козаком, у ході якої були обговорені проблеми загострення російсько-українських відносин та відкритих кримінальних проваджень стосовно ОСОБА_8 через призму критичної оцінки політики діючої української влади в інтересах країни-агресора (режим доступу: https://zagituya.com.ua/ua/news/novosti/vadin_rabinovich_dovel_do_kozaka_poziciju_opzsh_po_kljuchevym_voprosam_vneshnej_i_vnutrennej_politiki.html, на сьогодні доступ до сайту закритий).

З початку військового вторгнення РФ на територію України значна частина представників ПП «ОПЗЖ», у т.ч. депутатів місцевих рад, підтримали російську агресію щодо України.

Окрім того, напередодні повномасштабного вторгнення Російської Федерації в інтерв'ю російському інтернет-виданню «Газета.ru» (режим доступу: <https://www.gazeta.ru/politics/2022/02/24/14570437.shtml>) співголова ОСОБА_20 зазначив, що народні депутати від Партії не голосували ані за визнання Росії агресором, ані за санкції проти депутатів Держдуми (постанова Верховної Ради України від 23.02.2022 № 2095-IX «Про схвалення пропозицій щодо застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»).

У цьому ж інтерв'ю ОСОБА_21 звинуватив офіційну владу України у невиконанні Мінських домовленостей та виправдовував визнання ОСОБА_22 так званих «Л/ДНР».

Раніше співголова Партії співголова фракції «Опозиційна платформа За життя» у Верховній Раді України оприлюднив заяву про готовність членів фракції вести переговори із самопроголошеними «ЛНР» та «ДНР» (режим доступу:

ОСОБА_23 в інтерв'ю від 23.02.2022 звернув увагу на нібито «антиросійський тренд» в українському суспільстві, звинувачував чинну владу у дискримінації російськомовного населення України, активізації спроб викорінення російської мови. Також зазначав, що Відповідач єдина фракція в Парламенті, яка відстоює інтереси відновлення відносин з Росією.

Відтак, загалом Партія пролагує проросійську позицію та підтримує російсько-українську війну.

Тому, на підставі вищевказаного, просить задовольнити позовні вимоги у повному обсязі.

Третя особа подала пояснення щодо позовної заяви, у яких викладено обставини аналогічні до викладених у позові.

У відзиві на позовну заяву Відповідач заперечив проти позовних вимог та зазначив таке.

ПП «ОПЗЖ» рішуче засуджує збройну агресію Російської Федерації проти України - суверенної і незалежної, демократичної, соціальної правової Держави. Діяльність Партії ніколи не була спрямована на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підірив її безпеки, пропаганду війни, насильства на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення. Відповідач ніколи не поширював відомості, які містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України. Викладені у позовній заяві твердження Позивача про зворотнє є вигаданими, надуманими та абсолютно безпідставними.

Програма Партії, була затверджена XIX З'їздом Політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» 26.02.2017 року, і залишається незмінною по сьогодні (незалежно від змін кадрового складу керівних органів Партії). Так, програма передбачає, що фундаментальною основою Партії є такі цінності, як справедливість, свобода і рівність.

Метою Партії є побудова справедливого суспільства рівності вільних людей в незалежній Україні.

Вибором Партії є проукраїнська політика, позаблоковий статус та міжнародне партнерство.

Відповідно до Програми Відповідача незалежна, вільна та благополучна Україна - це гарантія спільного майбутнього, збереження національної ідентичності у всьому її різноманітті.

Програма не містить жодних положень, які підпадають під заборони, встановлені статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», до неї немає жодних зауважень у державних органах.

Відповідач вважає, що позивач не навів жодного доказу, що Програма чи інші партійні документи Відповідача містять положення, які підпадають під заборони, встановлені статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні».

Будь-які дії ОСОБА_4, які на думку правоохоронних органів можуть створювати загрозу державному суверенітету можуть бути предметом незалежного кримінального провадження і судового розгляду.

Посилання лише на наявність певних кримінальних проваджень (навіть у підозрі за такими особливо тяжкими кримінальними провадженнями) чи застосування щодо ОСОБА_4 персональних санкцій не підтверджує того, що саме Партія вчинила дії, які відповідно до статті 5 Закону України «Про політичні партії в Україні» ведуть до заборони її діяльності.

Більше того, часові події інкримінованих кримінальних правопорушень датуються слідством 2014-2016 роки у період, коли ОСОБА_4 не був членом Партії та не входив до керівних органів Партії.

Партія засуджує висловлювання та діяльність колишнього народного депутата України Іллі Киви.

Його позиція суперечить позиції та ідеології Партії, іде всупереч думки членів Партії.

Позивач не навів доказів вчинення ОСОБА_24 дії, які посягають на територіальну цілісність і недоторканість України і пов'язаність із такими діями Партії.

Відповідно до усіх партійних програмних документів основною метою Партії є досягнення миру в Україні. Партія готова вчинити усі необхідні кроки для того, щоб в Україні через військові дії перестали гинути люди (в тому числі, весті перемовини з усіма учасниками війни, зокрема Російською Федерацією).

ПП «ОПЗЖ» та її члени допомагають зміцнювати обороноздатність України, всіляко підтримують осіб, постраждалих від збройної агресії РФ.

Орім того, Венеціанська комісія у Керівних принципах щодо заборони і розпуску політичних партій та подібних заходів, ухвалені на 41 пленарній сесії (Венеція, 10-11 грудня 1999 року), наполягає, що: «Жодна політична партія не повинна нести відповідальність за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, важливий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такої взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії».

Таким чином, позовні вимоги є безпідставними не ґрунтуються на належних та допустимих доказах.

18 травня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла та зареєстрована позовна заява Міністерства юстиції України. Разом з позовною заявою Міністерством юстиції України подано заяву про забезпечення позову.

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 18 травня 2022 року для розгляду цієї справи визначено склад колегії суддів: Сенік Р.П. (головуючий суддя), Онишкевич Т.В., Судова-Хомюк Н.М.

Суд ухвалою від 20 травня 2022 року заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову задовольнив.

20 травня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшло клопотання Міністерства юстиції України про забезпечення позову.

Суд ухвалою від 20 травня 2022 року заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову задовольнив.

Суд ухвалою від 23 травня 2022 року відкрив провадження у справі, про що надіслав повідомлення Міністерству юстиції України та зобов'язав останнє опублікувати оголошення про відкриття провадження у адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України.

Суд ухвалою від 23 травня 2022 року призначив судові засідання на 16 червня 2022 року о 10:00, у приміщенні Восьмого апеляційного адміністративного суду за адресою: м.Львів, вул. Саксаганського,13 у залі судових засідань №1, про що повідомив позивача та зобов'язав його опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України.

27 травня 2022 року на адресу суду надійшло клопотання ОСОБА_25 про проведення трансляції судових засідань у справі в мережі Інтернет на «YouTube» каналі «Судова влада України», порталі «Судова влада України» або на офіційному «YouTube» каналі Восьмого апеляційного адміністративного суду.

06 червня 2022 року на адресу суду надійшов відзив на позовну заяву, клопотання Відповідача про огляд електронних доказів, клопотання Відповідача про виключення із числа доказів висновку експертів від 29.03.2022 № 5998/22-61/5949/22-39/6274-6284/22-39 за результатами проведення комплексної судової психолого-лінгвістичної експертизи у кримінальному провадженні № 4202200000000375 та заява Співголови ОСОБА_26 не призначати його до складу Комісії з припинення (ліквідаційної комісії) або ліквідатором політичної партії «Опозиційна платформа За життя», її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

10 червня 2022 року на адресу суду надійшло клопотання представника Міністерства юстиції України про трансляцію судового засідання.

13 червня 2022 року на електронну адресу суду надійшло клопотання представника Відповідача про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Суд ухвалою від 13 червня 2022 року клопотання представника Відповідача про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції повернув без розгляду у зв'язку з тим, що таке подано у спосіб, який не передбачений чинним процесуальним законодавством.

13 червня 2022 року на адресу Суду надійшло клопотання представника Відповідача про призначення судової лінгвістичної експертизи.

13 червня 2022 року на адресу Суду надійшли пояснення третьої особи щодо позовної заяви.

13 червня 2022 року через Електронний Суд подано клопотання представника Відповідача про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Суд ухвалою від 14 червня 2022 року відмовив у задоволенні клопотання Відповідача про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у зв'язку з тим, що таке подано пізніше, ніж за 5 днів до судового засідання.

14 червня 2022 року на адресу Суду надійшло клопотання представника третьої особи про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, подане засобами поштового зв'язку.

Суд ухвалою від 14 червня 2022 року задовольнив клопотання представника третьої особи про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

14 червня 2022 року на адресу суду надійшло клопотання представника Відповідача про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, подане засобами поштового зв'язку.

Суд ухвалою від 14 червня 2022 року задовольнив клопотання представника Відповідача про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року відповідно до вимог ч.2 ст. 167 КАС України повернув без розгляду клопотання ОСОБА_25 про проведення трансляції судових засідань у зв'язку із тим, що зазначена особа не є учасником справи.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року відмовив у задоволенні клопотання Міністерства юстиції України про проведення трансляції судових засідань.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року відмовив у задоволенні клопотання Відповідача про виключення із числа доказів висновків експертів від 29.03.2022 № 5998/22-61/5949/22-39/6274-6284/22-39 за результатами проведення комплексної судової психолого-лінгвістичної експертизи у кримінальному провадженні № 4202200000000375.

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року приєднав подані представником Міністерства юстиції України докази опублікування на офіційному сайті Міністерства юстиції України та Верховної Ради України повідомлення про розгляд справи.

В судовому засіданні представник позивача подав клопотання про відмову від позовних вимог у частині призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

Суд ухвалою від 16 червня 2022 року прийняв відмову позивача від частини позовних вимог та закрив провадження у цій частині.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 16 червня 2022 року у задоволенні клопотання представника політичної партії «Опозиційна платформа За життя» Бойка Ю.А. про призначення судової лінгвістичної експертизи відмовлено.

03.11.23, 10:27

Суд протокольною ухвалою від 16 червня 2022 року оголосив перерву у розгляді справи до 20 червня 2022 року.

16 червня 2022 року на адресу суду надійшло клопотання представника Відповідача про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, подане через Електронний суд.

Суд ухвалою від 16 червня 2022 року задовольнив клопотання представника Відповідача про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

17 червня 2022 року на адресу суду надійшло клопотання представника третьої особи про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Суд ухвалою від 20 червня 2022 року задовольнив клопотання представника третьої особи про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Суд протокольною ухвалою від 20 червня 2022 року частково задовольнив клопотання Відповідача про огляд електронних доказів.

У судовому засіданні представники позивача у повній мірі підтримали доводи, наведені у позовній заяві, та просили її задовольнити.

Представник третьої особи у судовому засіданні підтримала доводи, наведені у позовній заяві, поясненнях до позовної заяви та просила задовольнити позовні вимоги.

Представник Відповідача у судовому засіданні проти позовних вимог заперечила, підтримала доводи, наведені у відзиві на позовну заяву, та просив у задоволенні позовних вимог відмовити.

Суд, з'ясувавши обставини, на які позивач посилається як на підставу своїх вимог, дослідивши докази, якими вона обґрунтовується, встановив такі фактичні обставини та відповідні їм правовідносини.

Установчою конференцією від 03.10.1999 прийнято рішення про створення політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр»

XIX позачерговим З'їздом політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» від 26.02.2017 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» на політичну партію «За життя».

Позачерговим XXI З'їздом політичної партії «За життя» від 23.12.2018 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «За життя» на політичну партію «Опозиційна платформа За життя».

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань ПП «ОПЗЖ» зареєстрована Міністерством юстиції України 09.12.1999, свідоцтво № 1276, ідентифікаційний код юридичної особи 21709375, співголови Партії: Рабінович Вадим Зіновійович та Бойко Юрій Анатолійович, місцезнаходження: 01024, м. Київ, вул. Велика Васильківська, буд. 23Б.

Відповідно до листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» Міністерство юстиції України повідомлено про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «ОПЗЖ».

З мотивів наведеного Міністерство юстиції України звернулося з цим позовом до суду.

При вирішенні спору суд керувався таким.

Відповідно до статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 Про введення воєнного стану із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 Про продовження строку дії воєнного стану в Україні, та Закону України Про затвердження Указу Президента України Про введення воєнного стану в Україні у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на території України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України Про правовий режим воєнного стану (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас, пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Відповідно до статті 2 Закону України Про політичні партії в Україні (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону №2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;
- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;

- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;
- 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики;
- 10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;

11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як повстанці, ополченці, ввічливі люди тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Окрім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій.

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганди війни, публічної заяви та закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальної загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дій, спрямованих на незаконне захоплення державної влади, демонстрації проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Так, пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема ПП «ОПЗЖ».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Подібне передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 Щодо призупинення діяльності політичних партій із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «ОПЗЖ»

03.11.23, 10:27

(Том 2 а.с.1-12, 1).

Відповідно до частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Вимогами статті 72 КАС України визначено, що доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Ці дані встановлюються такими засобами:

- 1) письмовими, речовими і електронними доказами;
- 2) висновками експертів;
- 3) показаннями свідків.

Відповідно до частини 1 статті 73 КАС України належними є докази, які містять інформацію щодо предмета доказування.

Вимогами статті 94 КАС України визначено, що письмовими доказами є документи (крім електронних документів), які містять дані про обставини, що мають значення для правильного вирішення спору.

Письмові докази подаються в оригіналі або в належним чином засвідченій копії, якщо інше не визначено цим Кодексом. Якщо для вирішення спору має значення лише частина документа, подається засвідчений витяг з нього.

Учасники справи мають право подавати письмові докази в електронних копіях, посвідчених електронним підписом, прірівняним до власноручного підпису відповідно до закону. Електронна копія письмового доказу не вважається електронним доказом.

Копії документів вважаються засвідченими належним чином, якщо їх засвідчено в порядку, встановленому чинним законодавством.

Учасник справи, який подає письмові докази в копіях (електронних копіях), повинен зазначити про наявність у нього або іншої особи оригіналу письмового доказу.

Учасник справи підтверджує відповідність копії письмового доказу оригіналу, який знаходиться у нього, своїм підписом із зазначенням дати такого засвідчення.

Відповідно до матеріалів справи, протоколом Установчої конференції політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр» від 03.10.1999 року ухвалено створити політичну партію та затвердити її назву політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Центр»; затвердити Статут та Програму Партії; обрати Голову Партії та членів Ревізійної комісії Партії.

07.10.1999 року засновники ОСОБА_27, ОСОБА_28, ОСОБА_29 звернулися із заявою до Міністерства юстиції України та подали установчі документи на реєстрацію політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр», що поширює свою діяльність на території України.

Міністерством юстиції України 09.12.1999 року видано свідоцтво про реєстрацію об'єднання громадян № 1276.

XIX позачерговим З'їздом політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» від 26.02.2017 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» на політичну партію «За життя», а керівником обрано ОСОБА_18.

У кінці липня 2018 року з партією об'єдналося ГО «Український вибір».

Позачерговим XXI З'їздом політичної партії «За життя» від 23.12.2018 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «За життя» на політичну партію «Опозиційна платформа За життя», співголовами партії обрано ОСОБА_18 та ОСОБА_30.

На підставі рішення другого етапу Позачергового XXIII З'їзду Партії від 11.06.2019 року, заяви політичної партії, поданої до Міністерства юстиції України 11.06.2019 року, Міністерством юстиції України складено правовий висновок від 12.06.2019 року про відповідність вимогам Конституції та законів України документів, поданих для державної реєстрації змін до відомостей про ПП «ОПЗЖ» та прийнято рішення про державну реєстрацію змін до відомостей про ПП «ОПЗЖ» від 12.06.2019 року №291/19.4.

Відповідно до правового висновку Міністерства юстиції України Програма та Статут ПП «ОПЗЖ» відповідають вимогам Конституції та законів України.

Листом Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» Міністерство юстиції України повідомлено про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «ОПЗЖ».

Суд не приймає до уваги посилання представника відповідача на те, що відповідно до правового висновку Міністерства юстиції України Програма та Статут ПП «ОПЗЖ» відповідають вимогам Конституції та законів України, оскільки правовою підставою звернення із цим позовом до суду є дії політичної партії спрямовані на ліквідацію незалежності України; зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; порушення суверенітету і територіальної цілісності України; пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі, а не невідповідність вимогам Конституції України чи законам України її статутних документів.

Відповідно до листа Державного бюро розслідувань від 01.04.2022 № 10-5-05-435 у межах досудового розслідування у кримінальних провадженнях, що здійснюється щодо народних депутатів України ПП «ОПЗЖ», проведено ряд слідчих та процесуальних дій, під час яких встановлено факти заперечення її окремими членами незалежності України, суверенітету і її територіальної цілісності, які створюють загрозу безпеці держави, проваджують війну, насильство, розпалюють міжетнічну, расову та релігійну ворожнечу. Тому подальша діяльність цієї партії може становити реальну загрозу для сучасної незалежної української державності, створювати сприятливий ґрунт для мобілізації та об'єднання антиукраїнських сил, які прагнуть зруйнувати демократичний конституційний лад та незалежність України.

Вимогами статті 101 КАС України визначено, що висновок експерта - це докладний опис проведених експертом досліджень, зроблених у результаті них висновки та обґрунтовані відповіді на питання, поставлені перед експертом, складений у порядку, визначеному законодавством.

Предметом висновку експерта може бути дослідження обставин, які входять до предмета доказування та встановлення яких потребує наявних у експерта спеціальних знань.

Предметом висновку експерта не можуть бути питання права.

Висновок експерта може бути наданий на замовлення учасника справи або на підставі ухвали суду про призначення експертизи.

Висновок експерта викладається у письмовій формі і приєднується до справи.

Суд має право за заявою учасників справи або з власної ініціативи викликати експерта для надання усних пояснень щодо його висновку.

У висновку експерта повинно бути зазначено: коли, де, ким (ім'я, освіта, спеціальність, а також, за наявності, свідоцтво про присвоєння кваліфікації судового експерта, стаж експертної роботи, науковий ступінь, вчене звання, посада експерта), на якій підставі була проведена експертиза, хто був присутній при проведенні експертизи, питання, що були поставлені експертіві, які матеріали експерт використав. Інші вимоги до висновку експерта можуть бути встановлені законодавством.

У висновку експерта має бути зазначено, що він попереджений (обізнаний) про відповідальність за завідомо неправдивий висновок, а у випадку призначення експертизи судом - також про відповідальність за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків.

Відповідно до статті 108 КАС України висновок експерта для суду не має заздалегідь встановленої сили і оцінюється судом разом із іншими доказами за правилами, встановленими статтею 90 цього Кодексу. Відхилення судом висновку експерта повинно бути мотивованим у судовому рішенні.

У матеріалах справи наявний висновок експертів від 29.03.2022 року № № 5998/22-61/5949/22-39/6274ч6284/22-39 складений на виконання постанови старшого слідчого ОВК Головного слідчого управління Державного бюро розслідувань Бацанова О.В. про проведення комплексної судової психолого-лінгвістичної експертизи у кримінальному провадженні № 4202200000000375 від 14.03.2022 року за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 111 КК України.

Відповідно до висновку експертів від 29.03.2022 року № № 5998/22-61/5949/22-39/6274ч6284/22-39 у текстах новин, опублікованих на сайті ПП «ОПЗЖ» <https://zagitya.com.ua/>, зафіксованих у матеріалах, що надані на дослідження, містяться висловлювання, які маніпулюють суспільною свідомістю, зокрема поширюють інформацію та формують у суспільства думку про наявність в Україні націонал-соціалістичного (нацистського) режиму, його підтримки владою, про геноцид російськомовного населення та жителів Луганської та Донецької областей, мають пропагандистський характер, формують у суспільства антиукраїнські настрої та містять ознаки інформаційного впливу, спрямованого на підірив української державності.

Окрім того, експерти прийшли до висновку, що висловлювання, які містяться у мовленні особи-президента Російської Федерації ОСОБА_22 у публікації «Putin-Обращение Президента Российской Федерации (24.02.22)» за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=taYTXNsUU5w>, є схожими за внутрішнім психологічним змістом до висловлювань у текстах новин, опублікованих на сайті ПП «ОПЗЖ» <https://zagitya.com.ua/>.

Суд відхиляє доводи представника відповідача, що висновок експерта зроблено на виконання постанови старшого слідчого ОВК Головного слідчого управління Державного бюро розслідувань Бацанова О.В., який не надав дозвіл на його розголошення, оскільки відповідно до листа Державного бюро розслідувань від 01.04.2022 № 10-5-05-435 зазначено, що в порядку статті 222 КПК України надано дозвіл на розголошення відомостей досудового розслідування у кримінальному провадженні № 4202200000000375 від 14.03.2022 року в обсязі визначеному у цьому листі та додатку до нього, а саме висновку експертів.

Окрім того, Суд враховує, що експерти ОСОБА_31 та ОСОБА_32 попередженні про кримінальну відповідальність за статтями 384, 385 КК України, що підтверджується їхніми підписами у висновку експертів від 29.03.2022 № 5998/22-61/5949/22-39/6274ч6284/22-39.

Відповідно до матеріалів справи з червня 2019 року ОСОБА_4 перебуває на посаді Голови Стратегічної Ради та Політичної Ради Політичної партії.

Водночас останній є підозрюваним/фігурантом у щонайменше 9 кримінальних провадженнях, 4 з яких відкриті за наступними кваліфікаціями кримінальних правопорушень:

- частина перша статті 110 Кримінального кодексу України (далі КК України) (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України);
- частина перша статті 111 КК України (державна зрада);
- частина перша статті 2583 КК України (створення терористичної групи чи терористичної організації).

Окрім того, ОСОБА_3 оголошено дві підозри за двома епізодами:

- у скоєнні злочинів, передбачених ст.ст. 111 («Державна зрада») та 438 («Порушення законів та звичаїв війни», в частині «розграбування національних цінностей на окупованій території») КК України;
- у скоєнні злочинів, передбачених ст.ст. 111 («Державна зрада») та 258-3 («Створення терористичної групи чи терористичної організації», в частині «організаційного чи іншого сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації») КК України.

Суд не приймає до уваги посилання представника відповідача, що часові події інкримінованих кримінальних правопорушень датуються слідством 2014-2016 роки у період, коли ОСОБА_4 не був членом Партії та не входив до керівних органів Партії, оскільки члени Партії, обираючи ОСОБА_4 до керівних органів, були проінформовані щодо діяльності останнього, його поглядів та зв'язку з країною-агресором.

08.10.2021 у м. Москва співголова ПП «ОПЗЖ» ОСОБА_19 провів зустріч із заступником керівника Адміністрації Президента РФ, куратором т.зв. «українського напрямку» ОСОБА_33, у ході якої були обговорені проблеми загострення російсько-українських відносин та відкритих кримінальних проваджень стосовно ОСОБА_8 через призму критичної оцінки політики діючої української влади в інтересах країни-агресора (режим доступу: https://zagitya.com.ua/ua/news/novosti/yadim_rabinovich_dovel_do_kozaka_poziciju_opzjh_po_kljuchevym_voprosam_yneshnej_i_vnutrennej_politiki.html), на сьогодні доступ до сайту закритий).

Суд враховує, що факт спілкування співголови партії ОСОБА_24 із ОСОБА_33 відбувся після окупації частини території України та визнання Росії країною-агресором.

Вимогами статті 99 КАС України визначено, що електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет).

Електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України Про електронні довірчі послуги. Законом може бути визначено інший порядок засвідчення електронної копії електронного доказу.

Учасники справи мають право подавати електронні докази в паперових копіях, посвідчених в порядку, визначеному законом. Паперова копія електронного доказу не вважається письмовим доказом.

Вимогами статті 219 КАС України визначено, що речові та електронні докази оглядаються судом, а також подаються для ознайомлення учасникам справи, а в разі необхідності - також експертам, спеціалістам і свідкам. Особи, яким подані для ознайомлення речові та електронні докази, можуть звернути увагу суду на ті чи інші обставини, пов'язані з доказом та його оглядом.

Електронні письмові документи досліджуються в порядку, передбаченому для дослідження письмових доказів.

03.11.23, 10:27

В судовому засіданні учасники справи дійшли згоди про те, що з урахуванням обмежених технічних можливостей та обізнаністю обох сторін та третьої особи із електронними доказами достатнім буде дослідження скріншотів веб-сторінок у паперовій формі наявних у матеріалах справи.

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://stopcor.org/opzzh-privitaly-yedynu-rosiyu-z-peremogoyu-na-vyborah/>) ПП «ОПЗЖ» 21.09.2021 року привітала голову російської провладної політичної партії «Единая Россия» ОСОБА_5 з перемогою на парламентських виборах (Том 2, а.с. 13-15).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://www.gazeta.ru/politics/2022/02/24/14570437.shtml>) напередодні повномасштабного вторгнення Російської Федерації в інтерв'ю російському інтернет-виданню «Газета.ру» співголова ОСОБА_20 зазначив, що народні депутати від Партії не голосували ані за визнання Росії агресором, ані за санкції проти депутатів Держдуми.

Окрім того, у цьому ж інтерв'ю ОСОБА_21 звинуватив офіційну владу України у невиконанні Мінських домовленостей та виправдовував визнання ОСОБА_34 так званих Л/ДНР (Том 2, а.с. 16-20).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту офіційної сторінки (телеграм-каналу) Маріупольської міської ради (режим доступу: <t.me/mariupolrada/9139>) інформації від 05.04.2022 депутати Маріупольської міської ради від ОПЗЖ сприяли гуманітарній катастрофі, яка зараз є у місті Маріуполь.

Так повідомляється, що: «Вони не просто підтримали окупантів, виступали інформаторами ворожої армії та фактично корегували обстріл критичної цивільної інфраструктури. З перших днів війни окупанти прицільним вогнем знищували об'єкти життєзабезпечення міста. Комунальні підприємства та техніку. Склади з продовольством та медикаментами. Везі мобільних операторів та лінії електропередачі. Насосні станції та магістральний водопровід з резервного водосховища. Було спалено всі міські автобуси, підготовлені для евакуації населення. Місце зборів надзвичайного штабу міських служб досить швидко дискредитувалося і також зазнавало обстрілів. Виявилося, що самі зрадники-депутати з ОПЗЖ допомогли росіянам швидко паралізувати місто та створити гуманітарну катастрофу. Зараз посібники геноциду в Маріуполі активно сприяють створенню окупаційної адміністрації. Усі матеріали щодо колаборантів уже передано до СБУ...» Також оприлюднено прізвиська цих представників Партії у м. Маріуполь, а саме: ОСОБА_35, ОСОБА_36, ОСОБА_37, ОСОБА_38, ОСОБА_39. (Том 2, а.с. 21).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту офіційної сторінки (телеграм-каналу) Маріупольської міської ради (режим доступу: <t.me/mariupolrada>) опубліковано інформацію про затримання працівниками Державного бюро розслідувань керівника фракції ОПЗЖ Маріупольської міськради, який здійснював антиукраїнську інформаційну кампанію на підтримку країни-агресора.

Вказана інформація підтверджена на офіційному сайті Державного бюро розслідувань у статті від 14.04.2022 «ДБР викрило очільника фракції партії ОПЗЖ Маріупольської міської ради на можливому сприянні країни-агресору» на веб-сайті (режим доступу: <https://dbr.gov.ua/news/dbr-vikrilo-ochilnika-frakcii-partii-opzzh-mariupolskoi-miskoi-radi-na-mozhливomu-spriyanni-kraiini-agresoru>) (Том 2, а.с. 22-23).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://ny.ua/ukr/ukraine/events/energodar-deputat-vid-opzzh-andriy-shevchik-pishov-na-spiypracyu-z-okupantami-novini-ukrajini-50228776.html>) в Енергодарі депутат міськради від партії «ОПЗЖ» ОСОБА_40 пішов на співпрацю з російськими окупантами і заявив, що створив «раду самоорганізації міста», яка виконуватиме функції міської ради (Том 2, а.с. 24-25).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3461038-sbu-viyavila-ponad-25-tisaci-kolaborantiv-iz-momentu-nabranna-sinnosti-vidpovidnim-zakonom-deputat.html>) 3 моменту набрання чинності закону про колаборантів Служба безпеки України виявила понад 2,5 тисячі осіб, які підпадають під цю категорію. Близько ста з них уже затримані (Том 3, а.с. 178-179).

Під час судового розгляду представник відповідача не змогла підтвердити належну реакцію Партії зазначених випадків співпраці членів ПП «ОПЗЖ» та їх місцевих осередків з представниками країни-агресора.

9 березня 2022 року співголова ПП «ОПЗЖ» ОСОБА_26 підписав розпорядження про створення гуманітарних штабів регіональних та місцевих організацій ПП «ОПЗЖ», серед основних завдань яких тісна координація роботи штабів з органами державної влади, підрозділами територіальної оборони, волонтерськими організаціями, допомога в евакуації громадян та інше.

Суд приходить до переконання, що підписання розпорядження про створення гуманітарних штабів регіональних та місцевих організацій ПП «ОПЗЖ» не спростовує фактів антиукраїнської діяльності Партії. Разом з тим Суду не надано доказів того, що такі штаби реально були створені та надавали допомогу.

Щодо перерахунку Одеською регіональною організацією ПП «ОПЗЖ» 31 березні 2022 року 1 337 500 гривень на потреби оборони, безпеки та підтримки населення, то Суд зазначає, що перерахування коштів є одноразовою ініціативою лише одного місцевого осередку ПП «ОПЗЖ», що не підтверджує позиції Партії в цілому (платіжні доручення № 139, 140, 141 від 31.03.2022 року, Том 3, а.с. 167-169).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу:

<https://interfax.com.ua/news/general/809545.html>) 08.03.2022 року співголова фракції "Опозиційна платформа За життя" ОСОБА_21 заявив, що "ОПЗЖ" засуджує агресію РФ проти України та робитиме все необхідне для допомоги українським громадянам (Том 3, а.с. 175-177).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://ukranews.com.ua/news/848159-opzzh-zayavyla-pro-peredachu-produktiv-harchuvannya-yak-zsu-tak-i-tysyacham-myrnyh-gromadyan>) політична партія "Опозиційна платформа - За життя" (ОПЗЖ) надала допомогу продуктами харчування та іншими необхідними речами як бійцям Збройних сил України (ЗСУ), так і тисячам мирних громадян, які страждають від війни (Том 3, а.с. 222-228).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/8/7329509/>) народні депутати лояльної до РФ партії "ОПЗЖ" заявили, що допомагатимуть владі, а деякі члени партії запишуться до територіальної оборони. Бойко в соцмережі заявив, що вони "захистять Україну". Пряма мова Бойка: "Ми засуджуємо агресію російської армії проти нашої країни. Члени ОПЗЖ масово запишуться у територіальну оборону, щоб охороняти об'єкти критичної інфраструктури, житло громадян та боротися з мародерами" (Том 3, а.с. 229-243).

Доводи представника відповідача про наявність фактів співпраці з окупантами представників інших політичних сил не спростовують правових підстав для відмови у задоволенні позовних вимог щодо ПП «ОПЗЖ», наведених фактів антидержавної діяльності членів ПП «ОПЗЖ» та їх місцевих осередків, а також відсутності належної реакції зі сторони керівництва Партії щодо такої діяльності.

Доводи представника відповідача про допомогу ПП «ОПЗЖ» владі у захисті України є голосливими, оскільки не підтверджені реальними фактами надання такої допомоги від Партії в цілому з наведенням відповідних доказів.

Відповідно до долучених до матеріалів справи актів огляду інтернет-ресурсу від 30.05.2022, складених консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, проведено огляд Telegram-каналу Іллі Ківи за посиланням: <https://t.me/illiyukua>, на яких відображено такі висловлювання ОСОБА_41:

-відеопублікацію російського телеканалу «ІНФОРМАЦІЯ_7» з виступом ОСОБА_41 тривалістю 08.33 хв, а також коментарем до відео, під час якого Ілля Ківа піддає жорсткій критиці вище керівництво державою, звинувачуючи їх в економічній кризі та заклик до зміни влади (публікація від 24.07.2021 року, Том 4, а.с. 121-124);

-Зеленський фашист (публікація від 26.04.2021 року, Том 4, а.с. 129-130);

-епоха бідності закінчилася, почалася епоха голоду і жебрацтва (публікація від 16.07.2021 року, Том 4, а.с. 133-134);

-Україна знову стала колиською фашизму (публікація від 19.07.2021 року, Том 4, а.с. 135-136);

-на відео Ілля Ківа з автоматичною зброєю, візуально схожою на автомат Калашникова, зазначає: «сьогодні велике свято, сьогодні день фашистських загарбників, і ми, члени організації антифашистського руху патріоти за життя вирішили це свято почати святкувати» (публікація від 10.01.2022 року, Том 4, а.с. 137-139);

-сьогодні наша країна стала колиською фашизму, але ми зробимо все можливе, щоб це зупинити; зазначає, що влада є пособником фашизму (публікація від 19.08.2021 року, Том 4, а.с. 140-147);

-Путін для українців має бути Богом (публікація від 08.02.2022 року, Том 4, а.с. 148-149);

-українці це не галичани, не западенці, які микють туалети полякам і німцям, це російська нація і слов'янські брати (публікація від 23.02.2022 року, Том 4, а.с. 150-153);

-щиро вважає Львівський регіон ворожим, який не любить Україну, а просто ненавидить росіян (публікація від 01.07.2021 року, Том 4, а.с. 156-157);

-привітав партію «Єдина Росія» з перемогою на виборах (публікація від 21.09.2021 року, Том 4, а.с. 158-159);

-любить і поважає Росію, Україні бачить в союзі з Росією (публікація від 17.02.2021 року, Том 4, а.с. 164-);

-публічно привітав президента країни-агресора РФ ОСОБА_13 з днем народження, ідеалізуючи його антиукраїнську діяльність (публікація від 07.10.2021 року, Том 4, а.с. 166-168).

Суд вважає, що вказані публікації та відеозаписи містять елементи маніпулювання суспільною свідомістю, спрямовані на дестабілізацію суспільно-політичного життя, закликають до повалення діючої влади, формують негативне ставлення до дій держави в цілому.

Наявність перерахованих публікацій Суд ухвалив визнати загальновідомою та такою, що була досліджена і перевірена судом у судовому засіданні.

Відповідно до витягу з протоколу зборів депутатської фракції ПП «ОПЗЖ» у Верховній Раді України дев'ятого скликання від 26.02.2022 року народного депутата України ОСОБА_12 виключено зі складу фракції політичної партії «Опозиційна платформа за життя» (Том 3, а.с. 156-157).

Разом з тим, Судом під час розгляду справи з'ясовано, що на момент постановлення рішення суду ОСОБА_12 є членом ПП «ОПЗЖ».

Водночас, відповідно до загальнодоступної інформації 24.02.2022 Ілля Ківа в ефірі пропагандистських програм на Першому каналі Російської Федерації заявив, що «Україна просякнута нацизмом, а українському народу потрібне звільнення», фактично закликаючи країну-агресора до прямої широкомасштабної військової агресії проти України.

14.03.2022 Ілля Ківа в ефірі пропагандистського шоу Російської Федерації «60 хвилин» звернувся до президента країни-агресора Путіна з проханням ліквідувати Президента України ОСОБА_16 та його оточення, пояснюючи, що «єдина можливість припинити це божевілля ліквідація терористів».

Разом з тим варто зазначити, що висловлювання та діяльність особи Іллі Киви стала підставою для оголошення останньому підозри на наступними кваліфікаціями кримінальних правопорушень:

-частина перша статті 110 КК України (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України);

-частина перша статті 111 КК України (державна зрада).

Документування протиправної діяльності Іллі Киви здійснюється в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 42020000000005461 від 12.03.2021 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого статтями 110 («Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України»), 111 («Державна зрада») та 436-1 («Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського тоталітарних режимів) КК України.

Щодо посилавь представника відповідача, що політична партія засуджує висловлювання та діяльність колишнього народного депутата України Іллі Киви, то Суд звертає увагу, що такі засудження відбулися лише після виключення його зі складу фракції політичної партії «Опозиційна платформа за життя». Однак, матеріали справи підтверджують його антиукраїнську та проросійську діяльність задовго до цього. Разом з тим, політична партія жодним чином не реагувала на таку тривалу діяльність, що свідчить про мовчазну згоду партії щодо такої поведінки та позиції свого члена.

Відповідно до частини 1 статті 90 КАС України суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні.

Підсумовуючи наведеного, Суд приходить до переконання, що ПП «ОПЗЖ» пропагує проросійську позицію, а її діяльність шкодить інтересам держави.

09.04.2015 Верховна Рада ухвалила закон про заборону пропаганди комуністичного й нацистського режимів в Україні. Ним заборонено прославляти комунізм, публічно заперечувати злочинний характер комуністичного й нацистського режимів, використовувати символіку відповідних партій і популяризувати їхніх героїв.

Разом з тим, постановою Верховної Ради України Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБОЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором. Підстава - збройна агресія та окупація частини території України, зокрема АР Крим та частини Луганської і Донецької областей.

В подальшому, 21.02.2022, президент країни-агресора ОСОБА_22 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдогрупвань ЛДНР, і згідно із текстом указів Росія офіційно направила свої війська на окуповану територію України 24.02.2022.

Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенція надалі), яка була ратифікована у 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини. Закон України Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що Суд застосовує при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Європейський суд з прав людини визначив умови, дотримання яких (згідно з Конвенцією) надає захист політичним партіям:

...захист політичним партіям надається їм за дотримання двох умов: 1) засоби, що використовуються партіями з метою зміни законодавства чи конституційного ладу, є законними і демократичними з усіх точок зору і 2) пропонувані зміни мають узгоджуватися із фундаментальними демократичними принципами.

Отже, політичні партії, лідери та члени яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не сумісні з однією чи декількома засадами демократії або мають на меті знищити демократію чи обмежити права інших, не можуть поспілатися на ст. 11 Конвенції як засіб захисту права на свободу об'єднання.

Однією із правомірних підстав для заборони політичної партії, на думку ЄСПЛ, є те, що остання здійснює діяльність або просуває цілі, несумісні з фундаментальними демократичними принципами (справа *Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*, 2003). Таким чином, концепція демократії, що здатна сама себе захистити полягає в тому, що демократія толерантна до усіх політичних ідей, окрім однієї коли демократія має бути скасована. Одним із підтверджень імплементації концепції у практику ЄСПЛ є позиція Суду у відомій справі *Зданока проти Латвії*:

...для того, щоб забезпечити стабільність і ефективність демократичного ладу, держава може вживати конкретні заходи для його захисту... Європейський суд визнав правомірність думки демократії, яка здатна сама себе захистити [у справі *Vogt v. Germany* (1995)]... Європейський суд також заявив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає деяких поступок з боку громадян, які мають у деяких випадках сприймати обмеження деяких наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому... Завдання в цьому випадку полягає в тому, щоб існувала точна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства з одного боку і вимогами охорони особистих прав з іншого....

ЄСПЛ під час розгляду справ щодо заборони політичних партій також здійснює сукупну оцінку, яка полягає у визначенні того, чи була об'єктивна соціальна потреба захисту демократичного суспільства та чи було втручання у свободу об'єднань пропорційним. Наприклад, сукупна оцінка у справі *Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey* зводилась до такого:

(1) чи існували достатні докази ризику для демократії, чи свідчили ці докази про невідворотність (велику ймовірність) такої загрози; (2) чи належні виступи та дії керівників і членів партії до партії в цілому; (3) чи такі виступи та дії від імені партії формують цілісну картину розбудови політики (моделі суспільства), несумісної з концепцією демократичного суспільства.

ЄСПЛ неодноразово підкреслював, що заборона політичних партій є найрадикальнішим заходом з-поміж інших, не може вважатися правомірною, наприклад, коли підставою заборони виступають виключно формальні або процедурні підстави. Цим міркуванням повністю відповідає позиція Венеціанської комісії, яка зазначає, що заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян.

Жодна політична партія не повинна нести відповідальність за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або, що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такої взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії.

На підставі наявних у матеріалах справи доказів, Суд приходить до переконання, що члени ПП ОПЗЖ, за мовчазної згоди Партії, схвалюють та сприяють діям держави-агресора, спрямованим на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом та порушення державного суверенітету, що є порушенням Конституції України, Закону України «Про політичні партії в Україні», а також інших законів України.

З огляду на викладене, урахувавши пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антукрїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, діяльність відповідача має бути заборонена.

На думку Суду, в матеріалах справи є достатні докази, аналіз яких проведено вище, про існування реальної загрози зі сторони Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, позаяк поведінка і заклики її членів не викликали осуду зі сторони керівництва партії, а навпаки - мала місце мовчазна згода. Всупереч вимог Статуту Партії не вживались заходи впливу до вказаних вище членів партії, коли згідно цього ж Статуту члени партії зобов'язані дотримуватися його вимог. Програми та інших внутрішніх документів Партії.

Відтак, Судом формується висновок, що виступи і дії членів Партії стосуються до Партії в цілому і формують цілісну картину розбудови політики, несумісної з концепцією демократичного суспільства.

Також Суд акцентує увагу, на тому, що при вирішенні спірних відносин береться до уваги військовий стан у державі Україна та пряма військова агресія з боку Росії. Тому в забороні діяльності вказаної Партії була об'єктивна соціальна потреба з метою захисту демократичного суспільства та захисту прав і свобод громадян. Вказане обмеження наявних у Партії свобод, націлене на забезпечення стабільності країни в цілому, а тому, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Заборона діяльності Партії в умовах воєнного стану має на меті звадити зусиллям, спрямованим на розкол українського суспільства та підтоховування до співпраці з ворогом. Це рішення унеможливить дії тих політиків-колабораціоністів, які протягом всієї своєї діяльності сповідують проросійську позицію і поділяють фашистську ідеологію російського миру.

Важливо звернути увагу на те, що встановлені судом факти з досліджених правовідносин щодо порушень, вчинених членами Партії та ПП «ОПЗЖ» в цілому, виникли ще до набрання чинності Законом України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій - 18 травня 2022 року та продовжують існувати на час постановлення рішення.

Пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно із частинами третьою, четвертою статті 21 Закону № 2365-III у разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Беручи до уваги наведене та приймаючи рішення про заборону діяльності ПП «ОПЗЖ», підлягає до задоволення також як похідна вимога передачі майна, коштів та інших активів даної Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, позаяк, подібне прямо передбачено законодавчими нормами.

Можливість заборони партії і її діяльності була предметом розгляду Конституційним Судом України в рішенні від 16.07.2019 № 9-р/2019 (щодо конституційності т.зв. закону про декомунізацію), який наголосив, що політична партія, в установчих, програмних та інших офіційних документах якої містяться заперечення засад конституційного ладу України, права Українського народу на власну незалежну державу, заклики до ліквідації української незалежної держави, порушення її територіальної цілісності або ж до іншої мети, що не відповідає демократичній сутності змісту Конституції України, не може бути легітимною, а для її легалізації в Україні немає юридичного підґрунтя.

Отже, як зазначив Конституційний Суд України, з огляду на історію становлення української незалежної держави, історичний контекст та загрози, що постали перед нею у зв'язку з тимчасовою окупацією частини її території, Україна має право обстоювати конституційні принципи, у тому числі й шляхом заборони пропаганди тоталітарних режимів та використання їхньої символіки.

Суд зауважує, що частиною 2 статті 6 КАС України та статтею 17 Закону України Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини передбачено застосування судами Конвенції та практики ЄСПЛ як джерела права.

Європейський суд з прав людини, інтерпретуючи положення статті 11 Конвенції, в ряді своїх рішень зазначав, що права і свободи громадян на створення і діяльність політичних партій, як форму об'єднань з іншими особами, може зазнавати обмежень задля забезпечення захисту демократії і державного ладу країни.

В своїй послідовній практиці ЄСПЛ, зокрема, вказав, що політична партія, лідери якої підбурюють до насильства або висувають політику, яка не поважає демократію, або яка спрямована на знищення демократії та зневагу визнаних у демократії прав і свобод, не може претендувати на захист Конвенції від законодавчих обмежень, застосовуваних на цих підставах (Язар і інші проти Туреччини, § 49).

Суд також вказував, що програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про заборону політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри (Партія добробуту і інші, § 101; Еррі Батасуна та Батасуна проти Іспанії, § 80).

Аналізуючи питання обсягу дослідження доводів позивача та їх відображення у судовому рішенні, питання вичерпності висновків суду ґрунтуються на висновках, що їх зробив Європейський суд з прав людини у справі Проніна проти України (Рішення ЄСПЛ від 18.07.2006).

Зокрема, ЄСПЛ у своєму рішенні зазначив, що п. 1 ст. 6 Конвенції зобов'язує суди давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматись як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент. Межі цього обов'язку можуть бути різними в залежності від характеру рішення. Крім того, необхідно брати до уваги різноманітність аргументів, які сторона може представити в суд, та відмінності, які існують у державах-учасниках, з огляду на положення законодавства, традиції, юридичні висновки, викладення та формулювання рішень. Таким чином, питання, чи виконав суд свій обов'язок щодо подання обґрунтування, що випливає зі статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи.

У даній справі суд дійшов висновку про вичерпну відповідь на всі істотні питання, що виникають при кваліфікації спірних відносин як у матеріально-правовому, так і у процесуальному аспектах з урахуванням заявлених вимог, та визначеного у зв'язку з цим предметом доказування.

Чинним законодавством України не встановлений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спорів, що витікають з правовідносин, які становлять предмет даного позову.

Крім того, згідно висновку викладеного в рішенні Конституційного Суду України від 09.07.2002 № 15-пр/2002 у справі № 1-2/2002 (про досудове врегулювання спорів): обрання певного засобу правового захисту, у тому числі і досудового врегулювання спору, є правом, а не обов'язком особи, яка добровільно, виходячи з власних інтересів, його використовує.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 22 КАС України апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні адміністративні справи про заборону політичної партії, передбачені статтею 289-3 цього Кодексу.

Водночас пунктом 4 Розділу VII Перехідні положення КАС України встановлено, що в умовах воєнного стану адміністративні справи про заборону політичної партії відповідно до статті 289-3 цього Кодексу як суду першої інстанції підсудні апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.

Відповідно до частини першої статті 132 КАС України, судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Пунктом 19 частини другої статті 3 Закону України Про судовий збір передбачено, що судовий збір не справляється, зокрема, за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії.

Згідно із частиною 8 статті 289-3 КАС України за подання до адміністративного суду, зокрема, позовних заяв у справах, визначених цією статтею, судовий збір не сплачується.

Суду не надано доказів понесення стороною позивача витрат, пов'язаних з розглядом справи, відтак питання про повернення таких не є актуальним.

Керуючись статтями 139, 241- 246, 255, 289-3, 295, пунктом 4 Розділу VII Перехідні положення Кодексу адміністративного судочинства України, Восьмий апеляційний адміністративний суд,-

В І Р І Ш І В:

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя» (ЄДРПОУ: 21709375, адреса : Велика Васильківська, 23Б, м. Київ, 01004).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Категорія справи № П/857/8/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.
Надіслано судом: 15.09.2022. Зареєстровано: 17.09.2022. Оприлюднено: 19.09.2022.
Дата набрання законної сили: 15.09.2022
Номер судового провадження: А/990/12/22

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

Іменем України

15 вересня 2022 року

м. Київ

справа №П/857/8/22

адміністративне провадження №А/990/12/22

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду:

судді-доповідача - Губської О.А.,

суддів: Білак М.В., Загороднюка А.Г., Калашнікової О.В., Шевцової Н.В.,

за участю:

секретаря судового засідання Андрійчук Т.В.,

представників позивача Адам Ю.В., Росохи С.В.,

представника відповідача Котенко Ю.Ю.,

представника третьої особи Сучкової А.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні

апеляційну скаргу Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя»

на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року у справі №П/857/8/22

за позовом Міністерства юстиції України до політичної партії «Опозиційна платформа - За життя», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача - Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,

Керуючись статтями 289-3, 308, 316 Кодексу адміністративного судочинства України, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду

п о с т а н о в и в:

1. Апеляційну скаргу Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя»

на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року залишити без задоволення.

2. Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року в цій справі залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з моменту її підписання та оскарженню не підлягає.

Головуючий суддя

О.А. Губська

Судді

М.В. Білак

А.Г. Загороднюк

О.В. Калашнікова

Н.В. Шевцова

Категорія справи № П/857/8/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо: забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.
Надіслано судом: 20.09.2022. Зареєстровано: 21.09.2022. Оприлюднено: 21.09.2022.
Дата набрання законної сили: 15.09.2022
Номер судового провадження: А/990/12/22

Верховний
Суд

Ф

ПОСТАНОВА

Іменем України

15 вересня 2022 року

м. Київ

справа №П/857/8/22

адміністративне провадження № А/990/12/22

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду:

судді-доповідача - Губської О.А.,

суддів: Білак М.В., Загороднюка А.Г., Калашнікової О.В., Шевцової Н.В.,

за участю:

секретаря судового засідання Андрійчук Т.В.,

представників позивача Адам Ю.В., Росохи С.В.,

представника відповідача Котенко Ю.Ю.,

представника третьої особи Сучкової А.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні

апеляційну скаргу Політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62»

на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року у справі №П/857/8/22

за позовом Міністерства юстиції України до політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача - Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,

УСТАНОВИВ:

Короткий зміст позовних вимог

Міністерство юстиції України звернулося до Восьмого апеляційного адміністративного суду, як суду першої інстанції, з позовом до Політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62», у якому просило суд:

- заборонити діяльність політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62»;

- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;

- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Обставини справи

Установчою конференцією від 03.10.1999 прийнято рішення про створення політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр».

XIX позачерговим З'їздом політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» від 26.02.2017 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» на політичну партію «За життя».

Позачерговим XXI З'їздом політичної партії «За життя» від 23.12.2018 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «За життя» на політичну партію «ІНФОРМАЦІЯ_62».

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» зареєстрована Міністерством юстиції України 09.12.1999, свідоцтво № 1276, ідентифікаційний код юридичної особи 21709375, співголови Партії: ОСОБА_1 та ОСОБА_2, місцезнаходження: 01024, м. Київ, вул. Велика Васильківська, буд. 23Б.

Відповідно до листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо припинення діяльності політичних партій» Міністерство юстиції України повідомило про виявлення фактів антиукраїнської діяльності,

зокрема, ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62».

Враховуючи вказану обставину, позивач звернувся до суду з цим адміністративним позовом.

Короткий зміст рішення суду попередньої інстанції

Рішенням Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року позов задоволено.

Заборонено діяльність політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62».

Передано майно, кошти та інші активи політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Короткий зміст та обґрунтування вимог апеляційної скарги. Позиція інших учасників справи.

13 липня 2022 року до Верховного Суду як суду апеляційної інстанції надійшла апеляційна скарга від політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62» на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року у цій справі.

У поданій апеляційній скарзі заявник, із посиланням на порушення судом першої інстанції норм матеріального та процесуального права, просить скасувати оскаржуване судове рішення та ухвалити нове про відмову у задоволенні позовних вимог повністю.

На обґрунтування вимог апеляційної скарги заявник зазначив, що ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» рішуче засуджує збройну агресію Російської Федерації проти України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної правової Держави. Діяльність Партії ніколи не була спрямована на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення. Відповідач ніколи не поширював відомості, які містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України. Викладені у позовній заяві твердження Позивача про зворотнє є вигаданими, надуманими та абсолютно безпідставними.

Програма Партії була затверджена XIX З'їздом Політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» 26.02.2017 року і залишається незмінною до сьогодні (незалежно від змін кадрового складу керівних органів Партії). Програма передбачає, що фундаментальною основою Партії є такі цінності, як справедливість, свобода і рівність.

Метою Партії є побудова справедливого суспільства рівності вільних людей в незалежній Україні.

Вибором Партії є проукраїнська політика, позаблоковий статус та міжнародне партнерство.

Відповідно до Програми незалежна, вільна та благополучна Україна - це гарантія спільного майбутнього, збереження національної ідентичності у всьому її різноманітті.

Програма не містить жодних положень, які підпадають під заборони, встановлені статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», до неї немає жодних зауважень у державних органів.

Відповідач вважає, що позивач не навів жодного доказу того, що Програма чи інші партійні документи Відповідача містять положення, які підпадають під заборони, встановлені статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні».

Будь-які дії ОСОБА_3, які на думку правоохоронних органів можуть створювати загрозу державному суверенітету, можуть бути предметом незалежного кримінального провадження і судового розгляду.

Посилання лише на наявність певних кримінальних проваджень (навіть у підозрі за такими особливо тяжкими кримінальними провадженнями) чи застосування щодо ОСОБА_3 персональних санкцій не підтверджує того, що саме Партія вчинила дії, які відповідно до статті 5 Закону України «Про політичні партії в Україні» ведуть до заборони її діяльності.

Більше того, часові події інкримінованих кримінальних правопорушень датуються слідством 2014-2016 роки у період, коли ОСОБА_3 не був членом Партії та не входив до керівних органів Партії.

Партія засуджує висловлювання та діяльність колишнього народного депутата України ОСОБА_6.

Його позиція суперечить позиції та ідеології Партії, іде всупереч думки членів Партії.

Також скаржник зазначив, що позивач не навів доказів вчинення ОСОБА_1 дій, які посягають на територіальну цілісність і недоторканість України і пов'язаність із такими діями Партії.

Відповідно до усіх партійних програмних документів основною метою Партії є досягнення миру в Україні. Партія готова вчиняти усі необхідні кроки для того, щоб в Україні через військові дії перестали гнути люди (в тому числі, вести перемовини з усіма учасниками війни, зокрема Російською Федерацією).

ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» та її члени допомагають зміцнювати обороноздатність України, всіляко підтримують осіб, постраждалих від збройної агресії РФ.

Орім того, Венеціанська комісія у Керівних принципах щодо заборони і розпуску політичних партій та подібних заходів, ухвалених на 41 пленарній сесії (Венеція, 10-11 грудня 1999 року), наполягає, що: «Жодна політична партія не повинна нести відповідальність за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такий взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії».

Міністерство юстиції України подало відзив на апеляційну скаргу, в якому вказало на безпідставність та необґрунтованість доводів скаржника, якими не спростовано законність оскаржуваного рішення суду першої інстанції.

Зокрема, позивач вказує про те, що Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України (далі РНБО України) від 18.03.2022 "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій".

03.11.23, 10:05

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганди війни, публічної заяви та закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальної загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, спрямованих на незаконне захоплення державної влади, демонстрації проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Також вказаним рішенням доручено Міністерству юстиції України вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зокрема, ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62», а відповідно до статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, означене Міністерство є належним позивачем про заборону політичної партії.

Оскільки на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 "Щодо призупинення діяльності політичних партій" із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62», вважає вказане свідченням того, що діяльність вказаної політичної партії спрямована, зокрема на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжтнічної, расової чи релігійної ворожнечі.

Служба безпеки України подала пояснення на апеляційну скаргу, в яких зазначила, що вважає викладені у ній доводи необґрунтованими та безпідставними. Служба безпеки України підкреслила, що звернення Міністерства юстиції України до суду з цим позовом обумовлене Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022, яким введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій». На виконання його вимог, Служба безпеки України надала Міністерству юстиції України задокументовані факти антиукраїнської діяльності ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62». Також у поясненнях висловлено думку щодо правильності рішення суду першої інстанції, що є підставою для залишення його без змін, а апеляційної скарги без задоволення.

Рух апеляційної скарги

Ухвалами Верховного Суду від 03 серпня 2022 року відкрито апеляційне провадження за вказаною апеляційною скаргою та призначено зазначену адміністративну справу до розгляду у відкритому судовому засіданні на 11 серпня 2022 року на 10 год 30 хв.

У вказаному судовому засіданні оголошено перерву до 14 год 15 вересня 2022 року.

У судових засіданнях представник відповідача Котенко Ю.Ю. підтримала позицію, висловлену в апеляційній скарзі, просила задовольнити її вимоги і скасувати рішення суду першої інстанції з ухваленням постанови про відмову у задоволенні позову повністю.

Крім іншого, представник відповідача звернула увагу на те, що суд першої інстанції не досліджував доказів, якими обґрунтував своє рішення, що є порушенням процесуального закону. Зауважила про те, що частина доказів, що надані суду позивачем є неналежними та недопустимими, оскільки зібрані не у спосіб, встановлений нормами КПК України. Зауважила, що факти антиукраїнської діяльності політичної партії, поставлені їй за провинку, мали існувати на дату подання позову до суду, а також на час воєнного стану у державі, а не у попередні періоди. На стадії апеляційного перегляду судового рішення подання додаткових доказів має бути обґрунтоване відповідно до приписів КАС України.

Наголосила також на тому, що публікації в інтернет-виданнях не можуть бути доказом діяльності політичної партії у супереч заборон, визначених у статті 5 Закону № 2365-III. Водночас вказала на недоведення позивачем того, що особи, які вчиняли такі дії, є членами партії та діяли від її імені чи за її згодою.

Також акцентувала увагу на тому, що зазначені позивачем дії, в тому числі кожна окремо, становлять самостійний склад злочину, визначений Кримінальним кодексом України, однак жоден член партії, в тому числі ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_2, ОСОБА_6 та решта членів партії, її місцевих осередків до кримінальної відповідальності за такі злочини не притягнуті, обвинувачення за відповідними статтями КК України їм не оголошене. Докази, які перевіряються в межах кримінальних проваджень, не можуть оцінюватися за правилами адміністративного судочинства, особливо ті, які зібрані з порушенням встановленого порядку.

З погляду представника відповідача, висловлювання ОСОБА_4, ОСОБА_8, ОСОБА_2, ОСОБА_6 не містять закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, незаконного захоплення влади чи закликів до інших дій, які заборонені відповідно до статті 5 Закону № 2365-III. Вважає таке твердження суб'єктивним судженням позивача та третьої особи. Критика чинної державної влади не може свідчити про заклик до її захоплення чи повалення конституційного ладу у неконституційний спосіб. Висловлювання своїх думок, поглядів, навіть у критичній формі, стосовно політичного курсу країни, діяльності державних органів та/чи їхніх представників є проявом демократії і за це не можна засуджувати політичну партію, тим більше забороняти її діяльність. Такий захід, відповідно до Керівних принципів щодо заборони і розпуску політичних партій та подібних заходів, ухвалених Венеціанською Комісією на 41 пленарній сесії (Венеція, 10-11 грудня 1999 року), має застосовуватися з крайньою стриманістю.

7. Представники Міністерства юстиції України у судовому засіданні просили відмовити у задоволенні апеляційної скарги. Пояснення представників позивача за змістом аналогічні тим, які викладено у відзиві на апеляційну скаргу.

Щодо додаткових доказів, які надано під час апеляційного розгляду, представники позивача пояснили, що надати їх раніше не було можливості, адже процес виявлення порушень членів партії є тривалим і динамічним, докази продовжують виявляти та документувати. Крім того, щодо листа Центральної виборчої комісії та відповідного списку членів партії пояснили, що нагальна потреба у його наданні суду виникла після першого судового засідання, у якому представник відповідача поставила під сумнів членство та належність до партії згаданих в оскаржуваному судовому рішенні осіб.

На запитання представника відповідача представники Міністерства юстиції України уточнили, що підставами позову та підставами для заборони ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» є приписи пунктів 3, 4, 5, 6 частини першої статті 5 Закону №2365-III.

8. Представник Служби безпеки України у судовому засіданні також просила відмовити у задоволенні вимог апеляційної скарги і залишити рішення суду першої інстанції без змін. Вважає, що обставини, які слугували підставою для заборони діяльності зазначеної політичної партії, встановлені і підтверджені належним чином, підстав для скасування рішення суду першої інстанції немає. Доводи представника третьої особи за змістом аналогічні тим, які викладено у поясненнях на апеляційну скаргу.

Обставини, що встановлені судом попередньої інстанції

Установчою конференцією від 03.10.1999 прийнято рішення про створення політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр».

XIX позачерговим З'їздом політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» від 26.02.2017 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» на політичну партію «За життя».

Позачерговим XXI З'їздом політичної партії «За життя» від 23.12.2018 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «За життя» на політичну партію «ІНФОРМАЦІЯ_62».

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» зареєстрована Міністерством юстиції України 09.12.1999, свідоцтво № 1276, ідентифікаційний код юридичної особи 21709375, співголови Партії: ОСОБА_1 та ОСОБА_2, місцезнаходження: 01024, м. Київ, вул. Велика Васильківська, буд. 23Б.

Відповідно до листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» Міністерство юстиції України повідомлено про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62».

З мотивів наведеного, Міністерство юстиції України звернулося з цим позовом до суду.

Нормативне регулювання та позиція Верховного Суду

Відповідно до статті 1 Конституції України Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

За статтею 2 Конституції України суверенітет України поширюється на всю її територію. Україна є унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

Відповідно до статті 15 Конституції України суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

Відповідно до статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

За статтею 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Політичні партії в Україні сприяють формуванню і вираженню політичної волі громадян, беруть участь у виборах. Членами політичних партій можуть бути лише громадяни України. Обмеження щодо членства у політичних партіях встановлюються виключно цією Конституцією і законами України.

За статтею 37 Конституції України утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються. <...>

Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від ІНФОРМАЦІЯ_56 № 64/2022 "Про введення воєнного стану" із змінами, внесеними Указом Президента України від ІНФОРМАЦІЯ_58 № 133/202 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", та Закону України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на території України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас, пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Відповідно до статті 2 Закону України "Про політичні партії в Україні" (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян-прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

03.11.23, 10:05

Згідно зі статтею 3 Закону №2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;
- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;
- 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки;
- 10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;
- 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як "повстанці", "ополченці", "ввічливі люди" тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;
- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;
- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

У разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Окрім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій".

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганди війни, публічної заяви та закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальної загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дій, спрямованих на незаконне захоплення державної влади, демонстрації проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Так, пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону № 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України".

Аналогічне передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України, яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символи.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

Суд першої інстанції встановив, що протоколом Установчої конференції політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр» від 03.10.1999 року ухвалено створити політичну партію та затвердити її назву політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Центр»; затвердити Статут та Програму Партії; обрати Голову Партії та членів Ревізійної комісії Партії.

07.10.1999 року засновники ОСОБА_9, ОСОБА_10, ОСОБА_11 звернулися із заявою до Міністерства юстиції України та подали установчі документи на реєстрацію політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр», що поширює свою діяльність на території України.

Міністерством юстиції України 09.12.1999 року видано свідоцтво про реєстрацію об'єднання громадян № 1276.

XIX позачерговим З'їздом політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» від 26.02.2017 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» на політичну партію «За життя», а керівником обрано Вадима Рабіновича.

Позачерговим XXI З'їздом політичної партії «За життя» від 23.12.2018 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «За життя» на політичну партію «ІНФОРМАЦІЯ_62», співголовами партії обрано ОСОБА_12 та ОСОБА_2.

На підставі рішення другого етапу Позачергового XXIII З'їзду Партії від 11.06.2019 року, заяви політичної партії, поданої до Міністерства юстиції України 11.06.2019 року, Міністерством юстиції України складено правовий висновок від 12.06.2019 року про відповідність вимогам Конституції та законів України документів, поданих для державної реєстрації змін до відомостей про ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» та прийнято рішення про державну реєстрацію змін до відомостей про ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» від 12.06.2019 року №291/19.4.

Відповідно до правового висновку Міністерства юстиції України Програма та Статут ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» відповідають вимогам Конституції та законів України.

Судом першої інстанції встановлено, що на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 "Щодо призупинення діяльності політичних партій" із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» (Том 2 а.с.1-12, 1).

Відповідно до листа Державного бюро розслідувань від 01.04.2022 № 10-5-05-435 у межах досудового розслідування у кримінальних провадженнях, що здійснюється щодо народних депутатів України ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62», проведено ряд слідчих та процесуальних дій, під час яких встановлено факти заперечення окремими її членами незалежності України, суверенітету і її територіальної цілісності, які створюють загрозу безпеці держави, пропагандують війну, насильство, розпалюють міжетнічну, міжнародну ворожнечу. Тому подальша діяльність цієї партії може становити реальну загрозу для сучасної незалежної української державності, створювати сприятливий ґрунт для мобілізації та об'єднання антиукраїнських сил, які прагнуть зруйнувати демократичний конституційний лад та незалежність України.

Суд апеляційної інстанції враховує, що доводи позивача про те, що діяльність ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» спрямована на порушення суверенітету і територіальної цілісності України, підризу безпеки держави; незаконне захоплення державної влади; пропаганду війни,

03.11.23, 10:05

насилства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі (пункти 3, 4, 5, 6 частини першої статті 5 Закону № 2365-III) ґрунтуються переважно на інформації в електронній (цифровій) формі, а також на скрінах вебсторінок, які Міністерству юстиції України надала Служба безпеки України в контексті подій, які спричинили подання цього позову.

Водночас відеозвернення і текстові повідомлення, розміщені в мережі Інтернет, які надала Служба безпеки України, і які є предметом дослідження в цій справі, не є єдиним (вичерпним) підтвердженням публічної діяльності лідерів та членів партії. Надані Службою безпеки України і Міністерством юстиції України відеофайли і публікації з відкритих і загальнодоступних джерел в Інтернеті в сукупності, як вбачається з доводів представників цих органів, мали на меті проявити, продемонструвати антиукраїнську спрямованість діяльності партії та її лідерів, членів, що в умовах повномасштабної збройної агресії з боку Росії становить реальну загрозу конституційному ладу, суверенітету і територіальній цілісності України, її національній (державній) безпеці.

В судовому засіданні учасники справи дійшли згоди про те, що з урахуванням обізнаності обох сторін та третьої особи із електронними доказами достатнім буде дослідження скріншотів веб-сторінок у паперовій формі та доказів, задокументованих відповідними актами огляду, наявних у матеріалах справи.

Враховуючи наведене вище, Суд встановив таке.

Відповідно до матеріалів справи з червня 2019 року ОСОБА_3 перебуває на посаді Голови Стратегічної Ради та Політичної Ради Політичної партії.

Водночас останній є підозрюваним/фігурантом у щонайменше 9 кримінальних провадженнях, 4 з яких відкриті за наступними кваліфікаціями кримінальних правопорушень:

- частина перша статті 110 Кримінального кодексу України (далі - КК України) (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України);
- частина перша статті 111 КК України (державна зрада);
- частина перша статті 2583 КК України (створення терористичної групи чи терористичної організації).

Окрім того, ОСОБА_4 оголошено дві підозри за двома епізодами:

- у скоєнні злочинів, передбачених ст. 111 («Державна зрада») та ст. 438 («Порушення законів та звичаїв війни», в частині «розграбування національних цінностей на окупованій території») КК України;

- у скоєнні злочинів, передбачених ст. 111 («Державна зрада») та ст. 258-3 («Створення терористичної групи чи терористичної організації», в частині «організаційного чи іншого сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації») КК України.

Суд апеляційної інстанції вважає правильним висновок суду першої інстанції про безпідставність посилання представника відповідача, що часові події інкримінованих кримінальних правопорушень датуються слідством 2014-2016 роки у період, коли ОСОБА_3 не був членом Партії та не входив до керівних органів Партії, оскільки члени Партії, обираючи ОСОБА_3 до керівних органів, були проінформовані щодо діяльності останнього, його поглядів та зв'язку з країною-агресором.

Крім цього, Суд апеляційної інстанції бере до уваги, що відповідно до протоколу огляду слідчого від 17-19 березня 2022 року, складеного в межах досудового розслідування кримінального провадження № 4202200000000375 від 14 березня 2021 року (Том 7, а.с. 3), встановлено такі публікації.

ОСОБА_4 обговорив з ОСОБА_7 та ОСОБА_33 створення міжпарламентського об'єднання (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_31, Т. 7, а.с. 87).

ОСОБА_7 підтримав ініціативу ОСОБА_4 про міжпарламентський діалог між Україною, Росією, Германією та Францією (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_30, Т. 7, а.с. 100 зворот).

ОСОБА_4, відповідаючи на питання журналістів, зазначив про те, що націонал-радикали в Україні відчувають всездозволеність (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_29, Т. 7, а.с. 130 зворот-130а).

ОСОБА_4 опублікував статтю «ІНФОРМАЦІЯ_27» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_28, Т. 7, а.с. 131-132).

ОСОБА_4 опублікував статтю «ІНФОРМАЦІЯ_26» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_24, Т. 7, а.с. 149 зворот-150).

ОСОБА_4 надав інтерв'ю телеканалу «Россія-1», програма «ІНФОРМАЦІЯ_33», у якому зазначив: «ІНФОРМАЦІЯ_23» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_22, Т. 7, а.с. 180 зворот-180в).

ОСОБА_4 привітав ОСОБА_15 з переобранням на посаду голови Єдиної Росії (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_25, Т. 7, а.с. 218-220).

Суд апеляційної інстанції бере до уваги також інформацію, що опублікована у засобах масової інформації іншими членами партії та її керівниками.

Так, наприклад, ІНФОРМАЦІЯ_21 у м. Москва співголова ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» ОСОБА_1 провів зустріч із заступником керівника Адміністрації Президента РФ, куратором так званого «українського напрямку» ОСОБА_16, у ході якої ОСОБА_5 довів до відома ОСОБА_16 позицію його партії по ключовим питанням зовнішньої і внутрішньої політики. Працюємо далі! Нас не зламати! Час розставити все на свої місця (режим доступу: ОСОБА_17).

Суд першої інстанції правильно врахував, що факт спілкування співголови партії ОСОБА_1 із ОСОБА_18, як і ОСОБА_3 із ОСОБА_7, відбувся після окупації частини території України та визнання Росії країною-агресором.

Крім того, відповідно до протоколу огляду слідчого від 17-19 березня 2022 року, складеного в межах досудового розслідування кримінального провадження №4202200000000375 від 14 березня 2021 року (Том 7, а.с. 3), встановлено такі висловлювання ОСОБА_8:

«ІНФОРМАЦІЯ_19» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_18, Т. 7, а.с. 74 зворот-75).

«ІНФОРМАЦІЯ_17» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_17, Т. 7, а.с. 89-90).

«ІНФОРМАЦІЯ_16» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_20, Т. 7, а.с. 94 зворот).

«ІНФОРМАЦІЯ_14» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_15, Т. 7, а.с. 95).

«ІНФОРМАЦІЯ_13» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_11, Т. 7, а.с. 150).

«ІНФОРМАЦІЯ_10» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_9, Т. 7, а.с. 160).

«ІНФОРМАЦІЯ_12» (Т. 7, а.с. 177-178 зворот).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_2) ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» ІНФОРМАЦІЯ_3 привітала голову російської провладної політичної партії «Единая Россия» ОСОБА_15 з перемогою на парламентських виборах (Том 2, а.с. 13-15).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_1) напередодні повномасштабного вторгнення Російської Федерації в інтерв'ю російському інтернет-виданню «Газета.ru» співголова Партії ОСОБА_2 зазначив, що народні депутати від Партії не голосували ані за визнання росії агресором, ані за санкції проти депутатів Держдуми.

Окрім того, у цьому ж інтерв'ю ОСОБА_2 звинуватив офіційну владу України у невиконанні Мінських домовленостей та вказав це як підставу визнання ОСОБА_7 так званих ЛДНР (Том 2, а.с. 16-20).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту офіційної сторінки (телеграм-каналу) Маріупольської міської ради (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_6) інформації від ІНФОРМАЦІЯ_8 депутати Маріупольської міської ради від ІНФОРМАЦІЯ_62 сприяли гуманітарній катастрофі, яка зараз є у місті Маріуполь.

Так повідомляється, що: «Вони не просто підтримали окупантів, виступали інформаторами ворожої армії та фактично корегували обстріл критичної швільної інфраструктури. З перших днів війни окупанти прицільним вогнем знищували об'єкти життєзабезпечення міста. Комунальні підприємства та техніку. Склади з продовольством та медикаментами. Вежі мобільних операторів та лінії електропередачі. Насосні станції та магістральний водопровід з резервного водосховища. Було спалено всі міські автобуси, підготовлені для евакуації населення. Місце зборів надзвичайного штабу міських служб досить швидко дискредитувалося і також зазнавало обстрілів. Виявилось, що самі зрадники-депутати з ІНФОРМАЦІЯ_62 допомогли росіянам швидко паралізувати місто та створити гуманітарну катастрофу. Зараз посібники геноциду в Маріуполі активно сприяють створенню окупаційної адміністрації. Усі матеріали щодо колаборантів уже передано до СБУ...» Також оприлюднено прізвиська цих представників Партії у м. Маріуполь, а саме: ОСОБА_23 , ОСОБА_24 , ОСОБА_25 , ОСОБА_26 , ОСОБА_27 . (Том 2, а.с. 21).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту офіційної сторінки (телеграм-каналу) Маріупольської міської ради (режим доступу: t.me/mariupolrada) опубліковано інформацію про затримання працівниками Державного бюро розслідувань керівника фракції ІНФОРМАЦІЯ_62 Маріупольської міськради, який здійснював антиукраїнську інформаційну кампанію на підтримку країни-агресора.

Вказана інформація підтверджена на офіційному сайті Державного бюро розслідувань у статті від 14.04.2022 «ДБР викрило очільника фракції партії ІНФОРМАЦІЯ_62 Маріупольської міської ради на можливому сприянні країни-агресору» на веб-сайті (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_5) (Том 2, а.с. 22-23).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_4) в Енергодарі депутат міськради від партії «ІНФОРМАЦІЯ_62» ОСОБА_28 пішов на співпрацю з російськими окупантами і заявив, що створив «раду самоорганізації міста», яка виконуватиме функції міської ради (Том 2, а.с. 24-25).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_7) з моменту набрання чинності закону про колаборантів Служба безпеки України виявила понад 2,5 тисячі осіб, які підпадають під цю категорію. Близько ста з них уже затримані (Том 3, а.с.178-179).

Суд апеляційної інстанції наголошує на тій обставині, що належність зазначених вище осіб до членства в ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» підтверджується серед іншого списком обраних депутатів, висунутих місцевими організаціями ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» (Том 8 а.с.74-85).

Водночас, під час судового розгляду представник відповідача не змогла підтвердити належну реакцію Партії на зазначені випадки співпраці членів ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» та їх місцевих осередків з представниками країни-агресора.

ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» не відмежовувалася публічно від таких поглядів своїх лідерів та членів ні до, ні після початку прямої повномасштабної російської агресії проти України, що дає підстави вважати, що ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» ці погляди поділяє.

Представники позивача підкреслили, що зазначені ними та наявні у матеріалах справи докази є тільки частиною того, що можна знайти і побачити у відкритому доступі в мережі Інтернет, де є безліч відео з членами партії, у яких вони відверто дискредитують діяльність державних органів і таким чином нагнітають напругу у суспільстві.

Наприклад, відповідно до долучених до матеріалів справи актів огляду інтернет-ресурсу від 30.05.2022, складених консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, проведено огляд Telegram-каналу "ОСОБА_6" за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_32» , на яких відображено такі висловлювання ОСОБА_6 :

- ІНФОРМАЦІЯ_44 російського телеканалу «Перший канал» з виступом ОСОБА_6 тривалістю 08.33 хв, а також коментарем до відео, під час якого ОСОБА_6 піддає жорсткій критиці вище керівництво держави, звинувачуючи їх в економічній кризі та закликати до зміни влади (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_36, Том 4, а.с. 121-124);

- ІНФОРМАЦІЯ_34 (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_35, Том 4, а.с. 129-130);

-ІНФОРМАЦІЯ_38 (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_39, Том 4 , а.с. 133-134);

-ІНФОРМАЦІЯ_37 (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_40, Том 4, а.с. 135-136);

-на відео ОСОБА_6 з автоматичною зброєю, візуально схожою на автомат Калашникова, зазначив: «сьогодні велике свято, сьогодні день фашистських загарбників, і ми, члени організації антифашистського руху патріоти за життя вирішили це свято почати святкувати» (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_41, Том 4, а.с. 137-139);

-ІНФОРМАЦІЯ_45 (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_43, Том 4, а.с. 140-147);

-ІНФОРМАЦІЯ_46 (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_42, Том 4, а.с. 148-149);

-ІНФОРМАЦІЯ_47 (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_52, Том 4, а.с. 150-153);

-ІНФОРМАЦІЯ_48 (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_53, Том 4, а.с. 156-157);

-ІНФОРМАЦІЯ_49 (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_3, Том 4, а.с. 158-159);

- ІНФОРМАЦІЯ_50 (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_54, Том 4, а.с. 164-);

- ІНФОРМАЦІЯ_51 ОСОБА_7 з днем народження, ідеалізуючи його антиукраїнську діяльність (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_55, Том 4, а.с. 166-168).

Також суд першої інстанції встановив, що ІНФОРМАЦІЯ_56 ОСОБА_6 в ефірі пропагандистських програм на Першому каналі Російської Федерації заявив, що «Україна просякнута нацизмом, а українському народу потрібне звільнення», фактично закликаючи країну-агресора до прямої широкомасштабної військової агресії проти України (публікація від ІНФОРМАЦІЯ_57, Том 3, а.с. 170-171).

ІНФОРМАЦІЯ_58 ОСОБА_6 в ефірі пропагандистського шоу Російської Федерації « ІНФОРМАЦІЯ_33» звернувся до президента країни-агресора ОСОБА_7 з проханням ліквідувати Президента України ОСОБА_32 та його оточення, пояснюючи, що «єдина можливість припинити це божевілля - ліквідація терористів».

Висловлювання та діяльність особи ОСОБА_6 стала підставою для оголошення останньому підозри за наступними кваліфікаціями кримінальних правопорушень:

- частина перша статті 110 КК України (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України);
- частина перша статті 111 КК України (державна зрада).

Документування протиправної діяльності ОСОБА_6 здійснюється в межах досудового розслідування у кримінальному провадженні № 42020000000005461 від 12.03.2021 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого статтями 110 («Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України»), 111 («Державна зрада») та 436-1 («Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського тоталітарних режимів) КК України.

Суд апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що вказані публікації та відеозаписи містять елементи маніпулювання суспільною свідомістю, спрямовані на дестабілізацію суспільно-політичного життя, закликають до повалення діючої влади, формують негативне ставлення до дій держави в цілому.

Суд бере до уваги, що відповідно до витягу з протоколу зборів депутатської фракції ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» у Верховній Раді України дев'ятого скликання від 26.02.2022 року народного депутата України ОСОБА_6 виключено зі складу фракції політичної партії «Опозиційна платформа за життя» (Том 3, а.с. 156-157).

Згідно із Постановою Верховної Ради України від 15 березня 2022 року № 2140-ІХ повноваження народного депутата ОСОБА_6 достроково припинено у зв'язку з особистою заявою про складення ним депутатських повноважень.

Разом з тим, судом першої інстанції під час розгляду справи з'ясовано, що на момент вчинення описаних дій та висловлювань ОСОБА_6 є членом ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62».

Відповідачем не було спростовано зазначену обставину ні в суді першої інстанції, ні під час розгляду справи судом апеляційної інстанції.

Щодо посилань представника відповідача, що політична партія засуджує висловлювання та діяльність колишнього народного депутата України ОСОБА_6.

Суд апеляційної інстанції погоджується з зауваженням суду першої інстанції про те, що таке засудження відбулося лише після виключення його зі складу фракції політичної партії «Опозиційна платформа за життя» та припинення ним депутатських повноважень. Однак, матеріали справи підтверджують його антиукраїнську та проросійську діяльність задовго до цього.

Втім політична партія жодним чином не реагувала на таку тривалу діяльність, що свідчить про мовчазну згоду партії щодо такої поведінки та позиції свого члена.

Вказане змушує оцінювати його публічні виступи через призму законних приписів і заборон стосовно діяльності політичної партії загалом, яка своєю «пасивною» поведінкою поділяє його позицію.

В цьому контексті Суд бере до уваги висновки Європейського суду з прав людини, який неодноразово зазначав (наприклад, у рішенні від 30 липня 2009 року у справі *Netti Batasuna and Batasuna* проти Іспанії (заяви №№ 25803/04, 25817/04), що лише статут і програма політичної партії не можуть вважатися єдиним критерієм для визначення її цілей і намірів. Зміст програми необхідно порівнювати з діями лідерів і членів партії та позицією, яку вони відстоюють.

Статутні та програмні цілі ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» у цьому контексті Суд оцінюватиме у зіставленні передусім з публічними висловлюваннями лідерів та членів партії та ставленням до них самої партії, адже тільки так можна зрозуміти і оцінити справжню мету і суть діяльності політичної партії.

Колегія суддів не заперечує того, що членство в політичній партії не позбавляє громадянина права на приватне життя як і гарантій щодо невтручання у нього. Особа, яка є членом політичної партії, може висловлюватися і поводитися відповідно до своїх вподобань, морально-етичних і культурних орієнтирів. Але публічна діяльність партійців, особливо тих, які займають керівні, провідні позиції в партії або є її загальноновизнаними ідейними лідерами, тим більше таких партій, які здобули на виборах «представництво» в органах місцевого

самоврядування, не тільки «звужує» їхній приватний простір, що закономірно, але її покладає додаткову відповідальність за свої вчинки, а надто за свої ідеї та заклики, проголошені у публічному просторі. Адже лідер партії залишається ним незалежно від того, який ресурс він використовує для поширення своїх поглядів серед населення і в який період доби він виступає. Тому висловлювання ідейного лідера партії, як і офіційного керівника партії щодо подій у державі відображають не просто особисту думку (суб'єктивні, оціночні висловлювання) таких осіб, але й позицію партії загалом.

Тому що партія це не «фікція», як в доктрині цивільного права називають юридичну особу, а спільнота громадян-однодумців, прихильників певної загальнонаціональної програми, вчинки і публічні висловлювання яких і дають розуміння, в чому полягає діяльність утвореної ними політичної партії й на які реальні цілі вона спрямована.

Колегія суддів бере до уваги, що Європейський суд з прав людини у справі «Refah Partisi (the Welfare Party) and Others проти Туреччини» (рішення від 13 лютого 2003 року; заяви №№ 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98) визнав висловлювання лідерів партії та осіб, яких партія висувала кандидатами на виборах, такими, що відображають реальну політичну позицію партії.

Суд першої інстанції, за текстом оскаржуваного рішення, дослідив усі долучені позивачем та СБУ докази й у підсумку погодився з доводами позивача і третьої особи про те, що публікації і відеозвернення членів партії спрямовані на дискредитацію державної влади, підірив основ конституційного ладу, що є складовою безпеки, пропагують насильство, війну, порушення суверенітету і територіальної цілісності, розпалюють міжетнічну та міжнаціональну ворожнечу.

Зважаючи на зауваження апелянта, висловлені в апеляційній скарзі та у судовому засіданні, колегія суддів також оглянула і дослідила відповідні докази.

Стосовно деяких публікацій в інтернет-виданнях представник відповідача висловила зауваження щодо належності їх як доказів з підстав порушення порядку їх збирання, фіксації та подання суду.

Колегія суддів відхилила клопотання представника відповідача не досліджувати ці матеріали, оскільки представник відповідача помилково ототожнює порядок збирання доказів за правилами КПК України та відповідний порядок, встановлений Законом України «Про контролёрську діяльність».

Крім цього, Суд враховує, що 9 березня 2022 року ОСОБА_2 підписав розпорядження про створення гуманітарних штабів регіональних та місцевих організацій ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62», серед основних завдань яких тісна координація роботи штабів з органами державної влади, підрозділами територіальної оборони, волонтерськими організаціями, допомога в евакуації громадян та інше.

Суд апеляційної інстанції вважає правильним висновок суду першої інстанції про те, що підписання розпорядження про створення гуманітарних штабів регіональних та місцевих організацій ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» не спростовує фактів антиукраїнської діяльності Партії. Разом з тим Суду не надано доказів того, що такі штаби реально були створені та надавали реальну допомогу.

Щодо перерахунку Одеською регіональною організацією ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» 31 березні 2022 року 1337500,00 гривень на потреби оборони, безпеки та підтримки населення, то Суд зазначає, що перерахування коштів є одноразовою ініціативою лише одного місцевого осередку ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62», що не підтверджує позицію Партії в цілому (платіжні доручення № 139, 140, 141 від 31.03.2022 року; Том 3, а.с. 167-169).

Також Суд бере до уваги таке.

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_59) ІНФОРМАЦІЯ_60 співголова фракції "ІНФОРМАЦІЯ_62" ОСОБА_2 заявив, що "ІНФОРМАЦІЯ_62" засуджує агресію РФ проти України та робитиме все необхідне для допомоги українським громадянам (Том 3, а.с. 175-177).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_61) політична партія "ІНФОРМАЦІЯ_62" (ІНФОРМАЦІЯ_62) надала допомогу продуктами харчування та іншими необхідними речами як бійцям Збройних сил України (ЗСУ), так і тисячам мирних громадян, які страждають від війни (Том 3, а.с. 222-228).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_63/) народні депутати лояльної до РФ партії "ІНФОРМАЦІЯ_62" заявили, що допомагатимуть владі, а деякі члени партії запишуться до територіальної оборони. ОСОБА_2 в соцмережі заявив, що вони "захистять Україну". Пряма мова ОСОБА_2: "ІНФОРМАЦІЯ_64" (Том 3, а.с. 229-243).

Втім доводи представника відповідача про допомогу ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» владі у захисті України не підтверджені реальними фактами надання такої допомоги від Партії в цілому з наведенням відповідних доказів та не спростовують вчинених її членами дій, які підпадають під визначення статті 5 Закону №2365-III.

Суд наголошує, що збройна агресія Росії проти України супроводжується також інформаційною війною, яка, окрім іншого, має на меті вплинути на морально-психологічний стан українців і таким чином зменшити їхній опір ворогу. Поширення недостовірної, перекрученої інформації про діяльність державних органів, яка їх дискредитує, є одним зі способів такої війни. Деякі публікації, досліджені Судом, створені вже під час воєнного стану, їх зміст засвідчує, що вони спрямовані на дискредитацію державних органів, підірив суспільної довіри до нього і таким чином сприяють ворогу в його війні проти України.

Також Суд відповідно до приписів частини четвертої статті 78 КАС України з урахуванням такого, що набрала законної сили постановою Верховного Суду від 06 вересня 2022 року у справі №П/857/1/22, враховує встановлену обставину судом співпрацю політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62» з ПП «Партією ОСОБА_34» та публічні заяви представників про те, що вважають вказану партію своїм союзником на виборах, пропаганда ОСОБА_34 від ПП «Партія ОСОБА_34» проросійського світу і українофобії з образою своїх проукраїнських опонентів, а також заборону діяльності ПП «Партія ОСОБА_34» вказаним судовим рішенням.

Отже, докази, які дослідила колегія суддів, дають підстави для висновку про те, що висловлюванням означених членів партії притаманна українофобська тональність, спосіб подачі ними інформації характеризується вибірковістю, елементами маніпулювання й націлений на дискредитацію і підірив авторитету державних органів та інституцій України, конституційного ладу, поширення недовіри і зневіри до державної влади, намаганням нав'язати ущербність і неспроможність української держави існувати і розвиватися, розпалювання ворожнечі і розколу всередині суспільства. Такі зміст і характеристики публічних висловлювань повністю поділяються самою політичною партією «ІНФОРМАЦІЯ_62».

03.11.23, 10:05

Відомо, що аналогічну риторику давно озвучують і пропагують російські медіа, послідовно нав'язуючи і формуючи таким чином наратив про «недодержаву» Україну, яка у їхній уяві не є державою й не має права на існування. Крім цього, аналогічну позицію висловлює політичне і військове керівництво росії, яке, розпочавши повномасштабне збройне вторгнення в Україну, уже відверто й публічно заявило про «денаціфікацію» України, маючи на меті знищення Українського народу, його самобутності та позбавлення його права на самостійний розвиток, ліквідацію незалежності України, повалення її конституційного ладу і захоплення території.

Як засвідчила історія, агресивне несприйняття Української держави, заперечення її незалежності, суверенітету і територіальної цілісності, та її узагалі всього українського, яке донедавна озвучувалося і пропагувалося в медійному просторі, зокрема й в Україні, переросло зрештою у повномасштабну війну проти України, яка триває й дотепер.

Політична партія, яка зареєстрована в Україні, і створена, як презюмується Законом, з метою формування і вираження політичної волі громадян, участі у виборах та інших політичних заходах (в Україні), але яка в дійсності сповідує і пропагує антиукраїнські (правильніше проросійські) ідеї і сприяє таким чином окупантам у втіленні їхніх намірів, теж становить реальну загрозу національній безпеці, конституційному ладу України, її суверенітету і територіальній цілісності.

Публічні висловлювання членів відповідача оцінюються Судом через призму встановлених законом обмежень щодо діяльності політичних партій, тому що партія «ІНФОРМАЦІЯ_62» ніколи від цих поглядів не відмежовувалася, втім претендує на те, щоб бути виразником політичної волі певної кількості виборців, з подібними позиціями брала участь у виборах та інших політичних заходах.

У цьому контексті Суд бере до уваги позицію Європейського суду з прав людини, який звернув увагу, що заяви керівників партії та осіб, яких вона висунула кандидатами на виборах, можна беззаперечно приписати партії в цілому, оскільки висловлювання таких осіб з політичних питань можна приписувати партії, яку вони представляють, якщо партія своїм публічним рішенням відразу від цього не відмежовується і не вжила до них дисциплінарних заходів (рішення від 13 лютого 2003 року у справі «Refah Partisi (the Welfare Party) and Others проти Туреччини») (заяви №№ 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98).

Розвиваючи цю позицію, Європейський суд з прав людини зазначив, що поведінка політика (і, зауважимо, політичної партії) зазвичай включає не лише його чи її дії чи виступи (виступи її лідерів та членів), але також, за деяких обставин, бездіяльність або відсутність відповіді, що може становити дії, які вказують на позицію цього політика чи партії, і бути такими ж показовими, як і будь-яка відверто підтримуюча дія.

Таким чином, зважаючи на ідеологічну спорідненість з політикою російського агресора, її підтримку як теперішньої медійної діяльності її лідерів та членів, так і їх діяльність у минулих роках, її подальше існування на політичній мапі держави й сама можливість як політичної одиниці впливати на політичні процеси, а також брати в них участь, поширюючи по суті проросійську ворожу пропаганду, діяльність ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» становить реальну загрозу національній безпеці, незалежності і територіальній цілісності України, її демократичному конституційному ладу.

Це питання особливо гостро постало після повномасштабного збройного вторгнення росії в Україну, що й відображено у рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», яке введено в дію Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022.

У цих умовах, в умовах збройної агресії і спричинених нею загроз, які постали перед Українською державою, вона має право і обов'язок відстоювати національні інтереси, зберегти існуючий конституційний лад і демократичні інститути.

Суд, апелюючи до практики Європейського суду з прав людини стосовно розпуску політичних партій (як-от: рішення від 30 січня 1998 року у справі «United Communist Party of Turkey and Others проти Туреччини» (заява № 19392/92), рішення від 13 лютого 2003 року у справі «Refah Partisi (the Welfare Party) and Others проти Туреччини» (заяви №№ 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98), зауважує про принцип «демократії, здатної захистити себе» (або «війовничої демократії»).

Колегія суддів стверджує, що дії та виступи, які належать ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» та її лідерам, членам, загалом дають чітке уявлення про авторитарну модель суспільства, пов'язану з «руським міром», яку вони пропагують, що є несумісним з концепцією «демократичного суспільства».

Підсумовуючи наведене, колегія суддів вважає правильним висновок суду першої інстанції про те, що ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» пропагує проросійську позицію, а її діяльність шкодить інтересам держави.

Водночас Суд враховує, що 09.04.2015 Верховна Рада України ухвалила закон про заборону пропаганди комуністичного й нацистського режимів в Україні. Ним заборонено прославляти комунізм, публічно заперечувати злочинний характер комуністичного й нацистського режимів, використовувати символіку відповідних партій і популяризувати їхніх героїв.

Разом з тим, постановою Верховної Ради України "Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБОС, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором" від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором. Підстава - збройна агресія та окупація частини території України, зокрема АР Крим та частини Луганської і Донецької областей.

В подальшому, 21.02.2022, президент країни-агресора ОСОБА_7 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдоугруповань "Л/ДНР", і згідно із текстом указів Росія офіційно ІНФОРМАЦІЯ_56 направила свої війська на окуповану територію України.

Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка ратифікована у 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини. Закон України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини" (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Європейський суд з прав людини визначив умови, дотримання яких (згідно з Конвенцією) надає захист політичним партіям, а саме: захист політичним партіям надається їм за дотримання двох умов: 1) засоби, що використовуються партіями з метою зміни законодавства чи конституційного ладу, є законними і демократичними з усіх точок зору і 2) пропонувані зміни мають узгоджуватися із фундаментальними демократичними принципами.

Отже, політичні партії, лідери та члени яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не є сумісними з однією чи декількома засадами демократії або мають на меті знищити демократію чи обмежити права інших, не можуть посилатися на ст.

11 Конвенції як засіб захисту права на свободу об'єднання.

Однією із правомірних підстав для заборони політичної партії, на думку ЄСПЛ, є те, що остання здійснює діяльність або просуває цілі, несумісні з фундаментальними демократичними принципами (справа *Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*, 2003). Таким чином, концепція демократії, що здатна сама себе захистити полягає в тому, що демократія толерантна до усіх політичних ідей, окрім однієї - коли демократія має бути скасована. Одним із підтверджень імплементації концепції у практику ЄСПЛ є позиція Суду у справі Зданок проти Латвії:

"...для того, щоб забезпечити стабільність і ефективність демократичного ладу, держава може вживати конкретні заходи для його захисту... Європейський суд визнав правомірність думки "демократії, яка здатна сама себе захистити" [у справі *Vogt v. Germany* (1995)]... Європейський суд також заявив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає деяких поступок з боку громадян, які мають у деяких випадках сприймати обмеження деяких наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому... Завдання в цьому випадку полягає в тому, щоб існувала точна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства з одного боку і вимогами охорони особистих прав з іншого.

Під час розгляду справ щодо заборони політичних партій ЄСПЛ також здійснює сукупну оцінку, яка полягає у визначенні того, чи була об'єктивна соціальна потреба захисту демократичного суспільства та чи було втручання у свободу об'єднань пропорційним. Наприклад, сукупна оцінка у справі *"Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey"* зводилась до такого:

"(1) чи існували достатні докази ризику для демократії, чи свідчили ці докази про невідворотність (велику ймовірність) такої загрози; (2) чи належні виступи та дії керівників і членів партії до партії в цілому; (3) чи такі виступи та дії від імені партії формують цілісну картину розбудови політики (моделі суспільства), несумісної з концепцією демократичного суспільства".

ЄСПЛ неодноразово підкреслював, що заборона політичних партій є найрадикальнішим заходом з-поміж інших, не може вважатися правомірною, наприклад, коли підставою заборони виступають виключно формальні або процедурні підстави.

Цим міркуванням повністю відповідає позиція Венеціанської комісії, яка зазначає, що заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян.

Жодна політична партія не повинна нести відповідальність за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або, що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такий взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії.

Виходячи з системного аналізу змісту наявних у матеріалах справи доказів суд апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що члени ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» за мовчазної згоди Партії схвалюють та сприяють діям держави-агресора, спрямованим на порушення суверенітету і територіальної цілісності України, підризу безпеки держави; незаконне захоплення державної влади; пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі, що є порушенням Конституції України, Закону України «Про політичні партії в Україні», а також інших законів України.

Колегія суддів враховує, що заборона політичної партії є крайнім заходом, який повинен бути необхідним у демократичному суспільстві, відповідати легітимній меті і бути пропорційним (співмірним) до цієї мети.

Слідуючи практиці Європейського суду з прав людини (рішення від 25 травня 1998 року у справі «*Socialist Party of Turkey and Others проти Туреччини*») (заява № 21237/93) колегія суддів нагадує, що прикметник «необхідний» у цьому контексті означає «нагальну суспільну потребу».

На думку колегії суддів, у той час, коли Збройні Сили України, виконуючи свій конституційний обов'язок, боронять від російських окупантів територіальну цілісність і недоторканність України та її суверенітет, демократичні інституції теж мають проявити свою «війовничість», але вже на правовому полі. Захист державного суверенітету і територіальної цілісності України, демократичного конституційного ладу від впливу політичних партій, які реалізують ідеологічні та політичні наративи агресора, становить таку нагальну суспільну потребу з метою захисту демократичного суспільства та захисту прав і свобод громадян. Вказане обмеження наявних у Партії свобод націлене на забезпечення стабільності країни в цілому, а тому, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Заборона діяльності Партії в умовах воєнного стану має на меті завдати зусиллям, спрямованим на розкол українського суспільства та підштовхування до співпраці з ворогом. Це рішення унеможливить дії тих політиків-колабораціоністів, які протягом всієї своєї діяльності сповідують проросійську позицію і поділяють фашистську ідеологію "русского мира".

Отже, заборона діяльності ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» таким чином є необхідною у демократичному суспільстві, переслідує легітимну мету і є необхідним заходом задля захисту інтересів держави та її демократичних інституцій.

З огляду на викладене, ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, поширення відомостей про виправдання, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, діяльність відповідача має бути заборонена.

Суд апеляційної інстанції вважає правильним висновок суду першої інстанції про те, що у матеріалах справи наявні достатні та належні докази щодо існування реальної загрози конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України з боку Політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62», оскільки поведінка і заклики її членів не викликали осуду зі сторони керівництва партії, натомість у спірних правовідносинах мала місце мовчазна згода з такими діями. Всупереч вимог Статуту Партії не вживались заходи впливу до вказаних членів партії, які згідно Статуту зобов'язані дотримуватись його вимог, Програми та інших внутрішніх документів Партії.

Отже, суд першої інстанції правильно констатував, що виступи і дії членів Партії стосуються Партії в цілому і формують цілісну картину розбудови нею політики, яка є несумісною з концепцією демократичного суспільства.

Суд звертає увагу, що встановлені факти щодо порушень, вчинених членами ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62» в цілому, виникли ще до прийняття Президентом України відповідного Указу про заборону діяльності партії та продовжують існувати на теперішній час.

03.11.23, 10:05

За таких обставин суд апеляційної інстанції вважає правильним висновок суду першої інстанції про наявність підстав для заборони діяльності відповідача.

Враховуючи встановлені судом правові підстави та ухвалені рішення про заборону діяльності ПП «ІНФОРМАЦІЯ_62», колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції про наявність підстав для задоволення похідної вимоги про передачу майна, коштів та інших активів даної Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, оскільки це передбачено чинним законодавством.

Крім цього, колегія суддів враховує таке.

Можливість заборони партій і їх діяльності була предметом розгляду Конституційним Судом України в рішенні від 16.07.2019 № 9-р/2019 (щодо конституційності т.зв. "закону про декомунізацію"), який наголосив, що політична партія, в установчих, програмних та інших офіційних документах якої міститься заперечення засад конституційного ладу України, права Українського народу на власну незалежну державу, заклики до ліквідації української незалежної держави, порушення її територіальної цілісності або ж до іншої мети, що не відповідає демократичній сутності змісту Конституції України, не може бути легітимною, а для її легалізації в Україні немає юридичного підґрунтя.

Конституційний Суд України зазначив, що з огляду на історію становлення української незалежної держави, історичний контекст та загрози, що постали перед нею у зв'язку з тимчасовою окупацією частини її території, Україна має право обстоювати конституційні принципи, у тому числі й шляхом заборони пропаганди тоталітарних режимів та використання їхньої символіки.

Частиною 2 статті 6 КАС України та статтею 17 Закону України "Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини" передбачено застосування судами Конвенції та практики ЄСПЛ як джерела права.

Європейський суд з прав людини, інтерпретуючи положення статті 11 Конвенції, в низці своїх рішень зазначав, що права і свободи громадян на створення і діяльність політичних партій, як форму об'єднань з іншими особами, може зазнавати обмежень задля забезпечення захисту демократії і державного ладу країни.

В своїй послідовній практиці ЄСПЛ, зокрема, вказав, що політична партія, лідери якої підбурюють до насильства або висувають політику, яка не поважає демократію, або яка спрямована на знищення демократії та зневагу визнаних у демократії прав і свобод, не може претендувати на захист Конвенції від законодавчих обмежень, застосовуваних на цих підставах ("Язар і інші проти Туреччини", § 49).

Суд також вказував, що програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про заборону політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри ("Партія добробуту і інші", § 101; "Еррі Батасуна та Батасуна проти Іспанії", § 80).

Щодо питання обсягу дослідження доводів позивача та їх відображення у судовому рішенні, то Суд апеляційної інстанції зазначає, що питання вичерпності висновків суду ґрунтується на висновках, що їх зробив Європейський суд з прав людини у справі "Проніна проти України" (Рішення ЄСПЛ від 18.07.2006).

Зокрема, ЄСПЛ у своєму рішенні зазначив, що п. 1 ст. 6 Конвенції зобов'язує суди давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматись як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент. Межі цього обов'язку можуть бути різними в залежності від характеру рішення. Крім того, необхідно брати до уваги різноманітність аргументів, які сторона може представити в суд, та відмінності, які існують у державах-учасниках, з огляду на положення законодавства, традиції, юридичні висновки, викладення та формулювання рішень. Таким чином, питання, чи виконав суд свій обов'язок щодо подання обґрунтування, що впливає зі статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи.

У цій справі суд дійшов висновку про вичерпну відповідь на всі істотні питання, що виникають при кваліфікації спірних відносин як у матеріально-правовому, так і у процесуальному аспектах з урахуванням заявлених вимог, та визначеного у зв'язку з цим предметом доказування.

Відповідно до статті 308 КАС України суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги.

Суд апеляційної інстанції не обмежений доводами та вимогами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права.

Суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї.

Докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від нього.

Суд апеляційної інстанції не може розглядати позовні вимоги та підстави позову, що не були заявлені в суді першої інстанції.

Відповідно до статті 316 КАС України суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без задоволення, а рішення або ухвалу суду - без змін, якщо визнає, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

Суд апеляційної інстанції, дослідивши та оцінивши докази в справі та пояснення учасників справи, дійшов висновку про обґрунтованість висновків суду першої інстанції за результатами розгляду цієї справи та правильне застосування ним норм матеріального та процесуального права, що свідчить про відсутність підстав для зміни чи скасування оскаржуваного рішення суду першої інстанції.

Керуючись статтями 289-3, 308, 316 Кодексу адміністративного судочинства України, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду

п о с т а н о в и в:

1. Апеляційну скаргу Політичної партії «ІНФОРМАЦІЯ_62» на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року залишити без задоволення.

2. Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року в цій справі залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з моменту її підписання та оскарженню не підлягає.

Повне судове рішення складене 20.09.2022.

Головуючий суддя

О.А. Губська

Судді

М.В. Білак

А.Г. Загороднюк

О.В. Калашнікова

Н.В. Шевцова

Категорія справи № П/857/9/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 17.06.2022. Зареєстровано: 20.06.2022. Оприлюднено: 21.06.2022.

Номер судового провадження: П/857/9/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

14 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/9/22 пров. № П/857/9/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд в складі колегії суддів:

головуючого судді:

Матковської З.М.,

суддів:

Кузьмича С.М., Улицького В.З.,

при секретарі судового засідання:

Юник А.А.

з участю представників:

позивача

Адам Ю.В.

третьої особи

Сучкової А.М.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Львові в режимі відеоконференції адміністративну справу № П/857/9/22 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «НАШІ» третя особа, яка не заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору на стороні позивача Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,-

В С Т А Н О В И В :

Міністерство юстиції України звернулося до Восьмого апеляційного адміністративного суду із адміністративним позовом до політичної партії «Наші» (далі - Партія, Відповідач), третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні позивача Служба безпеки України, в якому просить:

- заборонити діяльність політичної партії «Наші» (ідентифікаційний код юридичної особи: 39660969);
- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги обґрунтовує тим, що діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду та за допущені порушення, передбачені статтею 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон №2365-III).

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення, зокрема в частині зупинення діяльності Партії, прийнято урахувавши пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, з метою забезпечення національної безпеки та громадського порядку в період дії в Україні правового режиму воєнного стану, запровадженого Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022, затвердженого Законом України від 24.02.2022 № 2102-IX, урахування вимоги законів України «Про правовий режим воєнного стану», Закону, відповідно до статті 107 Конституції України Рада національної безпеки і оборони України.

Пунктом 2 цього рішення Міністерству юстиції доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 вказаного рішення, зокрема політичної партії «Наші».

Із наявних відомостей, на думку позивача, слідує, що в діях Партії та її учасників (очільників) вбачається виправдування окупаційних дій Російської Федерації українським політиком у медійному просторі, що є неприпустимим та свідчить про діяльність, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки останні спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Відзив на позовну заяву від відповідача не надходив. Відповідно до ч. 2 ст. 175 КАС України, у випадку ненадання відповідачем відзиву у встановлений судом строк без поважних причин, суд має право вирішити спір за наявними матеріалами справи.

Пояснення третьої особи, яка не заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору на стороні позивача - не надходили.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 травня 2022 року задоволено заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову. Заборонено політичній партії «НАШІ» (код ЄДРПОУ 39660969, вул. Садовий поїзд, 9, м. Харків, 61128) та її регіональним організаціям вчиняти дії, спрямовані на проведення видаткових операцій за рахунками:

- НОМЕР_1 , відкритому у АТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК», код ЄДРПОУ 3966096, МФО 334851;

- НОМЕР_2 , НОМЕР_3 , відкритими в ПАТ Комерційний банк «Приватбанк», код ЄДРПОУ 42654300, МФО 351533;

- НОМЕР_4 , відкритому в АБ «УКРГАЗБАНК», код ЄДРПОУ 42545760, МФО 320478 - до вирішення справи по суті.

Заборонено АТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК» (ЄДРПОУ 14282829, МФО 334851) вчиняти дії за рахунком НОМЕР_1 , спрямовані на проведення видаткових операцій за будь-якими платіжними інструментами - до вирішення справи по суті.

Заборонено ПАТ КБ «Приватбанк» (ЄДРПОУ 14360570, МФО 351533) вчиняти дії за рахунками: НОМЕР_3 , НОМЕР_2 , спрямовані на проведення видаткових операцій за будь-якими платіжними інструментами - до вирішення справи по суті.

Заборонено АБ «УКРГАЗБАНК» (ЄДРПОУ 23697280, МФО 320478) вчиняти дії за рахунком НОМЕР_4 , спрямовані на проведення видаткових операцій за будь-якими платіжними

інструментами - до вирішення справи по суті.

Ухвалою суду від 23 травня 2022 року відкрито провадження у справі та зобов'язано позивача опублікувати відповідне оголошення в порядку передбаченому частиною п'ятою статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства.

Оголошення про відкриття провадження у справі <https://minjust.gov.ua/news/ministry/vidkrito-provadjennya-pro-zaboronu-politichnoi-partii-nashi> опубліковане позивачем, що підтверджується відомостями з офіційного сайту Міністерства юстиції України.

Ухвалою суду від 23 травня 2022 року справу призначено до судового розгляду та зобов'язано позивача опублікувати відповідне оголошення в порядку передбаченому частиною п'ятою статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства.

Оголошення про призначення справи до розгляду <https://minjust.gov.ua/news/ministry/povidomlennya-pro-rozglyad-spravi-za-pozovom-ministerstva-yustitsii-do-politichnoi-partii-nashi-pro-zaboronu-diyalnosti-partii> опубліковане позивачем, що підтверджується відомостями з офіційного сайту Міністерства юстиції України.

Ухвалою суду від 13 червня 2022 року задоволено клопотання представника Служби безпеки України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Ухвалою суду від 14 червня 2022 року прийнято відмову Міністерства юстиції України від позовних вимог про призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи та закрито провадження у справі в цій частині.

В судовому засіданні представники позивача та третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача, позовні вимоги підтримали з підстав, викладених у позовній заяві.

Відповідач в судові засідання не з'явився.

Відповідно до ч. 5 ст. 289-3 КАС України, оголошення про відкриття провадження в адміністративній справі та призначення судового засідання оприлюднені на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України, докази чого надано позивачем.

Через три дні з дня оприлюднення такого оголошення вважається, що учасники справи і всі заінтересовані особи належним чином повідомлені про судовий розгляд такої справи, призначення, дату, час і місце судового засідання, ухвалення і зміст оприлюдненого судового рішення у ній.

Неприбуття у судові засідання в суді першої чи апеляційної інстанції осіб, повідомлених про дату, час і місце розгляду справи в порядку, передбаченому цією частиною, не перешкоджає розгляду справи.

Фактичні обставини справи.

Судом встановлено та з матеріалів справи слідує, що згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань політична партія «Перемога», код ЄДРПОУ 39660969, зареєстрована Державною реєстраційною службою України 09.02.2015, свідоцтво № 273-п.п.

З'їздом політичної партії «Перемога» від 01.12.2016 прийнято рішення про зміну найменування на політичну партію «Сила народу».

З'їздом політичної партії «Сила народу» від 04.07.2018 прийнято рішення про зміну найменування на політичну партію «Український формат».

Позачерговим З'їздом політичної партії «Український формат» від 09.09.2018 прийнято рішення про зміну найменування на політичну партію «НАШ».

Зареєстроване місцезнаходження політичної партія «НАШ»: вул. Садовий проїзд, будинок 9, м. Харків, Харківська область, 61128.

Із загальнодоступних джерел та аналізу діяльності Відповідача відомо, що політична партія «НАШ» - це проросійська політична партія в Україні.

ОСОБА_1 - політик, відомий українофобськими заявами. Колишній голова політради партії «За життя», (нині політична партія «ОПЗЖ»), з листопада 2018 року - керівник Партії (обидві партії орієнтовані на «зближення» України з Росією та, в перспективі на об'єднання України з Росією).

У 2018 році Генпрокуратура України відкрила провадження проти ОСОБА_1 за статтею «Державна зрада».

Так, в етері телеканалу «112» народний депутат назвав засудженого в Росії українського режисера ОСОБА_3 терористом, бо він, на думку політика, готував підпали та вибухи. Такою заявою опозиціонер поставив під питання доцільність обміну культурного діяча.

Крім того, напередодні четвертої річниці жорстокого побиття прихильників євроінтеграції на майдані Незалежності у Києві, ОСОБА_1 в етері телеканалу News One назвав Євромайдан в Україні державним переворотом.

Також політик неодноразово звертав увагу, що Російська Федерація для України залишається головним стратегічним, торгівельним партнером.

24.02.2022 Росія вторглася на територію України, обстрілюючи населені пункти та руйнуючи інфраструктуру багатьох міст нашої держави.

Разом з тим, у своєму телеграм-каналі (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_2) та на сторінці Facebook після початку бойових дій, а саме ІНФОРМАЦІЯ_3 ОСОБА_1 опублікував пост, в якому, зокрема навів причини вторгнення зазначивши, що *«многим гражданам Украины придется в ближайшее время испытать то, что хорошо знакомо жителям Донбасса. Все эти годы наша власть жила войной, строила вокруг нее всю свою политику, и теперь война на пороге у каждого из нас. Это последствия неправильных и глупых решений, которые всем придется расхлебывать»*.

Крім того, вже ІНФОРМАЦІЯ_4 у вказаному телеграм-каналі ОСОБА_1 зазначив, що Україні доведеться капітулювати і він давно пропонував дати воду в Крим і розійтися мирно з невизнаними самопроголошеними республіками на Донеччині і Луганщині. Політик вказує: *«Они получили свою войну и Минск-3 будет уже совсем другим. Если будет»*.

Проросійськи налаштований лідер політичної партії «Наші» ОСОБА_1 відстоює позицію країни-агресора щодо федералізації України, припинення військового конфлікту на Донбасі у вигідному для РФ руслі та капітуляції України у російсько-українській війні.

Зазначену позицію ОСОБА_1 оприлюднив ІНФОРМАЦІЯ_4 у власному телеграм-каналі «ІНФОРМАЦІЯ_1» (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_5).

Також ІНФОРМАЦІЯ_3 на власній сторінці у соціальній мережі «Facebook» (сторінка видалена) вказана особа звинуватила Україну у розв'язанні російсько-української війни.

Після початку повномасштабного нападу РФ на Україну місцезнаходження ОСОБА_1 залишається невідомим, а його сторінка у Facebook видалена.

Проаналізувавши наведені у позовній заяві доводи та матеріали справи, встановивши обставини справи та дослідивши докази у їх сукупності, Суд дійшов наступних висновків.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і

свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», та Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на території України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас, пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону № 2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;
- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;

9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки;

10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;

11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Пунктом 2 цього рішення Міністерству юстиції доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 вказаного рішення, зокрема політичної партії «Наші».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Аналогічне визначене пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України, яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

З матеріалів справи слідує, що на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо припинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «НАШ».

Як уже судом встановлено вище, із загальнодоступних джерел та аналізу діяльності Відповідача відомо, що політична партія «НАШ» - це проросійська політична партія в Україні.

ОСОБА_1 - політик, відомий українофобськими заявами. Колишній голова політради партії «За життя», (нині політична партія «ОПЗЖ»), з листопада 2018 року - керівник Партії (обидві партії орієнтовані на «зближення» України з Росією та, в перспективі на об'єднання України з Росією).

В етері телеканалу «112» народний депутат назвав засудженого в Росії українського режисера ОСОБА_3 терористом, бо він, на думку політика, готував підпали та вибухи. Такою заявою опозиціонер поставив під питання доцільність обміну культурного діяча.

Крім того, напередодні четвертої річниці жорстокого побиття прихильників євроінтеграції на майдані Незалежності у Києві, ОСОБА_1 в етері телеканалу News One назвав Євромайдан в Україні державним переворотом.

Також політик неодноразово звертав увагу, що Російська Федерація для України залишається головним стратегічним, торгівельним партнером.

В рамках кримінального провадження № 22022101110000102 від 28.04.2022 були задокументовані етери українського інформаційного телеканалу «НАШ», на яких ОСОБА_1 відкрито заперечував участь російських військових формувань на Донбасі, виправдовував антиукраїнську діяльність та пропаганду країни-агресора.

У результаті Київським науково-дослідним інститутом судових експертиз Мініюсту було проведено комплексну судову психолого-лінгвістичну експертизу №11163/11164/22-61 від 24.05.2022, якою було доведено, що у публічних виступах ОСОБА_1 присутні заперечення збройної агресії РФ проти України та здійснення політичної пропаганди в інтересах держави-агресора, а також надання допомоги РФ у проведенні підривної діяльності проти України.

Постановою Верховної Ради України «Про звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав-світу про визнання російської федерації державою-агресором» від 27.01.2015 №129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором.

21.02.2022 президент країни-агресора ОСОБА_8 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених РФ маріонеткових терористичних псевдо угруповань «Л/ДНР». Згідно з текстом указів, РФ офіційно направила свої війська на окуповану територію України для «здійснення функцій щодо підтримки миру», назвавши такі дії «спеціальна військова операція». Таким чином РФ фактично вторглася на територію України 24.02.2022, обстрілюючи населені пункти та руйнуючи інфраструктуру багатьох міст України.

24.02.2022 Росія вторглася на територію України, обстрілюючи населені пункти та руйнуючи інфраструктуру багатьох міст нашої держави.

Разом з тим, у своєму телеграм-каналі (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_2) та на сторінці Facebook після початку бойових дій, а саме ІНФОРМАЦІЯ_3 ОСОБА_1 опублікував пост, в якому, зокрема навів причини вторгнення зазначивши, що *«многим гражданам Украины придется в ближайшее время испытать то, что хорошо знакомо жителям Донбасса. Все эти годы наша власть жила войной, строила вокруг нее всю свою политику, и теперь война на пороге у каждого из нас. Это последствия неправильных и глупых решений, которые всем придется расхлебывать»*.

Крім того, вже ІНФОРМАЦІЯ_4 у вказаному телеграм-каналі ОСОБА_1 зазначив, що Україні доведеться капітулювати і він давно пропонував дати воду в Крим і розійтися мирно з невизнаними самопроголошеними республіками на Донеччині і Луганщині. Політик вказує: *«Они получили свою войну и Минск-3 будет уже совсем другим. Если будет»*.

Проросійськи налаштований лідер політичної партії «НАШ» ОСОБА_1 відстоює позицію країни-агресора щодо федералізації України, припинення військового конфлікту на Донбасі у вигідному для РФ руслі та капітуляції України у російсько-українській війні.

Зазначену позицію ОСОБА_1 оприлюднив ІНФОРМАЦІЯ_4 у власному телеграм-каналі «ІНФОРМАЦІЯ_1» (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_5).

Також ІНФОРМАЦІЯ_3 на власній сторінці у соціальній мережі «Facebook» (сторінка видалена) вказана особа звинуватила Україну у розв'язанні російсько-української війни.

Після початку повномасштабного нападу РФ на Україну місцезнаходження ОСОБА_1 залишається невідомим, а його сторінка у Facebook видалена.

Відповідно до частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до частини 3 статті 78 КАС України, обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

Загальновідомими є обставини, які відомі широкому колу осіб, в тому числі і складу суду. Вони не потребують доказування тому, що об'єктивність їх існування очевидна.

Отже, Голова Партії виправдовує військову агресію Російської Федерації та пояснює дії країни-агресора як закономірність, що є наслідком невірних політичних рішень нашої держави.

03.11.23, 10:31

Суд зазначає, що відповідно до п. 3.9. Статуту Політичної партії «НАШ» (нова редакція), членство в партії несумісне з діями та висловами спрямованими на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, підлив безпеки держави, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, посягання на здоров'я населення, з аморальними вчинками та діями, що наносять шкоду авторитету партії.

Цим же пунктом Статуту зокрема встановлено, що за порушення Статуту, завдання своєю діяльністю шкоди репутації Партії накладаються стягнення.

Разом з тим, суд зазначає, що будь - яких виступів на противагу висловам Голови Партії ОСОБА_1, члени партії не висловлювали ні у засобах масової інформації, ні у соціальних мережах чи інших загальнодоступних засобах комунікації.

Крім цього, наведені вище вислови ОСОБА_1, його дії, як Голови Партії, членами Політичної Партії «НАШ» не були ні засуджені, ні спростовані.

Отже, всупереч вимог Статуту Партії, не вживались заходи впливу до Голови Партії, хоча згідно Статуту, члени партії зобов'язані дотримуватись його вимог, Програми та інших внутрішніх документів Партії, що відповідно свідчить про те, що поведінка та вислови Голови Партії, які суперечать Статуту Партії, не викликали зі сторони керівництва партії, її членів осуду чи спростування, а навпаки свідчать про мовчазну згоду з такими діями та висловами ОСОБА_1.

Таким чином, з урахуванням наведеного вище, в діях Партії та її учасників (очільників) вбачається виправдування окупаційних дій Російської Федерації українським політиком у медійному просторі, що є неприпустимим та свідчить про діяльність, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки останні спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Відповідно до п. 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999 року, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки у тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з п. 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій може здійснюватися лише тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яке несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Крім того, за рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч. 1 ст. 10, п. 3 ч. 2, ч. 5, 6 ст. 11, ст. 15, ч. 1 ст. 17, ст. 24, п. 3 розділу VI «Заключні положення» Закону України «Про політичні партії в Україні» (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007: «ч. 2 ст. 64 Конституції України не відносить право на свободу утворення політичних партій до переліку тих свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Це свідчить, що Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів».

Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод («Конвенція» - надалі), яка була ратифікована у 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини.

Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що «Суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права».

Стаття 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - КЗПЛ) передбачає, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Відповідно до ст. 6 КАС України, суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, відповідно до якого, зокрема, людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини.

Згідно з практикою Європейського Суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) зазначені обмеження та заборони щодо партій мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у ст. 10 і 11 КЗПЛ, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.

Для стабільності демократичного конституційного ладу держава може здійснювати конкретні заходи з метою його захисту. ЄСПЛ наголосив на прийнятності концепції «демократії, здатної захистити себе» (§ 51, § 59 рішення у справі «Фогт проти Німеччини» (Vogt v. Germany) від 26.09.1995 року) та зазначив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає певних поступок з боку осіб, які мають у деяких випадках сприймати обмеження певних наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому (§ 99 рішення у справі «Партія добробуту та інші проти Туреччини» (Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey) від 13.02.2003 року). Потрібна певна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства і вимогами охорони прав особи (§ 32 рішення у справі «Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини» (United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey) від 30.01.1998 року).

ЄСПЛ застосовує трискладовий тест, щоб визначити, чи втручання (1) було передбачене законом; (2) переслідувало законну мету (інакше кажучи, встановлено для захисту правомірного інтересу); і (3) було необхідним у демократичному суспільстві (Yazar et al v. Turkey, Apps. 22723/93, 22724/93, 22725/93, 09.07.2002).

ЄСПЛ застосовує власний тест «очевидної і неминучої загрози». Відповідно до практики ЄСПЛ держави мають право вживати превентивні заходи для захисту демократії щодо політичних партій. Від них неможливо вимагати очікувати, доки політична партія захопить владу і робитиме конкретні кроки щодо реалізації політики, несумісної зі стандартами Конвенції. Якщо небезпека такої політики була достатньо встановлена і неминуча, держава може обґрунтовано перешкоджати здійсненню такої політики до того, як буде здійснена спроба її впровадження шляхом конкретних кроків, які можуть завдати шкоди громадському порядку та демократичному режиму країни (Партія добробуту, Ербакан, Казан та Текдаль проти Туреччини, § 102; Еррі Батасуна проти Іспанії § 81).

Важливим фактором, який необхідно враховувати, є те, чи містить програма партії заклик до застосування насильства, повстання або будь-яку іншу форму відмови від демократичних принципів (Partidul Comunistilor (Nepeceristi) та Ungureanu проти Румунії, § 54; Freedom and Democracy Party (OZDEP) проти Туреччини, § 40).

Проте програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про розпуск політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри (Партія добробуту і інші, § 101; Еррі Батасуна проти Іспанії, § 80).

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Прийняття вказаного рішення обумовлено прямою військовою агресією з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганди війни, публічних

заяв та закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальних загроз порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дій, спрямованих на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Необхідно зазначити, що підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Таким чином, з урахуванням наведених вище обставин справи та норм чинного законодавства, ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, діяльність Відповідача має бути заборонена.

Наявні у матеріалах справи докази, аналіз яких здійснено Судом, є достатніми та дають підстави вважати про існування реальної загрози зі сторони Політичної партії «НАШІ» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, оскільки в діях Партії, зокрема Голови Партії, убачається виправдовування окупаційних дій Російської Федерації українським у медійному просторі, такі не засуджені членами Партії, що є неприпустимим та свідчить про діяльність, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні».

Щодо позовної вимоги про передачу майна Партії у власність держави.

Пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно із частиною четвертою статті 21 Закону №2365-III, у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

З урахуванням наведеного та приймаючи рішення про заборону діяльності Політичної партії «НАШІ», підлягає до задоволення також як похідна вимога про передачу майна, коштів та інших активів Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Щодо судових витрат.

Відповідно до частини першої статті 132 КАС України, судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Відповідно до п.19 ч. 2 ст. 3 Закону України «Про судовий збір», ч. 8 ст. 289-3 КАС України за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії судовий збір не сплачується.

З урахуванням наведеного та відповідно до положень ст. 139 КАС України, судові витрати стягненню, поверненню чи перерозподілу не підлягають.

Керуючись статтями 139, 241- 246, 255, 289-3, 295 пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України, Восьмий апеляційний адміністративний суд,-

В И Р І Ш И В:

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність Політичної партії «НАШІ» (ідентифікаційний код юридичної особи: 39660969), адреса вул. Садовий поїзд, 9, м. Харків, 61128.

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «НАШІ», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закритті апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України та Верховної Ради України.

Головуючий суддя З. М. Матковська судді С. М. Кузьмич В. З. Улицький Повний текст судового рішення складено 17.06.2022

Категорія справи № П/857/10/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 20.06.2022. Зареєстровано: 21.06.2022. Оприлюднено: 22.06.2022.

Дата набрання законної сили: 18.10.2022

Номер судового провадження: П/857/10/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

15 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/10/22 пров. № П/857/10/22Восьмий апеляційний адміністративний суд у складі:

судді-доповідача

Шинкар Т.І.,

суддів

Іщук Л.П.,

Судової - Хомюк Н.М.,

секретаря судового засідання

Максим Х.Б.,

за участі представника позивача

Адам Ю.В.,

представника третьої особи

Сучкової А.М.,

розглянувши у судовому засіданні в м.Львові позовну заяву Міністерства юстиції України до Політичної партії «Соціалістична партія України», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог, на стороні позивача, Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії та зобов'язання вчинити дії,

ВСТАНОВИВ:

18.05.2022 Міністерство юстиції України звернулось в суд з позовом до Політичної партії «Соціалістична партія України» (далі - Партія), третя особа, яка не заявляє самостійних вимог, на стороні позивача, Служба безпеки України, просило: заборонити діяльність Політичної партії «Соціалістична партія України», призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи; передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовну заяву обґрунтовано тим, що підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти діяльності партії, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової та релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки. Позивач вказує, що на адресу Мін'юсту надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 №5/1-29 із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, політичної партії «Соціалістична партія України». Позивач зазначає, що діяльність вказаної партії

спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною збройної агресії Російської Федерації проти України. Позивач звертає увагу на те, що партію створено одразу після заборони на території України Комуністичної партії Радянського Союзу, зусиллями колишніх членів забороненої КПРС, які не погоджувались з її заборною і прагнули продовжувати політичну діяльність. Також вказує, що відповідач у 2006 році був у коаліції з відомими проросійськими політичними партіями. Зазначає, що існує вірогідність використання ОСОБА_1 СПУ для проведення підривної діяльності проти України в інтересах країни-агресора, а висловлювання та діяльність особи ОСОБА_1 стала підставою для оголошення останньому підозри у кримінальних правопорушеннях: посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, державна зрада. Позивач також вказує, що наступний призначений голова партії ОСОБА_2, довірена особа ОСОБА_1 на виборах президента у 2019 році, висловлював публічну підтримку проросійським політичним партіям, в соціальній мережі є фото останнього з комуністичною символікою. Також зазначає, що діючий голова Партії ОСОБА_14 має також тісні взаємозв'язки з ОСОБА_1 та є керівником Благодійної організації «ІНФОРМАЦІЯ_1». Позивач звертає увагу суду, що керівники кількох територіальних осередків партії підозрюються у зрадництві Батьківщини та пособництві російським окупантам. Вважає, що вказане свідчить про діяльність як відповідача в цілому, так і його окремих представників і керівників, яка заборонена згідно з статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 23.05.2022 відкрито провадження у справі №П/857/10/22.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 26.05.2022 призначено справу № П/857/10/22 до судового розгляду у судовому засіданні на 15 червня 2022 року о 10:00 у залі судових засідань № 1 Восьмого апеляційного адміністративного суду (вул. Саксаганського, 13, м. Львів).

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13 червня 2022 року відмовлено у задоволенні клопотань ОСОБА_3 та Міністерства юстиції України щодо вжиття заходів для забезпечення трансляції судового засідання у справі №П/857/10/22.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 15 червня 2022 року задоволено заяву Служби безпеки України щодо проведення судового засідання в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду. Судове засідання в адміністративній справі № П/857/10/22 за позовною заявою Міністерства юстиції України до Політичної партії «Соціалістична партія України», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог, на стороні позивача, Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії, ухвалено провести у режимі відеоконференції відповідно до Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 15 червня 2022 року дозволено представникам засобів масової інформації: ОСОБА_3 (ГО «Рух чесно»), ОСОБА_4 (ЗМІ «Точка опори»), ОСОБА_5 (Національна спілка журналістів України) взяти участь у судовому засіданні при розгляді справи № П/857/10/22 з можливістю нотування ходу судового засідання, згідно з висловленими представниками ЗМІ бажаннями.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 15 червня 2022 року задоволено клопотання представника Міністерства юстиції України Адам Ю.В. та прийнято відмову Міністерства юстиції України від позову в частині позовних вимог щодо призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, та закрито провадження у справі в цій частині позовних вимог.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 15 червня 2022 року задоволено заяву Міністерства юстиції України та вжито заходи забезпечення позову.

Відповідач відзив на позовну заяву у встановлений судом строк не подав, що в силу приписів пункту 2 частини 5 статті 44 КАС України розцінюється судом як невиконання свого обов'язку щодо сприяння в своєчасному, всебічному, повному та об'єктивному встановленню всіх обставин справи.

В судовому засіданні, проведеному в режимі відеоконференції, представник позивача та представник третьої особи позовні вимоги, з врахуванням поданого клопотання про відмову від позову в частині позовних вимог щодо призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи та закриття провадження у справі у цій частині позовних вимог, підтримали.

Відповідач як повноважного представника в судове засідання не забезпечив, належним чином повідомлений про дату, час та місце розгляду справи, що відповідно до абзацу 3 частини 5 статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) не перешкоджає розгляду справи.

Згідно з ст.242 КАС України рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Судове рішення має відповідати завданню адміністративного судочинства, визначеному цим Кодексом.

Суд, розглядаючи справу за наявними у ній доказами, в межах доводів та вимог позовної заяви, дослідивши докази, що стосуються фактів, на які посилаються учасники справи, приходять до переконання, що позовні вимоги слід задовольнити.

Судом встановлено, що Політична партія «Соціалістична партія України» зареєстрована як юридична особа 25.11.1991.

Відповідно до долученої до позову Заяви про реєстрацію Статуту Соціалістичної партії України від 18.11.1991, Соціалістична партія України - добровільна політична організація трудящих України, ставить за мету захист у законодавчих і виконавчих органах державної влади всіх рівнів політичних і соціально-економічних інтересів робітників, селян, інтелігенції, а також інтересів жінок, учнівської і студентської молоді, пенсіонерів.

Згідно зі змістом доповіді оргкомітету установчого з'їзду Партії, остання заснована на творчій спадщині марксизму-ленінізму, досвіді КПРС і Компартії України, світової соціал-демократії і світової духовної скарбниці, з однією метою - побудувати партію такою, якою її хотів бачити Ленін. Вказано, що заборона Комуністичної партії України - страшний удар по тих, хто прийшов у партію не заради посад, а заради примножити ідею добра і справедливості. Зазначено, що служити людям і мати за мету побудову соціалізму в Україні і є вихідними для вирішення питання про характерні риси створеної партії.

Протоколом № 15/30 позачергового з'їзду Партії від 15.03.2020 затверджено нову редакції Статуту Соціалістичної партії України, відповідно до якого головною метою діяльності Партії, зокрема, є побудова в Україні демократичного соціалізму.

Так, Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій»», введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій» згідно з яким, урахувавши пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, з метою забезпечення національної безпеки та громадського порядку в період дії в Україні правового режиму воєнного стану, запровадженого Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, урахувавши вимоги законів України «Про правовий режим воєнного стану», «Про політичні партії», відповідно

до статті 107 Конституції України, Радою національної безпеки і оборони України вирішено призупинити на період дії воєнного стану будь-яку діяльність в Україні політичних партій «ОПОЗИЦІЙНА ПЛАТФОРМА - ЗА ЖИТТЯ», «ПАРТІЯ ШАРІЯ», «ДЕРЖАВА», «ЛІВА ОПОЗИЦІЯ», «ПРОГРЕСИВНА СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ», «СОЮЗ ЛІВИХ СИЛ», «СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ», «СОЦІАЛІСТИ», «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК», «НАШ» та «БЛОК ВОЛОДИМИРА САЛЬДО».

Листом Департаменту захисту національної державності від 26.03.2020 № 5/1-229 Міністерству юстиції України скеровано прохання ініціювати процедуру заборони діяльності вказаних партій у судовому порядку. При цьому, щодо Політичної партії «Соціалістична партія України» зазначено, що у 2018 році экс-народний депутат України від фракції «Опозиційна платформа - За життя» ОСОБА_1 рейдерським шляхом захопив «Соціалістичну партію України», фальсифікувавши документальні матеріали СПУ (протоколи з'їзду тощо), згідно з яких була здійснена державна реєстрація. Ініціатива ОСОБА_1 була спрямована на захоплення об'єктів нерухомості Соцпартії. В 2019 році ОСОБА_1 балотувався у якості кандидата на посаду Президента від СПУ. Номінальним керівником СПУ є ОСОБА_14, який підконтрольний ОСОБА_1. На даний час існує вірогідність використання ОСОБА_1 СПУ для проведення підривної діяльності проти України в інтересах країни-агресора.

Крім того, у листі вказано, що 07.02.2021 колишній народний депутат України від ПП «ОП-ЗЖ» ОСОБА_1 на своєму телеграм-каналі публічно привітав президента країни-агресора РФ ОСОБА_6 з днем народження, ідеалізуючи його антиукраїнську діяльність, а напередодні військового вторгнення РФ закликав ОСОБА_6 «звільнити Україну». Документування протиправної діяльності ОСОБА_1 здійснюється в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні від 12.03.2021 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого статтями 110 («Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України»), 111 («Державна зрада») та 436-1 («Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського тоталітарних режимів)») КК України.

Також зазначено, що слідчими СБУ здійснюється документування протиправної діяльності керівників та провідних функціонерів вказаних політичних партій, в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 22022000000000103 від 20.03.2022 за ознаками вчинення кримінального правопорушення передбаченого частини 1 статті 111 («Державна зрада») КК України.

Вказане стало підставою для звернення Міністерства юстиції України з позовом до суду про заборону Політичної партії «Соціалістична партія України».

З'ясовуючи обставини, на які учасники справи посилаються як на підставу своїх вимог, та досліджуючи докази, якими вони обґрунтовуються, Восьмий апеляційний адміністративний суд враховує таке.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини 2 статті 102 Конституції України, Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною 3 статті 106 Конституції України визначено, що Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до пункту 9 частини 1 статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII (далі - Закон № 389-VIII) в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану,

такі заходи правового режиму воєнного стану, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Так, відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»», у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на території України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною 1 статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Як це визначено статтею 15 Конституції України, держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

Громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Політичні партії в Україні сприяють формуванню і вираженню політичної волі громадян, беруть участь у виборах, про що зазначено у статті 36 Конституції України.

Реалізація права громадян на об'єднання в політичні партії здійснюється відповідно до положень Закону України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 № 2365-III (далі - Закон № 2365-III), відповідно до статті 2 якого політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Проте, утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються згідно статті 37 Конституції України.

Суд зауважує, що законодавцем стаття 1 Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 09.04.2015 № 317-VIII (далі - Закон № 317-VIII) надано змістовне визначення поняття «пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів» - публічне заперечення, зокрема через засоби масової інформації, злочинного характеру комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років в Україні, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму, поширення інформації, спрямованої на виправдання злочинного характеру комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, діяльності радянських органів державної безпеки, встановлення радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідування учасників боротьби за незалежність України у XX столітті, виготовлення та/або поширення, а також публічне використання продукції, що містить символіку комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів.

Відповідно до статті 2 Закону № 317-VIII, комуністичний тоталітарний режим 1917-1991 років в Україні визнається злочинним і таким, що здійснював політику державного терору, яка

характеризувалася численними порушеннями прав людини у формі індивідуальних та масових вбивств, страт, смертей, депортацій, катувань, використання примусової праці та інших форм масового фізичного терору, переслідувань з етнічних, національних, релігійних, політичних, класових, соціальних та інших мотивів, заподіянням моральних і фізичних страждань під час застосування психіатричних заходів у політичних цілях, порушенням свободи совісті, думки, вираження поглядів, свободи преси та відсутністю політичного плюралізму, та у зв'язку з цим засуджується як несумісний з основоположними правами і свободами людини і громадянина.

Націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарний режим визнається в Україні злочинним і таким, що здійснював політику державного терору, яка характеризувалася численними порушеннями прав людини у формі індивідуальних та масових вбивств, страт, смертей, катувань, використання примусової праці та інших форм масового фізичного терору, переслідувань з расових, етнічних мотивів, порушенням свободи совісті, думки, вираження поглядів, свободи преси та відсутністю політичного плюралізму, та у зв'язку з цим, спираючись на встановлені Нюрнберзьким міжнародним військовим трибуналом 1945-1946 років факти, засуджується як несумісний з основоположними правами і свободами людини і громадянина.

Частинами 2 та 3 Закону №317-VIII встановлено, що пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки юридичною особою, політичною партією, іншим об'єднанням громадян, друкованим засобом масової інформації та/або використання у назві символіки комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів є підставою для відмови в реєстрації та/або припинення діяльності юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян, підставою для відмови в реєстрації та/або припинення випуску друкованого засобу масової інформації.

У разі невиконання юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, друкованими засобами масової інформації вимог цього Закону їх діяльність/випуск підлягає припиненню в судовому порядку за позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, або іншого уповноваженого органу державної влади.

Конституційний Суд України у своєму Рішенні №9-р/2019 від 16.07.2019 визнав Закон №317-VIII таким, що відповідає Конституції України (є конституційним).

Отже, вказаний Закон №317-VIII узгоджується із нормами Конституції України та прийнятий з метою недопущення повторення злочинів комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, будь-якої дискримінації за національною, соціальною, класовою, етнічною, расовою або іншими ознаками у майбутньому, відновлення історичної та соціальної справедливості, усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України.

Так, частиною 1 статті 5 Закону №2365-III встановлено, що утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підлив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; 9-1) пропаганду російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну.

Суд зауважує, що Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій» від 03.05.2022 № 2243-IX, який прийнятий з метою захисту незалежності і суверенітету України від політичних сил, діяльність яких має характер колабораціонізму і спрямована на повалення в Україні державного ладу, знищення і підміни національної ідентичності її громадян, частину 1 статті 5 Закону №2365-III доповнено пунктами 10 і 11 відповідного змісту: 10) виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії

проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Окрім того, статтею 1 Закону України «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну» від 22.05.2022 № 2265-IX (далі - Закон № 2265-IX) пропаганду російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України законодавцем визначено як поширення інформації, спрямованої на підтримку або виправдання злочинного характеру діяльності Російської Федерації, органів держави-терориста (держави-агресора), їх посадових осіб, працівників, службовців (у тому числі військовослужбовців) та (або) представників, які відкрито або приховано діють від імені Російської Федерації на території України або з територій інших держав проти України; публічне заперечення, у тому числі через засоби масової інформації або з використанням мережі Інтернет, злочинного характеру збройної агресії Російської Федерації проти України; публічне використання символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну, використання, створення, поширення продукції, що містить таку символіку, в Україні та (або) за кордоном.

Статтею ж 2 Закону № 2265-IX встановлено, що Російська Федерація є державою-терористом, однією з цілей політичного режиму якої є геноцид Українського народу, фізичне знищення, масові вбивства громадян України, вчинення міжнародних злочинів проти цивільного населення, використання заборонених методів війни, руйнування цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури, штучне створення гуманітарної катастрофи в Україні або окремих її регіонах. Політичний режим Російської Федерації є нацистським за своєю суттю і практикою та ідеологічно наслідує націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарний режим.

Пропаганда російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України забороняється.

Винні у порушенні вимог Закону № 2265-IX фізичні та (або) юридичні особи, посадові особи юридичних осіб, посадові особи органів державної влади, органів місцевого самоврядування несуть відповідальність відповідно до закону (стаття 3 цього Закону).

Законодавець у частині 1 статті 19 Закону № 2365-III встановив заходи, які можуть вживатися до політичних партій у разі порушення ними Конституції України, цього та інших законів України: 1) попередження про недопущення незаконної діяльності; 2) заборона політичної партії.

Відповідно до статті 21 «Заборона політичної партії» Закону № 2365-III, у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на: ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриг її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення; пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки; порушення

рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками; поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Як це визначено у статті 21 «Заборона політичної партії» Закону № 2365-III, заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

Окрім того, у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (стаття 21 Закону №2365-III).

Аналогічні положення закріплені пунктом 8-1 частини 2 статті 245 КАС України яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Згідно з статтею 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

З відкритих джерел, витяги яких мають у матеріалах справи, судом встановлено, що Партія зареєстрована Міністерством юстиції України 25.11.1991, створена зусиллями колишніх членів забороненої КПУ (КПРС), які не погоджувалися з її заборонаю і прагнули продовжувати політичну діяльність. Лідером партії обрано колишнього керівника комуністичної більшості в Верховній Раді УРСР ОСОБА_7.

У 2006 році Партія перебувала у коаліції з «Партією регіонів» та «Комуністичною партією України».

У період з липня 2017 по липень 2019 Партію очолював ОСОБА_1, який у 2019 році делегований Соціалістичною партією України представляти інтереси партії в «Опозиційній платформі - За життя» та отримати представництво у Верховній Раді. Політик зазначив, що Соцпартія буде підтримувати програмну діяльність «Опозиційної платформи», оскільки програми політсил збігаються (ІНФОРМАЦІЯ_2).

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 30.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, на Інтернет сторінці «ІНФОРМАЦІЯ_3» відображено веб-сайт Інтернет-видання «Полтавщина» та новинний матеріал під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_4», дата публікації ІНФОРМАЦІЯ_5.

У вказаній сторінці виявлено інформацію наступного змісту: «ОСОБА_1 склав із себе повноваження голови СПУ, щоб стати 31-м номером у виборчому списку партії «Опозиційна платформа - За життя». І він, і ця політична сила підтримуватимуть свого кандидата - голову СПУ ОСОБА_2 .

Полтавець ОСОБА_1 склав із себе повноваження голови Соціалістичної партії України та став 31-м номером у виборчому списку «Опозиційної платформи - За життя». Новим керівником СПУ став ОСОБА_2 .

ОСОБА_1 так прокоментував «Полтавщині» своє рішення:

- Зараз головне завдання - повернути мир в країну та зшити її. Солдат, який пройшов війну, краще всього розуміє необхідність миру. Була обрана партія, яка на 100% проходить в парламент і яка має такі цінності, як мир, справедливі тарифи та соціальне забезпечення громадян. Це є її цінностями СПУ. Потім поки що молода СПУ також потрапить у вищу лігу української політики... І я, і «Опозиційна платформа - За життя» будуть підтримувати СПУ та кандидата в нардепи по 144 округу ОСОБА_2 . Ми будемо системно наводити порядок й у країні, і у Полтаві зокрема. 2020 рік - це припинення хаосу у Полтаві. Місту потрібна міцна рука власника, яка зможе навести порядок. А винні за зруйноване місто - будуть у тюрмі. Ніхто нікуди не втече. Тому що раніше Полтава була обличчям України, а зараз є д... Можете так і написати. І винні за це будуть відповідати. Я продовжую очолювати профспілку МВС, тому для цього у нас є і важелі, і бажання.

Нагадаємо, що до списку «Опозиційної платформи - За життя» увійшов й ОСОБА_8 - старший брат ОСОБА_11 , який претендує на посаду голови Полтавської облради.» З вказаної веб-сторінки зроблено скріншот.

Відповідно до долученого до матеріалів справи Акта огляду інтернет-ресурсу від 30.05.2022, складеного консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України на Інтернет сторінці «ІНФОРМАЦІЯ_6» відображено відеофайл під назвою: «ІНФОРМАЦІЯ_7», завантажений у відеохостингу «YouTube», дата публікації : ІНФОРМАЦІЯ_8. У вказаному відеофайлі оприлюднено інтерв'ю ОСОБА_1 та ОСОБА_2 телеканалу «Місто», в якому лідер «Соціалістичної партії України» («СПУ») ОСОБА_1 представляє голову Полтавської міської організації «СПУ» ОСОБА_2.

Так, за день до вторгнення Росії на територію України ОСОБА_1 записав відеопривітання з Днем радянської армії і озвучив потребу у визволенні України (ІНФОРМАЦІЯ_9).

Окрім того, у період з 24.02.2022 ОСОБА_1 активно виступав в ефірах російських пропагандистів, закликаючи українців скласти зброю і здатися агресору (ІНФОРМАЦІЯ_10, ІНФОРМАЦІЯ_11, ІНФОРМАЦІЯ_12).

10 березня 2022 року слідчий суддя Личаківського районного суду Львова задовольнив клопотання слідчого в особливо важливих справах Головного слідчого Управління Державного бюро розслідувань та обрав ОСОБА_1 запобіжний захід у виді тримання під вартою. ОСОБА_1 обвинувачується у державній зраді, пропаганді війни, посяганні на територіальну цілісність, закликах до захоплення державної влади та поширення комуністичної символіки. За ініціативи слідчих Державного бюро розслідувань колишнього нардепа ОСОБА_1 оголошено у міжнародний розшук.

06.07.2019 на черговому з'їзді Партії у зв'язку з достроковими парламентськими виборами 21.07.2019, прийнято рішення зняти ОСОБА_1 із займаної посади і призначити головою Партії ОСОБА_2 , який у 2020 році висловлював публічну підтримку партіям «Партія Шарія», «Опозиційна платформа - За життя». Крім того, на фейсбук сторінці у профілі ОСОБА_2 , скріншот якої долучено до матеріалів справи, міститься фотографія з комуністичною символікою.

Слід зауважити, що 23.03.2020 Соціалістична партія України подала на розгляд до Міністерства юстиції України пакет документів щодо державної реєстрації змін до відомостей Партії, а саме щодо зміни керівника, членів керівних органів. Відповідно до вказаних змін головою партії став ОСОБА_14 , відомості про ОСОБА_2 як керівника партії виключено.

Відповідно до Протоколу №15/03 від 15.03.2020 позачергового з'їзду соціалістичної партії України, звільнено з посади Голови Партії ОСОБА_2 та обрано новим Головою Партії ОСОБА_14.

Окрім того, голови Чорноморської районної партійної організації «Соціалістична партія України» ОСОБА_15 та Советської районної партійної організації «Соціалістична партія України» ОСОБА_17 відповідно до інформації сайту «Миротворець» підозрюються у зраді Батьківщини та пособництві російським окупантам.

01.12.2016 Служба безпеки України повідомила, що стосовно ОСОБА_16 (голова Київської міської організації «Соціалістична партія України») розслідується кримінальне провадження за статтею 111 КК України (державна зрада), а також про факт отримання ОСОБА_16 громадянства РФ (ІНФОРМАЦІЯ_13).

При цьому, незважаючи на залишення України ОСОБА_16 у 2016 році, його кандидатуру висунуто на Позачерговому з'їзді Партії 08.06.2019 в одномандатному виборчому окрузі №93 на позачергових виборах народних депутатів України 21.07.2019.

Постановою Центральної виборчої комісії від 15.06.2019 №1027 відмовлено у реєстрації кандидата через недотримання вимог щодо проживання в Україні протягом останніх п'яти років на день проведення позачергових виборів народних депутатів України 21.07.2019.

Відповідно до частини 1 статті 90 КАС України суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні.

Можливість заборони партій і їх діяльності була предметом розгляду Конституційним Судом України в рішенні від 16.07.2019 № 9-р/2019 (щодо конституційності т.зв. «закону про декомунізацію»), який наголосив, що політична партія, в установчих, програмних та інших офіційних документах якої міститься заперечення засад конституційного ладу України, права Українського народу на власну незалежну державу, заклики до ліквідації української незалежної держави, порушення її територіальної цілісності або ж до іншої мети, що не відповідає демократичній сутності змісту Конституції України, не може бути легітимною, а для її легалізації в Україні немає юридичного підґрунтя.

Опираючись на практику ЄСПЛ Конституційний Суд України в цьому рішенні наголосив на прийнятності концепції «демократії, здатної захистити себе» (§ 51, § 59 рішення ЄСПЛ у справі «Фогт проти Німеччини» (Vogt v. Germany) від 26 вересня 1995 року) та зазначив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає певних поступок з боку осіб, які мають у деяких випадках сприймати обмеження певних наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому (§ 99 рішення у справі «Партія добробуту та інші проти Туреччини» (Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey) від 13 лютого 2003 року). Потрібна певна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства і вимогами охорони прав особи (§ 32 рішення Європейського суду з прав людини у справі «Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини» (United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey) від 30 січня 1998 року). Саме тому кожного разу, коли держава вважає за потрібне посилатися на принцип «демократії, здатної захистити себе», щоб виправдати втручання в права особи, вона має зважено оцінювати межі її наслідки передбачених заходів задля дотримання зазначеної рівноваги.

Отже, як зазначив Конституційний Суд України, з огляду на історію становлення української незалежної держави, історичний контекст та загрози, що постали перед нею у зв'язку з тимчасовою окупацією частини її території, Україна має право обстоювати конституційні принципи, у тому числі й шляхом заборони пропаганди тоталітарних режимів та використання їхньої символіки.

Окрім того, Конституційний Суд України у рішеннях від 14.07.2021 № 1-р/2021 (щодо конституційності Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної») і від 21.12.2021 № 3-р/2021 (щодо конституційності положень Закону України «Про телебачення і радіомовлення» і Закону України «Про кінематографію») також зазначав, що Російська Федерація протягом тривалого часу проводила щодо України недружню державну політику, а у 2014

році грубо порушила державний суверенітет і територіальну цілісність України, норми міжнародного права та свої міжнародні зобов'язання.

Конституційний Суд України, зокрема, зазначив, що до національних інтересів України в інформаційній сфері належать життєво важливі інтереси суспільства і держави, зокрема: захист українського суспільства від агресивного впливу деструктивної пропаганди, передусім з боку Російської Федерації; захист українського суспільства від агресивного інформаційного впливу Російської Федерації, спрямованого на пропаганду війни, розпалювання національної і релігійної ворожнечі, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету і територіальної цілісності України.

Суд зауважує, що частиною 2 статті 6 КАС України та статтею 17 Закону України «Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини» передбачено застосування судами Конвенції та практики ЄСПЛ як джерела права.

Європейський суд з прав людини, інтерпретуючи положення статті 11 Конвенції, в ряді своїх рішень зазначав, що права і свободи громадян на створення і діяльність політичних партій, як форму об'єднань з іншими особами, може зазнавати обмежень задля забезпечення захисту демократії і державного ладу країни.

В своїй послідовній практиці ЄСПЛ, зокрема, вказав, що політична партія, лідери якої підбурюють до насильства або висувають політику, яка не поважає демократію, або яка спрямована на знищення демократії та зневагу визнаних у демократії прав і свобод, не може претендувати на захист Конвенції від законодавчих обмежень, застосовуваних на цих підставах («Язар і інші проти Туреччини», § 49).

Суд також вказував, що програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про заборону політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри («Партія добробуту і інші», § 101; «Еррі Батасуна та Батасуна проти Іспанії», § 80).

На думку Восьмого апеляційного адміністративного суду, в матеріалах справи є достатні докази, аналіз яких проведено вище, якими підтверджено існування реальної загрози зі сторони Політичної партії «Соціалістична партія України» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, так як поведінка і заклики її членів (керівників) не викликали осуду зі сторони керівних органів Партії, а навпаки - мала місце мовчазна згода.

Всупереч вимог Статуту Партії, не вживались заходи впливу до вказаних членів (керівників) партії, коли згідно цього ж Статуту, члени партії зобов'язані дотримуватись його вимог, виконувати програмні положення Партії, членство в Партії несумісне з діями, спрямованими на підірив авторитету, територіальної цілісності та національної безпеки України, порушення прав людини, пропаганду війни, насильства, етнічної, расової, релігійної чи будь-якої іншої ворожнечі.

Восьмий апеляційний адміністративний суд приходять до висновку, що зазначені позивачем та встановлені судом виступи і дії членів Партії відносяться до Партії в цілому і формують цілісну картину розбудови політики, несумісної з концепцією демократичного суспільства.

Також суд акцентує увагу, що при вирішенні спірних відносин береться до уваги військовий стан у державі Україна та пряма військова агресія з боку Росії. Заборона діяльності вказаної Партії є об'єктивно необхідна з метою захисту демократичного суспільства та прав і свобод громадян.

Вказане обмеження наявних у Партії свобод, спрямоване на забезпечення стабільності країни в цілому, тому, на думку суду, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Заборона діяльності Партії в умовах воєнного стану має на меті завадити зусиллям, спрямованим на розкол українського суспільства та підштовхування до співпраці з ворогом. Це рішення унеможливить дії тих політиків-колабораціоністів, які протягом всієї своєї діяльності сповідують проросійську позицію і поділяють фашистську ідеологію «русского мира».

Слід зауважити, що у пункті 58 Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Серявін та інші проти України» від 10 лютого 2010 року Суд повторює, що згідно з його усталеною практикою, яка відображає принцип, пов'язаний з належним здійсненням правосуддя, у рішеннях судів та інших органів з вирішення спорів мають бути належним чином зазначені підстави, на яких вони ґрунтуються. Хоча пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент. Міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною в залежності від характеру рішення. Хоча національний суд має певну свободу розсуду щодо вибору аргументів у тій чи іншій справі та прийняття доказів на підтвердження позицій сторін, орган влади зобов'язаний виправдати свої дії, навівши обґрунтування своїх рішень.

З огляду на викладене, ураховуючи положення статті 289-3 КАС України, прецедентну практику ЄСПЛ, пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на численні антиукраїнські дії лідерів партії та позиції, які вони відстоюють, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною збройної агресії Російської Федерації проти України, за відсутності належних та допустимих доказів того, що такі дії не збігаються з позицією Партії, Восьмий апеляційний адміністративний суд констатує порушення Політичною партією «Соціалістична партія України» Конституції України та вищезгаданих законів України, та як наслідок виправданість застосування заходу про заборону політичної партії, передбаченого ст.19 Закону №2365-III.

Беручи до уваги наведене та приймаючи рішення про заборону діяльності Політичної партії «Соціалістична партія України», підлягає до задоволення також і похідна вимога про передачу майна, коштів та інших активів Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, що прямо передбачено частиною 4 статті 21 Закону №2365-III.

Відповідно до частини першої статті 132 КАС України, судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Пунктом 19 частини 2 статті 3 Закону України «Про судовий збір» передбачено, що судовий збір не справляється, зокрема, за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії.

Згідно із частиною 8 статті 289-3 КАС України за подання до адміністративного суду, зокрема, позовних заяв у справах, визначених цією статтею, судовий збір не сплачується.

Суду не надано доказів понесення стороною позивача витрат, пов'язаних з розглядом справи, а тому судові витрати розподілу не підлягають.

Керуючись статтями 139, 241, 246, 255, 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України, суд,

В И Р І Ш И В:

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність Політичної партії «Соціалістична партія України» (ЄДРПОУ: 00011305, адреса: вул. Бажова, 12, м.Київ, 02100).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Соціалістична партія України», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Суддя-доповідач Т. І. Шинкар судді Л. П. Ішук Н. М. Судова-Хомюк Повне судове рішення оформлене суддею-доповідачем 20.06.2022 згідно з ч.3 ст.243 КАС України

Категорія справи № П/857/11/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 17.06.2022. Зареєстровано: 20.06.2022. Оприлюднено: 21.06.2022.

Дата набрання законної сили: 12.07.2022

Номер судового провадження: П/857/11/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

13 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/11/22 пров. № П/857/11/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд в складі колегії суддів:

головуючого-судді Запотічного І.І.,

судді Глушка І.В.,

судді Довгої О.І.,

при секретарі судового засідання: Юник А.А.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні у м. Львові адміністративну справу за позовом Міністерства юстиції України до політичної партії «Справедливості та розвитку», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача - Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,

ВСТАНОВИВ:

18 травня 2022 року до Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла позовна заява Міністерства юстиції України (далі - позивач) до політичної партії «Справедливості та розвитку» (далі - відповідач, партія), в якій позивач просить:

- заборонити діяльність політичної партії «Справедливості та розвитку» (ідентифікаційний код юридичної особи 20078843, юридична адреса: вул. Чигоріна, 18, м.Київ);

- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;

- передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави;

Позовні вимоги обґрунтовані, зокрема, тим, що згідно підпункту 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі-Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 02.04.2022 № 5/1/2-62 «Щодо заборони діяльності політичної партії «Справедливості та розвитку» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності. Із наявних відомостей вбачається, що діяльність політичної партії «Справедливості та розвитку» спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Ухвалою суду від 23 травня 2022 року відкрито провадження у справі, зобов'язано позивача опублікувати відповідне оголошення в порядку передбаченому частиною п'ятою статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства.

Ухвалою суду від 25 травня 2022 року призначено судові засідання на 13 червня 2022 о 14год.00 хв, зобов'язано позивача опублікувати відповідне оголошення в порядку передбаченому частиною п'ятою статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства.

Оголошення про відкриття провадження у справі та призначення її до розгляду опубліковане позивачем, що підтверджується відомостями з офіційного сайту Міністерства юстиції України та Верховної Ради України, відповідно 24.05.2022 р. та 31.05.2022р.

Відповідно до абз.2 ч.5 ст. 289-3 КАС України через три дні з дня оприлюднення такого оголошення вважається, що учасники справи та всі заінтересовані особи належним чином повідомлені про судовий розгляд такої справи, призначення, дату, час і місце судового засідання.

Згідно вимог ст.162 КАС України відповідач наділений правом подати відзив на позовну заяву. Відповідно до п.5 ч.2 ст.162 КАС України у відзиві відповідач викладає заперечення проти позову щодо наведених позивачем обставин та правових підстав позову, з якими він не погоджується, із посиланням на відповідні докази та норми права.

Відповідач відзиву на позовну заяву не подав, будучи належним чином повідомленим про місце, дату та час розгляду позову, явку повноважного представника в судове засідання не забезпечив, що з врахуванням абз.3 ч.5 ст. 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України не перешкоджає розгляду справи.

В судовому засіданні представник позивача Ган Х.П. надала пояснення, аналогічні мотивам викладеним в позовній заяві, просила позовну заяву задовольнити в повному обсязі.

В судовому засіданні представник третьої особи Сучкова А.М. надала пояснення в яких повністю погодилася з вимогами позовної заяви, просила позов задовольнити.

Відповідно до абз. 3 ч.5 ст. 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України неприбуття у судове засідання в суді першої чи апеляційної інстанції осіб, повідомлених про дату, час і місце розгляду справи в порядку, передбаченому цією частиною, не перешкоджає розгляду справи.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представників позивача та третьої особи, дослідивши матеріали справи та з'ясувавши всі фактичні обставини, на яких ґрунтується позов, оцінивши докази, які мають значення для розгляду і вирішення справи по суті, проаналізувавши на підставі фактичних обставин справи застосування норм матеріального та процесуального права, суд при прийнятті рішення врахує наступні підстави та мотиви.

Згідно абзацу 2 частини першої статті 289-3 КАС України право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Згідно ст. 64 Конституції України в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 "Про введення воєнного стану" зі змінами, внесеними Указами Президента України "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні" від 14.03.2022 № 133/2022, від 18.04.2022 № 259/2022, від 17.05.2022 № 341/2022 та ЗУ "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" № 2102-IX від 24.02.2022, "Про затвердження Указу Президента України "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні" № 2119-IX від 15.03.2022, № 2212-IX від 21.04.2022, № 2263-IX від 22.05.2022 у зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України запроваджено воєнний стан.

Пунктом 3 зазначеного вище Указу Президента, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану, тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст.ст. 33-34,38,39,41-44,53 Конституції України, а також вводяться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені ч.1 ст. 8 Законом України "Про правовий режим воєнного стану".

Судом встановлено, що згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань політична партія «Справедливості та розвитку» (попередня назва Всеукраїнська чорнобильська народна партія «За добробут та соціальний захист народу»), свідоцтво № 1080, код ЄДРПОУ 20078843, юридична адреса: вул. Чигоріна, 18 м.Київ. зареєстрована Мінюстом 20.10.1998, голова партії - ОСОБА_5.

21.06.1998 р. на Установчому з'їзді партії прийнято рішення про створення Всеукраїнської Чорнобильської партії «За добробут та соціальний захист народу», обрано контролюючі та керівні органи партії, зокрема ОСОБА_1 - членом Головної ради партії. Також ОСОБА_1 зазначено у відомостях про засновників партії.

23.02.2018 р. позачерговим з'їздом Всеукраїнської Чорнобильської партії «За добробут та соціальний захист народу» затверджено зміни щодо найменування політичної партії з Всеукраїнська Чорнобильська партія «За добробут та соціальний захист народу» на політична партія «Справедливості та розвитку».

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 02.04.2022 № 5/1|2-62 «Щодо заборони діяльності політичної партії «Справедливості та розвитку» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності.

Вважаючи, що діяльність політичної партії «Справедливості та розвитку» в цілому, так і окремих її представників спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, позивач звернувся до суду з позовом.

Колегія суддів надаючи правову оцінку спірним правовідносинам, враховує наступні обставини.

Згідно статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон 2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної

загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

За рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частин п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу VI "Заключні положення" Закону України "Про політичні партії в Україні" (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007 - "ч.2 ст. 64 Конституції України не відносить право на свободу утворення політичних партій до переліку тих свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Відтак Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів".

Відповідно до практики Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ) обмеження та заборони мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у статтях 10 і 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.

Відповідно до статті 5 Закону 2365-III встановлено обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій. Так, утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; 10) виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо).

Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду.

Відповідно до ст. 21 Закону 2365-III, у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

- пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки;

- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця

проживання, за мовними або іншими ознаками;

- поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором.

21.02.2022 президент країни-агресора ОСОБА_2 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдоугруповань «Л/ДНР».

Згідно із текстом указів, РФ офіційно направила свої війська на окуповану територію України для «здійснення функції щодо підтримки миру». Таким чином Росія фактично офіційно вторглася на територію України вже 24.02.2022.

Очевидно, що визнання РФ «незалежності» самопроголошених «ДНР» та «ЛНР» і, як наслідок, - повномасштабне вторгнення і проведення військових дій на території нашої держави, порушує суверенітет і територіальну цілісність України.

Як вже зазначалося на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 02.04.2022 № 5/1/2-62 «Щодо заборони діяльності політичної партії «Справедливості та розвитку» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності.

У згаданому вище листі зазначено, що один із її співзасновників та фактичних керівників, член Політичної Ради Партії ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1, зареєстрований за адресою: АДРЕСА_1, РНОКПП НОМЕР_1, займає активну проросійську позицію, виступав за надання преференцій російській мові та недопущення її, нібито, утискань.

В контексті зазначеного він був ініціатором ряду петицій на сайті Президента України (мовою оригіналу на сайті):

- «Русському мові надасть в Україні статус державного мови, по прикладу рішення мовних питань в Європі» (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/118704>);

- «Негайно звільнити Міністра МЗС України Кулебу за відмову виконувати Резолюцію РБ ООН від 17.02.2015 р. № 2202 (2015) щодо Мінських Угод» (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/118790>);

- «Обеспечить немедленно мир на Донбассе и выполнение Минских соглашений, согласно статьи 25 Устава ООН» (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/118768>);

- «ООН призывает Украину принять в приоритетном порядке Закон о нацменьшинствах» (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/118788>);

- «Негайно закрити всі секретні в'язниці СБУ та інших військових формувань на Україні» (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/118786>);

- «Визнати незаконним застосування ЗСУ у конфлікті на Донбасі та притягнути до відповідальності экс-Президента України ОСОБА_6 і виконуючого обов'язки Президента України в 2014 році ОСОБА_3 » (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/118782>);

- «Насильственной украинизации - нет! Обеспечить гарантированное свободное развитие, использование и защиту русского, других языков национальных меньшинств Украины! (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/67742>);

- «Негайно закрити іноземні військові бази і бактеріологічні лабораторії на території України» (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/134688>);

- «Відновити справжню назву нашої країни - Русь» (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/126910>);

- «Звичайний грабіж: зебраки українці платять за продукти харчування більше, ніж європейці» (режим доступу: <https://petition.president.gov.ua/petition/134430>);

Крім цього, як вбачається з матеріалів справи відомості про ОСОБА_4 з ІНФОРМАЦІЯ_2 розміщені на офіційному сайті Центру дослідження ознак злочинів проти національної безпеки України, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку «Миротворець» (режим доступу ІНФОРМАЦІЯ_3).

Враховуючи встановлені вище обставини, суд вважає, що поширення відомостей функціонерами партії щодо дестабілізації суспільно-політичної ситуації в державі, антиукраїнської пропанди щодо зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету та територіальної цілісності України, підризу державної безпеки, пропанди війни є неприпустимим та свідчить про діяльність як відповідача в цілому, так і окремих його представників, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні», оскільки останні спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Згідно пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999 року, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Відповідно до пункту 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

З врахуванням наведеного вище, суд приходить до висновку, що діяльність політичної партії «Справедливості та розвитку» підлягає забороні. Разом з тим слід зазначити, що за змістом ст.21 Закону 2365-III заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

Разом з тим слід вказати, що згідно пункту 8-1 частини другої статті 245 КАС України у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. При цьому, відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої

влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Відтак, суд вважає, що вимога позивача передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави підлягає задоволенню.

Також суд зазначає про те, що за приписами ч.3 ст. 21 Закону 2365-III у разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

Позивачем не запропоновано перелік осіб кандидатури яких пропонуються для призначення до комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, а відтак суд позбавлений можливості призначити таку, а тому ця позовна вимога задоволенню не підлягає.

Згідно частини першої статті 72 Кодексу адміністративного судочинства України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи..

Відповідно до частини першої статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України Кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Враховуючи вищенаведене, суд вважає, що позивач довів обставини, на яких ґрунтуються його вимоги про заборону діяльності політичної партії, а тому, виходячи з меж заявлених позовних вимог, системного аналізу положень законодавства України та доказів, наявних у матеріалах справи, адміністративний позов Міністерства юстиції України підлягає частковому задоволенню.

Відповідно до ст. 139 Кодексу адміністративного судочинства України розподіл судових витрат не здійснюється.

Керуючись статтями 72, 77, 139, 241-246, 289-3, 295 Кодексу адміністративного судочинства України, суд-

В И Р І Ш И В:

Позов Міністерства юстиції України задовольнити частково.

Заборонити діяльність політичної партії «Справедливості та розвитку» (ідентифікаційний код юридичної особи 20078843, юридична адреса: вул. Чигоріна, 18, м.Київ).

Передати майно, кошти та інші активи політичної партії «Справедливості та розвитку», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

В задоволенні решти позовних вимог відмовити.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку на його апеляційне оскарження. Апеляційна скарга на рішення суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення відповідно до частини п'ятої цієї статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України.

Головуючий суддя І. І. Запотічний судді І. В. Глушко О. І. Довга Повне судове рішення складено
17.06.2022

Категорія справи № П/857/12/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 09.06.2022. Зареєстровано: 10.06.2022. Оприлюднено: 14.06.2022.

Дата набрання законної сили: 04.07.2022

Номер судового провадження: П/857/12/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

08 червня 2022 року ЛьвівСправа № П/857/12/22 пров. № П/857/12/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів (далі Суд):

головуючого судді

Обрізко І.М.,

суддів:

Іщук Л.П., Онишкевича Т.В.,

за участю:

секретаря судового засідання

Хабазні Ю.Є.,

представника позивача

Кміть М.Б.,

представника третьої особи

Ярка О.Ю.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в режимі відеоконференції у місті Львові адміністративну справу № П/857/12/22 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача - Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,-

УСТАНОВИВ:

Зміст позовних вимог та стислий виклад позиції позивача

Міністерство юстиції України подало до Восьмого апеляційного адміністративного суду, як суду першої інстанції, позов, у якому просить:

- заборонити діяльність Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК»;
- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;
- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги мотивує тим, що діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду та за допущені порушення, передбачені статтею 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон №2365-III).

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Також вказаним рішенням доручено Міністерству юстиції України вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зокрема, Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК», а відповідно до статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, означене міністерство є належним позивачем про заборону політичної партії.

Як процесуальною нормою так і нормами Закону № 2365-III передбачено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. Також означеним Законом передбачено право суду призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

На адресу Міністерства юстиції надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК».

Із наявних відомостей, на думку позивача, вбачається, що діяльність вказаної політичної партії спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Стислий виклад позиції інших учасників справи

Третя особа в особі представника Служби безпеки України в повній мірі підтримала доводи сторони позивача. Нових доказів суду не подано.

Рух справи у суді першої інстанції

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 18 травня 2022 року для розгляду цієї справи визначено склад колегії суддів: Обрізко І.М. (головуючий суддя), Іщук Л.П., Шинкар Т.І.

Суд ухвалою від 23 травня 2022 року заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову задовольнив.

Суд ухвалою від 23 травня 2022 року відкрив провадження у справі .

Суд ухвалою від 23 травня 2022 року призначив судові засідання на 08 червня 2022 року о 14:00, яке буде проводитись у приміщенні Восьмого апеляційного адміністративного суду за адресою: м.Львів, вул. Саксаганського,13 у залі судових засідань №1, про що повідомив позивача та зобов'язав його опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України.

У зв'язку із перебуванням судді Шинкар Т.І. у відпустці, відповідно до протоколу повторного автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 06 червня 2022 року для розгляду цієї справи визначено склад колегії суддів: Обрізко І.М. (головуючий суддя), Іщук Л.П., Онишкевич Т.В.

Суд ухвалою від 06 червня 2022 року клопотання представника Служби безпеки України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції повернув без розгляду у зв'язку з тим, що таке подано у спосіб, який не передбачений чинним процесуальним законодавством.

Суд ухвалою від 07 червня 2022 року належно подане клопотання представника Служби безпеки України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції задовольнив.

Суд протокольною ухвалою від 08 червня 2022 року вирішив розглянути справу за відсутності представника відповідача у відповідності до ч.5 ст.289-3 КАС України.

Суд протокольною ухвалою від 08 червня 2022 року відповідно до вимог ч.2 ст. 167 КАС України повернув без розгляду клопотання ОСОБА_1 про проведення трансляції судових засідань, у зв'язку із тим, що зазначена особа не є учасником справи.

Суд протокольною ухвалою від 08 червня 2022 року визнав загальновідомими обставини, викладені на веб-сайтах, наведених у позовній заяві Міністерством юстиції України.

Суд протокольною ухвалою від 08 червня 2022 року відповідно до вимог ч.2 ст. 167 КАС України повернув без розгляду заяву про уточнення позовних вимог, у зв'язку з тим, що таку подано у спосіб, який не передбачений чинним процесуальним законодавством.

Суд протокольною ухвалою від 08 червня 2022 року приєднав подані представником Міністерства юстиції України докази опублікування на офіційному сайті Міністерства юстиції України та Верховної Ради України повідомлення про розгляд даної справи.

Суд протокольною ухвалою від 08 червня 2022 року відмовив Міністерству юстиції України у клопотанні щодо вжиття заходів для забезпечення трансляції судового розгляду.

Фактичні обставини справи, установлені Судом

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань Політична партія «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» зареєстрована Міністерством юстиції України 23.04.2010, свідоцтво № 181-п.п., ідентифікаційний код юридичної особи: 37120464, Голова Політради Партії - Пешехонова Наталія Миколаївна, місцезнаходження: 04070, м. Київ, вул. Волоська, буд. 6/14.

Установчим з'їздом від 25 травня 2008 прийнято рішення про створення Політичної партії «Троєщина». З'їздом Політичної партії «Троєщина» від 02.03.2010 прийнято рішення про зміну найменування Політичної партії «Троєщина» на Політичну партію «Закон і порядок» (наказ Міністерства юстиції України від 23.04.2010 № 875/5).

Відповідно до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань 09.09.2014 на підставі реєстраційної картки на проведення державної реєстрації змін до установчих документів юридичної особи від 07.09.2014 змінено найменування Політичної партії «Закон і порядок» на Політичну партію «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК».

У передвиборній програмі вказаної Партії, розміщеній на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_2) міститься програма Партії, у якій, зокрема, зазначено про такі пріоритети та напрямки роботи:

надання російській мові статусу офіційної;

скасування дискримінаційних законів про мову та про декомунізацію;

ухвалення на референдумі та закріплення в Конституції України статусу України як позаблокової, нейтральної держави.

Поряд з цим, у статті інформаційного агентства «BBC News Україна» «Вибори 2019: коротко розповідаємо про топ-10 партій парламентських перегонів» (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_6) наголошено на тому, що «лідери «Опозиційного блоку» вимагають скасування мовного закону та є палкими прихильниками православної церкви Московського патріархату». Партія виступає за «відновлення прямого пасажирського сполучення з Сімферополем, Донецьком, Москвою. Україні - двопалатний парламент, російській мові - статус офіційної. ... Україна буде позаблоковою і нейтральною...».

Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБОЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором. Підстава - збройна агресія та окупація частини території України, зокрема АР Крим та частини Луганської і Донецької областей.

Однак, головою фракції «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» у Верховній Раді народним депутатом України ОСОБА_2 зроблено публічну заяву, що на Донбасі - громадянський конфлікт.

Зокрема, на веб-сайті інформаційного агентства « Уніан » (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_1) міститься публікація про відповідну заяву ОСОБА_2: «Дуже важливо зупинити цей громадянський конфлікт, наголошую, громадянський конфлікт на південному сході», - заявив ОСОБА_2 .

21.02.2022 президент країни-агресора ОСОБА_3 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдоугруповань «Л/ДНР».

Згідно із текстом указів, Росія офіційно направила свої війська на окуповану територію України 24.02.2022.

Окрім наведеного з відкритих джерел відомо, що після тимчасового захоплення Мелітополя російськими окупантами депутатка від Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» ОСОБА_4 закликала мешканців співпрацювати з ними.

Так, у зверненні (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_3/) депутатка закликала мешканців міста «не дестабілізувати ситуацію» і не брати участь в «екстремістських діях» - протестах проти окупантів. Вона заявила про необхідність «підлаштувати всі механізми під нову дійсність», сказала, що зараз у місті створюють «комітет народних обранців» і закликала інших депутатів співпрацювати.

Крім того, із загальнодоступних джерел (режим доступу: ІНФОРМАЦІЯ_4) стало відомо, що депутат Херсонської облради VII скликання долучився до організації та проведення масових заходів на тимчасово окупованих територіях м. Херсон на підтримку держави-агресора та її окупаційних військ, закликаючи мешканців до покори та прийняття «руського миру».

Прізвище вказаного депутата не розголошується, очевидно в інтересах слідства, однак безспірною є його партійна приналежність.

Загальновідомою є також інформація, що у місті Каховка на Херсонщині озброєні військові Росії призначили кількох колаборантів «керувати» захопленим населеним пунктом (режим доступу:

ІНФОРМАЦІЯ_5/).

Окупанти повідомили, зокрема, що від сьогодні керувати містом буде ОСОБА_5 (екс депутат Херсонської обласної ради від «Опоблоку»).

Позиція Восьмого апеляційного адміністративного суду

Проаналізувавши наведені у позовній заяві доводи та матеріали справи, встановивши обставини справи та дослідивши докази у їх сукупності, Суд дійшов наступних висновків.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», та Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на території України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас, пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;

- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;
- 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики;
- 10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;
- 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;
- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;
- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Крім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли

є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Так, пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України».

Подібне передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» (а.с.100-111, 107).

Відповідно до частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Всі докази, розміщені на веб-сайтах (ІНФОРМАЦІЯ_2); (ІНФОРМАЦІЯ_6); (ІНФОРМАЦІЯ_1); (ІНФОРМАЦІЯ_3/); (ІНФОРМАЦІЯ_4); (ІНФОРМАЦІЯ_5/), Суд ухвалив визнати загальновідомими та такі були досліджені і перевірені Судом, є належними і допустимими.

Відповідно до частини 3 статті 78 КАС України, обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

Загальновідомими є обставини, які відомі широкому колу осіб, в тому числі і складу суду. Вони не потребують доказування тому, що об'єктивність їх існування очевидна.

Аналізуючи програму Партії (а.с.113-117), у якій, зокрема, зазначено про такі пріоритети та напрямки роботи як надання російській мові статусу офіційної, скасування дискримінаційних законів про мову та про декомунізацію, ухвалення на референдумі та закріплення в Конституції України статусу України як позаблокової, нейтральної держави, Суд вбачає їх невідповідність Конституції України та законодавству.

Зокрема, частиною першою статті 10 Конституції України визначено державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова.

Офіційне тлумачення частини першої статті 10 наведено в рішенні Конституційного Суду України за № 10-рп/99 від 14.12.1999, справа № 1-6/99. Положення частини першої статті 10 Конституції України, за яким «державною мовою в Україні є українська мова», треба розуміти так, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначаються законом (частина п'ята статті 10 Конституції України).

З приводу наміру скасувати дискримінаційні закони, зокрема про декомунізацію, то подібне суперечить вимогам Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

В рішенні Конституційний Суд України за № 9-р/2019 від 16.07.2019, справа № 1-24/2018(1919/17) наголошує, що з'ясувавши легітимність мети ухвалення вказаного вище Закону та здійснивши його всебічний аналіз, суд дійшов висновку, що пропаганда комуністичного режиму та нацистського режиму, публічне використання їхніх символів є намаганням виправдати тоталітаризм та заперечення конституційних принципів і демократичних цінностей, захист яких є обов'язком усіх органів державної влади, а Закон є конституційним.

З приводу позиції Партії щодо позаблокової, нейтральної держави України, то така суперечить Конституції України. Так, в абзаці 5 преамбули Конституції передбачено, зокрема, піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, Верховна Рада України від імені Українського народу - громадян України всіх національностей приймає цю Конституцію - Основний Закон України. До повноважень Верховної Ради України належить, зокрема, визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (п.5 ч.1 ст.85). Президент України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (ч.3 ст.102). Кабінет Міністрів України забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (п.1-1 ст. 116).

На реалізацію Програми партії ряд нижченаведених осіб - членів Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» вчинили та проголосили наступне.

ОСОБА_6 як член Політради, Політвиконкому (а.с.57, 66) та Голова фракції «ОПОЗИЦІЙНОГО БЛОКУ» у Верховній Раді України (а.с.122-123) заявляв у 2019, що на Донбасі громадянський конфлікт.

Разом з тим, постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБОЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором. Підстава - збройна агресія та окупація частини території України, зокрема АР Крим та частини Луганської і Донецької областей.

В подальшому, 21.02.2022, президент країни-агресора ОСОБА_3 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдогрупвань «Л/ДНР», а згідно із текстом указів, Росія офіційно направила свої війська на окуповану територію України 24.02.2022.

Із відкритих джерел, витяги яких мають у матеріалах справи, відомо, що після тимчасового захоплення Мелітополя російськими окупантами депутатка від Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» ОСОБА_4 закликала мешканців співпрацювати з ними. Остання закликала мешканців міста «не дестабілізувати ситуацію» і не брати участь в «екстремістських діях» - протестах проти окупантів. Вона заявила про необхідність «підлаштувати всі механізми під нову дійсність», сказала, що зараз у місті створюють «комітет народних обранців» і закликала інших депутатів співпрацювати (а.с.124-125).

Також, депутат Херсонської облради VII скликання долучився до організації та проведення масових заходів на тимчасово окупованих територіях м. Херсон на підтримку держави-агресора та її окупаційних військ, закликаючи мешканців до покори та прийняття «руського миру». Прізвище вказаного депутата не розголошується, однак, безспірною є його партійна приналежність (а.с.126-127).

У місті Каховка на Херсонщині озброєні військові Росії призначили кількох колаборантів «керувати» захопленим населеним пунктом (а.с.127-128). Окупанти повідомили, зокрема, що від сьогодні керувати містом буде ОСОБА_5 (ексдепутат Херсонської обласної ради від «ОпоБлоку»).

Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод («Конвенція» - надалі), яка була ратифікована у 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що «Суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права».

Європейський суд з прав людини визначив умови, дотримання яких (згідно з Конвенцією) надає захист політичним партіям:

«...захист політичним партіям надається їм за дотримання двох умов: 1) засоби, що використовуються партіями з метою зміни законодавства чи конституційного ладу, є законними і демократичними з усіх точок зору і 2) пропонувані зміни мають узгоджуватися із фундаментальними демократичними принципами.

Отже, політичні партії, лідери та члени яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не сумісні з однією чи декількома засадами демократії або мають на меті знищити демократію чи обмежити права інших, не можуть посилатися на ст. 11 Конвенції як засіб захисту права на свободу об'єднання».

Однією із правомірних підстав для заборони політичної партії, на думку ЄСПЛ, є те, що остання здійснює діяльність або просуває цілі, несумісні з фундаментальними демократичними принципами (справу *Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*, 2003). Таким чином, концепція демократії, що здатна сама себе захистити полягає в тому, що демократія толерантна до усіх

політичних ідей, окрім однієї - коли демократія має бути скасована. Одним із підтверджень імплементації концепції у практику ЄСПЛ є позиція Суду у відомій справі «Зданока проти Латвії»:

«...для того, щоб забезпечити стабільність і ефективність демократичного ладу, держава може вживати конкретні заходи для його захисту... Європейський суд визнав правомірність думки «демократії, яка здатна сама себе захистити» [у справі *Vogt v. Germany* (1995)]... Європейський суд також заявив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає деяких поступок з боку громадян, які мають у деяких випадках сприймати обмеження деяких наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому... Завдання в цьому випадку полягає в тому, щоб існувала точна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства з одного боку і вимогами охорони особистих прав з іншого...».

ЄСПЛ під час розгляду справ щодо заборони політичних партій також здійснює сукупну оцінку, яка полягає у визначенні того, чи була об'єктивна соціальна потреба захисту демократичного суспільства та чи було втручання у свободу об'єднань пропорційним. Наприклад, сукупна оцінка у справі «*Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*» зводилась до такого:

«(1) чи існували достатні докази ризику для демократії, чи свідчили ці докази про невідворотність (велику ймовірність) такої загрози; (2) чи належні виступи та дії керівників і членів партії до партії в цілому; (3) чи такі виступи та дії від імені партії формують цілісну картину розбудови політики (моделі суспільства), несумісної з концепцією демократичного суспільства».

ЄСПЛ неодноразово підкреслював, що заборона політичних партій є найрадикальнішим заходом з-поміж інших, не може вважатися правомірною, наприклад, коли підставою заборони виступають виключно формальні або процедурні підстави. Цим міркуванням повністю відповідає позиція Венеціанської комісії, яка зазначає, що заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян.

Жодна політична партія не повинна нести відповідальність за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або, що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такий взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії.

З огляду на викладене, ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської

Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, діяльність відповідача має бути заборонена.

На думку Суду, в матеріалах справи є достатні докази, аналіз яких проведено вище, існування реальної загрози зі сторони Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, позаяк поведінка і заклики її членів не викликали осуду зі сторони керівництва партії, а навпаки - мала місце мовчазна згода. Всупереч вимог Статуту Партії, не вживались заходи впливу до вказаних раніше членів партії, коли згідно цього ж Статуту, члени партії зобов'язані дотримуватись його вимог, Програми та інших внутрішніх документів Партії.

Відтак, формується висновок, що виступи і дії членів Партії відносяться до Партії в цілому і формують цілісну картину розбудови політики, несумісної з концепцією демократичного суспільства.

Також Суд акцентує увагу, що при вирішенні спірних відносин береться до уваги військовий стан у державі Україна та пряма військова агресія з боку Росії, тому в забороні діяльності вказаної Партії була об'єктивна соціальна потреба з метою захисту демократичного суспільства та захисту прав і свобод громадян. Вказане обмеження наявних у Партії свобод, націлене на забезпечення більшої стабільності країни в цілому, тому, на думку Суду, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Заборона діяльності Партії в умовах воєнного стану має на меті завадити зусиллям, спрямованим на розкол українського суспільства та підштовхування до співпраці з ворогом. Це рішення унеможливить дії тих політиків-колабораціоністів, які протягом всієї своєї діяльності сповідують проросійську позицію і поділяють фашистську ідеологію «руського мира».

Важливо звернути увагу на те, що встановлені судом факти з досліджених правовідносин щодо порушень, вчинених членами Партії та Політичною партією «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» в цілому, виникли ще до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій» - 18 травня 2022 року та продовжують існувати на час постановлення рішення.

Пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно із частинами третьою, четвертою статті 21 Закону №2365-III у разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Беручи до уваги наведене та приймаючи рішення про заборону діяльності Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК», підлягає до задоволення також як похідна вимога передача майна, коштів та інших активів даної Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, позаяк, подібне прямо передбачено законодавчими нормами.

З приводу вимоги призначити комісію з припинення (ліквідаційної комісії) вказаної Партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, то ст. 21 Закону №2365-III передбачає таке право суду. Однак, стороною позивача не наведено кандидатур в члени та на голову вказаної комісії, а також неможливо встановити таких і з наявних матеріалів справи.

При вирішенні даної позовної вимоги важливим є незмінність керівництва Партії як до прийняття рішення, так і до набрання ним законної сили, що не гарантується, тому в задоволенні такої слід відмовити.

Разом з тим, законодавством передбачено, що якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначено комісію з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її

структурних утворень, які мають статус юридичної особи, то в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень, яке приймається після заборони її діяльності, визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

Подібного висновку прийшов ВС в постанові від 23 грудня 2021 року у справі № 640/2886/20.

Аналізуючи питання обсягу дослідження доводів позивача та їх відображення у судовому рішенні, питання вичерпності висновків суду ґрунтується на висновках, що їх зробив Європейський суд з прав людини у справі «Проніна проти України» (Рішення ЄСПЛ від 18.07.2006).

Зокрема, ЄСПЛ у своєму рішенні зазначив, що п. 1 ст. 6 Конвенції зобов'язує суди давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматись як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент. Межі цього обов'язку можуть бути різними в залежності від характеру рішення. Крім того, необхідно брати до уваги різноманітність аргументів, які сторона може представити в суд, та відмінності, які існують у державах-учасниках, з огляду на положення законодавства, традиції, юридичні висновки, викладення та формулювання рішень. Таким чином, питання, чи виконав суд свій обов'язок щодо подання обґрунтування, що впливає зі статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи.

У даній справі суд дійшов висновку про вичерпну відповідь на всі істотні питання, що виникають при кваліфікації спірних відносин як у матеріально-правовому, так і у процесуальному аспектах з урахуванням заявлених вимог, та визначеного у зв'язку з цим предметом доказування.

Чинним законодавством України не встановлений обов'язковий досудовий порядок врегулювання спорів, що витікають з правовідносин, які становлять предмет даного позову.

Крім того, згідно висновку викладеного в рішенні Конституційного Суду України від 09.07.2002 №15-пр/2002 у справі №1-2/2002 (про досудове врегулювання спорів):
обрання певного засобу правового захисту, у тому числі і досудового врегулювання спору, є правом, а не обов'язком особи, яка добровільно, виходячи з власних інтересів, його використовує.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 22 КАС України апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні адміністративні справи про заборону політичної партії, передбачені статтею 289-3 цього Кодексу.

Водночас пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» КАС України встановлено, що в умовах воєнного стану адміністративні справи про заборону політичної партії відповідно до статті 289-3 цього Кодексу як суду першої інстанції підсудні апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.

Судові витрати

Відповідно до частини першої статті 132 КАС України, судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і

звільнення від сплати встановлюються законом.

Пунктом 19 частини другої статті 3 Закону України «Про судовий збір» передбачено, що судовий збір не справляється, зокрема, за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії.

Згідно із частиною 8 статті 289-3 КАС України за подання до адміністративного суду, зокрема, позовних заяв у справах, визначених цією статтею, судовий збір не сплачується.

Суду не надано доказів понесення стороною позивача витрат, пов'язаних з розглядом справи, відтак питання про повернення таких не є актуальним.

Керуючись статтями 139, 241- 246, 255, 289-3, 295 пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України, Восьмий апеляційний адміністративний суд,-

В И Р І Ш И В:

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити частково.

Заборонити діяльність Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» (ЄДРПОУ: 37120464, адреса : вул. Волоська, 6/14, м. Київ, 04070).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

В задоволенні решти позовних вимог відмовити.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Головуючий суддя І. М. Обрізко судді Л. П. Ішук Т. В. Онишкевич Повний текст складено 09.06.2022 року.

Категорія справи № 640/9489/19: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 21.07.2022. Зареєстровано: 22.07.2022. Оприлюднено: 25.07.2022.

Номер судового провадження: П/857/13/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

12 липня 2022 року ЛьвівСправа № 640/9489/19 пров. № П/857/13/22 Восьмий апеляційний адміністративний суд в складі колегії суддів:

головуючого судді: Матковської З.М.,

суддів: Кузьмича С.М., Улицького В.З.,

при секретарі судового засідання: Юник А.А.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Львові адміністративну справу № 640/9489/19 за позовом Міністерства юстиції України до Робітничої партії України (марксистсько-ленінська) про заборону діяльності політичної партії,-

ВСТАНОВИВ:

Міністерство юстиції України звернулось до суду із позовом до Робітничої партії України (марксистсько-ленінська) про припинення діяльності політичної партії.

Позовні вимоги обґрунтовує тим, що 14.04.2015 було прийнято Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (далі - Закон № 317), яким засуджено комуністичний та націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарні режими в Україні, визначено правові основи заборони пропаганди їх символіки та встановлено порядок ліквідації символів комуністичного тоталітарного режиму.

Як встановлює частина четверта статті 3 Закону № 317, рішення про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам цього Закону приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

Відповідно до пункту 3 статті 7 Закону № 317 юридичні особи, політичні партії, інші об'єднання громадян, зареєстровані на день набрання чинності цим Законом, у разі порушення його вимог зобов'язані протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом привести свої установчі документи, найменування та/або символіку у відповідність із вимогами цього Закону.

Згідно з пунктом 4 статті 7 Закону № 317 у разі недотримання вимог цього Закону юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, зазначеними у пункті 3 цієї статті Закону, їхня діяльність підлягає припиненню в установленому законом порядку, крім випадків, коли юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян вжито заходів щодо

дотримання вимог цього Закону, а неможливість державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність із цим Законом, зумовлена об'єктивними причинами.

Постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2015 № 354 затверджено Порядок прийняття рішень щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону (далі - Порядок).

Відповідно до пункту 7 Порядку, для проведення правової експертизи щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону утворюється Комісія з питань дотримання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», склад та положення якої затверджуються наказом Мін'юсту.

Наказом Мін'юсту від 09.06.2015 № 167/7 було створено відповідну Комісію з питань дотримання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (далі - Комісія).

Комісією було проведено правову експертизу на відповідність найменування Відповідача вимогам Закону № 317, за наслідками якої складено Правовий висновок від 14.05.2019 № 1 «Про невідповідність діяльності та найменування Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (далі - Правовий висновок № 18).

Наказом Мін'юсту від 17.05.2019 № 1513/5 «Про затвердження правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки»: затверджено Правовий висновок Комісії з питань дотримання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 14.05.2019 № 1 «Про невідповідність діяльності та найменування Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»; визнано, що діяльність та найменування Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) не відповідає частині другій статті 3 Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Відповідачем поданий відзив на позовну заяву, у якому зазначає, що Партія після прийняття відповідних змін до законодавства України вжила всіх необхідних заходів для приведення своєї діяльності у відповідність до Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». Зокрема, з цією метою було проведено Позачерговий з'їзд партії 24 жовтня 2015 року та Позачерговий з'їзд партії 9 квітня 2016 року, де були внесені необхідні зміни до Програми, Статуту та назви політичної партії. Про що у визначені законодавством строки були надіслані всі необхідні документи до Міністерства юстиції України (листи від 27.10.2015р. та 14.04.2016р. відповідно).

Однак Міністерство юстиції України блокує лівий партійний рух, перетворивши процедуру перереєстрації робітничих та комуністичних партій на нездоланий бар'єр. Таким чином, партію РПУ(м-л), як і інші партії трудового народу, наприклад ПСПУ і КПУ, намагаються виштовхнути з політичного життя України.

Позивачем подана відповідь на відзив, у якій зазначає, що зазначені відповідачем у Відзиві обставини не відповідають дійсним обставинам справи. Оскільки Відповідачем не було належно виконано вимоги Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» та Закону України «Про

політичні партії в Україні», тому Міністерством юстиції було прийнято рішення про відмову у державній реєстрації змін найменування, до статуту та програми Партії. При цьому, дії Міністерства щодо відмови у державній реєстрації змін найменування, до статуту та програми Партії, в судовому порядку оскаржені не були.

Ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 05.06.2019р. відкрито провадження у справі.

Ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 19.05.2022р. адміністративну справу № 640/9489/19 за позовом Міністерства юстиції України до Робітничої партії (марксистсько-ленінської) про припинення діяльності політичної партії передано на розгляд Восьмого апеляційного адміністративного суду.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 30.05.2022р. прийнято справу № 640/9489/19 за позовом Міністерства юстиції України до Робітничої партії (марксистсько-ленінської) про припинення діяльності політичної партії до провадження Восьмого апеляційного адміністративного суду.

Призначено судові засідання на 14.06.2022 р. на 10.30 год.

Оголошення про прийняття справи до провадження та призначення до судового розгляду <https://minjust.gov.ua/news/ministry/povidomlennya-pro-rozglyad-spravi-za-pozovom-ministerstva-yustitsii-do-robitnichoi-partii-ukraini-marksistsko-leninskoi-pro-privipnennya-diyalnosti-partii> опубліковане позивачем, що підтверджується відомостями з офіційного сайту Міністерства юстиції України.

14.06.2022р. розгляд справи відкладено на 05.07.2022р. у зв'язку із поданням позивачем заяви про зміну предмету позову.

Заява обґрунтована тим, що обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон), згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, зокрема, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду.

Згідно зі статтею 21 Закону у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, зокрема, спрямованих на пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки.

Відповідно до частини першої статті 47 КАС України крім прав та обов'язків, визначених у статті 44 цього Кодексу, позивач має право на будь-якій стадії судового процесу відмовитися від позову. Позивач має право змінити предмет або підстави позову, збільшити або зменшити розмір позовних вимог шляхом подання письмової заяви до закінчення підготовчого засідання або не пізніше ніж за п'ять днів до першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження.

Позовна заява Міністерства юстиції до Робітничої партії України (марксистсько-ленінська) була подана у зв'язку із порушенням Партією Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». Відповідні докази наявні у матеріалах справи.

Згідно з абзацом третім пункту 4 розділу VII «Перехідні положення» КАС України адміністративні справи про заборону (примусовий розпуск, ліквідацію) політичної партії, позови в яких були подані до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій» і розгляд яких у суді першої інстанції не завершений шляхом

ухвалення рішення чи постанови суду, протягом трьох днів з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій» передаються за підсудністю для продовження і завершення розгляду до апеляційного адміністративного в апеляційному окрузі, що включає місто Львів. Таким чином, предметом справи за позовом Міністерства юстиції до Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) про припинення діяльності політичної партії шляхом ліквідації по суті є заборона діяльності цієї партії.

Пунктом 8 і частини другої статті 245 КАС України встановлено, що у задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачі майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно із частиною четвертою статті 21 Закону у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду.

Враховуючи викладене, позивач вважає за необхідне змінити та доповнити позовні вимоги в частині заборони діяльності політичної партії та передачі майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень, які мають статус юридичної особи, у власність держави, виклавши їх у наступному формулюванні:

1. Заборонити діяльність Робітничої партії України (марксистсько-ленінська) (код ЄДРПОУ: 38192867, вул. Срібнокільська, 24, кв. 144, м. Київ, 02095).

2. Передати у власність держави майно, кошти та інші активи Робітничої партії України (марксистсько-ленінська) (код ЄДРПОУ: 38192867), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків.

До заяви про зміну предмету позову, позивачем долучено докази надіслання такої Відповідачу.

05.07.2022р. протокольною ухвалою суду прийнято заяву про зміну предмету позову та розгляд справи відкладено на 12.07.2022 р. у зв'язку із неопублікуванням позивачем оголошення про призначення справи до розгляду на 05.07.2022 р.

Оголошення про призначення справи до розгляду на 12.07.2022р. <https://minjust.gov.ua/news/ministry/povidomlennya-pro-rozglyad-spravi-sudom-za-pozovom-minyustu-do-robotnichoi-partii-ukraini> опубліковане позивачем, що підтверджується відомостями з офіційного сайту Міністерства юстиції України.

В судовому засіданні представник позивача позовні вимоги підтримала з підстав, викладених у позовній заяві.

Відповідач в судове засідання не з'явився.

Відповідно до ч. 5 ст. 289-3 КАС України, оголошення про відкриття провадження в адміністративній справі та призначення судового засідання оприлюднені на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України, докази чого надано позивачем.

Через три дні з дня оприлюднення такого оголошення вважається, що учасники справи і всі заінтересовані особи належним чином повідомлені про судовий розгляд такої справи, призначення, дату, час і місце судового засідання, ухвалення і зміст оприлюдненого судового рішення у ній.

Неприбуття у судові засідання в суді першої чи апеляційної інстанції осіб, повідомлених про дату, час і місце розгляду справи в порядку, передбаченому цією частиною, не перешкоджає розгляду справи.

Фактичні обставини справи.

03.11.23, 10:52

Судом встановлено та з матеріалів справи слідує, що Наказом Міністерства юстиції України від 14.03.2012 № 396 відповідно до статті 11 Закону України «Про політичні партії в Україні» зареєстровано Робітничу партію України (марксистсько-ленінську) (далі - Відповідач), Свідоцтво № 209-п.п від 14.03.2012.

Відповідач має статус юридичної особи (дата державної реєстрації - 21.07.2004, номер запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань - 1 065 102 0000 015858, ідентифікаційний код юридичної особи - 38192867, місцезнаходження: 02095, м.Київ, вулиця Срібнокільська, будинок 24, квартира 144, керівник Бондарчук Олександр Васильович).

Діяльність Відповідача здійснюється на підставі Статуту Робітничої партії України (марксистсько-ленінської), затвердженому Установчим з'їздом Робітничої партії України (марксистсько-ленінської), із змінами та доповненнями, внесеними рішеннями Третього етапу Установчого з'їзду Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) Протокол № 3 від 01.02.2012.

Відповідно до статті 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 № 2365 (далі - Закон № 2365) визначає правові та організаційні засади реалізації права на об'єднання в політичні партії, порядок утворення, реєстрації, діяльності та припинення політичних партій.

За визначенням статті 2 Закону № 2365 політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Відповідно до статті 3 Закону № 2365 політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Як встановлює частина третя статті 4 зазначеного Закону, втручання з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування або їх посадових осіб у створення і внутрішню діяльність політичних партій та їх місцевих осередків забороняється, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

Згідно положень статті 18 вказаного Закону, державний контроль за діяльністю політичних партій за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2017 № 228, таким органом є Міністерство юстиції України.

Відповідно до підпункту 83-14 цього Положення, Міністерство юстиції України відповідно до покладених на нього завдань приймає рішення щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки».

Верховна Рада України від імені Українського народу - громадян України всіх національностей, керуючись положеннями Загальної декларації прав людини, беручи до уваги резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1096 (1996) від 27 червня 1996 року щодо ліквідації спадщини колишніх комуністичних тоталітарних режимів, № 1481 (2006) від 26 січня 2006 року щодо

необхідності міжнародного засудження злочинів тоталітарних комуністичних режимів, № 1495 (2006) від 12 квітня 2006 року щодо боротьби з відродженням нацистської ідеології, № 1652 (2009) від 29 січня 2009 року щодо відношення до пам'ятників, що мають суперечливу історичну інтерпретацію у державах - членах Ради Європи, резолюцію Парламентської Асамблеї ОБСЄ SC (09) 3 R від 29 червня - 3 липня 2009 року щодо неприпустимості звеличення тоталітарних режимів, відкриття історичних та політичних архівів, вивчення тоталітарної спадщини та підвищення поінформованості громадськості, декларацію Європейського Парламенту від 23 вересня 2008 року щодо проголошення 23 серпня днем пам'яті жертв сталінізму і нацизму, резолюцію Європейського Парламенту від 23 жовтня 2008 року в пам'ять про Голодомор - штучний голод в Україні 1932-1933 років, резолюцію Європейського Парламенту від 2 квітня 2009 року щодо європейської свідомості та тоталітаризму, Спільну заяву з нагоди 70-х роковин Голодомору - Великого голоду 1932-1933 років в Україні, прийняту на 58-й сесії Генеральної Асамблеї ООН, враховуючи засудження Законом України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» політичних репресій, що здійснювалися протягом 1917-1991 років комуністичним тоталітарним режимом на території України, відмежування від методу державного терору в управлінні державою, притаманного комуністичному тоталітарному режиму, і проголошення намірів неухильно сприяти відновленню справедливості та усуненню наслідків свавілля і порушення громадянських прав, враховуючи визнання Законом України «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні» Голодомору 1932-1933 років геноцидом Українського народу, засудження злочинних дій тоталітарного режиму СРСР, спрямованих на організацію Голодомору, наслідком якого стало знищення мільйонів людей, руйнування соціальних основ Українського народу та його вікових традицій, духовної культури та етнічної самобутності, а також встановлення постановою Апеляційного суду міста Києва 13 січня 2010 року факту причетності вищого керівництва СРСР, УРСР та комуністичної партії до організації Голодомору 1932-1933 років в Україні, дбаючи про забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина, прагнучи розвивати і зміцнювати незалежну, демократичну, правову державу, керуючись статтею 11 Конституції України, яка зобов'язує державу сприяти консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, з метою недопущення повторення злочинів комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, будь-якої дискримінації за національною, соціальною, класовою, етнічною, расовою або іншими ознаками у майбутньому, відновлення історичної та соціальної справедливості, усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України прийняла Закон «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», яким засуджує комуністичний та націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарні режими в Україні, визначає правові основи заборони пропаганди їх символіки та встановлює порядок ліквідації символів комуністичного тоталітарного режиму.

Пункт 2 статті 1 зазначеного Закону (далі Закон №317) визначає, що пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів - це публічне заперечення, зокрема через засоби масової інформації, злочинного характеру комуністичного тоталітарного режиму 1917 - 1991 років в Україні, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму, поширення інформації, спрямованої на виправдання злочинного характеру комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, діяльності радянських органів державної безпеки, встановлення радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідування учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті, виготовлення та/або поширення, а також публічне використання продукції, що містить символіку комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів.

За визначенням пункту 4 статті 1 Закону №317 символіка комуністичного тоталітарного режиму - це символіка, що, зокрема включає: символіку комуністичної партії або її елементи; назви областей, районів, населених пунктів, районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів, інших об'єктів топоніміки населених пунктів, підприємств, установ, організацій, у яких використані імена або псевдоніми осіб, які обіймали керівні посади в комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік, працювали в радянських органах державної безпеки, а також назви СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік та похідні від них, назви, пов'язані з діяльністю комуністичної партії (включаючи партійні з'їзди), річницями Жовтневого перевороту 25 жовтня (7 листопада) 1917 року, встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-

територіальних одиницях, переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті (крім назв, пов'язаних з опором та вигнанням нацистських окупантів з України або з розвитком української науки та культури); найменування комуністичної партії.

Згідно з нормами частини першої статті 3 Закону № 317 пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв комуністичного тоталітарного режиму, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму та заборонена законом.

Частина друга статті 3 Закону № 317 передбачає, що пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки юридичною особою, політичною партією, іншим об'єднанням громадян, друкованим засобом масової інформації та/або використання у назві символіки комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів є підставою для відмови в реєстрації та/або припинення діяльності юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян, підставою для відмови в реєстрації та/або припинення випуску друкованого засобу масової інформації.

За змістом частини третьої статті 3 Закону № 317 у разі невиконання юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, друкованими засобами масової інформації вимог цього Закону їх діяльність/випуск підлягає припиненню в судовому порядку за позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, або іншого уповноваженого органу державної влади.

Як встановлює частина четверта статті 3 Закону № 317, рішення про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам цього Закону приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

Відповідно до пункту 3 статті 7 Закону № 317 юридичні особи, політичні партії, інші об'єднання громадян, зареєстровані на день набрання чинності цим Законом, у разі порушення його вимог зобов'язані протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом привести свої установчі документи, найменування та/або символіку у відповідність із вимогами цього Закону.

Згідно з пунктом 4 статті 7 Закону № 317 у разі недотримання вимог цього Закону юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, зазначеними у пункті 3 цієї статті Закону, їхня діяльність підлягає припиненню в установленому законом порядку, крім випадків, коли юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян вжито заходів щодо дотримання вимог цього Закону, а неможливість державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність із цим Законом, зумовлена об'єктивними причинами.

Пунктом 9 частини 1 статті 5 Закону України «Про політичні партії в Україні» передбачено, що утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Згідно з частиною 3 статті 9 Закону № 2365 у символіці політичної партії не може використовуватися символіка комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів.

Таким чином, законом чітко встановлена заборона використовувати у назві, програмі та цілях політичних партій назву чи символіку комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2015 № 354 затверджено Порядок прийняття рішень щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення,

передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону (далі - Порядок).

Відповідно до пункту 7 Порядку, для проведення правової експертизи щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону утворюється Комісія з питань дотримання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», склад та положення якої затверджуються наказом Мін'юсту.

Наказом Мін'юсту від 09.06.2015 № 167/7 було створено відповідну Комісію з питань дотримання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (далі - Комісія).

Наказом Міністерства юстиції України № 2068/5 від 22.10.2015 було прийнято рішення про проведення перевірки Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) вимог статуту та Закону України «Про політичні партії в Україні».

28.10.2015 до Мін'юсту надійшло повідомлення про вжиття Партією заходів для приведення діяльності у відповідно до вимог Закону № 317.

Листом №29918-0-33-15-19.4 від 09.11.2015 Міністерство юстиції України повідомило про долучення до матеріалів реєстраційної справи надісланого Партією повідомлення та зазначено про необхідність подання Партією до Мін'юсту документів для підтвердження дотримання законодавства та статуту Партії при внесенні змін до програми та статуту.

Зазначені обставини були також висвітлені в акті перевірки додержання Робітничою партією України (марксистсько-ленінською) вимог статуту та Закону України «Про політичні партії в Україні», у висновку якого зазначено про необхідність вжиття дієвих заходів, спрямованих на дотримання вимог Закону № 317.

В подальшому, 15.04.2016 до Міністерства юстиції України надійшла заява за підписом Першого секретаря Центрального Комітету Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) Бондарчука О.В., та інші документи, подані для проведення державної реєстрації змін найменування, до статуту та програми Партії на підставі рішень позачергово з'їзду Партії від 09.04.2016.

08.06.2016 було прийнято рішення №141/19.4 про відмову у державній реєстрації змін найменування, до статуту та програми Партії на підставі рішень позачергового з'їзду Партії від 09.04.2016.

Зазначене рішення було мотивоване тим, що за результатами правової експертизи документів Партії, поданих до Мін'юсту, було встановлено їх суперечність вимогам Конституції та законів України, що відповідно до статті 28 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» є підставою для відмови у державній реєстрації.

За ініціативою Мін'юсту листом від 17.08.2018 № 9288/19.4.3/33-18, Комісія звернулась до Відповідача з проханням надати пояснення щодо причин не приведення свого найменування відповідно до вимог Закону № 317 протягом місяця з дня набрання ним чинності.

У відповідь на лист Міністерства юстиції України, листом від 20.09.2018 №94719-61-18 Робітнича партія України (марксистсько-ленінська) надала свої пояснення щодо не приведення свого найменування у відповідність із Законом, пояснивши це тим, що Відповідач неодноразово подавав документи на адресу Міністерства юстиції України інформацію про внесення змін до назви партії та статуту, однак надані зміни не були прийняті очолюваним відомством.

В подальшому, Комісією було проведено правову експертизу на відповідність найменування Відповідача вимогам Закону № 317, за наслідками якої складено Правовий висновок від 14.05.2019 № 1 «Про невідповідність діяльності та найменування Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного

03.11.23, 10:52

(нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (далі - Правовий висновок № 18).

Зокрема, у Правовому висновку № 1 встановлено, що найменування об'єкта правової експертизи не відповідає частині другій статті 3 Закону; статут Робітничої партії України (марксистсько-ленінської), на підставі якого діє об'єкт правової експертизи, спрямований на пропаганду комуністичного тоталітарного режиму та не відповідає частині першій статті 3 Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Наказом Мін'юсту від 17.05.2019 № 1513/5 «Про затвердження правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки» затверджено Правовий висновок Комісії з питань дотримання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 14.05.2019 № 1 «Про невідповідність діяльності та найменування Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» та визнано, що діяльність та найменування Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) не відповідає частині другій статті 3 Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Як уже зазначалось вище, обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону «Про політичні партії в Україні», згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, зокрема, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Відповідно до ч. 3 ст. 5 цього ж Закону, діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду.

Позовна заява Міністерства юстиції до Робітничої партії України (марксистсько-ленінська) була подана у зв'язку із порушенням Партією Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Згідно з абзацом третім пункту 4 розділу VII «Перехідні положення» КАС України адміністративні справи про заборону (примусовий розпуск, ліквідацію) політичної партії, позови в яких були подані до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій» і розгляд яких у суді першої інстанції не завершений шляхом ухвалення рішення чи постанови суду, протягом трьох днів з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій» передаються за підсудністю для продовження і завершення розгляду до апеляційного адміністративного в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.

Таким чином, предметом справи за позовом Міністерства юстиції до Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) про припинення діяльності політичної партії шляхом ліквідації по суті є заборона діяльності цієї партії.

Відповідно до ст. 72 КАС України, доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються такими засобами: 1) письмовими, речовими і електронними доказами; 2) висновками експертів; 3) показаннями свідків.

Обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування (ч. 2 ст. 74 КАС України).

Суд звертає увагу, що Відповідачем - Робітничою партією України (марксистсько-ленінською) не надано належних доказів на спростування мотивів Правового висновку щодо невідповідності її найменування, символіки, статуту та програми вимогам Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Крім цього, вказаний Висновок відповідачем оскаржений не був.

Відповідач також не довів суду та не надав доказів, які б підтвердили об'єктивну неможливість державної реєстрації змін до установчих документів.

Що стосується доводів відповідача про те, що «Міністерство юстиції України блокує лівий партійний рух та таким чином, намагається партію РПУ(м-л), як і інші партії трудового народу, наприклад ПСПУ і КПУ, виштовхнути з політичного життя України», то суд вважає такі необґрунтованими, оскільки виходячи з преамбули Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», встановлені ним обмеження переслідують законні цілі щодо усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України.

Крім цього, Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» не забороняє діяльність жодної політичної партії, а вимагає лише коригування поведінки суб'єктів, які підпадають під дію встановлених обмежень, шляхом приведення діяльності відповідно до встановлених вимог.

Доведення законної мети та необхідності у демократичному суспільстві обмежень, встановлених Законом України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», спростовує наведені вище доводи відповідача щодо усунення політичної партії з життя України.

Таким чином, з урахуванням наведених вище обставин справи та норм чинного законодавства, урахувавши наявність Правового висновку щодо невідповідності найменування, символіки, статуту та програми Робітничої партії України (марксистсько-ленінської) вимогам Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», діяльність Відповідача має бути заборонена.

Наявні у матеріалах справи докази, зокрема Правовий висновок № 1 Комісії з питань дотримання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», аналіз яких здійснено Судом, є достатніми та дають підстави вважати, що найменування Відповідача не відповідає частині другій статті 3 Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»; статут Робітничої партії України (марксистсько-ленінської), спрямований на пропаганду комуністичного тоталітарного режиму та не відповідає частині першій статті 3 цього ж Закону, що є неприпустимим та свідчить про діяльність, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні».

Щодо позовної вимоги про передачу майна Партії у власність держави.

Пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно із частиною четвертою статті 21 Закону № 2365-III, у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації

03.11.23, 10:52

(легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

З урахуванням наведеного та приймаючи рішення про заборону діяльності Робітничої партії України (марксистсько-ленінської), підлягає до задоволення також як похідна вимога про передачу майна, коштів та інших активів Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Керуючись статтями 139, 241- 246, 255, 289-3, 295 пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України, Восьмий апеляційний адміністративний суд,-

В И Р І Ш И В :

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність Робітничої партії України (марксистсько-ленінська) (ідентифікаційний код юридичної особи: 38192867), адреса вул. Срібнокільська, 24/144, м. Київ, 02095.

Передати майно, кошти та інші активи Робітничої партії України (марксистсько-ленінська), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закритті апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України та Верховної Ради України.

Головуючий суддя З. М. Магковська судді С. М. Кузьмич В. З. Улицький Повний текст судового рішення складено 21.07.2022

Категорія справи № 640/24270/21: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 27.06.2022. Зареєстровано: 28.06.2022. Оприлюднено: 29.06.2022.

Дата набрання законної сили: 20.07.2022

Номер судового провадження: П/857/14/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

24 червня 2022 року Львів Справа № 640/24270/21 пров. № П/857/14/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів (далі Суд):

головуючого судді Сеника Р.П.,

суддів: Онишкевича Т.В., Судової-Хомюк Н.М.,

за участю:

секретаря судового засідання Лутчин А.М.,

представника позивача Ган Г.П.,

представника відповідача не з'явився,

розглянувши у відкритому судовому засіданні у місті Львові адміністративну справу № 640/24270/21 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Русь Єдина» про заборону діяльності політичної партії,-

ВСТАНОВИВ:

Міністерство юстиції України звернулося до Окружного адміністративного суду міста Києва з адміністративним позовом до Політичної партії «Русь Єдина» про заборону діяльності політичної партії, у якому просить:

- заборонити діяльність Політичної партії України "Русь Єдина" (реєстраційне свідоцтво від 05.06.2003 № 8-п.п., ідентифікаційний код юридичної особи 26385090);

- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) Політичної партії України "Русь Єдина", її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

Позовні вимоги обґрунтовує тим, що відповідно до відомостей Єдиного реєстру громадських формувань станом на 21.07.2021 зареєстровано 672 структурних утворення Партії, із яких 626 зареєстровані з використанням попередніх найменувань Партії.

Частиною першою статті 21 Закону України Про політичні партії в Україні (далі - Закон №2365-III) передбачено, що у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим та іншими законами України політична партія може бути заборонена в судовому порядку за адміністративним позовом центрального органу виконавчої влади,

що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Незважаючи на зміну найменування Партії, на території України продовжують діяльність її територіальні організації із найменуваннями, які включають в себе попередні назви Партії.

Отже, Відповідачем не забезпечено виконання вимог частини дев'ятої статті, частини десятої статті 11 Закону №2365-III, а також положень Статуту.

А тому, на підставі вищенаведеного, просить задовольнити позовні вимоги у повному обсязі.

30 серпня 2021 року на адресу Окружного адміністративного суду міста Києва надійшла та зареєстрована позовна заява Міністерства юстиції України.

Ухвалою Окружного адміністративного суду міста Києва від 09.09.2021 адміністративну справу прийнято до провадження та постановлено розгляд адміністративної справи здійснити за правилами загального позовного провадження з проведенням підготовчого провадження та судового розгляду справи по суті у відкритому судовому засіданні. Призначено підготовче судове засідання на 08 листопада 2021 року о 10:00 год у приміщенні Окружного адміністративного суду міста Києва за адресою: м. Київ, вул. Болбочана Петра 8, корпус 1, зала судового засідання №2.

У підготовчій судовій засіданні 08 та 29 листопада 2021 року прибув представник Міністерства юстиції України.

Представник відповідача не з'явився, про дату час та місце проведення підготовчого судового засідання повідомлявся повісткою за адресою 03191, місто Київ, вулиця Маршала Якубовського, будинок 8, яка міститься в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Поштові рекомендовані відправлення з повісткою про виклик повернулись до суду з довідкою, в якій зазначено про відсутність адресата за вказаною адресою.

Ухвалою Окружного адміністративного суду міста Києва від 29 листопада 2021 року закрито підготовче провадження та призначено адміністративну справу до судового розгляду по суті в судовому засіданні на 17 січня 2022 року о 09:40 год. у приміщенні Окружного адміністративного суду міста Києва за адресою: м. Київ, вул. Болбочана Петра 8, корпус 1, зала судового засідання №2.

23 листопада 2021 року на адресу Окружного адміністративного суду міста Києва надійшла заява Міністерства юстиції України про надання доказів у справі.

У судовій засіданні 17 січня 2022 року та 22 лютого 2022 року прибув представник Міністерства юстиції України.

Представник відповідача не з'явився, про дату час та місце проведення судового засідання повідомлявся повісткою за адресою 03191, місто Київ, вулиця Маршала Якубовського, будинок 8, яка міститься в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Поштові рекомендовані відправлення з повісткою про виклик повернулись до суду з довідкою, в якій зазначено про відсутність адресата за вказаною адресою.

Ухвалою Окружного адміністративного суду міста Києва від 19 травня 2022 року адміністративну справу № 640/24270/21 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Русь Єдина» про заборону діяльності політичної партії передано до Восьмого апеляційного адміністративного суду.

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 26 травня 2022 року для розгляду цієї справи визначено склад колегії суддів: Сенік Р.П. (головуючий суддя), Онишкевич Т.В., Судова-Хомюк Н.М.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 31 травня 2022 року прийнято до провадження справу № 640/24270/21 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Русь Єдина» про заборону діяльності політичної партії та призначено судові засідання на 24 червня

03.11.23, 10:21

2022 року о 10:00, яке буде проводитись у приміщенні Восьмого апеляційного адміністративного суду за адресою: м.Львів, вул. Саксаганського,13 у залі судових засідань №1, про що повідомив позивача та зобов'язав його опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України.

20 червня 2022 року представник позивача подав заяву про відмову від позовних вимог у частині призначення комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи.

20 червня 2022 року представник позивача подав заяву про збільшення позовних вимог та просить:

Заборонити діяльність політичної партії «Русь Єдина» (реєстраційне свідоцтво від 05.06.2003 № 8-п.п., код ЄДРПОУ 26385090).

Передати у власність держави майно, кошти та інші активи політичної партії «Русь Єдина» (код ЄДРПОУ 26385090), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків.

Відповідач не скористався правом на подання відзиву на позовну заяву.

Відповідач в судові засідання не з'явився, хоч був належним чином повідомлений про розгляд справи.

Суд протокольною ухвалою від 24 червня 2022 року вирішив розглянути справу за відсутності представника відповідача у відповідності до ч.5 ст.289-3 КАС України.

Суд протокольною ухвалою від 24 червня 2022 року приєднав подані представником Міністерства юстиції України докази опублікування на офіційному сайті Міністерства юстиції України та Верховної Ради України повідомлення про розгляд даної справи.

Суд ухвалою від 24 червня 2022 року прийняв відмову позивача від частини позовних вимог та закриття провадження у цій частині.

Суд ухвалою від 24 червня 2022 року прийняв заяву про збільшення позовних вимог у адміністративній справі №640/24270/21 до розгляду та ухвалив здійснювати розгляд адміністративної справи №640/24270/21 з урахуванням таких позовних вимог:

Заборонити діяльність політичної партії «Русь Єдина» (реєстраційне свідоцтво від 05.06.2003 № 8-п.п., код ЄДРПОУ 26385090).

Передати у власність держави майно, кошти та інші активи політичної партії «Русь Єдина» (код ЄДРПОУ 26385090), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків.

В судовому засіданні позивач в повній мірі підтримала доводи наведені у позовній заяві та просила її задовольнити.

Суд, з'ясувавши обставини, на які позивач посилається як на підставу своїх вимог, дослідивши докази, якими вони обґрунтовуються, встановив наступні фактичні обставини та відповідні їм правовідносини.

Політичну партію України «РУСЬ ЄДИНА» (далі також Партія, Відповідач) зареєстровано 05.06.2003 Міністерством юстиції України, свідоцтво № 8-п.п., Співголови Партії - ОСОБА_1 та ОСОБА_2 .

Установчим з'їздом Партії від 25.01.2003 та II етапом Установчого з'їзду Партії від 05.03.2003 було прийнято рішення про утворення Політичної партії «Слов'янський народно-патріотичний союз» (далі Партія-1), затвердження статуту та програми Партії-1, обрання керівних та контролюючих органів Партії-1.

05.06.2003 Мін'юстом прийнято рішення про реєстрацію Партії-1.

08.11.2005 Міністерством юстиції України взято до відома інформацію про зміну назви Партії-1 з Політичної партії «Слов'янський народно-патріотичний союз» на Політичну партію України «Партія політики ПУТІНА» (ППП) (далі також Партія-2), прийняту на підставі рішення IV З'їзду Партії-1 від 08.11.2005.

Відповідно до рішень VII З'їзду Партії від 05.12.2008 змінено назву з Партії-2 на Політичну партію України «РУСЬ ЄДИНА» (далі - Відповідач) та внесено зміни до статуту і програми Партії-2 (наказ Міністерства юстиції України від 25.02.2009 № 352/5 щодо взяття до відома змін до статуту та програми Партії-2).

На сьогодні Відповідач має назву Політична партія України «Русь Єдина».

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Головного управління Служби безпеки України у м. Києві та Київській області від 17.06.2021 № 51/26-2556 н/г, а також лист Служби безпеки України від 13.07.2021 № 5/1/4-7638 щодо виявлених порушень вимог чинного законодавства Відповідачем.

Листом Державного підприємства «Національні інформаційні системи» від 21.07.2021 року № 3601/14.1-11 (далі лист НАІС) проінформовано, що відповідно до відомостей Єдиного реєстру громадських формувань станом на 21.07.2021 року зареєстровано 672 структурних утворення Партії.

Разом з тим на території України до цього часу 443 структурні утворення Партії зареєстровані і здійснюють свою діяльність з використанням попереднього найменування Партії «Слов'янський народно-патріотичний союз», а 183 - «Партія політики ПУТІНА».

З мотивів наведеного Міністерство юстиції України звернулося з даним позовом до суду.

При вирішенні спору суд керувався таким.

Відповідно до статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 Про введення воєнного стану із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 Про продовження строку дії воєнного стану в Україні, та Закону України Про затвердження Указу Президента України Про введення воєнного стану в Україні у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на території України запроваджено воєнний стан.

Відповідно до статті 2 Закону України Про політичні партії в Україні (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Відповідно до частини дев'ятої статті 9 Закону обласні, міські, районні організації, первинні осередки політичної партії та інші структурні утворення, передбачені статутом партії, використовують повне найменування політичної партії з доповненнями, які визначають їх місце в організаційній структурі політичної партії.

Відповідно до підпункту 83-13 пункту 4 про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення про Мін'юст), Міністерство юстиції України (далі також Мін'юст, Позивач) є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику, зокрема, у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, здійснює відповідно до закону державну реєстрацію політичних партій.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Мін'юст встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, здійснює контроль за додержанням політичною партією вимог Конституції України та законів України, а також статуту політичної партії; вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

При цьому виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

Як підтверджено матеріалами справи, на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Головного управління Служби безпеки України у м. Києві та Київській області від 17.06.2021 № 51/26-2556 н/г, а також лист Служби безпеки України від 13.07.2021 № 5/1/4-7638 щодо виявлених порушень вимог чинного законодавства Відповідачем.

Відповідно до відомостей Єдиного реєстру громадських формувань станом на 21.07.2021 зареєстровано 672 структурних утворення Партії, із яких 626 зареєстровані з використанням попередніх найменувань Партії, що підтверджується листом Державного підприємства «Національні інформаційні системи» від 21.07.2021 року №3601/14.1-11.

Частиною першою статті 21 Закону передбачено, що у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим та іншими законами України політична партія може бути заборонена в судовому порядку за адміністративним позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Частиною першою статті 11 Закону встановлено, що реєстрація політичних партій, їхніх обласних, міських і районних організацій, первинних осередків а о інших структурних утворень, передбачених статутом партії, здійснюється в порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», після перевірки поданих матеріалів.

Політичну партію України «РУСЬ ЄДИНА» (далі також Партія, Відповідач) зареєстровано 05.06.2003 Міністерством юстиції України, свідоцтво № 8-п.л., Співголови Партії - ОСОБА_1 та ОСОБА_2 .

Разом з тим на території України до цього часу 443 структурні утворення Партії зареєстровані і здійснюють свою діяльність з використанням попереднього найменування Партії «Слов'янський народно-патріотичний союз», а 183 - «Партія політики ПУТІНА».

Відповідно до розділу 6 Статуту Партії, затвердженого 05.12.2008 VII З'їздом Політичної партії України «РУСЬ ЄДИНА» (далі - Статут) організаційна структура Партії утворюється відповідно до адміністративно- територіального устрою України.

Структуру Партії складають:

- парторганізації АР Крим, обласні, міст Києва і Севастополя (далі - територіальні);
- районні, міські, районні у містах партійні організації (далі - місцеві);
- первинні осередки.

Відповідно до пунктів 1.2, 1.3 Статуту повна офіційна назва Партії: Політична партія України «РУСЬ ЄДИНА». Партія поширює свою діяльність на всю територію України.

Згідно з пунктом 3.1.5 Статуту принципом організаційної побудови і діяльності Партії є обов'язкове виконання рішень партійних органів вищого рівня нижчими кожним членом партії.

Згідно з пунктом 6.3.1 Статуту територіальні та місцеві партійні організації утворюються за рішенням Установчих Зборів (не менше 5-ти чоловік) і набувають статусу партійної організації після затвердження їх рішення відповідно Політрадою (керівний орган Партії між З'їздами) та Радою територіальної партійної організації.

Таким чином, оскільки рішення про утворення та діяльність територіальних і місцевих партійних організацій затверджується керівним органом Партії, Партія володіє інформацією про найменування цих організацій.

Пунктом 6.3.7 Статуту, встановлено, що символікою та атрибутикою партійних організацій є офіційна символіка і атрибутика партії.

Крім того, пунктом 7.4.3.5 Статуту встановлено, що Політична Рада Партії координує роботу територіальних парторганізацій.

Відповідно до статті 4 Закону втручання з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування або їх посадових осіб у створення і внутрішню діяльність політичних партій та їх місцевих осередків забороняється, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

Разом з тим, законодавством встановлено ряд обов'язків для політичних партій, які здійснюють свою діяльність на території України та зареєстровані в установленому порядку.

Так, частинами дев'ятою, десятою статті 11 Закону передбачено, що політична партія забезпечує внесення змін до відомостей про політичну партію, її обласні, міські і районні організації або інші структурні утворення, передбачені статутом партії, а також про первинні осередки політичної партії, що містяться в Єдиному державному реєстрі, в порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», у 10-денний строк після прийняття рішень з цих питань.

Рішення про зміни до відомостей про політичну партію, її обласні, міські і районні організації або інші структурні утворення, передбачені статутом партії, а також про первинні осередки політичної партії, що містяться в Єдиному державному реєстрі, приймаються в порядку, визначеному статутом партії, та оформляються протоколом засідання відповідного уповноваженого органу.

Крім того, структурні утворення політичних партій зобов'язані:

- дотримуватись статуту політичної партії, вимог Конституції України (статті 36, 37) та законів України (стаття 3 Закону);
- дотримуватись статуту політичної партії при здійсненні внутрішньо організаційної діяльності, внесенні змін до назви, складу керівних органів структурного утворення політичної партії, їх адреси та місцезнаходження: дотримання визначеної статутом процедури скликання і проведення засідань відповідних керівних органів, правомочності складу органу, який скликає засідання (стаття 3 Закону);
- інформувати легалізуючий орган про зміни назви, складу керівних органів партії, їх адреси та місцезнаходження у тижневий строк після прийняття рішень з цих питань (частина дванадцята статті 11 Закону).

Суд звертає увагу на те, що, незважаючи на зміну найменування Партії, на території України продовжують діяльність її територіальні організації із найменуваннями, які включають в себе попередні назви Партії.

Таким чином, Суд приходить до переконання, в матеріалах справи є достатні докази, аналіз яких проведено вище, які підтверджують, що Відповідачем не забезпечено виконання вимог частини дев'ятої статті, частини десятої статті 11 Закону, а також наведених вище положень Статуту.

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Подібне передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Згідно із частинами третьою, четвертою статті 21 Закону №2365-III у разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Беручи до уваги наведене та приймаючи рішення про заборону діяльності Політичної партії «Русь Єдина», Суд приходить до переконання про необхідність передачі майна, коштів та інших активів даної Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, позаяк, подібне прямо передбачено законодавчими нормами.

Аналізуючи питання обсягу дослідження доводів позивача та їх відображення у судовому рішенні, питання вичерпності висновків суду ґрунтується на висновках, що їх зробив Європейський суд з прав людини у справі Проніна проти України (Рішення ЄСПЛ від 18.07.2006).

Зокрема, ЄСПЛ у своєму рішенні зазначив, що п. 1 ст. 6 Конвенції зобов'язує суди давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматись як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент. Межі цього обов'язку можуть бути різними в залежності від характеру рішення. Крім того, необхідно брати до уваги різноманітність аргументів, які сторона може представити в суд, та відмінності, які існують у державах-учасниках, з огляду на положення законодавства, традиції, юридичні висновки, викладення та формулювання рішень. Таким чином, питання, чи виконав суд свій обов'язок щодо подання обґрунтування, що впливає зі статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи.

У даній справі суд дійшов висновку про вичерпну відповідь на всі істотні питання, що виникають при кваліфікації спірних відносин як у матеріально-правовому, так і у процесуальному аспектах з урахуванням заявлених вимог, та визначеного у зв'язку з цим предметом доказування.

Чинним законодавством України не встановлений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спорів, що витікають з правовідносин, які становлять предмет даного позову.

Крім того, згідно висновку викладеного в рішенні Конституційного Суду України від 09.07.2002 №15-пр/2002 у справі №1-2/2002 (про досудове врегулювання спорів): обрання певного засобу правового захисту, у тому числі і досудового врегулювання спору, є правом, а не обов'язком особи, яка добровільно, виходячи з власних інтересів, його використовує.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 22 КАС України апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні адміністративні справи про заборону політичної партії, передбачені статтею 289-3 цього Кодексу.

Водночас пунктом 4 Розділу VII Перехідні положення КАС України встановлено, що в умовах воєнного стану адміністративні справи про заборону політичної партії відповідно до статті 289-3 цього Кодексу як суду першої інстанції підсудні апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.

Відповідно до ст. 139 Кодексу адміністративного судочинства України розподіл судових витрат не здійснюється.

Керуючись статтями 139, 241- 246, 255, 289-3, 295, пунктом 4 Розділу VII Перехідні положення Кодексу адміністративного судочинства України, Восьмий апеляційний адміністративний суд,-

В И Р І Ш И В:

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність Політичної партії «Русь Єдина» (ЄДРПОУ: 26385090, адреса : вул. Маршала Якубовського, буд. 8, м. Київ, 03191).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Русь Єдина», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Головуючий суддя Р. П. Сенік судді Т. В. Онишкевич Н. М. Судова-Хомюк Повне судове рішення виготовлено 27.06.2022 року

Категорія справи № 826/9174/18: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 12.07.2022. Зареєстровано: 13.07.2022. Оприлюднено: 14.07.2022.

Дата набрання законної сили: 18.10.2022

Номер судового провадження: П/857/15/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

05 липня 2022 року Львів Справа № 826/9174/18 пров. № П/857/15/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів:

головуючого судді Заверухи О.Б.,

суддів Гінди О.М., Ніколіна В.В.,

секретаря судового засідання Юрченко М.М.,

представника позивача Ган Х.П.,

представника третьої особи

Офісу Генерального прокурора Цинайко Н.І.,

представника третьої особи

Служби безпеки України Борківського О.Р.,

представника третьої особи Клименка О.В. Захарченка Ю.О.,

розглянувши у судовому засіданні в м. Львові адміністративну справу за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА», треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача: Служба безпеки України, Офіс Генерального прокурора, треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача: ОСОБА_1, ОСОБА_2 про заборону політичної партії,-

ВСТАНОВИВ:

14 червня 2018 року Міністерство юстиції України звернулось в Окружний адміністративний суд м. Києва з позовом до Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», в якому просило заборонити та примусово розпустити (ліквідувати) Політичну партію «УСПІШНА КРАЇНА».

На обґрунтування позовних вимог зазначає, що 07 червня 2018 року Генеральна прокуратура України звернулася до Міністерства юстиції України з листом № 10/3/3-23005-18, в якому просила вирішити питання про ініціювання судової процедури заборони Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА». Необхідність такої заборони мотивувала, зокрема, встановленими обставинами в рамках кримінального провадження від 29 березня 2018 року № 4201800000000769 за підозрою Голови політичної ради партії Голови партії «УСПІШНА КРАЇНА» ОСОБА_2 у вчиненні кримінальних

правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 109, ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 110 КК України. До вищевказаного листа Генеральною прокуратурою України додано копії процесуальних документів на підтвердження зазначеної в ньому інформації. Вважає, що Політична партія «УСПІШНА КРАЇНА» вчиняє дії, спрямовані на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної ворожнечі, посягання на права і свободи людини. Вказує, що з отриманої від Генеральної прокуратури України інформації та документів слідує, що в рамках проведення Головною військовою прокуратурою Генеральної прокуратури України досудового розслідування у кримінальному провадженні № 42016000000003536 від 18 листопада 2016 року за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 1 ст. 256, ч. 2 ст. 364, ч. 3 ст. 212, ч. 2 ст. 205, ч. 3 ст. 209, ч. 3 ст. 368 та ч. 1 ст. 111 КК України від Служби безпеки України отримано інформацію про можливе фінансування ОСОБА_1 (почесний голова Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА») та спеціальними службами РФ осіб та організацій на території України, діяльність яких спрямована на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації в нашій державі та створення передумов до повалення конституційного ладу. Звертає увагу на те, що партією, зокрема, в особі фактичного Голови Політичної партії ОСОБА_2 (обраної на посаду згідно протоколу № 9 від 12 грудня 2016 року ІХ позачергового з'їзду Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА»), вчинялись дії, спрямовані на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації в Україні та створення передумов до повалення конституційного ладу. Зазначає, що з повідомлення Служби безпеки України про зміну раніше повідомленої підозри та про нову підозру від 11 квітня 2018 року ОСОБА_2 слідує, що вона підозрюється в участі в організованій ОСОБА_1 злочинній організації, вчиненні у її складі протягом 2011-2017 років, зокрема: розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення дій з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади, вчиненими злочинною організацією, однак незакінченими, з причин, що не залежали від її волі, внаслідок невчинення усіх дій, які вона вважала необхідними для доведення злочину до кінця тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 109 КК України. Крім цього, у розповсюдженні матеріалів із закликами до вчинення умисних дій з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, поєднанні з розпалюванням національної ворожнечі, вчиненими злочинною організацією однак незакінченими з причин, що не залежали від її волі, внаслідок невчинення усіх дій, які вона вважала необхідними для доведення злочину до кінця, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 110 КК України. Вказує, що задум ОСОБА_1 знайшов своє відображення в «Плане впливання на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна», в якому чітко регламентовані дії, які було необхідно вчинити для досягнення мети, відповідальні особи, порядок погодження таких дій, строки та статус виконання. Звертає увагу на те, що Головою партії ОСОБА_2 забезпечувалось виготовлення друкованої агітаційної продукції з символікою Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» та «Успішної варти» (проектом, започаткованим на базі Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА») із закликами до вчинення дій з метою захоплення державної влади, зміни меж території України тощо, що підтверджується вилученими статтями та брошурами, на яких розміщена символіка Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» та організації «Успішна варта». Зазначає, що вищевказане підтверджується протоколами допиту свідків в кримінальному провадженні, зареєстрованому в Єдиному реєстрі досудових розслідувань за № 42016000000003536. Вказує, що безперечним доказом того, що партією в особі її фактичного голови вчиняються дії, спрямовані на порушення суверенітету та територіальної цілісності держави, підрив її безпеки є висновки за результатами проведення комплексної судової психолого-лінгвістичної експертизи вищезазначених брошур та статей, проведеної судовими експертами Київського науково-дослідного інституту судових експертиз у рамках кримінального провадження № 42016000000003536. Стверджує, що аналіз доданих до позову документів підтверджує намір представників Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» формувати механізми впливу на громадську думку з метою дестабілізації ситуації в Україні для вчинення умисних дій з метою зміни меж території або державного кордону України, на порушення порядку, встановленого Конституцією України, спрямованих на дискредитацію діючої влади, правоохоронної та судової системи в Україні та дестабілізацію суспільно-політичної ситуації, містять заклики до створення «русской автономии».

Ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 20 червня 2018 року прийнято позовну заяву до розгляду та відкрито провадження у справі. Ухвалено розглядати справу за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні).

Залучено до участі у справі у якості третіх осіб без самостійних вимог на предмет спору Генеральну прокуратуру України та Службу безпеки України.

04 липня 2018 року представником відповідача адвокатом Захарченком Ю.О. подано відзив на позовну заяву, в якому зазначено, що у позивача відсутні належні, допустимі, достатні та достовірні докази, у розумінні статей 73-76 КАС України, які б підтверджували фактичні обставини та вказували на наявність правових підстав для заборони та примусового розпуску Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА». Вказує, що подання позивачем адміністративного позову про заборону політичної партії було здійснено виключно за ініціативою Генеральної прокуратури України в особі заступника Генерального прокурора Головного військового прокурора Матіоса А.В., що, на думку відповідача, є надмірним втручанням органів державної влади в діяльність відповідача. При цьому вказані фактичні обставини та правові підстави, які нібито вказують на порушення відповідачем вимог Конституції України та законів України були вказані Генеральною прокуратурою, а не встановлені позивачем у ході здійснення заходів контролю та ґрунтуються виключно на підставі копій матеріалів наданих Генеральною прокуратурою України. Звертає увагу на те, що у суду відсутні будь-які підстави щодо заборони політичної діяльності відповідача з підстав наявності в програмних цілях політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» будь-яких вимог щодо утворення і діяльності політичних партій, вичерпний перелік яких передбачений ст. 5 Закону України «Про політичні партії в Україні». Зазначає, що на момент звернення позивача до суду з цим позовом досудове розслідування у вказаному кримінальному провадженні триває та жодного обвинувального вироку відносно ОСОБА_2 в законному порядку прийнято не було.

10 липня 2018 року представником відповідача адвокатом Захарченком Ю.О. подано доповнення до відзиву на позовну заяву, в якому зазначено, зокрема, що програмні цілі відповідача та його дії ніколи не були спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, посягання на права і свободи людини. Вважає, що виготовлення друкованої агітаційної продукції із символікою відповідача та «Успішної варти» із закликами до вчинення дій з метою захоплення державної влади, зміни меж території України, на яку позивач посилається в позові, було здійснено невстановленими особами з метою дискредитації відповідача як політичної партії та створення штучних правових підстав для заборони партії.

11 липня 2018 року третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача Службою безпеки України подано пояснення щодо позовної заяви, в яких вказано, що позовні вимоги є обґрунтованими та такими, що підлягають задоволенню.

Ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 08 серпня 2018 року задоволено частково клопотання Міністерства юстиції України про розгляд справи за правилами загального позовного провадження. Прийнято здійснити розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження в судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін відповідно до статей 257-262 Кодексу адміністративного судочинства України. Призначено судовий розгляд справи по суті в судовому засіданні на 20 вересня 2018 року.

19 вересня 2018 року представником відповідача адвокатом Пархетою А.А. подано клопотання про залучення до участі у справі як третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору: ОСОБА_2 та ОСОБА_1.

20 вересня 2018 року оголошено перерву в судовому засіданні до 07 листопада 2018 року у зв'язку з наданням додаткового часу представникам Генеральної прокуратури України для подання належно завірених копій довіреності.

08 жовтня 2018 року представником відповідача адвокатом Пархетою А.А. подано відзив на позовну заяву, у якому зазначено, що строк для подання відзиву на позовну заяву пропущено із поважних причин, оскільки представникам відповідача, а саме адвокатам Адвокатського об'єднання «Войченко і Дульський», стало відомо про ухвалу про відкриття провадження лише 21 вересня 2018 року під час ознайомлення з матеріалами справи, тому останнім днем подачі відзиву слід вважати 06 жовтня 2018 року, а оскільки цей день припадає на вихідний, то останнім днем є 08 жовтня 2018 року. Вказує, що позовна заява не обґрунтована жодним належним, допустимим та достовірним доказом, позовні

вимоги ґрунтуються виключно на матеріалах досудового розслідування у кримінальному провадженні № 4201800000000769 за начебто підозрою Голови політичної ради партії Голови партії «УСПІШНА КРАЇНА» ОСОБА_2. Звертає увагу на те, що позовні вимоги позивача побудовані на показаннях осіб, які начебто допитувались в рамках кримінального провадження № 42018000000003536, проте жодним належним, допустимим і достовірним доказом їх слова не підтверджуються. Усі ці матеріали долучені до справи з порушенням кримінального процесуального законодавства, тобто є незаконними та такими, що порушують таємницю досудового розслідування. Звертає увагу на те, що ОСОБА_1 та ОСОБА_2 не є підозрюваними у вчиненні кримінальних правопорушень, про вчинення яких стверджує позивач у позовній заяві.

05 листопада 2018 року представником Міністерства юстиції України подано заперечення на відзив відповідача від 08 жовтня 2018 року, в якому вказано, що представником відповідача пропущено строк для подання відзиву на позовну заяву, оскільки копія ухвали Окружного адміністративного суду м. Києва від 20 червня 2018 року отримана представником відповідача 21 червня 2018 року, а не 21 вересня 2018 року, як це зазначено у відзиві, підписаному адвокатом Пархетою А.А.

Ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 07 листопада 2018 року залучено ОСОБА_1 та ОСОБА_2 до участі у справі в якості третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача. У зв'язку із залученням третіх осіб оголошено перерву в судовому засіданні до 12 грудня 2018 року.

26 листопада 2018 року третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача ОСОБА_2 подано письмові пояснення, в яких вказано, що доводи позивача не ґрунтуються на нормах чинного законодавства та не підлягають задоволенню за їх недоведеністю та безпідставністю. Вказує, що матеріали, долучені до позовної заяви, не можуть мати жодного доказового значення у цій справі з огляду на те, що позивачем до позовної заяви надано ксерокопії/фотокопії документів, не засвідчені у встановленому порядку. Звертає увагу на те, що не є підозрюваною, оскільки їй не вручено повідомлення про підозру у спосіб, передбачений КПК України.

12 грудня 2018 року третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача ОСОБА_2 подано клопотання про зупинення провадження у справі № 826/9174/18 до розгляду по суті справи у кримінальному провадженні № 4201800000000769, а також до розгляду по суті справи у цивільному провадженні за позовом ОСОБА_2 про спростування недостовірної інформації, захист честі, гідності, ділової репутації та відшкодування моральної шкоди та набрання рішенням законної сили за результатами розгляду справи.

12 грудня 2018 року оголошено перерву в судовому засіданні до 06 лютого 2019 року у зв'язку із задоволенням клопотання представника третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача ОСОБА_1 та наданням часу представникам третіх осіб для ознайомлення з матеріалами справи.

27 грудня 2018 року третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача ОСОБА_1 подано пояснення щодо позовної заяви, в яких зазначено, що справа про ліквідацію Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» є політичною, оскільки ґрунтується виключно на приватному листі заступника Генерального прокурора Головного військового прокурора А. Матіоса № 10/3/3-23005 від 07 червня 2018 року. Вказує, що Міністерством юстиції України не було встановлено будь-яких порушень законодавства України в програмних та статутних документах Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА».

06 лютого 2019 року судові засідання відкладено у зв'язку із перебуванням судді у відпустці.

Протокольною ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 13 лютого 2019 року задоволено клопотання про відкладення розгляду справи до 13 березня 2019 року у зв'язку із заміною представника третіх осіб та наданням додаткового часу на ознайомлення із матеріалами справи.

13 березня 2019 року представником відповідача адвокатом Захарченком Ю.О. подано клопотання про зупинення провадження у справі до винесення рішення по суті та набрання ним законної сили у справі № 761/4675/19, яка розглядається Шевченківським районним судом м. Києва.

Ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 13 березня 2019 року відмовлено у задоволенні клопотання відповідача про зупинення провадження у справі.

Ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 20 травня 2022 року адміністративну справу № 826/9174/18 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», треті особи: Служба безпеки України, Офіс Генерального прокурора України, ОСОБА_1, ОСОБА_2 про заборону, примусовий розпуск політичної партії передано за підсудністю до Восьмого апеляційного адміністративного суду.

Згідно з пунктом 2 частини 2 статті 22 Кодексу адміністративного судочинства України (далі КАС України) апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні адміністративні справи про заборону політичної партії, передбачені статтею 289-3 цього Кодексу.

Водночас, пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» КАС України встановлено, що в умовах воєнного стану адміністративні справи про заборону політичної партії відповідно до статті 289-3 цього Кодексу як суду першої інстанції підсудні апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.

Таким чином, дана адміністративна справа в умовах воєнного стану підсудна Восьмому апеляційному адміністративному суду.

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 30 травня 2022 року визначено склад суду: головуєчий суддя Заверуха О.Б., судді Гінда О.М., Ніколін В.В.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 06 червня 2022 року справу № 826/9174/18 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача: Служба безпеки України, Офіс Генерального прокурора України, треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача: ОСОБА_1, ОСОБА_2 про заборону, примусовий розпуск політичної партії прийнято до провадження суду. Призначено судове засідання на 28 червня 2022 року о 09:30. Повідомлено позивача про призначення судового засідання в адміністративній справі та зобов'язано позивача опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому частиною п'ятою статті 289-3 КАС України.

13 червня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла заява від представника Служби безпеки України Осипова Дениса Олеговича про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду, з використанням власних технічних засобів за допомогою системи відеоконференцв'язку.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року заяву представника Служби безпеки України Осипова Дениса Олеговича про участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду задоволено.

22 червня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла заява Міністерства юстиції України про збільшення позовних вимог, у якій просило збільшити позовні вимоги у справі, виклавши їх у наступній редакції: «Заборонити діяльність політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» (код ЄДРПОУ: 37882413, вул. Жилианська, 110, м. Київ, 01032). Передати у власність держави майно, кошти та інші активи політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків.» Вказує, що відповідно до п. 8-1 ч. 2 ст. 245 КАС України у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних осередків та інших структурних утворень у власність держави. Крім того, згідно з ч. 4 ст. 21 Закону України «Про політичні партії» у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Тому

вважає за необхідне збільшити позовні вимоги в частині передачі майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень, які мають статус юридичної особи у власність держави. Разом з тим інформує, що підстави позову є незмінними. До вказаної заяви долучено підтвердження надіслання копій заяви про збільшення позовних вимог іншим учасникам справи (т.5, а.с.32-37).

24 червня на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшли додаткові пояснення у справі від представника третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідача ОСОБА_1 ОСОБА_3, у яких зазначено, що відповідно до рішення засідання чергового З'їзду політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» від 24 лютого 2020 року, протокол № 1, серед іншого: змінено місцезнаходження центральних статутних органів Партії; змінено повне та скорочене найменування Партії; внесено зміни до Статуту Партії та затверджено у новій редакції; внесено зміни до Програми Партії та затверджено у новій редакції. Зокрема, вирішено змінити повне та скорочене найменування Партії з ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ «УСПІШНА КРАЇНА» на ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» (скорочено ПП «ЩАСЛИВА УКРАЇНА»). Вказує, що рішенням Міністерства юстиції України про державну реєстрацію змін до відомостей про Політичну Партію «Успішна Країна», що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, у тому числі змін до статуту та програми від 29 травня 2020 року № 197/194 вирішено провести державну реєстрацію змін найменування, місцезнаходження, у складі керівних органів, інформації для здійснення зв'язку з Політичною Партією «Успішна Країна», відомостей про фізичних осіб, які мають право вчиняти дії від імені Політичної Партії «Успішна Країна», до статуту та програми Політичної Партії «Успішна Країна», які прийняті на підставі рішень Чергового З'їзду Політичної Партії «Успішна Країна» від 28 квітня 2020 року. Відповідно до Витягу з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій від 23 червня 2022 року за пошуковим критерієм ідентифікаційного коду: 37882413, міститься інформація про Політичну Партію «ЩАСЛИВА УКРАЇНА», адреса: 84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, буд. 67, Керівник: ОСОБА_4. Зазначає, що з моменту створення відповідача та до цього часу, у ході здійснення позивачем контролю за додержанням відповідачем вимог Конституції України та законів України, позивачем не було встановлено будь-яких порушень зі сторони відповідача вимог Конституції України та законів України, а відтак у позивача відсутні належні, допустимі, достатні та достовірні докази, у розумінні ст. 73-76 КАС України, які б підтверджували фактичні обставини та вказували на наявність правових підстав для заборони та примусового розпуску (ліквідації) Політичної партії. Звертає увагу на те, що у переліку політичних партій, визначених у Рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року Політична партія «ЩАСЛИВА КРАЇНА» (ПП «УСПІШНА КРАЇНА») відсутня. Зазначає, що будь-які претензії від правоохоронних органів до ОСОБА_1 відсутні, що підтверджується листами-відповідями Служби безпеки України та Національного антикорупційного бюро України на адвокатські запити.

27 червня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшло клопотання від представника Міністерства юстиції України Росохи С.В. про відмову від позову в частині позовних вимог, в якому просила прийняти клопотання про відмову від частини позовних вимог та закрити провадження в адміністративній справі № 826/9174/18 в частині позовних вимог про примусовий розпуск партії «УСПІШНА КРАЇНА».

27 червня 2022 року на адресу суду надійшло клопотання Міністерства юстиції України про долучення до матеріалів справи № 826/9174/18 копії постанови Генеральної прокуратури України від 07 червня 2018 року про надання дозволу на розголошення відомостей досудового розслідування.

Протокольною ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 28 червня 2022 року, суд приєднав подані представником Міністерства юстиції України докази опублікування на офіційному сайті Міністерства юстиції України та Верховної Ради України повідомлення про розгляд даної справи.

У судовому засіданні представником третьої особи ОСОБА_1 Захарченком Ю.О. заявлено клопотання про процесуальне правонаступництво відповідача у справі.

Протокольною ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 28 червня 2022 року оголошено перерву в судовому засіданні до 05 липня 2022 року о 12:00 у зв'язку із наданням

представнику позивача часу для ознайомлення із додатковими поясненнями представника третьої особи Клименка О.В. та додатками до них.

Листом від 28 червня 2022 року повідомлено позивача про призначення судового засідання в адміністративній справі та зобов'язано позивача опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому частиною п'ятою статті 289-3 КАС України.

28 червня 2022 року на електронну адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла заява від представника Служби безпеки України Осипова Дениса Олеговича про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду, з використанням власних технічних засобів за допомогою системи відеоконференцзв'язку.

30 червня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла заява від представника ОСОБА_1 - Захарченка Юрія Олександровича, подана через «Електронний суд», про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду, з використанням власних технічних засобів за допомогою системи відеоконференцзв'язку.

30 червня 2022 року на адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла заява від представника Міністерства юстиції України Ган Х.П. з процесуальних питань щодо зміни назви відповідача, у якій просила: провадження у справі № 826/9174/18 здійснювати з уточненням змін до відомостей щодо найменування та місцезнаходження відповідача Політична партія «ЩАСЛИВА УКРАЇНА», 84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, 67, код ЄДРПОУ 37882413; змінити назву відповідача з Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» (01032, м. Київ, вул. Жиланська, 110, код ЄДРПОУ 37882413) на Політичну партію «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» (84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, 67, код ЄДРПОУ 37882413).

30 червня 2022 року Восьмим апеляційним адміністративним судом надіслано на адресу електронної пошти Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА», зазначену у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, повістку про виклик до суду від 30 червня 2022 року, заяву Міністерства юстиції України від 22 червня 2022 року про збільшення позовних вимог, клопотання Міністерства юстиції України від 27 червня 2022 року про відмову від позову в частині позовних вимог (т.5., а.с.184-185).

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 01 липня 2022 року у задоволенні заяви представника Служби безпеки України Осипова Дениса Олеговича та клопотання представника ОСОБА_1 Захарченка Юрія Олександровича про участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду відмовлено, у зв'язку з ненаданням суду доказів надсилання копій заяви і клопотання іншим учасникам справи.

04 липня 2022 року на електронну адресу Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла заява від представника Служби безпеки України Осипова Дениса Олеговича про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду, з використанням власних технічних засобів за допомогою системи відеоконференцзв'язку.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 04 липня 2022 року у задоволенні заяви представника Служби безпеки України Осипова Дениса Олеговича про участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду відмовлено, у зв'язку з тим, що заява про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду подана з пропуском п'ятиденного строку, передбаченого частиною 2 статті 195 КАС України.

Протокольною ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року, суд приєднав подані представником Міністерства юстиції України докази опублікування на офіційному сайті Міністерства юстиції України повідомлення про розгляд даної справи.

Протокольною ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року клопотання представника третьої особи ОСОБА_1 Захарченка Ю.О. про процесуальне правонаступництво залишено без розгляду у зв'язку з його відкликанням.

Протокольною ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року долучено до матеріалів справи заяву Міністерства юстиції України з процесуальних питань щодо зміни назви відповідача. Вирішено: провадження у справі № 826/9174/18 здійснювати з уточненням змін до відомостей щодо найменування та місцезнаходження відповідача Політична партія «ЩАСЛИВА УКРАЇНА», 84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, 67, код ЄДРПОУ 37882413; змінити назву відповідача з Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» (01032, м. Київ, вул. Жилианська, 110, код ЄДРПОУ 37882413) на Політичну партію «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» (84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, 67, код ЄДРПОУ 37882413).

Протокольною ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року долучено до матеріалів справи заяву Міністерства юстиції України про збільшення позовних вимог.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року про закриття провадження в частині позовних вимог клопотання представника Міністерства юстиції України про відмову від позову в частині позовних вимог задоволено. Прийнято відмову Міністерства юстиції України від позову в частині позовних вимог щодо примусового розпуску Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» та закрито провадження у справі № 826/9174/18 в цій частині.

Протокольною ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року задоволено клопотання Міністерства юстиції України про долучення до матеріалів справи № 826/9174/18 копії постанови Генеральної прокуратури України від 07 червня 2018 року про надання дозволу на розголошення відомостей досудового розслідування.

В судовому засіданні представник позивача та представники третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача: Служби безпеки України та Офісу Генерального прокурора позовні вимоги, з врахуванням поданої заяви про збільшення позовних вимог підтримали, в своїх поясненнях покликалися на доводи, викладені в позовній заяві та заяві про збільшення позовних вимог.

Представник третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору, на стороні відповідача ОСОБА_1 щодо позовних вимог заперечив, в своїх поясненнях покликався на доводи, викладені у додаткових поясненнях від 24 червня 2022 року.

Відповідач та третя особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача ОСОБА_2 явку повноважних представників в судове засідання не забезпечили, належним чином повідомлені про дату, час та місце розгляду справи, що відповідно до абзацу 3 частини 5 статті 289-3 КАС України не перешкоджає розгляду справи.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року у задоволенні клопотання представника третьої особи ОСОБА_1 Захарченка Юрія Олександровича про зупинення провадження у справі відмовлено.

Суд, розглядаючи справу за наявними у ній доказами, в межах доводів і вимог позовної заяви та заяви про збільшення позовних вимог, відзиву на позовну заяву, пояснень представника позивача, представників третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача: Служби безпеки України, Офісу Генерального прокурора, дослідивши докази, що стосуються фактів, на які посилаються учасники справи, приходять до висновку про те, що позовні вимоги слід задовольнити повністю з наступних підстав.

Судом встановлено, що 19 вересня 2011 року зареєстрована Політична партія «НАШ ЧАС» (свідоцтво про реєстрацію політичної партії № 197-п.п. від 26 липня 2011 року, дата та номер запису: 19.09.2011 № 1 070 102 0000 044596, ідентифікаційний код 37882413) (т.2, а.с.119-120).

Відповідно до рішення позачергового З'їзду політичної партії «НАШ ЧАС» від 28 листопада 2014 року, протокол № 5, змінено назву Політичної партії «НАШ ЧАС» на Політична партія «УСПІШНА КРАЇНА» (т.2, а.с.149-154).

Свідоцтво про реєстрацію Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» № 197-п.п. від 26 липня 2011 року видане Державною реєстраційною службою України 13 січня 2015 року (т.3, а.с.122).

Статут Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» (нова редакція) затверджений Установчим З'їздом Політичної партії «Наш Час», протокол № 1 від 12 травня 2010 року; із змінами, внесеними З'їздом Політичної партії «Наш Час», протокол № 2 від 26 травня 2011 року; із змінами, внесеними позачерговим З'їздом Політичної партії «Наш Час», протокол № 5 від 28 листопада 2014 року зареєстрований Міністерством юстиції України, наказ від 26 липня 2011 року № 36, зміни взяті до відома Державною реєстраційною службою України, наказ від 13 січня 2015 року № 8 (т.3, а.с.53-74).

Статут Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» (нова редакція) затверджений Установчим З'їздом Політичної партії «Наш Час», протокол № 1 від 12 травня 2010 року; із змінами, внесеними З'їздом Політичної партії «Наш Час», протокол № 2 від 26 травня 2011 року; із змінами, внесеними позачерговим З'їздом Політичної партії «Наш Час», протокол № 7 від 13 листопада 2015 року зареєстрований Міністерством юстиції України, наказ від 26 липня 2011 року № 36, зміни взяті до відома Міністерством юстиції України, наказ від 21 грудня 2015 року № 2667/5 (т.3, а.с.75-97).

Програма Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» (нова редакція) затверджена Установчим З'їздом політичної партії «Наш час», протокол № 1 від 12 травня 2010 року, із змінами, внесеними З'їздом Політичної партії «Наш Час», протокол № 2 від 26 травня 2011 року; із змінами, внесеними позачерговим З'їздом Політичної партії «Наш час», протокол № 5 від 28 листопада 2014 року, із змінами, внесеними позачерговим З'їздом Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», протокол № 8 від 12 грудня 2015 року (т.3, а.с.122-127).

Згідно з відомостями з Єдиного державного реєстру юридичних осіб фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, керівником юридичної особи з 28 листопада 2014 року є ОСОБА_5 (т.2, а.с.123-125), який, як встановлено під час досудового розслідування, фактично з грудня 2015 року до діяльності вказаної політичної сили жодного відношення не має.

Зазначені обставини підтверджуються, зокрема, протоколами допитів свідка ОСОБА_5 - Голови партії за Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, від 14 травня 2017 року та від 30 січня 2018 року в рамках кримінального провадження від 18 листопада 2016 року № 42016000000003536. Під час допитів ОСОБА_5 зазначив, що наприкінці жовтня 2015 року з ним зв'язався представник ОСОБА_6, який повідомив його, що буде готувати документи для проведення з'їзду, на якому ОСОБА_5 зможе скласти повноваження Голови партії. ОСОБА_5 стверджував, що саме з цього часу приміщення партії не відвідував, та ні з ким з питань діяльності партії не спілкувався. Також зазначив, що у листопаді 2015 року йому стало відомо, що ОСОБА_7, яку він знав ще з давніх часів по роботі у місті Донецьку, погодилась висунути свою кандидатуру на посаду голови партії. Підтвердив, що з'явився 12 грудня 2015 року на з'їзді партії, на якому виступив з промовою, де подякував за плідну працю всім осередкам за їх активну політичну позицію та зазначив, що складає повноваження голови партії з ряду таких причин, як стан здоров'я та прийняття рішення про припинення власної політичної кар'єри. Також підкреслив, що на тому ж з'їзді партії Головою партії було обрано ОСОБА_8, а почесним головою партії ОСОБА_9 (т.1., а.с.93-100, 101-104).

Крім, того, вказане підтверджується заявою ОСОБА_5 від 02 жовтня 2017 року Міністру юстиції України, у якій просив виключити посилання на його анкетні дані: ОСОБА_5 в якості Голови політичної партії «Успішна країна» у Єдиному державному реєстрі громадських формувань у зв'язку із складанням повноважень Голови вказаної політичної партії (т.2., а.с.168-170).

Фактично Головою Політичної Ради Партії головою Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» з 12 грудня 2016 року є ОСОБА_2, обрана на посаду згідно з протоколом № 9 від 12 грудня 2016 року IX позачергового з'їзду Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА». Згідно з даним протоколом по четвертому питанню денного слухали Голову Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» ОСОБА_8, яка запропонувала обрати на посаду Голови Політичної Ради Партії (Голови Партії) кандидатуру ОСОБА_10. За результатами голосування одноголосним рішенням (за 49 осіб) вирішено обрати на посаду Голови Політичної Ради Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» ОСОБА_2 (т.2, а.с.141-148).

Відповідно до рішення засідання чергового З'їзду політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» від 24 лютого 2020 року, протокол № 1, серед іншого: змінено місцезнаходження центральних статутних органів Партії; змінено повне та скорочене найменування Партії; внесено зміни до Статуту Партії та затверджено у новій редакції; внесено зміни до Програми Партії та затверджено у новій редакції.

Новим місцезнаходженням (юридичною адресою) центральних статутних органів Партії визначено наступну адресу: 84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, буд. 67.

Також рішенням чергового З'їзду політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» від 24 лютого 2020 року вирішено змінити повне та скорочене найменування Партії з ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ «УСПІШНА КРАЇНА» на ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» (скорочене ПП «ЩАСЛИВА УКРАЇНА») (т.5., а.с.84-98, 105-108).

Рішенням Міністерства юстиції України про державну реєстрацію змін до відомостей про Політичну Партію «УСПІШНА КРАЇНА», що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, у тому числі змін до статуту та програми від 29 травня 2020 року № 197/194 вирішено провести державну реєстрацію змін найменування, місцезнаходження, у складі керівних органів, інформації для здійснення зв'язку з Політичною Партією «УСПІШНА КРАЇНА», відомостей про фізичних осіб, які мають право вчиняти дії від імені Політичної Партії «УСПІШНА КРАЇНА», до статуту та програми Політичної Партії «УСПІШНА КРАЇНА», які прийняті на підставі рішень Чергового З'їзду Політичної Партії «УСПІШНА КРАЇНА» від 28 квітня 2020 року (т.5., а.с.100-102).

Відповідно до Витягу з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій від 29 червня 2022 року за пошуковим критерієм ідентифікаційного коду: 37882413, міститься інформація про Політичну Партію «ЩАСЛИВА КРАЇНА», адреса: 84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, буд. 67, Керівник ОСОБА_4 (т.5, а.с.180-183).

Судом також встановлено, що 07 червня 2018 року Генеральна прокуратура України звернулася до Міністерства юстиції України з листом № 10/3/3-23005-18, в якому просила вирішити питання про ініціювання судової процедури заборони Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА». У листі зазначено, що у провадженні слідчого відділу Головного управління СБ України в м. Києві та Київській області перебувало кримінальне провадження № 42018000000000769 від 29 березня 2018 року за підозрою ОСОБА_2 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255; ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 209; ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 109; ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 110 КК України. Вказує, що повідомлення про підозру ОСОБА_2 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 209 КК України здійснювалось у кримінальному провадженні № 41016000000003536 від 18 листопада 2016 року, з якого 13 березня 2018 року матеріали досудового розслідування, у тому числі, за підозрою ОСОБА_2 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 209 КК України, виділені в окреме кримінальне провадження за № 42018000000000563 від 13 березня 2018 року. Повідомлення про зміну раніше повідомленої підозри та повідомлення про нову підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255; ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 209; ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 109; ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 110 КК України ОСОБА_2 здійснювалось у межах досудового розслідування кримінального провадження № 42016000000000769, відомості про яке до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесено 29 березня 2018 року (з вказаним кримінальним провадженням 02 квітня 2018 року об'єднано кримінальне провадження № 42016000000000770 від 29 березня 2018 року за ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 110 КК України та 10 квітня 2018 року об'єднано кримінальне провадження № 42018000000000846, виділене 10 квітня 2018 року стосовно ОСОБА_2 з кримінального провадження № 42018000000000563. 18 травня 2018 року досудове розслідування у кримінальному провадженні № 42018000000000769 від 29 березня 2018 року завершено та стороні захисту надано для ознайомлення матеріали кримінального провадження.

У листі від 07 червня 2018 року також зазначено, що під час досудового розслідування встановлено, що ОСОБА_2, будучи одним з учасників організованої та очолюваної ОСОБА_1 злочинної організації, підозрюється в розповсюдженні матеріалів із закликами до вчинення дій з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади, вчиненими злочинною організацією, однак незакінченими, з причин, що не залежали від її волі, внаслідок невчинення усіх дій, які вона вважала необхідними для доведення злочину до кінця тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст.15, ч. 2 ст. 109 КК України; розповсюдженні матеріалів із закликами до вчинення умисних дій з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, поєднані з розпалюванням національної ворожнечі, вчиненими злочинною організацією

однак незакінченими з причин, що не залежали від її волі, внаслідок невчинення усіх дій, які вона вважала необхідними для доведення злочину до кінця, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 110 КК України. Вказано, що згідно злочинного задуму ОСОБА_1, за допомогою Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», почесним головою якої він є, останній планував формувати механізми впливу на громадську думку, з метою дестабілізації ситуації в Україні, здійснювати постійні заходи з підготовки до формування регіональних партійних осередків на території України, з метою їх використання в подальшому для популяризації ідей насильницької зміни чи повалення конституційного ладу та на захоплення державної влади, а також вчиненні умисних дій, з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, в тому числі: використанням силових методів політичної боротьби, організації спеціальних інформаційних проєктів, які будуть містити публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу та на захоплення державної влади, і також вчинення умисних дій, з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, а також викривлені, тенденційні відео та друковані матеріали направлені на дискредитацію діючої влади, правоохоронної та судової системи в Україні та дестабілізацію суспільно-політичної ситуації. Зазначено, що злочинний задум ОСОБА_1 знайшов своє відображення в «Плане впливння на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна», в якому чітко регламентовані дії, які необхідно вчинити для досягнення мети, відповідальні особи, порядок погодження таких дій, строки та статус виконання. Вказано на те, що Головою Партії ОСОБА_2 забезпечувалось виготовлення друкованої агітаційної продукції з символікою Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» та «Успішної варти» із закликами до вчинення дій з метою захоплення державної влади, зміни меж території України тощо, що підтверджується вилученими відповідними статтями та брошурами, на яких розміщена символіка Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» та організації «Успішна варта» (проєктом, започаткованим на базі Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА»). Звернуто увагу на висновок експерта за результатами проведення комплексної судової психолого-лінгвістичної експертизи від 24 січня 2018 року, який підтверджує антиукраїнську позицію та проросійську налаштованість керівництва Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА». Зазначено, що вказані агітаційні матеріали провокативної спрямованості в час збройної агресії Російської Федерації проти України носять виключно деструктивний характер, підсилюють інформаційний простір спрямований проти інтересів України, носять підґрунтя для вчинення радикальних дій щодо порушення суверенітету і територіальної цілісності України, підрив її безпеки. До вищевказаного листа Генеральною прокуратурою України додано постанову прокурора про дозвіл на розголошення відомостей досудового розслідування на 2 аркушах та копії процесуальних документів, якими обґрунтовується інформація, на 240 аркушах (т.1., а.с.37-48).

Постановою прокурора відділу Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури України від 07 червня 2018 року надано дозвіл уповноваженим особам Міністерства юстиції України на розголошення відомостей досудового розслідування кримінального провадження № 42018000000000769 від 29 березня 2018 року для вирішення питання про ініціювання судової процедури заборони Політичної партії «Успішна країна» та за необхідності у подальшому під час судового розгляду в частині відомостей досудового розслідування, в обсязі, що міститься у додатках до листа Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури від 07 червня 2018 року № 10/3/3-23005-18, шляхом використання інформації з копіями відповідних процесуальних документів (т.5, а.с.214-219).

Вищевказаний лист став підставою для звернення Міністерства юстиції України з позовом до суду про заборону Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА».

З'ясовуючи обставини, на які учасники справи посилаються як на підставу своїх вимог, та досліджуючи докази, якими вони обґрунтовуються, Восьмий апеляційний адміністративний суд враховує таке.

Відповідно до частини 4 статті 15 Конституції України, держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

Згідно із частиною 1 статті 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та

задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Політичні партії в Україні сприяють формуванню і вираженню політичної волі громадян, беруть участь у виборах.

Відповідно до статті 37 Конституції України утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються.

Політичні партії та громадські організації не можуть мати воєнізованих формувань.

Не допускається створення і діяльність організаційних структур політичних партій в органах виконавчої та судової влади і виконавчих органах місцевого самоврядування, військових формуваннях, а також на державних підприємствах, у навчальних закладах та інших державних установах і організаціях.

Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку.

Реалізація права громадян на об'єднання в політичні партії здійснюється відповідно до положень Закону України «Про політичні партії в Україні» від 05 квітня 2001 року № 2365-III (далі Закон № 2365-III).

Відповідно до статті 2 Закону № 2365-III (в редакції від 26 листопада 2016 року, чинній на час подання позову) політична партія це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III (в редакції від 26 листопада 2016 року) політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону № 2365-III (в редакції від 26 листопада 2016 року), згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;
- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;
- 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Політичні партії не можуть мати воєнізованих формувань.

Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду.

Відповідно до частини 1 статті 19 Закону № 2365-III (в редакції від 26 листопада 2016 року) у разі порушення політичними партіями Конституції України, цього та інших законів України до них можуть бути вжиті такі заходи:

- 1) попередження про недопущення незаконної діяльності;
- 2) заборона політичної партії.

Згідно зі статтею 21 Закону № 2365-III (в редакції від 26 листопада 2016 року) політична партія може бути за адміністративним позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань заборонена в судовому порядку у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим та іншими законами України.

Заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

У разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, в рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

Згідно з пунктом 1 статті 18 Закону № 2365-III (в редакції від 26 листопада 2016 року) державний контроль за діяльністю політичних партій здійснює, зокрема, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, - за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії, крім випадків, коли здійснення такого контролю законом віднесено до повноважень інших органів державної влади.

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (в редакції від 18 травня 2022 року) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228 (в редакції від 09 вересня 2017 року, чинній на час подання позову), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, здійснює контроль за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Отже, позивач Міністерство юстиції України вправі за наявності відповідних підстав звертатися з адміністративним позовом до суду про заборону діяльності політичної партії.

Відповідно до частини 4 статті 21 Закону № 2365-III (в редакції від 18 травня 2022 року) у разі заборони судом політичної партії, майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших

активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Аналогічні норми передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України (в редакції від 18 травня 2022 року) яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Проаналізувавши вищевказані законодавчі положення, суд зазначає, що підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти діяльності політичної партії, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

Згідно з повідомлення Служби безпеки України про зміну раніше повідомленої підозри та про нову підозру від 11 квітня 2018 року ОСОБА_2, слідує, що вона підозрюється в участі в організованій ОСОБА_1 злочинній організації, вчиненні у її складі протягом 2011-2017 років, зокрема: розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення дій з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади, вчиненими злочинною організацією, однак незакінченими, з причин, що не залежали від її волі, внаслідок невчинення усіх дій, які вона вважала необхідними для доведення злочину до кінця тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 109 КК України; розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення умисних метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, поєднані з розпалюванням національної ворожнечі, вчиненими злочинною організацією, однак незакінченими з причин, що не залежали від її волі, у наслідок не вчинення усіх дій, які вона вважала необхідними для доведення злочину до кінця, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 110 КК України. (т.1., а.с.176-246).

У документах, наданих Генеральною прокуратурою України вказано, що інкриміновані ОСОБА_10 злочини проти основ національної безпеки України вчинялися нею під час перебування на посаді Голови політичної Ради Партії Голови партії «УСПІШНА КРАЇНА».

У матеріалах досудового розслідування № 4201800000000769 міститься «План впливу на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна», в якому чітко регламентовані дії, які необхідно вчинити, відповідальні особи, порядок погодження таких дій, строки та статус виконання.

Згідно з «Планом впливу на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна» передбачено фінансування, координація та організація таких завдань: 1) організація і розвиток центрального штабу та регіональних осередків партії, строк виконання 2017-2018 роки, статус виконання: налагоджена робота 12 обласних партійних осередків з метою максимальної впізнаваності партії серед населення України; 2) політична і соціально-економічна ситуація. Дискредитація П. Порошенка, органів прокуратури, Національної поліції, СБ України, нарощування оборотів для створення платформи передвиборчої кампанії 2018 року, захист своїх активістів від репресій, строк виконання 2017-2018 роки, статус виконання: проводиться постійна робота щодо збору, узагальнення та подання інформації проти П. Порошенка, правоохоронних органів, праворадикальних організацій. Зазначено, що Україна фашистська держава, росіяни тут люди другого сорту, їм необхідно об'єднатись і боротись з режимом, підключати АТО-шників (у них є зброя та досвід бойових дій), виділяти їм кошти та привертати на свою сторону. Проводиться активна робота в напрямку об'єднання з політичними

силами з метою нарощування протестного потенціалу, який можна буде використовувати для повалення режиму ОСОБА_11 ; 3) розвиток медіа-платформи партії з метою дискредитації діяльності Президента України, Кабінету Міністрів України, органів судової влади, силових структур (прокуратура, СБ України, Національна поліція), строк виконання 2017-2018 роки. Статус виконання: створена і запущена медіа-платформа «Успішне ТВ» і «Кііmenko Time», яка функціонує на базі «Он медіа консалтинг» і транслюється на Інтернет-каналі «Ютуб». Частина матеріалів реалізується МХВ, Інтернет-порталом «Страна ЮА» та партнером «RT». Критика соціально-політичної політики діючого уряду і президента, місцевої влади з урахуванням регіональних економічних і соціальних проблем; 4) протестний потенціал, строк виконання: 2017-2018 роки. Статус виконання: силами волонтерів і членів партії «Успішна країна» організована робота по розповсюдженню в рамках плану, узгодженого з Офісом в МСК і створеному за участю «RT», інформації в соціальних мережах щодо корупційної діяльності ОСОБА_12 і його команди. Систематично організовувати інформаційні вкиди щодо неспроможності ОСОБА_11 вести зовнішньополітичну діяльність на світовій арені, виконувати «Мінські» домовленості щодо питання Донбасу. Планується також організовувати роботу по розповсюдженню листівок про ущемлення прав російськомовного населення в Україні, а також національних меншин із закликом штаба лідера «Успішної країни» в МСК до створення російської автономії; 5) розвиток юридичного департаменту партії, строк виконання протягом всього періоду. Статус виконання: створено юридичний департамент, а також запущено проект «Успішна варта». Просування ідеї зміни системи влади через соціальні мережі, підконтрольні ЗМІ (МХВ, Інтернет-портал «Страна ЮА», а також через «RT») (т.1., а.с.105-109).

Згідно з документом «План влияния на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна», на ОСОБА_2 (у тексті документу зазначено «ОСОБА_10») покладено функцію координації усіх вищевказаних завдань, на ОСОБА_13 (у тексті документу ОСОБА_13) функцію фінансування, на ОСОБА_14 (в тексті документу ОСОБА_15) - функцію організації, на ОСОБА_16 (в тексті документу ОСОБА_17) функцію координації, на ОСОБА_18 (в тексті документу ОСОБА_19) функцію координації, на Маргариту Симонян (RT, в тексті документу М. Сим, координатор от МСК) функцію координації з офісу RT у Москві.

Щодо застосування таких скорочень прізвищ та ініціалів, свідком ОСОБА_20 на допиті під час досудового розслідування № 4201800000000769 у судовому засіданні (із застосуванням правил ст. 232 КПК України, з обов'язковою зміною зовнішності та голосу, за яких свідка неможливо впізнати) зазначено, що нею оглядалися блокноти та аркуші паперу А4 під назвою «Учет рабочего времени», вилучені під час проведення обшуку за місцем знаходження офісу Політичної партії «УСПІШНА УКРАЇНА», який розташований за адресою: АДРЕСА_1, на яких зустрічаються буквенні позначення: ОСОБА_21, ОСОБА_22, ОСОБА_10, Чум. ОСОБА_23, ОСОБА_24, ОСОБА_25, ОСОБА_26 та ін. Вказано, що всі ці тлумачення є російськомовними скороченнями від прізвища, імені та по батькові, наприклад: ОСОБА_21 ОСОБА_27, ОСОБА_10 ОСОБА_2, ОСОБА_28 ОСОБА_28, ОСОБА_13 ОСОБА_13, ОСОБА_29 ОСОБА_15, ОСОБА_30 ОСОБА_17, ОСОБА_31 ОСОБА_19. Звертає увагу на те, що вказані аркуші паперу мають таблицю, в якій кульковою ручкою від руки внесені відомості про час прибуття на роботу, час залишення місця роботи, а також вищевказані буквенні позначення. Зазначено, що умовні позначення, на зразок ОСОБА_10, ОСОБА_32 та інші використовуються у всіх внутрішніх документах партії постійно, бо це було обов'язковим правилом, яке використовувалось як захід конспірації, вони використовувались і в наказах, розпорядженнях, внутрішніх записках, табелях обліку робочого часу та інших документах. Окремо наголошено, що безпосередньо за рішенням та вказівкою ОСОБА_2 заборонялось зберігати будь-яку агітаційну продукцію в приміщеннях партії (т. 1, а.с. 131-175).

Із вищевказаного слідує, що, зокрема, на ОСОБА_2, серед іншого покладалося наступне: виконання «Плану влияния на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна»; організація та контроль за виготовленням, тиражуванням, зберіганням та розповсюдженням агітаційних та тенденційних матеріалів із закликами до вчинення дій, направлених на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу та на захоплення державної влади, а також матеріалів із закликами до зміни меж території або державного кордону України; забезпечення створення видимої легальності діяльності Політичної партії «Успішна країна», недопущення розкриття справжніх намірів створення та функціонування політичної сили; у разі необхідності залучення для участі в злочинній організації інших осіб (для сприяння вчинення

злочинною організацією окремих злочинів); у разі виклику до правоохоронних органів з приводу діяльності зареєстрованих підприємств, безумовно дотримуватись вказівок ОСОБА_1 та інших членів злочинної організації щодо поведінки та відповідей на питання, з метою недопущення розкриття злочинної діяльності.

Таким чином, всі вищевказані члени організації діяли відповідно до єдиного плану («План впливання на общественно-политическую ситуацію в Україні, а также наращивание рейтинга политической партии «ІНФОРМАЦІЯ_1»), з метою уникнення викриття діяльності, таємно координували між собою свої дії, які охоплювалися єдиною метою розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення дій, з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу та на захоплення державної влади, а також матеріалів із закликами до вчинення умисних дій, з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, поєднані з розпалюванням національної ворожнечі.

Судом також встановлено, що наприкінці 2017 року Політичною партією «УСПІШНА КРАЇНА» відповідно до «Плану впливання на общественно-политическую ситуацію в Україні, а также наращивание рейтинга политической партии «ІНФОРМАЦІЯ_1» забезпечувалось виготовлення друкованої агітаційної продукції з метою її подальшого розповсюдження на території м. Києва та Київської області, із закликами до вчинення дій, з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу та на захоплення державної влади, а також матеріалів із закликами до вчинення умисних дій з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, поєднані з розпалюванням національної ворожнечі, а саме:

стаття з символікою «Успішна Варта» з заголовком: «Ситуация со свободой слова в Украине» на 2 арк. (т.1., а.с.111-112);

стаття з символікою: «Успішна Варта» з заголовком «Люди, которые блокируют свободу слова в Украине, Главный военный прокурор Украины Анатолий Васильевич Матиос» на 2 арк., в 2 примірниках (т.1., а.с.113-114);

стаття з символікою: «Успішна Варта» з заголовком: «Люди, которые блокируют свободу слова в Украине, Служба безопасности Украины ОСОБА_33» на 2 арк., в 2 примірниках;

брошура з символікою: «Успішна Варта» з заголовком «ІНФОРМАЦІЯ_2», з назвою «ІНФОРМАЦІЯ_3» на 15 арк. (т.1., а.с.115-128);

брошура з написом «Мониторинг некоторых аспектов нарушения прав человека в Украине за 2017 год» на 23 арк.;

брошура виготовлена у формі таблиці з написом «План впливання на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «ІНФОРМАЦІЯ_1» на 5 арк. (т.1., а.с.105-109);

брошури «Успішна країна» з однієї сторони із заголовком «Как разоблачить обман вокруг понятий «коренной народ» и «Диаспора», а з іншої сторони із заголовком «ІНФОРМАЦІЯ_4» в 470 екземплярах (т.1., а.с.110, а.с.110 - зворот).

Суд звертає увагу на те, що у статтях та брошурах із символікою та назвою «ІНФОРМАЦІЯ_5» зазначено, що «Успішна варта» правозахисна група, створена у квітні 2017 року партією «УСПІШНА КРАЇНА». Вказано, що ключова ціль «Успішної варті» - відстоювання прав українців перед діючим режимом, волонтери «Успішної варті» відвідують найбільш резонансні судові засідання, пов'язані із порушенням прав людини.

Вказані обставини створення проекту «Успішна варта» підтверджуються і показаннями свідка ОСОБА_20 : проект «Успішна варта» розпочатий приблизно в серпні-вересні 2017 року на базі політичної партії «Успішна країна», він виходить під символікою і гаслами партії «Успішна країна». (т.1, а.с.170-171).

Взаємозв'язок Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» та правозахисної групи «Успішна варта» підтверджується протоколом огляду від 29 січня 2018 року, під час якого предметом огляду була інтернет-сторінка політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» у мережі інтернет. Встановлено, що на цій сторінці розміщено статтю із заголовком «В КИЄВЕ СОСТОЯЛСЯ КРУГЛИЙ СТОЛ «УСПІШНА ВАРТА» ПО СВОБОДЕ СЛОВА» (т.1., а.с.88-90).

Крім того, протоколом огляду від 29 січня 2018 року, під час якого предметом огляду була інтернет-сторінка політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» у мережі інтернет, встановлено, що на цій сторінці розміщено статтю із заголовком «УСПІШНА КРАЇНА» ПОДАЛА В ЄВРОПЕЙСКИЙ СУД ИСК НА МИНЮСТ» (т.1, а.с.91-92).

З доданих Генеральною прокуратурою України до листа від 07 червня 2018 року № 10/3/3-23005-18 документів слідує, що вищевказані статті та брошури було виявлено та вилучено органом досудового розслідування в ході розслідування кримінального провадження № 42016000000003536 від 18 листопада 2016 року під час проведення обшуку у приміщенні ТОВ «Он Медіа Консалтинг» за адресою: м. Київ, вул. Рейтарська, 35-Б, у присутності ОСОБА_34, який при собі мав членський квиток молодіжного руху Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» на своє ім'я, номер посвідчення 000-02.

Із журналу судового засідання Печерського районного суду м. Києва від 06 квітня 2018 року у справі № 757/15889/18-к слідує, що свідком ОСОБА_20 на допиті зазначено, що ТОВ «Он Медіа Консалтинг» займається медійним супроводженням Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», здійснює підготовку відеосюжетів для ютуб-каналу та забезпечує видання агітаційної продукції. Вказано, що частина агітаційної продукції періодично могла зберігатись в напівпідвальному приміщенні ТОВ «Он Медіа консалтинг», де знімались відеоролики та передачі для ютуб-каналу «Клименко-тайм» та виконується агітаційна продукція партії (т. 1, а.с.131-175).

В ході досудового розслідування встановлено, що ТОВ «Он Медіа Консалтинг» на базі якого на виконання п. 3 «Плана впливання на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна» створена та функціонує медіа-платформа «Успішне ТВ та «Klimentko Time», яка транслюється на Інтернет-каналі «YouTube», здійснювало фінансування діяльності ПП «Успішна країна». Керівник вказаного товариства ОСОБА_30 (в тексті «ОСОБА_35») безпосередньо має відношення до координації діяльності та розподілення грошових коштів ПП «Успішна країна», тобто фактично приймає участь у фінансуванні вказаної політичної сили.

Протоколом огляду документів від 05 лютого 2018 року встановлено, що під час огляду інтернет-сторінки Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» наявне посилання «смотреть видео на Klimentko time». Встановлено, що на даному ютуб-каналі наявні, зокрема, посилання на відео з такими назвами: «Геть президента! Марш против ОСОБА_12», «ІНФОРМАЦІЯ_6». Під час огляду вказаної сторінки ІНФОРМАЦІЯ_7 в розділі «Команда» містяться фотографії та інформація та наступних осіб: ОСОБА_36 почетний глава партії «Успішна країна»; ОСОБА_10 глава Политсовета политической партии «Успішна країна», с мая 2016 года активно участвовала в агитационной деятельности; ОСОБА_37 член политического совета, директор департамента информации и коммуникаций партии «Успішна країна»; ОСОБА_38 член Политсовета и глава молодежного движения политической партии «Успішна країна»; ОСОБА_39 член политического совета, глава областной организации партии «Успішна країна» (т. 2, а.с.91-97).

Колегія суддів звертає увагу на те, що вищевказані документи на момент виявлення та вилучення були запаковані в поліпропіленовий пакет з символікою політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА».

Символіка політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» закріплена у Положенні про символіку Політичної партії «Успішна Країна», затвердженого Рішенням Ради Політичної партії «Успішна Країна» (протокол № 35 від 27 лютого 2015 року) та зареєстрованого відповідно до наказу Державної реєстраційної служби України від 24 березня 2015 року № 220 «Про державну реєстрацію символіки політичної партії» (т.2, а.с.126-134).

Так, згідно з пунктом 1 Свідоцтва про державну реєстрацію символіки політичної партії «Успішна країна» від 24 березня 2015 року № 907 емблема Політичної партії «Успішна Країна» являє собою

зображення голуба. Голуб зображений в польоті, його крила здійснені вгору. Зображення голуба символізує прагнення до миру та співпорозуміння, його підняті вгору символізують надання захисту. Поряд з зображенням голуба, у правій нижній частині, міститься напис виконаний заголовними літерами: В українському варіанті емблеми УСПІШНА КРАЇНА ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ; в російському варіанті емблеми УСПЕШНАЯ СТРАНА ПОЛИТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ. Фактура емблеми може бути зображена як у монохромній (чорно-білій з використанням сірих відтінків), так і в кольоровій гамі. У разі використання для зображення емблеми кольорової гами, голуб зображується з використанням темно-синього, блакитного та жовтого кольорів, напис УСПІШНА КРАЇНА ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ емблеми виконується темно-синім кольором.

Крім того, що відповідно до пункту 2.1 Положення про символіку Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» виключне право виготовлення і використання символіки Партії, визначеної у цьому Положенні, належить Раді Партії та Голові Партії «УСПІШНА КРАЇНА».

Згідно з пунктом 2.2. зазначеного Положення символіка партії використовується, зокрема, для зображення на печатках, бланках, свідоцтвах та інших документах Партії, на друкованій та рекламній продукції (буклетах, календарях, листівках і т.п.), значках, членських картках, що підтверджують членство в організації, для оформлення канцелярського приладдя (папок, ручок, блокнотів, ділових щоденників тощо).

Суд звертає увагу на те, що емблема правозахисної групи «Успішна варта» також являє собою зображення голуба з використанням темно-синього, блакитного та жовтого кольорів.

Відповідно до висновку експерта за результатами проведення комплексної судової психолого-лінгвістичної експертизи № 25351/17-61/25352/17-39 від 24 січня 2018 року зроблені наступні висновки судової лінгвістичної (семантико-текстуальної) експертизи:

стаття з символікою «Успішна Варта» з заголовком: «Ситуация со свободой слова в Украине», стаття з символікою: «Успішна Варта» з заголовком «Люди, которые блокируют свободу слова в Украине, Главный военный прокурор Украины Анатолий Васильевич Матиос», стаття з символікою: «Успішна Варта» з заголовком: «Люди, которые блокируют свободу слова в Украине, Служба безопасности Украины Василий Сергеевич Грицак», брошура з символікою: «Успішна Варта» з заголовком «Декабрь 2017», з назвою «Что происходит со свободой слова в Украине», брошура з написом «Мониторинг некоторых аспектов нарушение прав человека в Украине за 2017 год» містять висловлювання, зміст яких спрямований на формування в української та світової спільноти негативного ставлення до органів діючої на період складання та поширення текстових матеріалів української влади, правоохоронної та судової систем, суспільно-політичних та економічних процесів, які відбуваються в Україні, та підірив довіри до них;

у тексті під назвою «План влияния на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна» викладено програму заходів політичної партії «Успішна країна» основний зміст якої, серед іншого, містить у собі певні положення впливу на суспільно-політичну ситуацію в Україні, а саме: через дискредитацію органів державної влади України, зокрема Президента України Петра Порошенка, правоохоронної та судової систем в очах української та світової спільноти; шляхом повалення української влади, діючої на момент складання досліджуваного текстового матеріалу; шляхом зміни діючої в Україні системи влади; шляхом створення в Україні «русской» автономії;

брошури «Успішна країна» з однієї сторони із заголовком «Как разоблачить обман вокруг понятий «коренной народ» и «Диаспора», а з іншої сторони із заголовком «Русские в Украине - граждане второго сорта?» містять висловлювання, зміст яких спрямований на формування в російськомовних представників українського суспільства, росіян представників інших національних меншин негативного ставлення до органів діючої на період складання та поширення текстових матеріалів, української влади та правоохоронної системи, суспільно-економічних політичних процесів, які відбуваються в Україні, та підірив довіри ним, а також висловлювання, у яких містяться: заклик до адресатів вступати до лав партії «Успішна країна» з метою поширення в Україні ідей національних автономій; вимога звільнити російськомовних представників українського суспільства, росіян та інших національних меншин від політичного економічного впливу центральної української влади;

вимога щодо надання (за контекстом) росіянам та іншим національним меншинам, які проживають на території України, автономії «по принципу національних меншинств» (т.1, а.с.86).

Відповідно до висновку експерта за результатами проведення комплексної судової психолого-лінгвістичної експертизи № 25351/17-61/25352/17-39 від 24 січня 2018 року зроблені наступні висновки судової психологічної експертизи:

брошура з написом «Мониторинг некоторых аспектов нарушения прав человека в Украине за 2017 год» на 23 арк., брошура виготовлена у формі таблиці з написом «План влияния на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна» на 5 арк.; брошура «Успішна країна» з однієї сторони із заголовком «Как разоблачить обман вокруг понятий «коренной народ» и «Диаспора», а з іншої сторони із заголовком «Русские в Украине - граждане второго сорта?» на 1 арк.: містять висловлювання автора, які можуть сприйматися цільовою аудиторією як заклики до певних дій, виражених у формі насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади; зміни меж території або державного кордону України, порушення порядку, встановленого Конституцією України, поєднані розпалюванням національної ворожнечі; на шкоду суверенітету: територіальній цілісності та недоторканності України; терористичного акту; розпалювання національної ворожнечі та ненависті, і приниження національної честі гідності громадян. Зазначені заклики носять публічний характер, виражені письмовій формі, у формі стверджень та закликів (т.1, а.с.87).

Згідно з статтею 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно статті 90 КАС України суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні.

Жодні докази не мають для суду наперед встановленої сили.

Суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності.

Суд надає оцінку як зібраним у справі доказам в цілому, так і кожному доказу (групі однотипних доказів), що міститься у справі, мотивує відхилення або врахування кожного доказу (групи доказів).

Колегія суддів вказує, що наявні у матеріалах справи докази окремо та у сукупності є належними, допустимими, достовірними та достатніми, дають підстави стверджувати про існування реальної загрози зі сторони Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» (на час подання позову Політична партія «УСПІШНА КРАЇНА») конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, а діяльність Партії, спрямована на дискредитацію діючої на той час влади, фактичну антиукраїнську політику та свідчить про діяльність, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні».

Можливість заборони партій і їх діяльності була предметом розгляду Конституційним Судом України в рішенні від 16 липня 2019 року № 9-р/2019 (щодо конституційності т.зв. «закону про декомунізацію»). Опираючись на практику ЄСПЛ, Конституційний Суд України в цьому рішенні наголосив на прийнятності концепції «демократії, здатної захистити себе» (§ 51, § 59 рішення ЄСПЛ у справі «Фогт проти Німеччини» (Vogt v. Germany) від 26 вересня 1995 року) та зазначив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає певних поступок з боку осіб, які мають у деяких випадках сприймати обмеження певних наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому (§ 99 рішення у справі «Партія добробуту та інші проти Туреччини» (Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey) від 13 лютого 2003 року). Потрібна певна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства і вимогами охорони прав особи (§ 32 рішення Європейського суду з прав людини у справі «Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини» (United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey) від 30 січня 1998 року). Саме тому кожного разу, коли держава вважає за потрібне посилатися на

принцип «демократії, здатної захистити себе», щоб виправдати втручання в права особи, вона має зважено оцінювати межі й наслідки передбачених заходів задля дотримання зазначеної рівноваги.

Отже, як зазначив Конституційний Суд України, з огляду на історію становлення української незалежної держави, історичний контекст та загрози, що постали перед нею у зв'язку з тимчасовою окупацією частини її території, Україна має право обстоювати конституційні принципи, у тому числі й шляхом заборони політичних партій, якщо вони розпалюють ненависть та дискримінацію, заохочують до насильства або тому, що вони сприймаються як загроза ідентичності держави.

Крім того, Конституційний Суд України у рішеннях від 14 липня 2021 року № 1-р/2021 (щодо конституційності Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної») і від 21 грудня 2021 року № 3-р/2021 (щодо конституційності положень Закону України «Про телебачення і радіомовлення» і Закону України «Про кінематографію») також зазначав, що Російська Федерація протягом тривалого часу проводила щодо України недружню державну політику, а у 2014 році грубо порушила державний суверенітет і територіальну цілісність України, норми міжнародного права та свої міжнародні зобов'язання.

Конституційний Суд України, зокрема, зазначив, що до національних інтересів України в інформаційній сфері належать життєво важливі інтереси суспільства і держави, зокрема: захист українського суспільства від агресивного впливу деструктивної пропаганди, передусім з боку Російської Федерації; захист українського суспільства від агресивного інформаційного впливу Російської Федерації, спрямованого на пропаганду війни, розпалювання національної і релігійної ворожнечі, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету і територіальної цілісності України.

Крім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999 року, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів, заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Згідно з рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч. 1 ст. 10, п. 3 ч. 2, ч. 5, 6 ст. 11, ст. 15, ч. 1 ст. 17, ст. 24, п.3 розділу VI «Заключні положення» Закону України «Про політичні партії в Україні» (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007: «ч. 2 ст. 64 Конституції України не відносить право на свободу утворення політичних партій до переліку тих свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Це свідчить, що Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів».

Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі Конвенція), яка була ратифікована у 1997 році, та інших основних міжнародних договорів з прав людини.

Відповідно ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Стаття 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі КЗПЛ) передбачає, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Відповідно до ст. 6 КАС України, суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, відповідно до якого, зокрема, людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини.

Згідно з практикою Європейського Суду з прав людини (далі ЄСПЛ) зазначені обмеження та заборони щодо партій мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у ст. 10 і 11 КЗПЛ, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.

Розглядаючи справи, пов'язані із забороною та розпуском політичних партій, ЄСПЛ застосовує трискладовий тест, закріплений у пункті 2 статті 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, тобто він перевіряє, чи втручання (1) було передбачене законом; (2) переслідувало законну мету (інакше кажучи, встановлено для захисту правомірного інтересу); і (3) було необхідним у демократичному суспільстві. Це загальний тест, притаманний статтям 8-11 Конвенції.

Основним питанням у справах про заборону партій є те, чи було таке втручання необхідним у демократичному суспільстві, тобто тест на пропорційність.

У цьому контексті ЄСПЛ встановив дві умови, за яких політична партія може законним чином сприяти зміні законодавства чи правових та конституційних структур держави (а держава, відповідно, не може втручатися в її діяльність): по-перше, засоби, що використовуються для цього, мають бути законними та демократичними; по-друге, запропонована зміна сама по собі повинна бути сумісна з фундаментальними демократичними принципами. Отже, політична партія, лідери якої підбурюють до насильства або висувають політику, яка не поважає демократію або яка спрямована на руйнування демократії та порушення прав і свобод, визнаних в демократії, не може претендувати на захист від санкцій, запроваджених щодо неї через такі дії (*Yazar and Others v. Turkey*, 2002, § 49).

Крім того, ЄСПЛ застосовує власний тест «очевидної і неминучої загрози». Відповідно до практики ЄСПЛ держави мають право вживати превентивні заходи для захисту демократії щодо політичних партій. Від них неможливо вимагати очікувати, доки політична партія захопить владу і робитиме конкретні кроки щодо реалізації політики, несумісної зі стандартами Конвенції. Якщо небезпека такої політики була достатньо встановлена і неминуча, держава може обґрунтовано перешкоджати здійсненню такої політики до того, як буде здійснена спроба її впровадження шляхом конкретних кроків, які можуть завдати шкоди громадському порядку та демократичному режиму країни (Партія добробуту, Ербакан, Казан та Текдаль проти Туреччини, § 102; *Erri Батасуна проти Іспанії* § 81).

Європейський суд з прав людини, інтерпретуючи положення статті 11 Конвенції, в ряді своїх рішень зазначав, що права і свободи громадян на створення і діяльність політичних партій, як форму об'єднань з іншими особами, може зазнавати обмежень задля забезпечення захисту демократії і державного ладу країни.

Важливим фактором, який необхідно враховувати, є те, чи містить програма партії заклик до застосування насильства, повстання або будь-яку іншу форму відмови від демократичних принципів (*Partidul Comunistilor (Nepeseristi) та Ungureanu проти Румунії*, § 54; *Freedom and Democracy Party (OZDEP) проти Туреччини*, § 40).

Однак, колегія суддів зазначає, що програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії, її членів, цілої партії загалом, та позиціями, які вони відстоюють. Комплексний аналіз та оцінка цих дій та позицій є доречними в провадженні про заборону політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри.

З врахуванням наведеного вище, суд вважає, що заперечення відповідача та третіх осіб, що не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, на стороні відповідача про те, що діяльність (дії) Політичної партії «УСПШНА КРАЇНА» ніколи не була спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, на

розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, не знайшли свого доказового підтвердження під час розгляду справи та спростовуються доказами у справі.

На думку колегії суддів, в матеріалах справи є достатні докази, аналіз яких проведено вище, якими підтверджено існування реальної загрози з боку Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» (станом на час подання позову Політична партія «УСПІШНА КРАЇНА») конституційному ладу, основним правам і свободам громадян України, державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Суд приходить до висновку, що встановлені судом обставини та докази відносяться до Партії в цілому і формують цілісну картину розбудови політики, несумісної з концепцією демократичного суспільства. Аналіз доказів у справі дозволяє зробити висновок про те, що Політичною партією «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» формувались механізми впливу на громадську думку з метою дестабілізації ситуації в Україні, здійснювались постійні заходи з підготовки до формування регіональних партійних осередків на території України, з метою їх використання у подальшому для популяризації ідей насильницької зміни чи повалення конституційного ладу та на захоплення державної влади, організації спеціальних інформаційних проєктів, а також викривлені, тенденційні відео та друковані матеріали, направлені на дискредитацію діючої на момент виготовлення вказаних матеріалів влади, правоохоронної та судової системи України, дестабілізацію суспільно-політичної ситуації та підрив безпеки держави.

Також суд акцентує увагу на тому, що при вирішенні спірних відносин береться до уваги дія військового стану в Україні та пряма військова агресія з боку Росії. Заборона діяльності вказаної Партії є об'єктивно необхідною з метою захисту демократичного суспільства та прав і свобод громадян. Вказане обмеження наявних у Партії свобод, спрямоване на забезпечення стабільності держави в цілому, тому, на думку суду, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Крім того, колегія суддів звертає увагу на те, що відповідно до статусу виконання п. 2 «Плана впливання на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна», членами вказаної політичної сили заплановано підключення до діяльності партії осіб, які мають зброю та досвід бойових дій, надійних осіб, які можуть створити приховані бойові осередки та їх схоронність до умовної команди до дії, що також становить загрозу безпеці України.

З огляду на викладене, враховуючи положення статті 289-3 КАС України, прецедентну практику ЄСПЛ, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» та позиції, які вона відстоює, суд констатує порушення Політичною партією «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» Конституції України та Закону України «Про політичні партії в Україні», та, як наслідок, наявність правових та фактичних підстав для заборони діяльності Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» в судовому порядку.

При цьому слід зазначити, що за змістом статті 21 Закону № 2365-III, заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

Поряд із зазначеним слід вказати, що згідно пункту 8-1 частини другої статті 245 КАС України (в редакції від 18 травня 2022 року), у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. При цьому, відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність

держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, суд вважає, що вимогу позивача передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави також слід задовольнити.

Колегія суддів також враховує положення Висновку № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів щодо якості судових рішень (пункти 32-41), в якому, серед іншого, звертається увага на те, що усі судові рішення повинні бути обґрунтованими, зрозумілими, викладеними чіткою і простою мовою і це є необхідною передумовою розуміння рішення сторонами та громадськістю; у викладі підстав для прийняття рішення необхідно дати відповідь на доречні аргументи та доводи сторін, здатні вплинути на вирішення спору; виклад підстав для прийняття рішення не повинен неодмінно бути довгим, оскільки необхідно знайти належний баланс між стислістю та правильним розумінням ухваленого рішення; обов'язок суддів наводити підстави для своїх рішень не означає необхідності відповідати на кожен аргумент заявника на підтримку кожної підстави захисту; обсяг цього обов'язку суду може змінюватися залежно від характеру рішення. При цьому, зазначений Висновок, крім іншого, акцентує увагу на тому, що згідно з практикою Європейського суду з прав людини очікуваний обсяг обґрунтування залежить від різних доводів, що їх може наводити кожна зі сторін, а також від різних правових положень, звичаїв та доктринальних принципів, а крім того, ще й від різних практик підготовки та представлення рішень у різних країнах.

Також згідно позиції Європейського суду з прав людини (в аспекті оцінки аргументів учасників справи у касаційному провадженні), сформованої, зокрема у справах «Салов проти України» (заява № 65518/01; пункт 89), «Проніна проти України» (заява № 63566/00; пункт 23) та «Серявін та інші проти України» (заява № 4909/04; пункт 58): принцип, пов'язаний з належним здійсненням правосуддя, передбачає, що у рішеннях судів та інших органів з вирішення спорів мають бути належним чином зазначені підстави, на яких вони ґрунтуються; хоча пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент; міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною в залежності від характеру рішення (див. рішення у справі «Руїс Торіха проти Іспанії» (Ruiz Torija v. Spain) серія А. 303-А; пункт 29).

Відповідно до ч. 2 ст. 6 КАС України суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського Суду з прав людини, а ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» передбачає, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Відповідно до частини першої статті 132 КАС України, судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Пунктом 19 частини 2 статті 3 Закону України «Про судовий збір» (в редакції від 18 травня 2022 року) передбачено, що судовий збір не справляється, зокрема, за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії.

Однак, станом на час подання позову, Закон України «Про судовий збір» не містив такого положення, тому при поданні позову судовий збір підлягав сплаті.

Із матеріалів справи слідує, що відповідно до платіжного доручення № 974 від 11 червня 2018 року Міністерством юстиції України при поданні позову сплачено судовий збір в розмірі 1762,00 грн (т.1., а.с.4).

Згідно з частиною другою статті 139 КАС України при задоволенні позову суб'єкта владних повноважень з відповідача стягуються виключно судові витрати суб'єкта владних повноважень, пов'язані із залученням свідків та проведенням експертиз.

Колегія суддів зазначає, що з огляду на те, що Міністерство юстиції України є суб'єктом владних повноважень, процесуальним законодавством передбачено відшкодування документально підтверджених витрат, пов'язаних лише із залученням свідків та проведенням судових експертиз та не передбачено відшкодування інших судових витрат, зокрема, витрат на сплату судового збору.

Враховуючи вищенаведене, розподілу в порядку ч. 2 ст. 139 КАС України підлягають лише документально підтверджені витрати, пов'язані із залученням свідків та проведенням судових експертиз.

Оскільки в даній справі відсутні документально підтвердженні докази таких витрат, тому відсутні підстави для розподілу судових витрат в порядку статті 139 КАС України.

Керуючись ст. 139, ст. 241, ст. 243, ст. 245, ст. 246, ст. 255, 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України, суд,

ВИРІШИВ:

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити повністю.

Заборонити діяльність Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» (37882413, вул. Гребенюка, 67, м. Дружківка, Донецька область, 84206).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Головуючий суддя О. Б. Заверуха судді О. М. Гінда В. В. Ніколін Повний текст рішення складено 12 липня 2022 року.

03.11.23, 10:00

Категорія справи № 826/9174/18: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.
Надіслано судом: 19.10.2022. Зареєстровано: 20.10.2022. Оприлюднено: 20.10.2022.
Дата набрання законної сили: 18.10.2022
Номер судового провадження: А/990/16/22

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

Іменем України

18 жовтня 2022 року

м. Київ

справа №826/9174/18

адміністративне провадження № А/990/16/22

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду:

судді-доповідача - Уханенка С.А.,

суддів: Данилевич Н.А., Мацедонської В.Е., Радишевської О.Р., Шевцової Н.В.,

за участю:

секретаря судового засідання - Часник А.О.,

представника позивача - Бурли В.Е.,

представника третьої особи (Служби безпеки України) - Сучкової А.М.,

представника третьої особи (Офісу Генерального прокурора) - Петрика В.А.,

представників третьої особи (Клименка О.В.) - Захарченка Ю.О., Оксенюк Г.О.

розглянув у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу ОСОБА_1 на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року (суддя-доповідач Заверуха О.Б., судді Гінда О.М., Ніколін В.В.) у справі за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Щаслива Україна», за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору: на стороні позивача - Служби безпеки України, Офісу Генерального прокурора, на стороні відповідача - ОСОБА_1, ОСОБА_2, про заборону політичної партії,

У С Т А Н О В И В:

У червні 2018 року Міністерство юстиції України звернулося до Окружного адміністративного суду міста Києва з позовом до Політичної партії «УСПШНА КРАЇНА», в якому просило заборонити та примусово розпустити (ліквідувати) цю партію.

На обґрунтування позовних вимог зазначено, що листом від 07.06.2018 № 10/3/3-23005-18 Генеральна прокуратура України повідомила Міністерство юстиції України про факти вчинення Політичною партією «УСПШНА КРАЇНА» дій, спрямованих на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної ворожнечі, посягання на права і свободи людини. На підтвердження зазначеної інформації Генеральна прокуратура України додала до листа копії матеріалів досудового розслідування у кримінальному провадженні № 4201800000000769 від 29.03.2018 за підозрою Голови політичної ради партії - Голови партії «УСПШНА КРАЇНА» ОСОБА_2 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 109, ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 110 Кримінального кодексу України (далі - КК України), з яких, зокрема, вбачається участь ОСОБА_2 за допомогою легалізованої на території України Політичної партії «УСПШНА КРАЇНА» в організації розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення дій з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України, а також із закликами до створення «російської автономії», тобто у поєднанні з розпалюванням міжнаціональної ворожнечі. За доводами позивача, аналіз вказаної інформації та доданих документів свідчить про наявність підстав для заборони політичної партії в судовому порядку.

Ухвалою Окружного адміністративного суду міста Києва від 20 червня 2018 року відкрито провадження у справі та залучено до участі в ній Генеральну прокуратуру України і Службу безпеки України як третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Ухвалою Окружного адміністративного суду міста Києва від 07 листопада 2018 року за клопотанням представника відповідача залучено до участі у справі ОСОБА_1 та ОСОБА_2 як третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача.

Ухвалою від 20 травня 2022 року Окружний адміністративний суд міста Києва передав справу за підсудністю до Восьмого апеляційного адміністративного суду.

Протокольною ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року прийнято до розгляду заяву Міністерства юстиції України від 22 червня 2022 року про збільшення розміру позовних вимог, в якій позивач просив заборонити діяльність Політичної партії «УСПШНА КРАЇНА» та передати у власність держави майно, кошти та інші активи Політичної партії «УСПШНА КРАЇНА», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків.

Іншою протокольною ухвалою від 05 липня 2022 року Восьмий апеляційний адміністративний суд вирішив здійснювати провадження у справі з урахуванням змін до відомостей про найменування та місцезнаходження відповідача, згідно з якими Політична партія «УСПІШНА КРАЇНА» з місцезнаходженням за адресою: 01032, м. Київ, вул. Жилианська, 110, код ЄДРПОУ 37882413, перейменована на Політичну партію «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» з місцезнаходженням за адресою: 84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, 67, код ЄДРПОУ 37882413 (далі також Партія).

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року, викладеною окремим документом, задоволено клопотання Міністерства юстиції України про відмову від позову в частині вимоги про примусовий розпуск Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» та закрито провадження у справі в цій частині.

Рішенням Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року позов задоволено повністю: заборонено діяльність Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА»; передано майно, кошти та інші активи Політичної партії «ЩАСЛИВА УКРАЇНА», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Ухвалюючи таке рішення суд першої інстанції виходив з того, що наявні у матеріалах справи докази, які є належними, допустимими, достовірними і достатніми, підтверджують здійснення Партією забороненої діяльності, спрямованої на дискредитацію діючої влади, правоохоронної і судової систем України, дестабілізацію суспільно-політичної ситуації та підризу безпеки держави, в тому числі з наміром використання воєнізованих формувань, що в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації (далі - росії) вимагає застосування до Партії крайнього заходу впливу з метою захисту демократичного суспільства, прав і свобод громадян України.

В апеляційній скарзі ОСОБА_1 просить скасувати рішення суду першої інстанції та ухвалити нове рішення, яким відмовити в задоволенні позову. Скаржник вважає рішення суду першої інстанції необґрунтованим і таким, що винесене з неповідомленням обставин, що мають значення для справи, недоведеністю обставин, що мають значення для справи, які суд першої інстанції визнав встановленими, невідповідністю висновків суду фактичним обставинам справи; а також прийнятим з порушенням норм процесуального права та неправильним застосуванням норм матеріального права.

Так, на думку скаржника, лише обвинувальний вирок суду в кримінальній справі є належним і допустимим доказом вчинення діяння проти основ національної безпеки України. Натомість позивач обґрунтовує існування факту вчинення такого діяння як підстави для заборони Партії матеріалами досудового розслідування, які підлягають оцінці в порядку кримінального судочинства і не можуть вважатися належними, допустимими і достовірними доказами під час розгляду цієї адміністративної справи. У цьому контексті скаржник зазначає про недоведеність обставин, які суд першої інстанції визнав встановленими, та порушення судом презумпції невинуватості.

Висновки суду першої інстанції щодо ролі ОСОБА_2 як фактичного голови Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» та ОСОБА_1 як почесного голови цієї партії скаржник вважає такими, що не відповідають обставинам справи, які не підтверджують таких висновків.

Стверджує апелянт й про відсутність допустимих доказів на підтвердження факту забезпечення виготовлення агітаційної продукції із символікою Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» ОСОБА_2, оскільки показання свідків, які були допитані слідчим та прокурором під час досудового розслідування, але не були допитані в судовому засіданні, не можуть братися судом до уваги.

Крім того, апелянт указує на порушення судом першої інстанції принципу змагальності судового процесу, посилаючись на залишення судом поза увагою його аргументів і поданих у суді першої інстанції доказів на обґрунтування факту відсутності будь-яких порушень з боку Партії вимог Конституції та законів України, відповідності її програмних цілей демократичним засадам розбудови держави.

У відповідь на апеляційну скаргу Міністерство юстиції України просить залишити рішення суду першої інстанції без змін, вважаючи його законним і обґрунтованим. За доводами позивача, суд першої інстанції повно і всебічно з'ясував обставини справи та дав їм належну правову оцінку, обґрунтовано врахувавши наявність реальної загрози конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України з боку Партії.

У відповідь на апеляційну скаргу Офіс Генерального прокурора просить залишити її без задоволення, а рішення суду першої інстанції - без змін. Зазначає, що матеріали кримінального провадження №42018000000000769 підтверджують наявність підстав для заборони Партії.

У письмових поясненнях на апеляційну скаргу Служба безпеки України вважає доводи третьої особи необґрунтованими і безпідставними, а рішення суду першої інстанції таким, що прийняте з дотриманням норм матеріального та процесуального права. Наголошує, що на виконання покладених на Службу безпеки України завдань щодо попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України, цим органом отримано та передано військовій прокуратурі інформацію, яка підтверджує здійснення відповідачем діяльності, що суперечить вимогам чинного законодавства.

У судовому засіданні представники Клименка О.В. підтримали доводи і вимоги апеляційної скарги, представники позивача і третіх осіб на його стороні заперечили проти задоволення апеляційної скарги.

Апеляційний розгляд справи здійснюється за відсутності відповідача - Політичної партії «Щаслива Україна» та третьої особи - ОСОБА_2, які були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового засідання.

Заслухавши пояснення представників позивача і третіх осіб, дослідивши матеріали справи, перевіривши правильність застосування судом першої інстанції норм матеріального і процесуального права, колегія суддів виходить з такого.

Як убачається з досліджених судом першої інстанції матеріалів справи, 26 липня 2011 року Державною реєстраційною службою України видано свідоцтво №197-п.п. про реєстрацію Політичної партії «НАШ ЧАС». Запис про реєстрацію Політичної партії «НАШ ЧАС» внесений до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (далі - Єдиний державний реєстр) 19 вересня 2011 року за №10701020000044596 із зазначенням, зокрема, ідентифікаційного коду юридичної особи - 37882413 та керівника юридичної особи - ОСОБА_3 (т.2 а.с.119, 120-121).

Установчим З'їздом Політичної партії «НАШ ЧАС» (протокол від 12.05.2010 №1) затверджені Статут і Програма Партії, до яких вносилися зміни згідно з рішеннями З'їзду Політичної партії «НАШ ЧАС» (протокол від 26.05.2011 №2), позачергового З'їзду Політичної партії «НАШ ЧАС» (протокол від 28.11.2014 №5), позачергового З'їзду Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» (протокол від 13.11.2015 №7 - зміни до Статуту), позачерговим З'їздом Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» (протокол від 12.12.2015 №8 - зміни до Програми). Останні з указаних змін до Статуту взяті до відома Міністерством юстиції України згідно з наказом від 21.12.2015 №2667/5 (т.3 а.с.75-97, 122-127).

03.11.23, 10:00

Рішенням Позачергового З'їзду Політичної партії «НАШ ЧАС», оформленим протоколом від 28.11.2014 № 5, змінено, зокрема, назву Політичної партії «НАШ ЧАС» на Політична партія «УСПІШНА КРАЇНА», її місцезнаходження, а також ухвалено відкликати з посади Голови Партії ОСОБА_3 у зв'язку з добровільним складанням ним повноважень та обрати Головою Партії ОСОБА_4 (т.2 а.с. 149-154).

13 січня 2015 року Державна реєстраційна служба України внесла зміни у свідоцтво про реєстрацію політичної партії від 26.07.2011 №197-п.п. у частині назви політичної партії - Політична партія «УСПІШНА КРАЇНА» (т.3 а.с. 122).

Указані зміни до відомостей про Партію в частині її назви, місцезнаходження і керівника внесені до Єдиного державного реєстру (т.2 а.с.123-125, т.5 а.с. 180-183).

Згідно з протоколом засідання VIII Позачергового З'їзду Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» від 12.12.2015 № 8 вирішено, серед іншого, прийняти відставку ОСОБА_4 з посади Голови Партії, обрати новим Головою Партії ОСОБА_5 та обрати на посаду Почесного Голови Партії ОСОБА_1 (т.2 а.с. 155-162).

Рішенням IX Позачергового З'їзду Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», оформленим протоколом від 12.12.2016 № 9, на посаду Голови Політичної Ради Партії (Голови Партії) обрано ОСОБА_2 (т.2 а.с. 141-148).

Державна реєстрація змін до відомостей про керівників Партії, що відбулися на підставі рішень VIII і IX Позачергових З'їздів Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», не проводилася (т.5 а.с. 180-183).

07 червня 2018 року Генеральна прокуратура України звернулася до Міністерства юстиції України з листом №10/3/3-23005-18 за підписом заступника Генерального прокурора - Головного військового прокурора, в якому просила вирішити питання про ініціювання судової процедури заборони Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА».

У листі викладено інформацію про кримінальне провадження №4201800000000769 від 29.03.2018 за підозрою ОСОБА_2 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255; ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 209; ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 109; ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 110 КК України, яке перебувало в провадженні слідчого відділу Головного управління СБ України в м. Києві та Київській області та процесуальне керівництво досудовим розслідуванням у якому здійснювала Головна військова прокуратура Генеральної прокуратури України.

Зокрема, в листі повідомлялося про встановлені досудовим розслідуванням у вказаному кримінальному провадженні обставини створення колишнім Головою Державної податкової служби України, Міністром доходів і зборів України ОСОБА_1 злочинної організації, яка планувала вчинити злочини проти основ національної безпеки України за допомогою вже легалізованої на території України Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА». Вказано, що за допомогою цієї політичної партії ОСОБА_1 планував формувати механізми впливу на громадську думку з метою дестабілізації ситуації в Україні, здійснювати постійні заходи з підготовки до формування регіональних партійних осередків на території України з метою їх використання в подальшому для популяризації ідей насильницької зміни чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, а також вчиненні умисних дій з метою зміни меж території або державного кордону України, на порушення порядку, встановленого Конституцією України, в тому числі з використанням силових методів політичної боротьби, організації спеціальних інформаційних проєктів, які будуть містити публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, вчинення умисних дій з метою зміни меж території або державного кордону України, на порушення порядку, встановленого Конституцією України, а також викривлені, тенденційні відео та друковані матеріали, направлені на дискредитацію діючої влади, правоохоронної і судової системи в Україні та дестабілізацію суспільно-політичної ситуації. Зазначено, що злочинний задум ОСОБА_1 знайшов своє відображення в «Плане впливання на общественно-політичну ситуацію в Україні, а також нарощування рейтинга політичної партії «Успішна країна», в якому чітко регламентовані дії, які необхідно вчинити для досягнення мети, відповідальні особи, порядок погодження таких дій, строки та статус виконання. Вказано на те, що Головою Партії Дмитріченко Н.Б. забезпечувалося виготовлення друкованої агітаційної продукції з символікою Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» та «Успішної партії» із закликами до вчинення дій з метою захоплення державної влади, зміни меж території України тощо, що підтверджується вилученими статтями і брошурами, на яких розмішена символіка Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» та організації «Успішна партія» (проєкту, започаткованого на базі Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА»). Звернуто увагу на висновок експерта від 24 січня 2018 року за результатами проведення комплексної судової психолого-лінгвістичної експертизи вилучених друкованих матеріалів, який підтверджує наявність у їхньому змісті публічних закликів, що спрямовані на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканості України. Зазначено, що вказані агітаційні матеріали провокативної спрямованості в час збройної агресії росії проти України носять виключно деструктивний характер, підсилюють інформаційний простір, спрямований проти інтересів України, носять підґрунтя для вчинення радикальних дій щодо порушення суверенітету і територіальної цілісності України, підриє її безпеки.

У додатках до листа від 07.06.2018 №10/3/3-23005-18 указано постанову прокурора про дозвіл на розголошення відомостей досудового розслідування на 2 аркушах та копії процесуальних документів, якими обґрунтовується інформація, на 240 аркушах (т.1 а.с.37-48).

Постановою прокурора у провадженні - прокурора відділу Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури України від 07 червня 2018 року надано дозвіл уповноваженим особам Міністерства юстиції України на розголошення відомостей досудового розслідування кримінального провадження № 4201800000000769 від 29.03.2018 для вирішення питання про ініціювання судової процедури заборони Політичної партії «Успішна країна» та за необхідності у подальшому під час судового розгляду в частині відомостей досудового розслідування, в обсязі, що міститься у додатках до листа Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури від 07.06.2018 № 10/3/3-23005-18, шляхом використання інформації з копіями відповідних процесуальних документів (т.6 а.с.3-4).

На підставі аналізу повідомленої Генеральною прокуратурою України інформації та доданих нею документів Міністерство юстиції України зробило висновок про те, що Політична партія «УСПІШНА КРАЇНА» вчиняє дії, які порушують вимоги чинного законодавства, та звернулося до суду з цим позовом про заборону Партії, судове провадження за яким триває з червня 2018 року.

За цей час, згідно з протоколом засідання Чергового З'їзду Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» від 24.02.2020 №1, вирішено змінити місцезнаходження центральних статутних органів Партії, яким визначити адресу: 84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, буд. 67, змінити повне та скорочене найменування Партії з Політична партія «УСПІШНА КРАЇНА» на Політична партія «ЩАСЛИВА УКРАЇНА» (скорочене ПП «ЩАСЛИВА УКРАЇНА»), обрати новим Головою Партії ОСОБА_6, внести зміни до статуту і програми Партії (т.5 а.с. 105-108).

Рішенням Міністерства юстиції України від 29.05.2020 №197/194 проведено державну реєстрацію змін найменування, місцезнаходження, у складі керівних органів, інформації для здійснення зв'язку з Політичною Партією «УСПІШНА КРАЇНА», відомостей про фізичних осіб,

які мають право вчиняти дії від імені Політичної Партії «УСПІШНА КРАЇНА», до статуту та програми Політичної Партії «УСПІШНА КРАЇНА», які прийняті на підставі рішень Чергового З'їзду Політичної Партії «УСПІШНА КРАЇНА» від 28.04.2020 (т.5. а.с.100).

В Єдиному державному реєстрі за пошуковим критерієм ідентифікаційного коду 37882413 станом на 29.06.2022 міститься така інформація: найменування юридичної особи - Політична партія «ЩАСЛИВА КРАЇНА», місцезнаходження: 84206, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Гребенюка, буд. 67, керівник - Соколовський О.В. (т.5 а.с.180-183).

Переглядаючи рішення суду першої інстанції в межах доводів і вимог апеляційної скарги та надаючи оцінку спірним правовідносинам, колегія суддів керується таким.

У статті 1 Конституції України Україну проголошено суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою.

За статтею 2 Конституції України суверенітет України поширюється на всю її територію. Україна є унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

Згідно зі статтею 15 Конституції України суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

Відповідно до статті 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей (частина перша). Політичні партії в Україні сприяють формуванню і вираженню політичної волі громадян, беруть участь у виборах (частина друга).

Частиною першою статті 37 Конституції України забороняються утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

У частині четвертій цієї статті встановлено, що заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку.

Закон України від 05.04.2001 №2365-III «Про політичні партії в Україні» (в редакції, чинній на час пред'явлення цього позову, далі - Закон №2365-III) визначає правові та організаційні засади реалізації права громадян на об'єднання в політичні партії, порядок їх утворення і діяльності.

За визначенням, наведеним у статті 2 Закону №2365-III, політичною партією є зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Відповідно до положень частини першої статті 5 Закону №2365-III утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду (частина третя статті 5 Закону №2365-III).

Згідно з частиною першою статті 3 Закону №2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Частиною першою статті 19 Закону №2365-III встановлено, що в разі порушення політичними партіями Конституції України, цього та інших законів України до них можуть бути вжиті такі заходи: 1) попередження про недопущення незаконної діяльності; 2) заборона політичної партії.

Державний контроль за діяльністю політичних партій у частині додержання політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії, крім випадків, коли здійснення такого контролю законом віднесено до повноважень інших органів державної влади, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань (пункт 1 частини першої статті 18 Закону №2365-III).

За приписами частини першої статті 21 Закону №2365-III політична партія може бути за адміністративним позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, заборонена в судовому порядку у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим та іншими законами України.

Таким центральним органом виконавчої влади, з огляду на Положення про Міністерство юстиції України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 №228 (далі - Положення), є Міністерство юстиції України, яке відповідно до покладених на нього завдань здійснює контроль за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з позовом та бере участь у справі про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії (пункт 1, підпункт 8315 пункту 4 Положення).

Отже, порушення політичною партією вимог Конституції та законів України, в тому числі вчинення дій, заборонених частиною першою статті 37 Конституції України і частиною першою статті 5 Закону №2365-III, може привести до заборони її діяльності в судовому порядку.

У такому випадку право звернення до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії має Міністерство юстиції України, яке в порядку державного контролю за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України виявить факти відповідних порушень.

03.11.23, 10:00

Як убачається з позовної заяви, вимога про заборону Партії обґрунтована Міністерством юстиції України посиланням на фактичні обставини вилучення правоохоронними органами друкованої агітаційної продукції із символікою Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» та створеної на її базі Громадської організації «Успішна вярта» із закликами до вчинення дій з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, зміни меж території України тощо, що у взаємозв'язку із вилученою водночас брошурою під навою «План впливння на общественно-политическую ситуацію в Україні, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна» та діями лідерів Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» на виконання цього плану свідчать про здійснення Партією забороненої діяльності. На підтвердження зазначених обставин позивачем подано до суду копію листа Генеральної прокуратури України від 07.06.2018 №10/3/3-23005-18 разом із копіями матеріалів досудового розслідування кримінального провадження №4201800000000769 від 29.03.2018.

Заперечуючи проти доводів позивача, відповідач і треті особи на його стороні послались на недопустимість поданих позивачем доказів, що, на їхню думку, полягає у поданні позивачем до суду неналежним чином засвідчених копій матеріалів досудового розслідування, які до того ж не є належним засобом доказування обставин цієї справи, враховуючи, що лише вирок суду в кримінальному провадженні встановлює, чи мали місце відповідні дії проти основ національної безпеки України та ким вони вчинені.

Згідно з частиною першою статті 72 КАС України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються, зокрема, письмовими, речовими і електронними доказами (пункт 1 частини другої статті 72 КАС України).

Відповідно до вимог статей 73-76 КАС України докази мають бути належними (містити інформацію щодо предмета доказування), допустимими (одержаними з дотриманням порядку, встановленого законом), достовірними (на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи), достатніми (які у своїй сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування).

Частинною першою статті 77 КАС України передбачено, що кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Докази суду надають учасники справи. Суд може пропонувати сторонам надати докази та збирати докази з власної ініціативи, крім випадків, визначених цим Кодексом (частина четверта статті 77 КАС України).

За змістом статті 94 КАС України письмові докази подаються в оригіналі або в належним чином засвідченій копії, якщо інше не визначено цим Кодексом. Копії документів вважаються засвідченими належним чином, якщо їх засвідчено в порядку, встановленому чинним законодавством. Учасник справи, який подає письмові докази в копіях (електронних копіях), повинен зазначити про наявність у нього або іншої особи оригіналу письмового доказу. Учасник справи підтверджує відповідність копії письмового доказу оригіналу, який знаходиться у нього, своїм підписом із зазначенням дати такого засвідчення. Якщо подано копію (електронну копію) письмового доказу, суд за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи може витребувати у відповідної особи оригінал письмового доказу. Якщо оригінал письмового доказу не поданий, а учасник справи або суд ставить під сумнів відповідність поданої копії (електронної копії) оригіналу, такий доказ не береться судом до уваги.

Матеріали справи свідчать про те, що Міністерство юстиції України при зверненні до суду з цим позовом подало копії матеріалів досудового розслідування, засвідчені належним чином Головною військовою прокуратурою Генеральної прокуратури України, у якій, за повідомленням позивача, знаходяться (на час звернення до суду) оригінали цих документів.

Про надання у розпорядження уповноваженим особам Міністерства юстиції України відомостей досудового розслідування кримінального провадження № 4201800000000769 від 29.03.2018 в обов'язі, що містяться у додатках до листа Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури України від 07.06.2018 № 10/3/3-23005-18, зазначено й у постанові прокурора у провадженні - прокурора відділу Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури України від 07 червня 2018 року.

За таких обставин та враховуючи особливий порядок надання доступу до матеріалів досудового розслідування, який установлений Кримінальним процесуальним кодексом України, подання Міністерством юстиції України до суду копій матеріалів досудового розслідування, засвідчених прокурором у кримінальному провадженні, відповідає вимогам статті 94 КАС України.

При цьому, стверджуючи про недопустимість указаних доказів, сторона відповідача не ставить під сумнів відповідність копій поданих позивачем документів їх оригіналам, що складають матеріали досудового розслідування. Зміст заперечень відповідача полягає у необхідності доведення відповідних обставин і надання їм оцінки в судовому порядку під час розгляду кримінальної справи.

Разом з тим, колегія суддів звертає увагу сторони відповідача на тому, що чинне законодавство України не висуває вимоги щодо обов'язковості притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень, зокрема проти основ національної безпеки України, для можливості заборони в судовому порядку діяльності політичної партії.

Натомість суд адміністративної юрисдикції під час розгляду справ цієї категорії уповноважений давати оцінку будь-яким фактичним обставинам, які підтверджують або спростовують наявність підстав для заборони політичної партії, незалежно від того, яку оцінку ці самі обставини отримують під час кримінального судочинства у площині кримінального права.

Слід також ураховувати, що докази, досліджені в ході розгляду кримінальної справи, можуть лише вказувати на наявність ознак кримінального правопорушення, вчиненого конкретною особою (обвинуваченим), а не партією.

У відповідності до приписів частини шостої статті 78 КАС України вирок суду в кримінальному провадженні, який набрав законної сили, дозволяє адміністративному суду вважати встановленими обставини лише щодо особи, стосовно якої ухвалений вирок.

При цьому, як правильно зазначив суд першої інстанції, факти порушень Конституції і законів України в діяльності політичних партій можуть бути виявлені й правоохоронними органами, враховуючи, що заборонені частиною першою статті 37 Конституції України і частиною першою статті 5 Закону № 2365-III види діяльності політичних партій за своїм характером межують із діяннями, за які відповідна особа (суб'єкт кримінального правопорушення) підлягає кримінальній відповідальності.

Такий висновок суду не суперечить приписам Закону № 2365-III і Положення, які не визначають форм державного контролю з боку Міністерства юстиції України за діяльністю політичних партій і способів установлення останнім фактів порушення політичними партіями вимог Конституції та законів України.

У зв'язку з викладеним колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції про допустимість поданих позивачем доказів та необхідність надання судом їм оцінки в частині, що стосується предмета спору.

Так, постановою прокурора відділу Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури України від 26 січня 2018 року визнано речовими доказами у кримінальному провадженні № 4201600000003536 від 18.11.2016 та долучено до матеріалів досудового розслідування виявлені і вилучені слідчою групою під час проведення обшуку у приміщенні ТОВ «Он Медіа Консалтинг» за адресою: м. Київ, вул. Рейтарська, 35-В, наступні матеріали: статтю із символікою «Успішна Варта» із заголовком: «Ситуація со свободой слова в Украине» на 2 арк.; статтю із символікою: «Успішна Варта» із заголовком «Люди, которые блокируют свободу слова в Украине, Главный военный прокурор Украины Анатолий Васильевич Матюс» на 2 арк., в 2 примірниках; статтю із символікою: «Успішна Варта» із заголовком: «Люди, которые блокируют свободу слова в Украине, Служба безопасности Украины ОСОБА_7» на 2 арк., в 2 примірниках; брошуру із символікою «ІНФОРМАЦІЯ_1» із заголовком «ІНФОРМАЦІЯ_2», з назвою «ІНФОРМАЦІЯ_3» на 15 арк.; брошуру з написом «Мониторинг некоторых аспектов нарушения прав человека в Украине за 2017 год» на 23 арк.; брошуру, виготовлену у формі таблиці з написом «План влияния на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «ІНФОРМАЦІЯ_4» на 5 арк.; брошуру «ІНФОРМАЦІЯ_4» з однієї сторони із заголовком «ІНФОРМАЦІЯ_5», а з іншої сторони із заголовком «ІНФОРМАЦІЯ_6» в 470 екземплярах.(т.2., а.с. 43-46, т.1 а.с. 105-128).

Постановою старшого слідчого в особливо важливих справах Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури України від 15 грудня 2017 року призначено комплексну судову психолого-лінгвістичну експертизу вказаних текстових матеріалів, за результатами проведення якої експертами КНДЦСЕ складено висновок від 24 січня 2018 року №25351/17-61/25352/17-39 (т.1 а.с. 49-87).

У дослідницькій частині цього висновку зазначено, що аналіз змісту всіх наданих на дослідження текстів показав, що вони об'єднані спільною тематикою і періодом описуваних подій. Їх провідною темою є інформація щодо суспільно-політичної ситуації, яка склалася в Україні на період складання цих текстів, аналіз цієї ситуації у певному соціально-політичному контексті, а також інформація щодо участі об'єктів висловлювань у певних подіях.

За результатами судової лінгвістичної (семантико-текстуальної) експертизи вказаних матеріалів експертом зроблені такі висновки:

- у текстах статті з символікою «ІНФОРМАЦІЯ_1» під назвою: «ІНФОРМАЦІЯ_7», статті з символікою: «ІНФОРМАЦІЯ_1» під назвою «Люди, которые блокируют свободу слова в Украине, Главный военный прокурор Украины Анатолий Васильевич Матюс», брошури з символікою: «Успішна Варта» під назвою «Что происходит со свободой слова в Украине. Государственная цензура и борьба с нелегальными декабрь 2017», брошури під назвою «Мониторинг некоторых аспектов нарушения прав человека в Украине за 2017 год Киев» містяться висловлювання, зміст яких спрямований на формування в українській та світовій спільноті негативного ставлення до органів діючої на період складання та поширення текстових матеріалів української влади, правоохоронної та судової систем, суспільно-політичних та економічних процесів, які відбуваються в Україні, та підрив довіри до них;

- у тексті під назвою «План влияния на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «Успішна країна» викладена програма заходів політичної партії «Успішна країна», основний зміст якої, серед іншого, містить у собі певні положення впливу на суспільно-політичну ситуацію в Україні, а саме: через дискредитацію органів державної влади України, зокрема Президента України Петра Порошенка, правоохоронної та судової систем, в очах української та світової спільноти; шляхом повалення української влади, діючої на момент складання досліджуваного текстового матеріалу; шляхом зміни діючої в Україні системи влади; шляхом створення в Україні «русской» автономії;

- у тексті під назвою «Как разоблачить обман вокруг понятий «коренной народ» и «диаспора» на лицевой стороне та у тексті на іншій стороні під назвою «Русские в Украине - граждане второго сорта?» містяться висловлювання, зміст яких спрямований на формування в російськомовних представників українського суспільства, росіян, представників інших національних меншин негативного ставлення до органів діючої на період складання та поширення текстових матеріалів української влади та правоохоронної системи, суспільно-економічних політичних процесів, які відбуваються в Україні, та підрив довіри ним, а також висловлювання, у яких містяться: заклик до адресатів вступати до лав партії «Успішна країна» з метою поширення в Україні ідей національних автономій; вимога звільнити російськомовних представників українського суспільства, росіян та інших національних меншин від політичного економічного впливу центральної української влади; вимога щодо надання (за контекстом) росіянам та іншим національним меншинам, які проживають на території України, автономії «по принципу національних меньшинств».

У свою чергу за результатами судової психологічної експертизи експерт дійшов висновку, що в текстах наданих на дослідження статей і брошур, а саме: брошури з написом «Мониторинг некоторых аспектов нарушения прав человека в Украине за 2017 год» на 23 арк., брошури, виготовленої у формі таблиці з написом «План влияния на общественно-политическую ситуацию в Украине, а также наращивание рейтинга политической партии «ІНФОРМАЦІЯ_4» на 5 арк.; брошури з символікою «ІНФОРМАЦІЯ_4» з однієї сторони із заголовком «Как разоблачить обман вокруг понятий «коренной народ» и «Диаспора», а на іншій стороні: «Русские в Украине - граждане второго сорта?» на 1 арк., - містяться висловлювання автора, які можуть сприйматися цільовою аудиторією як заклики до певних дій, виражених у формі насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади; зміни меж території або державного кордону України; на порушення порядку, встановленого Конституцією України, поєднані з розпалюванням національної ворожнечі; на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності України; терористичного акту; розпалювання національної ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі і гідності громадян. Зазначені заклики носять публічний характер, виражені в письмовій формі, у формі стверджень та закликів.

Під час огляду вказаних речових доказів, зображення яких (фотографії) зафіксовані в матеріалах досудового розслідування, що приєднані до матеріалів цієї справи, судом першої інстанції встановлено, що символіка Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» (зображення голуба, поряд з яким у правій нижній частині міститься напис, виконаний заголовними літерами: УСПІШНА КРАЇНА ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ), що закріплена в Положенні про символіку Політичної партії «Успішна Країна», затвердженому Рішенням Ради Політичної партії «Успішна Країна» (протокол від 27.02.2015 № 35) та зареєстрованому відповідно до наказу Державної реєстраційної служби України від 24.03.2015 №220 «Про державну реєстрацію символіки політичної партії» (т.2, а.с. 129, 130, 131-134, 135-140), міститься на обох сторонах брошури (агітаційної листівки) під назвою «Как разоблачить обман вокруг понятий «коренной народ» и «диаспора»; «Русские в Украине - граждане второго сорта?»

На решті друківаних матеріалів, а також на поліпропіленовому пакеті, в якому вони були заповані на момент їх виявлення і вилучення, нанесено символіку ВО «Успішна варта», що являє собою зображення голуба, під яким міститься напис, виконаний заголовними літерами: УСПІШНА ВАРТА. При цьому у статтях і брошурах з цієї символікою зазначено, зокрема, таку інформацію: «Успішна варта» - правозахисна група. Створена у квітні 2017 року партією «УСПІШНА КРАЇНА». Ключова ціль «Успішної варті» - відстоювання прав українців перед діючим режимом. Волонтери «Успішної варті» відвідують найбільш резонансні судові засідання, пов'язані із порушенням прав людини, допомагають донести до суспільства проблеми політичних в'язнів, їхню позицію в регіонах України».

03.11.23, 10:00

Досліджуючи зміст зазначених матеріалів, суд першої інстанції доречно приділив особливу увагу одному з вилучених матеріалів під назвою «План впливання на общественно-політичну ситуацію в Україні, а також нарощування рейтинга політичної партії «Успішна країна» (т.1., а.с.105-109). У цьому документі, виконаному у формі таблиці, визначено п'ять напрямків діяльності Політичної партії «Успішна країна» та конкретні заходи з метою їх реалізації, що вже виконані або підлягають виконанню протягом 2017-2018 років, а саме:

1) організація і розвиток центрального штабу та регіональних осередків партії. Статус виконання: налагоджена робота 12 обласних партійних осередків з метою максимальної впізнаваності партії серед населення України;

2) політична і соціально-економічна ситуація. Дискредитація П.Порошенка, органів прокуратури, Національної поліції, СБ України, нарощування обертів для створення платформи передвиборчої кампанії 2018 року, захист своїх активістів від репресій (кожен крок виконувати лише після узгодження з офісом у МСК). Статус виконання: проводиться постійна робота щодо збору, узагальнення та подання інформації проти ОСОБА_8, правоохоронних органів, праворадикальних організацій, зокрема, такого змісту: держава в особі президента більше не здатна забезпечувати правопорядок і безпеку громадян України; режим Порошенка не докладає жодних зусиль для мирного вирішення конфлікту на Донбасі; Україна - фашистська держава. Росіяни тут люди другого сорту. Їм необхідно об'єднатися і боротися з режимом. Підключати АТО-шників (у них є зброя та досвід бойових дій), виділяти на них кошти та залучати на свій бік. Залучити до цієї роботи виключно надійних активістів, здатних організувати приховані бойові осередки і їх збереження до умовної команди до дії. Здійснюється активна робота в напрямку об'єднання з політичними силами, лідерами опозиційної спрямованості з метою нарощування протестного потенціалу, який можна буде використати для повалення режиму П.Порошенка;

3) розвиток медіаплатформи партії з метою дискредитації діяльності Президента України, Кабінету Міністрів України, органів судової влади, силових структур (прокуратура, СБ України, Національна поліція), розвиток протестного потенціалу. Статус виконання: створена і запущена медіаплатформа «Успішне ТВ» і «ІНФОРМАЦІЯ 8», яка функціонує на базі «Он медіа консалтинг» і транслюється на Інтернет-каналі «ЮТуб». Частина матеріалів реалізується МХВ, Інтернет-порталом «Страна ЮА» та партнером «RT», що дає можливість впливати на владу України з використанням правозахисних структур на міжнародній арені (розповсюдження матеріалів, статей, блогів, коментарів, інтерв'ю проплачених політичних експертів тощо). Критика соціально-політичної політики діючого уряду і президента, місцевої влади з урахуванням регіональних економічних і соціальних проблем. Далі планується проводити телемости, інтерв'ю і репортажі в українських ЗМІ за участю впливових політиків і громадських діячів, спрямованих на формування громадської думки щодо неспроможності української влади вирішувати задачі із забезпечення економічного зростання, благополуччя населення та припинення війни на Донбасі;

4) протестний потенціал. Статус виконання: силами волонтерів і членів партії «Успішна країна» організована робота по розповсюдженню в рамках плану, узгодженого з офісом в МСК і створеному за участю «RT», інформації в соціальних мережах щодо корупційної діяльності ОСОБА_9 і його команди. Систематично організувати інформаційні вклади щодо неспроможності Порошенка вести зовнішньополітичну діяльність на світовій арені, виконувати «Мінські» домовленості щодо питання Донбасу. Планується також організувати роботу з розповсюдження листівок про утиск прав російськомовного населення в Україні, а також національних меншин із закликом штаба лідера «Успішної країни» в МСК до створення російської автономії;

5) розвиток юридичного департаменту партії, строк виконання - протягом всього періоду. Статус виконання: створено юридичний департамент, а також запущено проект «Успішна вярта». Просування ідеї зміни системи влади через соціальні мережі, підконтрольні ЗМІ (МХВ, Інтернет-портал «Страна ЮА», а також через «RT»)

В окремій колонці цієї таблиці з використанням скорочень зазначено відповідальних осіб за виконання вказаних заходів (мовою оригіналу): ОСОБА_10 - фінансування; ОСОБА_11 / ОСОБА_12 - координація; ОСОБА_13 / ОСОБА_14 - організація; М.Сим - координатор от МСК (RT).

Колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції, що в цих скороченнях безпомилково вгадується російськомовне написання прізвищ та ініціалів осіб, які безпосередньо пов'язані з Партією, зокрема: «ОСОБА_11» - ОСОБА_2, «ОСОБА_14» - ОСОБА_15, «ОСОБА_13» - ОСОБА_16, «ОСОБА_12» - ОСОБА_12.

Так, з протоколу засідання ІХ Позачергового З'їзду Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» від 12.12.2016 №9 убачається, що ОСОБА_2, ОСОБА_16 і ОСОБА_15 брали в ньому участь як делегати, тобто члени Партії. ОСОБА_2 на цьому з'їзді обрана Головою Політичної Ради Партії (Головою Партії) та разом із ОСОБА_15 увійшла до складу Політичної Ради Партії як керівного органу Партії (пункти 5.1, 5.3 Статуту Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА»).

Не проведення на підставі рішень, прийнятих VIII і IX Позачерговими З'їздами Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА», державної реєстрації змін до відомостей про керівників Партії, що містяться в Єдиному державному реєстрі, на чому загострює увагу представник третьої особи в апеляційній скарзі, жодним чином не нівелює ролі ОСОБА_2 (з грудня 2016 року) як одного з лідерів Партії (поряд із ОСОБА_1 - Почесним Головою Партії), оскільки саме так її позиціонує Партія в публічному і, перш за все, медійному просторі, що формує відповідне сприйняття цієї особи цільовою аудиторією. Підтвердженням цьому є, зокрема, інформація про ОСОБА_2 як Голову Політради Партії, розміщення якої на сторінці Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» в мережі Інтернет за адресами: [ІНФОРМАЦІЯ_9](#), [ІНФОРМАЦІЯ_10](#), зафіксовано протоколами огляду прокурора від 29.01.2018 і від 05.02.2018, складеними під час досудового розслідування (т.1 а.с.91-92, т.2 а.с. 91-97).

Так само й ОСОБА_15, виходячи з інформації на зазначеній вебсторінці Партії (<https://uspishnainkraine.com>), входила до «Команди» як член Політради і голова молодіжного руху Партії. Контент зафіксованих в протоколі огляду скріншотів зазначеної вебсторінки дозволяє також характеризувати ОСОБА_15 як медійну особистість, яка фігурує у численних відеосюжетах і передачах інформаційного й розважального характеру, розміщених у ютубі, в тому числі на каналі Klumenko Time.

Крім того, з 11.07.2017 по 24.04.2018 ОСОБА_15 очолювала Громадську організацію «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «УСПІШНА ВАРТА» (скорочено ВО «УСПІШНА ВАРТА», код ЄРПОУ 39536101), засновниками якої у грудні 2014 року були ОСОБА_4 і ОСОБА_17 (члени Партії, які входили до керівних її органів (протоколи позачергових з'їздів Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» від 28.11.2014 №5, від 12.12.2015 №8, від 12.12.2016 №9)).

З 24.04.2018 керівником ВО «УСПІШНА ВАРТА» стала ОСОБА_12, яка з 29.10.2014 (часу заснування) по 05.08.2021 була також керівником ТОВ «Он Медіа Консалтинг» (код ЄДРПОУ 39462805), за адресою якого правоохоронці у грудні 2017 року вилучили агітаційні матеріали.

Інформація щодо зазначених юридичних осіб, їхніх засновників і керівників підтверджується відкритими даними з публічних реєстрів у сервісі Опендатабот (opendatobot.ua).

Зв'язок між ВО «УСПІШНА ВАРТА» і Політичною партією «УСПІШНА КРАЇНА» суд першої інстанції простежив також з інформації на сторінці Партії в мережі Інтернет (<https://uspishnakraina.com>), де є посилання на сторінку «УСПІШНОЇ ВАРТИ» та, серед іншого, опубліковано статтю про проведення за ініціативою правозахисної групи «УСПІШНА ВАРТА» круглого столу щодо свободи слова в Україні, в кінці якої розміщено інформаційну довідку про «УСПІШНУ ВАРТУ», зміст якої повністю співпадає з інформацією про цю організацію, надрукованою на агітаційних матеріалах (<https://uspishnakraina.com/ru/news/view/v-kieve-sostoals-a-kruglyj-stol-uspishna-varta-po-svobode-slova.html>). Зміст зазначених вебсторінок у вигляді скріншотів зафіксований у протоколах огляду від 29.01.2018 і від 05.02.2018, (т.1 а.с.88-90, т.2 а.с. 91-97).

Завершуючи дослідження протоколу огляду вебсторінки Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» за адресою: <https://uspishnakraina.com>, суд першої інстанції слушно акцентував увагу на розміщених на цьому інтернет-ресурсі посиланнях на відеоролики на ютуб-каналі Klumenko Time з такими назвами (російською мовою): «Геть президента! Марш против Порошенко», «Марш за імпичмент Порошенко и «стенка» (т.2 а.с. 91-97).

Слід зазначити, що суд апеляційної інстанції позбавлений можливості безпосередньо дослідити вебсторінку Партії за вказаними посиланнями, оскільки цей сайт зареєстрований з використанням доменного імені верхнього рівня, призначеного для осіб, що здійснюють діяльність у російському сегменті мережі Інтернет (com.ru), у зв'язку з чим він заблокований для перегляду в Україні.

Таким чином, підтверджені зазначеними доказами фактичні обставини заснування посадовими особами Політичної партії «УСПІШНА КРАЇНА» громадської організації ВО «УСПІШНА ВАРТА», спільного керівництва Партії, ВО «УСПІШНА ВАРТА» і ТОВ «Он Медіа Консалтинг», розвитку медіаплатформи Партії (власної вебсторінки і каналів на ютубі) з поширенням публікацій та відео відверто маніпулятивного характеру, з антиукраїнським інформаційним контентом, що повторює риторику російських державних структур і спрямований на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації, роблять вірогідним висновок про причетність Партії до виготовлення агітаційних матеріалів, вилучених за адресою місцезнаходження ТОВ «Он Медіа Консалтинг», та виконання Партією послідовних дій, спрямованих на реалізацію поставлених у «Плані» завдань щодо дискредитації діючої влади, розпалювання національної ворожнечі, нарощування протестного потенціалу, захоплення державної влади, в тому числі із застосуванням воєнізованих формувань, та в підсумку створення в Україні російської автономії.

Відповідно до пунктів 3 і 5 Керівних принципів щодо заборони і розпуску політичних партій та подібних заходів, ухвалених Венеціанською Комісією на 41 пленарній сесії (Венеція, 10-11 грудня 1999 року), заборона чи примусовий розпуск політичних партій можуть бути виправдані лише у випадку партій, які пропагують застосування насильства чи використовують насильство як політичний засіб для повалення демократичного конституційного порядку, таким чином підриваючи права і свободи, гарантовані конституцією. Сам лише факт, що партія пропагує мирні зміни до конституції, не повинен розглядатися як достатній для її заборони чи розпуску. Заборона чи розпуск політичних партій як дуже далекосяжний захід повинен застосовуватися з крайньою стриманістю. Перш ніж звертатися до компетентного судового органу щодо заборони чи розпуску партії, уряд чи інший орган влади повинен оцінити, беручи до уваги ситуацію в конкретній країні, чи ця партія дійсно становить небезпеку вільному і демократичному політичному порядку або правам окремих осіб і чи таку небезпеку не можна усунути іншими, менш радикальними заходами.

У прецедентній практиці ЄСПЛ виробив алгоритм, що покликаний визначити, чи не становить порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року (далі - Конвенція) втручання держави у права на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами. Зокрема, втручання держави у реалізацію перелічених прав є виправданим та не є порушенням Конвенції у разі, якщо воно «передбачене законом» (prescribed by law), «переслідує правомірну мету» (pursues legitimate aim) та є «необхідним в демократичному суспільстві» (necessary in a democratic society) (справа «Herri Batasuna and Batasuna проти Іспанії», заяви № 25803/04 та № 25817/04, рішення від 30.06.2009, §53).

Згідно з усталеним принципом прецедентного права ЄСПЛ демократія не може бути без плюралізму. Суд вважає однією з головних характеристик демократії можливість диспуту щодо різних напрямів політичної думки через діалог без звернення до засобів насильства, навіть тоді, коли виголошені думки викликають тривогу та занепокоєння (справа «Herri Batasuna and Batasuna проти Іспанії», заяви № 25803/04 та № 25817/04, рішення від 30.06.2009, §76).

Так, ЄСПЛ наголошує, що політична партія може добиватися змін законодавства чи правового або конституційного ладу держави лише за дотримання двох умов: по-перше, засоби, що використовуються для цієї мети, повинні бути у всіх відношеннях правовими і демократичними; по-друге, зміна, запропонована політичною партією, має бути сумісною з основними демократичними принципами. Зважаючи на це, політична партія, лідери якої закликають до насильства або формують політику, яка не поважає демократію або яка спрямована на її знищення і нехтування прав і свобод, визнаних в демократичному суспільстві, не може претендувати на захист Конвенції проти заходів держави, що були викликані діяльністю партії (справа «Herri Batasuna and Batasuna проти Іспанії», заяви № 25803/04 та № 25817/04, рішення від 30.06.2009, § 79).

ЄСПЛ підкреслює, що держава не може бути зобов'язана чекати перш ніж втручатися до того моменту, поки політична партія не захопить владу і почне вживати конкретних заходів щодо здійснення політики, несумісної з нормами Конвенції та демократичним устроєм. Суд повторює, що у разі, коли присутність такої небезпеки встановлена національними судами за результатами ретельного вивчення обставин, що може бути перевірено суворим європейським контролем, держава може розумно запобігти впровадженню такої політики, що є несумісною з положеннями Конвенції, до того як буде вчинена спроба реалізувати її за допомогою конкретних кроків, які можуть нанести шкоду громадянському миру та демократичному режиму в країні (справа «Rafah Partisi and others проти Туреччини», заяви № № 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98, рішення від 13.02.2003, §102).

У цьому контексті ЄСПЛ указує на те, що поняття «невідкладна соціальна потреба», що є необхідною для обґрунтування правомірності втручання держави в діяльність політичних партій, має тлумачитися у світлі двох моментів:

- 1) наявності переконливих доказів того, що існує достатній та загрозовий ризик для демократії у діяльності партії;
- 2) наявності риторики лідерів та членів партії (виступи та дії), що вказує на прагнення до моделі суспільства, що не є сумісною з концепцією демократії (справа «Herri Batasuna and Batasuna проти Іспанії», заяви №№ 25803/04, 25817/04, рішення від 30.06.2009, § 83).

У цьому рішенні колегія суддів уже наводила норми національного законодавства, які визначають підстави і порядок заборони діяльності політичних партій в Україні.

03.11.23, 10:00

Водночас для перевірки дотримання інших двох умов трискладового тесту для оцінки необхідності втручання держави у діяльність Політичної партії «Щаслива Україна», слід проаналізувати суспільно-політичну ситуацію у країні в цілому.

Росія протягом тривалого часу проводила щодо України недружню державну політику, а у 2014 році грубо порушила державний суверенітет і територіальну цілісність України, норми міжнародного права та свої міжнародні зобов'язання, окупувавши частину території України - Автономну Республіку Крим та місто Севастополь, а також окремі території Донецької та Луганської областей.

24 лютого 2022 року, після визнання росією незалежності своїх «маріонеткових» утворень - так званих «ДНР» та «ЛНР» - розпочалося повномасштабне вторгнення росії на територію України, яке триває до нині.

Причиною цих подій, безумовно, можна назвати заперечення в росії можливості існування Української незалежної держави, агресивне несприйняття самобутності Українського народу.

Протягом всього часу збройної агресії росія продовжує вести проти України й інформаційну війну, спрямовану на підрив національної безпеки України, її національних інтересів, ліквідацію української державності та знищення української ідентичності, провокування проявів екстремізму, панічних настроїв у суспільстві, загострення і дестабілізацію суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації в Україні.

Відповідно до частини першої статті 17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України (частина перша статті 65 Конституції України).

У Рішенні від 16 липня 2019 року №9-р/2019 (у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки») Конституційний Суд України наголосив на праві України обстоювати демократичні конституційні принципи з огляду на історію становлення української незалежної держави, історичний контекст та загрози, що постали перед нею у зв'язку з тимчасовою окупацією частини її території.

У Рішенні від 21 грудня 2021 року №3-р/2021 (у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», статей 15, 15-1, 26 Закону України «Про кінематографію») Конституційний Суд України констатував, що Україна має право захищати свою незалежність, свій державний суверенітет і свою територіальну цілісність шляхом здійснення таких системних заходів і застосування засобів, що є свідомими, допустимими і прийнятними з огляду на рівень небезпеки, загроз і викликів, що постали перед нею. Як зазначено в цьому Рішенні, в умовах застосування Російською Федерацією (її суб'єктами владних повноважень, посадовцями, а також її найманцями, журналістами, митцями тощо) різних засобів цілеспрямованого формування негативного образу України протидія державі-агресору здійснюється також в інформаційній сфері як складник національної безпеки української держави.

Крім того, Конституційний Суд України нагадав про використання владою росії російської мови як одного із інструментів геополітичної експансії (Рішення від 14 липня 2021 року №1-р/2021 (у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»).

Згідно зі Стратегією інформаційної безпеки, затвердженою Указом Президента України від 28 грудня 2021 року №685/2021, інформаційна безпека України є складовою частиною національної безпеки України, для забезпечення якої необхідним є виконання ряду стратегічних цілей та завдань, одним з яких є протидія дезінформації та інформаційним операціям, насамперед держави-агресора, спрямованим, серед іншого, на ліквідацію незалежності України, повалення конституційного ладу, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, пропаганду війни, насильства, жорстокості, розпалювання національної, міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі та ненависті, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини.

Наведене свідчить про легітимність мети втручання держави у права політичної партії, передбачені статтями 10, 11 Конвенції.

Отже, в умовах протистояння державі-агресору, спираючись на принцип «демократії, здатної захистити себе», колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції про існування об'єктивної соціальної потреби в забороні Політичної партії «Щаслива Україна», діяльність якої щонайменше з кінця 2017 року спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади та розпалювання міжетнічної ворожнечі.

Заборона діяльності Партії, таким чином, є необхідною у демократичному суспільстві, переслідус легітимну мету і є необхідним заходом задля захисту інтересів держави та її демократичних інституцій.

Виходячи з цього, заборона діяльності Політичної партії «Щаслива Україна» в умовах повномасштабних воєнних дій є пропорційним заходом, адже здійснюється в інтересах національної безпеки, задля недопущення недемократичного функціонування публічної влади та запобігання порушенням основоположних прав людини.

Доводам представників відповідача і третіх осіб на його стороні з приводу відповідності статуту і програмних цілей Партії демократичним засадам розбудови держави суд першої інстанції дав правильну правову оцінку, зазначивши, що програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії, її членів, цілої партії загалом, та позиціями, які вони відстоюють.

При цьому колегія суддів уважає слушними аргументи апеляційної скарги в частині недопустимості протоколів допитів свідків, долучених до матеріалів досудового розслідування, як доказів у цій справі, враховуючи, що в протоколі допиту свідка ОСОБА_18 слідчим суддею Печерського районного суду м. Києва від 06.04.2018, який здійснювався в порядку статті 225 КПК України, не зазначено джерела об'язаності свідка щодо певних обставин, що в силу вимог частини другої статті 91 КАС України є обов'язковою умовою для врахування показання свідка, а інші свідки не були допитані в суді.

Водночас помилкове врахування судом першої інстанції показань, зокрема, свідків ОСОБА_4 і ОСОБА_18 не вплинуло на правильну оцінку судом обставин справи, що ґрунтується не на окремо взятих доказах, а на їхній сукупності.

Відповідно до статті 316 КАС України суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без задоволення, а рішення або ухвалу суду - без змін, якщо визнає, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

Суд першої інстанції повно і всебічно встановив обставини справи, дав їм належну юридичну оцінку, правильно застосував норми матеріального і процесуального права, тому відсутні підстави для скасування або зміни прийнятого ним рішення..

Керуючись статтями 2893, 308, 316 КАС України, Суд

ПОСТАНОВИВ:

1. Апеляційну скаргу ОСОБА_1 залишити без задоволення.
2. Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 05 липня 2022 року залишити без змін.
3. Постанова набирає законної сили з моменту її проголошення та оскарженню не підлягає.

Повний текст виготовлено 19 жовтня 2022 року.

Суддя-доповідач

С.А. Уханенко

Судді:

Н.А. Данилевич

В.Е. Мацедонська

О.Р. Радшевська

Н.В. Шевцова

Категорія справи № П/857/23/22: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 13.01.2023. Зареєстровано: 14.01.2023. Оприлюднено: 16.01.2023.

Дата набрання законної сили: 08.02.2023

Номер судового провадження: П/857/29/22

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

11 січня 2023 року ЛьвівСправа № П/857/23/22 пров. № П/857/29/22

Восьмий апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів (далі Суд):

головуючого судді Обрізко І.М.,

суддів: Іщук Л.П., Шинкар Т.І.,

за участю:

секретаря судового засідання Хабазні Ю.Є.,

представника позивача Ган Х.П.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні у місті Львові адміністративну справу № П/857/23/22 за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Велика Україна», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, Служба безпеки України про заборону політичної партії,-

УСТАНОВИВ:

Зміст позовних вимог та стислий виклад позиції позивача

Міністерство юстиції України подало до Восьмого апеляційного адміністративного суду, як суду першої інстанції, позов, у якому просить:

- заборонити діяльність Політичної партії «Велика Україна» (далі Політична партія);
- передати майно, кошти та інші активи Політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги мотивує тим, що діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду та за допущені порушення, передбачені статтею 21 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі - Закон №2365-III).

На адресу Міністерства юстиції надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 24.10.2022 № 5/4/2-8442 «Щодо заборони діяльності Політичної партії «Велика Україна» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності.

Також надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 08.11.2022 №5/4/2-9905 щодо надання додаткової інформації стосовно функціонерів Політичної партії «Велика Україна».

Із наявних відомостей, на думку позивача, вбачається, що діяльність вказаної Політичної партії спрямована, зокрема, на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення з одночасним поширенням відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Позивач зазначає, що Маніфест Партії в статті «Порядок і справедливість», розміщений за посиланням <https://web.archive.org/web/20130815193956/http://velikaya-ukraina.blogspot.com/> містить викладену проросійську спрямованість Партії.

Звертає увагу на те, що стосовно голови Партії ОСОБА_1 відкрито низку кримінальних проваджень, які стосуються антиукраїнської позиції. Покликається також на висновки експерта за результатами проведення комплексної судової психолого лінгвістичної експертизи.

Крім того, зазначає, що в ході досудового розслідування встановлено, що ОСОБА_1 проводив протиправну діяльність за спільним задумом з іншими громадянами України. Зокрема, в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні від 22.05.2019 № 22019101110000081 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною другою статті 110 КК України, документувалась протиправна діяльність громадянина України ОСОБА_2, ІНФОРМАЦІЯ_1 (член Центральної ради Партії). Матеріали щодо протиправної діяльності ОСОБА_3 розглядаються у Подільському районному суді міста Києва (ЄУНС № 758/13385/21).

Позивач покликається на те, що формальним керівником Партії залишається ОСОБА_4. Однак, громадянин України ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2 (паспорт громадянина України НОМЕР_1, виданий 27.07.2012) змінював прізвище. У 2012 на підставі актового запису Северодонецького міського відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Луганській області, було внесено зміну прізвища з ОСОБА_5 на ОСОБА_6.

За наявними даними, вказаний громадянин також документований паспортом Російської Федерації (паспорт громадянина Російської Федерації № НОМЕР_2, виданий 26.08.2009 ТП в с. Успенське ВУФМС Росії по Московській області на ім'я ОСОБА_7, ІНФОРМАЦІЯ_2).

При цьому, відповідно до статті 6 Закону України «Про політичні партії в Україні» членом політичної партії може бути лише громадянин України, який відповідно до Конституції України має право голосу на виборах.

Звертає увагу на те, що відомості щодо виключення ОСОБА_4 з лав Партії відсутні.

У світлі зазначеного, діяльність політичних партій, члени яких, зокрема і уповноважена особа партії, публічно висловлюють антиукраїнську позицію (хоч і не від імені партії проте за умови відсутності заперечень від керівництва цієї політичної партії), в умовах суспільно-політичної ситуації, що склалась після подій 2013-2015 років, а особливо після 24 лютого 2022 в результаті російської збройної агресії проти України, повинна бути заборонена.

Рух справи у суді першої інстанції

Згідно з протоколом автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 12 грудня 2022 для розгляду цієї справи визначено склад колегії суддів: Обрізко І.М. (головуючий суддя), Ішук Л.П., Шинкар Т.І.

Суд ухвалою від 19 грудня 2022 відкрив провадження у справі.

Суд ухвалою від 19 грудня 2022 призначив судові засідання на 11 січня 2023 о 09:30 год, яке заплановано провести у приміщенні Восьмого апеляційного адміністративного суду за адресою:

03.11.23, 10:20

м. Львів, вул. Саксаганського, 13 у залі судових засідань №1, про що повідомив позивача та зобов'язав його опублікувати оголошення про призначення судового засідання в адміністративній справі в порядку, передбаченому ч.5 ст.289-3 КАС України. Окрім наведеного, суд самостійно додатково намагався повідомити учасників справи про її розгляд.

Фактичні обставини справи, установлені Судом

Політична партія «Велика Україна» (надалі також - Партія, відповідач) зареєстрована Міністром 15.09.2006 (код ЄДРПОУ: 34728168, свідоцтво № 15, юридична адреса: вулиця Кирилівська, 82, офіс 256, м. Київ) громадянином України ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2.

Відповідно до матеріалів реєстраційної справи Партії встановлено, що 28.02.2006 установчим з'їздом Партії прийнято рішення, зокрема, про обрання Головою Партії ОСОБА_7.

У Центральну раду Партії також увійшли - ОСОБА_2, ІНФОРМАЦІЯ_1 (член Центральної ради) відповідно до рішення голови Політичної партії «Велика Україна» від 20.09.2010 № 3 та ОСОБА_8, ІНФОРМАЦІЯ_3 (член Центральної ради, Голова секретаріату, а також голова Чернігівської обласної крайової організації Політичної партії «Велика Україна», яка перебуває в стані припинення з 01.08.2017).

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань голова Політичної партії «Велика Україна» - Кравчук Дмитро Олегович, представник Партії - Гекко Ігор Віталійович.

Маніфест Партії в статті «Порядок і справедливість», розміщений за посиланням: <https://web.archive.org/web/20130815193956/http://velikaya-ukraina.blogspot.com/> містить викладену проросійську спрямованість Партії, а саме:

«3.6. Партія «Велика Україна» рішуче виступає проти участі України у військових блоках, організаціях і альянсах у найближчі 10-15 (десять-п'ятнадцять) років. До тих пір, поки держава не створить можливою боездатну армію, засновану на державних традиціях захисту сім'ї, власність, Батьківщини, Україна повинна залишитися країною, яка має ПОЗАБЛОКОВИЙ статус.

Спроби вищих державних чиновників проти волі народу і в обхід законів, що діють, втягнути Україну в НАТО та інші військові блоки, повинні розглядатися як зрада національних інтересів, оскільки:

а) приєднання України до військового блоку НАТО не гарантує територіальної цілісності української держави, вирішення міжнародних територіальних суперечок на користь України, спірних питань внутрішньої юрисдикції, вирішення міжетнічних конфліктів саме це записано у Вашингтонському договорі країн-членів НАТО і горезвісному ПДЧ;

б) українці як «гарматне м'ясо» воюватимуть і гинутьимуть за чужі інтереси в АДРЕСА_1 і нових вогнищах кривавих конфліктів, спровокованих НАТО і США;

в) керівники України приховують від народу той факт, що вступ у НАТО означає не тільки пряму військову участь, але і фінансування з державного бюджету тих завдань, які стоять перед НАТО і США;

г) керівники держави приховують від народу той факт, що вступ України в НАТО автоматично означає зарахування країни до ворогів ісламського світу. Наші мирні міста стають метою можливих терористичних атак;

д) через вступ у НАТО Україна повністю втратить підприємства військово-промислового комплексу, науковий та інженерний потенціал, багатий досвід і перспективу займати одне з провідних місць у світі за експортом зброї;

е) втягування України в НАТО - прямий і найкоротший шлях до політичного конфлікту з нашим найближчим сусідом і найбільшим торговим партнером - Російською Федерацією, до згортання співпраці з Росією у військово-промисловій сфері.

Партія «Велика Україна» заявляє, що форсування негайного вступу України в НАТО разом із неспроможними спробами створення найманської армії є офіційним визнанням керівників нашої держави у фактичному розвалі збройних сил і їх нездатності забезпечити захист Батьківщини».

Стосовно голови Партії Беркута І.В. СУ ГУ СБУ у м. Києві та Київській області проводилось досудове розслідування в рамках кримінального провадження від 22.05.2019 № 22019101110000081 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною другою статті 110 Кримінального кодексу України (далі - КК України) «Посягання на територіальну цілісність та недоторканість України».

Зокрема, інтерв'ю ОСОБА_4, оприлюднені на інтернет-каналі «ІНФОРМАЦІЯ_4», були об'єктом експертного дослідження в ході проведення лінгвістичної експертизи в рамках досудового розслідування №22019101110000081 від 22.05.2019.

22.06.2020 громадянину ОСОБА_1. СУ ГУ СБУ у м. Києві та Київській області оголошено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого частиною другою статті 110 КК України, що вбачалось у його діяльності, спрямованій на поширення закликів, що пропагують національну ворожнечу, зміну конституційного ладу та територіальної цілісності України.

Матеріали передано до суду та розглядаються в Подільському районному суді міста Києва (ЄУНС № 75 8/3 837/21).

Крім того, стосовно ОСОБА_1. СУ ГУ СБУ у м. Києві та Київській області проводилось досудове розслідування в рамках кримінального провадження від 11.11.2021 № 22021101110000219 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною другою статті 161 КК України, в ході якого задокументовано ознаки його протиправної діяльності.

У період з 24 серпня по 29 вересня 2014, перебуваючи за місцем свого проживання за адресою: АДРЕСА_2 під час зйомки відеоролика відповідаючи на питання ведучого, ОСОБА_1, маючи на меті поширення спеціально підібраної недостовірної інформації коментував події які відбувались на той час на території України, у тому числі на територіях Донецької та Луганської областей усвідомлюючи при цьому, що його висловлювання будуть розміщені на відео-хостингу «ІНФОРМАЦІЯ_5» та з ними зможе ознайомитись необмежена кількість користувачів вказаного відео-хостингу.

У подальшому, з відзнятого матеріалу особами, що здійснювали відеозйомку, змонтовано відеоролик під назвою «Ігорь Беркут Новороссиа Вперёд к Победе!», який 23.09.2014 розміщено на Інтернет-каналі «Украина Россия. Новейшая история» на відео хостингу «ІНФОРМАЦІЯ_5» (режим доступу:<https://www.youtube.com/watch?v=numI5ras27Y>), тривалістю 1 год. 18 хв. 38 сек., у зв'язку з чим він став доступним необмеженій кількості інших користувачів.

У вказаному інтерв'ю, ОСОБА_1 використав маніпулятивні технології з насаджування цільових установок цільовій аудиторії шляхом поширення спеціально підібраної, у тому числі недостовірної, неповної або упередженої інформації, наявні висловлювання у яких вжито прийом цілеспрямованого імпліцитного протиставлення «свободолюбивого» народу Донбасу прозахідній (проамериканській) Галичині та українцям, що не проживають в окупованих ОРДЛО, а також заперечення ідентичності жителів ОСОБА_9 та жителів інших регіонів України, як представників однієї національної групи.

Також, антиукраїнська діяльність ОСОБА_1 задокументована в рамках кримінального провадження від 30.01.2020 № 22020101110000222.

ОСОБА_1 підозрюється у вчиненні умисних дій, спрямованих на розпалювання національної ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі та гідності, поєднаних з обманом, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 161 КК України, в результаті чого 16.11.2020 ОСОБА_1 оголошено про підозру у вчиненні вказаного злочину.

Крім того, в ході досудового розслідування встановлено, що ОСОБА_1 проводив протиправну діяльність за спільним задумом з іншими громадянами України.

Так, в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні від 22.05.2019 № 22019101110000081 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною другою статті 110 КК

України, документувалась протиправна діяльність громадянина України ОСОБА_2 , ІНФОРМАЦІЯ_1 (член Центральної ради Партії).

22.06.2020 громадянину ОСОБА_2 . СУ ГУ СБУ у м. Києві та Київські області оголошено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого частиною другою статті 110 КК України.

З метою ухилення від відповідальності за вчинені протиправні дії, ОСОБА_2 з 14.07.2020 переховувався від правоохоронних органів та перебував у розшуку до 14.09.2021.

Матеріали щодо протиправної діяльності ОСОБА_3 розглядаються у Подільському районному суді міста Києва (ЄУНС № 758/13385/21).

У зв'язку з викриттям протиправної діяльності вищевказаних осіб та з метою приховування своєї причетності до Політичної партії, одним з функціонерів та засновників ПП «Велика Україна» було ініційовано проведення позачергового з'їзду партії, під час якого формально ОСОБА_1 склав повноваження Голови Політичної партії «Велика Україна», а також було змінено склад Центральної ради Партії.

Відповідно до проведеного з'їзду (Протокол позачергового з'їзду Політичної партії «Велика Україна» від 26.08.2020), новим Головою обрано ОСОБА_8 (член Центральної ради Партії та голова Чернігівської обласної крайової організація Політичної партії «Велика Україна», стан: припинено 01.08.2017).

На даний час, формальним керівником вищевказаної Партії залишається ОСОБА_4 . Також, згідно з відкритими реєстрами, особа на ім'я ОСОБА_7 залишається одним з представників юридичної особи Політичної партії «Велика Україна» (ЄДРПОУ: 34728168, адреса реєстрації: вулиця Кирилівська, 82, офіс 256, м. Київ).

Водночас, за наявною інформацією, громадянин України ОСОБА_4 , ІНФОРМАЦІЯ_2 (паспорт громадянина України НОМЕР_1 , виданий 27.07.2012) змінював прізвище. У 2012 на підставі актового запису Северодонецького міського відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Луганській області, було внесено зміну прізвища з ОСОБА_5 на ОСОБА_6 .

Позиція Восьмого апеляційного адміністративного суду

Проаналізувавши наведені у позовній заяві доводи та матеріали справи, встановивши обставини справи та дослідивши докази у їх сукупності, Суд дійшов наступних висновків.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» із змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», та Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для

забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас, пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі також - Закон №2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

1) ліквідацію незалежності України; зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; порушення суверенітету і територіальної цілісності України; підрив безпеки держави; незаконне захоплення державної влади; пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; посягання на права і свободи людини; посягання на здоров'я населення; пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; виправдання, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;

2) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Крім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону №2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України».

Подібне передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символики.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

Так, на адресу Міністерства юстиції надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 24.10.2022 № 5/4/2-8442 «Щодо заборони діяльності Політичної партії «Велика Україна» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності.

Також надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 08.11.2022 №5/4/2-9905 щодо надання додаткової інформації стосовно функціонерів Політичної партії

«Велика Україна».

Відповідно до частини першої статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Докази, розміщені на веб-сайті <https://www.youtube.com/watch?v=numI5ras27Y>, Суд ухвалив визнати загальновідомими та такі були досліджені і перевірені Судом, є належними і допустимими.

Із зазначеного вище посилання вбачається, що ОСОБА_1 надав інтерв'ю телеканалу Рассвет. ТВ, який опубліковано під назвою «Ігорь Беркут Новороссиа Вперёд к Победе!», який 23.09.2014 розміщено на Інтернет-каналі «Украина Россия. Новейшая история».

Серед іншого ОСОБА_1 зазначив, що в Україні йде братовбивча війна, яка розпочата Київським керівництвом, яке пройшло внаслідок перевороту та під егідою США. Йде повномасштабна громадянська війна. Сьогодні США можуть за 48 годин припинити братовбивчу громадянську війну. Росія, взявши під крило Крим, врятувала життя людей, дітей від смерті. Вказував на те, що треба знищити угруповання в Києві.

Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБОЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором. Підстава - збройна агресія та окупація частини території України, зокрема АР Крим та частини Луганської і Донецької областей.

В подальшому, 21.02.2022, президент країни-агресора ОСОБА_10 підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдоугруповань «Л/ДНР», а згідно із текстом указів, Росія офіційно направила свої війська на окуповану територію України 24.02.2022.

У Статуті Політичної партії «Велика Україна», затвердженому Установчим З'їздом Політичної Партії «Велика Україна» 28.02.2006 та зареєстрованим Міністерством юстиції України 15.09.2006 зазначено, що прихильниками Партії «Велика Україна» визнаються громадяни України, які сприяють партії «Велика Україна» в досягненні її мети та завдань, визначених Статутом та Програмою партії (п.4.6).

Згідно з п.4.8. Статуту вибуття з членів партії «Велика Україна» відбувається, зокрема, внаслідок виключення з членів Партії «Велика Україна» на основі рішення крайового комітету або крайових зборів, центральної Ради, Об'єднаних зборів в порушення положень Статуту, вчинення дій, що є несумісними з членством Партії «Велика Україна».

Відповідно до п.5.3. Статуту до членів Партії «Велика Україна», які порушили Статут, вчинили дії, що завдають шкоди авторитету Партії «Велика Україна» в суспільстві, не виконали взятих на себе зобов'язань та доручень застосовуються стягнення:

- попередження; виключення з членів Партії «Велика Україна» за положеннями Статуту Партії «Велика Україна».

Підпунктом 10 пункту 6.14 Статуту також передбачено, що Збори крайової організації Партії «Велика Україна», зокрема, приймають рішення про зупинення повноважень керівних органів первинних та крайових організацій попереднього (нижчого) рівня внаслідок їх діяльності всупереч Статуту, Програмі партії, законодавству України.

Відповідно до п.п.6 п.6.23 Голова крайової організації Партії «Велика Україна» до рішення крайових зборів може призупинити повноваження керівних органів первинних організацій, крайових організацій нижчого рівня внаслідок їх діяльності всупереч Статуту, Програмі партії, законодавству України з одночасним прийняттям рішення про скликання крайових зборів.

Аналогічні положення містяться і у новій редакції Статуту Політичної партії «Велика Україна».

Відповідно до частини 3 статті 78 КАС України, обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

Загальновідомиміє обставини, які відомі широкому колу осіб, в тому числі і складу суду. Вони не потребують доказування тому, що об'єктивність їх існування очевидна.

Як вже зазначалось судом вище, Маніфест Партії в статті «Порядок і справедливість», розміщений за посиланням: <https://web.archive.org/web/20130815193956/http://velikaya-ukraina.blogspot.com/> та наявний у матеріалах справи (том 1, а.с.161 -169) містить викладену проросійську спрямованість Партії, зокрема, у п.3.6. зазначено, що Партія «Велика Україна» рішуче виступає проти участі України у військових блоках, організаціях і альянсах у найближчі 10-15 (десять-п'ятнадцять) років. До тих пір, поки держава не створить можливою боєздатну армію, засновану на державних традиціях захисту сім'ї, власність, Батьківщини, Україна повинна залишитися країною, яка має ПОЗАБЛОКОВИЙ статус.

Спроби вищих державних чиновників проти волі народу і в обхід законів, що діють, втягнути Україну в НАТО та інші військові блоки, повинні розглядатися як зрада національних інтересів, оскільки:

а) приєднання України до військового блоку НАТО не гарантує територіальної цілісності української держави, вирішення міжнародних територіальних суперечок на користь України, спірних питань внутрішньої юрисдикції, вирішення міжетнічних конфліктів саме це записано у Вашингтонському договорі країн-членів НАТО і горезвісному ПДЧ;

б) українці як «гарматне м'ясо» воюватимуть і гинуть за чужі інтереси в Афганістані, Косово, Іраку і нових вогнищах кривавих конфліктів, спровокованих НАТО і США;

в) керівники України приховують від народу той факт, що вступ у НАТО означає не тільки пряму військову участь, але і фінансування з державного бюджету тих завдань, які стоять перед НАТО і США;

г) керівники держави приховують від народу той факт, що вступ України в НАТО автоматично означає зарахування країни до ворогів ісламського світу. Наші мирні міста стають метою можливих терористичних атак;

д) через вступ у НАТО Україна повністю втратить підприємства військово-промислового комплексу, науковий та інженерний потенціал, багатий досвід і перспективу займати одне з провідних місць у світі за експортом зброї;

е) втягування України в НАТО - прямий і найкоротший шлях до політичного конфлікту з нашим найближчим сусідом і найбільшим торговим партнером - Російською Федерацією, до згорання співпраці з Росією у військово-промисловій сфері.

Партія «Велика Україна» заявляє, що форсування негайного вступу України в НАТО разом із неспроможними спробами створення найманської армії є офіційним визнанням керівників нашої держави у фактичному розвалі збройних сил і їх нездатності забезпечити захист Батьківщини».

В абз.2 п.3.8. Маніфесту зазначено наступне: ми стверджуємо, що перебування Чорноморського флоту Російської Федерації в Криму не суперечить національним інтересам України і гарантовано зберігає Севастопольську бухту та інфраструктуру вартістю мільярди доларів для української держави і українського народу.

З приводу позиції Партії щодо позаблокової, нейтральної держави України, то така суперечить Конституції України. Так, в абзаці 5 преамбули Конституції передбачено, зокрема, піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, Верховна Рада України від імені Українського народу - громадян України всіх національностей приймає цю Конституцію - Основний Закон України. До повноважень Верховної Ради України належить, зокрема, визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації

Північноатлантичного договору (п.5 ч.1 ст.85). Президент України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (ч.3 ст.102). Кабінет Міністрів України забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (п.1-1 ст. 116).

Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод («Конвенція» надалі), яка була ратифікована у 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що «Суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права».

Європейський суд з прав людини визначив умови, дотримання яких (згідно з Конвенцією) надає захист політичним партіям:

«...захист політичним партіям надається їм за дотримання двох умов: 1) засоби, що використовуються партіями з метою зміни законодавства чи конституційного ладу, є законними і демократичними з усіх точок зору і 2) пропонувані зміни мають узгоджуватися із фундаментальними демократичними принципами.

Отже, політичні партії, лідери та члени яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не сумісні з однією чи декількома засадами демократії або мають на меті знищити демократію чи обмежити права інших, не можуть посилалися на ст. 11 Конвенції як засіб захисту права на свободу об'єднання».

Однією із правомірних підстав для заборони політичної партії, на думку ЄСПЛ, є те, що остання здійснює діяльність або просуває цілі, несумісні з фундаментальними демократичними принципами (справа *Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*, 2003). Таким чином, концепція демократії, що здатна сама себе захистити, полягає в тому, що демократія толерантна до усіх політичних ідей, окрім однієї коли демократія має бути скасована. Одним із підтверджень імплементації концепції у практику ЄСПЛ є позиція Суду у відомій справі «Зданок проти Латвії»:

«...для того, щоб забезпечити стабільність і ефективність демократичного ладу, держава може вживати конкретні заходи для його захисту... Європейський суд визнав правомірність думки «демократії, яка здатна сама себе захистити» [у справі *Vogt v. Germany* (1995)]... Європейський суд також заявив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає деяких поступок з боку громадян, які мають у деяких випадках сприймати обмеження деяких наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому... Завдання в цьому випадку полягає в тому, щоб існувала точна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства з одного боку і вимогами охорони особистих прав з іншого...».

ЄСПЛ під час розгляду справ щодо заборони політичних партій також здійснює сукупну оцінку, яка полягає у визначенні того, чи була об'єктивна соціальна потреба захисту демократичного суспільства та чи було втручання у свободу об'єднань пропорційним. Наприклад, сукупна оцінка у справі «*Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey*» зводилась до такого:

«(1) чи існували достатні докази ризику для демократії, чи свідчили ці докази про невідворотність (велику ймовірність) такої загрози; (2) чи належні виступи та дії керівників і членів партії до партії в цілому; (3) чи такі виступи та дії від імені партії формують цілісну картину розбудови політики (моделі суспільства), несумісної з концепцією демократичного суспільства».

ЄСПЛ неодноразово підкреслював, що заборона політичних партій є найрадикальнішим заходом з-поміж інших, не може вважатися правомірною, наприклад, коли підставою заборони виступають виключно формальні або процедурні підстави. Цим міркуванням повністю відповідає позиція Венеціанської комісії, яка зазначає, що заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян.

Жодна політична партія не повинна нести відповідальність за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або, що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такий взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії.

З огляду на викладене, ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, діяльність відповідача має бути заборонена.

На думку Суду, в матеріалах справи є достатні докази, аналіз яких проведено вище, існування реальної загрози зі сторони Політичної партії «Велика Україна» конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України, позаяк поведінка і заклики її членів не викликали осуду зі сторони керівництва партії, а навпаки - мала місце мовчазна згода. Всупереч вимог Статуту Партії, не вживались заходи впливу до вказаних раніше членів партії, коли згідно цього ж Статуту, члени партії зобов'язані дотримуватись його вимог, Програми та інших внутрішніх документів Партії.

Відтак, формується висновок, що виступи і дії членів Партії відносяться до Партії в цілому і формують цілісну картину розбудови політики, несумісної з концепцією демократичного суспільства.

Також Суд акцентує увагу, що при вирішенні спірних відносин береться до уваги військовий стан у державі Україна та пряма військова агресія з боку Росії, тому в забороні діяльності вказаної Партії була об'єктивна соціальна потреба з метою захисту демократичного суспільства та захисту прав і свобод громадян. Вказане обмеження наявних у Партії свобод, націлене на забезпечення більшої стабільності країни в цілому, тому, на думку Суду, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Заборона діяльності Партії в умовах воєнного стану має на меті завадити зусиллям, спрямованим на розкол українського суспільства та підштовхування до співпраці з ворогом. Це рішення унеможливить дії тих політиків-колабораціоністів, які протягом всієї своєї діяльності сповідують проросійську позицію і поділяють фашистську ідеологію «руського мира».

Колегія суддів звертає увагу також і на існування кримінальних проваджень щодо членів Партії, зокрема, щодо голови Партії Беркута І.В. СУ ГУ СБУ у м. Києві та Київській області проводилось досудове розслідування в рамках кримінального провадження від 22.05.2019 № 22019101110000081 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною другою статті 110 Кримінального кодексу України (далі - КК України) «Посягання на територіальну цілісність та недоторканість України».

22.06.2020 громадянину ОСОБА_1 . СУ ГУ СБУ у м. Києві та Київській області оголошено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого частиною другою статті 110 КК України, що вбачалось у його діяльності, спрямованої на поширення закликів, що пропагують національну ворожнечу, зміну конституційного ладу та територіальної цілісності України.

Матеріали передано до суду та розглядаються в Подільському районному суді міста Києва (ЄУНС № 75 8/3 837/21).

Крім того, стосовно ОСОБА_1 . СУ ГУ СБУ у м. Києві та Київській області проводилось досудове розслідування в рамках кримінального провадження від 11.11.2021 № 22021101110000219 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною другою статті 161 КК України, в ході якого задокументовано ознаки його протиправної діяльності.

Також, антиукраїнська діяльність ОСОБА_1 задокументована в рамках кримінального провадження від 30.01.2020 № 22020101110000222.

Суд також звертає увагу на те, що в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні від 22.05.2019 № 22019101110000081 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною другою статті 110 КК України, документувалась протиправна діяльність громадянина України ОСОБА_2 , ІНФОРМАЦІЯ_1 (член Центральної ради Партії).

20.06.2020 громадянину ОСОБА_2 . СУ ГУ СБУ у м. Києві та Київській області оголошено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого частиною другою статті 110 КК України.

Матеріали щодо протиправної діяльності ОСОБА_3 розглядаються у Подільському районному суді міста Києва (ЄУНС № 758/13385/21).

Суд відхиляє покликання позивача на висновки експертів, які маються в матеріалах справи, оскільки такі в силу ст. 74 КАС України є недопустимими.

Важливо звернути увагу на те, що встановлені судом факти з досліджених правовідносин щодо порушень, вчинених членами Партії та Політичною партією «Велика Україна» в цілому, виникли ще до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій» - 18 травня 2022 року та продовжують існувати на час постановлення рішення.

З аналізу пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України резюмується, що у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Беручи до уваги наведене та приймаючи рішення про заборону діяльності Політичної партії «Велика Україна», підлягає до задоволення також як похідна вимога передача майна, коштів та інших активів даної Партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, позаяк, подібне прямо передбачено законодавчими нормами.

Аналізуючи питання обсягу дослідження доводів позивача та їх відображення у судовому рішенні, питання вичерпності висновків суду ґрунтується на висновках, що їх зробив Європейський суд з прав людини у справі «Проніна проти України» (Рішення ЄСПЛ від 18.07.2006).

Зокрема, ЄСПЛ у своєму рішенні зазначив, що п. 1 ст. 6 Конвенції зобов'язує суди давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматись як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент. Межі цього обов'язку можуть бути різними в залежності від характеру рішення. Крім того, необхідно брати до уваги різноманітність аргументів, які сторона може представити в суд, та відмінності, які існують у державах-учасницях, з огляду на положення законодавства, традиції, юридичні висновки, викладення та формулювання рішень. Таким чином, питання, чи виконав суд свій обов'язок щодо подання обґрунтування, що впливає зі статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи.

У даній справі суд дійшов висновку про вичерпну відповідь на всі істотні питання, що виникають при кваліфікації спірних відносин як у матеріально-правовому, так і у процесуальному аспектах з урахуванням заявлених вимог, та визначеного у зв'язку з цим предметом доказування.

Чинним законодавством України не встановлений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спорів, що витікають з правовідносин, які становлять предмет даного позову.

Крім того, згідно висновку викладеного в рішенні Конституційного Суду України від 09.07.2002 №15-пр/2002 у справі №1-2/2002 (про досудове врегулювання спорів): обрання певного засобу правового захисту, у тому числі і досудового врегулювання спору, є правом, а не обов'язком особи, яка добровільно, виходячи з власних інтересів, його використовує.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 22 КАС України апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні адміністративні справи про заборону політичної партії, передбачені статтею 289-3 цього Кодексу.

Водночас пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» КАС України встановлено, що в умовах воєнного стану адміністративні справи про заборону політичної партії відповідно до статті 289-3 цього Кодексу як суду першої інстанції підсудні апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.

Судові витрати

Відповідно до частини першої статті 132 КАС України, судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Пунктом 19 частини другої статті 3 Закону України «Про судовий збір» передбачено, що судовий збір не справляється, зокрема, за подання позовної заяви у справах про заборону політичної партії.

Згідно із частиною 8 статті 289-3 КАС України за подання до адміністративного суду, зокрема, позовних заяв у справах, визначених цією статтею, судовий збір не сплачується.

Суду не надано доказів понесення стороною позивача витрат, пов'язаних з розглядом справи, відтак питання про повернення таких не є актуальним.

Керуючись статтями 139, 241- 246, 255, 289-3, 295 пунктом 4 Розділу VII «Перехідні положення» Кодексу адміністративного судочинства України, Восьмий апеляційний адміністративний суд,-

В И Р І Ш И В:

Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність Політичної партії «Велика Україна» (ЄДРПОУ: 34728168, адреса : вул. Кирилівська,82, офіс 256, м. Київ, 04080).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Велика Україна», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України і Верховної Ради України.

Головуючий суддя І. М. Обрізко судді Л. П. Ішук Т. І. Шинкар Повний текст складено 13.01.2023 року.

Категорія справи № 826/15408/15: Адміністративні справи (до 01.01.2019); Справи зі спорів з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України, зокрема зі спорів щодо:; проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій; щодо запобігання та припинення протиправної діяльності товариств, установ, інших організацій, яка посягає на конституційний лад, права і свободи громадян, у тому числі:.

Надіслано судом: 17.12.2015. Зареєстровано: 18.12.2015. Оприлюднено: 22.12.2015.

Дата набрання законної сили: 03.05.2022

Результат оскарження 03.05.2022 Шостий апеляційний адміністративний суд: залишено судове рішення без змін

Номер судового провадження: не визначено

ОКРУЖНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД міста КИЄВА 01601, м. Київ, вул. Командарма
Каменєва 8, корпус І П О С Т А Н О В А

І М Е Н Е М У К Р А І Н И

місто Київ

16 грудня 2015 року

16:50

справа №826/15408/15

Окружний адміністративний суд міста Києва у складі судді Кузьменка В.А., за участю секретаря Калужського Д.О., розглянувши у письмовому провадженні адміністративну справу

за позовом Міністерства юстиції України до Комуністичної партії України третя особа Уповноважений Верховної Ради України з прав людини про припинення діяльності політичної партії ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Міністерство юстиції України (далі по тексті - позивач) звернулось до Окружного адміністративного суду міста Києва з адміністративним позовом до Комуністичної партії України (далі по тексті - відповідач), в якому просить припинити діяльність Комуністичної партії України, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 05 жовтня 1993 року, свідоцтво № 505, місцезнаходження: вул. Борисоглібська, 7, м. Київ.

Ухвалою Окружного адміністративного суду міста Києва від 31 липня 2015 року відкрито провадження в адміністративній справі №826/15408/15 та призначено попереднє судове засідання.

Ухвалою Окружного адміністративного суду міста Києва від 28 серпня 2015 року залучено до участі у справі в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі по тексті - третя особа).

Ухвалою Окружного адміністративного суду міста Києва від 28 серпня 2015 року закінчено підготовче провадження та призначено справу до судового розгляду.

Під час судового розгляду представники позивача позовні вимоги підтримали, представники відповідача проти задоволення адміністративного позову заперечили, представник третьої особи в судові засідання не з'явився, подавши заяву про розгляд справи за його відсутності.

Відповідно до частини шостої статті 128 Кодексу адміністративного судочинства України якщо немає перешкод для розгляду справи у судовому засіданні, визначених цією статтею, але прибули не всі особи, які беруть участь у справі, хоча і були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового розгляду, суд має право розглянути справу у письмовому провадженні у разі відсутності потреби заслухати свідка чи експерта.

Враховуючи неприбуття представника третьої особи, беручи до уваги відсутність потреби заслухати свідка чи експерта, після заслуховування усіх представників сторін по суті позовних вимог, в судовому засіданні 30 жовтня 2015 року суд ухвалив перейти до розгляду справи в письмовому провадженні.

Розглянувши подані документи і матеріали, всебічно і повно з'ясувавши всі фактичні обставини, на яких ґрунтується позов, об'єктивно оцінивши докази, які мають юридичне значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, Окружний адміністративний суд міста Києва, -

В С Т А Н О В И В:

Відповідно до свідоцтва про реєстрацію об'єднання громадян від 05 жовтня 1993 року № 505 Міністерством юстиції України зареєстровано політичну партію - Комуністична партія України, діяльність якої поширюється на територію України.

Позивач зазначає, що Комуністичною партією України не виконано обов'язку щодо приведення у відповідність своїх установчих документів та найменування у відповідність із вимогами Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", у зв'язку із чим наказом Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року № 1312/5 "Про затвердження правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" визнано найменування, символіку, статут та програму діяльності Комуністичної партії України такими, що не відповідають вимогам згаданого Закону; а тому вважає, що діяльність політичної партії підлягає припиненню у судовому порядку.

Відповідач проти позову заперечив, виходячи з наступного: позовні вимоги не відповідають нормам Конституції України та Закону України "Про політичні партії", оскільки об'єднання громадян не можуть бути заборонені шляхом прийняття відповідних законів у зв'язку зі сповіданням певної ідеології; питання заборони політичної партії належить до виключної компетенції суду та не можуть регулюватися Верховною Радою України шляхом прийняття закону; Конституція України та Закон України "Про політичні партії" передбачають можливість лише заборони діяльності політичної партії, а не припинення її діяльності; при прийнятті Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" порушено положення міжнародних договорів, у тому числі Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; Комуністична партія України об'єктивно не мала можливості привести внести зміни до статутних та програмних документів, відкоригувати найменування, символіку та партійні атрибути у визначений Законом України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" місячний термін з об'єктивних чинників, а саме неможливість проведення зборів та неякісне формулювання норм вказаного Закону; наказ Міністерства юстиції України № 1312/5, яким затверджено Правовий висновок від 17 липня 2015 року № 1 про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки Комуністичної партії України вимогам Закону, та на підставі якого подано позов про припинення діяльності відповідача, не відповідає вимогам Закону України "Про центральні органи виконавчої влади", суперечить положенням Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" та прийнятий із порушенням встановленого порядку; комісія з питань дотримання вимог Закону про декомунізацію не повідомила відповідача про засідання комісії; подавши позов до суду, Міністерство юстиції України намагається припинити діяльність відповідача, що являє собою прояв дискримінації; про недопустимість обмежень свободи об'єднань склалася усталена практика Європейського Суду з прав людини.

Окружний адміністративний суд міста Києва, виходячи зі змісту пред'явлених позовних вимог, звертає увагу на наступне.

Відповідно до статті 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Ця

стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств.

Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду.

Стаття 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачає, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів.

Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

За визначенням статті 2 Закону України "Про політичні партії" політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Відповідно до статті 3 Закону України "Про політичні партії" політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Як встановлює частина третя статті 4 Закону України "Про політичні партії", втручання з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування або їх посадових осіб у створення і внутрішню діяльність політичних партій та їх місцевих осередків забороняється, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

Так, відповідно до пункту 9 частини першої статті 5 Закону України "Про політичні партії" утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Згідно положень статті 18 Закону України "Про політичні партії" державний контроль за діяльністю політичних партій за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

У свою чергу, відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року №228, таким органом є Міністерство юстиції України.

Відповідно до підпункту 832 цього Положення Міністерство юстиції України відповідно до покладених на нього завдань приймає рішення щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки".

Наведені правові норми вказують на можливість обмеження діяльності політичних партій, необхідних у демократичному суспільстві, на підставі відповідного рішення Міністерства юстиції України, якщо їхня діяльність, найменування та/або символіка не відповідають вимогам Закону

України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки" режимів та їх символіки.

При цьому згідно з практикою Європейського Суду з прав людини зазначені обмеження та заборони мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у статтях 10 і 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.

Так, Верховною Радою України від імені Українського народу - громадян України всіх національностей, керуючись положеннями Загальної декларації прав людини, беручи до уваги резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1096 (1996) від 27 червня 1996 року щодо ліквідації спадщини колишніх комуністичних тоталітарних режимів, № 1481 (2006) від 26 січня 2006 року щодо необхідності міжнародного засудження злочинів тоталітарних комуністичних режимів, № 1495 (2006) від 12 квітня 2006 року щодо боротьби з відродженням нацистської ідеології, № 1652 (2009) від 29 січня 2009 року щодо відношення до пам'яток, що мають суперечливу історичну інтерпретацію у державах - членах Ради Європи, резолюцію Парламентської Асамблеї ОБСЄ SC (09) 3 R від 29 червня- 3 липня 2009 року щодо неприпустимості звеличення тоталітарних режимів, відкриття історичних та політичних архівів, вивчення тоталітарної спадщини та підвищення поінформованості громадськості, декларацію Європейського Парламенту від 23 вересня 2008 року щодо проголошення 23 серпня днем пам'яті жертв сталінізму і нацизму, резолюцію Європейського Парламенту від 23 жовтня 2008 року в пам'ять про Голодомор - штучний голод в Україні 1932- 1933 років, резолюцію Європейського Парламенту від 2 квітня 2009 року щодо європейської свідомості та тоталітаризму, Спільну заяву з нагоди 70-х роковин Голодомору - Великого голоду 1932- 1933 років в Україні, прийняту на 58-й сесії Генеральної Асамблеї ООН, враховуючи засудження у 1991 році Законом України "Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні" політичних репресій, що здійснювалися протягом 1917- 1991 років комуністичним тоталітарним режимом на території України, відмежування від методу державного терору в управлінні державою, притаманного комуністичному тоталітарному режиму, і проголошення намірів неухильно сприяти відновленню справедливості та усуненню наслідків свавілля і порушення громадянських прав, враховуючи визнання Законом України "Про Голодомор 1932- 1933 років в Україні" Голодомору 1932- 1933 років геноцидом Українського народу, засудження злочинних дій тоталітарного режиму СРСР, спрямованих на організацію Голодомору, наслідком якого стало знищення мільйонів людей, руйнування соціальних основ Українського народу та його вікових традицій, духовної культури та етнічної самобутності, а також встановлення постановою Апеляційного суду міста Києва 13 січня 2010 року факту причетності вищого керівництва СРСР, УРСР та комуністичної партії до організації Голодомору 1932- 1933 років в Україні, дбаючи про забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина, прагнучи розвивати і зміцнювати незалежну, демократичну, правову державу, керуючись статтею 11 Конституції України, яка зобов'язує державу сприяти консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, з метою недопущення повторення злочинів комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, будь-якої дискримінації за національною, соціальною, класовою, етнічною, расовою або іншими ознаками у майбутньому, відновлення історичної та соціальної справедливості, усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України, прийняла Закон України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", яким засуджує комуністичний та націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарні режими в Україні, визначає правові основи заборони пропаганди їх символіки та встановлює порядок ліквідації символів комуністичного тоталітарного режиму.

Пункт 2 статті 1 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" визначає, що пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів - це публічне заперечення, зокрема через засоби масової інформації, злочинного характеру комуністичного тоталітарного режиму 1917 - 1991 років в Україні, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму, поширення інформації, спрямованої на виправдання злочинного характеру комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, діяльності радянських органів державної безпеки, встановлення радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідування

учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті, виготовлення та/або поширення, а також публічне використання продукції, що містить символіку комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів.

За визначенням пункту 4 статті 1 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" символіка комуністичного тоталітарного режиму - це символіка, що зокрема включає:

а) будь-яке зображення державних прапорів, гербів та інших символів СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік у складі СРСР, держав так званої "народної демократії": Народної Республіки Албанії (Соціалістичної Народної Республіки Албанії), Народної Республіки Болгарії, Німецької Демократичної Республіки, Народної Республіки Румунії (Соціалістичної Республіки Румунії), Угорської Народної Республіки, Чехословацької Соціалістичної Республіки, Федеративної Народної Республіки Югославії (Соціалістичної Федеративної Республіки Югославії) та соціалістичних республік, що входили до її складу, крім тих, що є чинними (діючими) прапорами або гербами країн світу;

б) гімни СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік чи їх фрагменти;

в) прапори, символи, зображення або інша атрибутика, в яких відтворюється поєднання серпа та молота, серпа, молота та п'ятикутної зірки, плуга (рала), молота та п'ятикутної зірки;

г) символіку комуністичної партії або її елементи;

г) зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені особам, які обіймали керівні посади в комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), особам, які обіймали керівні посади у вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік, органах влади та управління областей, міст республіканського підпорядкування, працівникам радянських органів державної безпеки всіх рівнів;

д) зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені подіям, пов'язаним з діяльністю комуністичної партії, із встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті (крім пам'ятників та пам'ятних знаків, пов'язаних з опором і вигнанням нацистських окупантів з України або з розвитком української науки та культури);

е) зображення гасел комуністичної партії, цитат осіб, які обіймали керівні посади в комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), осіб, які обіймали керівні посади у вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік, органах влади та управління областей, міст республіканського підпорядкування (крім цитат, пов'язаних з розвитком української науки та культури), працівників радянських органів державної безпеки всіх рівнів;

є) назви областей, районів, населених пунктів, районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів, інших об'єктів топоніміки населених пунктів, підприємств, установ, організацій, у яких використані імена або псевдоніми осіб, які обіймали керівні посади в комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік, працювали в радянських органах державної безпеки, а також назви СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік та похідні від них, назви, пов'язані з діяльністю комуністичної партії (включаючи партійні з'їзди), річницями Жовтневого перевороту 25 жовтня (7 листопада) 1917 року, встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті (крім назв, пов'язаних з опором та вигнанням нацистських окупантів з України або з розвитком української науки та культури);

ж) найменування комуністичної партії.

Відповідно до частини першої статті 2 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" комуністичний тоталітарний режим 1917 - 1991 років в Україні визнається злочинним і таким, що здійснював політику державного терору, яка характеризувалася численними порушеннями прав людини у формі індивідуальних та масових вбивств, страт, смертей, депортацій, катувань, використання примусової праці та інших форм масового фізичного терору, переслідувань з етнічних, національних, релігійних, політичних, класових, соціальних та інших мотивів, заподіянням моральних і фізичних страждань під час застосування психіатричних заходів у політичних цілях, порушенням свободи совісті, думки, вираження поглядів, свободи преси та відсутністю політичного плюралізму, та у зв'язку з цим засуджується як несумісний з основоположними правами і свободами людини і громадянина.

Згідно з нормами частини першої статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв комуністичного тоталітарного режиму, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму та заборонена законом.

Частина друга статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" передбачає, що пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки юридичною особою, політичною партією, іншим об'єднанням громадян, друкованим засобом масової інформації та/або використання у назві символіки комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів є підставою для відмови в реєстрації та/або припинення діяльності юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян, підставою для відмови в реєстрації та/або припинення випуску друкованого засобу масової інформації.

За змістом частини третьої статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" у разі невиконання юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, друкованими засобами масової інформації вимог цього Закону їх діяльність/випуск підлягає припиненню в судовому порядку за позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, або іншого уповноваженого органу державної влади.

Як встановлює частина четверта статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", рішення про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам цього Закону приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

Відповідно до пункту 3 статті 7 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" юридичні особи, політичні партії, інші об'єднання громадян, зареєстровані на день набрання чинності цим Законом, у разі порушення його вимог зобов'язані протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом привести свої установчі документи, найменування та/або символіку у відповідність із вимогами цього Закону.

Згідно з пунктом 4 статті 7 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" у разі недотримання вимог цього Закону юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, зазначеними у пункті 3 цієї статті Закону, їхня діяльність підлягає припиненню в установленому законом порядку, крім випадків, коли юридичними особами,

03.11.23, 10:50

політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян вжито заходів щодо дотримання вимог цього Закону, а неможливість державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність із цим Законом, зумовлена об'єктивними причинами.

Таким чином, якщо найменування політичної партії, положення її установчих документів та символіка не відповідають вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", така політична партія зобов'язана привести свої установчі документи, найменування та/або символіку у відповідність із вимогами цього Закону протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом.

У разі ж недотримання вимог цього Закону політичною партією, її діяльність підлягає припиненню в судовому порядку на підставі відповідного рішення Міністерства юстиції України та за його позовом, крім випадків, коли політичною партією, вжито заходів щодо дотримання вимог цього Закону, а неможливість державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність із цим Законом, зумовлена об'єктивними причинами.

При цьому суд зауважує, що наявність обгрунтованого та законного рішення Міністерства юстиції України про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки певної політичної партії вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" є безперечною підставою для прийняття судом рішення про припинення діяльності такої політичної партії.

Процедуру прийняття Міністерством юстиції України рішень щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" визначає Порядок прийняття рішень щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2015 року №354 (далі по тексту - Порядок).

Відповідно до пункту 3 Порядку Мін'юст безпосередньо або через територіальні органи забезпечує постійний моніторинг відповідності найменування та/або символіки, матеріалів реєстраційної справи юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону.

Пункт 4 Порядку передбачає, що однією із підстав проведення правової експертизи може бути ініціатива Мін'юсту.

Відповідно до пункту 7 Порядку для проведення правової експертизи щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону утворюється Комісія з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" (далі по тексту - Комісія).

Комісія є постійно діючим колегіальним консультативно-дорадчим органом при Мін'юсті, склад та положення якої затверджуються наказом Мін'юсту.

Згідно з пунктом 10 Порядку правова експертиза проводиться за повною або скороченою процедурою розгляду.

Скорочена процедура розгляду можлива за наявності фактів порушення вимог Закону об'єктом правової експертизи, встановлених судовим рішенням, що набрало законної сили. Під час скороченої процедури Комісією не досліджуються обставини, встановлені судовим рішенням, що набрало законної сили.

В інших випадках проводиться повна процедура розгляду.

За правилами пунктів 11-13 проведення правової експертизи здійснюється протягом 30 робочих днів з дня надходження матеріалів до Комісії.

Строк проведення експертизи може бути збільшений головою Комісії, але не більше ніж на 15 робочих днів або зупинений головою Комісії у разі необхідності звернення, зокрема, до наукових установ та організацій, правоохоронних органів з метою отримання інформації, необхідної для проведення правової експертизи.

Голова Комісії протягом 15 днів з моменту надходження до Комісії матеріалів, що є підставою для проведення правової експертизи відповідно до пункту 4 цього Порядку, призначає засідання Комісії та у разі необхідності надсилає запит до органу, уповноваженого здійснювати реєстрацію об'єкта правової експертизи щодо отримання копій установчих документів або матеріалів реєстраційної справи об'єкта правової експертизи.

Пункт 14 Порядку встановлює, що предметом правової експертизи є: 1) найменування об'єкта правової експертизи; 2) символіка об'єкта правової експертизи, зареєстрована у встановленому законодавством порядку, або така, що використовується на офіційних бланках та іншій атрибутиці об'єкта правової експертизи; 3) установчі документи (за наявності) об'єкта правової експертизи, програма політичної партії; 4) рішення керівних органів об'єкта правової експертизи; 5) інформація про співпрацю об'єкта правової експертизи з юридичними особами іноземних держав, зокрема міжнародними організаціями, діяльність яких пов'язана з пропагандою комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів; 6) матеріали аудіовізуальних (електронних), друкованих засобів масової інформації, інформаційних агентств, які містять інформацію про порушення об'єктом правової експертизи вимог Закону; 7) інші факти, відображені на матеріальних носіях, які свідчать про наявність ознак порушення вимог Закону у діяльності об'єкта правової експертизи.

Відповідно до пунктів 15, 20 Порядку за результатами правової експертизи щодо кожного об'єкта складається окремий правовий висновок про відповідність або невідповідність його діяльності, найменування та/або символіки вимогам Закону.

Правовий висновок про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки об'єкта правової експертизи вимогам Закону затверджується наказом Мініюсту в строк, визначений у пунктах 11 і 12 цього Порядку.

Матеріали справи підтверджують, що за ініціативою Міністерства юстиції України Комісією проведено правову експертизу на відповідність найменування, символіки та установчих документів та програми діяльності Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", за наслідками якої складено правовий висновок від 17 липня 2015 року № 1 про невідповідність діяльності, найменування та символіки Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" (далі по тексту - правовий висновок).

За результатами правової експертизи Комісією встановлено наступне:

1. Повне найменування об'єкта правової експертизи: Комуністична партія України. Скорочене найменування: Компартія України або КПУ.
2. Об'єкт правової експертизи має власну символіку, зареєстровану 31 серпня 2001 року (реєстраційний №416).

Згідно з описом символіки об'єкта правової експертизи: "емблема Комуністичної партії України має форму кола, зовнішньої сторони якого йде напис "КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ" заголовним літерами червоного кольору.

Між початком і кінцем напису знаходиться п'ятикутна зірка червоного кольору. В середині кола розташовується розгорнута книга, на фоні якої розміщені золоті лаврова гілка, серп і молот.

Серп і молот, перехрещені між собою, символізують соціальну базу КПУ робітничий клас селянство; розгорнута книга трудову інтелігенцію; лаврова гілка, що переплітає серп і молот символ досягнення програмних цілей партії.

Прапор Комуністичної партії України являє собою прямокутне полотнище з тканини червоного кольору із вишитими золотими нитками зображеннями п'ятикутної зірки, серпа і молота у лівому верхньому куті, портретом В.І. Леніна у центрі прапора, словами "Пролетарі всіх країн, єднайтеся!" у верхній частині (над портретом В.І. Леніна) та "Комуністична партія України" у нижній частині (під портретом В.І. Леніна) прапора".

3. Статут Комуністичної партії України зареєстрований Міністерством юстиції України 05 жовтня 1993 року, погоджений у новій редакції із змінами 20 червня 2001 року, 17 липня 2002 року, 22 жовтня 2003 року, 05 серпня 2011 року.

Статут об'єкта правової експертизи передбачає, що "Комуністична партія України є політичною організацією, яка об'єднує на добровільних засадах громадян України - прихильників комуністичної ідеї. Вона є спадкоємицею ідей і традицій Комуністичної партії України, що діяла до незаконної заборони у серпні 1991 року і заборона діяльності якої рішенням Конституційного Суду України від 27 грудня 2001 року визнана неконституційною.

Комуністична партія України виражає інтереси трудящих - робітників, селян, інтелігенції, військовослужбовців, молоді, безробітних, пенсіонерів, організує їх на захист цих інтересів.

КПУ співпрацює з громадськими і політичними організаціями, які відстоюють принципи соціальної справедливості, справжнього народовладдя у формі Рад виступає за згуртування у братерському союзі на нових засадах народів незалежних держав, що утворилися в межах колишнього СРСР, зміцнює інтернаціональну солідарність з комуністичними партіями і трудящими інших країн.

У розробці своєї політики і практичній діяльності партія керується вченням Маркса - Енгельса - Леніна, яке творчо розвивається і збагачується досягненнями сучасної науки, досвідом світового комуністичного і робітничого руху, спирається на демократичні і гуманістичні традиції народу України.

Стратегічні завдання визначаються Програмою Комуністичної партії України, тактичні - з'їздами партії та її Центральним Комітетом".

4. Програма Комуністичної партії України прийнята II (XXX) з'їздом Комуністичної партії України 12 березня 1995 року (далі - Програма).

Програма передбачає, що "виступивши як ідейна і організаційна спадкоємиця Компартії, яка діяла в Україні до антиконституційної заборони в серпні 1991 року, об'єднавши у своїх лавах переконаних прибічників комунізму, Комуністична партія України підхопила прапор боротьби за соціалізм в один із найбільш складних і драматичних періодів світової історії.

Завершується ХХ століття, головною подією якого стала Велика Жовтнева революція, що відкрила нову епоху, поклала початок історичному змагання двох суспільних систем - соціалізму і капіталізму.

Перша в історії країна соціалізму - Союз Радянських Соціалістичних Республік - працею і генієм народу, керованого створеною В.І. Леніним партією, була перетворена на могутню світову державу.

Великий Жовтень став переломним рубежем у долі українського народу, який вперше став господарем своєї країни, справжнім суб'єктом історичного процесу.

Компартія України - партія борців за комунізм, суспільство, в якому вільний розвиток кожного стане умовою вільного розвитку всіх, суспільство справжнього гуманізму, де людина є не засобом, а метою і творцем історичного прогресу, найвищою суспільною цінністю.

Компартія України - партія пролетарського, соціалістичного інтернаціоналізму, невід'ємна складова частина міжнародного комуністичного руху, що має загальну соціально-класову природу, спільну ідеологію і світогляд, спільну мету.

Компартія України - партія авангардного типу, що прагне бути силою, котра завжди спонукає до руху вперед, застосовує різноманітні форми і методи політичної боротьби. Роботу партія веде, як і вчив В.І. Ленін, там де є маси, - у трудових колективах, територіальних та інших об'єднаннях трудящих.

Теоретичною та ідеологічною основою Компартії України є вчення Маркса-Енгельса-Леніна, яке постійно збагачується відповідно до реальної дійсності, що змінюється, нових умов і завдань.

Керівництвом компартії була недооцінена руйнівна сила націоналізму - ідеології найреакційніших антисоціалістичних кіл. Частина комуністів, заявляючи на словах про прихильність до інтернаціоналізму, піддалась настроям "націонал-комунізму", проти якого вів непримиренну боротьбу ще В.І. Ленін.

Весь історичний досвід України, інших радянських республік є незаперечним свідченням великої життєвої сили ленінської національної політики.

Комуністична партія України бере свій початок у створеній В.І. Леніним партії більшовиків, яка ввбрала в себе все найкраще із світової революційної теорії і практики, поклала початок новому етапу в розвитку російського і міжнародного робітничого руху, в історії нашої країни. Діяльність Ленінської партії привела до корінних змін в історичних долях кількох поколінь радянських людей, зробила могутній вплив на розвиток світової історії.

Ми відкидаємо заклики, від кого б вони не виходили, "розірвати з марксизмом-ленінізмом", будь-які спроби віднести його до "фундаментальних досягнень наукової думки минулого, неприйнятних як основа ідеології Комуністичної партії у наш час". У марксизмі-ленінізмі ми шукаємо не готові, придатні на всі часи і для всіх випадків життя рецепти, а найбільш ефективну методологію пізнання, ключ до наукового пошуку розв'язання проблем, що їх висуває життя.

Невід'ємною умовою успіху революційної марксистської партії є неухильне дотримання ленінських принципів партійного будівництва, утвердження партійної товарищескості як норми внутрішньопартійного життя.

Суворо дотримуючись ленінських принципів роботи з кадрами, партія дбатиме про вирощування авторитетних лідерів, безмежно відданих ідеям комунізму, вмілих керівників, здатних своєчасно приймати оптимальні рішення і твердо проводити їх у життя.

Осмилення історичного досвіду КПРС та уроків останніх років знову і знову переконує в тому, що найважливішою умовою успіху революційної партії є вміння доходити до найширших народних мас, оволодіння всіма формами боротьби і організації, здатність з максимальною швидкістю доповнювати одну форму іншою, змінювати в разі необхідності одну другою, пристосовувати свою тактику до всякої такої зміни, що викликається не нашим класом чи не нашими зусиллями (В.І. Ленін)".

З урахуванням викладеного Комісією зроблено висновок, що: 1) найменування об'єкта правової експертизи не відповідає частині другій статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки"; 2) символіка об'єкта правової експертизи не відповідає частині першій статті 4 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки"; 3) статут та програма об'єкта правової експертизи орієнтує на пропаганду комуністичного тоталітарного режиму та не відповідає частині першій статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

03.11.23, 10:50

Правовий висновок затверджено наказом Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року №1312/5 "Про затвердження Правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", відповідно до пункту 2 якого визнано, що статут, найменування та символіка Комуністичної партії України не відповідають частинам першій та другій статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Законність наказу Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року №1312/5 "Про затвердження Правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" та власне правового висновку, були предметом дослідження у межах адміністративної справи №826/15454/15 за позовом Комуністичної партії України до Міністерства юстиції України про визнання протиправною бездіяльності, зобов'язання вчинити дії, визнання протиправним та скасування наказу.

Суд зауважує, що у межах адміністративної справи №826/15454/15 судом досліджено зокрема процедуру прийняття Міністерством юстиції України рішення щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", необхідність проведення антидискримінаційної експертизи вказаного Закону та необхідність видання припису Комуністичній партії України щодо вчинення конкретних дій по приведенню своєї діяльності у відповідність до вимог Закону.

Як встановлює частина перша статті 72 Кодексу адміністративного судочинства України, обставини, встановлені судовим рішенням в адміністративній, цивільній або господарській справі, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді інших справ, у яких беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини.

Так, постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 13 жовтня 2015 року в адміністративній справі №826/15454/15, залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 16 грудня 2015 року, підтверджено, що наказ Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року №1312/5, яким затверджено Правовий висновок Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" прийнято відповідно до Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", Порядку та з урахуванням норм наказу Міністерства юстиції України від 09 червня 2015 року №895/5 "Про затвердження Положення про Комісію з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", та встановлено, що Комуністична партія України не була позбавлена можливості призначення та проведення з'їзду партії для внесення змін до її статуту та програми і не вчиняла дій по проведенню з'їзду партії з метою приведення діяльності, найменування та/або символіки Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

З урахуванням висновків та обставин, викладених у постанові Окружного адміністративного суду міста Києва від 13 жовтня 2015 року в адміністративній справі №826/15454/15, залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду міста Києва від 16 грудня 2015 року, суд вважає встановленим факт того, що найменування, символіка, статут та програма Комуністичної партії України не відповідають приписам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Відповідно до частини першої статті 69 Кодексу адміністративного судочинства України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення осіб, які беруть участь у справі, та

інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються судом на підставі пояснень сторін, третіх осіб та їхніх представників, показань свідків, письмових і речових доказів, висновків експертів.

Частина четверта статті 70 Кодексу адміністративного судочинства України встановлює, що обставини, які за законом повинні бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися ніякими іншими засобами доказування, крім випадків, коли щодо таких обставин не виникає спору.

Суд звертає увагу, що Комуністичною партією України не надано належних доказів на спростування мотивів Правового висновку щодо невідповідності її найменування, символіки, статуту та програми вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" та преюдиційних обставин, встановлених у постанові Окружного адміністративного суду міста Києва від 13 жовтня 2015 року в адміністративній справі № 826/15454/15, залишеній без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду міста Києва від 16 грудня 2015 року.

Відповідач також не довів суду, що Комуністичною партією України вживались будь-які заходи щодо приведення своїх установчих документів, найменування та символіки у відповідність із вимогами Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" протягом одного місяця з дня набрання ним чинності або у більш тривалий строк, а також не надав доказів, які б підтвердили об'єктивну неможливість державної реєстрації змін до установчих документів.

Посилання відповідача на неможливість привести свою діяльність до вимог Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" через неякісне формулювання та неоднозначність його приписів та відсутність офіційної позиції Міністерства юстиції України щодо того, які дії потрібно вчинити Комуністичній партії України з метою приведення своєї її діяльності у відповідність до вимог Закону, та щодо обов'язковості видання відповідного припису не приймаються судом до уваги, виходячи з наступного: 1) неоднозначне розуміння відповідачем норм Закону не позбавляє обов'язку вжиття відповідних заходів; 2) відповідачем не доведено, що на Міністерство юстиції України покладено обов'язок щодо роз'яснення порядку дій політичної партії з метою приведення своєї діяльності у відповідність до вимог Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", 3) у постанові Окружного адміністративного суду міста Києва від 13 жовтня 2015 року в адміністративній справі № 826/15454/15, залишеній без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду міста Києва від 16 грудня 2015 року, зазначено про безпідставність позовних вимог Комуністичної партії України щодо протиправної бездіяльності Міністерства юстиції України з невнесення припису та про його зобов'язання винести Комуністичній партії України припис про недопущення протиправних вчинків, в якому чітко вказати: які конкретної дії необхідно вчинити Комуністичній партії України для приведення її діяльності у відповідність до вимог Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Враховуючи викладене, суд приходять до висновку, що Комуністичною партією України не приведено свої установчі документи, найменування та символіку у відповідність із вимогами Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" протягом одного місяця з дня набрання ним чинності та не доведено об'єктивну неможливість державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність із цим Законом, що є підставою для припинення діяльності Комуністичної партії України.

Суд вважає неприйнятними доводи відповідача про невідповідність наказу Міністерства юстиції України № 1312/5, яким затверджено Правовий висновок від 17 липня 2015 року № 1, та на підставі якого подано позов про припинення діяльності відповідача, вимогам Закону України "Про центральні органи виконавчої влади", положенням Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої

символіки" та Порядку, зокрема у частині не повідомлення відповідача про засідання комісії, через те, що зазначені обставини не є предметом доказування у даній справі та встановлені у судовому рішенні, яке набрало законної сили, у справі №826/15454/15.

Оцінюючи доводи відповідача про неможливість звернення із адміністративним позовом про припинення діяльності політичної партії, оскільки Конституція України та Закон України "Про політичні партії" передбачають можливість лише заборони діяльності політичної партії, суд виходить з наступного.

Стаття 36 Конституції України встановлює, що громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Відповідно до статті 37 Конституції України утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються.

Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку.

Частина перша статті 21 Закону України "Про політичні партії в Україні" передбачає, що політична партія може бути за адміністративним позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, заборонена в судовому порядку у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим та іншими законами України.

У свою чергу відповідно до статті 5 Закону України "Про політичні партії в Україні" утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані зокрема на пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Аналіз вказаних норм вказує, що Конституція України та Закон України "Про політичні партії в Україні" допускають обмеження діяльності політичних партій у формі їх заборони у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України та законами України в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей; водночас формулювання "заборона політичної партії" не є виключним, зазначена категорія включає в себе рівноцінні по значенню поняття, як от припинення діяльності політичної партії, ліквідація або розпуск.

Так, у межах спірних правовідносин Міністерство юстиції України звернулось до суду із адміністративним позовом про припинення діяльності Комуністичної партії України у зв'язку із порушенням вимог Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", який, на думку суду, узгоджується із нормами Конституції України як такий, що прийнятий з метою недопущення повторення злочинів комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, будь-якої дискримінації за національною, соціальною, класовою, етнічною, расовою або іншими ознаками у майбутньому, відновлення історичної та соціальної справедливості, усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України.

Відповідач зазначає, що при прийнятті Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" порушено положення міжнародних договорів, у тому числі Загальної декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а норми цього Закону мають ознаки дискримінації та обмежують існуючі права, у тому числі, право на свободу переконань,

захисту від якої б то не було дискримінації, безперешкодного дотримання своїх поглядів, свободи вираження поглядів, свободи зібрань та об'єднань.

Однак, суд вважає за необхідне звернути увагу, що положення статей 10, 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачають, що здійснення свободи вираження поглядів та свободи об'єднань можуть підлягати обмеженням, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки тощо.

Виходячи із основних позицій практики Європейського Суду з прав людини за результатами розгляду справ щодо обмеження свободи об'єднань, основними критеріями обґрунтованості таких обмежень є встановлення таких обмежень законом, зазначені обмеження повинні переслідувати законні цілі та бути необхідними у демократичному суспільстві.

Щодо законності спірного обмеження, суд звертає увагу, що воно встановлене Законом України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" який визначив: правові основи заборони пропаганди символіки комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та порядок ліквідації символів таких режимів; вимоги, які мають дотримуватись, у зв'язку із введенням в дію цього Закону; відповідальність за порушення встановлених вимог.

Виходячи з преамбули Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", встановлені ним обмеження переслідують законні цілі щодо усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України.

Суд звертає увагу, що Закон України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" не забороняє діяльність жодної політичної партії, а вимагає лише коригування поведінки суб'єктів, які підпадають під дію встановлених обмежень, шляхом приведення діяльності відповідно до встановлених вимог.

Доведення законної мети та необхідності у демократичному суспільстві обмежень, встановлених Законом України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", спростовує доводи відповідача про дискримінацію за ознаками політичних переконань

Таким чином, твердження відповідача про порушення при прийнятті Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" норм міжнародних договорів та присутність ознак дискримінації нормативно та документально не підтверджуються.

Суд враховує посилання у письмовому запереченні відповідача на рішення Європейського Суду з прав людини, серед яких *"Об'єднана Комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини" (United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey) [GC], 30 січня 1998 року, "Соціалістична партія проти Туреччини" (Socialist Party v. Turkey), 25 травня 1998 року, "Важнай проти Угорщини" (Vajnai.) 08 липня 2008 року*, щодо недопустимості свободи об'єднань, однак зазначає, що у даних справах Європейський суд з прав людини не виключає можливість втручання та встановлення державами обмежень свободи об'єднань у випадку, якщо таке втручання передбачено законом, спрямоване на досягнення правомірних цілей та необхідне у демократичному суспільстві, про що зазначено вище.

В частині посилань відповідача на висновок Венеціанської комісії та ОБСЄ від 08-09 березня 2013 року щодо Закону Республіки Молдова від 12 липня 2012 року № 192 про заборону комуністичної ідеології та символів комуністичної епохи, в якому зазначено про не відповідність цього Закону європейським стандартам у галузі свободи вираження думок і свободи об'єднань, розроблених у прецедентному праві Європейського Суду з прав людини, а також у роботах Венеціанської комісії та БДПЛ/ОБСЄ, суд зазначає про неможливість прийняття до уваги такого висновку, оскільки згідно положень Кодексу адміністративного судочинства України його не можна вважати джерелом права, на

підставі якого суд вирішує справу, чи доказом, який встановлює наявність або відсутність обставин, що мають значення для вирішення справи.

Відповідно до частини першої статті 69 Кодексу адміністративного судочинства України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення осіб, які беруть участь у справі, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються судом на підставі пояснень сторін, третіх осіб та їхніх представників, показань свідків, письмових і речових доказів, висновків експертів.

Згідно з частиною першою статті 71 Кодексу адміністративного судочинства України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 72 цього Кодексу.

Таким чином, на думку Окружного адміністративного суду міста Києва, позивачем доведено обставини, на яких ґрунтуються його вимоги про припинення діяльності політичної партії, а тому, виходячи з меж заявлених позовних вимог, системного аналізу положень законодавства України та доказів, наявних у матеріалах справи, адміністративний позов Міністерства юстиції України підлягає задоволенню.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 69, 70, 71, 158 - 163 Кодексу адміністративного судочинства України, суд, -

ПОСТАНОВИВ:

1. Адміністративний позов Міністерства юстиції України задовольнити повністю.
2. Припинити діяльність Комуністичної партії України (zareєстрована у Міністерстві юстиції України 05 жовтня 1993 року, свідоцтво №505, місцезнаходження: м. Київ, вул. Борисоглібська, 7).

Постанова набирає законної сили відповідно до статті 254 Кодексу адміністративного судочинства України та може бути оскаржена до суду апеляційної інстанції за правилами, встановленими статтями 185-187 Кодексу адміністративного судочинства України.

Суддя

В.А. Кузьменко

Категорія справи № 826/15408/15: Адміністративні справи (до 01.01.2019); Справи зі спорів з приводу забезпечення реалізації конституційних прав особи, а також реалізації статусу депутата представницького органу влади, організації діяльності цих органів, зокрема зі спорів щодо:

Надіслано судом: 10.05.2022. Зареєстровано: 11.05.2022. Оприлюднено: 12.05.2022.

Дата набрання законної сили: 03.05.2022

Номер судового провадження: А/855/250/19

ШОСТИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД Справа №
826/15408/15 Суддя (судді) першої інстанції: Кузьменко В.А.

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

03 травня 2022 року

м. Київ

Колегія суддів Шостого апеляційного адміністративного суду у складі:

судді-доповідача

Аліменка В.О.,

суддів

Кучми А.Ю., Лічевецького І.О.

за участю секретаря

Гордієнко Л.М.

розглянувши у відкритому судовому засіданні, без фіксування технічними засобами, в порядку ч. 4 ст. 229 КАС України, апеляційну скаргу **Комуністичної партії України** на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 16 грудня 2015 року у справі за адміністративним позовом Міністерства юстиції України до Комуністичної партії України, треті особи: Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, ОСОБА_1, ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_6, ОСОБА_7, ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10 про припинення діяльності політичної партії,-

ВСТАНОВИЛА:

Міністерство юстиції України звернулось до Окружного адміністративного суду міста Києва з адміністративним позовом до Комуністичної партії України, в якому просило суд припинити діяльність Комуністичної партії України, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 05 жовтня 1993 року, свідоцтво №505, місцезнаходження: вул. Борисоглібська, 7, м. Київ.

Позовні вимоги обґрунтовано тим, що Комуністичною партією України не виконано обов'язку щодо приведення у відповідність своїх установчих документів та найменування у відповідність із вимогами Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", у зв'язку із чим наказом Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року № 1312/5 "Про затвердження правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" визнано найменування, символіку, статут та програму діяльності Комуністичної партії України такими, що не відповідають вимогам згаданого Закону, а тому вважає, що діяльність політичної партії підлягає припиненню у судовому порядку.

Постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 16 грудня 2015 року позов задоволено повністю.

Не погоджуючись із вказаним рішенням суду першої інстанції, відповідач подав апеляційну скаргу, в якій просить скасувати його та прийняти нове, яким у задоволенні позовних вимог відмовити повністю.

В апеляційній скарзі відповідач посиляється на порушення судом першої інстанції норм матеріального та процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи по суті.

Ухвалою Шостого апеляційного адміністративного суду від 16 січня 2019 року, колегією суддів у складі: головуєчий суддя - Аліменко В.О. судді - Безименна Н.В., Кучма А.Ю. прийнято до свого провадження справу № 826/15408/15 за апеляційною скаргою Комуністичної партії України на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 16 грудня 2015 року.

Ухвалою Шостого апеляційного адміністративного суду 26 лютого 2020 року поновлено провадження у справі № 826/15408/15 за апеляційною скаргою Комуністичної партії України на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 16 грудня 2015 року та призначено розгляд справи у відкритому судовому засіданні на 31 березня 2020 року о 10:00 год.

Згідно довідки від 20 березня 2020 року розгляд апеляційної скарги Комуністичної партії України на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 16 грудня 2015 року у справі № 826/15408/15 було знято із розгляду у зв'язку з введенням карантину (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України корона вірусу COVID-19») та з метою запобігання поширення коронавірусу COVID-19.

Подальший розгляд справи було призначено на 26 травня 2020 року на 10 годину 00 хвилин.

26 травня 2020 року розгляд справи № 826/15408/15 за апеляційною скаргою Комуністичної партії України на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 16 грудня 2015 року було відкладено на 07 липня 2020 року на 10 годину 00 хвилин.

07 липня 2020 року розгляд справи № 826/15408/15 за апеляційною скаргою Комуністичної партії України на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 16 грудня 2015 року було відкладено до закінчення карантину.

Подальший розгляд справи № 826/15408/15 було призначено на 10 серпня 2021 року на 11:50 год.

10 серпня 2021 року у судовому засіданні було оголошено перерву до 12 жовтня 2021 на 10:30 год.

12 жовтня 2021 року за клопотаннями учасників судового процесу розгляд справи № 826/15408/15 було відкладено у зв'язку із карантинном (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України корона вірусу COVID-19») та з метою запобігання поширення коронавірусу COVID-19 на 16 листопада 2021 року на 10:40 год.

Згідно витягу з протоколу повторного автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 15.11.2021 року визначено наступний склад суду: головуєчий суддя - Аліменко В.О., судді Белова Л.В., Кучма А.Ю.

16 листопада 2021 року за клопотаннями учасників судового процесу розгляд справи № 826/15408/15 було відкладено у зв'язку із карантинном (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України корона вірусу COVID-19») та з метою запобігання поширення коронавірусу COVID-19 до 18 січня 2021 року на 10:30 год.

18 січня 2021 року за клопотаннями учасників судового процесу розгляд справи № 826/15408/15 було відкладено у зв'язку із карантинном (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11

березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України корона вірусу COVID-19») та з метою запобігання поширення коронавірусу COVID-19 до 15 березня 2022 року на 10:30 год.

15 березня 2022 року розгляд апеляційної скарги Комуністичної партії України на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 16 грудня 2015 року у справі № 826/15408/15 не здійснювався, у зв'язку з встановленням особливого режиму роботи Шостого апеляційного адміністративного суду в умовах воєнного стану та тимчасового зупинення розгляду справ у відкритих судових засіданнях за участю учасників судового процесу.

У квітні 2022 року до Шостого апеляційного адміністративного суду надійшло клопотання від Міністерства юстиції України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Згідно протоколу повторного автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 18.04.2022 року визначено наступний склад суду: головуючий суддя - Аліменко В.О., судді Кучма А.Ю., Лічевецький І.О.

Ухвалою Шостого апеляційного адміністративного суду від 20.04.2022 року клопотання Міністерства юстиції України про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції задоволено та призначено судові засідання у справі № 826/15408/15 на 03.05.2022 року об 11:00 год. в режимі відеоконференції через систему програмного забезпечення «EasyCon».

Про розгляд справи учасники судового процесу повідомленні належним чином, крім того, 21.04.2022 року інформація щодо розгляду справи № 826/15408/15 була розміщена на сайті Судової влади України та сайті Шостого апеляційного адміністративного суду.

03 травня 2022 року о 11:00 год. підключення до відеоконференції представника Міністерства юстиції України не відбулось у зв'язку з технічними проблемами з обладнанням у представника Міністерства юстиції України, водночас, відповідач і треті особи не вийшли на відеозв'язок, не відповідали за вказаними у матеріалах справи номерами телефонів та не подали до суду жодних клопотань, та не з'явилися на розгляд.

Враховуючи, що у матеріалах справи достатньо письмових доказів для правильного вирішення апеляційної скарги, а особиста участь сторін в судовому засіданні - не обов'язкова, колегія суддів на місці ухвалила проводити апеляційний розгляд справи за відсутності представників сторін.

Згідно ч. 4 ст. 229 Кодексу адміністративного судочинства України, фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснювалося.

Відповідно до вимог частини 1 статті 308 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги.

Заслухавши суддю-доповідача, перевіривши матеріали справи та доводи апеляційної скарги, колегія суддів вважає, що апеляційну скаргу необхідно залишити без задоволення, а рішення суду першої інстанції - без змін, виходячи з наступного.

Як вбачається з матеріалів справи, 09 квітня 2015 року Верховна Рада України прийняла Закон України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", яким засуджує комуністичний та націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарні режими в Україні, визначає правові основи заборони пропаганди їх символіки та встановлює порядок ліквідації символів комуністичного тоталітарного режиму.

Відповідно до вимог пункту 3 статті 7 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" юридичні особи, політичні партії, інші об'єднання громадян, зареєстровані на день набрання чинності цим Законом, у разі порушення його вимог зобов'язані протягом одного місяця з

дня набрання чинності цим Законом привести свої установчі документи, найменування та/або символіку у відповідність із вимогами цього Закону.

Судом першої інстанції встановлено, що за ініціативою Міністерства юстиції України Комісією з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" (далі по тексту - Комісія) було проведено правову експертизу на відповідність найменування, символіки та установчих документів та програми діяльності Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", за наслідками якої складено правовий висновок від 17 липня 2015 року № 1 про невідповідність діяльності, найменування та символіки Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" (далі по тексту - правовий висновок).

За результатами правової експертизи Комісією зроблено висновок, що:

- 1) найменування об'єкта правової експертизи не відповідає частині другій статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки";
- 2) символіка об'єкта правової експертизи не відповідає частині першій статті 4 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки";
- 3) статут та програма об'єкта правової експертизи орієнтує на пропаганду комуністичного тоталітарного режиму та не відповідає частині першій статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Правовий висновок затверджено наказом Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року № 1312/5 "Про затвердження Правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", відповідно до пункту 2 якого визнано, що статут, найменування та символіка Комуністичної партії України не відповідають частинам першій та другій статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Законність наказу Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року № 1312/5 "Про затвердження Правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" та власне правового висновку, були предметом дослідження у межах адміністративної справи № 826/15454/15 за позовом Комуністичної партії України до Міністерства юстиції України про визнання протиправною бездіяльності, зобов'язання вчинити дії, визнання протиправним та скасування наказу.

У межах адміністративної справи № 826/15454/15 судом було досліджено зокрема процедуру прийняття Міністерством юстиції України рішення щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", необхідність проведення антидискримінаційної експертизи вказаного Закону та необхідність видання припису Комуністичній партії України щодо вчинення конкретних дій по приведенню своєї діяльності у відповідність до вимог Закону.

Постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 13 жовтня 2015 року в адміністративній справі № 826/15454/15, залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 16 грудня 2015 року, підтверджено, що наказ Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року № 1312/5, (яким затверджено Правовий висновок Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного

(нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки") прийнято відповідно до Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", Порядку та з урахуванням норм наказу Міністерства юстиції України від 09 червня 2015 року №895/5 "Про затвердження Положення про Комісію з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", та встановлено, що Комуністична партія України не була позбавлена можливості призначення та проведення з'їзду партії для внесення змін до її статуту та програми і не вчиняла дій по проведенню з'їзду партії з метою приведення діяльності, найменування та/або символіки Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Однак, Комуністичною партією України не було виконано обов'язку щодо приведення у відповідність своїх установчих документів та найменування у відповідність із вимогами Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

З огляду на викладене, Міністерство юстиції України звернулося до суду з даним адміністративним позовом.

Задовольняючи позовні вимоги, суд першої інстанції виходив з того, що Комуністичною партією України не приведено свої установчі документи, найменування та символіку у відповідність із вимогами Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" протягом одного місяця з дня набрання ним чинності та не доведено об'єктивну неможливість державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність із цим Законом, що є підставою для припинення діяльності Комуністичної партії України.

Колегія суддів погоджується з рішенням суду першої інстанції та вважає доводи апелянта безпідставними, враховуючи наступне.

Відповідно до вимог ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно статті 2 Закону України "Про політичні партії" політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Статтею 3 Закону України "Про політичні партії" передбачено, що політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом, прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Відповідно до вимог статті 5 Закону України "Про політичні партії" утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Згідно статті 18 Закону України "Про політичні партії" державний контроль за діяльністю політичних партій за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228 (далі по тексту - Положення), таким органом є Міністерство юстиції України.

Відповідно до підпункту 832 цього Положення Міністерство юстиції України відповідно до покладених на нього завдань приймає рішення щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки".

Статтею 1 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" передбачено, що пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів - це публічне заперечення, зокрема через засоби масової інформації, злочинного характеру комуністичного тоталітарного режиму 1917 - 1991 років в Україні, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму, поширення інформації, спрямованої на виправдання злочинного характеру комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, діяльності радянських органів державної безпеки, встановлення радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідування учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті, виготовлення та/або поширення, а також публічне використання продукції, що містить символіку комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів.

Згідно пункту 4 статті 1 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" символіка комуністичного тоталітарного режиму - це символіка, що зокрема включає:

а) будь-яке зображення державних прапорів, гербів та інших символів СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік у складі СРСР, держав так званої "народної демократії": Народної Республіки Албанії (Соціалістичної Народної Республіки Албанії), Народної Республіки Болгарії, Німецької Демократичної Республіки, Народної Республіки Румунії (Соціалістичної Республіки Румунії), Угорської Народної Республіки, Чехословацької Соціалістичної Республіки, Федеративної Народної Республіки Югославії (Соціалістичної Федеративної Республіки Югославії) та соціалістичних республік, що входили до її складу, крім тих, що є чинними (діючими) прапорами або гербами країн світу;

б) гімни СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік чи їх фрагменти;

в) прапори, символи, зображення або інша атрибутика, в яких відтворюється поєднання серпа та молота, серпа, молота та п'ятикутної зірки, плуга (рала), молота та п'ятикутної зірки;

г) символіку комуністичної партії або її елементи;

г) зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені особам, які обіймали керівні посади в комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), особам, які обіймали керівні посади у вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік, органах влади та управління областей, міст республіканського підпорядкування, працівникам радянських органів державної безпеки всіх рівнів;

д) зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені подіям, пов'язаним з діяльністю комуністичної партії, із встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті (крім пам'ятників та пам'ятних знаків, пов'язаних з опором і вигнанням нацистських окупантів з України або з розвитком української науки та культури);

е) зображення гасел комуністичної партії, цитат осіб, які обіймали керівні посади в комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), осіб, які обіймали керівні посади у вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік, органах влади та управління областей, міст республіканського підпорядкування (крім цитат, пов'язаних з розвитком української науки та культури), працівників радянських органів державної безпеки всіх рівнів;

е) назви областей, районів, населених пунктів, районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів, інших об'єктів топоніміки населених пунктів, підприємств, установ, організацій, у яких використані імена або псевдоніми осіб, які обіймали керівні посади в комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік, працювали в радянських органах державної безпеки, а також назви СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік та похідні від них, назви, пов'язані з діяльністю комуністичної партії (включаючи партійні з'їзди), річницями Жовтневого перевороту 25 жовтня (7 листопада) 1917 року, встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті (крім назв, пов'язаних з опором та вигнанням нацистських окупантів з України або з розвитком української науки та культури);

ж) найменування комуністичної партії.

Відповідно до вимог частини першої статті 2 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" комуністичний тоталітарний режим 1917 - 1991 років в Україні визнається злочинним і таким, що здійснював політику державного терору, яка характеризувалася численними порушеннями прав людини у формі індивідуальних та масових вбивств, страт, смертей, депортацій, катувань, використання примусової праці та інших форм масового фізичного терору, переслідувань з етнічних, національних, релігійних, політичних, класових, соціальних та інших мотивів, заподіянням моральних і фізичних страждань під час застосування психіатричних заходів у політичних цілях, порушенням свободи совісті, думки, вираження поглядів, свободи преси та відсутністю політичного плюралізму, та у зв'язку з цим засуджується як несумісний з основоположними правами і свободами людини і громадянина.

Статтею 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" передбачено, що пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв комуністичного тоталітарного режиму, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму та заборонена законом.

Пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки юридичною особою, політичною партією, іншим об'єднанням громадян, друкованим засобом масової інформації та/або використання у назві символіки комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів є підставою для відмови в реєстрації та/або припинення діяльності юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян, підставою для відмови в реєстрації та/або припинення випуску друкованого засобу масової інформації.

У разі невиконання юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, друкованими засобами масової інформації вимог цього Закону їх діяльність/випуск підлягає припиненню в судовому порядку за позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, або іншого уповноваженого органу державної влади.

Рішення про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам цього Закону приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

Відповідно до вимог пункту 3 статті 7 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" юридичні особи, політичні партії, інші об'єднання громадян, зареєстровані на день набрання чинності цим Законом, у разі порушення його вимог зобов'язані протягом одного місяця з

дня набрання чинності цим Законом привести свої установчі документи, найменування та/або символіку у відповідність із вимогами цього Закону.

Пунктом 4 статті 7 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" передбачено, що у разі недотримання вимог цього Закону юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, зазначеними у пункті 3 цієї статті Закону, їхня діяльність підлягає припиненню в установленому законом порядку, крім випадків, коли юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян вжито заходів щодо дотримання вимог цього Закону, а неможливість державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність із цим Законом, зумовлена об'єктивними причинами.

Таким чином, якщо найменування політичної партії, положення її установчих документів та символіка не відповідають вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", така політична партія зобов'язана привести свої установчі документи, найменування та/або символіку у відповідність із вимогами цього Закону протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом.

У разі недотримання вимог цього Закону політичною партією, її діяльність підлягає припиненню в судовому порядку на підставі відповідного рішення Міністерства юстиції України та за його позовом, крім випадків, коли політичною партією, вжито заходів щодо дотримання вимог цього Закону, а неможливість державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність із цим Законом, зумовлена об'єктивними причинами.

Процедуру прийняття Міністерством юстиції України рішень щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" визначає Порядок прийняття рішень щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2015 року №354 (далі по тексту - Порядок).

Відповідно до пункту 3 Порядку Міністерство юстиції України безпосередньо або через територіальні органи забезпечує постійний моніторинг відповідності найменування та/або символіки, матеріалів реєстраційної справи юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону. Пункт 4 Порядку передбачає, що однією із підстав проведення правової експертизи може бути ініціатива Міністерства юстиції України.

Згідно пункту 7 Порядку для проведення правової експертизи щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону утворюється Комісія з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" (далі по тексту - Комісія). Комісія є постійно діючим колегіальним консультативно-дорадчим органом при Мін'юсті, склад та положення якої затверджуються наказом Мін'юсту.

Голова Комісії протягом 15 днів з моменту надходження до Комісії матеріалів, що є підставою для проведення правової експертизи відповідно до пункту 4 цього Порядку, призначає засідання Комісії та у разі необхідності надсилає запит до органу, уповноваженого здійснювати реєстрацію об'єкта правової експертизи щодо отримання копій установчих документів або матеріалів реєстраційної справи об'єкта правової експертизи.

Предметом правової експертизи є:

- 1) найменування об'єкта правової експертизи;
- 2) символіка об'єкта правової експертизи, зареєстрована у встановленому законодавством порядку, або така, що використовується на офіційних бланках та іншій атрибутиці об'єкта правової експертизи;
- 3) установчі документи (за наявності) об'єкта правової експертизи, програма політичної партії;
- 4) рішення керівних органів об'єкта правової експертизи;
- 5) інформація про співпрацю об'єкта правової експертизи з юридичними особами іноземних держав, зокрема міжнародними організаціями, діяльність яких пов'язана з пропагандою комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів;
- 6) матеріали аудіовізуальних (електронних), друкованих засобів масової інформації, інформаційних агентств, які містять інформацію про порушення об'єктом правової експертизи вимог Закону;
- 7) інші факти, відображені на матеріальних носіях, які свідчать про наявність ознак порушення вимог Закону у діяльності об'єкта правової експертизи (пункт 14 Порядку).

Відповідно до вимог пунктів 15, 20 Порядку за результатами правової експертизи щодо кожного об'єкта складається окремий правовий висновок про відповідність або невідповідність його діяльності, найменування та/або символіки вимогам Закону.

Правовий висновок про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки об'єкта правової експертизи вимогам Закону затверджується наказом Міністерства юстиції України в строк, визначений у пунктах 11 і 12 цього Порядку.

Як вбачається з матеріалів справи, та було встановлено судом першої інстанції, за ініціативою Міністерства юстиції України Комісією проведено правову експертизу на відповідність найменування, символіки та установчих документів та програми діяльності Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", за наслідками якої складено правовий висновок від 17 липня 2015 року № 1 про невідповідність діяльності, найменування та символіки Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" (далі по тексту - правовий висновок).

За результатами правової експертизи Комісією встановлено наступне:

1. Повне найменування об'єкта правової експертизи: Комуністична партія України. Скорочене найменування: Компартія України або КПУ.
2. Об'єкт правової експертизи має власну символіку, зареєстровану 31 серпня 2001 року (реєстраційний №416).

Згідно з описом символіки об'єкта правової експертизи: "емблема Комуністичної партії України має форму кола, зовнішньої сторони якого йде напис "КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ" заголовним літерами червоного кольору.

Між початком і кінцем напису знаходиться п'ятикутна зірка червоного кольору. В середині кола розташовується розгорнута книга, на фоні якої розміщені золоті лаврова гілка, серп і молот.

Серп і молот, перехрещені між собою, символізують соціальну базу КПУ робітничий клас селянство; розгорнута книга трудову інтелігенцію; лаврова гілка, що переплітає серп і молот символ досягнення програмних цілей партії.

Прапор Комуністичної партії України являє собою прямокутне полотнище з тканини червоного кольору із вишитими золотими нитками зображеннями п'ятикутної зірки, серпа і молота у лівому верхньому куті, портретом В.І. Леніна у центрі прапора, словами "Пролетарі всіх країн, єднайтеся!" у верхній частині (над портретом В.І. Леніна) та "Комуністична партія України" у нижній частині (під портретом В.І. Леніна) прапора".

3. Статут Комуністичної партії України зареєстрований Міністерством юстиції України 05 жовтня 1993 року, погоджений у новій редакції із змінами 20 червня 2001 року, 17 липня 2002 року, 22 жовтня 2003 року, 05 серпня 2011 року.

Статут об'єкта правової експертизи передбачає, що "Комуністична партія України є політичною організацією, яка об'єднує на добровільних засадах громадян України - прихильників комуністичної ідеї. Вона є спадкоємицею ідей і традицій Комуністичної партії України, що діяла до незаконної заборони у серпні 1991 року і заборона діяльності якої рішенням Конституційного Суду України від 27 грудня 2001 року визнана неконституційною.

Комуністична партія України виражає інтереси трудящих - робітників, селян, інтелігенції, військовослужбовців, молоді, безробітних, пенсіонерів, організує їх на захист цих інтересів.

КПУ співпрацює з громадськими і політичними організаціями, які відстоюють принципи соціальної справедливості, справжнього народовладдя у формі Рад виступає за згуртування у братерському союзі на нових засадах народів незалежних держав, що утворилися в межах колишнього СРСР, зміцнює інтернаціональну солідарність з комуністичними партіями і трудящими інших країн.

У розробці своєї політики і практичній діяльності партія керується вченням Маркса - Енгельса - Леніна, яке творчо розвивається і збагачується досягненнями сучасної науки, досвідом світового комуністичного і робітничого руху, спирається на демократичні і гуманістичні традиції народу України.

Стратегічні завдання визначаються Програмою Комуністичної партії України, тактичні - з'їздами партії та її Центральним Комітетом".

4. Програма Комуністичної партії України прийнята II (XXX) з'їздом Комуністичної партії України 12 березня 1995 року (далі - Програма).

Програма передбачає, що "виступивши як ідейна і організаційна спадкоємиця Компартії, яка діяла в Україні до антиконституційної заборони в серпні 1991 року, об'єднавши у своїх лавах переконаних прибічників комунізму, Комуністична партія України підхопила прапор боротьби за соціалізм в один із найбільш складних і драматичних періодів світової історії.

Завершується ХХ століття, головною подією якого стала Велика Жовтнева революція, що відкрила нову епоху, поклала початок історичному змагання двох суспільних систем - соціалізму і капіталізму.

Перша в історії країна соціалізму - Союз Радянських Соціалістичних Республік - працею і генієм народу, керованого створеною В.І. Леніним партією, була перетворена на могутню світову державу.

Великий Жовтень став переломним рубежем у долі українського народу, який вперше став господарем своєї країни, справжнім суб'єктом історичного процесу.

Компартія України - партія борців за комунізм, суспільство, в якому вільний розвиток кожного стане умовою вільного розвитку всіх, суспільство справжнього гуманізму, де людина є не засобом, а метою і творцем історичного прогресу, найвищою суспільною цінністю.

Компартія України - партія пролетарського, соціалістичного інтернаціоналізму, невід'ємна складова частина міжнародного комуністичного руху, що має загальну соціально-класову природу, спільну ідеологію і світогляд, спільну мету.

Компартія України - партія авангардного типу, що прагне бути силою, котра завжди спонукає до руху вперед, застосовує різноманітні форми і методи політичної боротьби. Роботу партія веде, як і вчив

В.І. Ленін , там де є маси, - у трудових колективах, територіальних та інших об'єднаннях трудящих.

Теоретичною та ідеологічною основою Компартії України є вчення Маркса-Енгельса-Леніна, яке постійно збагачується відповідно до реальної дійсності, що змінюється, нових умов і завдань.

Керівництвом компартії була недооцінена руйнівна сила націоналізму - ідеології найреакційніших антисоціалістичних кіл. Частина комуністів, заявляючи на словах про прихильність до інтернаціоналізму, піддалась настроям "націонал-комунізму", проти якого вів непримиренну боротьбу ще В.І. Ленін .

Весь історичний досвід України, інших радянських республік є незаперечним свідченням великої життєвої сили ленінської національної політики.

Комуністична партія України бере свій початок у створеній В.І. Леніним партії більшовиків, яка вибрала в себе все найкраще із світової революційної теорії і практики, поклала початок новому етапу в розвитку російського і міжнародного робітничого руху, в історії нашої країни. Діяльність Ленінської партії привела до корінних змін в історичних долях кількох поколінь радянських людей, зробила могутній вплив на розвиток світової історії.

Ми відкидаємо заклики, від кого б вони не виходили, "розірвати з марксизмом-ленінізмом", будь-які спроби віднести його до "фундаментальних досягнень наукової думки минулого, неприйнятних як основа ідеології Комуністичної партії у наш час". У марксизмі-ленінізмі ми шукаємо не готові, придатні на всі часи і для всіх випадків життя рецепти, а найбільш ефективну методологію пізнання, ключ до наукового пошуку розв'язання проблем, що їх висуває життя.

Невід'ємною умовою успіху революційної марксистської партії є неухильне дотримання ленінських принципів партійного будівництва, утвердження партійної товарищескості як норми внутрішньопартійного життя.

Суворо дотримуючись ленінських принципів роботи з кадрами, партія дбатиме про вирощування авторитетних лідерів, безмежно відданих ідеям комунізму, вмілих керівників, здатних своєчасно приймати оптимальні рішення і твердо проводити їх у життя.

Осмилення історичного досвіду КПРС та уроків останніх років знову і знову переконує в тому, що найважливішою умовою успіху революційної партії є вміння доходити до найширших народних мас, оволодіння всіма формами боротьби і організації, здатність з максимальною швидкістю доповнювати одну форму іншою, змінювати в разі необхідності одну другою, пристосовувати свою тактику до всякої такої зміни, що викликається не нашим класом чи не нашими зусиллями (В.І. Ленін)".

З урахуванням викладеного Комісією зроблено висновок, що:

- 1) найменування об'єкта правової експертизи не відповідає частині другій статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки";
- 2) символіка об'єкта правової експертизи не відповідає частині першій статті 4 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки";
- 3) статут та програма об'єкта правової експертизи орієнтує на пропаганду комуністичного тоталітарного режиму та не відповідає частині першій статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Вказаний правовий висновок затверджено наказом Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року №1312/5 "Про затвердження Правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", відповідно до пункту 2 якого визнано, що статут, найменування та символіка Комуністичної партії України не відповідають частинам першій та другій

статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Законність наказу Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року №1312/5 "Про затвердження Правового висновку Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" та власне правового висновку, були предметом дослідження у межах адміністративної справи № 826/15454/15 за позовом Комуністичної партії України до Міністерства юстиції України про визнання протиправною бездіяльності, зобов'язання вчинити дії, визнання протиправним та скасування наказу.

Слід зазначити, що в межах адміністративної справи № 826/15454/15 було досліджено зокрема процедуру прийняття Міністерством юстиції України рішення щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", необхідність проведення антидискримінаційної експертизи вказаного Закону та необхідність видання припису Комуністичній партії України щодо вчинення конкретних дій по приведенню своєї діяльності у відповідність до вимог Закону.

Постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 13 жовтня 2015 року в адміністративній справі № 826/15454/15, залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 16 грудня 2015 року, підтверджено, що наказ Міністерства юстиції України від 23 липня 2015 року № 1312/5, яким затверджено Правовий висновок Комісії з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" прийнято відповідно до Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", Порядку та з урахуванням норм наказу Міністерства юстиції України від 09 червня 2015 року № 895/5 "Про затвердження Положення про Комісію з питань дотримання Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", та встановлено, що Комуністична партія України не була позбавлена можливості призначення та проведення з'їзду партії для внесення змін до її статуту та програми і не вчиняла дій по проведенню з'їзду партії з метою приведення діяльності, найменування та/або символіки Комуністичної партії України вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Частиною першою статті 72 КАС України передбачено, що обставини, встановлені судовим рішенням в адміністративній, цивільній або господарській справі, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді інших справ, у яких беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини.

Таким чином, суд першої інстанції дійшов вірного висновку, що наявність обґрунтованого та законного рішення Міністерства юстиції України про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки певної політичної партії вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" є безперечною підставою для припинення діяльності такої політичної партії.

В свою чергу слід зазначити, що Комуністичною партією України не надано належних доказів на спростування мотивів Правового висновку щодо невідповідності її найменування, символіки, статуту та програми вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" та преюдиційних обставин, встановлених у постанові Окружного адміністративного суду міста Києва від 13 жовтня 2015 року в адміністративній справі № 826/15454/15, залишеній без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду міста Києва від 16 грудня 2015 року.

Щодо доводів апелянта про неможливість звернення із адміністративним позовом про припинення діяльності політичної партії, оскільки Конституція України та Закон України "Про політичні партії" передбачають можливість лише заборони діяльності політичної партії, слід зазначити наступне.

Відповідно до вимог статті 21 Закону України "Про політичні партії в Україні" (в редакції чинній на момент виникнення спірних правовідносин) політична партія може бути за адміністративним позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, заборонена в судовому порядку у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим та іншими законами України.

Заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск керівних органів, обласних, міських, районних організацій політичних партій, її первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії.

Згідно вимог статті 5 Закону України "Про політичні партії в Україні" утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані зокрема на пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Статтею 36 Конституції України передбачено, що громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Відповідно до вимог статті 37 Конституції України утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються. Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку.

Таким чином, з огляду на викладене, Конституція України та Закон України "Про політичні партії в Україні" допускають обмеження діяльності політичних партій у формі їх заборони у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України та законами України в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей; водночас формулювання "заборона політичної партії" не є виключним, зазначена категорія включає в себе рівноцінні по значенню поняття, зокрема - припинення діяльності політичної партії, ліквідація або розпуск.

У межах спірних правовідносин Міністерство юстиції України звернулось до суду із адміністративним позовом про припинення діяльності Комуністичної партії України у зв'язку із порушенням вимог Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Колегія суддів звертає увагу, що вищевказаний Закон України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" узгоджується із нормами Конституції України та прийнятий з метою недопущення повторення злочинів комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, будь-якої дискримінації за національною, соціальною, класовою, етнічною, расовою або іншими ознаками у майбутньому, відновлення історичної та соціальної справедливості, усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України.

Крім того, Рішенням Конституційного суду України від 16.07.2019 № 9-р/2019 визнано Закон України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки", таким, що відповідає Конституції України (є конституційним).

Частиною третьою статті 3 Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої

символіки" передбачено, що у разі невиконання юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, друкованими засобами масової інформації вимог цього закону їх діяльність/випуск підлягає **припиненню в судовому порядку** за позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, або іншого уповноваженого органу державної влади.

Тобто, вказаним законом передбачено обов'язок Міністерства юстиції України звернутись із позовом про припинення діяльності політичної партії з підстав порушення вимог даного закону.

Постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2015 № 354 затверджено Порядок прийняття рішень щодо невідповідності діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, її обласної, міської, районної організації або іншого структурного утворення, передбаченого статутом політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону (далі - Порядок).

Пунктом 23 Порядку передбачено, що Міністерство юстиції України наділено повноваженнями **звертатися з позовом до суду про припинення діяльності** юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян у разі прийняття рішення про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки".

Згідно пункту 5 частини першої статті 19 КАС України юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах, зокрема, за зверненням суб'єкта владних повноважень у випадках, коли право звернення до суду для вирішення публічно-правового спору надано такому суб'єкту законом.

Враховуючи наведене, колегія суддів приходять до висновку, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального та процесуального права, а викладені в апеляційній скарзі доводи позицію суду першої інстанції не спростовують.

Судом апеляційної інстанції враховується, що згідно п. 41 висновку № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень обов'язок суддів наводити підстави для своїх рішень не означає необхідності відповідати на кожен аргумент захисту на підтримку кожної підстави захисту. Обсяг цього обов'язку може змінюватися залежно від характеру рішення. Згідно з практикою Європейського суду з прав людини очікуваний обсяг обґрунтування залежить від різних доводів, що їх може наводити кожна зі сторін, а також від різних правових положень, звичаїв та доктринальних принципів, а крім того, ще й від різних практик підготовки та представлення рішень у різних країнах. З тим, щоб дотриматися принципу справедливого суду, обґрунтування рішення повинно засвідчити, що суддя справді дослідив усі основні питання, винесені на його розгляд.

За таких обставин, колегія суддів приходять до висновку, що рішення суду першої інстанції є законним, підстави для його скасування відсутні, оскільки суд всебічно перевіривши обставини справи, вирішив спір у відповідності з нормами матеріального та процесуального права, що підлягають застосуванню до даних правовідносин.

Відповідно до ч. ч. 1, 2 ст. 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Апелянт не надав до суду належних доказів, що б підтверджували факт протиправності рішення суду першої інстанції.

Таким чином, колегія суддів вирішила згідно ст. 316 КАС України залишити апеляційну скаргу без задоволення, а рішення суду - без змін, з урахуванням того, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального та процесуального права.

Керуючись ст.ст. 229, 242, 308, 315, 316, 321, 322, 325, 328, 329 КАС України, колегія суддів, -

ПОСТАНОВИЛА:

Апеляційну скаргу Комуністичної партії України - залишити без задоволення.

Постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 16 грудня 2015 року - залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з дати її прийняття. Касаційна скарга на рішення суду апеляційної інстанції подається безпосередньо до Верховного Суду у порядку та строки, визначені ст.ст. 328-331 КАС України.

Суддя-доповідач

В.О. Аліменко

Судді

А.Ю. Кучма

І.О. Лічевецький

Повний текст постанови складено « 09» травня 2022 року.

Категорія справи № П/857/1/23: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, зокрема щодо; забезпечення прав на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації.

Надіслано судом: 01.03.2023. Зареєстровано: 02.03.2023. Оприлюднено: 03.03.2023.

Дата набрання законної сили: 26.03.2023

Номер судового провадження: П/857/1/23

ВОСЬМИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

21 лютого 2023 року Львів Справа № П/857/1/23 пров. № П/857/1/23

Восьмий апеляційний адміністративний суд в складі колегії суддів:

головуючого-судді Кузьмича С.М.,

судді Матковської З.М.,

судді Улицького В.З.,

за участю секретаря Зінчук Ю.Р.,

представника позивача Росоха С.В.,

представника третьої особи Сучкова А.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в режимі відеоконференції в м. Львові адміністративну справу за позовом Міністерства юстиції України до Політичної партії «Партія регіонів» за участі, третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача, Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,

ВСТАНОВИВ:

13.01.2023 до Восьмого апеляційного адміністративного суду надійшла позовна заява Міністерства юстиції України (далі позивач) до Політичної партії «Партія регіонів» (далі відповідач, Партія), в якій просить:

заборонити діяльність Політичної партії «Партія регіонів» (вул. Кудрявська, 3/5, м. Київ, 04053, код ЄДРПОУ 20073933).

передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Партія регіонів» (вул. Кудрявська, 3/5, м. Київ, 04053, код ЄДРПОУ 20073933), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що згідно з інформацією, наданою Департаментом захисту національної державності Служби безпеки України, у ході здійснення контррозвідувальних заходів з протидії вторгненню російської федерації на територію України Департаментом отримана інформація щодо систематичної діяльності функціонерів Політичної партії «Партія регіонів», спрямованої на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації в державі, поширення антиукраїнської пропаганди, закликів до повалення конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету та

територіальної цілісності України, які створюють реальні загрози національним інтересам, національній безпеці, суверенітету і територіальній цілісності України.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 18.01.2023 позовну заяву залишено без руху та встановлено Міністерству юстиції України строк для усунення недоліку позовної заяви тривалістю 10 днів з дня отримання копії цієї ухвали, шляхом зазначення та направлення до Восьмого апеляційного адміністративного суду доказів, що підтверджують виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги.

Ухвалою суду від 20.01.2023 задоволено заяву Міністерства юстиції України у справі № П/857/1/23 про забезпечення позову.

30.01.2023 в суді зареєстровано заяву з додатками Міністерства юстиції України щодо виконання вимог ухвали Восьмого апеляційного адміністративного суду від 18.01.2023.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 01.02.2023 відкрито провадження у справі та призначено її до судового розгляду ухвалою від 07.02.2023, зобов'язано позивача опублікувати відповідне оголошення в порядку передбаченому частиною 5 статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі КАС України).

Згідно відомостей з офіційного сайту Міністерства юстиції України оголошення про відкриття провадження у справі (<https://minjust.gov.ua/news/ministry/sudom-zadovoleno-zayavu-pro-zabezpechennya-pozovu-minyustu-do-politichnoi-partii-partiya-regioniv-pro-zaboronu-diyalnosti-partii>) та призначення її до розгляду (<https://minjust.gov.ua/news/ministry/povidomlennya-pro-sudove-zasidannya-za-pozovom-minyustu-do-politichnoi-partii-partiya-regioniv>) опубліковане позивачем 03.02.2023 та 09.02.2023 відповідно.

За змістом частини 5 статті 289-3 КАС України, через три дні з дня оприлюднення такого оголошення вважається, що учасники справи і всі заінтересовані особи належним чином повідомлені про судовий розгляд справи, призначення, дату, час і місце судового засідання.

Ухвалою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 13.02.2023 задоволено заяву представника Служби безпеки України - Сучкової Анастасії Миколаївни про участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції 21.02.2023 о 14:00.

20.02.2023 на електронну адресу суду надійшли додаткові пояснення Служби безпеки України.

Відзив на позовну заяву поданий не був, що не перешкоджає розгляду справи.

Відповідно до вимог ст. 162 КАС України відповідач наділений правом подати відзив на позовну заяву. Згідно пункту 5 частини 2 статті 162 КАС України у відзиві відповідач викладає заперечення проти позову щодо наведених позивачем обставин та правових підстав позову з якими він не погоджується, із посиланням на відповідні докази та норми права.

Відповідач, будучи належним чином повідомлений про місце, дату та час розгляду позову, участь повноважного представника в судовому засіданні не забезпечив, відзиву не подав, що, на думку суду, свідчить про відсутність заперечень щодо позовних вимог.

У судовому засіданні представник позивача вимоги позовної заяви підтримував з мотивів викладених у ній.

Представник третьої особи в судовому засіданні надав усні пояснення по суті поданого адміністративного позову. Позовні вимоги підтримував повністю.

Відповідно до абзацу 3 частини 5 статті 289-3 КАС України неприбуття у судове засідання в суді першої чи апеляційної інстанції осіб, повідомлених про дату, час і місце розгляду справи в порядку, передбаченому цією частиною, не перешкоджає розгляду справи.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представників позивача та третьої особи, дослідивши матеріали справи та з'ясувавши всі фактичні обставини, на яких ґрунтується позов, оцінивши докази, які мають значення для розгляду і вирішення справи по суті, проаналізувавши на підставі фактичних обставин справи застосування норм матеріального та процесуального права, суд при прийнятті рішення враховує наступні підстави та мотиви.

Відповідно до абзацу 2 частини 1 статті 289-3 КАС України право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до ст. 64 Конституції України в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану» зі змінами, внесеними Указами Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 14.03.2022 № 133/2022, від 18.04.2022 № 259/2022, від 17.05.2022 № 341/2022 та Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 2102-IX від 24.02.2022, «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 2119-IX від 15.03.2022, № 2212-IX від 21.04.2022, № 2263-IX від 22.05.2022 у зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України запроваджено воєнний стан.

Пунктом 3 зазначеного вище Указу Президента, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану, тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст.ст. 33-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною 1 статті 8 Законом України «Про правовий режим воєнного стану».

На адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 06.01.2023 № 5/1/4-320 «Щодо антиукраїнської проросійської політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності Політичної партії «Партія регіонів».

Вважаючи, що діяльність згаданої партії в цілому, так і окремих її представників та керівників, спрямована на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, позивач звернувся до суду з позовом.

Надаючи правову оцінку спірним правовідносинам, суд враховує наступні міркування.

За змістом статті 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» (далі Закон № 2365-III) політична партія - це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

За рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частин п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу УІ «Заключні положення» Закону України «Про політичні партії в Україні» (справа про утворення політичних партій в Україні) від 12.06.2007 № 2-рп/2007 «частина 2 статті 64 Конституції України не відносить право на свободу утворення політичних партій до переліку тих

свобод, які ніким і в жодний спосіб не можуть бути обмежені. Відтак Конституція України допускає додаткове унормування законом загальних засад утворення і діяльності політичних партій за умови дотримання загальнодемократичних принципів».

Стаття 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - КЗПЛ) передбачає, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

При цьому згідно з практикою Європейського Суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) зазначені обмеження та заборони мають бути передбачені відповідним законом, переслідувати законні цілі, перелічені у ст. 10 і 11 КЗПЛ, та бути необхідними у демократичному суспільстві, тобто реагувати на нагальну суспільну необхідність і бути пропорційними законним цілям, що переслідуються.

Для стабільності демократичного конституційного ладу держава може здійснювати конкретні заходи з метою його захисту. ЄСПЛ наголосив на прийнятності концепції «демократії, здатної захистити себе» (§ 51, § 59 рішення у справі «Фогт проти Німеччини» (Vogt v. Germany) від 26.09.1995) та зазначив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає певних поступок з боку осіб, які мають у деяких випадках сприймати обмеження певних наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому (§ 99 рішення у справі «Партія добробуту та інші проти Туреччини» (Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey) від 13.02.2003). Потрібна певна рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства і вимогами охорони прав особи (§ 32 рішення у справі «Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини» (United Communist Party of Turkey and Others v. Turkey) від 30.01.1998).

ЄСПЛ застосовує трискладовий тест, щоб визначити, чи втручання (1) було передбачене законом; (2) переслідувало законну мету (інакше кажучи, встановлено для захисту правомірного інтересу); і (3) було необхідним у демократичному суспільстві (Yazar et al v. Turkey, Apps. 22723/93, 22724/93, 22725/93, 09.07.2002). ЄСПЛ застосовує власний тест «очевидної і неминучої загрози». Відповідно до практики ЄСПЛ держави мають право вживати превентивні заходи для захисту демократії щодо політичних партій. Від них неможливо вимагати очікувати, доки політична партія захопить владу і робитиме конкретні кроки щодо реалізації політики, несумісної зі стандартами Конвенції. Якщо небезпека такої політики була достатньо встановлена і неминуча, держава може обґрунтовано перешкоджати здійсненню такої політики до того, як буде здійснена спроба її впровадження шляхом конкретних кроків, які можуть завдати шкоди громадському порядку та демократичному режиму країни (Партія добробуту, Ербакан, Казан та Текдаль проти Туреччини, § 102; Еррі Батасуна проти Іспанії § 81).

Важливим фактором, який необхідно враховувати, є те, чи містить програма партії заклик до застосування насильства, повстання або будь-яку іншу форму відмови від демократичних принципів (Partidul Comunistilor (Nepeseristi) та Ungureanu проти Румунії, § 54; Freedom and Democracy Party (OZDEP) проти Туреччини, § 40). Проте програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів; зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом ці дії та позиції можуть бути доречними в провадженні про розпуск політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри (Партія добробуту і інші, § 101; Еррі Батасуна проти Іспанії, § 80).

Статтею 5 Закон № 2365-III встановлено обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій. Так, утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров'я населення; 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки; 10) виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської

Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі люди» тощо.

Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду.

Згідно положень статті 21 Закон № 2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду з адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки;

порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Постановою Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором» від 27.01.2015 № 129-VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором.

21.02.2022 президент країни-агресора Путін В.В. підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Російською Федерацією маріонеткових терористичних псевдогруповань «Л/ДНР».

Згідно із текстом указів, Російська Федерація (далі - РФ) офіційно направила свої війська на окуповану територію України для «здійснення функції щодо підтримки миру». Таким чином Російська Федерація фактично офіційно вторглася на територію України вже 24.02.2022.

Очевидно, що визнання країною-агресором «незалежності» самопроголошених «ДНР» та «ЛНР» і, як наслідок, - повномасштабне вторгнення і проведення військових дій на території нашої держави, порушує суверенітет і територіальну цілісність України.

Як уже зазначалось вище, на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 06.01.2023 № 5/1/4-320 «Щодо антиукраїнської проросійської політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності Політичної партії «Партія регіонів».

Судом встановлено, що згідно з відомостями з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань Політична партія «Партія регіонів» зареєстрована Мін`юстом 06.11.1997, свідоцтво про реєстрацію № 936, місцезнаходження: 04053, м. Київ, вул. Кудрявська, буд. 3/5.

У ході здійснення контррозвідувальних заходів з протидії вторгненню російської федерації на територію України Департаментом захисту національної державності Служби безпеки України отримана інформація, зокрема, щодо діяльності колишнього голови Партії та экс-прем'єр-міністра України ОСОБА_1 (ІНФОРМАЦІЯ_1 , зареєстрований за адресою: АДРЕСА_1 , ІПН НОМЕР_1), провідних функціонерів структури, экс-народних депутатів України ОСОБА_2 (ІНФОРМАЦІЯ_2) та ОСОБА_3 (ІНФОРМАЦІЯ_3 , зареєстрований за адресою: АДРЕСА_2 , ІПН НОМЕР_2).

Так, зазначені вище особи створили у м. Москва так званий «Комітет спасіння України» (зареєстрований за адресою: АДРЕСА_3), який позиціонує себе «альтернативним українським урядом» та використовується країною-агресором для здійснення підривної діяльності проти України.

В рамках кримінального провадження № 22017180000000035 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених частини 2 статті 15, частини 2 статті 110 та частини 1 статті 263 Кримінального кодексу України (далі КК України) отримано інформацію, що «Комітет спасіння України» створений 03.08.2015 в м. Москва ОСОБА_1 , до складу якого увійшли колишні народні депутати України від Політичної партії «Партія регіонів» ОСОБА_2 , ОСОБА_3 та ОСОБА_4 .

Як зазначив представник третьої особи, що під час проведення 03.08.2015 в м. Москва прес-конференції так званий голова «Комітет спасіння України» ОСОБА_1 анонсував, що основними завданнями вказаної структури є прийняття нової Конституції України із закріпленням федеративного устрою, надання російській мові статусу другої державної, а також оголошено позаблоковий статус України. В рамках досудового розслідування встановлено що «Комітет спасіння України» був створений за сприяння уряду РФ як «тіньовий (альтернативний) уряд України у вигнанні», діяльність якого спрямована на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації в нашій державі, дискредитацію діючої української влади та створення вигідних для РФ механізмів політичного впливу на Україну.

У лютому-березні 2022 року у період активної фази наступальної операції РФ ОСОБА_2 та ОСОБА_3 спільно з військовими підрозділами держави-агресора незаконно перетнули державний кордон України та надавали їм сприяння у встановленні окупаційного режиму, поширювали у ЗМІ інформацію щодо правомірності військового вторгнення на територію України та закликали до визнання легітимності окупаційних адміністрацій.

Крім цього, у зв'язку із закликами ОСОБА_3 створити на територіях південно-східних областей України так звану «Федеративну Республіку Новоросія» Службою безпеки України (далі - СБУ) розпочато кримінальне провадження № 42014100000000349 від 15.04.2014 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених статтей 109, 110 КК України. Також слідчими СБУ проводилось досудове розслідування у кримінальних провадженнях № № 42022110000000148, 22022101110000331, 22022101110000332 за підозрою ОСОБА_3 , ОСОБА_2 та ОСОБА_5 («міністр зовнішніх справ т.зв. «ДНР»») у вчиненні злочинів, передбачених частиною 2 статті 111 та частиною 1 статті 332-2 КК України.

28.10.2022 обвинувальні акти щодо вчинення ОСОБА_3 , ОСОБА_2 злочинів, передбачених частиною 2 статті 111 та частиною 1 статті 332-2 КК України скеровано до Іванківського районного суду Київської області.

Так, зокрема досудовими розслідуванням встановлено, що в період з 24.02.2022 по 15.03.2022 ОСОБА_3, ОСОБА_2 та ОСОБА_5, діючи умисно, в умовах воєнного стану на території України, з метою заподіяння шкоди суверенітету, територіальній цілісності і недоторканості, обороноздатності і державній безпеці України, перейшовши на бік ворога в період збройного конфлікту, надали іноземній державі та її представникам допомогу в проведенні підривної діяльності проти України шляхом проведення російської пропаганди та схилення до переходу на бік ворога, закликали визнавати окупаційну владу країни-агресора та сприяти ЗС РФ під час збройного вторгнення РФ на територію України, надавати їм допомогу у побуті.

Докази на підтвердження зазначених даних були направлені позивачем на виконання вимог ухвали суду від 18.01.2023, зокрема, копії обвинувальних актів у кримінальних провадженнях з дозволом на розголошення відповідних відомостей досудового розслідування:

№ 42022110000000148 від 30.06.2022 за обвинуваченням ОСОБА_3 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 2 статті 111 та частиною 1 статті 332-2 КК України;

№ 22022101110000331 від 09.09.2022 за обвинуваченням ОСОБА_2 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 2 статті 111 та частиною 1 статті 332-2 КК України;

№ 22022101110000332 від 09.09.2022 за обвинуваченням ОСОБА_5 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 2 статті 111 та частиною 1 статті 332-2 КК України.

Так, в обвинувальному акті у кримінальному провадженні № 42022110000000148 від 30.06.2022 за обвинуваченням ОСОБА_3 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 2 статті 111 та частиною 1 статті 332-2 КК України, зокрема зазначено, що досудовим розслідуванням встановлено, що у період часу з 25.02.2022 по 31.03.2022 с. Катюжанка Вишгородського району Київської області перебувало під окупацією військових збройних сил РФ.

У період часу з 25.02.2022 по 15.03.2022 громадянин України ОСОБА_3, діючи умисно, в умовах воєнного стану на території України, з метою заподіяння шкоди суверенітету, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності та державній безпеці України, з метою зміни меж території України та поширення на неї впливу РФ, з мотивів перешкоджання Євроінтеграційному курсу розвитку України, встановлення контролю РФ над політичними та економічними процесами в Україні, перейшовши на бік ворога в період збройного конфлікту, надав іноземній державі та її представникам допомогу в проведенні підривної діяльності проти України шляхом проведення російської пропаганди серед мешканців села Катюжанка Вишгородського району та схилення їх до переходу на бік ворога.

Так, приблизно 07.03.2022 о 12:00 год., перебуваючи на території Храму св. Архистратига Божого Михайла УПЦ (Київська область, Вишгородський район, с. Катюжанка, вул. Поштова, буд.38), під охороною військовослужбовців ЗС РФ громадянин України ОСОБА_3, діючи умисно, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою зміни меж території України та поширення на неї впливу РФ, перейшов на бік ворога (російської федерації) у період збройного конфлікту пропагував «ідею руского міра» серед місцевого населення с. Катюжанка, надавав інтерв'ю з вказаного приводу представникам ЗМІ країни-агресора (РФ).

У ході проведення російської пропаганди громадянин України ОСОБА_3 :

закликав цивільних мешканців села виїжджати разом з дітьми на територію РФ та Білорусі для їх безпеки;

закликав людей визнавати окупаційну владу країни-агресора (РФ) та її збройні формування;

закликав сприяти ЗС РФ під час збройного вторгнення РФ на територію України та надавати їм допомогу у побуті;

закликав визнавати правомірними дії ЗС РФ, командування та особовий склад якої базувались в приміщенні Опорного загальноосвітнього навчального закладу Катюжанська Загальноосвітня Школа

I-III ступенів Димерської селищної ради Вишгородського району Київської області (код ЄДРПОУ 23567422), за адресою с. Катюжанка, вул. Біла, 60, на території якого розташовувались приміщення для катування громадян України, в тому числі полонених.

У подальшому, 08.03.2022 та 09.03.2022 (точного часу досудовим розслідуванням не встановлено) громадянин України ОСОБА_3 перебував на території Опорного загальноосвітнього навчального закладу Катюжанська Загальноосвітня Школа I-III ступенів Димерської селищної ради Вишгородського району Київської області (код ЄДРПОУ 23567422), за адресою с. Катюжанка, вул. Біла, 60, в якій весь період окупації ЗС РФ села Катюжанка базувався штаб керівництва окупантів, де діючи умисно, з метою заподіяння шкоди суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності та державній безпеці України, з метою зміни меж території України та поширення на неї впливу РФ, з мотивів перешкоджання Євроінтеграційному курсу розвитку України, встановлення контролю російської федерації над політичними та економічними процесами в Україні закликав місцевих жителів підтримувати окупаційну владу країни-агресора (РФ), підтримував політичні ідеї РФ щодо правомірності військового вторгнення РФ на територію України та визнавав легітимність окупаційної влади РФ на території України.

Крім того, на території школи військові ЗС РФ обладнали та окопали бойові позиції для військової техніки, зберігали зброю, боєприпаси, паливо, а на шкільному стадіоні був обладнаний посадковий майданчик для російських гелікоптерів, та бойові позиції РСЗВ «ГРАД», звідки вони кожен ніч вели обстріли позицій ЗСУ, а також розташовувались приміщення для допитів громадян України, в тому числі полонених.

Також зазначено, що приблизно 13.03.2022 та 15.03.2022 (точного часу досудовим розслідуванням не встановлено) громадянин України ОСОБА_3, перебуваючи на території Храму св. ОСОБА_6 УПЦ Київська область, АДРЕСА_4), давав інтерв'ю, а також надавав коментарі антиукраїнського змісту для російських ЗМІ стосовно подій, які відбувались у окупованому на той час с. Катюжанка Вишгородського району Київської області та інших населених пунктах України, зокрема, щодо нібито протиправних дій української влади та військових. ОСОБА_3 зазначав, що українська влада це нацисти, а вони (РФ) прийшли визволяти мешканців України від нацизму, нав'язував антиукраїнську позицію, та дискредитував українське керівництво країни. У подальшому зазначені сюжети були розповсюджені в мережі «Інтернет» та стали загальнодоступними для перегляду широкими верствами населення з числа громадян України та інших держав, в тому числі з низьким рівнем соціальної та політичної освіти, що сприяло формуванню у суспільстві хибної думки стосовно протиправних дій окупантів та незаконно утворених на тимчасово окупованих територіях органів державної влади та місцевого самоврядування.

В свою чергу, в обвинувальному акті у кримінальному провадженні № 22022101110000331 від 09.09.2022 за обвинуваченням ОСОБА_2 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 2 статті 111 та частиною 1 статті 332-2 КК України, зокрема зазначено, що досудовим розслідуванням встановлено, що у період часу з 25.02.2022 по 31.03.2022 с. Катюжанка Вишгородського району Київської області перебувало під окупацією військових збройних сил РФ.

У період часу з 25.02.2022 по 15.03.2022 громадянин України ОСОБА_2, діючи умисно, в умовах воєнного стану на території України, з метою заподіяння шкоди суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності та державній безпеці України, з метою зміни меж території України та поширення на неї впливу РФ, з мотивів перешкоджання Євроінтеграційному курсу розвитку України, встановлення контролю РФ над політичними та економічними процесами в Україні, перейшовши на бік ворога в період збройного конфлікту, надав іноземній державі та її представникам допомогу в проведенні підривної діяльності проти України шляхом проведення російської пропаганди серед мешканців села Катюжанка Вишгородського району та схилення їх до переходу на бік ворога.

Так, приблизно 13.03.2022 та 15.03.2022 (точного часу досудовим розслідуванням не встановлено) громадянин України ОСОБА_2, перебуваючи на території Храму св. Архистратига Божого Михаїла УПЦ АДРЕСА_4), давав інтерв'ю, а також надавав коментарі антиукраїнського змісту для російських ЗМІ стосовно подій, які відбувались у окупованому на той час с. Катюжанка Вишгородського району Київської області та інших населених пунктах України, зокрема, щодо нібито протиправних дій

української влади та військових. ОСОБА_2 зазначав, що українська влада це нацисти, а вони (РФ) прийшли визволяти мешканців України від нацизму, нав'язував антиукраїнську позицію, та дискредитував українське керівництво країни. У подальшому зазначені сюжети були розповсюджені в мережі «Інтернет» та стали загальнодоступними для перегляду широкими верствам населення з числа громадян України та інших держав, в тому числі з низьким рівнем соціальної та політичної освіти, що сприяло формуванню у суспільстві хибної думки стосовно протиправних дії окупантів та незаконно утворених на тимчасово окупованих територіях органів державної влади та місцевого самоврядування.

Як слідує з обвинувального акту у кримінальному провадженні № 22022101110000332 від 09.09.2022 за обвинуваченням ОСОБА_5 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 2 статті 111 та частиною 1 статті 332-2 КК України, що досудовим розслідуванням встановлено, що у період часу з 25.02.2022 по 31.03.2022 с. Катюжанка Вишгородського району Київської області перебувало під окупацією військових збройних сил РФ.

У період часу з 25.02.2022 по 15.03.2022 громадянка України ОСОБА_5, діючи умисно, в умовах воєнного стану на території України, з метою заподіяння шкоди суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності та державній безпеці України, з метою зміни меж території України та поширення на неї впливу РФ, з мотивів перешкоджання Євроінтеграційному курсу розвитку України, встановлення контролю РФ над політичними та економічними процесами в Україні, перейшовши на бік ворога в період збройного конфлікту, надавала іноземній державі та її представникам допомогу в проведенні підривної діяльності проти України шляхом проведення російської пропаганди серед мешканців села Катюжанка Вишгородського району та схилення їх до переходу на бік ворога.

Так, приблизно 07.03.2022 о 12:00 год., перебуваючи на території Храму св. Архистратига Божого Михайла УПЦ (Київська область, Вишгородський район, с. Катюжанка, вул. Поштова, буд.38), під охороною військовослужбовців ЗС РФ громадянка України ОСОБА_5, діючи умисно, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи суспільно небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, з метою зміни меж території України та поширення на неї впливу РФ, перейшла на бік ворога (російської федерації) у період збройного конфлікту пропагувала «ідею руского міра» серед місцевого населення с. Катюжанка, надавала інтерв'ю з вказаного приводу представникам ЗМІ країни-агресора (РФ).

У ході проведення російської пропаганди громадянин України ОСОБА_5 :

закликала цивільних мешканців села виїжджати разом з дітьми на територію РФ та Білорусі для їх безпеки;

закликала людей визнавати окупаційну владу країни-агресора (РФ) та її збройні формування;

закликала сприяти ЗС РФ під час збройного вторгнення РФ на територію України та надавати їм допомогу у побуті;

закликала визнавати правомірними дії ЗС РФ, командування та особовий склад якої базувались в приміщенні Опорного загальноосвітнього навчального закладу Катюжанська Загальноосвітня Школа І-ІІІ ступенів Димерської селищної ради Вишгородського району Київської області (код ЄДРПОУ 23567422), за адресою с. Катюжанка, вул. Біла, 60, на території якого розташовувались приміщення для катування громадян України, в тому числі полонених.

У подальшому, 08.03.2022 та 09.03.2022 (точного часу досудовим розслідуванням не встановлено) громадянка України ОСОБА_5 перебувала на території Опорного загальноосвітнього навчального закладу Катюжанська Загальноосвітня Школа І-ІІІ ступенів Димерської селищної ради Вишгородського району Київської області (код ЄДРПОУ 23567422), за адресою с. Катюжанка, вул. Біла, 60, в якій весь період окупації ЗС РФ села Катюжанка базувався штаб керівництва окупантів, де діючи умисно, з метою заподіяння шкоди суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності та державній безпеці України, з метою зміни меж території України та поширення на неї впливу РФ, з мотивів перешкоджання Євроінтеграційному курсу розвитку України, встановлення контролю російської федерації над політичними та економічними процесами в Україні

закликала місцевих жителів підтримувати окупаційну владу країни-агресора (РФ), підтримувала політичні ідеї РФ щодо правомірності військового вторгнення РФ на територію України та визнавала легітимність окупаційної влади РФ на території України.

Крім того, на території школи військові ЗС РФ обладнали та окопали бойові позиції для військової техніки, зберігали зброю, боєприпаси, пальне, а на шкільному стадіоні був обладнаний посадковий майданчик для російських гелікоптерів, та бойові позиції РСЗВ «ГРАД», звідки вони кожну ніч вели обстріли позицій ЗСУ, а також розташовувались приміщення для допитів громадян України, в тому числі полонених.

Також зазначено, що приблизно 13.03.2022 та 15.03.2022 (точного часу досудовим розслідуванням не встановлено) громадянка України ОСОБА_5, перебуваючи на території Храму св. ОСОБА_6 УПЦ АДРЕСА_4), давала інтерв'ю, а також надавала коментарі антиукраїнського змісту для російських ЗМІ стосовно подій, які відбувались у окупованому на той час с. Катюжанка Вишгородського району Київської області та інших населених пунктах України, зокрема, щодо нібито протиправних дій української влади та військових. ОСОБА_5 зазначала, що українська влада це нацисти, а вони (РФ) прийшли визволяти мешканців України від нацизму, нав'язувала антиукраїнську позицію, та дискредитувала українське керівництво країни. У подальшому зазначені сюжети були розповсюджені в мережі «Інтернет» та стали загальнодоступними для перегляду широкими верствами населення з числа громадян України та інших держав, в тому числі з низьким рівнем соціальної та політичної освіти, що сприяло формуванню у суспільстві хибної думки стосовно протиправних дій окупантів та незаконно утворених на тимчасово окупованих територіях органів державної влади та місцевого самоврядування.

Крім цього, на підтвердження зазначених у позові обставин надано копію повідомлення про підозру ОСОБА_3 та копію протоколу огляду від 20.03.2022 у кримінальному провадженні № 4202200000000359 від 01.03.2022 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 3 статті 110 і частини 1 статті 111-1 КК України (публічні заклики за попередньою змовою групою осіб до вчинення умисних дій з метою зміни меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, які призвели до загибелі людей та інших тяжких наслідків; публічні заклики до підтримки рішень і дій держави-агресора і її збройних формувань, до співпраці з державою - агресором і її збройними формуваннями).

До матеріалів справи також додано вирок Шевченківського районного суду м. Києва від 03.05.2022 за обвинуваченням ОСОБА_3 у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 2 статті 110 та частиною 3 статті 109 КК України. Зокрема, судом зазначено, що ОСОБА_3, будучи за своїми політичними переконаннями активним прихильником проросійської політики на території України, представником влади, народним депутатом та кандидатом в Президенти України, схвалював анексію рф АР Крим та публічно проголошував ідеї щодо посилення регіональної влади через створення на південному сході України нового державного утворення «Республіка Новоросія».

Більше того, до матеріалів справи долученні вкопійованні сторінки з телеграм каналу ОСОБА_3, з яких слідує таке:

згідно публікації від 24.01.2022 ОСОБА_3 вказував на необхідність визнання так званих «ДНР і ЛНР», а також видачі всім громадянам України російських паспортів;

згідно публікації від 25.01.2022 ОСОБА_3 вказував на розрахунок економічної привабливості України, як «підприємства» та звучать заклики про необхідність брати таке «підприємство»;

згідно публікації від 22.02.2022 ОСОБА_3, яка містить назву «Россия признала Народные Республики» дякував путіну в.в. за підтримку так званих Республік за прийняття непростого, довгоочікуваного та потрібного рішення, а також вказує на необхідність визволяти «русскую землю»;

згідно публікації від 25.02.2022 ОСОБА_3 вказував на необхідність «денацифікації» в Україні, при цьому останній обіцяв зробити все можливе заради того, щоб неонацистська мразь більше ніколи не змогла підняти голову в Україні;

згідно публікації від 16.03.2022 ОСОБА_3 закликав співробітників правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування та державної влади виходити на роботу на територіях тимчасово захоплених військовослужбовцями ЗС РФ. Також закликав скласти зброю громадянам України, співробітникам силових структур та військовослужбовцям;

згідно публікації від 20.03.2022 ОСОБА_3 зокрема закликав міського голову Кривого Рогу ОСОБА_7 піти на співпрацю з армією РФ.

В згаданому вище листі від 06.01.2023 № 5/1/4-320 також надано інформацію щодо колишнього народного депутата України від Політичної партії «Партія регіонів» ОСОБА_8 (ІНФОРМАЦІЯ_4 , зареєстрований за адресою: АДРЕСА_5 , ІПН НОМЕР_3), який з 09.04.2021 перебуває під санкціями РНБО України, як особа, яка сприяла зміцненню окупаційного режиму в АР Крим та Донбасі.

22.11.2022 в рамках кримінального провадження № 22022020000000160 від 07.09.2022 ОСОБА_8 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 111 КК України (копія повідомлення про підозру надана Мін'юстом до суду). Відповідне повідомлення про оголошення підозри опубліковано у державному віснику «Урядовий кур'єр».

Зокрема, у ході досудового слідства встановлено, що ОСОБА_8 на виконання задалегідь обумовлених домовленостей, підтримуючи країну-агресора, організував і координував діяльність керівників російських окупаційних адміністрацій у сфері охорони здоров'я, освіти, підготовки до проведення референдумів. Крім того, 02.12.2022 ОСОБА_8 оголошено у державний, міждержавний та міжнародний розшук.

СБУ також повідомлено, що колишній народний депутат України від Політичної партії «Партія регіонів» ОСОБА_9 (ІНФОРМАЦІЯ_5 , зареєстрований за адресою: АДРЕСА_6 , ІПН НОМЕР_4) після початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України публічно підтримав російську збройну агресію та виправдовував захоплення частини східних та південних районів України. Зокрема, у серпні 2022 року ОСОБА_9 опублікував на своїй сторінці в одній із соціальних мереж пропагандистський допис та закликав мешканців тимчасово окупованих територій Херсонської, Запорізької та Харківської областей підтримати окупаційні сили рф та оформлювати російські паспорти.

За матеріалами СБУ 22.12.2022 в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 420022100000000506 від 05.10.2022 ОСОБА_9 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 110 КК України та оголошено у розшук.

Крім цього, згідно додаткових пояснень СБУ, які підтримано під час розгляду справи представниками позивача та третьої особи, що також задокументовано протиправну діяльність у сфері державної безпеки іншими функціонерами Політичної партії «Партія регіонів».

Так, в рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 42014000000000080 від 12.03.2014 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених частиною 3 статті 110-2, частиною 4 статті 190, частиною 1 статті 191, частиною 5 статті 191, частиною 1 статті 206, частиною 1 статті 262 частиною 2 статті 262, частиною 3 статті 262, частиною 2 статті 332-1, статті 341, частиною 1 статті 343, частиною 1 статті 345, частиною 1 статті 364-1, частиною 1 статті 357 та частиною 1 статті 438 КК України 24.02.2021 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 438 КК України громадянину України, функціонеру Партії ОСОБА_10 . На даний час досудове розслідування у даному кримінальному провадженні зупинене у зв'язку з оголошенням 09.08.2022 підозрюваного у розшук.

В рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 220220500000003106 від 08.08.2022 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 3 статті 28, частиною 2 статті 110 КК України громадянам України, колишнім функціонерам ПП «Партія регіонів» ОСОБА_11 та ОСОБА_12 .

Кримінальне провадження № 220117130000000048 від 31.03.2017 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 109, частиною 2 статті 110, частиною 1 статті 258-3 КК України, в рамках якого здійснювалося документування протиправної діяльності колишнього

депутата Луганської обласної ради від Політичної партії «Партія регіонів», громадянина України ОСОБА_13, який сприяє діяльності терористичної «ЛНР» на так званій посаді голови Федерації профспілок «ЛНР», 30.06.2017 направлено до суду.

Кримінальне провадження № 22016130000000224 від 11.10.2016 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 109, частиною 2 статті 110, частиною 1 статті 258-3 КК України, в рамках якого здійснювалося документування протиправної діяльності колишнього депутата Луганської обласної ради від Політичної партії «Партія регіонів», громадянина України ОСОБА_14, який, перебуваючи на посаді помічника так званого «Голови ЛНР», надає сприяння діяльності терористичної організації «ЛНР», 27.09.2017 направлено до суду.

Кримінальне провадження № 22017130000000188 від 15.08.2017 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 109, частиною 2 статті 110, частиною 1 статті 258-3 КК України, в рамках якого здійснювалося документування протиправної діяльності колишнього функціонера Партії ОСОБА_15, який, перебуваючи на керівних посадах так званого «ЛНР», приймає участь та надає сприяння діяльності терористичної організації «ЛНР», 29.09.2017 направлено до суду.

Кримінальне провадження № 22015130000000526 від 16.10.2015 за частиною 1 статті 109, частиною 2 статті 110, частиною 1 статті 258-3 КК України в рамках якого здійснювалося документування протиправної діяльності стосовно колишнього функціонера Політичної партії «Партія регіонів», громадянина України ОСОБА_16, який, перебуваючи на посаді так званого «голови міста Луганська ЛНР», приймає участь та надає сприяння діяльності терористичної організації «ЛНР», 16.12.2015 направлено до суду.

Кримінальне провадження № 22014130000000377 від 31.10.2014 за ознаками вчинення злочинів, передбачених частиною 1 статті 109, частиною 2 статті 110, частиною 1 статті 258-3 КК України, в рамках якого здійснювалося документування протиправної діяльності колишньої голови Краснолуцької міської ради Луганської області від Політичної партії «Партія регіонів», громадянки України ОСОБА_17, яка, перебуваючи на посаді так званої «голови адміністрації м. Красний Луч ЛНР», надає сприяння діяльності терористичної організації «ЛНР», зупинене у зв'язку з розшуком підозрюваної.

Слідчим відділом 3 управління (з дислокацією у м. Северодонецьк Луганської області) ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях здійснюється досудове розслідування у даному кримінальному провадженні. 06.10.2015 повідомлено про підозру ОСОБА_17, у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 258-3 КК України. 07.10.2015 підозрювану ОСОБА_17 оголошено в розшук.

Кримінальне провадження № 42018000000002551 від 19.10.2018 за ознаками вчинення злочинів, передбачених частиною 1 статті 111 частиною 3 статті 110, частиною 1 статті 258-3, ст. 341 КК України, в рамках якого здійснювалося документування протиправної діяльності колишнього функціонера Політичної партії «Партія регіонів» та міського голови м. Луганська, громадянина України ОСОБА_18, який, перебуваючи на керівних посадах так званого «ЛНР», приймає участь та надає сприяння діяльності терористичної організації «ЛНР», зупинене у зв'язку з розшуком підозрюваного.

Слідчим відділом 3 управління (з дислокацією у м. Северодонецьк Луганської області) ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях здійснюється досудове розслідування у даному кримінальному провадженні. 27.12.2016 ОСОБА_18 повідомлено про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 3 статті 110, частиною 1 статті 111, частиною 1 статті 258-3 та статті 341 КК України. У зв'язку з тим, що вказана особа переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та його місцезнаходження невідоме, 27.12.2016 підозрюваного ОСОБА_18 оголошено в розшук.

В рамках кримінального провадження № 12014130550000661 від 28.07.2014 здійснюється документування протиправної діяльності одного із міських голів Донецької області, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 110, частиною 2 статті 110 КК України.

03.11.23, 10:20

В рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 22022220000002050 від 23.06.2022 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 5 статті 111-1 КК України, громадянину України, колишньому функціонеру Політичної партії «Партія регіонів» ОСОБА_19 , ІНФОРМАЦІЯ_6 .

В рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 22022220000001725 від 08.06.2022 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 111 КК України, громадянину України, колишньому функціонеру Партії, голові Вовчанської міської ради ОСОБА_20 , ІНФОРМАЦІЯ_7 .

В рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 22022220000000373 від 28.03.2022 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 111, частиною 5 статті 111-1 КК України громадянину України, колишньому функціонеру Партії, Балаклійському міському голові ОСОБА_21 , ІНФОРМАЦІЯ_8 .

В рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 22022220000000322 від 25.03.2022 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 ст. 111 КК України, громадянину України, колишньому функціонеру Політичної партії «Партія регіонів» ОСОБА_22 , ІНФОРМАЦІЯ_9 .

В рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 22022220000002620 від 13.08.2022 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 111 КК України, громадянину України, колишньому функціонеру Партії ОСОБА_23 , ІНФОРМАЦІЯ_10 .

В рамках досудового розслідування у кримінальному провадженні № 22022220000003549 від 12.12.2022 повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 4 статті 111-1 КК України, громадянину України, колишньому функціонеру Партії ОСОБА_24 , ІНФОРМАЦІЯ_11 .

Крім того, слідчим управлінням ГУ СБ України в АР Крим здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні № 42015010000000114 від 17.07.2015 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 111 КК України. В ході здійснення досудового розслідування у зазначеному кримінальному провадженні, серед інших, 12.08.2015 повідомлено про підозру 33 депутатам представникам Політичної партії «Партія регіонів» у складі Севастопольської міської ради шостого скликання у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 111 КК України, а саме:

ОСОБА_25 , ІНФОРМАЦІЯ_12 ; ОСОБА_26 , ІНФОРМАЦІЯ_13 ; ОСОБА_27 , ІНФОРМАЦІЯ_14 ; ОСОБА_28 , ІНФОРМАЦІЯ_15 , який, відповідно до повідомлень російських мас-медіа загинув в автокатастрофі ІНФОРМАЦІЯ_16 ; ОСОБА_29 , ІНФОРМАЦІЯ_17 ; ОСОБА_30 , ІНФОРМАЦІЯ_18 ; ОСОБА_31 , ІНФОРМАЦІЯ_19 , який, відповідно до повідомлень російських мас-медіа загинув ІНФОРМАЦІЯ_20 ; ОСОБА_32 , ІНФОРМАЦІЯ_21 ; ОСОБА_33 , ІНФОРМАЦІЯ_22 ; ОСОБА_34 , ІНФОРМАЦІЯ_23 .

У зв'язку з тим, що вказані особи переховуються від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та їх місцезнаходження невідоме, 21.08.2015 підозрюваних оголошено в розшук.

ОСОБА_35 , ІНФОРМАЦІЯ_24 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22017011000000010, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 23.08.2017 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_36 , ІНФОРМАЦІЯ_25 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22017011000000012, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 27.10.2017 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_37 , ІНФОРМАЦІЯ_26 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22017011000000015, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 27.04.2018 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_12 , ІНФОРМАЦІЯ_27 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22017011000000019, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 29.11.2017 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_38 , ІНФОРМАЦІЯ_28 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22017011000000020, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 29.11.2017 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва. Святошинським районним судом м. Києва 01.07.2022 винесено вирок стосовно ОСОБА_39 та призначено покарання у виді 11 років позбавлення волі;

ОСОБА_40 , ІНФОРМАЦІЯ_29 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22017011000000032, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 25.01.2018 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_41 , ІНФОРМАЦІЯ_30 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22017011000000033, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 29.01.2018 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_42 , ІНФОРМАЦІЯ_31 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22018011000000010, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 24.04.2020 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_43 , ІНФОРМАЦІЯ_32 , матеріали досудового розслідування стосовно якого, виділені в окреме кримінальне провадження № 22018011000000011, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 02.08.2019 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_44 , ІНФОРМАЦІЯ_33 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22018011000000012, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 27.11.2019 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_45 , ІНФОРМАЦІЯ_34 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000004, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 05.06.2020 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_46 , ІНФОРМАЦІЯ_35 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000005, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 22.05.2020 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_47 , ІНФОРМАЦІЯ_36 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000006, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 25.05.2020 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_48 , ІНФОРМАЦІЯ_37 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000007, обвинувальний акт відносно якого у

03.11.23, 10:20

порядку спеціального досудового розслідування 24.04.2020 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_49 , ІНФОРМАЦІЯ_38 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000009, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 05.06.2020 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_50 , ІНФОРМАЦІЯ_39 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000010, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_51 , ІНФОРМАЦІЯ_40 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000011, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 17.04.2020 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_52 , ІНФОРМАЦІЯ_41 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000013, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 17.04.2020 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_53 , ІНФОРМАЦІЯ_42 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000030, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 18.08.2021 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_54 , ІНФОРМАЦІЯ_43 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22020011000000031, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 30.06.2021 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_55 , ІНФОРМАЦІЯ_44 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22021011000000047, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 18.02.2022 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_56 , ІНФОРМАЦІЯ_45 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22021011000000048, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 18.02.2022 направлено на розгляд до Апеляційного суду міста Києва;

ОСОБА_57 , ІНФОРМАЦІЯ_46 , матеріали досудового розслідування стосовно якого виділені в окреме кримінальне провадження № 22022011000000018, обвинувальний акт відносно якого у порядку спеціального досудового розслідування 16.09.2022 направлено на розгляд до Голосіївського районного суду міста Києва.

Водночас суд проінформовано, що Слідчим відділом 3 управління (з дислокацією у м. Северодонецьк Луганської області) ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні № 12014130550000661 за ознаками вчинення кримінальних правопорушень, передбачених частиною 1 та частиною 2 статті 110 КК України, у якому повідомлення про підозру не здійснювалися.

В той же час, представник третьої особи зазначив, що оскільки відомості та матеріали, що містяться у вказаних кримінальних провадженнях, становлять таємницю досудового розслідування з урахуванням вимог статті 222 КПК України вони не підлягають розголошенню.

Відтак, оскільки суд позбавлений можливості ознайомитись із змістом кримінальних проваджень, в тому числі підозр чи обвинувачень, така інформація не може бути належним чи допустимим доказом. Суд її оцінює, як інформування про наявність відповідних кримінальних проваджень.

Враховуючи наведене вище, колегія суддів поділяє доводи позивача, що таким чином Партія, в тому числі її лідери та її учасники, виправдовують російське вторгнення та окупацію території України, здійснюють діяльність, яка заборонена згідно зі статтею 5 Закону № 2365-III, оскільки такі дії відповідача спрямовані на завдання шкоди державній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Необхідно зазначити, що деякі представники Партії регіонів після 2014 року створили інші політичні партії, зокрема, політичні партії «Опозиційний блок», «Опозиційна платформа - За життя», які в подальшому були заборонені у судовому порядку. Вказане вкотре свідчить про єдність принципів і мети діяльності вказаних заборонених політичних партій і Політичної партії «Партія регіонів».

Відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій, прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999 року, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій і аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Разом з цим, колегія суддів поділяє доводи позивача та третьої особи, що за даних умов в забороні діяльності політичної партії - відповідача існує об'єктивна соціальна потреба з метою захисту демократичного суспільства та прав і свобод громадян. Вказане обмеження націлене на забезпечення більшої стабільності країни, зокрема, в умовах ведення воєнних дій та інформаційно-психологічних операцій з боку держави-агресора, а тому вказаний захід є крайнім заходом, але виправданим в умовах сьогодення. Так, заборона діяльності даної політичної партії під час воєнного стану має на меті завадити зусиллям, спрямованим на розкол українського суспільства та підштовхування до співпраці з ворогом.

Така правова позиція знайшла своє відображення у постанові Верховного Суду від 15.09.2022 у справі № П/857/8/22. Так, як засвідчила історія, агресивне несприйняття Української держави, заперечення її незалежності, суверенітету і територіальної цілісності, та й узагалі всього українського, яке донедавна озвучувалося і пропагувалося в медійному просторі, зокрема й в Україні, переросло зрештою у повномасштабну війну проти України, яка триває й дотепер.

В умовах збройної агресії і спричинених нею загроз, які постали перед Українською державою, вона має право і обов'язок відстоювати національні інтереси, зберегти існуючий конституційний лад і демократичні інститути. На думку колегії суддів, у той час, коли Збройні Сили України, виконуючи свій конституційний обов'язок, боронять від російських окупантів територіальну цілісність і недоторканність України та її суверенітет, демократичні інституції теж мають проявити свою «войовничість», але вже на правовому полі. Захист державного суверенітету і територіальної цілісності України, демократичного конституційного ладу від впливу політичних партій, які реалізують ідеологічні та політичні наративи агресора, становить таку нагальну суспільну потребу з метою захисту демократичного суспільства та захисту прав і свобод громадян.

Політична партія, яка зареєстрована в Україні, і створена, як презюмується Законом, з метою формування і вираженню політичної волі громадян, участі у виборах та інших політичних заходах в Україні, але яка в дійсності сповідує і пропагує антиукраїнські - а правильніше проросійські - ідеї і сприяє таким чином окупантам у втіленні їхніх намірів, теж становить реальну загрозу національній безпеці, конституційному ладу України, її суверенітету і територіальній цілісності (постанова Верховного Суду від 06.09.2022 у справі П/857/1/22).

Відтак, враховуючи в сукупності дослідженні в судовому засіданні докази, пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, діяльність відповідача, Політичної партії «Партія регіонів» підлягає забороні.

При цьому слід зазначити, що за змістом ст. 21 Закону № 2365-III заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

Поряд із зазначеним слід вказати, що згідно пункту 8-1 частини другої статті 245 КАС України у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів на інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави. При цьому, відповідно до частини четвертої статті 21 Закону 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, суд вважає, що вимога позивача передати майно, кошти на інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави беззаперечно підлягає задоволенню.

Відповідно до частини першої статті 72 Кодексу адміністративного судочинства України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Згідно з частиною першою статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Таким чином, на думку Восьмого апеляційного адміністративного суду, позивач довів обставини, на яких ґрунтуються його вимоги про припинення діяльності політичної партії, а тому, виходячи з меж заявлених позовних вимог, системного аналізу положень законодавства України та доказів, наявних у матеріалах справи, адміністративний позов Міністерства юстиції України підлягає задоволенню.

Відповідно до ст. 139 Кодексу адміністративного судочинства України розподіл судових витрат не здійснюється.

Керуючись ст.ст. 72,77,139,162, 243-246, 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, суд

ВИРІШИВ:

позов Міністерства юстиції України задовольнити.

Заборонити діяльність Політичної партії «Партія регіонів» (вул. Кудрявська, 3/5, м. Київ, 04053, код ЄДРПОУ 20073933).

Передати майно, кошти та інші активи Політичної партії «Партія регіонів» (вул. Кудрявська, 3/5, м. Київ, 04053, код ЄДРПОУ 20073933), її обласних, міських, районних організацій, первинних

осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку на його апеляційне оскарження. Апеляційна скарга на рішення суду може бути подана до Верховного Суду протягом двадцяти днів з дня його оприлюднення відповідно до частини п'ятої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України.

Головуючий суддя С. М. Кузьмич судді З. М. Матковська В. З. Улицький Повне судове рішення складено 01 березня 2023 року